OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

P.O. könyt.
1389. d/5.
71136

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

71136

— Csak nömet és gyermekeimet mentsétek meg, kiáltá atyám.

Alig, hogy e szavak elhangzottak, egy sansculotte hirtelen félre vonult a harczolók közül, s a pamlaghoz lépett, hol anyám feküdt.

Kirántá pisztolyát.

Pierre észrevette a veszélyt s rögtön anyám védelmére sietett.

De már késö volt.

A vad ember elsüté pisztolyát és anyám, imádott anyám ott hevert vérében élettelenül.

A nagy zaj öcsémet is felébresztette, s ágyából kiugorva felöltözetlenül rohant ö is atyám termei felé.

— Halj meg te is, hogy még magva se maradjon egyetlen egy nemesnek sem, kiáltá egy vad sansculotte, ki megpillantá öcsémet, s kardjával szemem láttára átszurta öt, mielött valaki megakadályozhatta volna ebben.

Ettöl a látványtól annyira megborzadtam, hogy ijedten futni kezdtem szobám felé.

Alig, hogy oda értem, ájultan összerogytam.

Hogy ezután mi történt, nem tudom.

Midön magamhoz tértem Pierre karjai közt találtam magamat.

Kérdéseimre elmondták, hogy iszonyu öldöklés után sikerült a sansculotteokat legyözni.

Körültekintettem s csak ekkor vettem észre, hogy már nem vagyunk a palotában, hanem egy erdöségen haladunk keresztül.

A nap magasan sütött, s én gondolkozni kezdtem. Csak most tünt fel, hogy mind atyám, ki Pierre mellett haladt, mind a hü komornyik franczia pór ruhába vannak öltözve.

S belölem is egy kis paraszt gyerek vált.

Rögtön átláttam, hogy mi menekülünk.

— Nem mondhatok el mindent, fiam, mert érzem halálom órája közeledik, s azért nem mondhatom el oly rész-

letesen, hogy mily óriási veszélyek közt sikerült a svájczi határra jutnunk.

Alig, hogy átléptük a svájczi határt, valamennyien megkönnyebülten lélekzettünk föl.

Ujra szabadok valánk.

Atyám azonban nem akart Svájczban maradni, s Ausztriában Bécsben óhajtott letelepedni.

Folytattuk tehát utunkat.

Az ősz férfiut hirtelen nagy köhögés fogta el.

— Atyám kiméld magadat, szólt könnyezve Richárd. Te egészen kimerült vagy, orvost hivok.

— Ne szakitsd félbe szavaimat, egyetlen fiam, mondá az ősz. Hasztalan volna minden.

— De az Istenért atyám! Te valóban beteg vagy, nagyon beteg.

— Igen beteg vagyok, szólt az ősz, de ebből nem gyógyit ki a világ összes orvosa sem. S azért kedves fiam ne is szólj többet erről, mutasd meg e pillanatban, midőn egymást tán utoljára látjuk, hogy jó és engedelmes fiam vagy.

— Engedelmesség atyám, mondá Richárd térdre ereszkedve, s annak halott hidegségü kezeit ajkaihoz vonva csókokkal halmozta el, valóságos gyilkosság volna tőlem ez. Kivánj akármit, de én nem engedelmeskedem. Most először megszegem parancsolatodat.

Az ősz férfiu könnyezve tekintett fiára, kinek szemeiből nemes tüz sugárzott.

— Legyen tehát, hivjál orvost, de előbb engedd, hogy fejezzem be beszédemet.

Az ifju engedelmeskedett.

— Megérkeztünk tehát Bécsbe, hol atyám vagyonának romjaival egy félreeső városrészben egyszerü, de csinos lakást bérelt.

Nem jártunk senkihez, s atyám sem fogadott senkit.

Igy telt el több év.

Ekkor a forradalomnak már rég vége volt, s Franczia országban a nagy császár, I. Napoleon uralkodott.

Ez időben már többen megfordultak atyámnál, többnyire oly francziák, kik nem akartak hazájukba visszatérni, mert a nagy császár alatt nem akartak szolgálni.

Atyám azonban rendkivül lelkesedett a nagy férfiu iránt. Egyetlen vágya volt, hogy kardját a császárnak felajánlja.

Folyamodott tehát a bécsi kormányhoz, hogy engedje meg, hogy hazájába visszatérjen.

Álmodni sem merte volna, hogy kérelmét megtagadják, mert hisz ebben az időben oly sok franczia politikai menekült volt, hogy ugy is csak terhére voltak az idegen országok kormányainak.

A sors könyvében azonban más volt irva.

Egy nap rendörök lepték el atyám házát, kik öt minden tiltakozása daczára elhurczolták.

Egy nagy, sötét épületbe, a börtönbe vitték.

Itt elömutatták kérvényét, melyben a hazájába való visszatérésért folyamodott.

— Ön tehát a franczia császárnak akarja felajánlani szolgálatait, kérdé töle a rendörfönök szigoruan.

— Franczia vagyok!

— Tudja-e, hogy Napoleon, felséges császárunk legnagyobb ellensége?

— Tudom.

— S ön egy ellenséges hatalom szolgálatába akar lépni? S ezért még külön folyamodni is mer.

— Ismétlem, nem vagyok osztrák.

— Ez nem változtat a dolgon. Mióta tartózkodik ön Bécsben?

— 1793 óta.

— Ugy tehát éppen tizennégy éve.

— Igen, azóta nem láttam hazámat.

— Törvényeink értelmében, ön ez idő szerint német alattvaló, tehát idegen állam szolgálatába nem léphet.

— S többi honfitársaim? kérdé atyám.

— Honfitársaival ne törődjék. Csak arra feleljen, tudja-e ön, hogy mily bünt követett el kérelme által?

— Fogalmam sincs.

— Ön felségáruló, ön kém.

— Hazugság, kiáltott fel a dühtől atyám.

— Mit, ön sérteni meri a rendörség fejét. Hé, szolgák, kiáltá a rendörfönök.

A szolgák beléptek.

— A gróf urat — szólott gunyosan — vigyétek a börtönbe.

Majd hozzája fordult:

— Méltó büntetését elfogja venni. Nem tudom hazájában a nagy Francziaországban milyenek a törvények. Nálunk a felségárulókat halállal büntetik. Erre el lehet készülve.

S a szörnyü tett végrehajtatott. Atyám 1807-ben golyó általi halállal mult ki.

Én huszonkét éves voltam ez időben.

Iszonyu bosszut esküdtem. Francziaországba nem térhettem vissza, mert féltem, hogy a határon elfognak és én is atyám sorsára jutok.

Elhagytam tehát Bécset, hol ugyis gyanus szemmel néztek a felségáruló fiára és Magyarországba költöztem.

Itt ismerkedtem Karowski Aglaja lengyel grófnővel, ki később nőmmé lett.

Életemben ez volt az egyetlen derüs sugár.

De nem sokáig élveztem a boldogságot.

Anyád alig két évi boldog házas élet után sirba szállt. Meghalt élete virágjában.

Egyedül maradtam veled.

Atyám gyászos haláláért nem állhattam bosszut.

Vártam mindig a pillanatra, mikor lesujthatom elleneimet, de az idő nem akart eljönni.

Most már agg vagyok, beteg, erőtelen.

Reád bizom tehát egyetlen fiam, hogy állj bosszut nagyatyádért!

Az idő itt van!

A nemes magyar nemzet, hol mi uj hazát találtunk, feltámadt elnyomói ellen.

Lépj be a magyar seregbe és harczolj a zsarnokok ellen, kik nagyatyádat sirba vitték.

Menj Kossuth Lajoshoz, Magyarország nagy fiához, és ajánld fel szolgálatodat.

Esküdjél meg, hogy hiven teljesited kivánságomat.

Ez hozzád egyetlen és utolsó óhajom.

Ez végrendeletem.

Richárd gróf esküre emelte kezét.

— Atyám! szólott meghatottan, már nem vagyok egészen ifju. Harminczkét éves vagyok.

Esküszöm tehát férfiui szavamra, hogy bosszut állok. Hatalmas, véres bosszut. S most engedd, hogy menjek az orvosért.

— Ne még fiam. Még egy vallomást kell tennem. Tegnap nem tudom miért, vágy szállott meg, hogy lemenjek a sirboltba, hol atyám és egyetlen drága Aglajám nyugszik. Midön a sirbolthoz értem, ugy tetszett nekem, mintha sötét szellemek kezei nyitnák fel a kripta ajtaját, valami ellenállhatatlan erő ragadott meg, s ugy érzém, mintha vittek volna lefelé a lépcsőkön, elhalt atyám sirboltjába, ki már boldogabb mint én.

A bágyadt lámpa fényénél, mely a kriptában égett, ugy tünt fel előttem, mintha atyám koporsója megnyilt volna s belőle atyám véres alakját láttam kilépni. Megborzadva a látománytól, térdre omlottam kezeimbe takarva arczomat.

Hirtelen hüs szélroham vonult a kriptán keresztül.

A siri lámpa kialudt, s a sirból a következő kísérteties hang hallatszott:

— Fiam, szegény szerencsétlen fiam, mielőtt a holnapi nap alá hanyatlik, te nem lész az élők sorában.

Inkább halva, mint élve kitámolyogtam a sirboltból. A hideg levegő megcsapta arczomat és némileg magamhoz tértem.

Inogva jutottam szobámba, melyet azóta nem hagytam el. Tudom, hogy itt a vég.

— Az istenért atyám, szólt Richárd, te lázban beszélsz. Érzéki csalódás volt csak az egész. De azt látom, hogy valóban beteg vagy. Megyek az orvosért.

— Menj fiam, de jegyezd meg jól e szavakat. „Mielőtt a mai nap aláhanyatlik, én nem leszek az élők sorában.“ Fenékig üritettem a szenvedélyek kelyhét, s talán egy rövid óra mulva ott leszek, tevé hozzá az ősz Guyon gróf szomoru mosolylyal, hol nincs hálátlanság, hol nincs önkény, hol nincs igaztalanság, s végre én, a sokat hányatott szerencsétlen, föltalálom nyugalmamat. Legyen meg az Isten akaratja!

Richárd elrohant.

Rövid félóra mulva visszatért az orvossal.

A nap végső sugarai megaranyozták a fák csucsait.

A szobában félhomály uralkodott.

Az ősz Guyon gróf álmatagon emelte föl fejét, s alig hallhatóan köszöntötte az orvost.

Az orvos oda lépett a beteghez s megtapogatta üterét.

Alig vert.

— Nem sok van már hátra, mondá az orvoshoz. Tudom, érzem, hogy eljött halálom percze.

— De gróf ur!

— Ne szóljon drága barátom, én tudom mit akar mondani, hogy képzelödöm, hogy lázban beszélek. Pedig eszemnél vagyok, még soha sem láttam oly világosan a

dolgokat, mint most halálom perczén. Köszönöm önnek, hogy eljött, ne fáraszsza magát, én már halott vagyok.

Majd fiához fordulva folytatá:

— Te pedig egyetlen Richárdom, ne feledd esküdet.

A nagy fali óra ütni kezdett. Midőn épen az utolsót ütötte, hirtelen megállt.

A beteg még egyszer fölemelte fejét, aztán aláhanyatlott.

A nap leáldozott s a szobában egészen sötét lett.

Még egy mély sóhajtás hallatszott, aztán siri csend.

Gróf Guyon halva volt.

---

42. fejezet.

A temetés.

A zarándfalvi uton, mely a temetőhöz és a barátok zárdájához vezetett, hosszu sor kocsi közeledett.

Legelöl egy négy lovas gyászkocsi volt kivehető, rajta egy diszes érczkoporsó, elhalmozva virágokkal, koszorukkal.

Utána egész sora a hintóknak következett.

Gróf Zajowszky Miklóst, a dusgazdag főurat temették.

Fia György, kivel már egyszer találkoztunk a zárdában, mindjárt a gyászkocsit követő hintóban ült a lelkészszel, kivel halkan beszélgetett.

A lelkész alakja nem volt kivehető.

A gyászkocsi végre a temetőbe, a gróf Zajowskyak sirboltjához ért.

A szertartás, a zivataros havazás miatt csak rövid ideig tartott, s valamennyien indultak hazafelé. A vidéki urak sok diszes fogata elszéledt, s gróf Zajowsky is beszállott a lelkészszel hintójába, hogy haza hajtson.

Jó ideje haladhattak már, midőn a kocsi hirtelen megállt.

— Mi az ? kérdé a gróf. Miért állitottad meg a lovakat ?

— Méltóságos ur, baj van.

— Miféle baj?

— Itt valahol embernek kell lenni. Iszonyu nyögéseket és sohajtozásokat hallok, szólott a kocsis.

Gróf Zajowsky kiszállt a kocsiból és körülnézett.

De nem látott sehol semmit.

A nyögés ujra ismétlödött. Ugy hallatszott, mintha mélyen a föld alól jönne a sóhaj.

Mindketten abba az irányba tartottak, honnan a nesz jött. Egyszerre a hó engedni kezdett lábaik alatt, s valamibe megbotlottak.

Rémülten vették észre, hogy egy félig megdermedt ember fekszik a hóban betemetve.

Kleofás, mert ö volt a hintóban ülö lelkész, ki a megholt Zajowskynak a végsö tiszteletet megadta, mind erre nem figyelt.

Kényelmesen hátradölt a befüggönyözött kocsiban, s boszankodott, hogy a grófnak nincs egyéb dolga, mint ilyen zivataros idöben a hóban a rejtélyes hang nyomát kutatni. Ö már szeretett volna a meleg szobában lenni, s kissé izgatott is volt, mert nem tudta, hogy távolléte alatt nem történt-e valami a zárdában. Nagy uri vendégei jártak folyton a fejében.

A kocsis ezalatt a hóba temetett embert nagy nehezen kiemelte az árokból.

— Szent Isten! kiáltott fel a kocsis, hiszen ez egy pap.

Gróf Zajowsky György csak most vette szemügyre élesebben a megmentett férfi alakját, s rémülten kiáltott fel:

— Pater Nepomuk! Az istenért, hogy kerül ön ide?

A barát lassanként magához tért.

— Gróf ur, ön az, szólott alig hallható hangon. A jó Isten vezérelte önt hozzám.

— Beszéljen, mi történt?

Pater Nepomuk, kit a kocsis egy véletlenül a hintón levö kendövel betakart, elmondta a grófnak a történteket,

ki annyira izgatott lett e felfedezésre, hogy egészen magán kivül lett.

Nem szólt azonban semmit, hanem beemelte a barátot a kocsiba.

Kleofás csak most tért magához a gondolkozásából.

Midőn a barátot megpillantotta, rögtön felismerte, hogy ez az, ki nekik azon a bizonyos éjen a kaput kinyitotta.

Rosszat sejtve ki akart ugrani a kocsiból, hogy mihamarabb kereket oldjon.

Gróf Zajowsky azonban megragadta a barátot, ki reszketett félelmében, mint a nyárfalevél.

— Ön itt marad, dörgé a fülébe, mely Kleofásnak ugy hangzott mint a végitélet trombitája.

Pater Nepomuk szintén nem kevésbbé volt meglepetve, midőn egyszerre szembe találta magát Kleofással.

Egy pillanatig azt hitte, hogy ellenségei kezébe került, s kérdőleg nézett a grófra.

A gróf azonban megnyugtatta őt.

— Ne féljen semmit tisztelendő ur! A bünösök el fogják venni méltó büntetésüket.

Pater Nepomuk azonban még mindig nem értette az összefüggést.

— Ez a haramia, mondá Kleofásra mutatva, azt hazudta nekem, hogy a zárda priorja halálosan beteg, s most ő a helyettese s igy jött el atyám halálos ágyához.

— Atyja halálos ágyához?

— Igen, atyám meghalt, mondá György s arcza elkomorult. Kleofás végezte a halotti szertartást, s most éppen a temetéséről jövünk.

Pater Nepomuk előtt világos lett minden.

— De most siessünk, s oda szólt a kocsisnak, hogy gyorsabban hajtson, hogy elérjük a várost, s a nemzetőrökkel idejekorán a zárda megmentésére siessünk. El kell

fogni a zsiványokat, nehogy még több gyilkolást vihessenek véghez.

Kleofás ugy ült a kocsiban, mint egy elitélt. Gróf Zajowsky oly erősen tartotta egyik kezével a barátvezér karját, hogy az fájdalmában olykor felszisszent.

A várost csakhamar elérték.

A gróf odaszólt kocsisának, hogy a rendörséghez hajtson.

A kocsi nemsokára a rendörségi épület előtt megállt.

Gróf Zajowsky kiszállott a kocsiból a nélkül, hogy Kleofás karját egy pillanatra is eleresztette volna s intett a kocsisnak, hogy ugorjék le a bakkról, ki hallgatagon engedelmeskedett.

A gróf a kocsishoz hajolt s valamit a fülébe sugott.

Ez erre beugrott a kocsiba s megragadta Kleofást, ki félig halva szorongott a kocsiban, s már a hóhér kötelét érezte a nyakán.

Zajowsky György pedig bement a rendörségi épületbe, honnan kis idő mulva visszatért.

Követte öt a rendörfönök, négy felfegyverkezett rendör s valami husz nemzetör.

Az egyik rendör oda lépett Kleofáshoz s lábait bilincsekbe verte, ki egyetlen szót sem szólva, hagyta a sulyos lánczokat lábaira rakni.

A rendörfönök egy kocsira ült Zajowskyval, mig a barát és Kleofás az urasági hintóban maradtak, melléjük telepedett az egyik fegyveres rendör.

A másik három rendör s a nemzetörök lovon követték a két kocsit.

Örült gyorsasággal haladtak, hogy mihamarabb elérjék a zarándfalvi zárdát, mely a várostól körülbelül két órányira feküdt.

A nap már aláhanyatlott, s lassanként esteledni kezdett. A hó sürü, nagy pelyhekben hullott.

Alig lehettek már egy félórai járásra a zárdától, midőn lövések hangja ütötte meg füleiket.

A mint közelebb haladtak, mindinkább kivehető volt a sürü lövések zaja.

— Valóságos csatának kell itt valahol folyni, szólt a rendőrfőnök Zajowskyhoz, mert egyikük sem sejtette még, hogy a hang a zárda falai felöl jön.

Hirtelen azonban a sötétségen keresztül piros fény villant meg.

Mindketten a fény irányába néztek s rémülten vették észre, hogy a zárda egyik oldala kigyuladt.

Arról, hogy a klastromban vendégek tartózkodnak a a gróf nem tudott semmit.

Kleofás könnyen megmagyarázható okból nem szólt semmit Zajowskynak, s pater Nepomuknak pedig nem volt annyi ideje, hogy mindent oly körülményesen elbeszéljen.

Végre a zárda kapujához értek.

Egyik rendőr meghuzta a csengettyüt, melynek hangja azonban elveszett az óriási zajban.

A kaput senkisem nyitotta ki. Dörömbölni kezdtek. Semmi választ nem kaptak.

A zárda falán azonban hirtelen feltünt egy marczona, szerzetesi ruhába öltözött alak.

A törpe Jakab volt.

Ő meghallotta a dörömbölést s rögtön a zárda falára sietett, hogy megtudja e szokatlan zaj okát.

Mielőtt azonban a kivül állók észrevehették volna, eltünt.

A nemzetőröknek nem maradt egyéb hátra, mint csákányokkal feszíteni fel a kaput, mi nem kis munkát okozott.

Körülbelül egy óra telt be, midőn végre a kapu nagy robajjal beesett.

Iszonyu látvány tárult szemeik elé.

A zárda valóságos csatatérre változott át.

Torlaszok emelkedtek mindenfelé, itt-ott megölt haramiák feküdtek, golyók süvítettek a légben, s magában a zárda templomában is éktelen harcz folyt.

Az oltárképek össze voltak lövöldözve, a padok szerteszét hányva s az egyik oltárnál gróf Zajowsky két nemzetőrt pillantott meg, iszonyuan védekezve bösz támadóik ellen, kik öten voltak.

Valamennyien elborzadtak e látványtól.

Pater Nepomuk keresztet vetett, midőn a borzasztó pusztulást meglátta.

A zárda folyósójának ablakai nyitva voltak, s az ablakoknál egy-egy alak volt észrevehető, kezükben a fegyvert lövésre készen tartva.

A rablók rémes kiáltásban törtek ki, midőn meglátták a nemzetőröket, s a lánczra vert Kleofást.

Woronyeczky, ki az épület első emeletének egyik ablakánál állott, a zokogó Aniellához futott, s az öröm hangján mondá:

— Ne sirj egyetlen szerelmem, törüld le könnyeidet, mi meg vagyunk mentve.

---

43. fejezet.

A titkos levél.

Málnássy Margit komoran sétált fel s alá hatvani utczai lakásán, midőn egyszerre az ajtó felpattant, s egy ősz haju, komornyiknak látszó férfi levelet nyujtott át neki, s hirtelen eltünt a nélkül, hogy feleletre várt volna.

Margit izgatottan nyitotta fel a levelet, melynek tartalma a következő volt.

„Jöjjön ma este nyolcz órakor a zugligeti nyaralóba. Fontos közlendőim vannak számára.

A titkos ház lakója.“

Margit izgatottan várta az estét. Alig, hogy beeste-

ledett, utnak indult, s még jóval nyolcz óra előtt elérte a nyaralót.

A villában már várni látszották öt.

Alig, hogy megkopogtatta az ajtót, egy ősz haju férfi, ugyanaz, ki a levelet hozta, fölnyitá, s szótlanul a ház urához vezette.

Az aggastyán egy pamlagon feküdt.

— Nem kelhetek föl, mondá Margitnak, hogy üdvözöljem önt, mert beteg vagyok, nagyon beteg. Nem élem tul a holnapot. Azért hivattam önt, kedves leányom, s ez utóbbi szót feltünöen hangsulyozá, hogy egy titkot bizzak önre, egy szörnyü, mély titkot.

Az aggastyán szünetet tartott, s aztán hirtelen a következő kérdést intézte Margithoz.

— Ismerte ön szülőit?

Margitot meglepte e váratlan kérdés.

— Nos, ön hallgat, kérdé az agg.

— Nem, felelé Margit. Alig lehettem egy éves, midön szülőimet elvesztettem. Igy beszélte ezt nekem nagynéném, ki fölnevelt. De minek ez a kérdés?

— Legyen türelemmel, mindjárt megtudja. De előbb engedje, hogy elbeszéljem élettörténetemet.

Margit a legnagyobb kiváncsisággal tekintett a különcz öregre. Azt hitte, hogy a rég kutatott rejtélynek „a vándorló halott“ titkának most nyitjára jön.

— A mit itt neked elbeszélek, mert engedd meg, hogy bizalmasan szólitsalak, azt csak Isten és én tudom, egy földi biró sincs felettem hivatva itélni; a mit tettem, az egyedül Isten itélő széke elé tartozik.

Atyám — nevezzük öt Eperjesi Jánosnak — jómodu kereskedő volt. Mindenki nagyra becsülte öt, ki szorgalma és becsületessége által a szegénységből annyira felküzdötte magát, hogy gyermekeit nemcsak jó nevelésben részesitette, hanem vagyont is hagyott számukra hátra. Örökké fáradhatatlanul munkálkodott, és jól emlékszem.

hogy sokszor még éjjel is, midőn mások már rég a nyugalomnak adták át magukat, ő ébren volt és dolgozott.

Atyámnak rajtam kivül egy gyermeke volt — Julia. Anyám csakhamar Julia születése után meghalt s ekkép csak atyám volt az, kin ifju szivem egész szeretetével csüngtem. Bár üzlete erősen igénybe vette, mindenről gondoskodott, mire kettőnknek szükségünk volt. Estenként Budán a Duna folyam partján sétáltunk együtt, a midőn a szemünkbe tünő eseményeket magyarázva, örvendett kérdéseinken s adott feleleteinken.

A mint felserdültem, kedvem kerekedett a katonai élethez. Hej, ha a dob pergését vagy éppen a katonai zenét hallottam, keblem szinte reszketett a vágytól, hogy én is katona lehessek.

Atyámnak más terve volt, nekem az üzletbe kellett belépnem s az ő kereskedését folytatnom. És ebből keletkezett az első félreértés az atya és fiu között, az első és egyedüli azon éjig, mely éltem átka lett.

Egy napon atyám üzleti szobájába szólitott.

— Andor — mondá — te már husz éves, felnött ifju vagy, itt az idő, midőn jövőd felett határoznod kell. Gondolkozz e felől, és válassz helyesen.

— Már választottam, atyám.

— Ohajtanám, hogy választásodat a higgadt megfontolás után tedd, mert tudd meg fiam, hogy nem mind arany, a mi fénylik.

Budai üzletem Isten áldásától kisérve, annyira emelkedett, hogy összeköttetésem van Németországgal, Svájczczal. Segits nekem ez összeköttetéseimet továbbra is fenntartanom, hogy nevemnek a kereskedő világban jó hire legyen, s ne menjen feledésbe, ha egyszer lehunytam szemeimet. Ez az én tanácsom.

— Nem atyám — felelém határozottan — terveidet nem fogadhatom el, mert én más pályát választottam.

Atyám elkomorodott. Erei homlokán kiduzzadtak, s bosszus szemeket meresztett rám.

Lehet, hogy rosszul cselekedtem, midön oly határozottan ellent mondtam atyámnak, hanem ez megszokott modorom volt.

Nyilt valék és öszinte.

— Tudom, hogy a tarka tiszti ruha bolonditotta el fejedet. Hagyj fel szándékoddal, czifra nyomoruság az, semmi egyéb.

— Huszár akarok lenni atyám, másra ugy se való vagyok.

— Balga képzelődés, kiáltá haragosan. Soha sem fogok beleegyezni ebbe.

— Akkor beleegyezésed nélkül is belépek a hadseregbe, felelém. Csak a katonák között fogom feltalálni helyemet.

Atyám nem szólt semmit, csak komolyan fel s alá járkált a szobában.

Végre kezével intett, hogy távozzak.

Néhány nap mulva ujra magához szólitott.

Bevezetett szobájába, a szekrényhez vitt, hol egy fényes kiállitásu huszár öltözéket találtam.

Atyám ezt titokban készitteté, hogy ezen örvendetes meglepetéssel egyszersmind válaszát is tudassa velem.

Meghatottan borultam atyám karjai közé. Ajkait csókjaimmal halmozám el, s növérem Julia örömujjongva mondá:

— Andor! te valóban nyalka egy huszár vagy.

Oh ezek boldog idők voltak, sivár életem legszebb napjai.

Czélomat elértem, katona valék.

Atyám házától nem messze egy özvegy nő lakott leányával, Erzsébettel, ki szép volt mint a feslő rózsa.

Az özvegy gyenge, beteges asszony volt, s csak Erzsébet kézimunkája után tartotta fenn magát. A kis ház, hol laktak, rostélyzott ablakkal s egy alacsony bejárattal birt

az utczáról, a hátsó részről pedig egy szép, tágas erkély és ablakok néztek az ősz Dunára, mely az utcza végén fekvő házak mellett folydogált.

Megszerettem a fiatal leányt.

Naponként találkoztam vele az erkélyen, s napról napra jobban szerettem őt.

Nem sokára ő is bevallá irántam való szerelmét, s azóta nem mult el nap, melyet nem töltöttem a lombok és virágok közt elrejtözötten ölelve kedvesem.

Atyám csakhamar észrevette, hogy valahol lépen ragadtam, a mennyiben szerfölött szórakozott valék s estéimet sohasem töltöttem hon, de nem szólt semmit.

Később megtudtam, hogy esténként ő is ritkán van otthon, s hogy ő is a házon kivül keres szórakozást.

Atyám még meglehetősen fiatal ember volt. Még alig mult el negyven éves. Hatalmas erős alakja volt, s dus fekete hajában senki sem fedezett volna fel egyetlen egy ősz hajszálat sem.

Valóban sokszor csodálkoztam, hogy miért nem házasodik meg ujra, mikor még oly szép, és erőteljes.

Ekkor tájban tisztté lettem.

Szerelmünkön ez semmit sem változtatott. Csöndes éjszakán, nem egyszer esküdtünk a kis erkélyen örök hüséget egymásnak, eskünket forró csókokkal pecsételve meg.

De egy idő mulva, ismételve történt, hogy Erzsébet engem, alig egy évi boldog szeretkezés után, távozásra nógatott, azt hozván fel okul, hogy különben anyja és a szomszédok észreveszik összejöveteleinket és felfedezik viszonyunkat.

Bármily nehezemre is esett Erzsébet eme kijelentése, de nem tehettem ellene.

Erzsébetben sokkal inkább megbiztam, lelkemhez még a legkisebb gyanu sem fért, s egy perczig sem mertem volna kétkedni azon lényben, ki nekem szavakkal és csókjaival esküdözött.

Sürgető kéréseinek engedtem s bucsut véve töle, elsiettem csolnakomon, mely a Dunán rám várt, még messziről is köszöngetve a szerelmesen utánam pillantó Erzsébetnek.

Egész életem boldogsága e nöben összpontosult. Egy pillanatig sem mertem volna hinni, hogy Erzsébet hozzám valaha hütlen lehetne.

És mégis ugy rémlett előttem az utolsó időben, mintha szórakozott s hidegebb volna irányomban, mint előbb, pedig szerelmünk zálogát már ott hordá szive alatt.

De még mindig találtam okokat és mentséget, melyek Erzsébetet kimenték s megóvták bizalmamat.

Söt, a mily arányban hidegedett ő irántam, oly mérvben fokozódott még inkább bennem a szép nö iránti szenvedélyem.

Egy napon komoran ültem a szobámban, midön a nyitott ablakon keresztül valaki egy levélkét dobott be.

Izgatottan nyitottam fel, mert sejtettem, hogy nem jöhet mástól, mint imádott Erzsébetemtöl.

A levél rövid volt, s a következöket tartalmazta:

„Légy ma este nyolcz órakor az öreg Száraznénál.

Erzsébet.“

Izgatottan vettem magamra köpenyemet, s siettem a kijelölt helyre. Száraznét ismertem, sokszor láttam Erzsébetnél, ki egykor dajkája volt neki.

Szárazné halkan köszöntött, midön beléptem szobájába s egy kis bölcsöhöz vezetett.

— Andor ur! Nézze meg leányát.

Egy gyönyörü angyal arcz mosolygott elém. Elhalmoztam csókjaimmal a picziny jószágot.

Egy pillanatra mindenröl megfeledkeztem. A boldogság tuláradt szivemben.

— S Erzsébet? kérdém végre a jó öreg asszonyt.

— Legyen nyugodt, veszély nincs. A gyermekröl nem

tud senki semmit, csak ön — és én. S a jó öreg dada hiven megörzi a titkot.

Erzsébetet hetekig nem láthattam. Eltünt. Száraznét hiába faggattam, mert mindig csak annyit mondott:

— Legyen türelemmel, nemsokára viszontlátja. Ne aggódjék, jó helyen van.

— De hol? Oh, ne gyötörjön, az Istenre kérem mondja meg.

— Nem, nem lehet.

Leánykámat — kit Szárazné gondjaira biztam — nemsokára megkereszteltettem, a keresztelőt egy fiatal pap barátom végezte.

A picziny jószág Margit nevet nyert.

— Margit? ismétlé önkénytelen Málnássy Margit.

Az aggastyán ugy tett, mintha nem vette volna észre e közbeszólást, hanem nyugodtan folytatta beszédjét.

— Egy napon végre Szárazné azzal a hirrel fogadott, hogy Erzsébet megjött. De honnan: azt soha sem tudhattam meg.

Végre tehát ujra láthattam öt, ki imádatom tárgya volt.

A régi szép napok visszatérni látszottak.

Csónakommal minden este felkerestem Erzsébetet, ki az erkélyen ült, s várni látszott reám.

Körülbelül egy fél év mulhatott el.

Egyik este közlém vele, hogy elvagyok határozva öt nöül venni, s még csak atyámmal óhajtok beszélni, áldását kérve szent frigyünkre.

Erőltetetten mosolygott.

Akkor ez nem tünt fel nekem, de most már tudom, hogy az a mosoly erőltetett volt, mely végig rezgett ajkain.

Atyám az utolsó időkben mindinkább szótlanná, és boszussá lett.

Eleinte nem tudtam, miért lett ö egyszerre oly gyöngédtelen Julia s oly visszataszitó modoru irántam, de isme-

röseim figyelmeztettek azon vesztességekre, mely apámat az utóbbi időben érték.

Mindketten igyekeztünk tehát öt vigasztalni, s biztattuk, hogy miattunk ne aggódjék. Ugy látszott szelét vette Erzsébethez való viszonyomról, az esti csónakázásokról, s a titkos utjaimról Szárazné hoz.

Azért tehát nem akartam késni a vallomással.

Bevallám szerelmemet.

Atyám elsápadt s esztelen őrültnek nevezett, ki anélkül, hogy kenyere volna, családot akar alapitani, s kereken eltiltott az özvegy leányától.

Nyugodtan válaszoltam.

— Atyám, mondám a legnagyobb hidegvérüséggel, fiad hü marad a leányhoz, kit régóta szeret, s Erzsébet nőm lesz.

Az erek kiduzzadtak atyám homlokán, s dühtől remegve kiáltá:

— Hogyan, te ellent mersz szegülni atyádnak, te léha ficzkó.

Növérem Julia azonban közvetitőleg lépett fel s csillapitólag mondá, hogy bizzuk a dolgot a jövőre, mely mindent ki fog egyenliteni.

Atyám nem szólt semmit, fel s alá járkált a szobában, végre erősen megnézett engem s igy szólt:

— Nos jól van, bizzuk a jövőre.

Maradt minden a régi. Meglátogattam minden este kedvesemet, ki hol hidegebb, hol nyájasabb volt irántam.

Történt ekkor egy napon, hogy a mint a szolgálatomból hazajövet, este éppen csónakomhoz siettem, egy koldus állta el utamat.

Bizalmasan integetett felém s annak jeléül, hogy valami fontos közlendője van, Erzsébet nevét suttogá fülembe.

Azt hittem, mennyasszonyom üzen valamit és félre léptem vele egy akáczfa árnyékába.

— Csolnakodba akarsz ülni, hogy meglátogasd Erzsébetet? kérdé a koldus.

Meglepetve pillantottam reá.

— Mit tartozik ez reád, felelém haragosan.

— Erzsébet megcsal téged, folytatá a koldus.

Felrezzentem, mintha tördöfés ért volna.

— Ki vagy te koldus? kiáltám a legnagyobb izgatottságban, hogyan merészeled mennyasszonyomat gyanusitani?

— Azt hiszed Erzsébet szeret, nagyon csalatkozol fiatal hadnagy uram! hidd meg, csak jó akarat szól belőlem, már régóta figyelemmel kisértem esténként hü szerelmesedet, és —

— No és! kiálték sürgetőleg.

— És fáj nekem, hogy a bájos Erzsébet oly rutul rászed.

— Ember beszélj, mit tudsz, különben kihuzom nyelvedet, vagy megöllek, kiáltám a düh kétségbeesett hangján.

A koldus esdöleg tekintett rám.

— Már minek akarnád megölni barátodat, ki neked csak jót akar, szólott, s hangja oly fájdalmasan rezgett, hogy egészen megsajnáltam, a miért oly heves voltam irányában.

— Az Istenért hát beszélj, mondd mit láttál?

— Erzsébet erkélyén éjjel még más látogatót is elfogad.

— Nyomorult, te hazudsz, vagy meg vagy örülve. Lázban beszélsz.

— Csak csendesen. Egy fekete köpenybe burkolt ur minden éjjel meglátogatja szép mennyasszonyodat, leányod anyját.

— És Erzsébet elfogadja öt?

— Ő csak azt várja, hogy te menj el, aztán tárt karokkal fogadja a fekete köpenyü urat.

Szemem, szám elállott e szavak hallatára, melyek egyszerre éltem legdrágább kincsétől megfosztottak.

— S ki az az ur? kérdém elhaló hangon.

— Nézz magad utána s meglátod ösmered-e, felelé a koldus, ki velem jót akart, de kit én szerettem volna leszurni.

— Jaj neked, gazember, ha rászedtél engem, rivalltam reá.

— Holnap is itt találod az öreg koldust, itt az akáczfa árnyékában, s meglesz azon elégtétele, hogy a kigyótól óvott, ki nemes szerelmedre nem érdemes.

Erösen szemei közé néztem a koldusnak, kit felbérelt gazembernek tartottam.

A koldus a bizalmatlanságot kiolvasta szemeimböl.

— Mindig megtalálsz engemet, oda át a szent kép alatti fülkében.

Az aggastyánt itt hirtelen köhögés fogta el, s kezei aláhanyatlottak.

— Mára már elég volt, szóla, nem tudok többet beszélni. Vérem felforr az izgatottságtól s emlékeim mind szomorubbak lesznek. Majd holnap leányom, holnap meghallod a többit.

Málnássy Margit izgalommal távozott.

---

44. fejezet.

Verő küldetése.

Zimielsky Erna herczegnö és Málnássy Béla érzékenyen elbucsuztak amaz estén Verötöl, midön a titkos tanács gyülésében elhatároztatott, hogy Windischgrätz Verő keze által haljon meg.

Verő másnap reggel utnak indult s a Thun százados által kiállitott utlevéllel csakhamar elérkezett Pozsonyba, honnan Bécsbe szándékozott menni.

Az utazásra az idö nem volt nagyon kellemes. A hó hatalmas pelyhekben hullott alá, — csikorgó hideg volt. De mit törödött ezzel a hös hazafi, a kinek szivében élö hazaszeretet lángját mi sem lett volna képes meg-

fagyasztani. Számtalan ily hősies ifjú volt e korban, mintha a gondviselés e nehéz időkben külön a haza megvédésére teremtette volna őket.

Verő egy ilyen kiváló alakja volt a nagy forradalmi idők ifjainak.

— — — — — — — — — — — —

Pozsony csendes; utczái kihaltak. A hó erősen hulldogál, s a szél hevesen csapkodja a hópelyheket egy bundába burkolt alak arczába, ki mind ennek daczára erélyes gyorsasággal halad Pozsony városának egy elhagyott mellék utczáján; majd hirtelen megáll, az utczának egy szemben fekvő csapszék gyengén kivilágitott ablakai felé bámul. Ösztönszerüleg halad a csapszék felé, majd annak kilincsére teszi kezét s belép a fogadóba.

A csapszékben nem látszottak őt észrevenni. Két sötét alak erősen tárgyalt valamit, de beszédjökből az ujonnan érkezett csak ennyit hallott: „tehát félegykor a hegy-utcza sarkán" s a jövevény nesz nélkül közeledett a két sötét alak felé, mi annál inkább is lehetséges volt, mert a csapszék padolatja fürészporral volt behintve az akkori szokás szerint.

A társalgók egyike neszt hallván, hirtelen visszafordult, s meglepetésén egy perczig alig birt erőt venni, meglátva az ismeretlent, mig az barátságos jó estét kivánva, a korcsmáros után kérdezősködött.

A két alak fellélegzett. Belátták, hogy nincs mitől tartaniok, fellármázták a csapszék egyik zugába heverő korcsmárost s látszólag nyugodtan folytatták az ivást.

Mayer, az öreg cseh korcsmáros meg sem kérdezve az uj vendég nevét, egy öblös kancsóval bort tett elébe, aztán szót se szólván, mint aki jól végezte dolgát, visszament előbbi helyére s csakhamar horkolni kezdett.

A két alak hangos kaczajba tört ki a jó cseh korcsmáros furcsa viseletén, s velök kaczagott Verő Aladár is, mert ő volt a csapszék uj vendége.

Verő öntött a pohárba a borból, de ugy látszik rossznak találta, mert megkinálta két ismeretlen társát. Ezek legkevésbbé sem szabadkoztak, s helyet foglaltak Verő mellett.

A két ismeretlen hallgatott, mig végre Verő megtöré a csendet.

— Uraim, mondá, én idegen vagyok itt s éjjeli szállást keresek, nem lehetne itt éjszakára megszállni?

A megszólitottak összenéztek s az egyik közönynyel felelt:

— Mi rendesen itt alszunk, s erre a fal mellett lévő hosszu lóczára mutatott, de ma nem leszünk itthon, mert dolgunk akadt másfelé, s igy szivesen átengedjük az urnak a helyet, egy kis fizetség mellett.

Verő keresgélni kezdett zsebeiben s nagy nehezen kiszurt egy pengöt, s odanyujtá az ismeretlennek, a ki gunyos mosolylyal vágta azt zsebre.

— Kegyelmed sem fizetett még ennyit éjjeli pihenöért, folytatá a beszédet a másik ismeretlen s fitymálva nézte le a jövevényt, ki egyszerü polgári ruhát viselt.

Az idő tizenkettöre járt, a két gyanus alak felemelkedett ülöhelyéről s Veröre pillantást se vetve, elhagyták a fogadót.

Verő s az alvó korcsmáros egyedül maradtak.

Verő egy darabig gondolatokba merült, midön merengéséből a csapszék kakukos órája felrázta.

Éppen fél egyet mutatott a kakukos óra. Ekkor hirtelen eszébe jutott Verönek a két gyanus alak szava „tehát fél egykor a hegy utcza sarkán“ s kezdé sejteni, hogy valami büntett lehet készülöben, gyorsan zsebébe nyult, kitette a bor árát s zajtalanul elhagyta a csapszéket és a még mindig horkoló korcsmárost.

Verő megfordult már Pozsonyban s igy nem volt elötte ismeretlen a hegy utcza. Gyorsan arra irányitá tehát lépteit.

Az utczák kihaltak voltak. Borzongós hideg szél fujt és erösen csapkodta a lehulló havat.

Alig öt percznyi ut után elérkezett a hegy utczába s vele egyidejüleg érkezett egy jól befödött szán, melyben egy sötét alak volt gyengén látható.

A paripák vigan prüszköltek s könnyedén ragadták tova az amugy sem nehéz uri szánkót.

A szán körülbelül az utcza közepére érkezhetett, a midön hirtelen felfordult s a sötét kapualjból négy alak rontott elő, kik közül kettő a kocsisnak, kettő pedig a szán alá került utasnak rontott. A kocsist egy doronggal fejbe verték.

Verő, hogy feltünést ne keltsen, egy sötét kapualjba huzta meg magát, s egész jól hallotta, mikor az utonállók egyike elfojtott hangon mondá:

— Hol a pénzes láda, hitvány kutya a mit Pestről hoztál?

— Add ide vagy leszurlak.

A megtámadott csak a kezével hadonázott, mit sikerült a rablók kezeiből kiszabaditania.

Verő belátván a helyzet komolyságát — egy bátor tettre határozá magát.

— Utánam, katonák, itt vannak a gazok.

— Lőjjétek le a kutyákat.

Mindezt Verő iszonyu hangosan kiabálta s erösen döngette a kaput, hol meghuzódott.

A dübörgésre és kiáltásra az utonállók megijedtek — elárulva hivén magukat, gyors futásnak eredtek, hátra se pillantva többet.

Verő pedig hangos kiáltásával folyton rémisztgette öket.

A csel sikerült.

A megfulláshoz közel járt utas, ki még mindig a felforditott szán mellett hevert, hálás pillantást vetett szabaditójára.

Verő az orvos karján, Alice baronesse társaságában elhagyta a betegszobát.

K. 35.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Az idegen utas megtörlé halálos ijedségtől verejtékes homlokát, mig Verő a kocsist kezdte élesztgetni, ki azonban ugy látszott halva volt.

— Emeljük fel uram a felforditott szánt, mert a gazok ujból megtámadhatnak, ha rá jönnek a cselre.

Ezzel a könnyü szánt csakhamar talpra állitották s mig az idegen a szánban ismét helyet foglalt — Verő a holtnak látszó kocsist a bakra visszahelyezte, maga is felült a szánra s ostorával a lovak közé csapott s elvágtatott.

De hirtelen hátra fordult s halkan kérdezé:

— Uram merre hajtsak? Hová szándékozik?

— A herczeg Dornheim-féle palotába a főuton — volt a válasz.

— Tudom, mondá Verő, s a szánkó szélsebesen vitte vendégeit.

Alig tiz percznyi vágtatás után megérkezett a szán a palota elé.

Verő leugrott a bakról — becsöngetett s a nagy kapu csakhamar feltárult s álmos inasok siettek fehér liberiába a jövevények elé. De midőn a mozdulatlanul heverő kocsist megpillantották, ekkor lettek csak figyelmesek az uj kocsisra, ki a mozdulatlanul a szánban ülő herczeggel volt elfoglalva.

— Ide gyorsan, ne bámuljatok, gazdátok rosszul lett — utközben megtámadták a rablók, a szegény kocsist tán agyon is ütötték.

Ketten, hárman is rohantak a szán felé s Verő éppen a herczeg felé nyult, hogy a szánból kiemelje, midőn szörnyü dolog történt.

Az izgatott álmából hirtelen felébredő herczeg azt hitte, hogy a rablók uj támadást intéznek ellene, a kezében szorongatott pisztolyt Veröre szegezve, elsüté.

Egy dördülés, s Verő halálosan találva az utcza kövezetére rogyott.

A szolgák halálra ijedve ugráltak szét s nem tudták álmodnak-e vagy ébren vannak.

Egy perczre csönd lett.

Herczeg Dornheim mindinkább magához tért, s izgatott félálmából fölocsudva, visszaemlékezett az utczai támadásra, s látva véres áldozatját, borzadva vette észre, hogy izgatott álmában saját élete megmentőjét teritette le golyójával.

— Gyorsan legények, szólt herczeg Dornheim, ragadjátok meg az ifjut, éltem megmentőjét, vigyétek saját szobámba, s rohanjatok az orvosért. Verjétek fel a házat, örködjetek felette, mert éltem megmentőjének nem szabad meghalnia.

— Borzasztó! suttogák a cselédek.

A herczeg fél örülten szaladt jobbra balra, nem tudva mit tegyen, mig végre a cselédektől kisérve az orvos sebbel-lobbal megérkezett.

— Orvos ur! az Isten szerelméért segitsen e fiatal emberen, éltem megmentőjén, kinek a sors kegyetlen szeszélye folytán talán saját kezeimmel oltottam ki életét.

Az orvos az ifju felé hajlott, ki csakugyan sulyosan sebesülve feküdt előtte.

— Él még — kérdé hévvel a herczeg. Orvos ur, feleljen gyorsan.

Az orvos igenlően bólintott fejével, de halkan hozzá tevé — hogy az ifju megmentéséhez semmi, vagy nagyon kevés a remény.

A herczeg szomoruan tekintett áldozatára, s szeméből két nagy könnycsepp hullott Verő arczára.

A sulyosan sebesült erre, mintha félálomból ébredne fel, kinyitá szemeit s fájdalmasan sebéhez kapott.

Szólni akart, de a szó elhalt ajkain, s arcz kifejezéséből csak annyit lehetett észrevenni, hogy valami szörnyen aggasztja, valami iszonyuan fáj neki.

Talán az, hogy közel a czélhoz, a terv elérése előtt kell igy nyomorultan meghalnia ?

45. fejezet.

Az aggastyán elbeszélése.

Málnássy Margit a legnagyobb felindulásban volt, midön a rejtélyes villából haza ért. Izgatottan vetette magát a kerevetre s gondolatokba merült.

Mit akarhat a rejtélyes öreg elbeszélésével?

S miért mondja el élettörténetét éppen neki. Aztán visszaemlékezett, midön az agg szülöiről kérdezösködött, szülöiről, kiket ő soha sem ismert.

Itt valami titoknak kell lenni. A szép leány gondolkodott, kereste a fonál végét, de nem találta.

Alig várta a másik napot, hogy ujra találkozzék az öreggel.

Végre eljött az est, s Margit izgatottan dobta magát kocsijába.

Nem messze a titkos háztól a kocsist megállitotta, s kiszállt.

— Maradjon itt, szólt a kocsisnak, s várjon, mig visszatérek. Megértett?

A kocsis bólintott.

Margit a nagy sötétség daczára biztosan haladt utján s egy negyed óra mulva elérte a villát.

Az ösz komornyik ajtót nyitott, s Málnássy Margit egyszerre az aggastyán előtt találta magát, ki mint tegnap a pamlagon hevert.

Az öreg aludni látszott. A léptek zajára kinyitá szemeit, s karjait kitárva, alig hallható hangon üdvözlé a belépőt.

— Ah, te vagy az leányom. Már vártalak, mert érzem, hogy alig vannak már órák hátra zaklatott életemből.

Margit ajkaira nem jött szó. Vigasztalni igyekezett az öreget, de a hang elhalt ajkán.

Maga előtt látta a megtört alakot, ki tegnap óta tiz évet vénült.

Az agg nehéz lélekzete s a homlokán gyöngyöző hideg veriték elárulta, hogy igazat mondott. Igen, csak órái lehettek hátra már az életből.

Margit egy könnyet törölt ki szemeiből.

Az öreg észrevette ezt.

— Ne sirj, leányom. A halál csak megváltás lesz reám. Visszatérek az anyaföld ölébe, s aludni fogok, nyugodtan, békén. Ott lenn nem fog fájni semmi. Multam iszonyu emléke nem fog gyötörni többé.

E pillanatban az ösz komornyik lépett be. Kezében fekete keresztet tartott, s szótlan átnyujtá az öregnek.

A haldokló hévvel szoritotta magához és csókjaival halmozta el.

Margit csodálkozva nézte az egész jelenetet.

Az agg észrevette ezt.

— Emlék anyámtól e fekete kereszt. Látni akartam utoljára. De engedd, hogy folytassam elbeszélésemet.

— A gyanu tehát el volt hintve szivemben, s én el valék határozva, Erzsébetet az este meglesni.

Mint mindig, ugy ma is a nyitott erkélyen várt reám mennyasszonyom.

Felszóltam hozzá, de egy szót sem szóltam elötte gyanumról, s mosolygó szép arczába nézve, s ő engem átkarolva, fel-felvillanó kételyem csakhamar eloszlott mint a buborék.

De nem sokára ismét kért, hogy távozzam, mert hisz mint mondá, nem sokára ugy is, ha nőm lesz, minden korlát elesik, addig nem akarná jó hirnevét koczkáztatni.

Ugy tettem, a mint kivánta.

Egy csókot váltottunk még, az utolsót, melyet én e szép kigyónak adtam.

Midön csónakomban lefelé eveztem, hogy a kikötőnél kiszálljak, sokáig, mig csak szemei elől el nem tüntem,

köszöntgetett utánam fehér zsebkendőjével — aztán egy óráig várakoztam a fák és erkélyek árnyában, hogy lássam, vajjon a koldusnak igaza volt-e, vajjon imádott szerelmesem, miután engem lerázott nyakáról, a fekete köpenyü urat csakugyan fogadja-e?

Szivem hangosan dobogott.

Szerelmem a szép Erzsébet iránt forró volt és lángoló.

A midőn evezőm csapása az özvegy házáig elhathatott, ugy rémlett előttem, mintha arra valami hirtelen elsurrant volna.

De nagyobb volt még a távolság, hogy sem az éji sötétségben mindent jól ki lehetett volna venni.

Erősebben meghuztam most lapátomat s nyilsebességgel siettem az erkély nyilt oldala felé.

Az erkély üres volt.

Semmi csónak sem volt közelében látható.

A koldus valószinüleg rászedett.

Alig vártam már a következő estét, hogy vele szembe szállhassak, hogy megczáfoljam őt. Ki tudja, mit is láthatott a koldus, kikkel cserélte fel Erzsébetet s a fekete köpenyü urat.

Igy gondolkoztam magamban.

A legközelebbi est elérkezett, melyet bár soha el nem értem volna, mondá az agg fáradt szemeit ég felé emelve, — oh Margit leányom, imádkozzál árva lelkemért.

Büszkén mentem a kikötőhöz, hol a koldus, mint megigérte, az akáczfa mellett reám várt.

— Nos, kérdé, megcsaltalak?

— Megcsaltál, felelém.

— Az nem lehet, mondá a koldus határozottan.

— Talán te magadat csaltad meg vagy birtad tévedésre, mondám örvendve, én éjjel Erzsébettől bucsut véve, egy óra mulva ismét visszatértem, de senki sem volt az erkélyen.

— Senki sem volt? kérdé kétkedőleg s mosolygott.

— Senki, mondám ujra.

— Jók-e szemeid? kérdé a koldus.

Dühös lettem.

— Micsoda kérdés ez, vajjon jók-e a szemeim?

— Nos igen, mert én, alig, hogy elhagytad szép mennyasszonyodat, jól láttam kis ablakomból a fekete köpenyü urat.

— Gazember, most már tudom, hogy rászedtél.

A koldus nyugodt maradt.

— Kihuzom rágalmazó nyelvedet, kiáltám rá indulatosan. Hisz egészen az erkély tövében voltam s meggyőződtem, hogy ott senki sem volt, s hogy semmiféle csónak sem közeledett a házhoz.

A koldus mosolygott.

— Mit, te mosolyogni mersz még. Te hitvány csaló. Kirántottam kardomat.

— Tedd vissza a hüvelybe, mondá a koldus nyugodtan.

— Beszélj tehát!

— Neked igazad van!

— Szemtelen rágalmazó, most bevallod ugy-e, hogy hazudtál.

— Neked igazad van, mondá ujra a koldus, midőn visszatértél, már nem is volt senki az erkélyen, mert bájos mennyasszonyod s vetélytársad téged észrevéve, vissza vonultak a házba. Csónakot se találhattál ott, mert a fekete köpenyü ur nem jár csónakon. Minden ugy volt, a mint mondád, s vetélytársad még is ott volt Erzsébetednél.

Reszkettem a nyugtalanságtól és féltékenységtől. Szerettem volna leszurni a koldust, de mintha egy bensö hang sugta volna szivemben, ne tedd. Neki igaza van.

— Mond hát, mi tévö legyek, hogy azt az urat megleshessem.

— Látogasd meg mennyasszonyodat, mint máskor, hogy gyanu ne ébredjen fel benne. Aztán, ha csónakodon visszatértél, siess az utczán vissza az özvegy házához.

Lépj az alacsony ajtón hirtelen és zajtalanul az erkélyre és látni fogod, hogy a koldus jó barátod!

Igen látni fogod, hogy mennyasszonyod hitványul rászedett.

— S az idegen ur?

— Az idegen, fekete köpenyü ur, ha a házból utját állod, nem szökhetik meg elöled, s kénytelen lesz vagy a Duna hullámai, vagy karjaid közé vetni magát.

— És ki az az idegen ur?

A koldus nem felelt.

— Nos te nem felelsz?

— Meg fogod öt majd látni! szólott a koldus s tovább ment.

Én mint mindig elmentem Erzsébethez, de nem voltam képes hozzája oly szeretetreméltó lenni mint máskor.

A kis kigyó nem is sejtette, mi bánt.

Azt mondám neki, hogy az egyik tiszttársammal összeszólalkoztam és a miatt vagyok rossz kedvü.

Bucsut vettünk egymástól.

Lesiettem csónakomba s gyorsan visszaeveztem.

Erzsébet, mint rendesen, sokat integetett felém, szerelme és hő vonzalma jeléül.

A gyalázatos, bár inkább térdein imádkozott volna.

Lázas izgatottsággal siettem végig az utczákon a szegény özvegy háza felé.

Szemeim szikráztak, kezeim reszkettek, töprengve, vajjon rászedett-e a koldus vagy igazat mondott.

Lassan, óvatosan nyitottam fel az ajtót, sompolyogva közeledtem az erkélyre nyiló kijárathoz.

Susogó hangokat hallottam.

Érzékeim csaknem elhagytak.

A folyósó árnyékában közelébb léptem s borzadálylyal láttam mennyasszonyomat egy idegen férfiu karjain, kit hosszu köpenyeg takart.

Rémület fogta el lelkemet, azt hittem, hogy csak egy csalkép, egy álom áll előttem, de aztán kétségkivül láttam, mint ereszkedik le az idegen ur Erzsébettel egy padra, melyet a fák s virágok árnya elfedett, — láttam mint öleli át tagjait kéjsovárgó kezekkel, hogy erényes mennyasszonyom, ki a jó hirért vonakodott tovább egy óránál velem csevegni, mint adja magát oda az idegen kedvesnek, ki nem csak ajkait csókolá, de szép nyakát és csodaszép keblét is csókjaival halmozá el.

Tagjaim reszkettek, azt se tudtam, mit cselekszem.

Egy ugrással a két áruló büntárs előtt termettem.

Ők felriadtak. Erzsébet elsikoltotta magát s előlem az idegen ur keblén keresett menedéket.

Kardot rántottam s átkot szórva, a csábító férfi szivébe mártottam vasamat.

Az idegen ur, kinek arczát sehogy sem tudtam kivenni, megingott, s előttem hátrálva a nyilt erkély széléről a Duna zugó hullámai közé zuhant, kisérve átkomtól, mely az éj sötétjében borzasztóan hangzott.

Erzsébetre egy pillantást se vetettem, ki félelmében reszketve ott állt. Azt hitte, őt is lesujtja karom.

De nem tettem.

Leányom, Margitom anyját megkiméltem.

Az aggastyán elhallgatott. Málnássy Margit borzadva rejté kezeibe arczát, mert iszonyu volt, mit e rejtélyes ház lakója elhaló hangon beszélt.

— Én haza vánszorogtam, folytatá végre.

Növérem, Julia még fönn volt. Várt reám s atyjára.

Szinte megijedt tölem, a mint dult arczomat megpillantá.

De én elhallgattam előtte az éj borzalmas eseményeit és visszavonultam szobámba, hogy ott jövöm felett határozzak.

Még meg se gondoltam tettem következményeit.

Julia hiába várt atyja visszatérésére.

Atyánk többé vissza nem tért.

Csak két nap mulva találták meg a Duna által partra vetett hulláját, átdöfött mellel.

Csak most tudtam meg, hogy ki volt mennyasszonyom csábitója.

Csak most tudtam meg, hogy kit sujtott le karom.

Apagyilkos valék.

A lelkiismerettől üldöztetve a halált kerestem.

Már-már pisztolyomat homlokomnak irányoztam, midön felmerült a lelkemben — Margit, leányom képe.

Pedig a halálba rohanni talán legkönnyebb eszköz lett volna ál-nyugalmat szerezni.

De a fiu, ki atyja vérével szennyezé be magát, jól érezte, hogy a halállal csak örök kinokra kárhoztatná magát.

Atyám meggyilkolása nagy feltünést keltett.

Mindenki kereste a gyilkost. A bíróság kutatott mindenfelé, de nem birtak rátalálni.

Csak ketten tudták, hogy ki a gyilkos.

Erzsébet és a Dunaparti koldus.

De egyik sem vallott ellenem.

Tiszti rangomról leköszöntem társaim nem kis csodálkozására.

Ámbár az utóbbi napokban oly magaviseletet tanusitottam, hogy azt hitték, megörültem, valamennyien sajnáltak.

Én a megrázó esettel, atyám halálával, indokoltam távozásomat.

Növérem látta kedélyállapotomat s vigasztalni igyekezett.

De előtte is kijelentettem, hogy többé nem maradok itt, távozni fogok. Hogy hová, azt nem mondtam meg.

Átmentem Pestre és az Újépülethez közel egy kis házat vettem. Egyedül magam laktam benne, cselédséget

nem tartottam, csak egy embert vettem magamhoz — a Dunaparti koldust.

Eközben borzasztó változáson mentem keresztül. Hajam néhány nap alatt egészen megőszült, szemeim beestek, s én az alig huszonnégy éves fiatal, deli tiszt, félig agg lettem.

Testem megöregedett a rá nehezedő szörnyü bün tudatától.

Igy telhetett el körülbelül egy fél év.

Kis házamból, mióta belé költöztem, nem tettem ki lábamat. Mindennel, mire szükségem volt, a koldus látott el, ki komornyikom lön.

Hozzám senki se járt, nem is tudta senki, hogy hol lakom.

Annál inkább csodálkoztam tehát, midön este valaki hevesen meghuzta a kapu csengettyüjét.

Megrezzentem.

Talán fölfedezték, hogy én vagyok a gyilkos, s most jönnek, hogy a börtönbe hurczoljanak, gondolám.

Ferencz (ez volt a koldus neve) megnyugtatott.

— Ne féljen, uram, semmit, mondá. Én majd megnézem, ki van künn.

Ferencz a kapuhoz sietett.

Egy idegen ember álarczczal, köpenybe burkolva állott a kapu előtt.

— Egy levelet hoztam gazdád számára.

— Az én gazdám számára? Ki küldte?

— Azt majd megtudhatod a levélből.

— De hát ki vagy te s honnan jösz?

— Az nem tartozik a dologra.

— Talán tévedsz, más valakit keresel, mondá Ferencz, ki nem akarta elhinni, hogy én valahonnan levelet is kaphatnék, mikor senki sem tudta, hol lakom.

— Légy nyugodt, én nem tévedek.

— Hát hogy hivják gazdámat?

— Megmondjam?

— Követelem, szólott Ferencz.

Az idegen álarczos egészen közel lépett Ferenczhez s halkan, de érthetően suttogá:

— Gazdád apagyilkos.

Ferencz megdöbbent.

— Ne félj semmit, mondá aztán, én nem fogom őt elárulni soha. Kérlek tehát, add át neki a levelet.

Ferencz szótlanul kezébe vette az átnyujtott levélkét, s hozzám sietett, ki már izgatottan vártam.

— Egy levél, mondá.

Izgatottan bontottam fel.

A levél a következőket tartalmazta:

„Andor! jöjj holnap este hozzám, egy titkot akarok rád bizni. Halálos ágyamon fekszem. Kérlek ne tagadd meg a haldokló utolsó óhaját.

Szegény bünös Erzsébeted.“

A levél megrenditett.

Tehát Erzsébet, az én oly forrón szeretett Erzsébetem halálán van.

Oh mert hiába tagadtam volna, a bünös nőt még mindig szerettem.

Szerettem szivem egész vonzalmával és érzém, hogy képes volnék érette meghalni. Érzém, hogy képes volnék ujra karjaiba omlani, hogy képes volnék neki megbocsátani.

Megbocsátani neki, ki éltemet megmérgezte, kiért én apagyilkos lettem.

Izgatottan vártam a másnapot, s átmentem Budára. Egy csolnakba ültem mint hajdanán, s Erzsébethez eveztem.

De Erzsébet nem várt az erkélyen.

Fölszaladtam a lépcsőkön, egy kis szobába jutottam.

Erzsébet az ágyban feküdt. Mellette Szárazné volt. Az egykor oly szép leány most csak árnyéka volt már önmagának. Midőn hozzá léptem, fölnyitá szemeit s alig hallhatóan mondá:

— Köszönöm, hogy eljöttél. Bocsáss meg, s viseld gondját gyermekeimnek.

— Gyermekeidnek?

— Igen, s az ágy mellett álló kis bölcsöre mutatott, melyet csak most vettem észre. Viseld gondját Margitnak — és atyád gyermekének.

Hangja elhalt, ugy látszott, mintha még valamit akart volna mondani. De már késő volt.

Hátra hanyatlott s szemei megüvegesedtek.

Erzsébet halva volt.

Két élő lényre kellett tehát gondot viselnem. A kis fiut, kit Jánosra kereszteltettem, szintén Szárazné gondjaira biztam Margittal együtt.

Ferencz, hü komornyikom, minden nap átjárt Budára, hogy a két kis ártatlan gyermeket meglátogassa.

Egy napon szomoru hirrel érkezett haza. János eltünt. Egy czigány csapat elrabolta.

Fájdalmam leirhatatlan volt, mert benne akartam jóvá tenni azt, mit atyám ellen vétettem. Kerestettem mindenfelé, de nem találták sehol.

Ekkor elhatároztam, hogy Margitot sem hagyom többé Száraznénál. Növéremhez, Juliához siettem, előbb azonban megeskettettem öt, hogy születése titkát soha sem fogja neki elárulni.

Apámtól óriási vagyon maradt reám, egy szép nagy birtokot vettem az alföldön, s oda költözött Julia az alig két éves Margittal.

Én folyton visszavonultan éltem. Nem jártam sehová. Söt nevemet is letettem, s fölvettem a Rezes Andor nevet.

— Ön Rezes Andor, kiáltá Margit.

— Igen Rezes Andor, felelé az ösz. De ne szakits félbe, leányom, mindjárt a végére jutok élettörténetemnek, s akkor megtudod igazi nevemet is.

Margitnak csak most jutott eszébe, hogy a rejtélyes öreg-

nek igazi nevét nem tudja. Visszaemlékezett, hogy az aggastyán atyját álnéven nevezte meg, mi akkor neki, izgatottságában, fel se tünt.

— De ha ön Rezes Andor, hogy kerül ide, kérdé Margit lázasan, ki égett a kiváncsiságtól.

— Mint tudod, később forradalmi ügyekbe bonyolódtam. Kossuth Lajos féltette életemet, s azt tanácsolta, hogy egy időre rejtőzzem el. Igy kerültem e villába.

Most értette meg Margit, hogy miért titkolózott egy időben előtte Kossuth, midőn Rezes Andorról kérdezősködött. Féltette az életét az öregnek, ki oly sok fontos szolgálatot tett a forradalmi ügynek.

Hiszen a fogságból jóformán általa szabadult ki.

Csak azt nem birta felfogni, hogy midőn először találkozott az öreggel, nem ismerte fel. De a hely, a viszonyok oly sajátságosak voltak, hogy nem csoda, ha Rezes Andor képe kitörlődött emlékéből.

— Igy éldegéltem a villában, folytatá beszédét az agg, midőn egy este kisétáltam.

Éppen hazafelé indultam, midőn láttam, hogy a Gellérthegy tájékán egy halottat emelnek a kocsiba. Oda pillantottam, s láttam, hogy a halott nyakán talizmán függ.

A talizmánt megismertem. Ezt a talizmánt én tettem atyám gyermekének, Jánosnak nyakára.

Rögtön tisztába voltam, hogy a halott nem lehet más mint János, az én elveszett s sokáig keresett Jánosom.

Véletlenül ott volt egy bérkocsi és én beléültem, hogy szemmel tarthassam a halottas hintót. Láttam, hogy a halott vivők egy kórháznál álltak meg s ott hagyták a hullát.

Haza mentem. Elmondtam a történteket Ferencznek. Minden kétségen felül megakartam azonban győződni, vajjon a hulla csakugyan — Jánosé-e, s ezért egy cselt eszeltem ki Ferenczczel.

Elhatároztuk, hogy a halottat minden áron a vil-

lába hozzuk. Elmentünk a kórházba, hol az ápolókat sikerült megvesztegetni s kiadták a halottat.

Álarczosan voltunk mind a négyen, mert rajtam és Ferenczen kivül még két megbizható embert is magunkkal vittünk.

Igy került a hulla lakásomba.

Itt meggyőződtünk, hogy a halott csakugyan János. A talizmán ugyanaz volt, és a karján lévő forradás kétségtelenné tette, hogy nem csalódtam feltevésemben.

A halottat aztán visszaszállitottam a kórházba, mert mintha sejtettem volna, hogy keresni fogják.

Mily nagy volt csodálkozásom, midön egyszerre te megjelentél házamban, s kérdőre vontál a betyár holtteste miatt.

Csak akkor kezdtem sejteni, hogy a szegény János a czigányok közt valószinüleg a rablásra adta fejét.

Az aggastyán egészen kimerült. Ereje annyira gyöngült, hogy Margit borzadva látta, hogy már csak perczei vannak hátra.

— Mindjárt a végére érek, mondá már alig hallhatóan az agg. Mit gondolsz, hány éves lehetek én?

Margit ámult e sajátságos kérdésen.

— Értem, hogy csodálkozol, különösnek találod kérdésemet. Hát tudd meg, hogy én még alig multam negyven éves, bár ugy nézek ki, mint egy nyolczvan éves agg. Hja, a bün sulya és a bánat idő elött megősziti, megtöri az embert.

Az aggastyán köhögni, fuldokolni kezdett. De ujra erőt vett magán, pedig már látható volt, hogy perczei megszámlálvák.

Az ősz komornyik, az egykori koldus Ferencz, belépett.

Ő is tudta, hogy ura halálküzdelmét vivja.

Csendesen leült haldokló ura ágyához.

Az agg fölemelkedett, s végső erőfeszitéssel a következőket mondá:

— Még egy titkot bizok reád. Tudd meg nevemet. Én Málnássy Andor vagyok, s te, Margit, az én leányom vagy.

Azzal aláhanyatlott és meghalt.

---

46. fejezet.

Halmay Alice bárónő.

Napok teltek el, mig végre Verő Aladár magához tért ájultságából, melyben a végzetes éjjel óta feküdt.

Hideg deczemberi nap volt.

A sürün lefüggönyzött szobába alig hatolt be a nap bágyadt sugára.

A sulyosan sebesült fölnyitá szemeit, s egy gyönyörü leányt látott maga előtt.

A leányka oly szép volt, mint a mennyekből földre szállt angyal.

Verő azt hitte álmodik.

De nem, mégsem álom. A leány megszólal, s nyájas hangon üdvözli őt:

— Már nem beteg — az orvos ur mondta, hogy felépülése bizonyos s a veszélyen már tul van. Azt is mondta, hogy ma reggel vagy délután lázas álmai meg fognak szünni s ismét visszanyeri egészségét.

Verő ámulva hallgatta az ifju, gyönyörü, szőke leány ezüst csengésü dallamos hangját. Szemeit tágra meresztve nyilalást érzett szivében, végre egy könnycsepp jelent meg szemében, mit a szőke leányka saját kendőjével letörölt. Ekkor halk hangon megszólalt a beteg:

— Angyali nemtő, mondd hol vagyok, hogy kerültem ide?

A leány élénken visszaidézte a beteg emlékezetébe a végzetes éjjel minden egyes mozzanatát, s Verő agyában lassankint világosság kezdett derengeni. A gyógyulás első jele.

A leány oly hévvel beszélt Verő höstettéről, hogy a beteg szive megrendült.

Oh ha az angyali lény szeretné öt!

A szép leány aztán elbeszélte herczeg Dornheim lázas álmát, s ebből következett gyászos tettét, s az ifju megsebesülését.

Mindezt a sziv benső hurjainak rezgése kisérte, s a leány szavaiból az ifju iránti véghetetlen rajongás látszott.

Végre Verő bátorságot vett magán s megkérdezte, hogy hol van?

A leány, ki már régen kiváncsi volt tudni herczeg Dornheim hös megmentöjének nevét — pajzánul megjegyezte.

— Előbb önnek kell magát bemutatnia, kérem elégitse ki gyermekes kiváncsiságomat.

— Verő Aladár magyar nemes vagyok, és most egy szent czél szolgálatában állok, egy magasztos, nemes kötelesség, a haza szabadsága a küzdtérre hivott, s most éppen megbizatásban járok . . . a többit Verő elhallgatta, mert talán már sokat is mondott, hiszen még nem tudta kinél van, s kinek fedezte föl magát.

— Nos uram, látom önnek rosszul esik még a beszéd. Igy hát én fogom önt mulattatni, ha megigéri, hogy teljes felépülése után is körünkben marad.

Verő fájdalmasan rázta fejét — mig szemeit nem tudta levenni a szép fiatal leányról.

— Igen, hogy visszatérjek előbbi kerdésére, Verő ur, ön itt nagyon jó helyen van. Szivesen látott vendég most és marad azután is, ha fölgyógyult.

E palota gyámatyámé, Dornheim Frigyes herczegé.

Én gyámleánya vagyok, nevem Halmay Alice baronesse, s erre kecsesen meghajtotta magát.

— Baroness! most miután kegyes volt rövid élettörténetét elmondani, arra kérem, magyarázza meg, hogy került ön rokoni viszonyba herczeg Dornheimmel, a kit

hirből osztráknak ismerek, holott kegyed családja, s annak minden ága tiszta ös nemes magyar.

— Kedves Verö — engedje meg, hogy erre a kérdésére más alkalommal válaszolhassak, s meghajtva magát, a szobából gyorsan távozott.

Verö fájdalmasan nézett utána.

Fájt neki, hogy a kedves leány oldala mellöl eltünt.

Megfordult s a vánkosok közé rejté arczát.

Zokogott, keservesen zokogott.

Mikor jól kisirta magát, kissé magához tért s szinte ámulva kérdé önmagától, vajjon mi volt ez? Én Verö Aladár, az érett ifju, a számtalan veszélyt kiállott katona, sirok mint egy gyermek, s miért?

Még nem tudta, még csak nem is sejté, hogy a szerelem az, mi szivébe fészkelödött.

A szerelem eddig elötte ismeretlen volt. Lelkét egészen betölté a haza, szive még hidegen maradt.

Körülbelül még egy hétig ápolták s nem mult el nap, hogy herczeg Dornheim meg ne látogatta volna.

Nem ugy a gögös herczegnö, Dornheim Eulalia — ki többször tett férjének komoly szemrehányást, hogy egy magyart, egy lázadót ennyire dédelget.

— Mit fog mondani rokonunk, Windischgrätz ö herczegsége, ha megtudja, hogy egy lázadót, egy forradalmárt rejtegetsz családi tüzhelyednél.

Ilyenkor herczeg Dornheim átkarolta bájos, de büszke nejét s megnyugtatólag mondá:

— Hiszen férjedet mentette meg, s másodsorban férjed fegyvere sujtá öt halálosan.

— De ö forradalmár, a ki elvégre is csak emberbaráti kötelességét teljesité, a miért én fényesen meg fogom jutalmazni. De hogy házamban tovább tartózkodjék, azt nem türöm.

— Ne folytasd tovább! mondá Dornheim herczeg, ha gögödnél nagyobb volna kereszténvi hited, igy nem beszél-

hetnél. Jutalmat akarsz neki adni? Ne feledd, hogy a magyar nemesek nem fogadnak el jutalmat. Az ifju házamban marad, maradjon minél tovább, annál megtisztelöbb lesz reám nézve. Magas hivatalt szerzek neki, elökelő, nagy urrá fogom tenni, ez a tervem.

A herczegnö, mintha kigyó csipte volna meg, gögösen pattant fel ülöhelyéröl. Büszkén végig nézte férjét és távozott.

A herczeg pedig felhasználta ez alkalmat s átment Veröhöz.

— Jó napot kedves Verő. Hogy érzi magát? Nemsokára fölkelhet, igy beszélte nekem az orvos.

— Én is óhajtanám, hogy herczegségednek mihamarább megköszönhessem szives készségét és jó indulatát s dolgaim után láthassak.

— Talán bizony — mondá a herczeg mosolyogva, nincsenek oly sürgös ügyei, hogy felépülése után mindjárt elhagyna bennünket. Hisz tudja, mily hálára vagyok kötelezve ön iránt, s engedje meg, hogy azt le is róhassam! Rendelkezzék velem — és óhaja, bármi legyen az, teljesülni fog. Rokonom, Windischgrätz herczeg, közbenjárásomra önnek magas hivatalt fog szerezni s csak öntől függ, hogy szerencséjét lábbal ne tapodja.

Verő elsápadt.

— Herczeg ur, boldogságom nem a magas állás, boldogságom a haza üdve s igy láthatja, hogy utaink kétfelé válnak, s igy természetesnek fogja találni, ha gyógyulásom után házát, mely egész más politikát folytat, elhagyom.

— Verő, ön most még izgatott, s hiba volna tölem, hogy az unalmas politikával gyötörjem; cselekedjék tetszése szerint, de ne feledje, hogy házamnak mindig szivesen látott vendége lesz s egészen öntől függ, hogy még *más egyebe* is legyen.

A herczeg egy darabig még elbeszélgetett mindenféle közönyös dologról a magyar ifjuval, s aztán távozott.

Nemsokára az orvos és Alice baronesse látogatták meg Verőt.

Az orvos kijelenté, hogy másnap már felkelhet a beteg, és a szabadba is tehet kis sétát.

— A kertbe fogunk menni. Oh be jó lesz — tört ki örömében Alice baronesse, s az öreg orvos mosolyogva nézett a felhevült leányra. — Gondolt valamit, de szólni nem szólt.

Másnap kellemes idő volt, s Verő az orvos karján, Alice baronesse társaságában elhagyta a betegszobát.

Verő még nagyon gyenge volt.

Felgyógyulása is nagyon kétségesnek látszott.

A seb, a mely közvetlen szive tájékán ütődött, csak lassan hegedt.

Bementek a téli kertbe, a honnan az orvos csakhamar távozott, mert a kastély egy másik betegét kellett meglátogatnia. Egyedül maradtak.

Mély csend lett.

A téli kert virágai édes illatot terjesztettek. Verő hallgatagon bámult maga elé.

Végre Alice törte meg a csendet.

— Szivemből örülök kedves Verő ur, a karácsonyt már velünk töltheti.

— S vajjon mért örül ennek, kérdé Verő gyenge hangon s élesen pillantott a szende leány arczába, ki e gyengéd-telen kérdésre elpirult, s szemrehányólag nézett az ifjura.

Verő eleget tudott.

De egészen tisztában akart lenni a leánynyal. Azért igy folytatá beszédét:

— Baronesse, bár mennyire is óhajtanám, hogy eleget tegyek kivánságának — nem igérhetem meg, hogy a karácsonyt önöknél töltöm.

— S vajjon miért nem, kérdé gyermekdeden a fiatal leány.

— Elválaszt a haza, felelé, mert nem akarta az igazi okot megmondani.

Nem akarta a leányt titkába avatni, bármint szerette is Alice-t.

— Egy hazánk van, a szép Magyarország, válaszolá a leány és most Verőn volt a sor elpirulni. Oh maradjon velünk a karácsonyi ünnepeken.

Meg fog ismerkedni gyámatyám egy igen kedves rokonával, ki Bécsből jö, s megigérte, hogy a karácsonyi ünnepeket nálunk tölti.

— És hogy hivják azt a kedves rokont?

— Windischgrätz herczeg.

— Windischgrätz herczeg, ismétlé a leány szavait Verő s nyugodtságot erőltetett, mig belseje tombolt a láztól.

— De ön oly sápadt lett, kedves Verő mi baja — hivjam az orvost.

— Semmi, semmi, már elmult, egy kis szédülés volt csak.

— Nos tehát, határozott? Itt marad nálunk? no, ugy-e megteszi? kérdé szeliden a leány s Verő megigérte, hogy az ünnepeket házuknál tölti.

Verő felgyógyulása óta állandó vendége lett a herczegi háznak, s Alice mellett oly jól érezte magát, hogy fájdalmasan gondolt arra a pillanatra, mikor majd el kell távoznia az imádott leány oldala mellől.

47. fejezet.

Keljen föl a nép!

Mielőtt elbeszélésünket tovább folytatnók, vessünk egy pillantást a történeti eseményekre.

V. Ferdinánd király, mint emlitettük, trónjáról 1848. deczember 2-án ünnepélyesen lemondott.

Utódja I. Ferencz József lön, ki deczember 4-én tartotta ágyulövöldözés és harangzugás közt bevonulását, az ős császári városba, Bécsbe, mely másnap letette előtte ünnepélyes hódolatát.

Pesten ezalatt nagy volt az izgatottság. Deczember hatodikán hosszas, titkos tanácskozásokat tartottak.

Az volt a kérdés, hogy a magyar nemzet minő állást foglaljon el az uj királylyal, illetve a trónváltozással szemben, melyről eddig hivatalosan nem is értesült a magyar kormány, hanem csak magán uton jutott birtokába a proklamácziónak, melyet a képviselőház elnöke Pázmándy, az országgyülésen felolvasott.

Az országgyülés az uj király proklamácziójára Kossuth Lajos inditványára egy határozattal felelt, melyet maga Kossuth Lajos irt meg.

Az országgyülési határozat igy hangzott:

„Az országba magánuton beküldözgetett nyomtatványokból tudomására jutott az országgyülésnek, miként I-sö Ferdinánd ausztriai császár s Magyarországnak e néven 5-dik királya, Olmützben folyó hó 2-kán az ausztriai császári trónusról lemondván. Schwartzenberg ausztriai miniszter által ellenjegyzett manifestumában minden népeit az ő iránti kötelességek alól, s minden közállományi tisztviselőket az ő iránti hüség esküje alól feloldozottaknak jelentette ki.

S egyszersmind kinyilatkoztatta, hogy testvéröcscse Ferencz Károly főherczeg, az ausztriai császári koronáról legidősb fiának Ferencz József főherczegnek javára szintugy lemondott.

Ennek következtében Ferencz József főherczeg magát Ausztria császárjának s Magyarország királyának nevezve, ugyancsak deczember 2-dikán, hasonlókép ausztriai miniszter Schwartzenberg ellenjegyzése mellett kelt nyilatkozatában, trónusra lépését a birodalom minden népeinek kijelentette; s azon szándékát fejezvén ki, hogy minden tartományokat és népfajokat egy nagy statustestbe akarja összeolvasztani, tudtul adja, hogy e végett mindenekelőtt az ugynevezett „lázadásnak“ legyőzésére a rendeleteket már meg is tette.

Magyarország s a hozzá kapcsolt országok és részek, az ausztriai birodalom részei valamint soha sem voltak, ugy most sem azok; hanem független, önálló országot képeznek, mely saját alkotmánynyal bir, s csak a nemzet megegyezésével alkotott saját törvényei szerint kormányoztathatik.

S ezen függetlenségnek és törvényes önállásnak épségben tartása képezi azon sarkalapot, melyen az ausztriai háznak a pragmatica sanctióban meghatározott örökösödési rend szerint, Magyarországbani uralkodhatása alapszik.

Az ausztriai császári trónus iránt közbejött, meröben családi intézkedések tehát Magyarország s a hozzákapcsolt részek királyi székére ugyan a magyar országgyülés hozzájárulása s elöleges beleegyezése nélkül semmi befolyást nem gyakorolhatnak.

Nehogy azonban most, midőn Magyarország s a hozzákapcsolt részek önállása s független alkotmányos létele annyi oldalról fegyveres erövel hitszegön megtámadtatik, s a nemzet közállományi s nemzeti létének megtartása végett védelmi harczra kényszerittetik, az országyülés

hallgatása a roszakarat által a nemzet jogainak sérelmére magyaráztassék; az ország törvényesen egybegyült képviselői s förendei, mint az alkotmány örei s a legtörvényesebb constituált hatalom, kötelességüknek tartják ezen események iránt a nemzet nevében nyilatkozni:

Magyarország királyi széke a nemzet elöleges megegyezése nélkül csak az emberiség közös törvénye következtében, a koronás király halála által ürülhet meg.

A törvényes koronás király halála esetében az, kit az öröködés közvetlenül illet, a nemzettel koronázási oklevelet kötni, az ország törvényeire s alkotmányára megesküdni és magát szent István koronájával a nemzet által megkoronáztatni köteles, a koronázás előtt is gyakorolhatván ugyan némi fejedelmi jogokat, de csak a törvények értelmében.

Azonban ez csak a koronás király halála esetében történhetik, s ezen egy esetet kivéve, a nemzet akarata, a képviselő országgyülésnek elöleges beleegyezése nélkül, a magyar királyi szék birtoka körül semmi változtatás jogszerüen nem történhetik, elannyira, hogy midőn első Ferencz császár és király a mostan is élő V. Ferdinándnak megkoronáztatása iránt a nemzetet országgyüléseni egyezkedésre felszólitotta, 1830-ban az országgyülés azon világos kikötéssel egyezett csak meg V. Ferdinánd megkoronázásában, hogy atyja életében a nemzet elöleges beleegyezése nélkül semminemü uralkodási jogokba ne avatkozhassék.

Még inkább megkivántatik tehát az uralkodás változásához a nemzet elöleges megkérdezése s beleegyezése, midőn a trónus birtokában még nem volt, tehát arról nem is rendelkezhető mellékágazati közvetlen praesumtiv koronaörökös és az életben levő király még netalán születhető gyermekei mellőztével, az uralkodó szék egy távolabb álló családivadékra átruháztatni szándokoltatik.

Miután tehát a nemzet elöleges hozzájárulás nélkül a fejedelem életében más senki magának királyi jogokat

nem tulajdonithat, az öröködési rendet pedig családi magánegyezkedésekkel még kevésbé változtathatja meg;

Miután a magyar királyi szék birtokához kötött kötelességekröli lemondáshoz a nemzet elöleges megegyezése mulhatlanul megkivántatik;

Miután a magyar királyság kétoldalu kötésen alapszik, melynek egyik sarkalatos oldala az, hogy törvényes királynak csak az tekinthető, ki a nemzettel országgyülési egyezkedés utján koronázási egyességlevelet kötött, az ország alkotmányára, jogaira s törvényeire megesküdött, s ezen eskü következtében Szent István koronájával megkoronáztatott;

Miután azon esetben is, ha az uralkodó koronás király magát az uralkodás gondjaira erötlennek érezi, az ország ideiglenes kormányzatáról intézkedni a nemzet jogaihoz tartozik;

És miután az Olmützben decz. 2-kán közbejött minden családi lemondások s jogátruházások iránt a magyar nemzet elölegesen még csak meg sem is kérdeztetett:

Annálfogva az ausztriai császári székröli önkényes lemondás az ausztriai birodalomba különben sem tartozó Magyarország s hozzákapcsolt részek és országok önállásán, alkotmányán és sarkalatos jogain semmit sem változtathatván: az országgyülés, mint Magyarország s a hozzákapcsolt részek és országok törvényes organuma, ezennel kinyilatkoztatja, hogy az országgyülés hire, tudta s megegyezése nélkül, a magyar királyi szék birtokával senki egyoldalulag nem rendelkezhetik.

És azért az országgyülés, az ország törvényes függetlenségéhez, alkotmányához s a magyar nemzet sarkalatos jogaihoz szorosan ragaszkodva, az ország s hozzákapcsolt részek minden egyházi, polgári s katonai hatóságainak, tisztviselöinek, hadseregeinek s minden lakosainak a nemzet nevében meghagyja és parancsolja, hogy az alkotmány iránti hüség kötelessége szerint senkinek, kit erre

— Keljen fel a nép! hangzott Kossuth szava

K. 36.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

jogositottnak a törvény, alkotmány és az országgyülés el nem ismert, bármely hatóságát el nem ismerve, és senki ilyennek nem engedelmeskedve az ország dolgaiba gyakorolni szándéklandott bármely avatkozást jogtalan bitorlásnak tekintsék, s az ország és alkotmány iránti hüség törvény zászlója alatt hazánkat minden idegenszerü usurpátiótól, avatkozástól s ellenséges megtámadástól megóvni és megvédelmezni hazafiui szent kötelességöknek ismerjék. Senki, a honárulás törvényes büntetésének sulya alatt, máskép nem cselekvendvén.

Mely határozatnak az ország minden hatóságaival s hadseregeivel közlése ezennel elrendeltetvén, ezen határozat mindenki általi megtartásának eszközlésére a honvédelmi bizottmány, mint mely az országnak jelen körülmények közötti ideiglenes kormányzatára az országgyülés által megbizva van, ezennel határozatilag utasittatik.“

Ezzel a koczka el volt vetve.

A kibékülés az uralkodóház és Magyarország közt lehetetlenné vált.

Megkezdődött az élet-halál harcz.

Az ausztriai kormány nem is maradt tétlen. Hatalmas seregeket állitott fel Windischgrätz főparancsnoksága alatt, melyek mindenfelől betörtek az országba.

Az oláhok, horvátok, szerbek pedig mind föllázadtak Magyarország ellen, s a legnagyobb pusztitásokat, kegyetlenségeket vitték véghez.

A magyaroknak még alig volt számbavehető seregük. Voltak jelen kitünö hadvezérek, de nem volt kellően felszerelt hadserege.

A vészhirek egyre sürübben jöttek.

Az országban nagy volt a zavar, nyugtalanság és határozatlanság.

Csüggedés fogta el a kedélyeket. Még a legbátrabb hazafiakat is elfogta a kétely.

Csak egy ember nem csüggedt. Csak egy maradt rendithetetlen a legnagyobb vész közepette is. Kossuth Lajos.

Az ellenség, mintha csak a földből bujt volna elé, éhes sáska csapatként zudult ellenünk.

Veszélyben a haza! visszhangzott mindenfelé a Kárpátoktól az Adriáig.

A költők lázas kezekkel csaptak a lant hurjai közé, hogy lelkesitsék a végveszélyben forgó nemzetet. Egyik lelkesitö dal, melyet a haza nagy költője Arany János irt, igy hangzott:

Muzsika szól, dörög a menny,
Bömböl a szél nagy keményen,
Zimankó gyül a hazára.
Ébredjetek valahára.
Egy életünk, egy halálunk,
A veszélylyel szembe szállunk!

Összeröffent rácz, cseh, német,
Hogy felfalja ezt a népet,
Ezt a népet, akit itten,
Ezer éve tart az Isten.
Egy életünk, egy halálunk.
A bitanggal szembe szállunk!

Azt mondják: nincs magyar haza,
Hohó! de nem addig van a';
Nem lesz magyar, az meglehet,
De titeket még eltemet.
Egy életünk, egy halálunk,
Szép hazánkért kardra hányunk!

Kossuth emberfölötti erőt kifejtett az általános veszély és csüggedés pillanatában.

Proklamációkat irt és bocsátott ki mindenfelé.

Keljen föl a nép! S alakitson guerilla (mozgó) csapatokat! — volt most jelszava.

„A szabadságharcznak — ugymond — népharcznak kell lenni; ekkor a nép győzhetetlen.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Ha a nép fölkel, s az ellenséget ezernyi ezreinek számával, mint a hangya körülkeringeti, ki gyalog, ki lóháton, ki szekeres csoportban, használja az éjt, midőn az ágyu hiában dörög; hogy ha a nép, ki minden utat, ösvényt, hidat, bokrot ismer, eltakarit az ellenség elől minden élelmet, nyakára gyujt, amit nyakára gyujtani lehet, elvágja társzekereit, nem hagyja soha pihenni, felriasztja az álom karjaiból, reácsap oldalt, reácsap hátulról, ha csatarendbe sorozza magát ellene, akkor visszavonul s egy pár óra mulva ismét ujra kezdi; ha a nép ekként kel föl s kisebb csapatokban, mint a hangya örökké mozog az ellenség körül, — a nép győzhetetlen.

Nem kell a népnek puska; minek is kelljen? nem mindenik tud vele bánni; aki tud, az szerez magának.

Nem is puffogva, lármázva kell a fölkelt népnek járni, hanem csendben rohanni meg az éj oltalma alatt az ellenséget, mely szegény hazánk kebelét marczangolja, s ha megrohanta, fejszével, kaszával, bottal, késsel szurni a halált maga körül, kanóczot vetni az ellenség társzekereibe, puskaporos gyüjtelékeibe.

Ez a népfölkelés föladata . . .

Az ellenség megtámadta minden oldalról hazánkat s felbujtogatta nemzetünk ellen a vad szenvedelmek rabló vágyait.

A kormány megtette, ami erejében állott; most tegye meg a nép is a magáét. Keljenek föl tehát a népnek ezrei; alakuljanak mindenütt mozgó csapatok.

Keljen föl különösen Komárom, Győr- s Veszprém-megyében a Bakonyok rettenthetlen népe. Az ellenséggel szemközt ott áll vitéz seregünk. A nép pedig, mint a fáradhatlan hangyasereg, vegye öt körül minden oldalról.

Mig a Bakonyban s Bakony táján a nép őrzi a hazát, addig jaj azon ellenségnek, mely azt háta mögött hagyva, előre mer vonulni.

Fel, fel szabad hazánk, szabad népének ezrei!“

Egyuttal Magyarország népeihez is menesztett egy lángszavu proklamácziót, megparancsolva, hogy ezt a szószéknél olvassák föl a népnek, s ki ezt tenni vonakodnék, azt a haza ellenségének fogja tekinteni.

A proklamáczió igy hangzott:

„Magyarország népeihez! A mindenható isten, a szabadság, a népek istenének nevében! Amen.

Magyarország népei szabaddá lettek a mult márcziusi napokban.

A szabadságot a nemesség adta meg. Ö hozta ezen áldozatot.

A királyt nehezen lehetett arra birni, hogy a nemesség ezen dicső, de igazságos áldozatát neve aláirásával szentesitse.

De az országgyülés elhatározott magaviselete s a szabadságukért fölkelt népek fenyegető állása megrettentették öt, s igy irta végre alá azon törvényeket, melyekben a népek szabadsága biztositva van.

Aláirta, nem szive sugallatából, hanem azért, mert féltette trónját a nép méltó boszujától.

Aláirta, mert gonosz tanácsnokai azzal kecsegtették, hogy majdha fordul a koczka, megszegheti esküjét, s erőszakkal megsemmisitheti azon törvényeket, melyeket aláirt.

És ez, a mi itt mondatik, nem gyanusitás, a kormány erről hiteles adatokkal bir; minden világosságra jött.

A nádor, kit karjaitokon hordátok, kinek diadalmenetét az országon át a nép rokonszenve s az áldás imái kisérték, hütlenül megszökött, de itt maradt irományai közt a mondottak világos bizonyságai megtaláltattak.

S hogy igaz, a mit nektek isten szine előtt mondunk, eléggé bizonyitja, hogy szabadságunk eltiprására bérlett zsoldosok által kilencz oldalról támadtattunk meg.

Becsöditettek a szerb rablók a magyar nép legyilkolására.

Felhuszitattak a vad ráczok, kiknek a haza legdusabb vidéke jutott lakásul, a magyarok kipusztitására. Felbujtogattattak, de hála istennek! többnyire siker nélkül, honunk tót ajku népei.

Hurbán gaz tót papot császári hadvezérré tették, ki alávaló czinkosaival s rabló csordájával gyilkol, pusztit, gyujtogat az országban, s akadnak tisztek a császári hadseregben, kik nem pirulnak az emberi nem e szennyétől parancsokat fogadni.

Császári hadvezérek vezetik az emberiségből kivetközött, gyáván dühös oláhcsapatokat, kik gyávák a harczban, de ha fegyvertelen magyarokra találnak, a legkikeresettebb kegyetlenséggel, vad orditások és hahoták közt ölik rakásra.

A vér fagy meg ereinkben, kezeinkben a toll reszket, ha a leplet fel kell azon iszonyokról emelnünk, melyeket e baromnál aljasabb csorda véghez vitt.

Ámde nektek, testvéreink! tisztán kell látni, s nektek tudni kell, mikép bánik azon uralkodó család veletek, melynek minden tagját meggazdagitották, s melynek trónját annyi veszélytől megóvták.

Halljátok és borzadjatok! Csak néhány példát hozunk fel ezer helyet, melyekkel undorodunk tollunkat megfertőztetni.

Erdélyben a dühös oláhság egy egészen védtelen, fegyvertelen családot, a Brády családot, hitet megingató istentelenséggel konczolta le, tizennégyen vesztek el Brádyak, egy öreg apától kezdve az utolsó unokáig, ezek legkisebbikét egy csecsemőt, elevenen vetették a sirba, hol nem legyilkolt, hanem halálig kinzott, szétmarczangolt szülőinek büzhödt testei közt 3 nap és három éjen át hallották haldokló sirását, a nélkül, hogy e hiénák százai közt egy könyörülő lélek a kinok oly legiszonyubbjának véget vetett volna.

Közép-Szolnokban báró Huszár Zsigmondnak, leir-

hatlan kinzások után, oláh inasa a fejét lenyeste nyakáról s Urbánnak vitte ajándékba, ki e rémitő istentelenségért kormánybiztosnak nevezte ki.

De elég! oh honom népei! elég, a sziv reped meg e szörnyüségeken.

És ily népet, e vad és gyáva csordát, a császár kedves hiveinek nevezé!

Nem csendül-e meg a gyermek, a szegény gyermek sirása fületekbe? kit atyjának, anyjának, testvéreinek összehurczolt vérző tetemeire vetettek a mély sirgödörbe s éhen hagytak meghalni?

És te isten! a népek istene! nyugosznak-e villámaid s ki nem merült-e béketürésed? Te a népek istene, te az igazság istene vagy, s mennyköveid le fognak csapni e hohérok közé.

És ezen embereket, kik elevenen sütik meg, fürészelik ketté embertársaikat, kik a ma született gyermeket atyja kapujára szegezik: cs. kir. tábornokok vezérlik! s nincs e zsoldos seregben egy tiszt, egyetlen, ki lábaihoz dobva kardbotját, undorral s iszonynyal fordulna el tőlük.

Irtózatos! irtózatos!

És ujra mondjuk: e vérebeket a császár hiveinek nevezi, megdicséri; irántai ragaszkodásukat magasztalja s biztatja öket, hogy eddigi pályájokon tovább is haladjanak; hogy öljék, kinozzák, gyilkolják a tehetetlen öreget, a gyámoltalan némbert s ártatlan gyermeket, kiket az Üdvezitő magához hivott s kiké a mennyeknek országa.

Ily harczot vivott a császár, kit saját tanácsnokai ledobtak trónjáról, miután felhasználták; ily harczot viv Magyarország népei ellen a gyermekcsászár, kit e gaz tanácsosok a trónra kényszeritettek, hogy minden kegyeletet, mely valaha e népben az uralkodóház iránt volt, végkép kiirthassanak.

Oh ha ez emberekben, kik igy boriták el vérrel, pusztitással e szegény ártatlan hazát, egy csepp vére van még

az emberi érzelemnek, lehetetlen, hogy alvásra hajthassák fejeiket a nélkül, hogy az istentelenségök miatt legyilkolt ártatlanok árnyékai füleikbe ne suttogják az örök kárhozatnak kinjait.

Mert tudjátok, Magyarhon népei, miért tették ők mindezeket? miért uszitottak benneteket egymásra? miért pártolták a vad rablók csoportjait s küldék be 9 oldalon zsoldos népeiket? Talán feltámadt az ország a király ellen? Nem, söt mindig arra kérte, jöjjön Budára lakni, uralkodjék hü népe felett, és mi szeretettel fogjuk öt körülvenni.

Talán uj jussokat akartunk töle kicsikarni? Nem; mi csak azt akartuk: tartsa meg a törvényt, a ti szabadságtok törvényét, melyre megesküdött. De e kivánságra fegyveres hitszegéssel feleltek.

Talán el akartuk a királyt kergetni? nem, söt mikor a bécsiek feltámadtak s ö félelmében a messze hegyek közé szökött, midön az egész világ elhagyta: mi nem hagytuk el; kértük, rimánkodtunk neki, jöjjön közinkbe, a magyar nép megörzi öt minden viszontagságtól; de ö nem jött, nem fogadta el kérésünket, hanem gyilkosokat bérelt Magyarország törvényeinek, a ti szabadságtoknak eltiprására.

Vagy talán nyomorogni hagyta az ország a királyt, nem gondoskodott királyi széke fényéről? Nem; háromezerszer ezer, azaz három millió forintot rendelt neki a nép adójából esztendönkint udvar-tartása költségeire; annyi pénzt egy esztendöre, a mennyivel haromszázezer becsületes embert örökre boldoggá lehetne tenni.

Miért támadták meg tehát az országot?

Cselekedték azért, mert a törvény, melyet aláirt a király, gerenda volt szemökben; mert tudták, hogyha e törvény erejében megmarad, sem életetek, sem erszényetek felett nem rendelkezhetnek, mivel a törvényekben az van, olvassátok el, és higyjetek saját szemeteknek, hogy az ország kincsei s a haderö felett nem idegen önkény, hanem ti,

az összes nép, fogtok képviselőitek által rendelkezni, kik előtt a magyar miniszterek is minden tetteikről felelősök.

Mert tudták, hogy ha e törvény áll: akkor kényök kedvök szerint nem parancsolhatnak száz meg százezer ujonczot sok évi szolgálatra a császár hadseregébe, hogy azokat messze idegen földre hurczolták, s általuk idegen népek szabadságát elnyomják;

Mert tudták, hogy ha ti, a nép, képviselőitek s minisztereitek által rendelkezhettek a véres verejtéktekkel fizetett adó felett: akkor nem zsebelhetik az adót kedvök szerint, nem tehetnek nagyobb árt a sóra, hogy a szegény népek zsebéből irtózatos összegekre növekedett adósságaikat kifizessék.

Mert tudjátok-e, hogy a császárnak mennyi adóssága van? tudjátok, hogy ha egy ember 600 évig élne, s reggeltől éjfélig számolná a pénzt, ki nem számolhatná.

S e rémitő összeget szerette volna a császár nyakatokba róni.

S most istentelen vezérei betörnek az országba, s hazug ajkakkal intik a népet: maradjon nyugodtan, mert ők nem akarják a népet bántani.

Miért mondják ezt? mert tudják, hogy a nép győzhetetlen, ha felkél rettenetes erejében; mert tudják, hogy a nép lehellete elfujhatja őket a haza földéről, mint a szél elfujja a szemetet. Azért akarják a népet gyáva semmit-tevésbe beleringatni.

De hát nem tudjátok-e, hogy a ki az országot akarja elfoglalni, a népet akarja elfoglalni? — mert az ország maga eszméletlen föld; az önkény jármát nem a föld, hanem a nép fogja hordani.

Az ország szabadsága a nép szabadsága! ha az ország szabadságát fegyverrel eltörlik, a népet tették szolgává, a nép szabadságát törlötték el.

És még azzal is hitegetnek, hogy a császár nem akar benneteket ujra robot és dézma alá vetni; könnyü azt

nem akarni, a mi lehetetlen; ámde ne higyjetek az ámitó szónak. A zsarnokok csak addig türik a nép szabadságát, mig nem érzik elég erőseknek magukat, hogy azt elvegyék.

Lássátok atyánkfiai!

A király a mult tavaszkor többféle törvény megtartására adta esküvel erősitett szavát, nemcsak a robot eltörlésére, együtt hozta az országgyülés ezzel a többi törvényeket is; hogy t. i. ezen népnek vérével, pénzével Bécsből nem szabad önkény szerint rendelkezni, s hogy mindnyájan egyenlő polgárok vagyunk. Alig mult el négy hónap, és már megszegték e törvényeket. A király megirta a ti képviselőiteknek, hogy ezen törvényeket nem fogja többé megtartani, s azt akarja, hogy a magyar vérrel, a magyar pénzzel tovább is csak ő rendelkezzék; s mert ebben az ország meg nem egyezett, irtóháborut kezdett ellenünk. Négy törvény közül hármat már megszegtek: hiszitek-e, hogy a negyediket is meg nem szegik, mihelyt legyőztek?

Aztán mit értetek vele, hogy a robot megszünt, ha más uton utolsó falat kenyereteket elveszik a német adósság fizetésére?

Im itt van oka, miért nem szerették Magyarország szabadságát, miért követtek el mindent, hogy előbb egymás ellen uszitsák a hon testvér-lakosait, azután fegyveres erővel rontsanak az országba, hóditsák meg népeit, vessék katonai zsarnokság alá, s rendelkezzenek életök és vagyonuk felett.

De él az örök isten és nem hagyja el népét! sőt keze világosan működik, mert ennyi csel, ármány, ellenség s ennyi istentelenség mellett is, még mindenütt sikerül ellenségeink elé hasonló, sokszor nagyobb erőt kiállitani!

De még nehéz napok állnak előttünk, dicső, de nehéz napok; s mi, a nép képviselői s a kormány, mely azoknak kifolyása, azon hatalomnál s roppant felelősségnél fogva, melyet gyönge vállaink csak általotok támogatva viselhet-

nek el, felszólítunk benneteket, sőt saját hatalmatok magasztosságában, melyet kezeinkbe letettek, rendeljük:

Hogy keljetek fel tömegben Magyarország népei! mindenütt, mert az ellenség közeleg, alakuljanak mindenütt a kormány által kijelölt vezérek alatt önkénytes szabad csapatok az ellenség kiirtására, a nép pedig mindazon vidéken, melyet az ellenség fenyeget, keljen fel tömegben s csatlakozzék a hazát védő csapatokhoz.

Értsétek meg a kormány szavait jól: mi nem kívánjuk s nem akarjuk, hogy az ellenség fegyverei s ágyui elébe álljatok, mi nem akarunk mészárszékre vinni benneteket, sőt kinyilatkoztatjuk, hogy ezáltal csekély szolgálatot s néha kárt tennétek az országnak.

A fölkelt népnek rendeltetése nem az, hogy az ellenséggel homloksorban szembe szálljon, hogy azzal csatába elegyedjék, hogy ágyui által magát összelövesse: hanem egészen más, de oly, miáltal tizszerte hasznosabb szolgálatot tehet, s neki nem kerül sem annyi veszélybe, sem annyi fáradságba.

Igyekezzetek az ellenség elől az utakat, hidakat elrontani, a hegyszorosokat elzárni éjnek idején; ti, kik minden bokrot ismertek vidékeitekben, rohanjátok meg oldalt, hátul, gyujtsátok reá a házakat, szedjétek el podgyászát, hol rabolni mennek csapatjai, álljátok el utjokat, szóval: csináljatok az ellenségnek annyi kárt, a mennyit csak tehettek.

De mutassátok meg azt is, hogy ti nem rabló csorda, nem rácz és oláh haramiák, hanem férfiak vagytok, kik a hon védelmére keltetek fel: ne bántsátok a védtelent, kárt egyedül csak az ellenségnek tegyetek, legyetek a nép örangyalai, az ellenség pedig rettegjen tőletek.

Ez azon szolgálat, melyet az ország képviselői s a kormány vár tőletek, nem más, nem több, s kit ily csatározás közben netalán szerencsétlenség érne, s kenyérkeresetre s további szolgálatra lábát vagy karját vesztve

képtelen lenne: annak az ország választást engedd e három között:

Vagy becsületes ellátás holtig.

Vagy 10 hold örökös földbirtok.

Vagy 1000 pengő forint.

A nép, és ezt esküvel mondhatjuk nektek barátink, győzhetlen, ha együtt tart; ha szándéka erős hazáját megvédeni, mit tehet 10, mit 100 hadsereg a nép milliói ellen, a nép ellen, mely az ellenségnek sem éji, sem nappali nyugtot nem ad, a nép ellen, mely elöle minden élelemszereket eltakarit, a nép ellen végre, melynek ha milliói fölkelnek, botokkal szétverhetik az ellenséget.

Azért az isten s a haza szent nevében, ti Magyarhon dicső népe! testvéreink! keljetek fel tömegben! A roppanttá növekedett hadseregünk segitségtekkel tiz annyi ellenséget kiirthat, mint a mennyi ellenünk tört.

Fel kaszára, villára! merre az ellenség megy, sötét tömegeiteket pillantsa meg jobbra-balra, előre-hátra; mint az árviz, fogjátok utait körül, aztán váljatok szét, siessetek gyülhelyeitekre, s mikor az ellenség nem is álmodja, törjetek egy csapatjára, egy-egy podgyászvonalára; hogy a mig ti itt megjelenve, ott szétoszolva folytonosan foglalatoskodtatjátok: vitéz seregeink rajtok üssenek, és semmivé tegyék öket.

Fel, isten nevében, ti a nép milliói! velünk a jó ügy, igazság, velünk az isten!!!"

S Kossuth lánglelkü proklamáczióinak óriási hatásuk volt. Egy iró a következőket irja:

„Mikor végighangzott a hazán a veszély szózata s a jajkiáltásba belevegyült a fájdalom szava, hogy veszélyben az alkotmány, a haza, a jajszó az ország egyik bérczfalától visszaverődött a másikig s többé már nem volt jajkiáltás, hanem csatariadó.

Midőn megkondult a vészharang, villámsebességgel megnépesült a kitüzött zászlók környéke.

Mintegy varázsütésre talpra állt iparos, kereskedő, ügyvéd, ur, mágnás.

A földmüves elhagyta gunyhóját, a tanuló bucsut mondott az iskolának, a családapa a boldog tüzhelytől a csaták tüzébe sietett.

Alig tizenhárom, tizennégy éves gyermekek, hetven éves, őszbe csavarodott öregekkel állottak egy sorba.

Nagyuri családok elkényeztetett sarjai lelkesedve siettek a tricolor alá és türtek, szenvedtek, sanyarogtak, esőben, hóban, zivatarban, csikorgó tél idején szeméten, rongyban és dicsőségben.

A völegény elhagyta mátkáját s az utolsó csók, mely a jegyestől homlokán égett, csak még jobban tüzelte.

Fegyver csillogott minden kézben, — honn maradni gyávaság volt. Csak a sánták, tehetetlenek voltak kivételek.

A nők pedig, mint a lelkesedés angyalai, bátorságot szórva lebegtek a ragyogó szemek tüzárjában.

Még a zárdák szent magányaiból is elmentek a növendékek. A kis papok kapuczium helyett vörös sapkát nyomtak fejeikbe s dicsőségükről szólni fog a krónika, mely a vörössapkások diadalait ragyogó betükkel örökité meg.

Zászló alá álltak az ügyvédek. Hiszen kinek lett volna abban a világban kedve pörlekedni?! Elmentek a birák; hiszen a magán egyénnek nem volt panasza a haza panasza mellett.

A mérnökből lett utász, tüzér; az orvosból tábori sebész; a riadó a csendes, visszavonult emberekből — oroszlánt varázsolt.

A főurak egész ezredeket állitottak ki saját költségükön.

A földnépe először kaszával. kapával, dárdával állott ki a sikra. Azután szerzett fegyvert az ellenségtől.

Ha sánczokat kellett alakitani, a világ leggyönyörübb munkáskoszoruja állott elő, hogy még a föllegek is bámultak rája.

Látni lehetett gyengéd, karcsu nöket erös munkával foglalkozni.

Az uri nő hordta a pórnak az anyagot; a pórnö előtt urak vágták a földet s hányták a föld-torlaszokat; az egyenlőség méze folyt mindenfelé, összetapasztva a sziveket s munkára serkentve a karokat.

Azután szólt a dal, a lelkesitő:

„Kossuth Lajos azt izente:
Elfogyott a regimentje;
Ha még egyszer azt izeni:
Mindnyájunknak el kell menni.
Éljen a haza!“

És lett a magyar fegyveres népe az istennek.

Mint a földből, ugy teremtek elö a honvédzászlóaljak s testvér lett mindenki a tricolor alatt; a kényes tiszt együtt evett, ivott, egy szalmán hált a legénységgel.

A papok hösi erényeket prédikáltak a templomban. Hiszen szent volt a harcz: a szabadság keresztes háboruja.

Igy támadott a nemzeti hadsereg. Keljen föl a nép! hangzott a szózat. És fölkelt a nép is; és lön egy oly tábor, melynek láttára összerezzent az ellenség.“

---

48. fejezet.

A cselvetés.

Windischgrätz tábornagy, a Dornheim családdal közeli rokonságban lévén, természetesnek fogjuk találni, hogy egy-két napra félre vonult a csaták mezejéről, s a karácsonyt a Dornheim herczegnél töltötte.

Windischgrätz nagyon kedvelte a herczegnöt, ki szellemes volt és politikával is szeretett foglalkozni.

Dornheim herczeg ellenben inkább a tudománynyal, gazdasággal szeretett bibelödni, a politikától egészen távol tartotta magát.

Windischgrätz szerette Dornheimot, de leginkább a a kis baronesset, ki egyik elhalt nő rokonának leánya volt.

Rokona, a dusgazdag báró Halmayhoz ment feleségül, de leánya, Alice születésekor meghalt.

A kis Alice egész szabadon növekedett, mert atyja örökké külföldön tartózkodott, jóllehet szerette leányát, de mulatságai és kedvtelései nem engedtek neki időt arra, hogy leánya nevelésével saját maga foglalkozzék s midőn Dornheim herczeg, kinek gyermekei nem voltak, oda nyilatkozott, hogy a kis Alicet örökbe fogadja, az apa ebbe készséggel beleegyezett.

Alice az osztrák magas főuri körökkel közeli rokonságban volt s minden évadot más-más kastélyban és más-más helyen töltött.

Windischgrätz szerfölött megörült, midőn a kis „zergét“, mint Alicét szokta nevezni, otthon találta.

— Azt hittem, mondá Windischgrätz, hogy valahol Siciliában időzöl, kedvencz szigeteden.

— Oh nem, felelé a lányka, hiszen csak nemrég érkeztem haza Santa Rocca grófné palermoi villájából.

— Helyes, mondá nyájasan Windischgrätz tábornok s homlokon csókolta a szép Alicet.

Verő a függöny mögül, egy ablak mélyedésből, nézte ezt a jelenetet, s nagyon bántotta, hogy azt a férfiut — ki szive választottjának oly kedves — saját kezével kelljen megölnie, egy szent czél, hazája megmentése érdekében.

Ez éjjel Verő nem tudott aludni, s egy tervet eszelt ki, melyre nyomban visszatérünk.

* * *

Verő ez álmatlan éjszakáján folyton a felöl gondolkozott, mint feleljen meg nehéz küldetésének.

Lelkében már elhatározta, hogy szive választottjának közeli rokonát, Windischgrätz herczeget, megölni nem fogja.

Bánat e részről ne érje Alicet, kinek minden óhaja

parancs volt előtte s kinek szempillantásából óhajtotta akaratát kiolvasni.

Jól tudta, hogy a herczeg halála nagy bánatot okozott volna az imádott lánynak, szivében eltökélte tehát, hogy ő, ki megvolt bizva, a herczeget megölni, a tábornagynak minden áron, még élete árán is megmentője lesz.

De a titkos tanács akaratát megszegni veszedelmes dolog lett volna.

A titkos tanács vérre szomjazott, vérét kivánta mindazoknak, kik a haza boldogságát veszélyeztették.

Herczeg Windischgrätz pedig a legnagyobb ellensége volt hazánk önállóságának.

Magyarországot minden áron, még idegen seregnek behozatala árán is megsemmisiteni iparkodott.

S Windischgrätz nem riadt vissza semmitől, hogy merész terveit keresztül vigye, s az osztrák hatalom nagyságát megalapitsa.

Mikor a titkos tanács tehát halálát elhatározta, csak a haza megmentését czélozta.

A titkos tanács teljesen megbizott Verő Aladárban, és bizton hitte, hogy a sok megpróbáltatáson keresztül ment derék hazafi a reá rótt kötelességet minél előbb végrehajtja.

Hajh! de ember tervez és Isten végez, mondja a közmondás.

Verő Aladár, ki az önfeláldozó hazaszeretett mintaképe volt, most egyedül szive sugallatának engedett, mely azt mondta neki, ne öld meg Windischgrätzet, mert akkor Alicet is elveszted, elveszted örökre.

Oh szerelem, tavasz első sugára! Sokszor nagy dolgok alkotója és sokszor nagy dolgok megrontója.

Verő, a hü hazafi ingadozott, forrón szerette hazáját és forrón szerette Alicet. Kibuvót keresett, hogy a veszedelmes hinárból kimeneküljön, a nélkül, hogy megtagadná hazáját és elveszitené az imádott leányt.

Betegsége egy kitünő gondolatra vezette.

Eltökélte magában, hogy betegségét a titkos tanáccsal közölni fogja, s gyöngeségét hozván fel okul, magát a terv kivitele alól felmenteni kéri.

A titkos tanács ebbe bele fog nyugodni, mondogatta magában, s föloldja hü szolgáját a szörnyü tett végrehajtása alól.

Tervét gyors elhatározás követte.

Rögtön iróasztalához ült, papirt vett elő s irni kezdett. A titkos jegyekkel irt levél következőleg hangzott:

„A titkos tanács elnökének!

Áldozatomhoz közel vagyok, de egy véletlen kaland alkalmával szivem fölött sulyosan megsebesültem, s még most is ágyban fekvő beteg vagyok. Hogy a terv dugába ne döljön, kérem a titkos tanácsot, bizzon meg más valakit a terv kivitelével, mert félek, hogy reszkető kezemmel képtelen volnék leszurni imádott hazám legnagyobb ellenségét.

Pozsony 1848. deczember havában.

Verő Aladár
a titkos tanács tagja.“

A levelet gondosan összehajtotta, boritékba tette s Málnássy Béla nevére czimezte.

A levelet Málnássyhoz juttatni nem volt nehéz, mert a postakocsis — ki véletlenül atyja házánál sok év előtt komornyik volt, — készséggel ajánlkozott, hogy két nap mulva, mikor Pestre megy, a levelet Málnássynak elviszi.

A kocsisnak egyuttal meghagyta Verő, hogy a levél átvevőjének mondja meg, hogy Pozsonyban a Dornheim herczegi palotában lakik, hol Windischgrätz herczeg is tartozkodik.

Ez utóbbi körülményt azért nem akarta a levélben is megirni, mert félt, hogy czirkáló osztrák katonák a pos-

tát kirabolják és levelét felbontják, a titkos irást megfejtik, s igy az összeesküvés nyomára jönnek.

A levél szerencsésen Málnássyhoz jutott s a postakocsis hiven előadta küldetését.

Málnássy eleget tudott. A kocsistól Verő kalandjáról is értesült.

— Szegény Verő, sóhajtá Málnássy, csakhogy el nem vesztél ez éjszakán. Hősi véredért még az Istenek is boszut álltak volna, s vesztedért még Dornheim herczeg is halállal lakolt volna.

Málnássy Béla csakhamar Zimielsky herczegnő házába összehivta a tanács tagjait, hol Rezes Andor rejtélyes eltünése után üléseiket tartották.

A sors most Márton Gáborra esett.

Márton Gábor vándor dalosként járta be az országot s lelkesitő dalait mindenhol örömest hallgatták. Vitézsége miatt egyszer az ország kormányzója, Kossuth Lajos is megdicsérte.

Márton Gábor haladék nélkül Pozsonyba utazott.

A Dornheim palotába nem volt nehéz bejutnia, mert mint mondá, Verőt jön meglátogatni, ki neki távoli rokona.

Verő ismerte a vándor lantost még attól az időtől, mikor a mészárosok tisztességes mesterségét üzte, de tisztelte benne a buzgó hazafit, ki nemes elhatározásában sokaknak buzditására szolgált.

Midőn Márton Gábor Pozsonyba érkezett, a Dornheim herczegi palota fényárban uszott. A herczegi család a fogadó teremben ült, sok előkelő vendég társaságában.

Verő után kérdezösködve egy arany szegélyü libériába öltözött, borotvált arczu komornyik hozzá vezette.

Verő ágyban feküdt, játszotta a beteget, jóllehet egy-két nap előtt már sétákat is tett a szabadban.

Néhány üdvözlő szó után gyorsan a dologra tértek.

Hosszasan beszélgettek egymással, mig végre Verő az

ágyból fölkelve az ablakhoz hitta társát s valamit mutatgatva magyarázott Márton Gábornak.

— Most mindent tudsz bajtárs, tehát holnap után hajnal előtt.

A két bajtárs kezet szoritva vált el egymástól.

A koczka el volt vetve.

Hogy mit határoztak, mindjárt meg fogjuk látni.

---

49. fejezet.

Klopko Nuczuj.

Történt, hogy Bécs város ostroma után Windischgrätz tábornok éppen a miniszterelnökségi palotába hajtatott, midőn a bejáratnál egy nemzetőr ráfogta pisztolyát.

Windischgrätz látta ezt, s a golyó bizton másvilágra küldi, ha e pillanatban egy marczona alak elébe nem ugrik s saját testével nem takarja a herczeget.

A herczegnek szánt golyó a marczona granátos testébe furódott, ki jólehet sulyosan megsebesült, de nem rogyott össze, sőt a nemzetőrre vetve magát, a földre teperte, mellére térdelve horvát nyelven kérdé a herczeget, hogy megfojtsa-e?

A herczeg értett horvátul, megparancsolá, hogy az orgyilkost vonszolja magával a miniszteri palotába, a hol majd kihallgatja.

A hatalmas granátos mint labdát dobta vállára a félholt nemzetőrt s golyóval testében ugy vitte mint egy gyermeket.

Windischgrätznek tetszett a granátos hatalmas alakja, annak ereje, hősi önfeláldozása s elhatározta, hogy a granátost komornyikjának fogadja.

A granátos terhével a kihallgató teremig érkezett, itt ledobta válláról a szegény nemzetőrt s kérdően pillantott Windischgrätzre.

— Hogy hivnak fiam — kérdé Windischgrätz a granátost.

— Klepko Nuczuj — volt a felelet.

— Kösd be fiam a sebedet, melledből csak ugy patakzik a vér.

— Nem tesz semmit vezér, felelt Nuczuj — jött már onnan többször is.

— De hát igy csak nem maradhatsz.

— Igaz biz az, felelt Klepko s egy kendővel betakarta a sebet.

A herczeg orvosért küldött s Nuczujt a korházba vitték, hol csodás hamar meggyógyult.

Felgyógyulása után értesitették, hogy menjen haladéktalanul a tábornokhoz.

Nuczuj engedelmeskedett.

Az nap délután Klepko Nuczuj már a herczeg komornyikjai egyenruháját viselte s társai szinte félve nézték a volt granátos diszes öltözetét.

Windischgrätz e naptól fogva mindenütt Klepko Nuczuj kiséretében jelent meg s nem volt utja, hova hü szolgája el ne kisérte volna.

Igy Pozsonyban létekor sem hiányzott hü szolgája, Nuczuj.

Verö jól tudta azt, hogy mily akadály terve kivitelében Klepko Nuczuj, sokszor nézte az urasági udvaron, mint csapkodja egyenkint földre a hajdani granátos inastársait, kik csak fél szemmel mertek Nuczujra pillantani.

A magyarokkal sehogy se birt megbarátkozni Nuczuj. A magyarok veszedelmes emberek, mondá sokszor.

Volt azonban az egykori granátosnak egy hibája is, a nagy horvát szerfölött szerette a bort és a pálinkát, s nem volt a napnak órája, hogy ne ivott volna, ha szerét tehette.

* * *

Eljött a nap, melynek estéjén Márton Gábor küldetése czélját tartozott végrehajtani.

Verő jóllehet titkon elhatározta Márton Gábort tettében megakadályozni, még mindig nem tudta, hogy miképen fogja azt tenni.

Óvatosan kellett ezt tennie, nehogy a titkos tanács neszét vegye árulásának, s hogy aztán a titkos tanács szabályai értelmében saját magának kelljen életét kiontani, akkor, a midőn tulajdonképen csak most kezdett élni.

Boszusan ágyára dobta magát oly erővel, hogy az leszakadt. Verő agyában ez tervet szült.

Fölugrott.

Győzelmesen rohant az ablakhoz. Vig nótát fütyörészett, mert megtalálta a mentő gondolatot.

Miután az ablakból meggyőződött, hogy a herczegi salonban az estélyen ismét egybegyültek a család tagjai s tudta, hogy az estélyről csak a késő éjjeli órákban oszlanak a vendégek lakosztályaikba, tehát gyors elhatározással elhagyta szobáját, magával vivén egy üveg erős rumot s egyenesen a herczeg lakosztályába sietett, hol szerencsére senkit sem talált.

Az italt letette a szobába, Nuczuj tábori ágya elé, ki mindig a herczeg szobájában aludt egy széken, s azután örült gyorsasággal szétbontotta a herczeg ágyát, a középső deszkát lábával megrepeszté, ugy, hogy a nem nehéz ágynemüt ugyan elbirta, de mihelyt valaki beléfekszik, az recsegve fog széttörni s használhatatlanná válni.

Miért választotta Verő éppen ezt az utat, majd később kiviláglik.

Alig érkezett vissza szobájába, midőn ablakait halkan megzörgették.

Verő ráismert a jelre. Csakhamar ajtót nyitott, a melyen Márton Gábor alakja jelent meg.

— Itt vagyok, szólt Márton.

— Nagyon korán jöttél Gábor — mondá Verő.

— Sokáig kell-e várni mig a herczeg aludni tér?

— Sokáig.

— Nem tesz semmit, itt nálad föltünés nélkül bevárhatom az időt, mig ha kint ácsorognék, könnyen feltünést keltene.

— Hogy jöttél a szobába?

— Hátul a kerten keresztül.

— Körülnéztél a hálószobában?

— Még nem, most szándékozom megnézni az ágyat, hol Windischgrätz alszik.

— A szolgától, ki vele egy szobában alszik, attól ne tarts.

Elébe tettem egy nagy üveg rumot, azt megiszsza s alszik majd mint a bunda.

— De hátha nem iszsza meg.

— Addig mig ura meg nem jön, nem is fogja meginni, csak miután a herczeg aludni tért, huz egyet a palaczkból. — Ez a szokása. Igy beszélik a szolgák, a mint egyszer véletlenül hallottam.

Akkor nagyot nevettem rajta, nem is tudtam, hogy ez még hasznunkra válhatik.

Miután a folyósókon a szolgák futkosása elhallatszott s már csak a herczegi salonban látszék élet lenni, Márton Gábor lassan elhagyta Verő szobáját s kémszemlére indult a herczeg hálószobájába.

A hálószoba ki volt világitva.

Egy széken Nuczuj ült, s Márton jól látta, mily sovár pillantásokat vetett a hajdani granátos a rumos üvegre.

Azután az óráját nézte s megnyugodva bólintgatott fejével, ugy látszék közeledett az idő, mikorra urát hazavárta.

A vándor dalos szemléjét bevégezve, visszatért Verőhöz.

— Tehát a szoba baloldalán lévő ágy a herczegé, kérdé Gábor.

Verő igenlőleg bólintott, gondolatai a szép Alice körül forgolódtak.

Még egy órát töltött igy együtt e két barát a sötét szobában, mert a lámpát eloltották, ne hogy az álarczos Mártont az ablakon keresztül valaki észrevegye.

Ezalatt a herczeg visszatért hálószobájába.

Levetközött, s aztán lomhán, kimerülten ágyába dölt hirtelen.

Azonban az ágy beszakadt, s az álmos herczeg, nem sokat gondolkozva, ágynemüjét a Nuczuj tábori ágyára rakatta s oda feküdt.

Csakhamar elaludt.

A lusta szolga egy kicsit igazitott a herczeg ágyán, s miután elkészült vele, mohón hörpintett a rumból s a herczeg ágyára dölve ő is csakhamar elaludt.

---

50. fejezet.

Az elkibázott tördöfés.

A herczegi palotában mély csönd uralkodott.

A lámpások egyenkint oltattak el, az éjjeli csendet olykor-olykor csak az ebek csaholása szakitotta félbe.

Mindenki aludt már a kastélyban, csak Verő és társa voltak ébren a sötét szobában és megbeszélték töviről hegyire a végrehajtandó tervet.

— Te Gábor, azután vigyázz, hogy a fal mellett balra fekvő ágyhoz eredj — ne hogy az ártatlan szolgába mártsd törödet.

— Légy nyugodt, mondá Márton Gábor, hiszen előre megnéztem az ágy fekvését s nem fogok hibázni.

— Lámpát ne gyujts, mert ez feltünést keltene s még rajta veszithetnél.

Szeretnék neked segédkezni, mondá továbbá Verő, de oly

gyönge vagyok és izgatott, hogy félek, hogy elrontanám dolgodat.

— Az ajtót nyitva fogod találni, mert a kulcsot lehuztam, itt van, átadom neked.

— Ha kijösz, zárd rájuk az ajtót, ezzel is több időt nyersz a menekülésre; ha esetleg Nuczuj feltalálna ébredni, az ajtót hirtelen bezárod és megakadályozod az üldözést.

Még egynehány szót váltottak a barátok, aztán kezet szoritottak.

— Tehát végzett dolgod után te rögtön elhagyod a kastélyt, hátul a kerteken.

— Igen, mondá Gábor. Isten veled!

— Isten vezéreljen Gábor!

Még egyszer kezet szoritottak s Gábor csöndesen távozott.

Csöndesen Windischgrätz tábornok hálószobájáig lopódzott s miután meggyőződött arról, hogy bent mélyen alusznak, csendesen kinyitotta az ajtót s folyton balra tartva a fal mellett, elérkezett Windischgrätz ágyához, melyben mint tudjuk, nem Windischgrätz herczeg, hanem annak részeg szolgája, Nuczuj feküdt.

Márton Gábor hallotta az alvó nehéz lélegzetét, tapogatódzott s miután megtalálta a helyet, hova szurni akart, mélyen bele merité gyilkát kétszer is az alvó testébe.

Az alvó egyet nyögött s aztán mély csend lett.

Márton Gábor végrehajtotta a titkos tanács itéletét s csöndesen mint jött, távozott.

Leérkezvén a kertbe, gyorsan átmászott az alacsony kőkeritésen.

Mégegyszer visszafordult s miután meggyőződött arról, hogy minden csöndes, átvágott a kert mögötti réten s sietve folytatta utját.

Windischgrätz herczeg meg volt szokva, hogy Nuczuj reggelenként felkeltse s miután az éjjel későn feküdt le, késő délig aludt.

A szolgáknak mindazonáltal feltünt, hogy Nuczuj még nem mutatkozott.

Egyszerre nagy zajjal megszólalt a kastély csengetytyüje.

Egy magas termetü ur kivánt Windischgrätz herczeggel beszélni.

A szolgák Dornheim herczeghez vezették, hol az idegen ur előadta, hogy Windischgrätz részére az osztrák kormánytól fontos megbizást hoz s egyszersmind az ujból beállott zavargások miatt a kormány a herczeget Bécsbe hivatja.

Dornheim rögtön a tábornagy után küldött.

A komornyik csakhamar avval tért vissza, hogy nem mehet be a lakosztályba, mert az ajtó csukva van s ő herczegsége oda bent iszonyuan lármázik.

Dornheim bocsánatot kért az idegen urtól s gyors léptekkel sietett Windischgrätz herczeghez, ki odabenn tombolt dühében, éktelen zajt csapva.

— Törjétek be az ajtót, förmedt most Dornheim a körülte álló szolgákra.

Két erős inas nekidölt az ajtónak s az recsegve engedett.

Nagy volt Dornheimnek ámulata, a midőn meglátta a vérében heverő Nuczujt a herczeg ágyában.

— Mi történt? kérdé Dornheim.

— A mint látod, gyilkosság kastélyodban.

— Az istenért, ki bánthatta szolgádat?

— A tördöfés, mit szegény hü szolgám kapott, nekem volt szánva, mondá a herczeg haragtól kigyult arczczal.

— Beszélj az Istenért, kéré Dornheim.

— Az éjjel, ha jól emlékszem, ágyam leszakadt, s én nem akarván várni a lefekvéssel s Nuczujjal ágyat cseréltem. A gaz tettes, ki valószinüleg kikémlelte fekvő helyemet, abban a hiszemben, hogy töre engemet ér, szegény Nu-

Ismét együtt ültek a titkos tanács tagjai. K. 37.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

czuj szivébe döfte azt, s igy ő másodszor menté meg életemet. Érted most már?

— Sajnos, értem, volt a válasz.

A kastélyban nagy izgatottság uralkodott. A szolgákat egyenkint hallgatták ki, de herczeg Dornheim csak annyit tudott meg a gyilkosságról, mint a mennyit látott.

Ekkor feltünt a félig telt rumos üveg, mi ott állt Nuczuj ágya előtt.

Kutatták, keresték, hogy ki vitte Nuczujnak a rumot, de mindenki csak arra vallott, hogy biz azt Nuczuj maga vihette be, mert inni szeretett s minden este lefekvés előtt ivott.

A szolgák erre nézve mind egybehangzón vallottak s igy nem lehetett kitudni semmit.

Mig odafenn a herczeg lakosztályában a horvát szolga holttestét távolitották el az inasok, addig Verő elégedetten mosolygott, hogy csele ily nagyszerüen sikerült.

A volt granátost, ki Bécs ostrománál véghetlen kegyetlenséget vitt véghez a magyar nemzetőrök között, nem sajnálta.

Lelkiismerete teljesen nyugodt volt.

Windischgrätz elolvasván a kormány meghivását, hidegen bucsuzott Dornheimtól, hol kis hijja, hogy féltett életét el nem veszitette.

---

51. fejezet.

A bucsuzás.

A Dornheim herczegi házban áldották a kitünő véletlent, mely magas rokonukat megmentette.

Verő örült annak s egy hét mulván, midön már idejét látta annak, hogy távozzék, érzékeny bucsut vett Alice baronessétől s megigérte, hogy ha minden csendes lesz az országban, ha a nép kibékül fejedelmével, oltárhoz vezeti szive választottját.

— De hát addig nem láthatlak édes Aladárom.

— Addig nem, drága Alicem, de hisz nem oly nagy idő, s gondold meg, hogy aztan egymásé leszünk, és boldogan fogunk élmi.

A szép Alice szemeiből két nagy könycsepp hullott alá.

Talán érezte, hogy az Aladár által emlitett idő még csak nagyon sokára fog következni.

Talán soha!

Nem csalódott, mert még csak azután kezdődött az igazi harcz a nemzet és királya közt.

Verő, miután elbucsuzott a ház urától, Dornheim herczegtől, ez ismét megkérdezte, hogy nem akarja-e pártfogását elfogadni.

— Köszönöm herczegséged kitüntető kegyét, felelt Verő. Ha elfogadnám, ugy hazám ellen cselekedném.

— És én jó hazafi vagyok!

A két férfi kezet szoritott.

— De majd, ha minden csendes lesz, s mint barát fog összeölelkezni a két nemzet, akkor csak nem marad idegen házamhoz, kérdé Dornheim.

— Herczegséged! Az osztrák és magyar valószinüleg sohse lesznek jó barátok s legföljebb csak türni fogják egymást. Az osztrák politika régtől fogva csak azon iparkodik, hogy a független, szabad országot leigázza. Ezt elérni azonban sohse fogja.

„Mert áll Buda, él magyar még.“

Verö ezzel meghajolt.

— Kitünö ifju, mormogá a herczeg, ajánlataim mást megrészegitettek volna, ő visszautasitja és bátran szembe mondja véleményét. Különös, bátor, szókimondó nép a magyar, s mit tehetek róla, hogy nekem tetszenek a magyarok. És ezt a Veröt én oly nagyon szeretem!

Verő azután Dornheim herczegnötől bucsut vett.

A herczegnő hidegen fogadta.

— Nos, elfogadja férjem ajánlatát, kérdé a herczegnő.

Verő, kit sértett a gögös hang, még gőgösebben felelt.

— Nem, herczegnő.

— Nos tehát, akkor fogadja el tőlem ez erszényt, mivel férjem életének megmentéséért tartozom önnek.

Verő elpirult, s egy perczre nem tudta mi tevő legyen ily nagy megaláztatásra.

— Köszönöm herczegnő, mondá Verő, s megnézte a tárcza tartalmát, mintha elfogadni szándékoznék.

Három darab ezrest pillantott meg benne. Aztán becsukta az erszényt. s kihajitotta a nyilt ablakon.

Most a herczegnön volt a sor boszankodni.

Verő oly elegáns kézmozdulattal vetette magától a pénzt, hogy a herczegnőt zavarba ejté.

— Jegyezze meg herczegnő, hogy magyar nemesek nem fogadnak el sem ajándékot, sem jutalmat.

S ezzel sarkon fordult, s elhagyta a házat.

Szivében a legkülönfélébb érzelmek dultak.

Erősen meg volt győződve, hogy ügyét a legjobban végezte, mennyire meg volt lepve, midőn Pestre érkeztekor az eddig legjobb barátjai hidegen elkerülték s ha szóba is álltak vele, néhány percz mulva már szabadulni igyekeztek tőle. Verőnek ez feltünt s rosszat sejtett.

Alig volt három napja Pesten, midőn az ősz Puskin, Zimielsky herczegnő agg szolgája, meghivót hozott a titkos tanács gyülésére.

— Mikor lesz a gyülés Puskin, kérdé az agg szolgától Verő.

— Holnap este.

— Ülj le Puskin, tudom, hogy elfáradtál. Mi ujság Pesten?

Puskin egy darabig hallgatott, aztán egyet köhintett s gyors elhatározással mondá:.

— Rosszak, nagyon rossz hirek keringenek.

— Megijesztesz öregem.

— Hisz én nem is hiszem, mindig jó volt hozzám a nagyságos ur és barátságos.

Evvel elhallgatott.

— Miről beszélsz jó öreg? Nem értelek.

— Tudom, hogy el nem árul a nagyságos ur, de azt tanácsolom, hogy ne tessék jönni holnap az ülésre.

— No már miért ne Puskin?

— Végezni akarnak a nagyságos urral.

— Velem, kiáltá Verő ijedten.

— S miért?

— Azt mondják, összejátszik a németekkel.

Verő elhalványult.

— S ki mondja azt?

— Márton Gábor.

— Ah a nyomorult, ugy látszik sejt valamit, mormogá magában Verő.

— Mondd meg a herczegnőnek, hogy Verő holnap ott lesz a gyülésen.

— De legalább kardosan, fegyveresen tessék jönni, kéré az agg szolga.

— Mint mindig, édes Puskin, kardomtól csak akkor fogok megválni, ha szemeimet örök álomra hajtom.

— Ugy már jó lesz, mondá nyugodtabban a vén szolga s magát meghajtva távozott.

— Isten veled Puskin, tehát holnap este!

---

52. fejezet.

Verő elárulva.

A titkos tanács eleinte Márton Gábortól arról értesült, hogy Windischgrätz életével lakolt.

Nagy volt az öröm mindenfelé, mert bizton hitték, hogy a kamarilla Windischgrätz halálával más politikát fog folytatni, tartózkodóbb lesz, — s V. Ferdinánd békésebb nézeteihez hajlik.

Mekkora volt a felháborodás, midön meghallották, hogy Windischgrätz él, és Bécsben tartózkodik.

A titkos tanács egybegyült s Márton Gábor egész határozottsággal állitá, hogy Verö egyetértett Windischgrätzzel s előadta gyengéd viszonyát Alice baronesshez, mit Verö elég helytelenül maga közölt vele.

Általánosan elhatározták, hogy Verö tettéért lakolni fog.

De ez elhatározásukat titokban tartották, nehogy Verö ismét kijátsza öket.

Másnap este ismét együtt látjuk a titkos tanács tagjait.

A fényesen kivilágitott teremben a zöld asztal mellett ugyanazon alakokat látjuk, mint Verö küldetésekor.

Málnássy Béla elfoglalta az elnöki széket.

— A titkos tanács egybegyült, mondá, hogy itéljen Pozsonyban való magaviseleted felett, Verö. Márton Gábor tanácsunk hü tagja — téged sulyos váddal illet, lehet, hogy igaza van, lehet, hogy téved, mi igazságos biráid akarunk lenni.

Sok és nagy szolgálatot tettél édes hazánknak, édes hazádnak.

Ezt mi mindnyájan tudjuk s méltányoljuk. Tudd meg tehát, hogy téged Márton avval vádol, hogy te általunk megfoghatlan módon ugy intézted a dolgot, hogy ö, Márton, Windischgrätz helyett annak szolgáját ölje meg, szólj, mivel tudod védeni magad?

Verö feállt. Dühét visszafojtva Mártonra nézett s beszélni kezdett:

— Márton Gábor vádja aljas rágalom s ha gondolkoznék a fölött, a mivel engem vádolt, beláthatná, hogy vádja igazságtalan.

Márton felugrott s neki rontott Verönek.

Verö kardot rántott.

A zöldasztalnál körül ülök felugráltak s kardot rántva, meggátolták az összecsapást.

Miután elválasztották egymást, ismét csend lőn.

Erre Málnássy érczes hangja megszólalt:

— Ha egymásközt bajotok van, lesz idő azt még elintézni. Most első sorban a tanácsnak tartoztok szigoruan felvilágositást adni, hogy ki bünhödjék, a bünös-e vagy a rágalmazó.

— Sebő! te a tanács ujonnan kinevezett jegyzője, olvasd fel ama pontokat, melyekre egyenkint meg kell Verőnek s Mártonnak felelnie.

Sebő olvasá:

— Mondd meg nekünk Verő, mint kerültél a Dornheim herczegi palotába?

Mély csönd lett, mindenki figyelt. A tanács jegyzői irták Verő vallomását.

Verő elmondta megsebesülésének esetét, s hogy került Windischgrätz a Dornheim kastélyba.

— Másodszor: Mondd el a titkos tanács előtt, mért nem hajtottad magad végre itéletünket.

— Mert a pisztolygolyó mélyen testembe hatolt s gyenge voltam, féltem, hogy kudarcz nélkül nem végezhetek.

— Mutasd sebedet, szólitá öt fel Málnássy.

Verő letépte sebéről a köteléket, mely még mellén a sebet takarta.

Mindnyájan megnézték s a hangulat kezdett enyhébb lenni Verő iránt.

— Harmadszor: Felelj nekünk arra, hogy mért mondtad a szoba baloldalán fekvő ágyat Windischgrätz fekhelyének, jóllehet ott szolgája aludt, kit Windischgrätz helyett Márton meg is ölt.

— Azért azt, mert az tényleg Windischgrätz ágya volt. Mennyezetes ágya a szolgának csak nem lehet.

— Mondd most te Márton, igaz-e, hogy az ágy, melyet neked Verő megjelölt, mennyezetes volt?

— Igen, felelt Márton.

— Hát a szolga ágya is mennyezetes volt?

— Nem, az tábori ágy volt, felelt Márton.

— Tehát neked — Verő csakugyan azt az ágyat mutatta, a mely a herczegé volt?

— Igen.

— Nos hát te mért nem mentél oda, te valószinüleg ágyat tévesztettél a sötétben?

— Arra esküdni merek — hogy nem —"felelt daczosan Márton.

— De mégis ugy kell lennie, felelt Málnássy s mindnyájan helyeselve bólintgattak.

Verő ügye ugy látszik jó fordulatot vett, a hangulat irányában általánosan megváltozott s Márton felé dühös pillantásokat löveltek.

— Nos hát miért vádolod mégis Verőt?

— Összejátszott a herczeggel.

— Hogy értsük ezt?

— Figyelmeztette öt, hogy ágyat cseréljen, felelt Márton.

Mártonnak erre a gyermekes feltevésére mindnyájan hangosan kaczagni kezdtek s Márton hol jobbra, hol balra kapkodta fejét s nem tudta felfogni, hogy ilyen komoly dolognál mit lehessen nevetni.

Sejtett valamit, s jól is sejtette a dolgot Márton, de Verő tuljárt eszén, s csak most látta, hogy nevetségessé válik, s bánni kezdte, hogy inkább miért nem hallgatott.

— S te azt hiszed — Márton, hogy a herczeg csendesen végig nézi azt, hogy ölöd meg hü szolgáját, ha tudja az összeesküvést. És azt hiszed, hogy téged szabadon eresztenek a herczegi kastélyból, ha Verő árulód?

Nos mit szólsz hozzá, tisztán áll előtted Verő ártatlansága s a te ügyetlenséged?

Belátod tévedésed?

Márton egy perczre hallgatott, maga is gondolkozni látszott. Málnássy szavai megingatták, a mit mondott, az mind igaz, s ha Verő elárulja, akkor ő most fogva van,

De hirtelen felkiált.

— És bárhogy legyen és bárhogy nem, árulás mégis volt a dologban, ezt érzem, s majd egykoron ki fog sülni a dolog.

— Nyomorult, kiáltott Verő s kardot rántott. Várta, hogy Márton hasonlót cselekedjék.

Márton látva, hogy Verő nem támad, kérön pillantott Málnássyra, ki a következőket mondá:

— „Mi a titkos tanács mai ülésén árulással vádolt Verő Aladárt ünnepélyesen felmentjük, s megengedjük neki, hogy becsületén ejtett sértésért itt mindnyájunk előtt lovagias elégtételt szerezzen.“

Márton erre kardott rántott s a két ifju hevesen összevágott.

Mindketten jól értették a kardforgatást, és Verő csakhamar könnyü sérülést szenvedett. Márton elbizva ügyességén, paczkázva forgatta a kardot ide-oda és ellenfelén nemsokára egy másik könnyü sebet ejtett.

Verő tajtékzott dühében s hiába intették barátai, hogy higgadtabban forgassa a kardot, erre nem is látszott ügyelni.

De hirtelen megfordult a koczka. Verő sarokba szoritotta ellenfelét, ki félre akarván ugrani, Verő kardjába szaladt s eszméletlen összedült.

---

53. fejezet.

Dragon grófné ifjusága.

Dragon grófné a legnagyobb izgatottságban tért vissza Bécsbe, midön szive választottját, Málnássy Bélát a Duna hullámai közé ugrani látta. Mert, hogy a szép magyar ifju megmeneküljön a feje fölött összecsapó hullámok közül, arra gondolni sem mert volna.

Mennyire megörült, midőn egy napon Málnássy Bélától levelet kapott, melyben tudósitá szerencsés megmeneküléséről.

A grófné magánkivül volt az örömtől. Rögtön iróasztalához ült, levelet irt Málnássynak, és őszintén, leplezetlenül bevallotta szerelmét.

A levélre sok ideig nem érkezett válasz. Végre egy napon levélkét kapott Pestről.

A levélben valami különös lehetett, mert a grófné sok ideig komoran fel s alá járkált diszes szobájában.

— Oh, ha én ezt sejtettem, oh ha én ezt tudtam volna! sohajtá gyakran.

A pamlagra veté magát.

Ekkor az inas halkan belépett s egy látogatót jelentett be.

A grófné föleszmélt merengéséből. Nem is figyelt a névre, hanem komoran mondá:

— Bejöhet.

Lazáre belépett.

— Ah ön az! kiáltá a grófné. S ön még elmert hozzám jönni, hitvány áruló?

— A grófné szerfölött udvarias, mondá Lazáre gunyos hangon. De megbocsátom felindulását. Szerelmem oly végtelen, hogy sértő szavait is megadással türöm.

— Ne gyötörjön vallomásaival, mondá a grófné s büszkén emelkedett föl a kerevetről. Kérem távozzék, s evvel megrázta a csengettyüt.

Az inas belépett.

— Vezesse ez urat kocsijához, szólott a komornyikhoz.

Lazáre gunyosan mosolygott.

— Grófné, ne feledje, hogy kezeim között van s bármely pillanatban megsemmisithetem. Ha szerelmem ridegen visszautasitja, önre a börtön vár, s a börtönből csak egy lépés van a vérpadig.

Sarkon fordult s távozott.

Dragon grófné a pamlagra rogyott s zokogni kezdett.

— Oh Istenem, mily szerencsétlen vagyok én, sóhajtá magában. Ez a borzasztó ember még megöl. Hogy is mondá csak: A börtönből csak egy lépés van a vérpadig. Oh bár csak mellettem volna Leó. Ki tudja, mi van szegénynyel? Talán reá is kimondták már a halálos itéletet.

E pillanatban feltárult az ajtó s az inas ujra belépett.

— Mi az, kérdé izgatottan Dragon grófné.

— Tréger Leó tiszteletét óhajtja tenni, szólott az inas.

— Tréger Leó, kiáltá a grófné. Jöjjön be, s elébe szaladt az érkezőnek.

Tréger Leó belépett. A grófné átölelte s csókjaival halmozá el.

— Ah te vagy egyetlen Leóm, kiáltá a grófné, oh mondd, hogy szabadultál ki.

Tréger Leó egészen zavarban volt. Ily fogadtatást még álmodni sem mert volna. Dragon grófnéhoz hajolt, kit szive egész vonzalmával szeretett, s keblére szoritá.

— Oh ez óra boldogságának végtelennek kellene lennie, susogá Tréger Leó mélyen megindulva.

Oh hát a sors megengedte neki a földöntuli üdvöt és boldogságot ujra élvezhetni, neki, kinek feje fölött már a hóhér pallosa villogott.

Ujra ütött az esdett óra, melyben hosszas nélkülözés után szivéhez szorithatta azt a nőt, kié első s utolsó szerelme volt.

— Ottiliám, te nem tudod, susogá az ifju töredezve s majdnem zokogva. Ottiliám, te nem is sejted szerelmem hevét.

Dragon grófné átölelte a zokogó férfit és szép, nemes arczának könnyüit lecsókolá.

— Szeretlek én is, egyetlen Leóm, sugá a grófné szenvedélyesen, de ülj le, s mondd, hogy szabadultál ki.

— Egy magasrangu rokonom kegyelmet eszközölt

ki számomra a fiatal császártól, s igy a vérpad helyett, hová Lazáre akart juttatni, szabadságomat nyerém vissza.

— Oh az a szörnyü ember! nyögé a grófné. Engem is a vérpaddal fenyegetett.

— Ne félj, egyetlenem, majd megvédlek én.

— Én szerencsétlen vagyok, nagyon szerencsétlen, nyögé a grófné, szerencsétlen vagyok kora ifjuságomtól kezdve.

— Kora ifjuságodtól? kérdé Leó. Oh Ottiliám mondd el élettörténetedet. Osszd meg velem titkodat, örömödet és bánatodat.

A grófné hallgatott.

— Te vonakodol. Nem bizol bennem — jegyesedben, kérdé neheztelőleg Leó.

— Tudod, hogy csak téged szeretlek, de nem akarlak szomoritani vele. Mennyasszonyod nem akar neked bánatot szerezni.

— Oh drága Ottiliám, most már követelem, hogy mondd el.

— Legyen tehát, sóhajtá a grófné. Tudd meg egész életemet.

— Hallgatom, felelt az ifju s csókokkal halmozá el a bájos nőt, kinek szépsége majdnem örülésbe ejté Leót.

— Egy kis olasz faluban, körülbelül nyolcz mérföldnyire Nápolytól, születtem, kezdé beszédét a grófné. Atyámat harmadik, anyámat éltemnek ötödik évében veszitém el. Egy öreg pásztor vett gondjai alá. Az öreg nagyon szeretett s lassanként gyámatyámnak helyettese lettem. Én legeltettem a báránykákat, s elégedett voltam jámbor állatkáimmal.

Boldogan és gondtalan éltem, midőn nyolcz éves koromban megismerkedtem egy ifjuval, ki életemre sajátságos befolyást gyakorolt.

A falusi birónak volt a gyámfia. Vidám, erős és okos gyerek, s csak két évvel volt idősebb mint én. A

fiu tetszett nekem s én tetszettem neki. Sokkal fiatalabbak voltunk még mindketten, sem hogy egymásba szerelmesek lettünk volna. Csak barátságot s testvéri szeretet éreztünk egymás irányában.

Az ifjut Angelonak hivták, és naponként meglátogatott báránykáim között. Nálam volt kora reggel, s velem fogyasztotta el szerény estebédjét, egy darab kenyeret.

Sokszor könyveket is hozott nekem, melyet gyámjától, a falusi birótól kapott. Leczkéit velem tanulta meg, megtanitott olvasni, irni. Ő volt első mesterem. Gyönyörüen tudott fuvolázni is, melyre én mindig tánczoltam.

Igy telt el néhány év boldogan és vidáman, midőn egy czigány banda vonult keresztül falunkon.

Az egész falu gyermek ifjusága felkerekedett, hogy a csapatot lássa.

— Ottilia, szólott hozzám másnap Angelo, mondd, nem voltak-e tegnap a czigány férfiak és a czigány nők csodaszépek?

— Nagyon szépek! A magas lány, arany szegélyzetü ruhával nem megy ki a fejemből.

— És mily szépen tánczolt, válaszolá Angelo, majdnem oly szépen mint te.

— Te hizelgő, viszonzám neki, majd nem oly szépen. Ha ugy tudnék tánczolni, az életem is oda adnám.

— S mily bátran s merészen járkált a kötelen a barna férfi. A czigányok ugyanis mindenféle mutatványokat is játszottak.

— Ugy-e Ottilia, folytatá tovább Angelo, ha én ilyeneket tudnék, te még jobban szeretnél engem.

— Nem tudom, Angelo.

— De én tudom Ottilia, és sajátságosan nézett reám. Én czigány leszek. Még ma elhagyom a falut, hallod Ottilia, még ma, követni fogom a csapatot és hozzájuk csatlakozom. Czigány vajda akarok lenni.

— Angelo, mondám komolyan, hát el akarsz hagyni?

— Nem, én nem hagylak el téged. Te követni fogsz engem.

— Téged? Én egy leányka, s te még gyermek.

— Egészen reám bizhatod magad. Légy nyugodt, nem fogsz éhséget szenvedni.

— Nem, mondám határozottan. Ez hálátlanság lenne gyámszüleink iránt.

Angelo megfogá kezemet, s oly határozott hangon, mely engem egészen felizgatott, mondá:

— Ottilia, ha te nem követsz engem, tudod mit teszek akkor?

— Akkor te is itthon maradsz, mondám mosolyogva.

Angelo fejét rázta.

— Elmész, s itt hagysz, báránykáimmal?

Angelo ujra fejét rázta.

— Nos, hát mit fogsz tenni?

— Elcsábitlak téged!

Fölkaczagtam.

— Igen én elcsábitlak téged, ismétlé Angelo.

— Akaratom ellen?

— Persze, ha önkényt nem egyezel bele.

— És tudod Angelo, mit fogok én tenni?

— Te követni fogsz engem.

Fejemet ráztam.

— Te itt maradsz.

Ujra a fejemet ráztam.

— Akkor nem tudom, felelé Angelo.

— Gyülölni foglak téged.

Angelo meg volt lepve. Sajátságosan pillantott reám sötét szikrázó szemeivel.

— Azt nem fogod tenni, szólalt meg végre.

— De igen! Ha engem kényszeriteni akarsz valamire akaratom ellenére, akkor nem vagy barátom, hanem zsarnokom. Én pedig nem türök zsarnokot fejem fölött. Mondom neked Angelo, nem hagyom el birkáimat. Azok

szeretnek engem, s én is szeretem a bárányokat. Talán jobbak is embereknél.

Angelo elgondolkodott.

Ez a beszélgetés mindkettőnket nagyon felizgatott. Oly eszmék, oly gondolatok tolultak agyunkba, melyek eddig előttünk ismeretlenek valának. Mindketten gondolatainkba mélyedtünk. Angelo nem fuvolázott s én nem tánczoltam.

A falu kezdeténél elbucsuztunk egymástól. Jó darabig néztük egymást, aztán szótlanul elváltunk.

Másnap Angelo nem látogatott meg. Leirhatatlan vágy szállott meg s folyton a falu felé tekintettem, honnan Angelo jönni szokott. De ő nem jött. Szomoruan hajtottam haza este felé juhaimat s zokogva borultam ágyamra.

Szomoru éjem volt. Gyermeki, tiszta képzeletem sajátszerüen fel volt izgatva. Hálószobám ablaka a temetőre nyilt, hol szülőim is el voltak temetve. Azt álmodtam, hogy szülőim kikeltek a sirból és integetnek. Hozzájuk léptem. Tánczolni kezdék. Egy rut csontváz fuvolázott. Megismertem, hogy Angelom fuvoláján játszott. Hirtelen eltüntek a halottak, és egy fehér lepelbe burkolt alak széket s asztalt tett elém s felszólitott, hogy üljek le. Leültem. Az alak velem szemben foglalt helyet, s levette leplét, s rémülten pillantottam meg képmásomat.

E pillanatban fölébredtem.

Hogy álmodhattam ilyent, nem tudom. De én babonás voltam, mint minden olasz nő. Egy perczig sem kételkedtem, hogy ez álomnak jelentősége van életemre s elhatároztam, hogy nem nyugszom addig, mig valaki álmomat meg nem fejti.

Hajnalodott, s én fölkelni készültem.

Midőn ruháimat akartam magamra venni, a széken nem kis csodálkozásomra Angelo fuvoláját pillantottam meg. Rajta egy kis czédula függött a következő szavakkal:

„Angelo Isten hozzádot mond neked, s emlékül itt

hagyja fuvoláját. Tartsd meg. Senki sem tudja, hová mentem. Testvérem ne gyülölj engem!“

Szivem elszorult. Sirtam. Szomoruan vezettem ki juhaimat a legelőre. Nemsokára az egész falu tudta, hogy Angelo eltünt.

Én nem énekeltem többé s nem tánczoltam. Testvérem ne gyülölj engem! mindig a fülembe csengett. Nem akartam vele menni. Most keserüen megbántam. Szerettem kis testvéremet.

Néhány nap telt el.

Iszonyu harczokat vivtam lelkemben,

Az volt a szándékom, hogy a világba megyek, felkeresem Angelomat s visszahozom. Ha egyedül voltam báránykáimmal, akkor elövettem Angelo fuvoláját, melyet ruháim alatt elrejtve hordottam.

Eljátszottam rajta a dalokat, melyekre Angelo tanitott, ez volt az egyetlen és legkedvesebb foglalkozásom. Igy elmult a nyár. A télen még szomorubb lettem.

Gyámatyám, az öreg juhász, a közelgő tavasz elején örökre lehunyta szemeit.

Halálos ágyán megáldott, s Isten védelmébe ajánlott.

Megint teljesen el voltam hagyva, s alig multam tizenkét éves.

Most már nem lehetett visszatartani. Örökre bucsut vettem báránykáimtól és a falutól.

Hová menjek?

Annyira nem terjedt még világismeretem.

Annyit tudtam, hogy falumon kivül még három hely van: a paradicsom, a pokol és Nápoly.

De nekem ugy tetszett, mintha Angelo ezek egyikében sem lett volna. Ő a nagy világba ment, mint nekem mondá, s nekem egy czélom volt, őt felkeresni.

Azt mondtam tehát az embereknek, kik vándor utam felől kérdezősködtek:

— Angelot akarom elérni.

Az emberek fejüket rázták.
Ez a hely ismeretlen volt előttük.
Én utána tettem:
— Talán még sem lesz a világ végén.

---

54. fejezet.

Veszedelmes ismeretség.

— Harmadik napon vándor utamnak — folytatá élettörténetét a szép grófné — végzetes ismeretségre tettem szert. Az országuton ugyanis közel Nápolyhoz, a nagy hőség miatt nem tudtam ellent állni, hogy meg ne fürödjek a kis patakban, mely az ut mellett egy kis falucska közelében folydogált, mely nem tetszett mélynek.

Egyébbiránt ettől nem féltem, mert uszni kitünően tudtam, gyorsan ledobtam ruháimat s a patak hullámai közé dobtam magam. Mintha ujra éledtem volna. Izzó fáradt tagjaimat, s izzó meleg szivemet a patak kellemes hidegsége egészen felüditette.

Alig tudtam megválni az ezüstös fényü haboktól. Körülbelül egy félórája lubiczkolhattam a vizben, s éppen ki akartam jönni, midőn két durva kéz érintette vállamat.

Megrémültem. Ezek a kezek csak valamely marczona férfi kezei lehetnek, gondolám. Az a rekedt nevetés, mely ajkain fölhangzott, csak férfi nevetése lehet, gondolám.

A félelemtől és a szégyentől majd a föld alá sülyedtem. De mentől nagyobb lett félelmem, annál erősebben tartott az idegen, ki most átkarolt.

Szerencsére nem vesztettem el lélekjelenlétemet. Kirántottam magam üldözőm kezei közül, visszaugrottam a patakba, melynek közepéig usztam.

Csak most lélegzettem föl szabadon, csak most mertem támadóm szemei közé nézni.

Vén, kiaszott képü, töpörödött asszony vigyorgott felém. Nevetése még rutabbá tette. Valóban félelmes volt reá nézni.

— Ne jöjj hozzám közelebb, mert különben a viz alá merülök, kiáltám egész erömből.

— Leányka! mit félsz, hangzott a felelet, nem látod, hogy én asszony vagyok. Ne félj, ne szégyeld magad.

Erőm mindinkább fogyott, s én a part felé usztam, hol ruháim hevertek.

A rut anyóka ugy látszik észrevette szándékomat, s megelőzve engem, gyorsan magához vette ruháimat.

— Most hatalmamban vagy bárgyu leány, s ördögien vigyorgott. De hát miért is féltél te tőlem?

— Mert azt gondoltam férfi vagy, kiáltám határozottan.

— Látod, hogy nem vagyok az.

— Most már nem is félek tőled, s erösen szemei közé néztem a vén asszonynak.

— Valóban, te nagyon hetykén beszélsz, éveidhez képest, s e közben egészen közel lépett hozzám, s tetőtől talpig megnézett. Csinos leányka vagy, mondá aztán valamivel szelidebb hangon, mi ugy látszik nagy megeröltetésbe került neki. Neked nem kell félned, ha engedelmes s okos leányka leszel. Mondd leszel-e jó és engedelmes?

— Neked nem fogok engedelmeskedni soha, felelém, te nekem nem parancsolsz!

— Ugy, te nem akarsz nekem engedelmeskedni? Nem galambom? mondá a szörnyü asszony. Ellenszegülsz nekem, ki veled jót akar. Legyen! Adieu! Isten veled. Mehetsz.

S kezdte összehajtogatni ruháimat, hónalja alá vette fuvolámat, mely előttem oly drága volt, s egy gunyos pillantást vetve rám, menni készült.

— Egy tapodtat se, kiáltám kétségbeesett elhatározással s elálltam utját.

— Ej, ej, szólott az asszony, de szemtelen kis

leányka vagy. De nézd, kezeimmel összeroppantalak mint egy macskát. Talán megkisértsem?

S e szavakkal vállamra tette két kezét, melyek ólomsulylyal nehezedtek reám, s aztán megfogá ujjaival kezemet, mely vas gyürüként szoritott.

Bátorságom elhagyott, midön a vénasszony iszonyu erejéröl meggyözödtem.

— S nos akarsz-e már engedelmeskedni, kérdé. Akarsz-e az én jó, szelid galambom lenni? Hiszen nálam jó dolgod lesz, te kis csacska. Bizd majd reám. Hisz én nem vagyok oly rossz, a milyennek látszom. Mutasd csak tenyeredet, majd megjósolom jövödet.

— Add vissza ruháimat, akkor hinni fogok neked.

— Ruhákat fogsz kapni angyalom, szebbeket, jobbakat, mint a mostaniak. Nézd ebben a csomagban ruhák vannak, szépek, minök egy herczegkisasszonynak sincsenek, te valóban ugy fogsz kinézni bennök, mint valami grófkisasszony.

E szavakkal kinyitotta a csomagot, s kivette a ruhákat, melyek valóban nagyon szépek voltak. Mintha csak nekem készült volna, a sok aranynyal gazdagon himzett öltöny, és elöttem mégis kedvesebb volt saját ruhám. De féltem az asszony haragjától, s azért engedelmesen hagytam magam fölczifrázni, mint egy áldozati bárány.

Vártam az alkalomra, hogy mielöbb megszökhessem, mert sejtettem, hogy a vén banya nem jóban töri a fejét.

Midön kész lett az öltöztetéssel, homlokon csókolt és elégedetten mosolygott.

— Igy leánykám! szólott az asszony, most tánczolj, nevess, ugráljál, itt van a fuvolád, játszál rajta. Ah milyen szép vagy! Milyen szemeket fognak rád vetni a férfiak, hahaha, hogy fognak bolondulni utánad, s te csak játszani fogsz velük, mint macska az egérrel. Hogy ficzkándoznak majd hálódban, s el fognak égni perzselö szemeid tüzétöl, hahaha, s ördögien nevetett.

Kezével gyengéden, a mennyire tőle kitelt, arczul legyintett, s én lesütöttem szemeimet. Bár nem fogtam fel minden szavát, mégis soknak sejtettem az értelmét. Oh, a női sziv gyorsan fog fel mindent.

Undorral fordultam el hizelgéseitől, de az öreg ugrált örömében, tapsolt kezeivel.

— Oh mily nagy örömem lesz benned, s ha majd egy fejjel nagyobb lész, mint fognak a férfiak lábaidhoz omlani. Te csak legyél büszke. Kemény mint a vas és aczél. Ne bizz a férfiakban. Ne higyj egynek se, mert egyikük se ér semmit. Én ismerem őket.

— A férfiakhoz semmi közöm, felelém, majd tudni fogom, hogy mint viselkedjem. Most azonban hagyj tovább menni, mert semmi kedvem sincs itt tovább veled időzni.

— Semmi kedved? vigyorgott az öreg. Most mikor ilyen szép ruháid vannak. Hallgass, én e percztől kezdve anyád vagyok. Érted anyád! ki parancsol neked, s kinek te engedelmeskedni tartozol. Add ide kezed, hadd nézzem meg, mi lesz a jövőd.

Megfogta kezemet s hosszasan szemlélte.

Én figyelmesen néztem reája.

— Galambom, szólt egy idő mulva, fényes jövőd lesz. én látlak téged mint ejted te rövid ruhádban, sötét, fekete szemeiddel kétségbe a férfiakat, mint viszed őket örületbe. Nemesek, grófok, herczegek fognak körülrajongani. vér is fog miattad folyni — sok vér.

Szünetet tartott, szemei sajátságosan tapadtak reám, mialatt kezemet erősen tartotta.

— Ah mi mindent fogsz átélni. Sok népeket, városokat fogsz látni. De óvakodjál kedves gyermekem egy férfiutól, barna folttal a homlokán.

Elsápadtam. A mit az asszony utoljára mondott, végzetes volt reám nézve. A barna foltos homloku ember — Angelo volt.

Most eszembe jutott álmom, s elbeszéltem az öregnek.

Oly aggodalmasan rázta erre a fejét, hogy megdöbbentem. Egy darabig mormogott magában valamit s engem egészen elfelejteni látszott.

Azt hiszem, most jó alkalmam lett volna megszöknöm, s később eléggé is megbántam, hogy nem tettem, de maradtam, mert gyötört a kiváncsiság, hogy mit fog mondani a rejtélyes öreg asszony.

— Mint halottat láttad magad — mondá — oh ez gyermekem rosszat jelent, te börtönbe fogsz kerülni, vérpadra visznek, s dicsőséged el fog enyészni.

— A vérpadra, nyögém iszonyuan.

— Igen, vérpadra, szólott az öreg ünnepélyesen, s nekem ugy tetszett, mintha a halálharang kongását hallanám.

— De azért nem halsz meg, folytatá, a vérpadtól megment egy hü imádód. Oh szeresd mindig azt a férfit!

Képzelheted kedves Leó mennyire megijedtem e jóslattól. S most ha reá gondolok, félni kezdek, oh mert eddig a rejtélyes asszony minden jóslata teljesedésbe ment.

Dragon grófné zokogni kezdett.

Tréger Leó lecsókolá könnyeit.

— Oh ne sirj egyetlenem! ne félj semmitől, mig engem látsz, én megmentelek minden veszélyben,

— Félek, susogá Dragon grófné, oh az a borzasztó ember, az a barna foltos homloku férfi, a vad Lazáre engem éppen ma fenyegetett vérpaddal.

— Hogyan, hát a te Angelod, kiért a világba mentél Lazáre volna?

— Igen, Lazáre! susogá tompán Dragon grófné. Ezt a nevet később vette fel az áruló. Különben azóta szerepelt már valami huszféle néven is.

— Megölöm, kiáltott a dühtől Tréger Leó. Elpusztitom a föld szinéről, a hitvány árulót, kiért én is majdnem a vérpad alá kerültem.

Dragon grófné hévvel ölelte át Leót.

— Egyetlen reményem! oh ne hagyj el engem. Tied vagyok, érted élek, érted halok! De haldd tovább elbeszélésemet.

— Kezdtem barátságosabb lenni valamivel a rut öreg asszony iránt, sőt némi bizalmat éreztem iránta, ki ellenállhatatlan gyülölettel látszott viseltetni a férfi nem iránt.

Igy haladtunk egymás mellett sokáig szótlanul.

Én a tizenkét éves gyermek leányka, s ő a rut vén asszony.

A távolból már látszottak Nápoly tornyai. Föllélegzettem. Tervem, hogy valami uton módon megszökjem az öregtől, most ujra fölébredt bennem, jobban mint valaha.

De hasztalanul.

Oly rendkivüli démoni erőt nyert felettem az öreg asszony, hogy nem mertem szemeibe nézni.

Az öreg hirtelen megállt, kissé szétválasztotta keblén a ruháját, s egy villogó tört vont ki alóla, s rendes vigyorgó nevetéssel szólt hozzám:

— Halld meg galambom! én anyád vagyok, én anyád akarok lenni, s hidd el, senki sem lenne jobb anyád, mint én leszek. Senki, mondom, ha jó és engedelmes leszel. Én nem kivánok semmit tőled, mi neked fájdalmat okozna. Élj szabadon, gondtalanul és vidáman. Én gondoskodni fogok rólad, s őrködni feletted, mint egy nöstény oroszlán, mindaddig, mig parancsaimat hiven követed. De jegyezd meg magadnak, ha tőlem valóban megszököl, s én ujra elfoglak, levágom minden tagodat.

E rettenetes fenyegetés után, mialatt szemei vérben forogtak, ujra elrejté a tőrt.

A hatás el volt érve. Annyira megrémültem, hogy a menekülésre gondolni sem mertem, s az egyetlen, mit tőle kérni bátorkodtam, az volt, hogy keresse fel Angelomat!

Igy értük el Nápolyt.

33. fejezet.

A börtönben.

— Sajátságos érzés fogott el, midőn először láttam a nagy várost, folytatá Dragon grófné. Csodálva szemléltem az óriási házakat, templomokat, szobrokat, a nagy utczákat és tereket. Térdre akartam borulni a házak előtt, hogy imádjam, s minden embert, kit az utczán láttam, valami felsőbb lénynek gondoltam.

Csakugyan mit is kezdtem volna én egyedül egy ilyen nagy városban, hol az emberek oly részvétlenül s oly gőgösen haladtak el egymás mellett.

Egy templomba mentünk, hogy szerencsés megérkezésünkért hálát adjunk az Istennek. Szivem tuláradt s bensőmből imádkoztam. Kisérőm is bensőleg látszott tisztelni az Istent. Mozgatta ajkait, s verte mellét.

Nem messze tőle egy előkelő külsejü ifju térdelt.

Alig, hogy az ifju fölkelt, kisérőm is fölállott, s intett nekem, hogy kövessem.

Elhagytuk a templomot.

— Vigyázz, ne téveszd szemed elől az ifjut, susogá az öreg, nekem meg kell kapnom öt.

Megdöbbentem attól a szenvedélyességtől, melylyel kisérőm e szavakat mondá.

Félénken pillantottam reá.

— Jöjj, kiáltá, sokáig kerestem ezt az embert.

E szavakkal előre taszitott, s egy szük sötét kis utczában találtam magam. Idáig lépteket hallottam magam mellett, most azonban minden csendes volt.

— Nézz még egyszer reája fekete szemeiddel, susogá az öreg, én megöllek, ha az ifju elmenekül.

Ekkor még nem értettem szavait, de önkénytelenül hátra pillantottam.

Egy gondolat czikkázott agyamon keresztül.

Az ifju szép, bizalomkeltő külsejü volt.

Ha hozzá fordulnék s támogatását kérném?

Kisérőm mindinkább félelmesebb lőn.

Megfordultam, a fiatal ember majdnem a hátunk megett jött — s kérőleg pillantottam reá. Ő körül nézte magát, s látta, hogy az utcza üres, egészen hozzánk tolakodott s halk hangon kérdé:

— Hová?

— Sehová, felelé az öreg közönyösen és megvető hangon, s aztán felém fordult.

— Siess leánykám, mert már késő van.

Kézen fogott s több utczán keresztül vezetve végre egy sötét, szük utczában megállapodtunk. Nagyon vig emberek lakhattak itt.

Guitarreokat hallottam játszani, s közbe-közbe nagyokat kurjantani.

Kis rozoga ház előtt állottunk meg, melynek kapuja majdnem akkora volt, mint a ház maga. Külseje barátságtalan, s engem leirhatatlan félelem szállott meg. Önkénytelenül az ifju után pillantottam, ki csekély távolságban habozva állott.

Már-már eltökéltem, hogy az ifjuhoz rohanok, és segitségét kérem, de az öreg anyóka oly erősen szoritotta meg vasmarkával kezemet, hogy minden bátorságom odalett.

Eközben fölnyitotta a kaput.

— Maradj itt, mondá nekem, miután teljes sötétségben voltunk mindketten, kuporodj le a szögletbe, s ne mozdulj innen, mig visszajövök.

E szavakkal a faképnél hagyott és kiment az utczára.

Minden tagom reszketett, félelmemben istenhez fohászkodtam s kértem, hogy szabaditson ki szörnyü helyzetemből, vagy engedjen meghalni.

Isten meghallgatta imámat. Fölemelkedtem a szögletből s kis erőfeszités után fölrántottam a kaput.

Az utczán voltam. A félelem meggyorsitotta lépteimet s majdnem szaladva mentem végig a szük utczán.

Az utcza másik sarkán megpillantottam az öreg asszonyt, ki az ifjuval beszélt. Talán éppen rólam folyt a szó.

Áldottam a pillanatot, hogy nem fordultam hozzá segélyért.

A házak falaihoz támaszkodva siettem tova, mindig ugy tetszett nekem, mintha lépteket hallanék a hátam megett, de nem mertem megfordulni.

Lesütött fővel szaladtam előre.

Egyszerre két izmos kar ragadott meg s valaki dörgő hangon kiáltá a fülembe:

— Hé, kis tolvaj, hova?

Megállottam.

Középkoru férfi volt, szuró fekete szemekkel s fenyegetőleg nézett reám.

— Miért rohansz ugy? Miféle házból jöttél ki? Ugy-e abból a rozoga épületből. Ismerem jól. Jöjj csak vissza! Akarom hallani, hogy mit tettél. Kinek jó a lelkiismerete, az nem szalad ilyen időtájban ebben az utczában.

S e szavakkal vonszolni kezdett visszafelé, midőn hirtelen léptek közeledtek s egy magas, napbarnitotta férfiu, kezében pálczát tartva, megszólitott.

Kisérőm rögtön eleresztett s a jövevényhez fordult:

— Fogd meg azt a leányt, egy rablóbarlangból jön, s megakart lopni.

— Megakart lopni, szólott az idegen, ki nem volt más mint rendőrfőnök. Szent isten milyen korán kezdi. Légy nyugodt kisasszonykám, van még több ilyen jó madarunk is a börtönben.

S evvel előtolt.

Szótlanul követtem őt s még áldottam a sorsot, hogy az öreg anyóka körmei közül kiszabadultam.

— Legalább a hatóság kezei közé kerülök, gondolám. Az bizonyára igazságot fog szolgáltatni nekem.

— S ön bolondok felügyeletére bizott engem? K. 38.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Ártatlanságom világos volt, s igy bizton reméltem, hogy semmi bántalmam sem lesz.

A rendőrségi épületbe jutottam. Egy nagy terembe vezettek, mely tele volt rendőrségi hivatalnokkal.

Valamennyien franczia divat szerint voltak öltözve, s vad, állatias kifejezést árultak el.

Persze akkor ezeket én mind nem vettem észre. Csak most évek multán tudom, hogy igy volt.

Aztán anélkül, hogy sokat kérdeztek volna, egy sötét börtönszobába dugtak, mely tele volt mindenféle gyanus alakokkal.

Valami két nap telhetett el, midőn végre megnyilt a börtön szobám ajtaja.

A rendőrfőnök elé vezettek.

A rendőrfőnök, ki a börtönbe hurczolt, vad, marczona termetü férfiu volt, óriási testalkattal. Orra kissé görbült, fogai fehérek mint az elefántcsont, szemei sötétek s haja fekete, mint a holló tollazata.

Ajkai körül gunyos mosoly látszott.

Igy nézett ki a rendőrfőnök, Nápoly egyik — mint később megtudtam — leghirhedtebb férfia. Egész alacsony sorsból származott s nemrég dobos volt a nápolyi király seregében. Most pedig gögös felfuvalkodott ur.

A foglyoktól még az ételt is elvonta, miért egyszer lázadás is ütött ki a rabok között.

Ennek az embernek kezei közé kerültem.

— Signore, szóltam hozzá, én ártatlan vagyok, nem követtem el semmi rosszat. Nincs senkim, s Nápolyba jöttem, hogy egyetlen barátomat felkeressem.

Föllépésem ártatlanságom tudatában nyugodt volt és tiszta. Ugy látszik, hogy a rendőrfőnök előtt is megtette hatását, mert egy asszonyt hivatott be, ki valószinüleg valami felügyelőné lehetett a női foglyok közt.

A rendőrfőnök a felügyelőnéhez hajolt s néhány szót sugott a fülébe, ki aztán engem kézen fogva elvezetett.

— Ma éjjel az én szobámba alszol, szólott a felügyelőné, s aztán hozzátette, hogy ezt mindcsak a rendőrfőnök jóságának köszönhetem.

A felügyelőnénél jó dolgom volt. Nem szenvedtem semmiben hiányt.

— A rendőrfőnök nagyon meg van veled elégedve, szólott hozzám egy napon, mert jó és szelid magaviseletü vagy.

Igy telt el valami tizennégy nap, s a mennyire kezdetben meg voltam elégedve helyzetemmel, mert legalább nem voltam kitaszitva a világba, legalább volt hajlékom — a börtön falai között, annyira szomoru lettem most.

A felügyelőné ugyan még mindig jól bánt velem, s én még egész életemet is elbeszéltem neki, mit ő nagy érdeklődéssel látszott hallgatni. De utóbbi oly különösen viselte magát, s ugy látszik oly életre akar előkésziteni, mely semmikép sem lehetett egy szentnek élete.

Legelőször is elmondta, hogy kik a legszebb férfiak a foglyok között, s aztán megkérdezte, hogy melyiket szeretném kedvesemül.

Boszankodva tettem hozzá: Senkit!

— És miért? kérdé tovább.

— Mert jellemtelen embereket, rablókat nem tudnék soha szeretni.

— Mit gondolsz, kérdé aztán, vajjon Angelo különb-e?

— Mindenesetre különb, felelém egész határozottsággal.

A felügyelőné gunyosan nevetett.

— Ha a te Angelod nem egy olyan akasztófa virág, mint ezek a rabok itten, akkor le hagyom a nyakamat vágni.

Az ilyen beszédek nagyon fájtak nekem és sorsom napról-napra elviselhetlenebbé lön.

Rosszul nem bántak ugyan velem, sőt a rabok között legjobb dolgom nekem volt. Szabadon jártam-keltem

az udvarban, s börtön szobám ajtaját — hol én csak egy magam voltam — soha sem zárták reám.

De hiába, én mégis csak fogoly valék, már-már arra gondoltam, hogy a rendőrfőnökhöz fordulok, midőn egy napon a felügyelőné azzal a kérdéssel lepett meg, hogy akarnék-e a rendőrfőnök neje lenni?

— A signore talál más nőket, mit törődnék ő velem szegény, elhagyott árva leánynyal.

— Ki tudja azt, kis bolond. A férfiak igen különös lények. Ha néha durváknak, szigoruknak látszanak is, azért nekik is vannak gyönge pillanataik.

Hallgattam.

— Szép embernek tartod a rendőrfőnököt, kérdé tőlem kis szünet mulva.

— Nem, viszonzám határozottan, ő csuf férfi.

— De nagyon jó ember, folytatá tovább a felügyelőné s nagyon bőkezü. Én már sok szép holmit kaptam tőle, jelenlegi állásomat is neki köszönhetem. Azt hiszem veled szemben sem lesz fukar, ha megtetszel neki. Már többször nagyon sok szépet mondott nekem rólad. Azért kedvesem, légy nyájas iránta, te még fiatal vagy, s nem tudod, milyen nagy szerencse az, ha egy fiatal árva leány egy nagy ur kegyét megnyeri.

Ez azt hiszem elég érthetően volt mondva. A fátyol lehullott szemeimről.

Igy mult el nyolcz nap s előttem mindinkább világosabb lett a rendőrfőnök czélja.

A felügyelőné közölte velem, hogy nem sokára visszanyerem szabadságomat s a rendőrfőnök fog rólam gondoskodni.

Az utóbbi időkben többször láttam őt, de mindig oly zordonan tekintett reám, hogy minden bátorságom elveszett, s szégyenkezve sütöttem le fejemet.

Végre egy szombati napon avval fogadott a felügyelőné, hogy szabad vagyok, s elfogom hagyni a börtönt, s

nagyon szép ruhákat kapok majd, melyeket a rendőrfőnök már meg is rendelt.

Kérdésemre, hogy hol fogok lakni, a felügyelőné a következőket mondá:

— Egy tanitónál.

— Egy tanitónál, kérdém csodálkozva. S mit fogok ott tenni.

— A mi neked tetszik.

— A mi nekem tetszik?

— Természetesen. S tanulni fogsz mindenfélét. Szépen tánczolni, guitarreozni, énekelni.

— És ha mindezeket megtanultam?

— Akkor szerencséd meg van alapitva Ottilia! Akkor nem kell többé kincsek után szaladgálnod, a kincsek öledbe fognak hullani. Gazdag leszel, ünnepelt, lesznek imádóid, lesznek hódolóid, s tudja a jó ég, hogy még mi.

Később elég időm volt gondolkodni ezek felett, s mondhatom, hogy a felügyelőné kiváló jós tehetséggel volt megáldva.

Szombat este a felügyelőné kiséretében elhagytam a börtönt. Kis távolságban kocsi várt reánk.

Először történt életemben, hogy kocsin ültem s igen jól éreztem magam.

Körülbelül husz perczig haladhattunk, midőn a kocsi egy nagy ház előtt megállott.

Egy rendkivül udvarias férfi földig meghajtva magát, fogadott. Az idegen férfi udvariassága valóban mindent fölülmult.

Mint előkelő urhölgyet szólitott meg. A felügyelőnét pedig nagyságos urnöm-nek czimezte.

Aztán rendkivül udvariasan fölvezetett a lépcsőkön egy nagy terembe. A felügyelőné követett. Nagy teremben találtam magamat.

Az idegen uri ember, ki talán házfelügyelő lehetett elmaradt.

— Itt minden, a mit látsz a tied, szólott a felügyelőné. Remélem, hogy okos leszel.

A terem hátsó részében elfüggönyözött ágy állott. Nyugtalanul pillantottam oda. Ugy tetszett nekem, mintha a függönyök megmozdultak volna.

— Jó éjt kedves Ottilia, mondá a felügyelőné, s megcsókolt.

— Egészen egyedül maradjak itt? kérdém az ágyra pillantva, melynek függönyei ismét megmozdultak.

— Félsz Ottilia? kérdé a felügyelőné. Azt hiszem, te bátor leányka vagy. A fogházban soha sem féltél.

— Nem, felelém, ott nem féltem, de ott nem is akart nekem senki rosszat tenni.

— Kis bolond, hát azt hiszed, hogy itt valaki bántani fog. Jó éjt, a szerencse mint érett gyümölcs fog öledbe hullani, csak légy okos.

És ezzel eltávozott.

Alig, hogy a felügyelőné távozott, az ajtót kivülről reám zárták. Tehát megint csak fogoly voltam, habár aranyos kalitban.

Szobám valóban szép volt, és minden sarokban pamlag állott, s a butorok igen szépek valának.

Fáradt voltam s ledöltem az egyik pamlagra, a nélkül, hogy szemeimet az ágyról letudtam volna venni, midőn a függönyök hirtelen szétváltak, és egy teljesen felöltözött férfiu sárga pantalonnal és vörös matrózingben előugrott.

A képét nem láthattam, mert egy óriási sapka egészen eltakarta.

— Ottilia, jöjj hozzám, mondá, ne félj tőlem, én mestered vagyok, ki téged négy hét alatt teljesen ki fog képezni.

Nem értettem szavaiból semmit.

— Még ez éjjel megkezdjük leczkéinket, folytatá, mert egyetlen egy perczet sem szabad kárba veszni engednünk.

Éjjel-nappal tanulnunk kell, mert a tudomány utja hosszu és rövid az élet.

Elhallgatott, s én sejteni kezdém, hogy tanitó mesteremnél vagyok.

— Négy hét teljesen elegendő idő, folytatá tovább, teljesen elegendő, egy müvész, egy lángelme kiképzésére, mint a milyen például én vagyok. Én nyolcz nap alatt teljesen megtanultam olaszul, és senki sem fogja mondani rólam, hogy született franczia vagyok. Huszonnégy óra alatt teljesen kiképzett tánczmester lettem, ugy, hogy a nápolyi királyné Ő felsége előtt is kellett tánczolnom az egész udvar jelenlétében. Ugy énekelek továbbá mint a pacsirta, s ha hangomat a kivül járó-kelők meghallják, a bámulattól mind megállanak. A mi a játékomat illeti, tudd meg kedves leányom, nagyon kétséges, vajjon a guitárret vagy a zongorát játszom-e jobban, vagy a fuvolát, egyébiránt én minden hangszeren müvész vagyok, s minden tehetség, mi más embereknél csak külön-külön van meg, bennem összpontosulva van. Remélem, tehát, hogy Albino Serrano, a rendőrfőnök, meg lesz velem elégedve, ki belőled, leányom négy hét alatt nagy tánczosnőt, nagy énekesnőt fog faragni. Azonkivül több nyelvre is megtanitalak.

Majdnem bolondnak tartottam volna más körülmények között mesteremet, de akkor semmikép sem tudtam elképzelni, hogy a rendőrfőnök egy örültre bizná nevelésemet.

Mesterem, minden bolondsága daczára, különben bizalmat keltett bennem.

— Ön tehát engem tanitani fog, signore, mondám én végre, remélem, hogy meg lesz velem elégedve. De az sehogy se tetszik nekem, hogy zárt ajtók mögött fogunk tanulni. Itten minden igen szép, de kinek van joga engemet bezárni.

A mester föltaszitotta sapkáját.

Csak most vehettem szemügyre képét, melynél rutabbat se ezelőtt, se azután soha életemben nem láttam.

Egészen megijedtem tőle.

— Kedves leányom, ennek igy kell lennie. Ez az én akaratom. Mert igy közösön bezárva tanulhatunk csak igazán, s az ilyen közös bezárás az alapja minden tanrendszernek. Nekem teljhatalmam van fölötted, s tehetek veled, a mit akarok! Nos tehát Ottilia, adj nekem egy csókot.

Ez mindenesetre sajátságos kezdet volt, s meg valék győződve, hogy mesterem teljhatalmát érvényesiteni is fogja felettem.

Azért tehát határozottan választottam:

— Signore! Ön hivatva van engemet a tudományokra és müvészetekre megtanitani. Örömest tanulok önnel akár egy évig is, de maradjunk kizárólag a tanulás mellett. Nem hiszem, hogy a csók is a tudományokhoz tartoznék. Azért tehát nem is kap signore!

Mesterem összecsapta kezeit s mondá:

— Nagyszerü, kitünő. Már látom, hogy te kitünö tanitványom leszel. Feleleted nagyszerü volt. Állásod is kitünö. Meg vagyok elégedve veled. Te már ezen rövid idö alatt is, hogy kezeim alá kerültél, sokat, nagyon sokat tanultál. Légy szives most, mutasd meg, hogy tánczolsz.

Nem sokat kérettem magam, és tánczolni kezdtem. Majd elövettem egy guitarret, s játsztam.

Mesterem szerfölött meg volt lepve, s kijelenté, hogy már is nagyon sokat tanultam tőle.

— Ha igy haladsz, mondá, négy hét alatt teljesen ki leszel képezve, s ha minden negyed óra alatt ilyen sokat tanulsz tőlem, egész Olaszország büszke lesz reád és mesteredre.

Elfáradtam s megkérdém mesteremet, hogy hol fogok alhatni.

— Az alvás nincs bevéve az óra rendbe, mondá, mert

az embernek egyáltalán nincs szüksége alvásra, én azért egyáltalán nem alszom s ha néha pihenni térek is, lelkem azért ébren marad. De neked megengedem, hogy két órát aludjál.

E szavakkal hálószobámba vezetett.

— Jó éjt, szólalt mesterem, aludjék jól, két óra mulva felkeltem, hogy a tanitást folytathassam.

Egyedül maradtam. Szobámat gyorsan elzártam s átengedtem magam az alvásnak.

A nap már magasan ragyogott, mikor felébredtem, legalább is nyolcz óráig aludhattam. Csodálkoztam, hogy mesterem nem hallatja magát, pedig mint mondá, csak két órát fog engedni pihenni. Hamar öltözni kezdtem, de mekkora volt csodálkozásom, midőn régi ruhám helyett sokkal szebb ruhákat találtam az ágyom elötti széken.

Ajtóm gondosan be volt zárva, más ajtót pedig sehogy sem tudtam felfedezni az egész szobában.

Félni kezdtem.

Rögtön elhatároztam, hogy felkeresem mesteremet.

Beléptem tehát a másik szobába, de alig hogy az ajtóig értem, szörnyü horkolást hallottam, mely egy egész dragonyos századnak is becsületére vált volna.

Lassan az ágyhoz közeledtem.

Mesterem aludt.

Sapkájával megint eltakarta az egész képét, mit helyesen is cselekedett, mert azt hiszem, a nap sugár szégyenlette volna egy ily rut arczba pillantani.

Nehogy alvásában zavarjam, az asztalon heverő könyvek közül egy franczia nyelvtant magamhoz véve, szobámba vonultam.

Körülbelül tiz óra lehetett, midőn mesterem ajtómon kopogtatott.

Kiléptem szobámból, s ő megelégedésének adott kifejezést s kijelenté, hogy nagy elömenetelem miatt az éjeket nem fogja oly szigoruan venni.

Én előadtam az éj eseményeit, elmondám, hogy valaki az éjjel szobámban járt.

Mesterem rendkivül csodálkozott. Eljött velem hálószobámba, s mindent figyelmesen megvizsgált.

De ajtót nem talált sehol.

Igy mult el nyolcz nap.

Időmet jól felhasználtam, gyakoroltam magam a zongorán s guitarron.

Mesterem mindent tetszésemre bizott, s jóformán egész nap aludt. E mellett azonban tanmódját rendkivül kitünőnek találta, s naponként legalább százszor ismételte, hogy velem csodákat fog müvelni!

A nyolczadik napon azzal lepett meg, miszerint Albino Serrano meg fog látogatni, hogy lássa elömenetelemet.

E hir nagy izgatottságba hozott. A rendőrfönököt, mióta a fogházat elhagytam, nem láttam.

Ez az ember jóltevöm volt. De szivem semmi vonzalmat nem érzett iránta. Hiszen én még mindig fogoly valék.

Zárt ajtók mögött éltünk. Fölszolgálva is nagyon sajátságos módon lettünk.

Valahányszor mesteremet kérdeztem, hogy miért teszi ezt a rendőrfönök, mindig megnyugtatott, hogy ez kizárólag az ő akaratából történik, egyedül a tanitás érdekében.

— Nagyon szükséges, mondá, hogy a tanitó és tanuló a külvilág befolyásaitól el legyenek zárva, ha oly rendkivüli eredményt akarunk fölmutatni, mint én veled.

Daczára minden biztatásának, ugy vettem észre, hogy mindig zavarban van, valahányszor e tárgyról kérdezősködtem.

Valami nyomta a szivét, mit nekem vagy nem akart, vagy nem mert bevallani.

A nyolczadik nap estéjén szobánk ajtaja föltárult s Albino Serrano lépett be.

Mesterem éppen avval volt elfoglalva, hogy önönmagával kártyát játszott.

Én guitarreoztam, s mesterem, daczára, hogy kártyázott, folyton megjegyzéseket tett.

Midön az ajtó feltárult, gyorsan félre dobta a kártyákat, s egészen velem látszott elfoglalva lenni.

Serrano intett, hogy ne zavartassuk magunkat, s mindkettönket nagy figyelemmel nézett, azt hiszem kissé bizalmatlanul.

Midön játékomnak vége lett, leült.

— Nos uram, kérdé mesterem, diadalmas pillantást vetve reám, mit szól ön ezen elömenetelhez. Van-e jobb módszer a világon, mint ez. Mit szól hozzá?

— Semmit Monsieur Francois.

Monsieur Francois kissé csüggedtebb hangon folytatá:

— Midön a nápolyi királynö ö felségénél —

— Udvari bolond volt, vágott közbe a rendörfönök gunyos arczczal.

Szegény mesterem lesütötte szemeit, hozzám fordult és szinte félve mondá:

— Serrano ur azt óhajtja, hogy játszál zongorát.

Serrano nem szólt egy szót sem, hanem sajátságosan mosolygott, mely ugy látszik, nála a jó kedvet jelenté. Most tisztában voltam vele, most már láttam, hogy zsarnokkal van dolgom, s meg voltam győződve, hogy a mi bezáratásunk is nem Monsieur Francoistól ered.

Alig, hogy elvégeztem a zongorát, Monsieur Francois megszólalt:

— Sennor Albino, óhajtaná, hogy tánczolj.

Inkább részvétből szegény mesterem iránt, mint a rendörfönök iránt való félelemben, engedelmeskedtem, bár semmi kedvem sem volt magamat, mint valami betanitott állatot mutogatni. Monsieur Francois játszott.

— Nos Sennor! mit mond ön módszeremhez?

— Semmit, felelé ujra s gunyos megvető pillantást lövelt reá.

— Ön tehát nincs megelégedve az elömenetellel, kérdé Francois félénken.

— Tegye kötelességét, Monsieur Francois, s ezzel engem kézenfogva szobámba vezetett.

Kiváncsi voltam, vajjon mit fog mondani.

A pamlagra ereszkedett, mig én állva maradtam.

— Ottilia, mondá egyidő mulva, mondd, h o g y találtalak én téged.

— Jónak, becsületesnek és ártatlannak.

— Én téged elhagyottan, nyomorultan, a bün lejtőjén találtalak, mondá a signore.

— Sennor, mondám és büszkén néztem végig a rendőrfönökön.

— Te a bünbe sülyedtél volna, mint minden nő Nápolyban, kinek hajléka, kenyere nincs.

— Az Isten szabad ege alatt nem kell bünt elkövetnünk, kinek két erős karja van, annak nem kell félnie, hogy elvész nyomorultan.

— Tévedsz.

— Nem tévedek.

— Ujra mondom, hogy tévedsz.

— Biztositom Sennor, hogy nem tévedek.

— Azt gondolod, hogy talán te tudtál volna szolgálni?

— Mindenesetre Sennor.

A rendőrfönök gunyosan mosolygott.

— Gyermekes képzelődés.

— Egyáltalán nem képzelődöm.

— Hagyjuk ezt, válaszolá a Signore. Mondd inkább, mihez akartál kezdeni?

— Folytatni utamat.

— Utadat?

— Igen, mindaddig, mig föl nem találom Angelomat.

— Angelodat? Balga gyermek. Ki tudja, mi lett azóta belöle.

— Ő derék, becsületes fiu.

— Volt egykor. Biztos vagy felőle, hogy most is az?

— Oly biztos, mint hogy egy isten van az égben.

A rendörfőnök mosolygott. Felugrott a kerevetről és sok ideig fel s alá járkált.

Végre megszólalt.

— Áldd a sorsot, mely hozzám vezérelt. Hallod, Ottilia, tanitód bolond, sült bolond.

Meglepetve néztem reá.

— S ön bolondok felügyelete alá bizott engem és ezért áldjam a sorsot?

A sennor meghökkent. Ezt a kérdést nem várta.

— Nem tudod, miért teszem ezt. Ismétlem, tanitód örült, felfuvalkodott, önhitt ember, de sokat tanult, s minden bolondsága mellett is, tőle sokat fogsz tanulhatni.

— Én is megbolondulok.

A sennor bámulva nézett. Honnan veszi ez a leány azt a bátorságot, hogy vele igy beszéljen, gondolta magában.

— Te nagyon rakonczátlan vagy. De megbocsátom fiatalságodnak. Tanitód négy hét alatt akart kiképezni, én két évet engedek neked.

— S ezen idö alatt sennor folyton zárva fog tartani, mint a foglyokat szokás?

— Van valami kifogásod ellene?

— Nagyon sok, Sennor. Én mindenesetre köszönettel tartozom önnek. De önnek ezért nincs joga engem zárva tartani.

— Hiányt nem fogsz szenvedni semmiben.

— Nekem szabadság kell, s nem aranyos kalitka. Nem akarok zárt ajtók mögött élni.

— Pedig annak ugy kell lennie, mondá Albino Serrano, miközben nevetett. Te itt fogsz maradni.

— Nem Sennor, az egekre nem!

— De igen, Ottilia, az egekre igen, mondá ugyan oly hangon, mint én.

— Ha ön jót akar nekem tenni, folytatám, ugy nem fogja kivánni, hogy rabja legyek. Én szivesen alá vetem magamat akaratának, de kérem legyen bizalommal irántam. Mindég önnél maradok, ha éppen ugy kivánja, de semmi kedvem, hogy vaslakattal elzárt szobában tengődjem.

— Van valami panaszod tanitód ellen?

— Éppen semmi Sennor.

— Akkor marad minden a régi.

— Tovább is zárva akar tartani?

— Igen, tovább is!

— Akkor meg fogok szökni.

— Meg fogsz szökni?

— Meg, Sennor.

— Abból semmi sem lesz.

— Meg fogja látni.

A rendőrfőnök erősen szemeim közé nézett, de nem szólt.

Elhagyta a szobát.

Valami tiz perczig tanácskozott még Monsieur Francois-sal, miből semmit sem értettem, mert francziául beszélgettek.

Szegény mesterem egészen le volt verve, midön ujra egyedül maradtunk.

— Ottilia, mondá, oly mélabus hangon, mintha a halál itéletét olvasták volna fel előtte, a rendőrfőnök nincs egészen megelégedve veled.

— Mi kifogása van ellenem?

— Nagyon sok!

— Hadd halljam.

Francois azonban nem válaszolt kérdésemre.

Kis idő mulva ujra megszólalt:

— Abból semmi sem lesz, hogy mi három hét alatt készen legyünk.

— Miért? kérdém, bár jól tudtam, hogy miért.

— Azért, mert a Sennor nem akarja, érted Ottilia, nem akarja.

— Nagyon is jól értem. De kereken ki is jelentettem neki, hogy a legelső alkalommal megszököm.

— Ottilia, te mérted azt neki mondani?

— Kételkedik bennem?

— A világért sem.

— Biztositom önt is uram, hogy a legelső alkalommal megteszem.

— A legelső alkalommal? Mikor lesz az? Talán soha!

— Nem kell elcsüggednünk, Monsieur Francois. Én azt hiszem, hogy találunk alkalmat.

— Ottilia, ne tégy engem szerencsétlenné.

— Önt szerencsétlenné. Hogy érti ezt?

— Akkor el vagyok veszve. Ha nincs tanitvány, nincs tanitó, ennyi az egész.

— Tehát Francois, nem az ön akaratából vagyok itt bezárva, ha jól emlékszem, egy izben mondá nekem, hogy ezt ön kivánja. Ezt az ön tanitási rendszere hozza magával.

— Ne gyötörj, Ottilia.

— Tehát ön is a rendőrfőnök foglya? Ön titkot rejteget magában. Jól látom. Az ön mostani helyzete nem önkénytes. Ön nem érdemel szánalmat tőlem. Ha ön nincs bizalommal irántam, én sem leszek ön iránt bizalommal. Menekülni fogok, érti! egyedül.

— Egyedül? sóhajtá Francois. Oh jaj nekem!

A szegény ember fel kelt ülőhelyéből, fel s alá járkált, sapkáját mélyen huzta arczába, s közbe-közbe akkorákat sóhajtott, hogy majd elfujta a lámpa lángját, a lámpával együtt.

— Ülj le Ottilia, kezdjük meg leczkéinket, s emellett jelentőségteljesen nézett reám.

— Halld meg tehát, egy szerencsétlen ember történetét, tudom, hogy aztán nem fogsz szökésre gondolni.

— Vagy önnel fogok szökni, mondám jelentőségteljesen.

— Ottilia velem?

— Igen önnel.

— Oh, ha ez lehetséges volna.

— Kétkedik?

— Igen, kétkedem. Oh tudom én jól, soha sem szabadulok én ki innen.

— Csak bátorság, tudja-e, hogy aki mer, az nyer. S mi merni fogunk!

---

55. fejezet.

A két jó madár.

Mielőtt azonban Monsieur Francois, illetve Dragon grófné elbeszélését folytatnók, keressük fel Lazáret.

Lazáre — Dragon grófnétól távozván — Windischgrätzhez sietett.

A tábornagy kedvelte Lazáret, mert ügyes, hasznavehető ember volt, kire fontosabb ügyeket is reá lehetett bizni. Az áruló kezdett befolyásos emberré válni, jól lehet sokan tudták hitvány szereplését és titkos üzelmeit.

Árulásáért gazdag jutalmat kapott, s egyszerre irigyelt ur lön, ki nagy házat vitt, cselédséget, fogatot, tartott.

Az egykori szegény ügyvéd uj helyzetébe könnyen bele találta magát.

Diszes fogatán hetykén hajtatott Windischgrätz tábornokhoz, s az elősietö cselédség hajlongva vezette a herczeg lakosztályába.

Windischgrätz elözékenyen fogadta.

— Sajnálom Lazáre, hogy ide fárasztottam — szólt a tábornagy — de sürgös közlendöim vannak az ön számára.

— Méltóztassék velem rendelkezni, szólt Lazáre s mélyen meghajtá magát.

— Egy igen fontos megbizásról van szó, folytatá a herczeg, mely rendkivül ügyességet igényel. Seregeink mint tudja, mindenfelöl győzedelmeskednek, de ez nem elég, győzelmünket ki kell aknáznunk, hogy teljes diadalt arathassunk. Ön ért engem, Lazáre.

Lazáre bólintott fejével, bár nem is sejté, hogy mindehhez neki mi köze van.

— Ön a kormánynak eddig is fontos szolgálatokat tett, s kiérdemelte elismerésünket. Ha a mostani megbizását sikerrel végzi, ugy előre megmondhatom, hogy a legmasabb kitüntetésre számithat. Önt bárói rangra fogják emelni.

— Ah, mondá Lazáre a csodálkozás és meglepetés hangján, majd nyugodtan folytatá, parancsoljon velem herczegséged, én igyekezni fogok, hogy a kormány magas bizalmát megérdemeljem.

— Üljön le Lazáre s figyeljen!

Lazáre helyet foglalt.

— Önnek Magyarországba, illetve Erdélybe kell utaznia. Az oláhok kitünően viselik magukat, és a kormány éppen tegnap levelet kapott vezérüktől Jankutól, melyben pénzbeli segélyért esedezik, egy ujabb, erősebb sereg felfegyverezésére. A kormány ezen segélyt, Jankutól nem tagadta meg és nyolczvanezer forintot utalványozott a havasok királyának. Ön mint legmegbizhatóbb emberünk fogja ezen összeget neki átadni, biztatva egyszersmind, hogy folytassa eddigi müködését, mert nemsokára osztrák seregek is támogatni fogják.

A herczeg szünetet tartott és iróasztalához ment.

— Ime itt van, átadom önnek a kiutalványozott pénzt és a szükséges iratokat. Egyuttal pedig fogadja királyi biztosi kinevezését.

Lazáre mélyen meghajolt. Ennyi kitüntetésre nem számitott.

— Most pedig Lazáre, induljon mihamarabb, mert egy percznyi vesztegetni való időnk sincs.

Windischgrätz intett Lazárenak, ki alázatosan meghajolt s gyorsan elhagyta a herczegi palotát.

Leérkezve, könnyü hintójába vágta magát s hazahajtatott.

A hajdani ügyvéd kedélyhangulata e napon szerfölött jó volt s a szolgák nem győzték eléggé csodálni urukat, kinek ma mosoly játszódott ajkai körül.

— Oh Dragon grófnő, nem is sejted, mi mindent köszönhetek én neked, kiáltott fel ragyogó arczczal. Te vagy oka emelkedésemnek, neked köszönhetem legmerészebb álmaim megvalósitását. Ha azon a délután nem hajolsz oly közel az átkozott Málnássy Bélához s nem fonod át bársony karjaiddal azt a haszontalan ifjut, akkor talán még továbbra is vak eszközöd lettem volna, szép kigyó. Nemsokára báró leszek, — nagy ur, s a grófné nem fogja röstelni szép kezét felajánlani.

Különben is kezemben vagy, s nem fogsz kisiklani, erre esküszöm. Oh Ottilia, te az áruló Lazáre felesége lész, s ha ellenkezni mersz, akkor megnyitom elötted a börtön ajtaját.

Igy beszélgetett magában Lazáre és izgatottan járt fel s alá szobájában, midön komornyikja Auerborn Károly grófot jelentette be.

— Bocsásd be a gróf urat, parancsolá a szolgának.

Auerborn belépett.

— Nem zavarlak kedves Lazáre? szólt az ujonnan érkezett.

— Legkevésbbé sem, szólott Lazáre s üléssel kinálta meg a grófot, kivel csak nem rég ismerkedett meg Windischgrätz herczeg egyik estélyén.

A tábornagy jól ismerte Lazáre erkölcsi értékét, és szivében mély megvetést is érzett iránta, de politikából sok kedvezést volt kénytelen iránta tanusitani. Meghivta

egy nehány estélyére, mi a nagyravágyó férfiut egészen elkábitotta.

Lazáre ez estélyeken több elökelő ismerösre tett szert, kik multját nem ismervén, szorosabb barátságra is léptek a különben elökelő modoru, ügyes világfival.

Auerborn Károlylyal csak nehány nap előtt ismerkedett meg, egy ismert játékteremben.

A fiatal gróf ma szerencsétlenül játszott, nagy összegeket vesztett s minden pénzét elkártyázván, Lazárehoz fordult kölcsönért, ki azt a legnagyobb készséggel ajánlta fel neki.

A könnyelmü gróf Bécs városának egyik legismertebb alakja volt. Hires párbajhös, szerencsés udvarló, kitünö lovas, és hires kártyás. Egész Bécs tudta, mily szenvedélyes játékos.

Sokszor óriási összegeket veszitett, sokszor óriási összegeket nyert. Gyakran látták a bécsiek gyalog járva, kopottas öltözékben. Ilyenkor mindenki tudta, hogy Károly gróf veszitett. Mióta belépett az „aranyos ifjuság" körébe, hétszer játszotta el örökölt vagyonát, palotáját, lovait, és hétszer nyerte vissza a kártyán.

Most éppen multkori adóságát jött letörleszteni Lazárenek.

— Hozom tartozásomat, szólt nyájasan, s kerek ötvenezer forintot olvasott le az asztalra.

Lazáre pénztárczájába rejté a pénzt.

Auerborn meglátta barátja tömött tárczáját és arcza kigyuladt.

— Pompás kedvem van ma ismét kártyázni, szólalt meg, érzem, hogy ma nyerni fogok.

— De Károly, szólt Lazáre, ha ismét veszitени találsz, nem számithatsz ujra egyik nagynénéd hirtelen halálára, inkább élj takarékosan, s a háromszázezer forint, mi még megmaradt, elegendö lesz neked, hogy kamataiból megélj, mig, mint mondod, nagyatyád örökébe léphetsz.

— Az én természetem a közép utat nem türi. Ur leszek vagy koldus! azért jöjj te is Megyváryhoz kártyázni.

Lazáre nem tett több ellenvetést, szótlanul követte barátját.

* * *

Megyváryt az utóbbi időben számos sorscsapás érte. Rokonaival folytatott örökösödési perében összes Magyarországi birtokait elvesztette, s egyedül bécsi palotája maradt meg neki.

Azonban sokat költekezvén, már azon a ponton állott, hogy eladja bécsi palotáját.

Sötét gondolatok gyötörték. Mihez kezdjen, kérdé önmagától. Szomoruan bolyongott fel s alá az ős császárváros utczáin, midőn tekintete egy gyönyörü szőke leány bájos alakján akadt meg.

Megyváry megbüvölve állott egy perczig, aztán utána rohant a leánynak s követte őt Bécs egyik külvárosába, hol a szép leány lakott.

Megyváry szerelemre gyuladt a bájos nő iránt s követte öt hiven, mint fényt az árny.

Egyik este, midőn a szép Anna, ki divatárus-leány volt, az üzletből távozva, éppen hazafelé vette utját, Megyváry megszólitotta a leányt, s felajánlta kiséretét.

A bájos leány elfogadta.

E naptól kezdve elválhatatlanok lettek. Megyváry nemsokára megkérte a szép leány kezét és a esküvöt hamarosan megülték.

A szép divatárus leányka, öszintén szerette Megyváryt, kinek azonban pénzviszonyai napról-napra rosszabbak lettek.

Hosszabb ideig éltek csöndben s látszólag boldogan.

De Megyváryt a szépség pénz nélkül nemsoká elégitette ki s háborgó, szenvedélyes természete az egyhangu-

ságot, mi feleségével házába költözött, csakhamar megunta s elhatározta, hogy mindenáron tul ad feleségén.

Volt egy gazdag bankár ismerőse, kinél jobb időkben gyakran megfordult.

Haisz bankár szivesen fogadta az ifjut s leánya, Hedvig sem idegenkedett tőle.

Csupán tőle függött tehát, hogy megkérje apjától a leány kezét.

Ezt Megyváry mindeddig nem tette.

Most, hogy anyagi helyzete napról-napra türhetetlenebbé vált, erősen gondolt e frigyre, de már késő volt. Utjába állt felesége, Anna.

Többször megvillant agyában a gondolat, hogy elvál nejétől s egyszer mosolyogva felhozta ezt Annának, kit e naptól fogva mindig kisirt szemmel talált.

A szenvedés megnemesitette az ifju nő szép vonásait s Megyváry ujra szerelemre gyuladt iránta s arról a gondolatról, hogy nejétől elvál, örökre lemondott.

Az ifju nő kezdett nyugodtabb lenni s szemeit ábrándosan emelte gonosz férjére.

Egy este a kandalló mellett ültek a félhomályban, midön Megyváry hirtelen megszólalt:

— Egyetlen szerelmem, egy kérésem volna hozzád.

— Parancsolj velem édesem, szólt a szende nő.

— Mindenekelőtt tudd meg, hogy e ház, melyben lakunk, már nem az enyém. Mindenemet elvesztettem a kártyán — s most koldus vagyok.

Megyváry elhallgatott. A mit mondott az mind igaz volt.

Vagyona utolsó romját, bécsi palotáját Auerborn Károly nyerte el a kártyán.

— Arra kérlek tehát, folytatá kis idő mulva, hogy addig, mig Magyarországi birtokaimat rendbe hozom, vonulj vissza szüleidhez, mihelyt ügyeimet rendeztem, visszatérek, s mi ismét boldogan élünk.

A szép asszony szemeiből záporként hulltak a köny-

nyek; de azért másnap minden feltünés nélkül hazament szüleihez, hova férje is elkisérte.

Anna szülői szivesen fogadták egyetlen lányukat, s miután Megyváry nehány száz forintot adott át neje atyjának, szentül elhitték ámitó szavait.

Megyváry érzékenyen bucsuzott feleségétől. De a helyett, hogy magyarországi birtokaira ment volna, mint mondá, visszasietett palotájába s terve kiviteléhez fogott.

Még az nap estéjén Haisz gazdag bankárhoz ment, s a bankár leányát a szép Hedviget habozás nélkül megkérte.

A bankár, kinek sejtelme sem volt, hogy Megyváry nős, örömmel egyezett bele a házasságba.

Az esküvő napja mindinkább közeledett.

Az estélyek egymást érték a bankár házában anélkül, hogy Megyváryt leleplezték volna.

---

56. fejezet.

Két lövés az éjben.

A Szent István templom felé hosszu kocsisor tódult, és jóllehet már este felé hajlott az idő, mindenki kiváncsian várta a diszes esküvőt.

A templom megtelt kiváncsi nézőkkel.

A templom egyik félreeső fülkéjében egy szép fiatal nő térdelt s imádkozni látszott.

Majd zokogni kezdett oly hangosan, hogy a templomszolgának kérnie kellett, hogy maradjon csendesen.

A fiatal nő fejével szomoruan intett, és letörölte könnyeit. Borzasztó volt nézni a térdelő szétdult vonásait.

Arczizmai vonaglottak, szemei kidülledtek, ilyen állapotban még saját anyja sem ismerhetett volna reá.

Ki ez az ifjunak látszó nő és mi okozza könnyeit?

Senkise látszik vele sokat törődni, mindenki a tem-

plomba érkező és gazdagon öltözött násznépet kisérte figyelemmel.

Senki sem tudta, hogy ki ő, de nem is kérdezte senki.

Mi, kik az ifju nővel már találkoztunk, csakhamar felismerjük őt.

Neve Megyváry Anna.

A kihirdetés alkalmával véletlenül a templomba került s hallotta mint hirdetik ki férjét Haisz bankár leányával. Rögtön kirohant a templomból, hogy felkeresse férjét és számon kérje tettét.

De férjét nem találta a Duna melletti palotában. A kapu zárva volt, s a palota egészen elhagyatottnak látszott.

Lelkében iszonyu harcz dult. Most kezdte átlátni, hogy férjének Magyarországi utja csak hitvány ürügy volt.

Szomoruan ballagott hazafelé egy kinos átvirrasztott éjszaka után, mely a kinok egész seregét nyitotta meg előtte, elhatározta, hogy megöli magát.

— Annyi bizonyos, mondá szomoruan magában, hogy Gábor nem szeret s szabadulni óhajt tőlem. Szerelme nélkül mit ér nekem az élet? suttogá kinosan. Bosszuálló nem vagyok, éljen boldogul.

Teljesen leszámolt önmagával a szép nő, midőn a gaz Megyváry feleségének letette a hüség esküjét.

A mikor kimondta a holtomiglant egy pisztoly lövés volt a válasz.

A vendégsereg s a kiváncsiak ijedten ugráltak szét.

— Egy lövés dördült a templomban, mondák mindnyájan az ijedség hangján.

A szép fiatal asszony lötte meg magát, midőn Megyváry örök hüséget esküdött uj feleségének.

Anna előbbi esküje alól feloldá őt. Annyira szerette Megyváryt, daczára aljasságának, miről különben igazi sejtelme sem volt, hogy nem akarta, miszerint esküszegő legyen.

A szétdult vonásu ifju asszonyt az egyházfi s néhány

férfi a kiváncsiak közül megragadták és kivitték a templomból.

A holttestet Megyváry előtt vitték el.

— — — — — — — — — — — — —

Megyváry fölismerte gazul elhagyott nejét s halálsápadtan tántorgott vissza.

— — — — — — — — — — — — —

— Anna, mormogá halkan — — — s ereiben fagyni kezdett a vér.

A mennyasszony szerencséjére felöltöjével volt elfoglalva s nem látta a mögötte lejátszó jelenetet.

Néhányan a társaságból észrevették Megyváry különös viseletét, de gyenge idegzetének s jó szivüségének tulajdonitották elérzékenyülését.

Megyváry Hedvighez támolygott, karját nyujtá s gyorsan kivezeté a templomból.

Hedvig, kit a fiatal asszony öngyilkossága szinte kellemetlenül érintett, az általános zavarban férje tulságos izgatott volta kikerülte figyelmét.

A templom előtt óriási volt a csődület, s a násznép csak nagy nehezen birt a népen keresztül vergődve, a kocsikhoz érni.

A templom fényesen ki volt világitva s a fehér kövezeten Megyváry borzalommal látta elhagyott nejének véres nyomát.

— Gyorsan a kocsiba, sugta Hedvignek s hideg borzongással hagyta el a templomot.

* * *

Megyváry nagy összeget kapott feleségével s igy sikerült Auerborn gróftól elnyert házát visszaváltani, a mely ettől a naptól fogva elökelö társaságoknak volt találkozási helye.

Megyváry lakszobáit ismét az előbbi pompával butorozta be s fényes fogatokat tartott.

Számtalan politikai szerepvivő és Bécs város legvagyonosabb pénzemberei gyültek össze nála, mert tetszett a Megyváry házában uralkodó fesztelenség.

Ezenkivül még nagy játéktermet tartott, mert Megyváry az utóbbi időben roppant kártyás lön, lassanként maga köré gyüjtött egy állandó társaságot s nagy pénzbe játszottak.

Hedvig erről mitsem tudott. A női vendégek azonban egyre elmaradoztak s csupán férjeik jelentek meg a Megyváry házban, melyet különben „Megyváry banknak“ neveztek el.

Hogy mért maradtak el a női vendégek, annak oka abban rejlett, mert férjeik mindjobban kiismervén Megyváryt, nem akarták, hogy nejeik is közelebbi ismeretségbe lépjenek a kártyahős feleségével.

Megyváry csakugyan óriási szerencsével játszott s mindig nagy összegekbe, s igy történt, hogy vagyonát csakhamar megkétszerezte.

A Megyváry bankot sok nagy ur hagyta el szegényen, de megtörtént az is, hogy a ki ma vesztett, az holnap ujra visszanyerte vagyonát.

Ismerösünk, Auerborn gróf már többször hagyta itt pénzét, hogy ujra visszanyerje.

Rengeteg összegeket nyert.

Ő elválaszhatlan hive volt a Megyváry-játékteremnek.

Midőn Lazárenak visszafizette a töle kért kölcsönt és ez tárczáját kivéve, tüntetőleg tette bele a gróf által visszaadott összeget, akkor látta, hogy Lazáre nem közönséges falat volna.

Töménytelen ezrest látott Lazárenál, s felhivta, hogy jöjjön el a Megyváry bankba.

A mint tudjuk Lazáre ebbe bele is egyezett.

— De nincs senki ismerösöm a bankban, Megyváryt kivéve s talán el sem fogadnak, mondá Lazáre.

— Majd én bemutatlak, felelé Auerborn gróf — ki

E perczben Lazáre a töltött pisztolyt Auerborn halántékának irányozva elsütötte.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

nem is sejté, hogy ez az est milyen végzetes lesz reá nézve. Aztán Megyváryt jól ismered!

A két jó barát nehány utczán végig haladva beléptek a Megyváry-házba.

Több szobán keresztül menve, a játszóterembe értek.

— Itt vagyunk! mondá Auerborn. Lépj be.

A szolga, ki a játszóterem elött mint ör volt felállitva, tiszteletteljesen meghajolt az érkezök előtt s ajtót nyitott a két vendégnek.

A teremben nagyban folyt a játék. Gazdag emberek, elökelő urak, grófok, herczegek ülték körül a zöld posztóval bevont asztalt, s rakták az óriás összegeket.

Megyváry Gábor sötét komolysággal adta a bankot. Oly arczot vágott, mintha már megelégelte volna a játékot, s csupán vendégei kedvéért folytatná a játszmát.

Megyváry folyton nyert. Rengeteg aranyhalmazt söpört már be. Kivüle még fiatal Dorning báró nyert az éjjelen, több mint százezer forintot.

Auerborn grófot bosszantotta, hogy nem játszhatik, mert a kártyatársaság teljes volt és igy csak más kártyájára rakhatott nehány ezer forintot.

A kártyázás szenvedélye azonban annyira elragadta, hogy fölkérte Dorning bárót, engedné át neki helyét.

Dorning elutasitó kézmozdulatot tett.

Auerborn dühös lett.

— No majd kiszoritlak innen, mormogá magában vad szenvedélytől elragadva, s egy kártyát, mely játék közben véletlenül keze ügyébe került, hirtelen Dorning széke alá dobott.

Herczeg Wintershausen ezredes, széles jó kedvében egy nagy tételt tett s a véletlen ugy hozta magával, hogy a tételt Dorning báró huzta be, s éppen a pénz besöprésével foglalkozott, midön Megyváry észrevette, hogy hiányzik egy kártya.

— Egy kártya hiányzik, hogy lehetséges ez? kérdé gunyosan. S az urak szemébe nézett.

— Talán csak nincs köztünk hamis játékos, hallatá hangját most Wintershausen ezredes, ki boszankodott tételének elvesztésén.

Az urak egyenkint fölálltak ülöhelyeikről, s az asztal alá néztek.

Általános lett az ámulat, midön az addig kifogástalan játszó hirében álló Dorning báró széke alatt megtalálták a kártyát.

— Gyalázat, báró ur, hangzék mindenfelöl. Tehát ön hamis játékos.

Dorning, ki örnagyi rangot viselt, kardjához kapott, hogy az urakra rontson, de csakhamar lefegyverezték s a kardját az ajtón álló szolgának adták át.

Ez annyit tett, hogy a körből örökre ki van zárva.

Az örnagy tisztázni óhajtotta magát, de az urak nem engedték szóhoz jutni.

Erre a tételt Wintershausen ezredesnek vissza akarta adni, ki azonban azt ridegen visszautasitá.

Dorning báró bosszusan tette tárczájába a nyert összeget s távozott, nem is sejtve, hogy e szégyent egyik legjobb barátjának, Auerborn grófnak köszönheti.

— Folytassuk, uraim, szólalt meg ismét Wintershausen ezredes s Auerborn és Lazáre is helyet foglaltak a kártya asztalnál, miután még egy játékos eltávozott, két hely ürült volt meg.

Lazárenak e napon örült szerencséje volt, minden tételt megnyert.

Auerborn egyre sápadtabb lett.

Utolsó ezresét tette föl a kártyára s ha ezt is elveszti ujra koldus.

A koczka megfordult.

A gróf nyert. Ujra rakott, és ujra nyert. Nemsokára halomban hevertek előtte az aranyok.

A szerencse ugy látszik állandó szövetsége lön Auerbornnak.

Lazáre kékült zöldült.

A szerencse elhagyta s már nem csak, hogy az Auerborntól visszakapott ötvenezer forintnak hágott a nyakára, de harminczezer forintot vesztett abból a pénzből is, mely nem volt az övé, melyet Windischgrätztől kapott, hogy a magyarok ellen fölkelt oláhokat segélyezze.

Vad szenvedély szállta meg, hogy eljátszott pénzét mielőbb és mindenáron visszanyerje.

Hasztalan.

Pénze egyre jobban fogyott. Éjfél után három órára a Windischgrätztől kapott pénz az utolsó krajczárig gróf Auerborn zsebébe vándorolt.

Lazáre szemei dühösen forogtak, haja égnek meredt, s vadul szemlélve Auerborn grófot, fejében sötét terv fogamzott meg.

Gróf Auerbornnak őrületes szerencséje volt. Mindenki irigyelve nézte öt. De ö megvetette az irigy pillantásokat, semmivel sem törődve rakta tételeit s itta hozzá a finom pezsgöt.

Már majdnem egy fél millió duzzadt zsebében, midön felállott, hogy helyét átengedje másoknak.

— Megmondtam ugye, kedves Lazáre, hogy a mai nap szerencsét hoz nekem, néha érzi ezt az ember. Nagyszerü kedvem van, mondá Auerborn. — Jöjj velem kedvesemhez, a szép Clarissehoz, pihenjük ki magunkat a bájos szirén ölelö karjai között.

Lazárenak tetszett az inditvány.

— Az Isten is kedvez nekem, mormogá magában. Ha pénzemet még ma vissza nem szerzem, ugy örökre elvesztem. Legszebb álmaim romba dölnek, s Windischgrätz bizalmától örökre bucsut vehetek és töled is szép Dragon grófné. Pedig ennek nem szabad megtörténnie, inkább veszszen el a fél világ s ökölbe szoritotta kezeit.

— Látod azt a házat, szólalt meg Auerborn s a Duna csatorna másik oldalára mutatott.

— Látom, felelt sötéten Lazáre.

— Hát ott lakik az én bájos tündérem, a fekete szemü Clarisse. Oly jó kedvem van, hogy át szeretnék uszni a csatornán.

— Minek átuszni, mikor itt a Megyváry csónakja, s azon is át lehet menni, mondá Lazáre.

Auerborn gróf megpillantá a csolnakot, vigan mint egy gyermek bele ugrott, nem is sejtve, hogy az néhány percz mulva koporsója lesz.

A két férfi helyet foglalt a csónakban.

— Én evezek, szólott Auerborn.

— Majd én kormányzok, válaszolá Lazáre.

Auerborn erős kezekkel osztotta a Duna csatorna habjait, s a mulatság annyira tetszett neki, hogy azt ajánlotta Lazárenak, tennének kissé nagyobb utat s evezzenek ki a szabad Dunára.

— Helyes, válaszolá Lazáre.

Auerborn gyakorlott kezekkel szeldelte a habokat, s a csolnak gyorsan suhant tova az éjben.

Egy órai csolnakozás után Auerborn azt ajánlotta, hogy fordulnának vissza, mert már nagyon mélyen beeveztek a szabad Dunába.

Lazáre megforditotta a kormányt s megkezdték az utat visszafelé.

— Auerborn, kezdé a társalgást Lazáre, ma kitünően kedvezett neked a szerencse.

— Életem legszerencsésebb napja, több mint fél milliót nyertem.

Lazáre szeme felvillant.

Auerborn nem figyelt s az evezőlapát kisiklott kezéből s a Dunába esett.

E perczben Lazáre gyorsan előrántá kezéből a töltött pisztolyt, s Auerborn halántékának irányozva, elsütötte.

Auerborn élettelen rogyott össze, és felső teste a Duna felé zuhant.

— Ne még, kiáltá Lazáre s visszatartotta a hajóból kiesni akaró hullát.

Gyorsan kikereste zsebeit s miután megtalálta azt, a mit keresett, a nyert fél milliót, utálattal lökte a vizbe áldozatát s gyorsan a partra evezett.

A hullát a viz egynehányszor feldobta még s Lazáre látta mint sülyed el örökre.

— Meg vagyok mentve, dörmögé Lazáre, ki most másodszor követett el gyilkosságot.

---

57. fejezet.

Lovag Hettenau.

A Megyváry bankban még lázasan folyt a játék. Az urak folyton változtak. Egyik jött, másik ment, egyik mosolygó arczczal, másik szomoruan távozott.

Most éppen az egyik játékos, Hettenau lovag hagyta el szomoruan a termet. Jele, hogy vesztett, sokat, nagyon sokat.

Hettenau lovag szegény főuri család sarja volt, és összes örökségét, mintegy ötvenezer forintot játszott el az éjszakán.

A lovag az osztrák seregben főhadnagyi rangot viselt, s ez átkos éjjel, nemcsak saját vagyonát, de kétezer forint idegen pénzt — az ezred pénzét — is eljátszotta.

Szomoruan lépett ki az utczára, s fel-alá járkált a Dunaparton a hideg éjjeli levegőben.

Gondolkozott, mit tegyen.

Egyéb választani valója nem maradt, mint vagy pisztolyt szegezni homlokának vagy a Duna hullámai közé vetnie magát.

Becsülete oda volt, s a lovag legalább becsületesen óhajtott meghalni.

Hirtelen figyelmessé lett kóborlása közben.

A közelből pisztoly lövést hallott.

Megállott.

Figyelni kezdett s csakhamar evező csapásokat hallott, mintha csolnak közeledett volna.

— Rosszat sejtek, mondá magában, itt gyilkosság történt s elrejtőzött egy alkalmas helyre, hogy mindent megfigyelhessen a holdfényes tiszta éjszakában.

Egy férfi ért a parthoz.

Az idegen felállt a ladikban s ügyes ugrással kin termett a parton.

Majd lehajolt s mosni kezdé kezét.

Hettenau lovag feltevésében csakugyan nem csalatkozott.

— Itt gyilkosság történt, mondá magában ujolag, s a gyilkos mossa kezeit.

Lazáre óvatosan körülnézett s miután minden csendes volt, óvatosan elhagyá a partot, s véletlenül arra felé vette utját, hol Hettenau lovag elrejtőzött.

Hettenau felismerte Lazáret, s kilépve rejtekéből, óvatosan követni kezdé.

Lazáre a házsorok közé érve, meggyorsitá lépteit.

Hettenau utána rohant.

Lazáre észrevette, hogy valaki üldözi. Gyorsan menekülni igyekezett.

Csavargósan járta be az utczákat, tévutra törekedett vezetni üldözőjét, mi neki csakugyan sikerült is, mert egyszerre csak eltünt a lovag szemei elől.

— Ez Lazáre volt, az uj királyi biztos, mormogá Hettenau s visszafordult a Dunához, miután üldözöttjét szem elől tévesztette.

— Vajjon kit ölhetett meg, töprengett a lovag s oda ért a csolnakhoz, a mely még mindig a partnál volt.

Hettenau fölismerte Megyváry csónakját.

A lovag agyában derengeni kezdett.

Tisztán látott mindent.

Nem kerülte ki figyelmét, hogy Lazáre a szerencsés Auerborn társaságában hagyta el a játékbarlangot.

Azt is tudta, hogy Lazáre ez éjjel, melyen ő összes örökségét eljátszta, óriási összegeket veszitett.

Eleget tudott.

Hettenau elégedetten dörzsölé kezét, a csolnakba ült, visszacsolnakázott a Megyváry palotáig s ide érve a véres csolnakot felforditotta, hogy a viz a vértől a csolnakot lemossa, aztán a hajót előbbi helyére kötötte s elégedetten vette utját Lazáre lakása felé.

Ide érkezve becsöngetett.

Egy szolga ajtót nyitott előtte.

— Itthon van Lazáre?

— Éppen most jött haza, felelt az inas.

— Jelents be neki rögtön, sürgeté öt Hettenau s a szolga távozott.

Lazáre izgatottságában elfelejtette megparancsolni, ha keresné valaki, mondja, hogy nincs itthon.

Hettenau váratlan érkeztén nagyon megijedt.

Éppen lefeküdni készült, midőn Hettenau bejelenté magát.

Gyorsan az ágy alá dobálta ruháit, melyen vérfoltokat vett észre, s aztán legnagyobb nyugodtságot szinlelve fogadta Hettenaut.

— Lovag Hettenau vagyok, mondá, egy sürgős ügyben jövök s azért meg fog bocsátani, hogy alkalmatlankodom.

— Van szerencsém ismerni, viszonzá Lazáre hidegen.

— Nekem is, mondá Hettenau gunyosan.

— És most gyorsan a dologra, miután nincs sok vesztegetni való időm.

— Figyeljen tehát, mondá a lovag.

— Ön ma éjjel a Megyváry-bankban volt.

— Igen, felelt Lazáre sötéten.

— Ott óriási összegeket vesztett.

— Tudom, felelé Lazáre, de mi köze önnek mind ehhez?

— Aztán Auerborn gróffal elhagyta a játéktermet, s csolnakázni kerekedett kedve a Duna vizén. Ön szárazra érkezett.

Lazáre halálsápadt lett.

— De uram!

— Hallgasson, mondá Hettenau, én nem vagyok vizsgáló biró, csupán el akarom önnek mondani a mit tudok, megfogja hallani azt is, hogy miért.

Előre is megnyugtatom, hogy szándékom a legjobb ön iránt és önnel összeveszni egyáltalán nincs szándékomban.

Lazáre fellélegzett.

— Tehát ön szárazra érkezett s a gróf urat ott benn hagyta a hidegviz fürdőben. Nyáron ez kellemes mulatság volna talán, jegyzé meg Hettenau s gunyosan mosolygott.

Lazáre homlokára halálveriték ült.

— El vagyok veszve, nyögé.

— Nem egészen, szólt hidegen Hettenau.

— Miután látom, hogy egyáltalán nincs szándéka tagadni, tehát rövid leszek.

Erre kivonta óráját, mely félötöt mutatott.

— Nekem öt órakor a kaszárnyába kell lennem. A hajót, mely könnyen árulójáva lehetett volna, én vissza vittem régi helyére s igy bünös tettét csak fenn az égbe, a mindnyájunk fölött itélő Isten tudja. Figyeljen tehát, rövid leszek, az idö gyorsan muhik. Az éjjel én is, mint ön veszitettem, s már épen azon gondolkoztam, hogy a Dunába öljem-e magamat, mert nemcsak hogy örökségé-

met, de kétezer forint idegen pénzt is kártyáztam el. Ekkor dördült el az ön pisztolya. E lövés lett megmentöm.

Én fiatal vagyok, életemben elöször valék könyelmü, még élni akarok s hogy élhessek, azt ön nekem fogja lehetövé tenni.

— Én? kérdé megütközve Lazáre.

— Igen is ön. Vagy elveszünk mindketten.

— De hát szóljon az Istenért, mit kiván?

— Semmi egyebet, mondá Hettenau határozottan, mint egy nagy összeget elrablott kincséből.

— Igy tehát ön bünrészesemmé kiván lenni.

— Kényszeritve vagyok rá, felelt a lovag.

— Legyen tehát, mondá Lazáre, itt van vagyonom fele, s szótlanul leszámlálta Hettenaunak a pénzt, aztán kezet nyujtott a lovagnak, ki azt ridegen visszautasitva, gyors léptekkel elhagyta a termet.

---

58. fejezet.

A világtalan marquisnő.

Térjünk vissza most Dragon grófnéra, ki mint tudjuk, éppen Tréger Leónak beszélte el élettörténetét.

Elbeszélésében odáig jutott, midön a rút Francois és ö elhatározták volt, hogy mindenáron megszöknek Serrano Albino börtönéből. Elöbb azonban Francois elmondá, hogy miképen került ö is a rendörfönök fogságába.

Monsieur Francois következökép kezdé elbeszélését:

— Mint tudod, én franczia vagyok, viharos ifjuságom volt. Gazdag valék, rendkivül gazdag. A kincsek garmadával hevertek elöttem.

De csúf voltam, borzasztó csunya. Az emberek ijedve fordultak el tölem, s a félénkebbek keresztet vetettek magukra, ha megláttak.

De gazdag valék, dús gazdag. Azt hittem tehát, hogy nekem jogom van követelni, miszerint a szép leányok szeressenek.

Barátaim kikaczagtak.

— Sohasem lesz oly leány, ki téged igazán szeretne. Soha, soha. A világ legszentebb és leghivebb leánya sem maradna hü hozzád, mondogatták gyakran.

— Hallgassatok, kiáltám ingerülten. Én megmutatom nektek, hogy engem szeretni fognak.

S elhatároztam magamban, hogyha a világ végén is, de keresni fogok oly nőt, ki engem hiven fog szeretni.

— Bolondul tettem, ugy-e Ottilia?

Hallgattam.

— Nem bánom, mondám, ha minden vagyonom is oda vész, de fáradozásaimat kell, hogy siker koronázza.

Elképzelheted Ottilia, hogy elég szép leányra tettem szert, egy óriási vagyon birtokában, kik mind azt mondták, hogy szeretnek, s végre mindegyik megcsalt.

Végre Franciaország minden zegét-zugát összejárván, Olaszországba vetődtem.

Hosszas vándorlásom alatt sok minden félét tanultam. A legkitünöbb udvarló lettem, ki valaha a föld kerekségén élt. Megtanultam tánczolni, zenélni, vivni, sőt még számos női tulajdonságokat is elsajátitottam.

Nem használt semmit.

Mindig csak kijátszottak. S én estem fokról-fokra, vagyonom pedig kevesbedett napról-napra.

Végre akadt egy leány, ki azt mondta, hogy örökké hiven fog szeretni, ha megszerzem neki a nápolyi királyné kedvencz kutyáját.

Anélkül, hogy meggondoltam volna a dolgot, ráálltam e különös kivánságra.

Megesküdtem, hogy mindenáron megszerzem.

De alig, hogy kimondám eskümet, láttam, mily óriási akadályok gördülnek utamba.

Vagyonom már alig volt valami, s minthogy koldulni nem volt kedvem, nem maradt más hátra, mint rabolni menni.

Nem mondom, hogy az lett volna szándékom, valakit megölni, mert ettől irtóztam.

Fölfegyverkeztem tehát és elindultam rabló utamra.

Csak most láttam, mily óriási hasznom van abból, hogy olyan szerfölött rút vagyok. Eddig ugyis elviselhetetlen volt előttem.

Alig, hogy valaki előtt mutatkoztam, oda lett minden bátorságuk, s minden nehézség nélkül, önként ide adták pénzüket, mert egy oly rút férfitől, minő én valék, senki sem várt kegyelmet és jó szivüséget.

Ujra gazdag ember valék.

Ekkor ismerkedtem meg egy emberrel, ki hü barátomnak mutatkozott. A tettető gazember!

Kicsalta bizalmamat, s én elmondám, neki eddigi pályafutásomat.

Barátom mosolygott, s kereken kijelenté, hogy ő engem nem is találl rútnak ellenkezőleg nagyon is kedves és szeretetreméltó vagyok.

Nápolyban még nagy szerencsém akadhat, mondá.

— A fővárosban, folytatá, van egy világtalan marquisnő, fiatal, tüzes vérü, de azért ugy él mint egy szent. Évek előtt egy álma volt, hogy addig marad hajadon, mig egy oly rendkivül rút ember bele nem szeret, kit egyetlen egy nő sem nézhetne borzalom nélkül.

Ha evvel a rút férfiuval sikerül magát a marquisnönek megszerettetni, akkor a menyegző napján visszanyeri szeme világát.

Ez a marquisnő rendkivül gazdag, s ha megnyered kezét, szerencséd meg van alapitva, mondá barátom.

— Elképzelheted Ottilia, hogy e fölfedezés menynyire fölizgatott, miután társam biztositott, hogy ő min-

denben segitségemre lesz, én azt mondám neki, a nyerendö zsákmányon osztoszkodni fogunk.

Hozzá teszem még, hogy hü társam Serrano Albino volt.

— Serrano Albino! kiáltám.

— Igen Serrano Albino, mondá Francois.

Nápolyban egy kisebb lakást vettünk ki, s uj ruhákkal láttuk el magunkat, s én mint velenczei nemes léptem fel, Serrano pedig szolgám szerepét vette át.

Végig sétáltam a Strada di Toledon, s nem kis feltünést keltettem.

Gazdagságomról mesés hirek jöttek forgalomba, s egyszersmind rútságom is közmondásos lön.

Rettenetes rútságom hire a világtalan marquisnöig is elhatott, s egy napon meghivást kaptam palotájába.

A dolog tehát szerencsésen be volt vezetve.

A kitüzött időre pontosan megjelentem a marquisnönél.

A fiatal nö szépsége és szelleme elragadott. Szemein nem volt észrevehető, hogy vak. Tiszták, szépek és fénylök valának, de még sem látott.

Hosszasan beszélgettünk s ugy látszik jó benyomást tettem reá, mert a legjobb egyetértésben váltunk el, miután megengedte, hogy másnap ujra meglátogassam.

Ettöl kezdve mindennapos lettem Izabellánál, igy hivták a marquisnöt, s nemsokára örök hüséget esküdtünk egymásnak s a menyegzö napja is kitüzetett.

Imádtam Izabellát. Képzelheted Ottilia, hogy éreztem magam, midön a küszöbén álltam, hogy ujra gazdag, elökelö legyek, s lesz nöm, ki bájos, szeretetre méltó, s kiért én rajongtam.

Ez időben én már a Strada di Toledon laktam s Albino Serrano még mindig a szolga szerepét játszotta.

Egymás közt már elöbb elhatároztuk, hogy a menynyegzö napján egy jelentékeny összeget adok át majd neki, melyet a marquisnötöl fogunk elrabolni.

Minthogy azonban Izabellát komolyan szerettem, megbántam könnyelmü igéretemet.

Ezért a mennyegző előtti estén heves szóváltás keletkezett köztünk.

Albino Serranonak mindenféle további tervei voltak a szerencsétlen marquisnővel, mibe én nem egyeztem bele.

Végre is Albino engedni látszott.

A mennyegző napja megérkezett.

— Francois, szólott hozzám mennyasszonyom, holnap látni fogok, s akkor megfogok győződni, hogy te valóban oly rút vagy-e mint mondják. Oh mert én erősen hiszek álmomban.

Átöleltem Izabellát s megcsókoltam.

— És ha te látni fogsz engem s látni fogod torzult arczomat, megszünsz-e szeretni?

— Soha! kiáltá a marquisnö, s forró csókot nyomott ajkamra.

— De ha majd látni fogsz, szerelmed gyülöletté változik át.

A marquisnö kissé gondolkozni látszott, aztán határozottan mondá:

— Nem hiszem, hogy az az idö valaha bekövetkeznék.

E felelet oly boldoggá tett, hogy kétszeresen sajnáltam, hogy Albino Serrano kezeiben vagyok.

— Szeretni foglak örökké! mondá ujolag.

— Én meg rajongok érted.

— Oh te hizelgö!

— Oh egyetlen szerelmem!

Képzelheted kedves Ottilia meglepetésemet, midön a szobában, hol a marquisnövel ültünk, egyszerre Serrano sötét arcza vigyorgott felém.

Nem tudtam szólni.

A gazember közelebb jött s halkan szólott.

— Ülj te a másik székre s engedd át nekem székedet.

Rettenetesen dühbe jöttem.

— Menj! mondá ujolag s kihuzta kését, menj, ha nem akarsz elveszni.

E szavakkal egy csókot nyomott a marquisnö ajakára, ki a körülötte történö dolgokból semmit sem sejtett.

A gazember szemtelensége annyira felböszitett, hogy neki rohantam.

Serrano azonban egy ügyes ugrással kikerült engem, s fenyegetve mondá:

— Francois, ne kezdj velem harczot!

A marquisnö meghallotta a dulakodást s aggódva kérdé:

— Mit csinálsz Francois, miféle zajt hallok. Van még itt kivüled egy harmadik is.

— Igen egy bandita, felelém magamon kivül, miközben megragadtam az ajtó kilincsét, hogy a szolgákat hivjam elö.

Serrano sötét pillantásokat vetett reám.

— Megbánod, keserüen megbánod.

— Gazember, még fenyegetni mersz, hé szolgák, hol vagytok, fogjátok el!

Sikerült azonban szerencsésen elillanni, s én hagytam utjára, nekem nem is volt szándékom, hogy üldöztessem.

A szép marquisnönél, Izabellánál mindent felejtettem.

Elfelejtettem a vad haramia fenyegetéseit is.

Másnap egy levelet kaptam Serranotól.

A gonosz ember levelében figyelmeztetett, hogy emlékezzem igéretemre s adjam át neki feleségem, Izabella vagyonának a felét.

Erre három napi idöt enged.

Ha pedig igéretemröl megfeledkeznék, irá gunyosan a levélben, ugy rögtön felfedezi nöm elött állásomat, föleg elöbbi tetteimet, banditaságomat.

Végre megjegyezte, hogy ö nekem csak jót akar, legyek okos, s a kivánt összeget szolgáltassam át.

E levél szerfölött felizgatott.

Őszintén szerettem nőmet, s elhatároztam, hogy mindent bevallok neki.

E vallomásomra még most is büszke vagyok.

S ha életemben sok hibát és tévedést, talán bünt is követtem el, a mindenható Isten, azt hiszem, e tettemért mindent meg fog bocsátani.

Legalább megmutattam, hogy én jó és nemes elhatározásra is képes vagyok.

S talán más körülmények között, az én életem pályafutása is más lett volna.

— Monsieur Francois e szavakra egészen elborult, mondá Dragon grófnő Tréger Leónak, egy perczig szünetett tartva Francois elbeszélésében.

Gyöngéden megragadta kezemet, sokáig kezében tartotta, aztán megcsókolta s én egy könycseppet érzék rajta végigfutni.

— Oh Ottilia, sóhajtá Francois, mily nagy kincs a szépség. Oh mily boldog vagy te, hogy szép vagy, mint csak angyalok lehetnek.

Ha én szép lettem volna, egészen más folyást vesz vala életem. A szépség hatalom. Talán egy van ezer ember közül, ki feltudja fogni, hogy kevésbbé szép arczczal is kiváló emberek lehetünk. De a világ csak a külső után ítél. A jó sziv, nemesség felett diadalt ül a szépség.

— Szomoruan néztem, folytatá Ottilia, monsieur Francoisra. Ily komolyan még soha sem beszélt előttem.

Lelkifurdalásokat éreztem önmagamban, s bevallottam magamnak, hogy én azon sok ezer közé tartozék, ki a külső után ítélve, elitéltem mesteremet.

Elitéltem a nélkül, hogy igazán megismertem volna öt.

Külsőségek után indultam, ferde szokásait vettem birálat alá, s elfelejtettem vizsgálni a szivét.

— Ottilia, vevé fel a szót ujra Francois, a nagy világ csak rútságomat látta, nevette törekvéseimet. Bolond-

nak, esztelennek, sőt gonosznak is elneveztek, pedig én csak szerencsétlen valék.

De haldd tovább sötét életemet.

A jobb rész győzött bennem.

Magamhoz vettem Serrano levelét, s bevittem nőmhöz, Izabellához.

— Izabella mondám, tudod, ki volt az a bandita. ki tegnap megtámadott.

— Honnan tudnám Francois.

— Szolgám, Serrano volt.

— Mit akart?

— Téged!

— Engem?

— Igen, téged!

Nöm elpirult, s ha szemei beszélni tudtak volna, mily fenséges elhatározást fejeztek volna ki.

Bátorságom majdnem odalett.

— Ez a Serrano nem a szolgám, hanem a barátom.

— Barátod, oh hogy lehet az?

— Igen, egy szerencsétlen pillanatban barátommá tevém. Oh ne itélj el engem.

A marquisnő felsóhajtott.

Mintha sejtette volna, hogy a mit mondani fogok, az valami nagyon szomoru lesz.

— Oh ne itélj engem el Izabella, mondám ujra, én oly szerencsétlen vagyok.

— De hát beszélj, egyetlen Francois.

Ez utóbbi szavaira bátorságom ismét feléledt.

Elhatároztam, hogy mindent bevallok neki.

Őszinte leszek, mint még soha életemben.

Nem fogom elhallgatni egyetlen hibámat se, s aztán, ha nöm meghallgatott, térden állva fogom bocsánatát esdeni.

Oh, mert kimondhatatlanul szerettem Izabellát.

Először is felolvastam neki Serrano levelét.

Midőn a végére jutottam, nőm elhalványult. Úgy ült székén, mintha meg lett volna halva.

Aztán elmondtam élettörténetemet, s bocsánatért esedeztem.

Letérdeltem, megfogtam kezét s elboritottam csókjaimmal.

Nőm nem vonta ki kezét, de nem szólt egyetlen egy szót sem.

Arcza meredt maradt és halovány.

Ugy tetszett, mintha valósággal megkövült volna.

Akármit csináltam, nem szólt egyetlen egy szót sem. Megcsókoltam ajkát, szemét, szóltam hozzá esdő, könyörgö szavakkal.

Nem használt semmit.

Ő néma maradt, mint a sir.

Egészen félelmes lettem közelében.

Ugy tünt fel nekem, mintha szemei erösen rám lettek volna irányozva és teste egészen halott volt.

Ugy érzém, hogy szemei megelevenednek s villámai lesujtanak engem.

Végre elhagytam öt, miután két óra hosszat hasztalan esdekeltem előtte, s hasztalan vártam, hogy nyissa szóra ajkait.

Ajka néma maradt.

Nem hallatott sem átkot, sem bocsánatot.

Már huszonnégy óra telt el házasságunk óta, tehát eljött a nap, hogy álma szerint nőm visszanyerje szeme világát.

Bementem a marquisnő szobájába.

Izabella még mindig azon a helyen ült, mellette egy szerzetes térdelt imádkozva.

Szomoruan néztem öt.

Igy telt el egy óra kinos várakozásban.

Egyszerre felugrott helyéről, s felkiáltott oly hangon, mely engem egészen megrémitett.

— Jámbor atyám, nem látok mást, csak az eget, s a boldogságos szüz Máriát.

E szavakkal elhagyta a szobát, a barátra támaszkodva.

Kis idö mulva a pater visszatért, s egy nagy összeg pénzt csusztatott kezeimbe, mialatt a következöket mondá:

— A marquisnö, a boldogságos szüz arájaul jegyezte el magát. Föl fogja venni a fátyolt.

— Hogyan a fátyolt, kiáltám elrémülve.

— Igen, felelé a szerzetes komoly ridegséggel, megunta a bünös világ üzelmeit, s a zárda falai közt akart megnyugvást keresni.

— Az nem lehet, azt nem engedhetem neki, kiáltám a kétségbeesés hangján.

— A marquisnö szabad ura akaratának, tehet, a mit akar.

— De én férje vagyok.

— Csak volt.

— Az Isten szent szine elött esküdtem örök hüséget neki, hogy nem hagyom el soha.

— Esküjét ön megszegte vallomása által.

— De ö is örök hüséget esküdött nekem.

— A marquisnöt esküje alól feloldja az egyház.

A székre roskadtam és sirtam.

Megvalék semmisülve.

A szerzetes látta könnyeimet s megszánt. Nyájasan szólott hozzám:

— Az ég kegyelme végtelen, s a bünösök számára is van bocsánat.

— Ugy-e hogy van, kérdém.

— Van, de vezekleni kell érte. S most menjen utjára, gondolkozzék bünös élete felett, s tegye jóvá, ha lehet, vétkeit.

S távozni akart.

Megragadtam.

— Itt van, vegye vissza a pénzt. Nem kell, nem fogadom el.

A szerzetes csodálkozva nézett reám.

— Nem kell, ismétlém ujra és elhatározottan, vigye vissza nőmnek, a marquisnőnek, s mondja meg neki, hogy távozom.

— Megmondom, szólt komoran a barát.

— S mondja neki azt is, hogy szánom-bánom büneimet. Tudom, hogy boldog többé sohasem leszek, nem is lehetek ő nélküle.

Reá fogok gondolni szüntelen, s az ő nevével ajkaimon fogok meghalni.

A szerzetes távozott.

— Isten bocsássa meg büneit, mondá távoztában.

Félhalva támolyogtam ki a szobából.

Össze voltam törve. A szégyentől önmagam előtt pirulnom kellett.

Borzasztó kedélyhangulatban barangoltam be az utczákat.

Eltökéltem, hogy tengerbe ölöm magamat.

Ekkor hirtelen egy hang kiáltott reám.

A hangot megismertem.

Albino Serrano volt.

Dühösen rohantam reá, szét szerettem volna tépni, de mégis ugy látszott, hogy Serrano az erősebb fél.

Legyürt.

Vártam, hogy vegye elő kését s döfje a mellembe.

De nem tette.

Mosolyogva mondá:

— Francois, te bolond vagy. Neked nem lett volna szabad, a marquisnőbe bele szeretni, s ha már szerelmes lettél, nem kellett volna egyszerre erényhőssé válnod. Ha okos lettél volna, most mindketten gazdagok volnánk, s élhetnénk mint a herczegek. Mit használt neked nagylelküséged? Semmit! Hidd el nekem, hogy Nápoly nem az

a hely, hol az erény virágzik, s hol az erény hősök laknak. Hanem te sült bolond voltál. Cserben hagytad szerencsédet. Mint marquisnő férje előkelő állásra yergődtél volna. Irigyelt lettél volna s ünnepelt. De hát sült bolond voltál. S tisztelt barátom, kiérdemült marquis ur, menj a merre tetszik, s ha egykor sorsod Chinába vet, gondolj reám.

Fölkaczogott s gyorsan eltávozott.

Hangja mélyen sértett. A „kiérdemült marquis“ kifejezés nagyon boszantott.

Valóban szánalmas szerepet játszottam.

Tegnap egy előkelő, dusgazdag nö férje, ma koldus. Igen, bolond valék. Elhagytam Nápolyt, s minthogy erényességem oly csúfos kudarczot vallott, elhatároztam, hogy ujra folytatni fogom előbbi életmódomat.

Hosszu volna elmondanom, hogy mi minden voltam. Tánczmester, nyelvmester, kém, kötéltánczos, orvos s a jó ég tudja, hogy még mi.

Egy napon felcsaptam katonának a nápolyi király seregébe. A nápolyi király ez időben ellenséges lábon állt a pápával.

A legsajátságosabb azonban az volt, hogy itt ujra összekerültem Serranoval. Dobos volt.

Egy évi katonáskodás után, megunva a dicsöséget, bucsut vettünk a hadseregtöl. Mindketten állami szolgálatba léptünk.

Serrano magas hivatalt kapott. Én pedig az udvarnál nyelvmester lettem. Volt nekem különben többféle hivatalom, s igy a tánczot is én tanitottam, mi egyszer a nápolyi királyné figyelmét is magára vonta. S egyszer az egész udvar jelenlétében tánczolnom kellett. Ujra jó dolgom volt s talán megalapithattam volna szerencsémet, ha ismét el nem hibázom a dolgot.

Szerelmes lettem a királynőbe, s egy verset irtam hozzá.

A vers miatt börtönbe kerültem.

S kivel találkoztam a börtönben?

Serrano Albinoval. Rendörfönök volt. De mennyire megváltozott ez az ember. Mily komolyan, szigoruan viselte magát velem szemben ez az akasztófavirág.

Szigorubban bánt velem, mint bármely gonosztevővel. A legmélyebb megvetést tanusitotta irántam.

Néhány hét előtt azonban megváltozott magaviselete, s egy este közölte velem, miszerint módot fog nyujtani, hogy innen kimeneküljek és hazámba Francziaországba visszatérhessek.

Meg is mondta, hogy milyen áron. Ha elvállalom a te tanitásodat, és bezárva maradok veled addig, mig neki tetszik.

Igy kerültem jelenlegi helyzetembe. Most beláthatod Ottilia, hogy innen kiszabadulni lehetetlen.

E szavakkal monsieur Francois leült, s mintha a legközönyösebb dolgot beszélte volna el a világon, ismét elővette kártyáit s játszani kezdett.

— Szörnyü, a mit átéltél csak ily rövid idő alatt is, drága Ottiliám, susogá Tréger Leó, megcsókolva a szép Dragon grófné ajkait.

— Oh szörnyü — sóhajtá a grófné, szörnyü. De a valódi megpróbáltatások csak ezután jöttek. E napon, midőn Francois élettörténetét elbeszélte, izgatottan tértem ágyamba.

Istenhez fohászkodtam, hogy szabaditson meg szörnyü helyzetemből. Egész éjjel azon gondolkodtam, mint szökhessünk meg innen.

Monsieur Francois ezalatt oly nyugodtan aludt ágyában, hogy ágyukkal sem lehetett volna felkölteni.

59 fejezet.

A menekülés.

Reggel felé — folytatá beszédét Dragon grófné — elaludtam. Alig alhattam egy órát, midőn szobámban zajt hallva, felébredtem.

Körösköröl sötét volt, s nem tudtam kivenni, honnan jön a zaj.

Valaki halkan közeledett felém, gyengéden átkarolt, s egy csókot lehelt ajkaimra.

Megrémültem, s egy perczig azt se tudtam hol vagyok.

Ekkor eszembe jutott, hogy elfelejtettem ajtómat bezárni, s igy csak monsieur Francois jöhetett be hozzám.

— Ottilia, susogá ekkor valaki, s én megismertem Francois hangját.

— Monsieur Francois, kiáltám, hogy kerül ön ide, mit csinál itt, ön csúf ember.

— Semmit Ottilia, csak azt néztem alszol-e.

— S ezért meg kellett önnek engem csókolni?

— Csakugyan, megcsókoltalak volna, valóban nem tudom, talán szórakozottságomban tettem.

— Sajátságos szórakozottság.

— Ne haragudj Ottiliám, hiszen tudod mennyire szeretlek téged. Te vagy most egyetlen vigaszom. No ugy-e megbocsátasz Ottilia.

— Meg, monsieur Francois.

— Akkor hát adj bocsánatod jeléül egy csókot.

Monsieur Francois oly szépen kért, hogy én felemelkedve ágyamon megcsókoltam a világ legrútabb emberét.

— Miért nem megy aludni? kérdém azután.

— Lehet is aludni ilyen zajban. Nem hallod Ottilia, lövöldöznek.

— Lövöldöznek?

— Igen, a nép, a nemzeti gárda, s a király katonái.

— Oh be jó, kiáltám megörülve, fölkelés van, talán most megmenekülhetünk.

— Oh ha lehetséges volna! Ebben az átkozott kalitkában bizonyosan agyonlőnek.

— Menjen csak szobájába, míg felöltözöm.

Francois eltávozott s én öt percz alatt készen voltam az öltözkedéssel. Mesterem belépett.

— Ottilia, most már be kell vallanom, hogy a te szobádban egy titkos ajtó van, mely a mi őrizőnk szobájába vezet. Ez az őr vakon engedelmeskedik a rendőrfőnöknek, kitől szigoruan meg van neki parancsolva, hogy az első szökési kisérletnél engem agyonlőjjön, s ő a parancsot keresztül is fogja vinni, arról biztositalak. Azt hiszem, hogy halálom is el van határozva, de nem csinálok semmit belőle.

— Az kár volna, monsieur Francois, ön mindenesetre elélhet még egy darabig. Hány éves ön tulajdonképen?

— Harminczhárom.

— Hiszen ön még egészen fiatal, termete ruganyos, haja fekete, csak az arcza kissé öreges. Csak azt szeretném tudni, hogy bánhatunk el mi avval az őrrel.

— Éppen ez az, nyögé Francois.

— Az éjjel egy tervet gondoltam ki, s tervünk sikerülni fog.

Monsieur Francois sajátságosan nézett reám.

Sapkáját még mélyebben huzta homlokára s hallgatott.

— Mutassa meg nekem a titkos ajtót, szóltam hozzá.

— Ottilia, mit akarsz tenni?

— Mutassa meg nekem azt az ajtót, monsieur Francois.

— De Ottilia . . .

— De, monsieur Francois, ugyan ne féljen ugy, higyjen nekem.

Monsieur Francois az ágyamhoz lépett, s megmutatta a titkos ajtót.

— Itt van Ottilia, mondá nekem — de gondold meg...

— Monsieur Francois, szólottam neki, ön volt katona és bandita, de én nem hiszem!

— Nem hazudtam Ottilia.

— A katonáknak és banditáknak van bátorságuk, de ön félénk.

— Ah istenem, az embert megtöri a sors, aztán a rendőrfönök borzasztó ember, most oly jó életem van, s talán megengedi, hogy Francziaországba menjek.

— Ne higyjen neki.

— Nem, nem is hiszek neki, de ha te szép elömenetelt teszel. s a rendörfönök téged nagyon szeret, s te oly szép vagy, hogy minden perczben beléd szerethet az ember. Te szólhatnál az érdekemben s akkor talán szabadon bocsátana.

— Soha sem fogok a rendörfönöktöl valamit kérni.

— Természetesen igy —

— Kövesse csak tanácsomat, monsieur Francois, bizzék bennem, s az ég meg fog segiteni. Mi megmenekülünk a zsarnok kezei közül. Bujjon gyorsan az ágy alá.

Francois feltette sapkáját, melyet eddig kezében tartott, s mélyen arczába huzta.

— Azért nem kell feltennie sapkáját.

— Evvel legalább elrejtem csúf arczomat, ugyis ez az egyetlen, mi rút rajtam.

— Most erröl nincs szó. Ön bizonyára elég szép arra, hogy egy fiatal leány szeresse, mint rokonát és hü barátját. Tehát gyorsan az ágy alá.

— De Ottilia, gondold meg, hogy én, a nápolyi király egykori tánczmestere az ágy alá bujjak.

— Ön tehát makacskodik?

— Nem, de méltóságom tiltja, hogy ily mélyre sülyedjek.

— Annál magasabbra fog emelkedni azután.

Az utczai kapu mindkét szárnya óriási robajjal beesett.

K. 40.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Monsieur Francois kifogyott érveiből. Szó nélkül engedte, hogy fejét lenyomjam, mire ő a földre vetette magát.

Már sokkal nehezebben ment az ágy alá tolni szegény mesteremet.

Hatalmas teste alig fért oda, mert azt meg kell jegyeznem, hogy Francoisnak csupán az arcza volt elriasztó, termete szép, növése daliás volt. Mozdulatai előkelők valának, hangja kellemes, behizelgő.

Meg kell vallanom, hogy voltaképen tervem kivitelével még nem voltam tisztában.

De eltökéltem magamban, hogy az éjjel mindenáron kereket oldok. A legjobb alkalom itt volt. A nép fellázadt uralkodója ellen, s az egész városban általános zavar uralkodott.

Teljesen felöltözve az ágyra vetettem magamat, s teljes erőmből kiabálni kezdtem segitségért, miközben kezeimmel folyton a titkos ajtót döngettem.

Monsieur Francois félénken dugta ki fejét az ágy alól, s elhaló hangon kérdé:

— Az Istenért, mit csinálsz Ottilia?

— Legyen csendesen, válaszolám neki s tovább kiabáltam.

Nem sok idő telt bele, s a titkos ajtó nesztelenül felnyilt.

Egy napbarnitotta arczu kis ember, fekete mint a czigány, jelent meg az ajtóban, tetőtől talpig felfegyverkezve, kezében lámpát tartva.

Mesteremnek igaza volt.

A titkos ör megjelenése oly félelmet keltő volt, hogy minden bátorságomat veszni érzém.

— Mi van itten, kérdé sötéten, mialatt szemöldökét összeránczolta.

— Bárki is legyen ön, az Istenre kérem, szabaditson meg mesteremtől. Meg akar ölni.

Szó nélkül, mint feldühödt tigris, rohant a kis ember a másik szobába.

Én egy ugrással kint termettem az ágyból, s oly gyorsan, mint lehetett, rázártam az ajtót.

Mesterem nyugodtan az ágy alatt feküdt.

Megragadtam karját, s intettem neki, hogy kövessen.

Francois kidugta fejét az ágy alól, s fájdalmasan nyögé:

— Szent isten, halálunk órája közelg.

— Ha ön nem siet, viszonzám neki.

Nagy nehezen kibujt rejtekéből, de a nélkül, hogy sietett volna.

— A papucsaim? hol vannak papucsaim, kérdé oly hangon, mintha a papucsain fordulna meg az élete.

— Menykő üsse papucsait, szólék majdnem haragosan. Jöjjön ugy a mint van.

— De Ottilia, a nápolyi király egykori tánczmestere csak nem járhat mezitláb. Aztán papucsaim oly szépek, hogy egy herczeg is elhordhatná.

— Az isten áldja meg, ne beszéljen annyit, hanem siessen.

A sors csapásai mesteremet annyira leverték, hogy bár remegett életeért, alig birta magát elhatározni, hogy kövessen. Érzéketlen volt minden iránt. A legnagyobb veszélyben papucsai miatt agódott.

Szerencsére hajnalodni kezdett, s igy legalább tájékozni tudtuk magunkat.

A titkos folyosón leérve, őrizőnk szobájába találtuk magunkat.

A szoba tele volt aggatva mindenféle fegyverekkel, kardokkal, vadászkésekkel, vivó tőrökkel.

Akárcsak valami fegyverterembe, vagy valami hires hadvezér szobájába lettünk volna.

Nem sokat gondolkozva, magamboz vettem egy kardot, s egy pisztolyt.

Monsieur Francois követte példámat.

— Most jól el vagyunk látva, mondám, mialatt szemeim vadul forogtak. Életünket nem adjuk el olcsón. Remélem, Francois, most már csak nem fél.

— Nem Ottilia, mondá mesterem. Régi bátorságom visszatért. Ujra a régi vagyok! Ha csak fegyvert lát szemem, már erősebbnek érzem magamat. Az aczél puszta érintése lázba hozza vérem.

A bezárt fekete ember oly iszonyatos dörömbölést vitt véghez, hogy az egész ház remegett, s előre látható volt, miszerint az egyik vagy másik ajtót mi hamarabb betöri.

A felügyelő szobájából egy másik kisebb terembe jutottunk, mely el volt ugyan zárva, de a kulcs benn volt a zárban.

Midőn kinyitottuk, egy nagy udvarban találtuk magunkat. Ekkor tudtuk csak meg, hogy az épület két részből állt, egy első részből s egy teljesen elkülönitett kisebb hátsó részből. Mi ez utóbbiba voltunk bezárva.

Az első résznek két kapuja volt, egyik, mely az udvarra, másik, mely az utczára vezetett.

Az udvarra nyiló kapu nyitvà volt, de a kulcs szintén benn volt a zárban.

Hamar kivettük a kulcsot, s a nehéz kaput kivülről bezártuk, ugy hogy a felügyelőnek ezt is bekellett volna törnie, ha utánunk jö, hogy elfogjon.

Végre megpillantottuk az utczai kaput.

Könnyebben sohajtottunk fel.

Majdnem rohantunk a kapuhoz, hogy azt felnyissuk.

De a kapu zárva volt.

Kezeinkkel döngetni kezdtük, de a kapu nem engedett.

Ekkor monsieur Francois felsikoltott.

Soha sem fogom elfelejteni ezt a kiáltást. Azt gondoltam, hogy üldözönk már sarkunkban van. Megfordultam, pisztolyomat lövésre készen tartva.

S mit láttam?

Mesterem egy fekete macskával viaskodott.

A szerencsétlen macska ugyanis — talán ijedtében — midőn az udvari kaput bezártuk, Francois vállára ugrott, természetesen semmi más célból, minthogy monsieur Francois neki lépcsőül szolgáljon, hogy egy magasabb helyre ugorhasson.

— De uram, mennyire megijesztett ön.

— Azt hittem, maga az ördög támadott meg, szólott mesterem. Ez a macska éppen az égből pottyanhatott le.

— Önnek meg kellett volna gondolnia, hogy az ördögök nem laknak az egekben.

— Azt hiszem, ördög mindenütt van.

— Francois, mondám én, hagyja békében a macskát s jöjjön segiteni nekem, különben még rosszul járunk.

— A fekete macska nem akar elmenni vállamról, mondá oly hangon, mintha egy leopárd támadta volna meg.

E szavakkal kiráutá pisztolyát s az ártatlan állatot lelőtte.

Egészen magamon kivül voltam.

Ilyen helyzetben, a szegény fekete macskára pazarolni puskaporunkat.

— Francois, ön valóban különös. Ha már annyira félt az állattól, miért nem szurta inkább le?

Mesterem borzadva lökte félre áldozatát, s daczára veszélyes helyzetemnek, kaczagnom kellett Francois hőstettén.

Francois öltözete is nagyszerü volt.

Vörös pantalon, sárga kabát, alatta zöld ing takarta testét, s vörös sapka lógott a fején.

Megtestesült banditának nézte volna talán valaki, de nekem inkább ugy tünt fel e pillanatban, mint az örültek házából megszökött bolond.

Kivülről iszonyu zaj hallatszott.

Puska lövések, kiabálások tölték be a léget.

— Éljen az alkotmány, kiáltották.

— Le a nápolyi királylyal.

— Le a jezsuitákkal.

— Le a kormánnyal.

— Éljen a szabadság, éljen az alkotmány.

— Halál minden árulóra, öljük le a minisztereket. Éljenek a szabadság vezérei.

Az áradat mindjobban közeledhetett a mi börtönünk felé, mert a kiáltások mind élesebben hangzottak.

— Halál a miniszterekre! Halál a jezsuitákra!

— Éljen az alkotmány!

A nép már egészen kapunkhoz érkezett, melyet iszonyu erővel döngetni kezdtek.

Baltákkal, csákányokkal feszitették, ugy hogy rémes volt hallani.

Ekkor a nagy zaj daczára egy ablak csörömpölése hangzott, és mi nem kételkedtünk benne, hogy üldözönk felfeszitette az ajtókat.

A végső pillanat közelgett.

Ha a tömeg nem töri be a kaput, vagy távozik, mi veszve vagyunk.

A felügyelő már a hátsó kaput kezdte fesziteni.

Közbe-közbe lövöldözött, hogy réseket üssön a kapun.

Ekkor óriási robajjal az utczai kapu mindkét szárnya beesett.

— Éljen az alkotmány, le a miniszterekkel, kiáltá mesterem, sapkáját a magasba dobva.

— Halál a miniszterekre, hangzék a nemzeti gárda kiáltása.

Ekkor a hátsó kapu is beesett, s fekete üldözönk iszonyuan felfegyverkezve elénk rontott.

— Öljétek meg ezt az embert, kiáltá gyorsan Francois, nézzétek fegyvereit, ő a kormány fizetett kéme.

A tömeg berontott a kapu alá.

A fekete ember, ki ugy látszik nem vesztette el lélekjelenlétét, pisztolyát magasra emelve elsüté.

Egy ember a nemzeti gárda közül elesett.

A lövés után vadállatként rohant a tömeg üldözönkre.

Elszedték fegyvereit, késeit, s a földre tiporták.

Elkezdték szurkálni, ütlegelni, s a tömeg dühösen rugdosta agyba-főbe.

Egy ember a feldühödt tömegből kést rántott elé és egyik szemét kiszurta.

A felügyelő oly rémesen jajgatott, hogy még a tömeg zaját is tul harsogta.

— Öljük meg a kutyát, kiáltották mindenfelé.

— Nézzétek, kiáltá egy hang, a kormány ilyen emberekkel akar titeket elpusztitani. Tépjétek ki a nyelvét!

A tömeg rálépett a felügyelőre, s a szó szoros értelmében összeroncsolták.

— Éljen a szabadság, kiáltá ekkor egy érczes hang s valamennyi szem arra felé fordult.

Monsieur Francois éltette a szabadságot.

— Ki ez a leány? kérdé egy előkelő külsejü fiatal ember, ki valami tisztféle lehetett.

— Ez a leányom, mondá Francois.

— A leánya? kérdék többen.

— Igen a leányom, viszonzá Francois, a nélkül, hogy arczán egy vonás változott volna.

— Nézzétek, kiáltá a tömeg, az a szép leány, azé a rettenetes rut emberé.

— Azt hiszem ebben senki sem fog kétkedni. Bár most nem hasonlit egészen hozzám, de higyjétek barátaim, hogy volt idő, mikor annyira hasonlitottunk egymáshoz, hogy az emberek összetévesztettek minket.

— Lehetetlen, hangzék általánosan.

— Pedig ugy van, erösité mesterem.

A tömeg kaczagott s magamnak is nevetnem kellett.

— Kié ez a ház? kérdé a tömeg.

— Serrano Albino-é, a nápolyi jeles rendőrfőnöké, kiáltá Francois.

— A rendőrfőnöké? zugott a tömeg.

— Igen, a rendőrfőnöké, harsogá mesterem.

— Romboljuk szét, hangzott a tömeg. Ne maradjon kő kövön. Aztán menjünk a rendőrfőnökhöz és süssük meg elevenen.

A tömeg felrohant a palotába s mi ez alkalmat felhasználtuk, hogy elillanjunk, mialatt Francois folyton kiabált:

— Éljen a szabadság. Halál a miniszterekre.

A tömeg szentül meg volt győződve, hogy mesterem egyike a forradalom legnevezetesebb vezérférfiainak.

Francois pedig nem kimélte a torkát, miközben sapkáját dobálta a levegőbe.

Szerencsésen kiértünk az utczára.

Az utczán rettenetes tolongás uralkodott.

Először életemben láttam népzendülést, s elöször voltam ily óriási néptömeg között.

Nem maradt azonban sok idö a gondolkodásra, hanem a mennyire lehetett, előre törtem a tömegen, mert még mindig nem éreztem magam elég biztonságban.

Szerencsére mesteremnek is ugyanazon gondolata volt, s ö is sietett.

Talán a lövésektől félt, melyek mindenfelé hangzottak, s nem egy golyó süvitett el fejünk felett.

— Ottilia, szólalt meg utközben Francois, az egérlyukból, szerencsére bátorságomnak és lélekjelenlétemnek megszabadultunk. Most ezennel ünnepélyesen leányommá fogadlak, mert nem látom át, hogy miért nem lenne nekem öreg napjaimra egy leányom. Azt hiszem, hogy csak megélünk valahogy.

— Nagyon helyesen teszi kedves barátom, én szivesen leánya leszek, ha épp ugy kivánja, szólék.

S igazat is mondtam. Monsieur Francoist, minden

bolondsága daczára is, őszintén szerettem, és szeretem még most is.

— Hogyan, tehát Francois még él, kérdé Tréger Leó, kinek Dragon grófné — a mint tudjuk — mindezen a dolgokat beszélte.

— Él, felelé a grófné, hiszen ön is ismeri.

— Én, kiáltott elcsodálkozva Leó.

— Igen.

— Az lehetetlen.

— De biztositlak, kedves Leóm.

— Hogy lehet az?

— Hát nem ismered Du Claude bárót? Ki házamhan mindennapos vendég.

— Hogyan Du Claude báró volna Francoisod?

— Igen ő az.

— De hiszen a nemes báró még alig mulhatott negyven éves, aztán az igaz, hogy nem mondható valami szépségnek, de elég türhető az arcza, söt kellemes benyomást tesz.

— Pedig valósággal ő az!

— De hát hogy lehet ez!

— Sajátságos, de Francois később különös változáson ment át. Egészen megszépült.

— S ennek az örömére mindjárt felvette a bárói czimet, szólott Tréger Leó mosolyogva.

— Nem, mondá Dragon grófné. Ő jogosan viseli a bárói czimet.

— Jogosan?

— Teljes joggal, viszonzá Dragon grófné.

— De hát hogy lett Francois-ból egyszerre ily nagy ur? Ha jól tudom, vagyona is van.

A franczia király, Lajos Fülöp adományozta neki e czimet. De ne előzzük meg az eseményeket. Engedd, hogy folytassam elbeszélésemet.

— Igazán, kiváncsivá teszel, szólott Tréger Leo. De

mennyi sok veszélyen is mentél te már keresztül egyetlen Ottiliám.

A grófné szép, nemes arcza elborult. Szemeibe könnyek tolultak.

— Szerencsétlen voltam egész életemben. S érzem, sejtem, hogy a szenvedések poharát még most sem ürítettem ki. Reám szomoru sors vár.

— Üzd el sötét gondolataidat, egyetlen szerelmem. Hát nem itt vagyok-e oldalad mellett én.

— Igen, te igy vagy, suttogá a grófné s átölelte Leót. És itt van mellettem gyámatyám, mert csak igy kell neveznem öt, Du Claude báró, a hajdani monsieur Francois!

Tréger Leo felsóhajtott.

— Te szereted Francoist? mondá Tréger Leo.

Dragon grófné felkaczagott.

— Csak nem kételkedsz bennem! Igen, én szeretem Francoist, mint barátomat, atyámat, s téged szeretlek, mint vőlegényemet.

— Ne haragudj kétkedésemért. De annyira szeretlek, hogy mindig féltelek, hogy elveszitelek.

— Én hü vagyok hozzád, és hü leszek örökké, erre esküszöm. Volt idő, hogy kissé kaczérkodtam, de azért szivem tiszta maradt és nemes.

— Oh angyali nő, sohajtá Tréger Leo. Mikor leszel már egyszer az enyém.

— Mihelyt ezek a viharos napok véget érnek. Dragon gróffal ugy is felbomlott minden viszonyom. Elváltunk egymástól örökre.

— De ne feledd, hogy a törvény még nem választott el titeket.

— A törvény? mondá Ottilia. Látszik Leo, hogy a legutóbbi idők eseményeiről nem értesültél. Azóta törvényesen is el vagyok választva férjemtől.

— Tehát te szabad vagy? kérdé Leo az öröm és meglepetés hangján.

— Igen, szabad, viszonzá a szép grófné, s most a tied vagyok, tied leszek örökre.

— Örökre! Oh Ottilia.

Leo a grófnét átölelte, s csókjaival halmozta el. Boldog volt, végtelen boldog.

Oh e pillanat felért egy mindenséggel.

Szive túláradt a gyönyörtől.

Künn tél volt, a vihar dühöngött. Szivében nyár volt, forró nyár.

Sokáig tartották egymást átölelve, midön végre Leo kibontakozott a bájos nő ölelő karjai közül.

— Folytassam elbeszélésemet, kérdé a grófné.

— Folytasd, egészen izgatott vagyok.

— Tehát monsieur Francois, mint mondám, leányává fogadott. Nekem nem volt semmi ellenvetésem, s később sem bántam meg, hogy leánya lettem. Igen, hidd el Leo, hogy mesterem nagyszerü apa.

— Leányom, szólalt meg Francois, tehát mi szabadok vagyunk.

— Hála az egek urának, szólék. De most nézzünk biztos menhely után.

— Éppen én is erre gondoltam, szólott mesterem. Nekem nem hiányzanak ismeröseim Nápolyban. Hová menjük, talán jó lesz, ha felkeressük De Borra herczegnőt. Egyszer nagyon barátságos viszonyban éltünk egymással s ő nagyon szeretett engem. A rosz világ azt is mondta, hogy a szép herczegnő szerelmes volt belém.

— Oh a csuf, rágalmazó világ, viszonzám neki nevetve.

— Vagy talán menjünk a szép Hortensia marquisehoz! Sokszor megesküdött nekem, hogy nélkülem egy perczig sem tudna élni.

— Szegény, akkor már meg is halt.

— Bizonyára leányom, ha ugyan azóta ujra fel nem támadt, mert tudod Ottilia, vannak nök, kik mindig meghalnak, ha lovagjuk hütelen lesz, s rögtön feltámad-

nak, mihelyt megvigasztalták magukat azzal a tudattal, hogy egyik férfi olyan, mint a másik.

Donna Alvara is megesküdött, hogy sohasem felejt el, talán odavigyelek?

— Nekem teljesen mindegy, akár hová vezet, csak már fedél alá jussunk.

Mesterem gondolkozva haladt mellettem. Vagy nem tudta magát elhatározni, hogy kihez vezessen, vagy ami még előttem valószinübbnek tetszett, nem voltak oly ismerősei, kinél jelen helyzetében menedéket találhatott volna.

Végre megállott, sapkáját mélyen a szemébe rejté, s egy jó darab ideig szótlanul nézett reám.

— Ottilia, szólalt meg diadalmas hangon. Meg van!

— Mi van meg, kérdém.

— Tudom már, hová foglak vinni.

— Hová?

— Egy házba . . . .

— Azt gondoltam, hogy egy házba fog vezetni, de kihez.

— Ejnye, de türelmetlen vagy.

— Tehát egy nőhöz foglak vezetni, ki, sajnos, se nem herczegnő, se nem grófnő . . .

— Az nekem mindegy.

— Hanem engem mindig igen szeretett. Ott jó dolgunk lesz.

— Nem bánom én, akárhová menjünk is, csak menedéket találjunk.

— Ott többet fogunk találni mint menedéket.

— Hogyan többet?

— Vendégszerető, barátságos ismerőst fogunk találni. Ismerősöm a vendégszeretet mintaképe.

— Akkor tehát csak siessünk, szólék.

— Én is azt mondom, válaszolá Francois.

Mesterem meggyorsitá lépteit, de mennél inkább közeledtünk a czélhoz, annál lassabban szedte lábait.

Többször, hosszasan reám nézett, de ugy látszék, hogy nem mert szólani.

Végre megállt, s igy szólott:

— Ottilia, mit gondolsz, nem ejtünk-e méltóságunkon csorbát, ha ahhoz az asszonyhoz menekülünk.

Nem feleltem.

— Mert tudod, a fő, hogy az ember méltóságát minden körülmények közt fentartsa.

Hallgattam.

Ekkor hirtelen óriási lárma keletkezett közelünkben.

A felbőszült tömeg zajongott, kiabált, mintha a világot akarta volna kiforgatni sarkaiból.

Egy csapat lovas közeledett.

Alig maradt annyi időnk, hogy egy ház kapujában meghuzzuk magunkat.

Az épület szerfelett rozzant állapotban volt. Az ablakokat valószinüleg a felbőszült néptömeg törte össze, s az ajtók előtt és az udvarban széttört butordarabok hevertek.

A tömeg rettenetesen gazdálkodhatott itt.

A ház különben egészen lakatlannak látszott, s monsieur Francois leirhatatlan előkelőséggel elfoglalta a házat.

— Ottilia, szólott, mialatt egyik háromlábu széken helyet foglalt. Ha nem csalódom, ez a ház az én hajdani feleségemé, a világtalan marquisnőé. Tehát, mint a marquisnő férje, teljes joggal vettem birtokomba ez épületet. Tehát te engem bátran Olaszország marquisjának tekinthetsz.

S oly büszkén ült a széken, mint egy első osztályu spanyol grand.

— Nem látom át, folytatá beszédét, hogy mikor mindenki azt csinál, a mi neki tetszik, miért ne érvényesithetném én is jogaimat.

— Monsieur Francois, azt hiszem, mi nem sokáig időzhetünk itt, legjobb lesz talán elhagyni Nápolyt.

— Mit gondolsz, Ottilia, elhagyni Nápolyt, most mikor ujra marquis lettem.

Véletlenül kitekintettem az ablakon s borzadva láttam, hogy a felbőszült néptömeg egy megölt holttestet vitt dárdákra tüzve.

— Az Istenért, Francois, nézzen oda.

— Mit nézzek?

— Egy holttestet visznek dárdákon.

— Dárdákon?

— Igen, szörnyüség, nézze.

Francois felemelkedett ülőhelyéről, s az ablakhoz jött.

Egyetlen egy arczizma sem változott.

Teljesen nyugodt maradt.

— Hogyan, önt meg se hatja e szörnyü jelenet?

Francois mosolygott.

— Ottilia, mondá, mialatt ujból elhelyezkedett a háromlábu széken, sok ilyent láttam én már életemben.

— S nem borzadt el? Menjen ön szivtelen.

— Tévedsz Ottilia. De idegeim már megszokták az ilyen rémes látványosságokat.

— Tehát önnek egy ember halála látványosság!

— Bizonyos tekintetben. Sokkal borzasztóbb dolgok történtek Franczia országban. Az olaszok nem tudtak semmit. Egy két embert megölnek, ennyi az egész. Párizsban a nagy forradalom idejében patakban folyt a vér. A városba külön csatornákat vezettek be, hogy helyet csináljanak a lefolyó vér számára.

— Csatornákat? kiáltá elbámulva.

— Igen, majd elbeszélem neked.

— Francois nem gondolja, hagynók talán máskorra ezt, most aligha van erre alkalmas idő.

— Nem csinálhatnánk ugyse semmi jobbat. Ilyen időben az embernek csak véletlen parancsol. Véletlenül ide vetődtünk, töltsük el tehát valamivel az időt.

Beláttam, hogy mesterem igazat mond.

S kezdte elbeszélni a nagy franczia forradalom történetét, a nagy Napoleon császár életét, dicső tetteit, de mind-

ezt oly szépen, oly érdekesen, hogy meg kellett vallanom, miszerint monsieur Francois, minden különczsége daczára is, rendkivül müvelt férfiu volt.

Töle sokat, nagyon sokat tanultam. A mit tudok, azt mind neki köszönhetem.

---

60. fejezet.

Ujabb élmények.

— Borzasztó, suttogám neki, midön mesterem a franczia forradalom rémtetteit elmondá.

— Mindenesetre borzasztó, mondá Francois, de hát az emberek nem tudnak nyugodtan élni. A bolondok!

Ezalatt a harczoló és zajongó néptömeg elvonult házunk elöl, hol meghuzódtunk.

Az utcza, mely előbb még oly lármás volt, most puszta lett és kihalt.

— Ottilia, szólalt meg ekkor ujra monsieur Francois. Az emberek uj alkotmányért küzdenek, s hadat üzennek a zsarnokságnak, s nem tudják, hogy a világon csak egy zsarnok van, a gyomor.

— A gyomor?

— Igen, Ottilia, a gyomor. Engedd tehát, hogy megkeressem mindennapi kenyerünket.

Megkeresni mindennapi kenyerünket.

Még most is jól emlékszem, milyen benyomást tettek reám e szavak. Tizennégy éves valék s még sohasem gondoltam arra, hogy mikép kell megkeresni kenyeremet. Hányszor virradt s hányszor esteledett reám, a nélkül, hogy arra gondoltam volna, mikép kell megszereznem kenyeremet.

Midön elöször hallám e szavakat Francois ajakáról, akkor kezdtem elöször e szavak jelentösége felöl gondolkozni.

Fiatal, elhagyott s e mellett szép valék, mint sokan álliták; ugy hangzottak nekem e szavak, mint egy halotti ének, mely árvaságomat, elhagyottságomat zengi szomoruan.

— Önnek tehát nincsen senkije, kihez megvonulhatnánk.

— Hát tudod, ilyen időben, nem tudja az ember, hogy kihez forduljon.

— Miért?

— Ki tudja, milyen politikai cselszövényekbe keveredtek nö ismerőseim. Ilyenkor mindenkibe árulóra találhatunk.

— Mit fogunk tehát csinálni?

— Várnunk kell, mig minden lecsendesedik!

— S mit gondol, mikor lesz minden csendes.

— Az ilyen lázadásféle nem tart sokáig, lecsendesedik minden, s a kiömlött folyam szépen visszatér medrébe.

— De addig mihez kezdünk?

— Saját szakállunkra fogunk élni.

— De az istenért miből?

— Én is azon gondolkozom, szólott Francois, és aztán elhallgatott.

Kis idö mulva ujra megszólalt.

— Egy tervem volna.

— Hadd halljam.

— Te okos lányka vagy.

— Ne bókoljon.

— Nem bókolok, hiszen ez az *én érdemem*.

— Kétségkivül, felelém mosolyogva.

— Tehát mint mondám, te okos leányka vagy! Elmegyünk a Strada di Toledora, s te fellépsz mint tánczosnö. Az emberek mind oda fognak tódulni és téged csodálni.

— Megvan ön erről győződve?

— Biztos vagyok benne.

— Szép öntöl, ha ennyire bizik bennem.

— Igen, mondá monsieur Francois, hisz én valék

mestered. S akit én neveltem, annak ölébe esőként fog hullani az arany.

— S ha a rendőrfőnök reánk akad?

— Nem fog ránk találni.

— S ha mégis?

— Akkor kinevetjük őt!

— Nehezen hiszem.

— Légy nyugodt. Ha mutatkoznék, egyszerüen kikaczagjuk. Jöjj csak velem, éppen most jutott eszembe egy hely, hol biztos fedél alá jutunk.

Beláttam, hogy Francois most nagyon is gyönge támasz, csak olyan, mint egy hajóroncs a viharos tengeren.

De nem volt választásom.

Francois szeretett engem, s csak jót akart velem tenni, s még mindig elég jó, ha gyenge segitség is áll oldalunk mellett, mint semilyen.

Elhagytuk tehát a lakatlan házat, melynek tulajdonosa vagy elmenekült, vagy megöletett.

A lázongó tömeg a főtereket foglalta el, s monsieur Francois ugy látszik szándékosan, vagy mert utja ugy hozta magával, a legfélreesöbb és legcsendesebb utczákon vezetett.

Végre egy sötét szük utczában befordultunk.

Ugy tetszett nekem, mintha már jártam volna ebben az utczában.

Habozva álltam mesterem mellett, s kérdöleg néztem reá.

Francois megsejté, hogy mit akarok.

— Ne félj Ottilia, a hová te velem jösz, ott életemmel kezeskedem érted.

— S melyik házba megyünk?

— Abba, ottan.

— Az a rozzant épület nem lehet tisztességes és becsületes emberek tartózkodási helye.

— Miből gondolod?

— Külseje nem lehet valami bizalomkeltö!

— Az nem tesz semmit.

— Valóságos rablófészeknek néz ki.

— Oh Ottilia, ide csak nagy emberek jönnek. Itt szokott megfordulni Rinaldó Rinaldini is.

— Rinaldó Rinaldini?

— Igen a hös!

— De hát ki az? kérdém Francoistól, mert akkor még nem hallottam a nagy rablóvezér nevét.

— Ki az a Rinaldini? Nápoly második fejedelme, szólt Francois.

Kisérőm oly ártatlan hangon ejtette ki e szavakat, hogy én csakugyan elhittem, miszerint a rablókapitány valami herczeg.

Ha sejtettem volna, hogy nem igazat mond, soha sem léptem volna be a gyanus házba.

— S itt fogjuk találni Rinaldinit?

— Azt nem tudom.

— Milyen időben jö el?

— Ottilia, már hogy tudnám én azt, mikor oly soká elvoltam zárva a világtól.

— De hát, hogy néz ki.

— Majd meg fogod látni.

Beléptünk a szobába, hol több férfiu sajátságos kinézéssel ült a kályha körül.

A férfiak mind felkeltek a hogy beléptünk és nyájasan üdvözöltek.

Valóban, sohasem hittem volna, bár jól ismertem honfitársaimat, hogy ily rendkivül udvariasságra képesek legyenek. Pedig ezek a férfiak mind rablók voltak, s azért bátran nemeseknek lehetett volna öket tartani, oly elökelöen, s oly udvariasan viselték magukat irányomban.

Az olasz rablók általában igen udvariasak.

Sohasem történt még meg, ha valamely utast kiraboltak, hogy annak mindenét elvették volna.

Leghiresebb közöttük természetesen Rinaldó Rinal-

dini, kiről oly sokat beszéltek, s kinek hire az egész világon elterjedt.

Hőstetteiről, csinyjeiről, merész rablásairól napokig ellehetne beszélni. De hiszen te magad is sokat hallhattál felőle, édesem, kérdé a grófnő Tréger Leótól.

— Igen, viszonzá Leó. Könyveket is irtak felőle.

— Ebbe a társaságba kerültem tehát, folytatá elbeszélését Dragon grófné. Rablók és csempészek közé. Egyik arcz oly ismerősnek tünt fel előttem, mintha ezt börtönben láttam volna.

Ugy látszott, hogy a börtönépületet is megostromolták, s a foglyokat kiszabaditották.

Közöltem Francoisval észrevételemet.

— Igen, mondá, a foglyok kiszabaditották magukat a börtönből.

Aztán halkan hozzátette:

— De a nemzeti gárda majd talál módot, hogy ujra összefogdossa e veszedelmes egyéniségeket.

— Szegények, ujra börtönbe kerülnek.

— Sajnálod őket, Ottilia? Én saját fogságomra gondolék.

— Sajnálok mindenkit, ki ártatlanul szenved.

— Légy nyugodt, a kiszabadult foglyok közül sok egészen megérett az akasztófára.

— Monsieur Francois?

— Mit kivánsz, édesem.

— Hagyjuk el ezt a korcsmát.

— Nem lehet.

— Itt rablók, banditák tanyáznak.

— Ezek első osztályu banditák. Ezeknél csak védelemre számithatsz.

— Mindegy, de nem szeretek ily társaságban lenni.

— Egyelőre itt kell maradnunk, majd ha minden lecsendesül, távozni fogunk innen.

Belenyugodtam.

— De hogy ezek az emberek nem tudnak tisztességesen megélni?

— De édesem, viszonzá Francois, nem tudod te azt, hogy Olaszországban senkinek sincs nagyobb becsülete, mint a rablónak.

Nézd csak meg ezeket az embereket, mily okosan beszélnek a politikai viszonyokról.

A városban zendülés van, általános zürzavar s még sem jut egyiknek sem eszébe rabolni, gyujtogatni menni.

— Bizonyára tudni fogják, hogy mikor halászhatnak a zavarosban. Én nem akarok közöttük maradni, keressük fel a tisztességes embereket.

Monsieur Francois feltolta sapkáját és diadalmas hangon mondá:

— Nagy terveim vannak veled, Ottilia.

— Ön mindig csak a terveknél marad.

— Hja, ember tervez, Isten végez, tartja a közmondás. De kedves leányom, ne légy oly makacs. Várj türelemmel. Hallgass meg tehát.

— Hallgatom Francois.

— Ha egy éjjel még itt maradsz, holnap már elökelöen élhetünk. Urak leszünk.

— De hát hogyan.

— Általad?

— Általam?

— Ön tréfál.

— Egyáltalában nem tréfálok.

— De hát mit csináljak?

— Tánczolni fogsz.

— A banditáknak?

— Olaszország elökelö férfiainak, viszonzá mesterem; és ezek alatt a rablókat értette.

— Soha!

— Ottilia légy okos. Ne ellenkezz velem.

— Ha legalább Rinaldini itt volna.

— Sajnos, az nincs itt.

— Várjunk reá!

— Bohó gyermek, hiszen nincs is Nápolyban.

— Hát hol van?

— A jó Isten tudja, hol kóborol. De biztositlak téged, hogy ezek sem megvetendő banditák.

Még mindig haboztam. Valóban resteltem, hogy müvészetemet a rablók előtt mutassam be.

— Tehát, mint mondám, te tánczolni fogsz. Nemde, beleegyezel.

— Csakis az ön kedvéért.

Monsieur Francois tapsolt örömében.

— Hogy fognak ezek az emberek bámulni, imádni: rajongani fognak érted. A tenyereden hordozhatod őket.

Mialatt köztem és Francois közt a beszélgetés folyt, két rabló közt éles szóváltás támadt.

Mindketten kést is rántottak, hogy egymásra rohanjanak.

A jelenlevők mind felugráltak, körbe álltak, hogy nézzék a jelenetet.

Valóban ördögi látvány volt

Két ember élet-halál harczra ment egymás ellen, a többiek nyugodtan nézték s kedvükre való érdekes mulatságnak tartották a küzdelmet.

A két férfiu, mint két tigris állott egymással szemközt.

Mindketten szépek és fiatalok valának.

A szóvita abból támadt, mert az egyik királypárti volt, a másik pedig az alkotmányt védte.

— Nos, még mindig tagadod, mondá a fiatalabbik, mialatt kését erősen kezében tartotta, hogy a király romlásba dönti az országot.

— Tagadom, felelé hevesen a másik. A király jó és tiszteletreméltó uralkodó.

— Éljen az alkotmány! kiáltá a fiatalabbik.

— Éljen a király! kiáltá a másik.

Sajátságos szeszélye a sorsnak. A politika, mely miatt Olaszhon oly sok jeles harczosa elvérzett, most két bandita versengése tárgyát képezte.

A banditák már egymásra akartak rohanni és én biztos voltam benne, hogy addig egyik fél sem fogja elhagyni a küzdtért, mig ellenfele nem hever vérében a padlón.

Gyors elhatározással villogó késeik közé ugrottam.

— Álljatok meg, mit veszekedtek, csináljatok nekem helyet, nem látjátok, hogy a ti ökleiteknek ott nem lehet helye, hová én lábamat akarom tenni. Mi, ez urak? Szinjáték? Hagyjatok fel vele. Ki fog velem tánczolni.

— Grandok és herczegek, hallatszott monsieur Francois szava, mialatt a két viaskodó csodálkozva eresztette le kését. Nézzétek csak, kiáltá tovább, leányomat tánczolni, tiz törszurásnál többet ér, biztositlak benneteket. Nézzétek.

— Egy guitarriet, hol van egy guitarre, kiáltá egy fiatal ember a körből. Igen, tánczoljon. Én a tánczra szavazok. Ne folyjon vér.

— Én is a tánczra szavazok.

— Én a vérre.

— Nem kell vér.

— Táncz kell! Tánczoljon a szép leány.

Általános lárma, kiabálás keletkezett.

A vége az lőn a dolognak, hogy a két viaskodó helyet engedett nekem.

Tánczolni kezdtem. Tánczoltam őrült hévvel, lázasan, mint talán még soha életemben.

S mi volt az eredmény?

A töröket elrejtették, hogy engem bámuljanak.

A nézők tapsoltak, kiabáltak örömükben.

— Ezt a tánczot a királyért tánczoltam, szólaltam meg, midőn abbahagytam müvészetemet.

A királypártiak ugráltak örömükben.

— Most pedig az alkotmány hiveiért fogok egy tánczot eljárni.

Nevettek.

— Miért ne? szólék én! Tegyük meg mindenkinek a kedvét, s békében élhetünk.

Szavaim tetszettek.

Ujra tánczolni kezdtem. Eljártam a tarantellát.

Fölhangzott ujra a taps. De a tetszés zaját tulharsogta monsieur Francois szava.

— Látjátok, milyen leányom van, kiáltá, nézzetek reá, s bámuljátok őt. Mindenre én tanitottam őt. Ugy-e, nagyszerü mester vagyok.

Aranyakat hallottam csörömpölni.

Oda pillantottam s láttam, hogy mesterem egy kis tálczával körül járta a férfiakat, s pénzt gyüjtött.

Midőn készen voltam a tánczczal, valamennyien hozzám rohantak s üdvözöltek.

S ezt mind oly előkelő udvarias modorban tették, mintha csakugyan igazi nemesek lettek volna.

Kissé megpihentem.

Aztán ujra elkezdtem a tánczot, s monsieur Francois is ujra pénzt gyüjteni indult.

Azt hiszem, nem csalódom, ha azt állitom róla, hogy fáradhatlan gyüjtő volt.

Oly szenvedélylyel üzte mesterségét, mintha egész életében sohasem csinált volna egyebet.

Végre elfáradtam, és kértem Francoist, hogy vezessen szobámba.

A jelenlevők tiltakoztak.

— Nem, nem, kiálták, tánczolj még nekünk.

— Megtettem kivánságtokat, mondám nekiek, s most engedjétek ti is, hogy nyugodni térhessek. Nekem is kell talán csak pihenni. Nem gondoljátok?

Helyet csináltak és eltávoztam Francoisval.

61. fejezet.

A rejtélyes ismeretlen.

Szobámba tértem — folytatá Dragon grófné — s csakhamar elaludtam.

Másnap, alig hogy fölvirradt, kopogtatást hallék szobám ajtaján.

— Még korán van, szólék ki, jöjjön később.

— Én vagyok, Ottilia, mondá monsieur Francois.

— Ah, ön az! kérdém.

— Igen, én vagyok. Hoztam neked czukrokat, és még valamit.

— Még valamit?

— Igen, még valamit!

E szó felizgatott.

Rejtélyesen hangzott előttem. Fölkeltem tehát ágyamból, s kinyitottam az ajtót.

Ott állt Francois, s kezében castegnettát és tambourát (olasz hangszerek) tartott.

Egészen át volt változva. Mint tánczos jelent meg előttem, s szobámba is tánczlépésekben jött be. Mögötte egy ifju állt, kezében egy cziterával.

— Mindezeket neked küldi Don Arias.

— Ki az a Don Arias? kérdém csodálkozva.

Mesterem rejtélyes arczot vágott és kerek kalapját, mert most ilyet viselt, kissé feljebb tolta fején, s igy szólott:

— Don Arias látott és ismer téged, de nem akarja, hogy te is ismerd öt.

— Akkor adja vissza neki ajándékait.

— De Ottilia, ez nem azt jelenti, hogy te sohasem fogod öt látni, csak most egyidöre akar előtted ismeretlen

maradni. Igy csináltuk ezt ki kettönk között. Azért kérlek, fogadd el ez ajándékokat, mert ettől függ jólétünk.

— Jólétünk, monsieur Francois? S ön még azt meri állitani, hogy én rendkivül sokat tanultam öntől, mondám mosolyogva.

— Mindenesetre Ottilia, ha te nagy tánczosnő akarsz lenni, nem szabad, hogy a tamboura, czitera hiányozzék. Még ma elmegyünk a Strada di Toledora. Ott te tánczolni fogsz, én meg játszom. A nép bámulni fog téged. Oh mily boldog időket fogunk mi megérni.

— De azt akarom tudni, hogy ki az a Don Arias!

— Azt nem szabad elárulnom, különben meggyülik a bajom.

— Ah, mily örültség.

— Nem, Ottilia. A fejem forog szóban.

— A feje?

— Igen, a fejem, ismétlé monsieur Francois.

— S ön annyira félti a fejét?

— Igaz, hogy szerfölött rút, de hát fej nélkül még sem lehet élni.

— Az igaz, mondám nevetve. De hát én nem leszek árulója.

— Attól nem is félek.

— Mitől fél tehát?

— Don Arias haragjától.

— Ön szerfölött félénk ember. Pedig egykor, mint mondá, mily hősies tetteket vitt véghez.

— Az igaz is, Ottilia, de más körülmények között.

— A bátor mindig bátor marad.

— Mi most még szegények vagyunk. A szegénynek pedig nem lehet bátorsága.

Beláttam, hogy bizonyos tekintetben igazsága van.

— Jól van tehát, szólék, adja át nekem az ajándékokat, elfogadom. De önt számüzöm magamtól mindaddig, mig meg nem mondja, hogy ki az a Don Arias?

A szép Clarisse igéző pongyolában a pamlagon hevert.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— Ottilia, azt valóban nem tehetem.

— Távozzék.

— Ottilia, mondá, akkor a tengerbe ölöm magamat.

— Nem bánom, akármit csinál.

Ne hidd, kedves Leóm, hogy csakugyan igy gondolkodtam, mert talán meg se tudtam volna Francoistól válni, de gyötört a kiváncsiság, s azért voltam ily kegyetlen mesteremmel szemben.

— Jól van tehát, ha éppen tudni akarod elmegyek, Don Ariashoz, előadom helyzetemet, akkor talán megengedi, hogy eláruljam kilétét.

Francois egy perczig szünetet tartott, kalapját mélyen szemébe huzta s igy folytatá:

— Ottilia, ha Don Arias makacskodik, én megölöm magamat.

Evvel elrohant.

Utánna szaladtam, hogy visszatartsam.

De már késő volt. Francois eltünt.

Lelki furdalásokat éreztem. Azt hittem, hogy sohasem fogom többé látni mesteremet.

De egy óra mulva visszatért.

Rendkivül szomoru volt. Kérdésemre nem adott egyéb választ, mint, hogy neki vége van.

— A halál fia vagyok, sóhajtá.

Hasztalan igyekeztem öt vigasztalni, s még az sem látszott felviditani, midön elmondám neki, hogy szivesen elmegyek vele a Strada di Toledora tánczolni.

— Ottilia, szólott siri hangon, neked nem szabad tánczolni.

— Nem szabad?

— Nem!

— Ki tilthatja meg?

— Don Arias!

— Isten áldja meg azt a Don Ariast, mit akar ez az ember önnel.

— Nem tudom.

— Nápolyban lakik?

— Természetesen.

— Szabadon jár-kel?

— Szabadon!

— S ha mi találkozni fogunk vele, megmutatja ön nekem.

— Talán.

— Akkor hát jöjjön, mutassa meg nekem Nápolyt. Tulajdonképpen azt akartam mondani: mutassa meg nekem Don Ariast.

De be kell vallanom, Nápoly éppen oly ismeretlen volt előttem, mint Don Arias.

Elindultunk tehát és bebarangoltuk Nápolyt.

Néhány nap telt el. Francois biztositott, hogy legyek nyugodt, mert ma meglátom Don Ariast.

— Francois, szólék, én mindenesetre meg fogom tudni, hogy ki az a Don Arias. Ha az utczán meglát minket, ő erősen meg fog nézni engem, mit más nem tenne. S ebből tudni fogom, hogy ki az a Don Arias.

— Nézz csak oda Ottilia.

— Nos?

— Nem látsz ott egy embert.

— Többeket látok.

— Nem mind téged néznek.

— Valóban, ugy tetszik.

Francois felkaczagott.

— Ha minden ember, ki reád néz, Don Arias volna, akkor egész Nápoly csupa Don Ariasokból állana. Nem látod, hogy az egész város téged néz.

— Szeretném tudni miért?

— Miért, mert te csókolni való szép nő vagy.

— Mit törődnek ezzel az emberek.

— Oh, a férfiak semmivel sem törődnek jobban, mint a szép nőkkel.

— De én nem akarom, hogy az emberek reám bámuljanak.

— Azt nem kérdezik az emberek, leányom, mert mi nem vagyunk a törökök közt, hol a nőket fátyol alá rejtik.

— De a férfiaknak lehetne annyi becsületük, hogy békében hagyjanak, hiszen mi nem bántjuk őket.

— A nők se különbek a férfiaknál.

Ekkor egy magas, óriás termetü, fekete bajuszu, és szemü férfiu közeledett felém, és köszöntött.

Nem sokat gondolkoztam, hanem hangosan kiáltám.

— Jó napot, Don Arias!

Monsieur Francois felkaczagott.

— Miért kaczag ön, kérdé az idegen dühösen.

— Kis leánykámon, ki önt mint Don Ariast üdvözölte.

A fekete ember szintén nevetett és távozott.

— Monsieur Francois, kérdém, nem ez volt.

— Te kis bolond, ez nem ő, ismerem ezt a férfiut jól. Neve Signore Sancho.

— Semmi több, csak Signore Sancho?

— Azonfelül bikaviador.

— Bikaviador?

— Igen, valahonnan Spanyolországból vetődött ide. Most a nápolyi királynö mulatságára itt is bikaviadalokat akar rendezni.

Végre a harmadik napon azt mondám monsieur Francoisnak, hogy elmegyünk a Strada di Toledora.

Ott fogok tánczolni.

Mesterem összerezzent, mintha végveszély fenyegetné.

— Ottilia, neked nem szabad tánczolni.

— Miért, mert Don Arias nem akarja.

— Ottilia, te a legszerencsétlenebb emberré teszel a földkerekségén.

— Az nekem mindegy. Én meg akarok szabadulni a rémektöl.

— Ö nem rém, Ottilia.

— Ön mindig szerette, ha tánczolok, sőt mint egykor mondá, evvel kell megszerezni kenyerünket.

— Nekem van még pénzem.

— Don Ariastól?

Francois hallgatott.

— Nem akarok semmit tőle, folytatám.

Francois teljes erejéből tiltakozott elhatározásom ellen, de megmaradtam szándékom mellett.

Francois végre engedett, s emellett oly szomorú arczot vágott, mintha vérpad alá vinnék.

Délután volt, midőn kimentünk a Strada di Toledora.

Elkezdtem tánczolni, nagy néptömeg csődült össze s tapsolva, ujjongva nézték játékomat.

Monsieur Francois siralmas szerepet játszott. Mindig a hátam megett bujkált, s csak közbe-közbe vetett egy diadalmas pillantást — azt is lopva — a néptömegre.

Csodálkoztam felette, a tálczával még nem indult pénzt gyüjteni.

Végre ugy látszik mégis eltökélte magában, hogy kéregetni megy.

De alig lépett elő, mintha a földbe gyökereztek volna lábai, reszketve, halálsápadtan megállott.

— Ottilia, susogá remegő hangon, jöjj. Minden szentekre kérlek, jöjj.

Tovább tánczoltam.

Megfogta ruhámat s magával akart hurczolni.

Lesujtó pillantást vetettem reá.

Miután látta, hogy minden kisérlete hasztalan, elrejtözött valahová, mert szemeim nem látták.

Hirtelen hangos kiáltást hallottam.

A kiáltás oly erős volt, hogy a tömeg figyelmét is magára vonta.

Ekkor észrevettem, hogy a tömegen keresztül egy fiatal férfi tör át, szemeit rám szegezve, mialatt egész közelembe egy halk hangot hallottam.

— Ottilia, leánykám, ha életed kedves, jöjj.

Monsieur Francois volt.

A fiatal férfi mind jobban közeledett. Iszonyu szemeket meresztett reám, s homlokát összeránczolá.

— Ez Don Arias? kérdém halkan, mialatt szünetet tartottam, s az összegyült nép tetszés nyilvánitásokkal és tapssal üdvözölt.

— Igen, ez Don Arias! nyögé Francois és egész testében remegett.

— No akkor várjon, mig kedvem lesz vele személyes ismeretséget kötnöm, válaszolám s ujra elkezdtem tánczolni.

Mesterem magánkivül volt, s egészen a hátam mögé bujt, mintha a nagy tömeg nem birt volna elég védelmet adni neki.

Jól láttam, hogy Don Arias nem vette le a szemét rólunk s majd reám, majd Francoisra pillantott vészteljes szemeivel.

De én nem remegtem a kihivó pillantásoktól, s büszkén néztem reája.

E pillanatban azonban egy másik arczot pillantottam meg, melytől halálra rémültem.

Az öreg rút asszonyé volt, ki engem a fürdésnél meglepett és magával vonszolt.

Ez a nő tekintett reám, meredt szemeivel, s vad hiénaként rám vigyoritá hófehér fogait.

Reszkettem félelmemben, de azért nem vesztettem el lélekjelenlétemet.

Szabad olasz nő vagyok, ki semmi bünt sem követtem el, gondolám magamban, voltaképpen mitől is rettegek? Ki bánthat engem?

A tánczomnak vége volt s az urak közül többen hozzám jöttek, hogy üdvözöljenek.

Alig hallottam üdvözleteiket. Folyton Don Ariasra és

a vén asszonyra pillantottam, kik egy perczre sem vették le rólam szemeiket.

Végre bátorságot vettem magamnak, megragadtam Francois kezét s áttörve a tömegen, utnak eredtem.

Tiz perczczel később egy kis szük utczában találtam magamat, oldalam mellett Francoisval haza felé ballagva.

— Monsieur Francois ön gyermek. Mitől fél ugy? Lássa, hogy senki sem parancsolhat nekünk, mert nincs joga.

E pillanatban Francois megállt.

Egy nagy fekete kereszt mellett haladtunk el, melyen Krisztus képe függött.

Monsieur Francois letérdelt.

— Tovább, nem megyek, mondá elhaló hangon.

Szavainak rezgése egészen átjárt.

— Francois, kiálték, az Istenért mi van önnel?

Francois hallgatott.

— Ön kétségbe van esve?

— Végem van, suttogá.

— De hát miért? Szóljon az Istenért.

Sötét tekintettel pillantott reám, s intett, hogy bujjak a háta mögé.

Körül tekintettem s rémülten láttam meg azt a két villogó szemet, mely a Strada di Toledon üldözött.

— Mit akar ez a nő? kérdém remegve.

— Bujj el Ottilia, különben végünk van, suttogá Francois.

— De hát miért fenyeget bennünket az öreg asszony?

Alig hogy e szavakat kimondtam, a rút anyóka folyvást közelebb jött, a nélkül, hogy szemeit levette volna rólam.

Egyszerre mellettem termett.

— Ej leánykám, két légy egy csapásra. Soha sem hittem volna, hogy ilyen fogást teszek. Mily nagyszerü társaságba kerültél. Ezt az urat én jól ismerem. Nem ugy van barátom? kérdé Francois felé fordulva.

S gunyos vigyorgással közeledett mesterem felé, ki átölelte a keresztet s remegett mint egy gyermek.

— Monsieur Francois! szólék hozzá, mialatt büszkén végig néztem az asszonyt, mondja, mit fél ettől a rút vén banyától.

Az asszony fölkaczagott s megfogta gyámatyám, monsieur Francois karját.

— Jöjj gyorsan, mondá, ne ellenkezz. Don Arias itt van közelben, s csak egyet intek, ő azonnal itt terem. Talán kegyelmesebb leszek majd irántatok, ha önként követtek.

Monsieur Francois kérdőleg pillantott reám.

— Nem megyünk önnel, kiáltám.

— Nem?

— Nem, kiáltám reá határozottan. Önnel soha sem megyünk egy tapodtat sem.

— Egy tapodtat sem, válaszolá az ördögi nő. Oh, ismerem az ilyen beszédeket.

— Akkor kár, hogy ily sok időt veszteget reánk, felelém.

— Ismerem az ilyen, beszédeket mondá ujra a vén banya, de nem használ semmit, akármit is csinálsz, te a hatalmamban vagy.

Az öreg megragadott karjaival s oly erősen fogott át, hogy majdnem megfulladtam.

Segélyért kiáltottam.

De ujra két erős kar nyomását éreztem.

Elvesztettem eszméletemet.

Midőn magamhoz tértem, egy csinos szobában találtam magam.

Mellettem monsieur Francois állt mosolyogva.

— Adj hálát az Istennek, hogy élsz, mondá gyámatyám. S még én is élek!

— Istennek hála! felelém s nem kevésbé csodálkoztam.

— Oh, azalatt sok történt, mialatt te eszméletlenül feküdtél, folytatá Francois.

— Hol van az öreg asszony? kérdém.

— A börtönben.

— S hol van Don Arias?

— A börtönben, felelé Francois.

---

62. fejezet.

A vallatás.

Tartsunk egyideig szünetet Dragon grófnö elbeszélésében, és térjünk vissza Lazárera, az uj királyi biztosra és méltó párjára Megyváry Gáborra.

Lazáre, miután tőle Hettenau lovag eltávozott, első gondja volt ruháit, melyen vérfoltok valának, megsemmisiteni.

Auerborn grófnak eltünése óriási izgatottságot keltett. Senki sem tudta, hogy hová tünhetett el oly gyorsan.

Hulláját a viz — ugy látszik — nem vetette partra, mert senki sem találta fel, s igy a bécsiek közül senki sem tudta, hogy a fiatal gróf gyilkosság áldozata.

Lazáret ujabb gyilkossága legkevésbbé látszott bántani.

A büntető igazságszolgáltatás kezétől nem keltett tartania, s igy teljesen nyugodt volt.

Auerborn gróf pedig örökre eltünt a Duna habjai között, tőle tehát nem félt.

A halottak nem beszélnek.

Gondolt néha ugyan arra, hátha nem találta pisztolya a grófot halálosan? hátha valami uton-módon megmenekült.

De csakhamar megnyugtatta magát, miután napok, sőt hetek teltek el, s a grófnak nem volt semmi nyoma.

Az első napokban senkinek sem tünt fel, hogy Auerborn nem látható. Mindenki azt gondolta, hogy valami kaland után indult, s igy senki sem kerestette.

Még saját palotájában sem aggódtak miatta, mert megszokták, hogy a fiatal gróf néha három-négy napig sem tért haza.

Midőn azonban egy hét elmult, s a gróf semmi életjelt nem adott magáról, mindenfelé kerestetni kezdték. De nem találták sehol.

Végre a bíróság is bele szólt a dologba.

Kutatni kezdte, hogy hol tartozkodott a fiatal gróf utoljára.

A nyomok a Megyváry palotába vezettek.

Diewahl vizsgálóbiró csakhamar megjelent Megyvárynál.

A vizsgálóbiró megjelenése Megyváryt szerfelett meglepte.

— Mivel szolgálhatok uram, kérdé Megyváry komoran.

— Ön meg fog bocsátani, szólt a vizsgálóbiró udvariasan, de Auerborn Károly gróf ügyében jöttem önhöz tudakozódni.

— Sajnálom, viszonzá Megyváry elöbbi hangján, én nem tudok felöle semmit. Magam is a legnagyobb megdöbbenéssel értesültem szegény barátom rejtélyes eltünéséről.

— Azt mondják, hogy utoljára itt látták.

— Auerborn, ha nem csalódom nyolcz-kilencz napja, hogy egy este nálam volt. Nálam éppen nagy társaság volt, s szegény barátom éjfél után távozott.

— Önnel ?

— Talán csak nem gondolja, hogy én tüntettem el vagy öltem meg barátomat. szólt Megyváry.

— Isten mentsen, válaszolá a vizsgálóbiró, csupán mint a törvény embere keresem a nyomokat.

S Diewahl igazat mondott. Esze ágába se volt Megyváryt gyanusitani, kinek különben óriási vagyona volt s igy semmi oka sem lehetett a grófot megölni. Aztán jó osztrák érzelmü hazafinak tartották.

Olvasóink különben tudják, hogy neki csakugyan semmi része sem volt a gyilkosságban.

— Nem tudná tehát megmondani, hogy a gróf kivel távozott, vagy egyedül ment el?

— Barátom, Lazáre társaságában hagyta el a társaságot.

— Az uj királyi biztos társaságában.

— Igen, felelé Megyváry. A társaság többi tagjai pedig még nálam maradtak.

— Nem lenne szives velem közölni, hogy kik voltak azok?

— Oh, igen szivesen, felelé Megyváry.

Diewahl vizsgálóbiró tárczájából kis papirszeletet vett elő.

— Ha nem csalódom, azon az estén báró Dorning, Winterhausen herczeg huszárezredes voltak nálam, mondá Megyváry és még többeket is megnevezett.

A vizsgálóbiró gondosan feljegyezte a neveket, aztán barátságosan elbucsuzott Megyvárytól és Lazárehoz hajtatott.

Megyváry egyedül maradt.

Ekkor kezdett csak komolyan gondolkozni Auerborn gróf rejtélyes eltünéséről.

Szörnyü sejtelem vonult keresztül agyán.

— Lazáre meggyilkolta, mondá magában. Igen, ő a gyilkos. Most már biztos vagyok benne. Lazáre azon az estén óriási összegeket vesztett, s tételeit mind a gróf nyerte el.

De gondolait nem közlé senkivel, feltevéseit különben sem tudta volna bebizonyitani.

Aztán Lazáre neki barátja is volt.

Ez eset azonban oly komoran hatott reá, hogy elhatározta egyidőre beszüntetni a kártyázást, az urak nem csekély boszuságára, kik most már nem tudták, hogy hová men-

jenek pénzüket eljátszani, mert a Megyváry bankhoz hasonló játszóterem egész Bécsben nem volt.

Diewahl vizsgálóbiró eközben Lazárehez érkezett.

Lazáre nem volt honn.

— Hol van, kérdé Diewahl a szolgát s mikor jön haza?

— Uram tizenkét órakor jön haza, felelé a komornyik.

Diewahl órájára pillantott.

Féltizenkettőt mutatott.

— Akkor tehát várni fogok! mondá a vizsgálóbiró.

A komornyik a szobába vezette a vizsgálóbirót.

Lazáre nemsokára visszatért.

Nem csekély megdöbbenéssel értesült, hogy Diewahl vizsgálóbiró várja öt.

— Tehát már tudnák, hogy én vagyok a gyilkos? mondá magában.

Habozva állott meg az elöszobában.

— Jobb lesz elmenekülnöm, gondolá, de nem, mégsem. Akkor elárulom magamat. Meghallgatom előbb a vizsgálóbirót.

Belépett a szobába.

A vizsgálóbiró udvariasan köszöntötte, arcza nyájas volt.

Lazáre a fogadtatásból látta, hogy még nincs veszély.

— Mivel lehetek szolgálatára biró ur, kezdé a társalgást Lazáre, sajnálom, hogy csak kevés idöm van, mert egy órakor Magyarországba kell mennem, fontos ügyben ö herczegsége Windischgrätz megbizásából.

— Rövid leszek, felelt a vizsgálóbiró.

— Kérném tehát . . . .

— Értesültem, hogy Auerborn Károly gróf az ön társaságában távozott Megyváry házából.

— Igen, felelé Lazáre.

— Nem tudná megmondani, hogy hová ment?

— A szép Clarissehoz.

— A szép Clarissehoz, ki az?

— Egy hires szépség Bécs városában, s a gróf kedvese volt. A Duna csatorna mellett lakik, mondá Lazáre, s közelebbről leirta a ház fekvését.

— Ön elkisérte?

— Nem! felelé Lazáre.

— Hol hagyta el tehát a grófot.

— A hogy kiléptünk az utczára mindjárt, mert ő mint nekem mondá, Clarisset megy meglátogatni. Útaink tehát kétfelé válván, én elbucsuztam a gróftól s haza jöttem.

A vizsgálóbiró megköszönte a felvilágositásokat, s szerencsés utat kivánva Lazáre küldetéséhez, távozott.

Egyenesen a szép Clarisset indult felkeresni.

Csakhamar megtalálta a szürke egyemeletes házat.

A kapu csukva volt, s az ablakok sürün elfüggönyözve.

Diewahl becsöngetett.

Egy öreg asszony jött kinyitni a kaput.

Az öreg asszony végig nézte a vizsgálóbiró görnyedt alakját s kopottas öltözékét, aztán igy szólt:

— Önt uram, a szép Clarisse nem fogja fogadni?

— Ugy? mondá Diewahl, azt elhiszem, hogy látogatásom neki nem kedves, de nem tehetek róla. Vezessen hozzá!

Diewahl azt gondolta, hogy nyomon van, megtalálta a gyilkost..

— Ismétlem, uram, hogy urnöm csak urakat, elökelö urakat, grófokat, herczegeket, érti, herczegeket szokott fogadni.

A vizsgálóbiró arcza elkomorult. Az öreg asszony eme szavai egyszerre megsemmisitették elöbbi feltevéseit. Az öreg asszony tehát ezért nem akarja öt a szép Clarissehoz felvezetni.

— Persze én nem nézek ki gavallérnak, mondá magában.

— Én Diewahl vizsgálóbiró vagyok, szólalt meg végre. A törvény nevében követelem, hogy vezessen hozzá.

— Az már más, szólt az öreg asszony nyugodtan, ugy kérem tessék követni.

A vizsgálóbiró felhaladt a lépcsőkön.

— Azonnal értesitem urnőmet! kérem egy perczig itt a fogadó teremben várni.

— Felesleges! szólt Diewahl, értesiteni Clarisset. Vezessen egyenesen hozzá.

Az öreg asszony nem tett több ellenvetést, hanem szótlanul urnője szobájába vezette a vizsgálóbirót.

A szép Clarisse, rózsaszinü ruhájában egy pamlagon hevert.

Az ajtó nyilásra felpillantott s csodálkozva látta a kopottas alakot.

— Hogy kerül ön ide? s mit akar, kiáltá ingerülten.

— Csak türelem, szólott a vizsgálóbiró s gunyosan mosolygott.

— Nos?

— Én Diewahl vizsgálóbiró vagyok, szólott a biró s elhallgatott.

Várta szavai hatását.

A szép Clarisse azonban teljesen nyugodt maradt. Még el se sápadt.

A tapasztalt vizsgálóbiró rögtön átlátta, hogy itt megint rossz nyomokon tapogatózik.

— Mit akar tőlem, szólott Clarisse, a nélkül, hogy felemelkedett volna ülőhelyéből.

— Mindjárt megtudja.

— Valóban kiváncsi vagyok reá.

— Auerborn Károly gróf utoljára önnél volt.

— Azt nehezen hiszem, válaszolá Clarisse.

— Biztosan tudom.

— Nem akarok vitatkozni önnel, szólott a szép nő, Károly grófot körülbelül husz napja, hogy nem láttam, s nagyon valószinütlennek tartom, miszerint a gróf ur ezen idő alatt sehol sem mutatkozott volna.

— Auerborn gróf ur eltünt.

— Tudom! válaszolá Clarisse egészen nyugodtan.

— Nem volna szives megmondani, hogy hová tünt el.

— Azt magam is szeretném tudni.

— Figyelmeztetem önt, hogy ne tagadjon semmit. Károly gróf kilencz nap előtt éjjel tizenkét óra után önhöz jött.

— Bár igen éles elméjü férfiunak tartom, felelé a szép Clarisse gunyosan mosolyogva, mindazonáltal sajnálattal vagyok kénytelen kijelenteni, hogy téved.

A vizsgálóbiró már tisztában volt, hogy Clarisse nem a gyilkos, de azért nem árulta el gondolatait.

— Meg fog bocsátani, de ki kell hallgatnom a cselédségét.

— Azt megteheti, s ezzel fölkelve a pamlagról csengetni kezdett.

Az öreg asszony belépett.

— Hidd össze a cselédséget, parancsolá Clarisse, a vizsgálóbiró ur ki akarja öket hallgatni.

A cselédség összejött, de mindnyájan egybehangzóan azt vallották, hogy Károly grófot legalább husz nap óta nem látták.

— Ön itt a kapus, kérdé Diewahl az öreg asszony felé fordulva.

— Nappal én szoktam kinyitni a kaput, de éjjel József.

József elölépett.

— Én vagyok az éjjeli kapus.

— Nyolcz nap előtt éjfél után nem nyitott ön senkinek sem kaput?

— Senkinek.

A vizsgálóbiró még mindig nem volt megelégedve.

— Akkor kénytelen leszek házkutatást elrendelni.

— Rendelkezésére állok, szólott Clarisse.

A vizsgálóbiró mindent össze-vissza kutatott, de egyetlen egy gyanus jelre sem akadt.

— Nem tartóztatom önt le! szólalt meg a kutatás után a biró.

— Tehát engem tart ön Auerborn gyilkosának?

— Honnan tudja ön, hogy meggyilkolták?

— Nem tudom, de sejtem, hogy szegény barátom gyilkosság áldozata.

— Mint mondám, nem tartóztatom önt le, de figyelmeztetem, hogy önnek Bécset nem szabad elhagynia, sem e házból távoznia.

— Ritkán szoktam amugy is hazulról elmenni.

— Annál jobb, felelé Diewahl.

— S ha az ön megnyugtatására szolgál, állitson örököt a házam elé, nehogy valahogy megszökjem.

— Azt nem fogom tenni, söt azt is megengedem, szólott kis gondolkodás után a biró, hogy szabadon járhat-kelhet, de azért rendőri felügyelet alatt marad.

— Nekem semmi kifogásom ellene.

A vizsgálóbiró köszönt s távozott.

Fenyegetéseit esze ágában sem volt megvalósitani, mert tapasztalt biró létére rögtön átlátta, hogy a szép Clarisse ez ügyben teljesen ártatlan, csupán ijeszteni akarta a bájos fiatal nőt.

— Más nyomon kell hogy kutassak, dörmögé magában.

* * *

Lazáre könnyebbülten lélegzett föl, midön Diewahl eltávozott.

— Tehát egyelőre nincs veszély, mondá magában. Azt hiszem, mig Erdélyből visszatérek, az egész ügy el lesz feledve.

Aztán megparancsolta a szolgáknak, hogy málházzanak.

Kis idő mulva minden készen volt, s Lazáre kocsira ült, hogy küldetésének megfeleljen.

Lazáre már rég, még a gyilkosság utáni napon távozott volna Bécsből, mert Bécsen kivül nagyobb biztonságban érezte magát, de Windischgrätz egy ujabb ügyben bizta meg, miért néhány napig még az ős császári városban kellett maradnia.

Örült tehát, midőn kocsijára ült, hogy elhagyja Bécset.

Előbb azonban Megyváryhoz hajtatott.

Megyváry barátságosan fogadta.

— Tehát indulsz? mondá, nemsokára én is Magyarországba megyek. Ne feledd közös tervünket, mit az „utolsó garas"-hoz czimzett korcsmában beszéltünk meg. Málnássy Bélát s növérét meg kell semmisitenünk.

— Mikor jösz Pestre?

— Egy hét mulva!

— Akkor bevárlak ott, mondá.

— Annál jobb, felelé Megyváry. Ne feledd, hogy január 16-án Budán nagy álarczos-bál lesz, ott találkozhatunk. Én szerzetesi ruhába leszek öltözve, és ismertető jelül kezemben egy fekete keresztet fogok tartani.

— Én még nem tudom jelmezemet. De majd tudatom veled.

— Nem szükséges! elég ha te ismersz engem.

A két barát elbucsuzott egymástól.

62. fejezet.

A szép Marietta.

Hogy elbeszélésünk további folyamatát megértsük, vissza kell térnünk néhány évvel történetünkben.

— — — — — — — — — — — —

Varsó ös lengyel város, egyik hóboritott utczáján néhány évvel, történetünk kezdete előtt egy könnyen öltözött női alak suhant végig.

Szép, ábrándos szemü ifju nö.

Utána közönyösen haladt egy elökelö külsejü ur.

A leány mellett elhaladva, a bámulat hangján felkiáltott. El volt ragadtatva a leány vonzó szépségétől s egy perczre megállott.

A leány erre figyelmes lett, s mintegy megbüvölve ö is megállott, s pár pillanatig mindketten farkasszemet néztek egymással.

A leány mélyen elpirult, észrevette hogy elárulta megindulását, s gyors léptekkel tovasietett.

— Oh álljon meg, kiáltá az ifju utána, s miután a leány csak sietett tovább, önkénytelenül sietett utána ö is.

Az ifju nö most egy mellék-utczába fordult, de az idegen ur követte ide is, meggyorsitá lépteit s sietett, mint csak parányi lábai megengedték.

Hirtelen egy kapualjába fordult s eltünt.

Az ismeretlen lovag éppen akkor ért a kapuhoz, midön a leányka már otthonába ért.

A kipirult arczu lánykát, anyja, egy lengyel nö, csodálkozva kérdé:

— Kedves Mariettám, hogy kipirultál s hogy lihegsz?

— Kezedet csókolom, kedves anyám, látni óhajtottalak s miután idöm nagyon is rövid, siettem.

A szép Marietta nem mondott igazat, s az olvasó már tudja, hogy miért sietett. De Marietta talán félt anyja előtt az igazi okot megmondani.

Mert akkor igy kellett volna beszélnie:

Anyám, az éjszaka álmomban megjelent egy férfi, a ki ékszereket, palotát s hintót igért, ha az övé akarok lenni s most annak a férfinek arczát véltem felismerni az utczán.

Megdöbbenve álltam meg előtte, mélyen a szemébe néztem, s felismertem őt, a kiről álmodék. Szép csinos férfiu volt ő is, mint az, a ki álmomban megjelent, s a kitől igy megrémülve futottam. Miért futottam tőle? nem tudom.

Marietta anyja aztán leánya urnője felől kérdezősködött.

Marietta ugyanis egy előkelő lengyel házban komorna, — jobban mondva társalkodónő — volt.

Mig Marietta anyjával társalgott, addig az ismeretlen férfi izgatottan járt fel s alá a ház előtt.

Majd megállt s miután látta, hogy türelmét nem koronázta siker, a szép tündér nem mutatkozott, arra a gondolatra jött, hogy a szép leány valószinüleg itt lakik.

Gyors elhatározással hazafelé vette lépteit, mig végre egy diszes palotában tünt el.

A palota bejáratánál egy aranysujtásos kapus süvegelt neki mélyen.

A most érkezett, a palota ura, Zimielsky Fedor herczeg volt.

A leány csodás hatást gyakorolt rá és azonnal hü komornyikjához sietett.

A szolga meglátván urát, elébe jött.

— Jöjj kedves Miklós, szólitá meg öt a herczeg. Beszélni valóm van veled.

— Parancsoljon herczegséged, szólt a komornyik.

A herczeg szobájába érve, gondosan becsukta maga után az ajtót, s egészen közel lépett a szolgához.

— Miklós, kezdé a beszélgetést, a lembergi-utcza 10. számu házba egy gyönyörü leány tünt el szemeim elöl. Tudd meg, hogy ki az a lány s hogy ott lakik-e. aztán jöjj rögtön vissza, majd várni foglak. Ügyesen végezd dolgodat — mint szoktad — Miklós, s evvel egy aranyat csusztatott a szolga kezébe.

— Ha esetleg nem lakik ott, tudakold ki, hol lakik, s még ha a mennyországba találna is lakni, oda is kövesd és pontosan mondd meg nekem a lakását.

Miklós, a vén komornyik, megvolt szokva az ily megbizásokhoz s ügyes szolgálatáért nem egyszer jutalmazta meg a herczeg gazdagon.

Az öreg Miklós, csak szokásból volt szolga, mert pénze volt elég, de urát szerette, ki csak nem rég egy szép kis házzal ajándékozta meg öt, hol nemrég a szép Leonora, Fedor egykori kedvese lakott, ki azonban ráunván a herczegre, egy dzsidás tiszttel megszökött.

De Miklós nem is volt közönséges szolga, valódi mintaképe a hüségnek s megbizhatóságnak, ezenkivül a herczegnönek sohase árult el semmit, jóllehet a büszke herczegnő, kit mi már ismerünk is, nem kérdezett töle soha semmit, daczára annak, hogy tudta azt, miszerint Miklóstól férje viselt dolgairól jó forrásból értesülhetne.

Miklós, a kipróbált szolga, gyorsan haladt a ház felé, melyet ura neki megjelölt.

* * *

Rövid két óra mulva Miklós ura elött elöadta megbizatása eredményét.

— Nos, Miklós, mit végeztél? Szólj gyorsan, égek a kiváncsiságtól.

— A szép tündér, kezdé a vén komornyik, jelentőségteljesen pillantva ura felé, társalkodónő. Még pedig Wideczky grófnál.

— Wideczky grófnál? ujjongott Zimielsky herczeg. Hisz akkor még ma láthatom.

— Egy hete, hogy szolgálatba lépett, azelőtt özvegy anyja házába tartózkodott, hová nem rég érkezett haza egy zárdából.

— Zárdából? kérdé a herczeg.

— Igen, zárdából, felelt Miklós, mert apja jómódu kereskedő volt, ki nem rég veszteségei miatt fejbe lőtte magát, szegényen hagyta maga után a családját.

A leány anyja tehetetlen öreg asszony, s a leány elhatározta, hogy mint társalgónő fog egyik uri házban alkalmazást keresni, hogy öreg anyját és magát eltarthassa, mi sikerült is neki, mert Wideczky grófné felfogadta őt.

— Ha tervem sikerül, gazdag ajándékban részesülsz Miklós, mondá a herczeg.

Ezzel magára rántotta prémes téli bundáját, s sietve elhagyta palotáját meg se nézve nejét a szép, de büszke és hideg Ernát.

A herczeg e naptól fogva mindennapos volt a Wideczky grófi palotában s egy szép reggelen Wideczky grófnő arra ébredt, hogy társalgónője, a szép Marietta megszökött.

Egy darabig kutatott utána, de minthogy egészen nyoma veszett, elfeledte.

A kis ház, honnan Leonora a dzsidás hadnagygyal megszökött s mely most Miklós komornyiké volt, ismét élénk lett.

Egy uj lakó költözött bele. A szép Marietta.

A deli Zimielsky herczegnek sikerült a szép leányt rábeszélnie, hogy hagyja el urnőjét s legyen egészen az övé.

— Gyöngyök-gyöngye, szólt Zimielsky herczeg az ifju nőhöz, ugy-e nem bántad meg, hogy megajándékoztál szerelmeddel.

— Nem, felelt a leány s karjaival hön ölelte magához az ifju Fedor herczeget. Csak egy bánt nagyon, édes Fedorom.

— Szólj drága angyalom, mondá a herczeg s óhajod teljesülni fog.

— Fájdalom, kedves Fedorom, te azt nem teheted, bármily igazán hiszem is, hogy szeretsz és ohajtanád kívánságomat teljesiteni.

— Csak szólj édesem bátran.

Marietta busan lefüggeszté fejét s hallgatott.

— Mariettám, szólt a herczeg, ne gyötörj, ne marczangold szivemet. Ajándékozz meg feltétlen bizalmaddal. Mondd mi bánt, mi gyötri, szerelmes szivedet.

Marietta mélyen felsóhajtott:

— Az fáj nekem, bármint szeretlek is, hogy szerelmem által, nöd, Zimielsky Erna herczegnő mélyen sértve van. Rosszat cselekedtem, hogy téged meghallgattalak. A sors kegyetlen volt hozzám s bármint szeretlek, mégis jobb lett volna, ha téged soha meg nem ismerlek.

— Ne mondd ezt, Marietta — kiáltá a herczeg, ne szomorits engem. Tudod, hogy életemet is oda adnám érted.

Mély csend lett.

— A gyermek, melyet szivem alatt hordozok . . . . s itt elakadt szava.

Görcsös zokogásba tört ki.

Zimielsky herczeg lecsókolá a leány szép arczáról a könnyeket.

— Szivem fáj, szólalt meg végre a herczeg. Én is átkozom a végzetet, átkozom az emberiség előitéletét, zugolódom, mert nekem is van okom reá. Figyelj Marietta! elmesélem nőmmel való egybekelésemet s aztán itélj, hogy tehettem-e másként.

Még nyolcz éves koromban, — a főuri körökben akkor divó szokás szerint — eljegyeztek Rochow Ernával, mostani nőmmel, ki a leggazdagabb lengyel herczegnek, Rochow Miczislávnak, volt egyetlen leánya.

Rochow Miczisláv, az orosz kormány belső embere, a czár titkos tanácsosa volt.

Atyám, ki, mint igaz lengyel hazafi, házát mindig nyitva tartotta, a lengyel szabadságért harczoló honfiaknak és egy alkalommal atyám élesen föllépett az orosz czár lengyelellenes törekvéseivel szemben, miért is az orosz kormány elhatározta, hogy öt Szibériába számüzi.

Ekkor lépett közbe Rochow Miczisláv herczeg, a czár bensö barátja s nehéz küzdelem után kivivta, hogy atyám kegyelmet kapott.

Mennyire le volt kötve atyám Rochow herczeghez ezt beláthatod.

Egy alkalommal az öreg Rochow herczeg, ki atyámmal bensö barátságot folytatott, bármennyire is ellenkezett elveik, meglátott engem, a mint leányával, a hat éves Ernával a szönyegen játszadoztam.

Emlékszem élénken, hogy a kis Ernával gyakran s örömest el-el játszottam.

Az öreg herczegnek ekkor az a szeszélye támadt, hogy a két gyermeket, engem és Ernát, egymásnak eljegyez.

Fényes ünnepélyt rendezett.

Vajjon ki tudhatta akkor, hogy a házasság, a csalodások legnagyobbja lesz, ki tudhatta már akkor, hogy a két rokon sziv érzelme annak idején egymást meg nem értö, udvarias hideg előzékenységgé fog fajulni.

Erna Szt.-Pétervárra ment, hol a czárnö udvarhölgyei között nevelkedett.

Én itt maradtam Varsóban.

Midön az öreg Rochow elérkezettnek látta az idöt, leányát haza hozatta s mi egybekeltünk.

Akkor láttam, mint fagy meg ereimben a vér nöm rideg, kimért viselete alatt.

Én örökké a szabad természet gyermeke voltam, nem szerettem a mesterkéltséget soha, s mit nem találtam meg nömben: azt megtaláltam benned, oh angyali Mariettám!

Mondd, tehetek-e róla, hogy a frigyre léptem. S mondd tehetek-e arról, hogy téged, ki álmaim megvalósitója vagy, hogy téged szeretlek, imádlak, hogy rabod vagyok.

E szavakat Zimielsky Fodor a bensőség hangján mondta s Marietta mélyen megindulva hallgatta.

Felsóhajtott s hallgatott.

— Te még most sem birsz megbocsátani? nekem? kérdé hévvel Fedor herczeg.

Marietta fejével igenlőleg bólintott.

— Miért vagy hát még mindig szomoru?

— Melyik anya ne volna bánatos, ha tudja, hogy gyermekének, mit még szive alatt hord, nem adhatja édes atyja nevét.

— Oh hát ez az, mondá a herczeg, s fel állt félig térdelő helyzetéből s örömittasan felkiáltott. Hát csak ez az, mi hetek óta gyötör, ugy ezen Zimielsky Fedor herczeg segitni fog.

— Hogyan, sikoltott fel örömében Marietta.

Örült gondolat czikázott át agyán.

— Csak nem akarsz elválni nődtől?

— Oh nem, felelt szomoruan Fedor herczeg, ezt nem tehetem.

Az öreg Rochow herczeg bosszuálló s csak egy szavába kerülne, hogy atyámmal együtt oda kerülnék, a honnan ezelött husz évvel megmentett. Csak egy sor irásába kerülne és egy hét mulva két uj tagja volna a szibériai ólombányáknak, én és atyám. Beláthatod, hogy ezzel czélt nem érnék.

Marietta szomoruan csüggeszté le szép fejét.

— De hát mi volna az, min segitni tudnál, szólt Marietta halkan.

Zimielsky herczeg Marietta füléhez hajolt s valamit sugott neki, mintha félt volna, hogyha hangosan mondja, még a falak is elárulják.

63. fejezet.

A kicserélt gyermek.

Ugy látszott, hogy a béke ismét helyreállott a rejtett kis házban, a felhők, melyek a szép Marietta homlokán borongtak, lassanként oszladozni kezdtek, és a fiatal nő meleget árasztó szivével valóságos édenkertet varázsolt Zimielsky Fedor herczegnek a kis házból.

Zimielsky állandóan jó kedvü volt most, s a szép Marietta ölelő karjai között az egész világot feledni látszott.

Azonfelül Erna herczegnőhöz barátságosabb volt s ő is vidulni látszott, jóllehet férje hütlenségéről mit sem tudott, de érezni mindent érzett.

Hogy pedig leskelődjék, puhatolódzék a férje hütlensége felől, ezt a büszke és bájos herczegnő, magához méltatlannak találta.

Ő is a kényszer áldozata volt. Eleget tett ősz apja sajátos szeszélyének, midőn e házasságra lépett Fedórral, szivének legkisebb vonzódása nélkül.

Fény s pompa között teltek él napjai, az estélyek házánál mindennaposak voltak s igy szive jóformán alig talált időt, hogy szomoru helyzetén komolyan gondolkozzék.

Élt, nyugodtan, rendesen, megadással viselte sorsát, eleget téve a külsőségeknek, mig egy váratlan körülmény közbe nem jött.

A herczegnő anyának érzé magát.

Teljesen visszavonult a társaságoktól, s három nappal előbb, hogy Marietta egy kis leánynyal ajándékozá meg herczegi kedvesét, neki is egy leánya született.

A herczegi házban nagy volt az öröm, sürgés-forgás, a látogatások egymást érték, s a nem rég csendes herczegi palota egyszerre zajos lett.

— Megteszed-e kivánságomat, kiáltá a herczeg, vagy nyomorult fejedet e golyókkal roncsolom szét.

K. 42.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Fedor herczeg látszólag örvendett, de a ki betekintett volna dolgozó szobájába, láthatta volna ama sorvasztó nyugtalanságot, a mely rajta erőt vett. Órahosszakig elült fejét tenyerébe hajtva.

Most is épen gondolataiba elmerülve ült szobájában.

Hirtelen kopogás hallatszék.

— Szabad, szólt a herczeg.

S az ajtón örömtelt arczczal Miklós lépett be.

Valamit sugott a herczeg fülébe s mindketten gyorsan távoztak.

— Te is velem jösz! szólt a herczeg Miklósnak.

Mindketten a palota előtt várakozó bérkocsiba ültek, mely az olvasóink által már jól ismert külvárosi házba vitte őket.

A herczeg könnyedén kiszállt a kocsiból, őt követte hü szolgája, Miklós.

Mindketten siettek Marietta lakosztálya felé.

— Végre valahára, mondá a herczeg, kinyitván Marietta szobájának ajtaját s leborult Marietta ágya előtt.

Marietta homlokon csókolta a herczeget s zokogni kezdett.

— Már féltem, hogy tervem nem sikerül s ime az Isten meghallgatta kérésemet. De három napi késedelmünk van drága Mariettám, mit gondolsz, nem fog ez feltünést kelteni. Vajjon nem fog-e ráismerni a herczegnő a leánykára?

Marietta hallgatott.

— Senkinek sem szabad tudni a dolog felől, még Miklósnak sem.

Zimielsky most a bölcsőhöz rohant, hogy megnézze Marietta gyermekét.

— Tehát leány, kiáltá örömmel, mert ha fiu lett volna, legszebb tervem összeomlott volna. Nincs vesztegetni való időnk, sietek drága Mariettám, a dajkát kell mindenekelőtt tervembe avatnom.

— Siess édesem, s térj vissza minél előbb, suttogá Marietta.

Zimielsky Fedor sietve, a mint jött, elhagyta a házat.

— Hozd be a gyermeket, parancsolá Marietta Miklósnak, ki nála maradt.

Miklós gyorsan engedelmeskedett, s a kis siró jószág egyszerre elhallgatott, a mint anyja ölelő tagjai között találta magát.

— Hagyjál magamra a gyermekkel, mondá Marietta Miklósnak és az öreg dajkának.

Azok engedelmeskedtek.

Marietta hosszan, bánatosan nézett ujszülött gyermekére.

— Édes drága gyermekem, te aranyos kis madaram, ily korán kell megválnod szerető anyádtól!

Nem folytathatta tovább, s könnyei elborították leánya arczát. Majd nyugodtabb lett.

— Nem nem sirok, névre, becsületre kell szert tenned, ünnepelni fognak, herczegnő, valóságos herczegnő leszel, te drága kis angyalom! Zelmának fognak hivni kis angyalom, Zimielsky Zelma herczegnő leszel! De anyád azért csak a szép Marietta marad.

Ismét hangos zokogásba tört ki.

— Testvéred a másik kis Zelma, az igazi Zimielsky Zelma herczegnő az fogja kis bölcsőd helyét elfoglalni, és szeretni fogom öt is, hisz ő lesz a te boldogságod megalapitója. De ő neki majd csak az egyszerü Tarovszky Zelma lesz a neve, s te herczegnő lész, fejeden herczegi korona fog csillogni.

Igy folytatá beszédét az anya, ki, mig egyrészről saját gyermeke irányában anyai gondviselést mutatott, másrészt ördögi tervet forralt kedvesével Fedor herczeggel; ki, hogy szerelme gyermekétől nevét meg ne vonja, egy galád tettre vetemedett.

Lássuk, mit mivelt Fedor herczeg addig odahaza.

Nyugodtan helyezkedett a pamlagra és csöngetett.

Csakhamar egy inas jelent meg az ajtóban.

— Hidd be Pawlowszka asszonyt. Látni szeretném gyermekemet.

A kis herczegnő dajkája örömmel vitte a gyermeket atyja elé, kinek három nap óta csak most jutott először eszébe, hogy a gyermeket meg is nézhetné.

— Hozza kérem közelebb leányomat, hadd lássam.

A herczeg egy pillantást vetett a gyermekre s csakhamar meggyőződött a felől, hogy a három napos Marietta kis leánya és egy napos gyermeke közt vajmi kevés a külömbség.

— Pawlovszka asszony, szólitá meg a herczeg a dajkát.

— Parancsoljon herczegséged!

— Látta már a herczegnő a gyermeket?

— Igen.

— Hányszor, kérdé figyelmesen.

— Egyszer!

— Többször nem?

— Most, mielőtt ide jöttem, látta másodszor a herczegnő, de mert nagyon sirt, el kellett vinnem, s ide hoztam.

— Mit gondol, ismeri a herczegnő a gyermekét már?

— Azt hiszem, válaszolt a dajka.

— Egészen látta a gyermeket, vagy csak fejét.

— Csak a fejét, herczegséged!

— Mi a külömbség egy három napos és egy egy napos gyermek között, mit gondol?

— Ugy szólván semmi, felelt a dajka a csodálkozás hangján.

— Most azt kérdem: akar-e gazdag jutalomban részesülni?

A dajka ámult-bámult s nem talált szót a felelésre.

— Szóljon, kérem, a dolog sürgős.

— Mit parancsol herczegséged?

— Feltétlen engedelmességet.

— Engedelmeskedem.

— A jutalom bö lesz. Feladata csupán a hallgatás.

— Hallgatni tudok.

— Teḥát, mondá a herczeg, gyorsan. Ön ki fogja cserélni a gyermeket.

A dajka majdnem kiejté a leánykát kezéből, ugy megijedt.

— Na, miért ijedt meg oly nagyon, hisz nem mondtam, hogy ölje meg.

A dajka elhalványult.

— Szóljon tehát.

— De uram, hisz bünt követnék el.

— Az az én gondom, mondá a herczeg hevesen.

S kebléből hirtelen egy pisztolyt vont elé.

— Megteszed-e kivánságomat, kiáltá dühösen a herczeg, vagy nyomorult fejedet e golyókkal roncsolom szét.

A dajka hirtelen félreugrott, de a herczeg karon ragadta.

— Szólj, vagy megöllek!

— Megteszem.

— Ugy már jól van! De jegyezd meg, ha a titkot, melynek részesévé tettelek, bárkinek elárulod, galádul fogsz elveszni ott, a hol talállak, egy golyóval szétlocscsantom nyomorult koponyádat.

— Megteszem, engedelmeskedem, szólott a halálra ijedt dajka.

— Esküdj meg.

— Esküszöm.

— Igy jól van! Lent áll egy kocsi, abba ülj be, az elvisz téged egy helyre s ott hagyod a gyermeket, s aztán visszajösz.

— De mit fog mondani a herczegnö, ha nem hozom vissza gyermekét?

— Kapsz ott másikat. Érted?

— Értem.

— Tehát siess és aztán jöjj jutalmadért.

A dajka távozott.

---

64. fejezet.

Az álarczos bál.

Málnássy Margitot a legnagyobb mértékben meglepte a titkos ház lakójának vallomása.

Tehát a zugligeti öreg remete az ő édes apja volt.

Rögtön nagynénjéhez sietett, kit, mint tudjuk, Málnássy Andor Julia néven emlitett, pedig az öreg néne az Anna nevet viselte.

Margit izgatottan mondta el a hallottakat.

— Szegény szerencsétlen Andorom! sóhajtott fel a néne, ő igazat mondott.

— Tehát téged Juliának hivnak?

— Juliannának, felelt a nagynéne, de te kiskorodban mindig csak Annának szólitottál, s igy maradt rajtam e név.

— S te tudtad boldogtalan atyám szörnyü esetét?

— Csak később tudtam meg. Egy napon felkeresett, s leborult előttem. Arcza dult volt és halaványy. Alakja meggörnyedt és haja ősz. Alig ismertem reá.

— Az Istenért, te vagy Andor! kiáltám.

— Igen én vagyok, felelé, egy szörnyü bün sulya nyomja lelkemet. Be kell vallanom neked, talán akkor valamivel megkönnyebbülök.

— Beszélj az Istenért, szólj, mi történt. S elbeszélte ugyanazt, a mit most neked elmondott.

Megdöbbentem szörnyü vallomásaitól és zokogni kezdtem.

Atyád folyton előttem térdelt.

— Ne átkozz el, egyetlen Juliám, nem tudtam, mit cselekszem.

Átkarolta térdemet s kezeimet csókokkal halmozta el.

— Én megbocsátok neked, szóltam végre, de vajjon az örök biró, ott a fellegek felett, meg fog-e bocsátani?

— Vezekelni fogok! Jóvá akarom tenni büneimet.

— Az Isten legyen neked irgalmas, szólék.

Atyád távozott.

Egy napon ujra megjelent komornyikjával, ki egy kis leányt tartott karjain. A leányka te valál. Elhozott nekem, hogy neveljelek fel, de egyuttal megeskettetett, hogy születésed titkát soha sem árulom el. Igy nevekedtél mostanáig védö szárnyaim alatt. Most mindent tudsz Margit.

Málnássy Margit e naptól fogva egészen komor lett.

Bezárkódott szobáiba, nem fogadott senkit, s még a haza ügye sem látszott öt érdekelni.

Végre a harmadik napon valamivel nyugodtabb lett.

Gyorsan magára vette téli öltözetét, s elhagyta hatvani utczai lakását.

Utközben egy bérkocsiba ült.

— Hová hajtsak, kérdé a kocsis.

— Budára, a zugligetbe, hangzott parancsa.

A zugligetbe érkezve, megállittatta a kocsit.

— Várjon itt, mig visszatérek. Gyalog fogom folytatni utamat.

A kocsis bámulva nézett utána, Málnássy Margit pedig gyorsan haladt a titkos ház felé.

Nem telt bele egy negyed óra, elérte a villát. Az öreg komornyik, Ferencz fogadta.

— Át akarom kutatni e házat, szólott.

— Parancsoljon, nagyságos urnöm.

— Ön segitségemre lesz.

Margit átkutatta az egész lakást, de semmi feltünöt sem talált. Végre atyja iróasztalához jött. A fiókok mind zárva voltak.

— Hol van a kulcsa? kérdé Margit.

— Nálam, felelé Ferencz.

A fiókok mind zárva voltak, csak a legalsóban akadt Margit egy lezárt levélre.

Izgatottan bontotta fel.

A levél atyja végrendeletét tartalmazta.

Az öreg Málnássy Andor minden vagyonát leányára, Málnássy Margitra hagyta. Csak Ferencznek kötött ki bizonyos összegü évdijat, megparancsolva egyszersmind, hogy hű szolgájának élethossziglan lakás és teljes ellátás is adassék.

Málnássy Margit közölte Ferenczczel a végrendelet tartalmát.

Ferencz mélyen meghajtá magát.

— Csupán egy kérésem volna, nagyságos urnöm.

— Beszéljen!

— Szeretném éltem hátralevö részét e házban tölteni. Esedezem . . . .

— Kérését teljesithetem, vágott szavába Margit. Ön itt lakhatik.

— Köszönöm, rebegé az agg szolga.

— De ki fogja önt itt ellátni, élelmezni?

— Van egy kis pénzem, az elég lesz mig élek.

— Azt nem engedhetem meg. Atyám szigoruan meghagyta végrendeletében, hogy ön felöl minden tekintetben gondoskodjak.

— Nagyságos urnöm, az eltartásról én szivesen lemondok.

— Nem, nem, mondá határozottan Margit, hanem én majd a rendes évjáradékon kivül rendelkezésére bocsátok egy bizonyos összeget, mely napi kiadásait fogja fedezni.

Ferencz nem tett több ellenvetést. Alázatosan megcsókolta urnöjének szép kezét.

Margit elbucsuzott a szolgától s távozott.

Csakhamar elérte kocsiját.

Hamar a kocsiba vetette magát s gondolataiba merült. Éppen a lánczhidhoz értek, midőn Margit odaszólt a kocsisnak, hogy álljon meg.

A kocsis megállott.

— Majd gyalog folytatom utamat, mondá. Itt a pénz.

A kocsis elvette a pénzt s tovább hajtott.

Málnássy Margit gondolataiba merülve ment át a hidon, midőn éppen a pesti oldalra érkezett, szemben találta magát Kossuth Lajossal.

— Jó napot! kiáltá a kormányzó. Mily régen nem láttam már önt!

— Nagyon el voltam foglalva, rebegé Margit.

— Pedig egy fontos megbizatásom volna az ön számára.

Margit szeme felvillant.

Még alig egy pár perczczel ezelőtt azt határozta el magában, hogy mindentől visszavonul, lemond az élet örömeiről és a zárdába megy.

Ott a kolostor rideg falai közt fog imádkozni, vezekelni atyja büneiért.

Oh, mert az a szörnyü titok egész valóját megrenditette.

De most, hogy itt állt Kossuthtal szemben, kit ifju szive egész vonzalmával szeretett, kiért ábrándosan rajongott, most nem tudta elhatározni magát arra, hogy azt felelje a nagy férfiunak: „Nem, én nem fogadhatom el megbizatását.“ Hanem igy szólt:

— Rendelkezzék velem. A haza sorsa az én boldogságom is.

Kossuth igy szólt:

— Kémeimtől értesültem, hogy Windischgrätz tábornagy valakit megbizott, hogy az oláhok közé menjen őket kitartásra buzditani és nagy mennyiségü pénzt is adott át neki. Ezt az embert el kell fognunk.

— De hát ki az?

— Éppen az a baj. Kémem sehogy se birt nyomára jönni.

— De hát honnan tudja a kém a megbizatást?

— A bécsi hadügyminiszteriumban megvesztegetett egy szolgát, ki elárulta neki, hogy a kormány nyolczvan ezer forintot bizott Windischgrätz rendelkezésére, hogy vele a fellázadt oláh banditákat segélyezze.

— Talán maga Windischgrätz szándékozik Erdélybe menni.

— Az nem valószinü. Ő a magyarországi csapatok testénél marad. Tehát más valakit fog megbizni a pénz átadásával.

— S kormányzó úr azt hiszi, hogy Windischgrätz egy embert küld Erdélybe?

— Biztosan tudom. A pénzt valaki át fogja adni Jankunak. Csapatokkal csak később fogja támogatni az oláhok felkelését.

Málnássy Margit elgondolkozott.

— Vállalkozni fogok reá, szólalt meg végre, hogy azt az embert kézrekerithessem.

— Arról nincs szó. Az ön feladata csupán az, miszerint kipuhatolja, hogy hol tartózkodik jelenleg az az ember. Elfogatására Verő Aladárt szándékozom kiküldeni.

— Mikor adta Windischgrätz a megbizatást?

— Körülbelül tiz napja.

— Akkor az illető talán uton is van. Bizonyosan el is érkezett Erdélybe.

— Az nem valószinü. Inkább hiszem azt, hogy az illető Pesten van.

— Pesten? kérdé Margit.

— Csak következtetem, hogy az illető fontos titkok kikémlése végett itt is megfordul nehány nap, aztán ma este nagy álarczos bál lesz. Az ilyen alkalmat ezek mindig fel szokták használni.

— Elmegyek a mai álarczos bálra, szólt Margit.

— Én is ott leszek, szólt Kossuth.

Málnássy Margit ezután a magyarok helyzete felől kérdezősködött.

— Rossz hirek vannak! A kormánynak valószinüleg már a napokban el kell mennie Pestről.

— S hová menne ez esetben?

— Debreczenbe. Windischgrätz óriási sereggel közeledik, s egy-két nap alatt Buda falai alá ér. Nem sok vesztegetni való idönk van tehát.

— Hallottam, hogy egy béke küldöttség volt nála.

— Igen, de eredménytelenül, felelé Kossuth.

— Kik voltak a tagjai?

— Deák Ferencz, Majláth György, Lonovics és Batthányi Lajos.

— S hogy fogadta öket a herczeg?

— Deák Ferencz a következökép beszélte el; figyeljen, önnek is elmondom.

S Kossuth elmondta a fogadtatást Deák elbeszélése szerint, melyet mi egy jeles magyar iró nyomán következökben közlünk:

— Megjelenvén Windischgrätz előtt — ezek Deák szavai — Majláth György volt szónokunk.

— Mint a magyar országgyülés küldöttei jöttünk, ugymond, herczegségedhez!

Windischgrätz indulatosan kiálta közbe, hogy magyar országgyülés nincs, rég feloszlatta ő felsége!

Az országbiró nem jött zavarba, hanem folytatólag előadá, hogy a nemzet kész elfogadható föltételek alatt fölhagyni a védelmi harczczal.

— Unbedingte Unterwerfung! Teljes lefegyverezés s az összes várak átadása! kiáltá lakonikus rövidséggel a herczeg, hozzátevén, hogy a többi ő felsége kegyelmétől függ.

— Ha küldetésünknek itt nem lenne eredménye, —

mondá folytatólag az országbiró — utasitásunk: tovább, egyenesen ő fölségéhez menni a nemzet kérésével!

Windischgrätz erre határozottsággal kijelenté, hogy ő felsége nem fogadhatja (darf und kann nicht, mint mondá) a küldöttséget.

Majd kitörő szenvedélyességgel, majd udvarias hangon szólt velünk a herczeg.

S feltünő volt, hogy valahányszor szenvedélyesebb hangon beszélt, mindig Lonovics érsekre nézett, a ki e miatt igen kellemetlenül érezte magát.

Kértem végül a herczeget, hogy miután eljártunk küldetésünkben, engedjen bennünket visszatérni küldőinkhez.

— Mehetnek egész biztossággal! — viszonzá Windischgrätz. Majd összenézvén a jelen volt tisztek egyikével s jelt vevén töle, kiigazitá magát, hogy egy pár napig mégis csak várnunk kell.

— Mint parlamentairek vannak itt — ugymond; — s ha utukban valamely összecsapásba keverednének és baj érné önöket, bennünket érhetne a vád vagy gyanusitás. Tudtukra adjuk önöknek, mikor lehet biztos távozásuk. Lesz rá gondom, hogy addig illő ellátásban részesüljenek.

A hivatalos fogadás befejeztével a küldöttség egyes tagjairól tudakozódott a herczeg Majláthtól.

Engem (Deák Ferenczet) is bemutatván az országbiró, kérdezé tölem a herczeg:

— Ugy-e rég leköszönt a miniszterségről?

— Mikor többi társaim, — felelém — mikor Batthyányi is.

— De, — vága közbe Windischgrätz — Batthyányi még azután is miniszterelnök maradt és rendezte a fegyveres támadást.

— Azaz, jegyzém meg helyreigazitólag — Batthyányit ő felsége bizta meg uj miniszterium alakitásával, a mi nem sikerülvén, ő is lemondott.

Windischgrätz visszavonulván, a jelen volt törzstisztek közé vegyültünk, a kik közt több ismerősünk volt.

Ott találkoztam többek közt Rousseau tábornokkal, a kit még a régibb országgyülésekről ismertem, a hol ezredes korában mint biztos volt jelen, az országos bizottságokban felvilágositást adni a hadi kormányzat részéről az ujonczajánlás és katonai élelmezés kérdése tárgyalásakor. Rousseau szemrehányásokat kezdett tenni a magyar nemzet ellen.

Én nem bocsátkoztam vele vitába, csak lovagiasságára hivatkozva, kértem, itélje meg maga, vajjon ez a hely s az a helyzet, a melyben küldöttségünk van, alkalmas-e ilyen beszélgetésnek ily hangon folytatására?

— Sie haben vollkommen Recht! Ich bitte um Verzeihung! — mondá a tábornok, rögtön közömbös dolgokra forditva a beszédet.

Bennünket később elvezettek a nekünk rendelt szállásra. Egyetlen szoba mindnyájunknak, két ágygyal.

Előttünk két tiszt volt ide szállásolva. Mertens örnagy, ha jól emlékszem nevére, a ki a küldöttség ellátása iránt intézkedni volt megbizva, engedelmet kért tölünk, hogy ideiglenesen csak ilyen rosszul szállásolhat el.

— Holnap, jegyzé meg, több szállás megürül és nagyobb kényelemről gondoskodik.

Lonovics érsek a bicskei katholikus paphoz, Barsihoz küldötte titkárát szállást kérni.

A titkár azonban csakhamar elrémülve jött vissza, jelentvén, hogy a tisztelendő urat, a kihez küldve volt, ő előtte verték vasba s vitték el fegyveres katonák.

Lonovics elhalványult.

Délután négy óra tájban jött hozzánk egy segédtiszt jelenteni, hogy herczeg Windischgrätz szivesen lát bennünket öt órakor ebédre saját asztalához. De, ugymond, ha a küldöttség tagjainak, át lévén fázva és törődöttek levén a hosszas utazástól, alkalmatlan volna a herczegnél

ebédelni, külön mellékszobában is terittethet számunkra a herczeg.

Én, főleg Batthyányi miatt, a kit Windischgrätz nem fogadott el, az utóbbi ajánlat mellett voltam.

Az ebéd igen jó volt. Egyik étel fogoly levén, tréfásan mondám Lonovicsnak: „malum omen“ (rosz jel). Lonovics elkomorult.

Batthyányi, Majláth és Lonovics este sokáig kártyáztak. Éjfél után én és Majláth a két ágyba feküdtünk, Lonovics egy karos székbe dőlt. Batthyányi egy zsup szalmát hozatott be, arra feküdt.

Lefekvés előtt kimenvén, visszajövet tréfásan jegyzém meg, hogy baj nem érhet bennünket, mert olyan két gyönyörü szál gránátos áll őrt ajtónk előtt, hogy Nagy Fridrik atya sokat adott volna értök.

Lonovics elsápadt. Az éjet is álmatlanul töltötte, mig mi elég jól aludtunk.

Másnap reggel vettük észre, hogy a gránátosok nem minket, hanem a tábori pénztárt őrizték az átellenben levő szobában.

Időközben az osztrák hadsereg egy része a főváros felé előbb mozdulván, több szállás megürült.

Most a küldöttség két-két tagja külön szobát kapott. Én Batthyányival voltam egy szobában, Majláth Lonovicscsal egy másikban. Séta és olvasás közt töltöttük a napot.

Ablakunkból folytonos ágyuzást véltünk hallani. Én kimenvén, rövid időn ismét visszatértem.

— Halljátok-e, kérdezém tőlök, most is az ágyuzást?

— Nem! Most megszünt! válaszolák.

— Mindjárt fogjátok ujra hallani! mondám ismét kimenve.

Visszajövet azzal fogadtak, hogy csakugyan megint hallják az ágyuzást.

Ekkor világositám föl őket, hogy alul a nyitott pinczeajtót csapkodja a szél, annak a hangját hallják.

Előbb azért hallgatott el az ágyuzás, mert betettem a pinczeajtót.

Harmadnapra korán fölébredvén, csodálkozásomra Batthyányit is ébren találtam, a ki rendesen nagyon későn szokott kelni.

— Már rég nem tudok aludni! — mondá Batthyányi. — Gondolod-e, folytatá némi szünet után, hogy életem veszélyben foroghat?

— E kérdésre, viszonzám, csak ugy felelhetek, ha öszintén megmondod négyszem közt, tettél-e olyasmit, a miről nekem nincs tudomásom: különösen volt-e részed az olasz mozgalom és a bécsi forradalom előmozditásában?

Batthyányi becsület szavával erősitette, hogy mindezekben nem volt része.

— Igy nem gondolnám, — felelém neki — hogy életed veszélyben foroghatna. Azonban, — tevém hozzá — jobban meggondolva a dolgot, ilyen lázas időkben senki sem tudhatja, mi történhetik. Ha Windischgrätz bánásmódja után itélve, tartasz valamitől: legegyszerübb dolog most innen elmenni. Künn járatomban, séta közben meggyőződtem az iránt, hogy sehol sem tartanak szemügygyel. Bizton menekülhetsz. Ha nem hoztál elég pénzt magaddal, vedd, a mi nálam van.

— Ah, — kiálta föl erre Batthyányi egész határozottsággal — egy pár hitvány év miatt csak nem leszek szökevény.

Azt hitte, hogy egy pár évi fogságnál a legrosszabb esetben sem érheti nagyobb baj.

Ez nap délelőtt Windischgrätz megbizásából jött hozzánk egy tiszt a herczeg izenetével, hogy ha közülünk valaki hozzátartozói megnyugtatására levelet akarna irni, a tábornagy gondoskodni fog elküldéséről.

— Csak küldöinket óhajtanók értesiteni eljárásunkról! — mondám én.

A tiszt távozott, de rövid időn visszatérve, tudtunkra

adta, hogy a jelentést megirhatjuk, csak azt köti ki a herczeg, hogy elolvashassa, a mit elküldünk. Örömmel fogadtuk e kikötést.

Én irtam meg a jelentést, a mely azonban a honvéd tiszt hosszas kalandozása után, a kire egy osztrák tiszt kézbeadását bizta, elég késön jutott a magyar kormányhoz.

Negyedik nap reggel jelentette nálunk az öreg huszárkáplár, hogy hadnagyunk és huszár pajtásai nem állhattak ellen a fenyegetéseknek és csábitásoknak, mindnyájan átpártoltak az oszrákokhoz. Nekem sem lehet már többé ellenállnom, tevé hozzá az öreg káplár: de nekem isten teremtucscse nem sok hasznomat veszi a német!

Öt napig voltunk Bicskén.

Végre tudtunkra adták, hogy mi is mehetünk.

Dzsidásokat rendeltek mellénk kiséretül, a kik szekereink mellett lovagoltak. Budára a várba vitt kiséretünk, a hol tudatták velünk, hogy mehetünk, a merre tetszik.

Én Pestre, az István főherczeg vendéglőbe szálltam.

Batthyányi, a helyett, hogy menekülésre gondolt volna, a gróf Károlyi György palotájába ment.

Ott fogták el öt még aznap este tiz órakor. Én Kossuthhoz óhajtottam menni, hogy szóval is értesitsem küldöimet. Windischgrätz herczeg azonban csak az alatt a föltétel alatt volt hajlandó erre az engedélyt és utlevelet megadni, ha becsületszavamra fogadom, hogy föltétlen megadásra birom rá Kossuthot és az országgyülést.

— Volt eszem, — jegyzé meg Deák, — hogy senkit se beszéljek rá, hogy akasztassa föl magát.

Windischgrätz tehát kijelenté, hogy ö az országot fegyverrel fogja elfoglalni, katonai kormányt hozand be s majd akkor ö felsége fogja elhatározni a jövendöre a teendöket.

— Addig, ugymond a herczeg, ő felségéhez sem bocsátja a küldöttséget, mert öt ő felsége teljhatalommal ruházta fel, s ö felsége sem adna egyéb feleletet.

Végül is, mint föntebb láttuk, azon kegyes tanácsot méltóztatott adnia Windischgrätz a küldöttségnek, hogy igyekezzék a küldöttség föltétlen alávetéssel kegyelmet nyerni ő felségétől, az elfoglalt várak pedig haladéktalanul adassanak által.

Gyönyörüséges békeföltételek! Hanem ide még a magyar fegyvereknek is volt beleszólásuk.

Ily áron csak egy kétségbeesett nemzet egyezhetett volna, az őrülés perczeiben.

A küldöttség látván, hogy miután még az országgyülés sem ismertetik el, épen nem tekintetik országos küldöttségnek s ő felsége elé sem bocsájtatik, reménysujtottan hagyta el Windischgrätzet, ki megigérte, hogy biztos visszamenetelükről gondoskodni fog, mi meg is történt s Batthyányi is velük ment.

A haditanács végzései nyomán ez alatt hatalmasan folyt a magyar sereg visszavonulása a Duna balpartjára.

A császári seregek tehát akadály nélkül haladhatnak a védtelen Buda-Pest felé.

Ezzel Kossuth elmondá (Deák Ferencz szavai szerint) Margitnak a békeküldöttség fogadtatását, melyet mi egy jeles iró után közöltünk.

Málnássy Margit rendkivül figyelemmel hallgatta az elbeszélést.

Kossuth majd egy kiáltványt vett ki tárczájából s átnyujtá Margitnak.

— Olvasta Görgey Arthur kiáltványát a hadsereghez?

— Még nem!

— Akkor nézze át.

Margit olvasni kezdé az iratot, mely következőleg szólt:

Szózat a magyar hadsereghez!

Bécs falai alól, hol az ellenség erőt nem vehetett a magyar vitézségen, a körülmények hatalma Buda-Pest alá sodort benneteket.

A haza szivében dulni törekvö ellenség nyomotokban van, visszavonultatok elötte, nem gyáva félelemböl, hanem, hogy az élethalálharczban a messze haladt ellenség sirját találja.

Erdélyben a magyar seregek gyözedelmes karjai Kolozsvárt visszafoglalták, néhány hét alatt a Királyhágón tul ellenség nem leend, és Erdély, e kedves testvérhon, a diadalnak ülendi örömünnepét.

Mészáros, a hadügyminisztervezér a Kassát rabló Schlickket megverte, ágyuit elfoglalta, és felsö Magyarország kevés napok mulva ismét a magyar korona gyöngyei közt fog ragyogni.

Ime, mindenfelé gyöz a magyar vitézség, csak ti, kiknek apáitok és testvéreitek imái kisérik harczaitokat, s áldásaik gyözelmeteket, csak ti lennétek-e azon szerencsétlenek, kik felett a hitszegett osztrák ellenség diadalt vivhatna ki? Nem! istenemre, ti gyözni fogtok, lelkes magyar seregek, bizom karjaitok ismert hatalmában, bizom szent ügyünkben, mely az ármánynak áldozatul nem eshetik.

Fel tehát ujult erövel magyarok! lelkesitsen benneteket öseink dicsö szelleme, lelkesitsen elárult szegény hazátok esdö szózata és ti gyözni fogtok, mert velünk az igazság, az isten! *Görgey Arthur.*

— Nem bizom Görgeyben, szólt Margit.

Kossuth arcza elkomorult.

— S miért nem?

— Görgey nagyravágyó, hiu ember.

— Az igaz!

— Az ily emberek legkönnyebben lesznek az igaz ügy árulói.

— Hogyan? Görgey árulóvá lenne valaha?

— Felteszem róla.

— Nem, nem hihetem, szólt Kossuth, ő elvégre is jó katona.

— Hogy jó katona, s ügyes vezér, azt elismerem, szólt Margit, de félek, hogy nagyravágyása még veszélybe dönti a hazát.

— Ne fessünk előre rémeket. Görgey eddig hiven szolgálta a hazát, s higyjük a legjobbat.

— Higyjük a legjobbat, mondá Margit is.

Eközben a hatvani utczába értek.

— De ön már itthon van, mint látom. Isten önnel, ne feledje beszélgetésünket.

— Megteszek imádott hazámért mindent, mi csekély erömtől kitelik, mondá Margit.

— Bizok önben. Ön valóban nagyszerü nő. Bárcsak Magyarország minden honleánya ilyen volna.

Margit mélyen elpirult.

Lesütötte fejét, s alig hallhatóan rebegé:

— Kormányzó ur megszégyenit.

— Nem, mondá Kossuth, ne higyje, hogy talán hizelgek. A hizelgést őszinte szivemből megvetem. Én csak az igazságot mondom. S most Isten önnel. Isten óvja önt s szegény magyar hazánkat!

— Isten óvja hazánkat, ismétlé Málnássy Margit.

Kossuth Lajos nemes alakja eltünt.

Margit állva maradt házának kapuja előtt, s még hosszasan nézett utána.

Mélyen felsóhajtott.

— Oh, hazám nagy férfia! Oh, egyetlen szerelmem! Oh, mily szivesen halnék meg érted bármely pillanatban is.

S nem gondolva semmire, fölsietett lakására.

Pedig, ha kissé körülnézett volna az utczán, láthatta volna, hogy két sötét alak mint kiált fel örömében:

— Tehát az álarczos bálban lesz ma este. Nagyszerü fogás.

— Csak azt nem értem, hogy sejtheti Kossuth, hogy én itt vagyok.

— Hja, a magyar kormánynak ugy látszik jól értesült emberei vannak. De azért mi kifogunk rajta, szólt nevetve a másik.

Az olvasó, azt hisszük már kitalálta, hogy a két alak Lazáre és Megyváry volt.

* * *

Margit fölérve lakására, rögtön elökészületet tett az álarczos bálban való megjelenhetésre.

Sokáig gondolkodott, hogy milyen álarczot vegyen magára, s hogyan kutassa ki a rejtélyes ismeretlent, kiről azt sem tudta bizonyosan, vajjon Pesten van-e, s talán ha itt is volna, elmegy-e majd a bálra.

De mintha egy sejtelem sugta volna neki:

— Ott lesz!

* * *

Végre elérkezett az est. Málnássy Margit, mint velenczei halászleány egy bérkocsiba ült s az álarczos-bálba hajtatott.

Megérkezve, könnyedén kiszállt a bérkocsiból, gyorsan felszaladt a lépcsökön. Nem is látszott sokat törödni a tarkabarka népséggel, mely a bejáratnál körülvette öt, egyenesen a termekbe sietett.

Mialatt a fogat a bejárat elött megállapodott, az álarczosok közül egy szerzetesnek s egy lengyel nemesnek öltözött alak közeledett a kocsi felé.

A két álarczos ugy látszik várt valakit.

— Ö volt! — a lelkem üdvösségét föl merném tenni rá, mondá halkan a szerzetesi ruhába bujt alak.

— Tévedsz, mondá a lengyel nemes. Ö nem jár bérkocsin.

— Pedig, hidd el, hogy ő az.

— De hát miért nem jött saját fogatán?

— Fontos okai lehettek reá. Talán nem akarta, hogy ez által valaki ráismerjen.

— A kocsijáról?

— Igen.

— Hogy érted ezt?

— Hát csak ugy, hogy a kocsiról a tulajdonosára is ráismerni. Érted most?

— Értem. De hát miből következteted azt, hogy ő az?

— Ráismertem járásáról és alakjáról, susogá a szerzetes. De hát most siessünk, lássunk tervünkhöz.

— Ismered a kocsist.

— Nevét tudom. Éppen az előbb hallottam, hogy valaki igy szólitá: József.

— Siess, hogy a halászleányt üldözőbe vehessük.

A szerzetes a kocsishoz közeledett.

— Hé' József?

A kocsis e megszólitásra feléje fordult.

— Mi baj? kérdezé a szerzetest megpillantva.

— Ismersz engem, József?

— Nem vagyok képes első pillanatra felismerni a tisztelendő urat.

— Nem tesz semmit József. Az a szép halászleány, ki az imént ment föl az álarczos bálba, nem Málnássy Margit volt?

— Azt nem tudom, felelé a kocsis.

A szerzetesnek csak ekkor jutott eszébe, hogy bérkocsisnak nem okvetlenül szükséges tudnia, hogy kit visz kocsijában.

— De hát hol szállt fel?

— A hatvani utczában, felelé a kocsis.

— Hányadik szám alatt?

— A számot nem tudom, de a házat jól megjegyeztem.

— Nem tudnád leirni, hogy milyen az a ház?

A kocsis pontosan leirta az épületet, melyből a szerzetes minden kétségen felül Margit házára ismert.

— József! szereted te az aranyakat?

— Oh, tisztelendő ur, ki ne szeretné azt.

— Jól van tehát, ez a tiz arany legyen a tied, ha nekem egy kis szolgálatot tennél.

— Mondja meg hát tisztelendő ur, hogy miben lehetek szolgálatára, megteszem én azt szivesen aranyak nélkül is.

— Ne hazudj, jól ismerlek én tégedet, hisz lelked örül, ha az arany csengését hallod.

— Azért tisztelendő ur, higyje el, én nem vagyok kincsvágyó. De hát mit kell tennem?

— Mikor jösz a szép halászleányért?

— Öt órakor reggel.

— Jól van. Itt a tiz arany, ha megigéred, hogy a mint a a halászleány a kocsiba beült, a hatvani utcza helyett az ujpesti utra hajtasz, de vágtatva, a mint csak gebéid vágtatni tudnak.

— Oh kérem, ezek nem gebék.

— Annál jobb. Legalább gyorsabban haladunk. Nos tehát megteszed?

— Ezt nem tehetem, tisztelendő ur, bármennyire is szeretem az aranyakat.

— Ne bolondozz József, hisz ez csak farsangi tréfa, én követlek fogatomon, susogá sürgetőleg a szerzetes, csábitóan csörtetve az aranyakat.

— Ez nem megy, tisztelendő ur, egyáltalán nem megy.

— Husz aranyért sem? Gondold meg József, hogy az egész tréfáért én leszek felelős. Itt van a husz arany fele előlegül, a többi tizet majd odakünn az ujpesti vámsorompónál megkapod.

A szerzetes a vonakodó kocsisnak markába nyomta az aranyakat.

— Tisztelendö uram! ez a tréfa helyembe kerülhet.

— Hogyan helyedbe? hiszen te bérkocsis vagy.

— Igen, de ha a szép halászleány megharagszik és följelent a hatóságnál, engem megbüntetnek, söt egészen is eltilthatnak üzletemtöl.

— Ne busulj semmit. Tehát reggel öt órakor.

A szerzetes eltávozott s a lengyel nemeshez lépett.

— Hol vannak szolgáink, sehol se látom.

— Nézz oda, felelé a lengyel. Nem látod a két tengerésznek öltözött álarczost.

A szerzetes észrevette s intett nekik, hogy jöjjenek.

A két alak azonnal ott termett.

— Gáspár! öt órakor reggel a nagy vaskocsival itt közel várjatok reám, jól felfegyverkezve. Érted?

— Értem, nagyságos ur!

— Siess és készits elö mindent, mondá végül a szerzetes, itt van e néhány arany, vegyétek, de le ne igyátok magatokat.

Gáspár a másik szolgával együtt eltünt a tömegben.

— Most már mi is beléphetünk a tánczterembe, susogá a szerzetes.

— Valóban igazad van! mondá a lengyel nemesi ruhába öltözött alak. Menjünk!

* * *

A tánczteremben tetöpontját érte el a vigalom, midön a két alak belépett.

— Szent atyám! kiáltá egy nö, a mint a szerzetest megpillantá, jöjjön tánczoljunk és élvezzünk, és — aztán jöjj értem.

— Szives örömest, te angyal — jöjj karjaim közé, mondá halkan a szerzetes és átölelte a tüzes és keblére omló tánczosnöt.

A különös pár tánczolni kezdett. A szerzetes, mintha csak halálra akarta volna vinni a ballerinát. mintha az

izzó kéj közepette akart volna vele meghalni, oly erősen keringett, forgott vele.

— Elég — elég már, te sátán, hisz te egy szerzetesi ruhába bujtatott ördög vagy, kaczagott a pihegő tánczosnő, kinek keble erősen hullámzott.

— Az ördög is csak angyal habár mindjárt — bukott angyal is, válaszolá a szerzetes, hévvel magához szoritva a pihegő tánczosnőt.

A ballerina kaczagott — a szerzetes csak tovább forgott vele, a különben is szilaj jókedvü leánynyal, egyre ujjongva, mintha csak karjai között akarna elveszni, mintha az érzéki élvek mámorában óhajtana meghalni.

* * *

Ez alatt az egyik bágyadtabb világitásu mellékteremben, melynek fülkéit az élvhajhászó párok többnyire elfoglalták, a velenczei halászleány sétált föl és alá.

Szemei valakit kerestek, minden álarczost szigoruan megnézett, mindenkit, a kivel csak tánczra kelt, figyelmesen megvizsgált, de ugy látszik, hogy egy sem volt az, a kit keresett.

Egészen elmerült gondolataiba.

Egyszerre csak azon vette magát észre, hogy valaki vállát érinti.

Egy szerzetes állott háta megett.

— Gondolj Kossuth Lajos megbizatására, suttogá halkan.

Málnássy Margit hátra fordult s a szerzeteshez akart rohanni, de az hirtelen eltünt a tömegben.

— Ki lehet ez? kérdé magában. Ki tudhat valamit megbizatásomról. Egyedül Kossuth s az a magas alak nem ő, hisz Kossuth velenczei dogenak van öltözve.

* * *

A templomtorony órája lassu kongással ötöt ütött.

A lengyel nemes és a szerzetes rögtön odahagyták a vigságot, a kéjt, s a kijárat közelébe siettek.

Egyik oszlopszárnyba megvonulva várakoztak a velenczei szép halászleányra.

Végre közeledett ö.

Mellette egy álarczos férfi lépdelt.

A szerzetes rögtön ráismert a férfiura.

— Kossuth Lajos, susogá halkan társának. Talán csak nem megy vele egy kocsiban. Oh ez nagyszerü fogás volna!

Evvel hirtelen a halászleány kocsisa mellett termett.

— József ne feledd, hogy az ujpesti sorompónál megkapod a hátralévö tiz aranyat.

— Igen köszönöm tisztelendő ur! de hát nem lesz annak a leánynak valami baja?

— Biztositlak, hogy a haja szála sem görbül meg, légy nyugodt.

A szerzetes diadalmas mosolylyal vonult félre.

Kossuth Lajos Margitot kocsijához kisérte, felsegitette öt, aztán szivélyes bucsut véve távozott.

Kossuth is egy hintóba szállt s gyorsan elhajtatott.

A velenczei halászleány is oda szólt a kocsisnak:

— Hatvani utcza.

Alig, hogy e szavak hangzottak, két álarczosunk is egy széles, erös hintóba ült, melyet nekik szolgái szereztek volt, s melynek ablakai vaslemezekkel egészen elzárhatók valának.

— Nálad van az elfogatási parancs, kérdé a szerzetes a lengyel nemest.

— Nálam. Sok dolgot adott mondhatom, mig el tudtam készíteni.

— Egészen hasonló az ily nemü iratokhoz?

— Biztositlak, hogy maga a magyar kormány sem mondaná, hogy hamisitvány.

— Milyen a Kossuth aláirása?

— Egészen hü.

— Akkor tehát minden rendben van?

— Rendben!

Margit korbácsot kapott s kétszer erősen Megyváry arczába vágott. K. 43.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— De mit csináljunk a kocsissal? kérdé a szerzetes.

— A körülmények fogják magukkal hozni.

— Megöljük?

— Életét lehetőleg kiméljük, de ha ugy kell lennie, haljon meg, felelé a lengyel nemesnek öltözött álarczos sötéten.

— Egygyel több ember élet vagy kevesebb, az már ugy sem határoz, mondá nem kis czélzás nélkül a szerzetes.

A lengyel nemes összerezzent.

— Hogyan? gondolá magában. Hát ő tudná azt? De honnan?

Az olvasó, azt hisszük már kitalálta, hogy a szerzetes — Megyváry volt, s társa, a lengyel nemes — Lazáre.

— Már a sorompónál volnánk?

— Mindjárt, felelé Megyváry az ablakon kitekintve.

Reggeli öt óra mult el.

Pest utczáit teljes sötétség boritotta el.

Hideg szél süvöltött, s verdeste a kocsi ablakait.

Az utczák teljesen üresen voltak, csak itt-ott lézengett egy-egy álmos rendör.

Midön a két kocsi a sorompó mellett elrobogott, Málnássy Margit kitekintett az ablakon.

— Hová hajt ez a kocsis?

A nagy sötétség daczára is lehetetlen volt észre nem vennie, hogy még tájékán sincsenek a hatvani utczának.

— Ez a gazember alszik, mondá magában. Elhagyta a lovakat velem ragadni.

Margit felugrott, hogy az ablakon kopogjon, s az alvó kocsist felkeltse.

Nem kapott semmi választ.

— A gazember a külvárosokon ment keresztül velem. Szent Isten hol vagyok. Csoda, hogy az az álomszuszék nem tört bennünket eddig pozdorjává.

Margit betörte a kocsi ajtaját.

— Haszontalan ficzkó, hová hajtasz? kiáltá reá dühösen.

— A hatvani utczába, felelé a kocsis.

Ugyanekkor azt is észrevette Margit, hogy kocsiját két gyanus külsejü lovas követi.

— Állj meg, kiáltá Margit a kocsisra.

A kocsis megállott.

— Azt hiszem, már elég a tréfából, mondá a becsületes kocsis az egyik lovasnak.

— Csak hajtsd, tovább, gondolj a tiz aranyra, felelé ez. A szerzetes megakarja nyerni a fogadást.

Margitot rémület fogta el.

— Ki az a szerzetes, kérdé a kocsistól.

— A szerzetes vett reá, hogy erre hajtsak, azt mondá farsangi tréfa lesz az egész.

— El vagyok veszve. Imádkozzál gazember, mert lépre keritettél engem.

A kocsis jajgatott.

— Nem akartam semmi rosszat. Nagyságos kisasszony bocsásson meg.

E párbeszéd alig telt be nehány perczbe, mialatt Margit kiugrott a kocsiból, hogy meggyőződjék, kik üldözői.

Mert, hogy itt valami gazság, árulás forgott szóban, avval rögtön tisztában volt.

A két alak leszállt lovairól.

— Hé, mi történik itt, kiáltá Margit, s az egyik idegen kezéből kiüté a pisztolyt.

— Add meg magad Málnássy Margit, kiáltá a másik szolga, s Margit mellének szegezte a pisztolyt.

— Mit akartok? rablók vagytok. Itt van erszényem.

— Nekünk nem erszényed kell, hanem te magad kellesz szép Málnássy Margit.

De ezt már József, a kocsis sem nézhette.

Leugrott a kocsiról, hogy Margitnak segitségére siessen.

E pillanatban azonban a másik kocsiból kiugrott két

álarczos — Megyváry és Lazáre — s Margit felé közeledtek.

— Add meg magad! kiálták diadalmasan.

Az egyik a szolgákhoz fordult.

— A nagyságos kisasszonyt kötözzétek meg, kiáltá gunyosan.

— Ohó — mondá Málnássy Margit, kivel legyen szerencsém igy akaratom ellenére érintkezni?

— Az reád nézve közönyös. Egyelőre nincs más tenni valód, mint feltétlenül engedelmeskedni, Málnássy Margit.

E pillanatban látta, hogy az egyik lovas a szegény kocsisnak, ki védeni akarta öt, megadta a halálos döfést.

Szegénynek, ily nyomorultan kellett árulásáért elveszni.

Ez volt árulásának jutalma.

Tiz arany helyett a sir.

— De hát kik vagytok alávaló bitangok, mormogá Margit.

— Siessetek és kötözzétek meg a kisasszonyt, kiáltá vadul Lazáre, a mint ő cselekedett volna velem, ha véletlenül én kerülök a kezei közé.

Majd Margithoz fordult:

— Kisasszony én Lazáre vagyok, Windischgrätz megbizottja, s társam itten önnek szintén egyik jó ismeröse — Megyváry.

— Tehát önök a gazok? De mit akarnak velem?

— Semmit, mi csupán önkényt szolgáltatjuk magunkat önnek kezeibe, hiszen ha nem csalódom, ön engem keresett, söt Kossuth egyenesen önt bizta meg, hogy kipuhatolja azt az embert, ki Erdélybe megy Windischgrätz megbizásából. Nos hát itt vagyok.

— Ah szép Margit, kiáltá Megyváry, tehát végre ön mégis az enyém lesz. Láthatja hiába való minden makacskodása. Ha ön akkor szavamra hajlik, már rég boldogan élnénk.

S át akarta ölelni a szép Margitot.

Margit mint tigris ugrott fel, s visszalökte Megyváryt.

— Ne érintsen engem, gaz áruló.

— No, majd megpuhul még, mondá Megyváry.

Lazáre oda szólt a két szolgának.

— Hamar a kisasszonyt tegyétek be a kocsiba.

A két durva szolga megragadta Málnássy Margit karját s a kocsiba helyezték.

Lazáre és Megyváry melléje ültek.

A kocsis lovaira csapott, s a nagy, fekete hintó gyorsan suhant az Ujpest felé vezető uton végig.

A két lovas bizonyos távolságban követte őket.

---

65. fejezet.

A rendőrkém.

Pawlowszka asszony, a dajka izgatottan sietett ki Zimielsky Fedor herczeg dolgozó szobájából.

Egynehány szobán keresztül haladva, roskatag térdeit inogni érzé s az izgatottságtól kimerülten eszméletlen a szönyegre rogyott.

A gyermek, kit karjai között tartott mindvégig, kihullott kezeiből, s sirásával ébresztgette az ájuldozó dajkát.

A dajka a gyermek sirására csakhamar felocsudott ájulásából, s megemlékezvén igéretéről, felállt, hogy a gyermekszobába menjen s a gyermekre egynehány melegebb ruhadarabot adjon.

— Meg nem foghatom, mormolá, hogy lehet egy atya ily szivtelen.

Hogy kényszerithet arra, hogy ily zimankós időben, a szabad levegő kénye kedve szerint csapkodja meg gyermeke gyenge arczát. Nem, nem fogom megölni a gyermeket, mert ha ebben az időben kiviszem, ugy a biztos halálba viszem. Eláruljam a titkot a herczegnőnek? Ugy inditsam meg a kegyetlen apa szivét?

E közben a gyermek ujra hangosan sirni kezdett.

— Sirj gyermekem, csapj lármát, s tedd figyelmessé a ház népét, mert mit veled most elkövetni akarnak, az még idegen szivét is összeszoritja, igy beszélgetett a dajka a gyermekhez.

Hirtelen egy ötlete támadt.

Visszafordult s a herczeg lakosztálya felé tartott.

Benyitott a herczeg dolgozó szobájába.

A herczeg épen a felöltöjét huzta magára.

— Herczegséged a gyermek sir, a gyermek e zimankos időben odakünn megfázik. Ha kiviszem, az annyi mint ha temetőbe vinném. Különösen most ez esti órában.

— Hallgass, kigyó! sziszegett Fedor herczeg. Tedd a mit mondtam. Érted!

— Értem, mondá a dajka szomoruan.

— Siess hát, s ne feszitsd türelmemet a végletekig.

— Herczegséged, ha a gyermek meghül s ennek következtében elhal, lelkem elkárhozik.

— Pusztulj, kigyó, orditá a herczeg. Mert különben szétzuzom aggódó fejedet, evvel pisztolyt rántott ki kebléből.

— Ide lőjjön herczeg, mondá hösi elhatározással a dajka, s kebléről letépte ruháját. Inkább én vesszek el mint a szegény ártatlan gyermek.

A herczeg karja lehanyatlott s meghatottan állt egy perczig.

Aztán egész közel a dajkához lépett.

— Asszony a mi szent előtted a földön, arra kérlek, ne tedd türelmem tovább próbára. — Tedd mit óhajtok s herczegileg foglak megajándékozni. Oda lenn jó meleg meleg kocsi vár. Burkold be a gyermeket jó, meleg ruhába s ne féltsd, kérlek ne féltsd, biztositalak semmi baja se esik neki.

A herczeg e szavakat oly szeliden, oly kérőn ejté ki, hogy az egyszerü dajka nem birt tovább ellenállni.

Szó nélkül hagyta el a szobát s lesietett a gyermekkel a lépcsőn óvatosan, hogy senki meg ne lássa.

Odalenn a kapu előtt egy fogat várta.

Gyorsan a kocsiba lépett s ugyanazon perczben egy álarczos férfi is.

— Hajts, kiáltá a kocsisnak elváltoztatott hangon az álarczos férfiu.

A kocsis gyorsan a lovak közé vágott s a hintó robogott szélsebesen.

— Tartsd ide fejedet, mondá az álarczos mogorván. Szemeidet fogom bekötni. Ne tégy ellenvetést, vagy meghalsz.

A reszkető dajka gépiesen engedelmeskedett.

Egész uton nem szóltak többet egymáshoz a dajka s az álarczos.

— Minden jól sikerült eddig, mormolá magában az álarczos.

Pedig tényleg nem ugy volt.

Midőn az álarczos idegen a gyermeketszöktető dajka után belépett, ugyan e pillanatban sietve haladt el egy férfiu mellettük.

Az álarczos látván az idegent közeledni, hirtelen elforditá arczát a másik oldalra s ugy lépett a hintóba.

De későn.

Az arra menő észrevette álarczát.

— Itt rosz dolgok történnek, mondá s egy darabig a kocsi után futott.

A kocsi egy téren haladt át, hol több bérkocsi várt utasra.

— Hé, kocsis, kiáltott az ismeretlen utas. Gyorsan ide!

A kocsis hirtelen lerántotta lovairól a pokróczot.

— Kövesd azt a kocsit, egy perczig se téveszd szem elöl. Ügyes légy, gazdagon megjutalmazlak.

A kocsis, ki a beszélő vendéget felismerte, némán

bólintott s csakhamar erősen vágtatott a megjelölt bérkocsi után.

Az üldözött kocsis, ugy látszik észrevette, hogy üldözik, össze-vissza járta az utczákat s örült gyorsasággal hajtotta a lovakat.

Csakhamar sikerült az üldözői elől menekülni.

— Hé kocsis! szólott az üldöző vendég a bérkocsisnak. Ügyetlen ficzkó vagy. Hisz szemed elől tévesztetted a kocsit. Majd most hogy találod meg ismét őket?

— Nagy volt az egérút, mit nekik Nagyságod engedett, mondá bosszankodva a kocsis. Azonkivül pedig észrevett bennünket a róka, hogy üldözzük, s össze-vissza járta az utczákat, mig végre sikerült neki teljesen elmenekülni.

Igy beszélgetett a rendőrkém, mert ő volt az üldöző, midőn hangos kocsi robajt hallottak.

A robaj mind élénkebb lön, s ellenkező irányból gyorsan vágtatott feléjök a kocsi.

A rendőrkém kiugrott a kocsiból.

— Gyorsan vonulj e mellékutczába, hogy meg ne lássanak. Azt hiszem, hogy ez a kocsi eltévesztett utasaink kocsija.

A rendőrkém egy sötét kapualjba huzódott.

Előtte vagy négy öt házzal állott meg a most érkezett fogat s belőle egy férfi s egy nő, kinek feje egy nagy kendővel volt bekötve, léptek ki.

— Ezek azok, mondá örömittasan a rendőrkém, s áldotta a ritka véletlent, mely ismét kezére játszotta az üldözötteket.

— Jer velem, szólt az álarczos s karon ragadta a dajkát, mert a most érkezettek csakugyan az üldözöttek voltak.

Az álarczos zsebéből hirtelen egy kulcsot rántott elő s csakhamar eltüntek mindketten az utánuk becsapott kapu mögött.

— Leveszem fejedről a köteléket, szólt az álarczos s felvezette a dajkát a lépcsökön. Add ide a gyermeket. S ne mozdulj innen, mig vissza nem térek.

— Jól van, felelt a dajka hidegen.

Az álarczos kiragadván a dajka karjaiból a gyermeket, hirtelen kinyitotta az előtte levő nagy fehér ajtót, mit maga után aztán bezárt.

— Sikerült, mondá örömtelten az álarczos beérkezvén a szobába, hol a szép Marietta feküdt.

— Vedd álarczodat, kéré az álarczost a hölgy.

Ez engedelmeskedett.

Zimielsky Fedor herczeget ösmerjük fel.

— Itt van, átadom neked a leányomat, hogy herczegnővé tegyem a tiedet, szép Marietta!

Marietta leányára nézett.

— Isten irgalma legyen veled drága szép Zelmám, s evvel megcsókolta saját gyermekét.

Szeméből könnyek hullottak alá.

— Mikor látlak ismét, édes gyermekem?

— Ne sirj drága Mariettám. Hát még mindig nem tudsz sorsodba nyugodni.

A szép Marietta tagadólag rázta fejét.

— Édesem, szólt Fedor herczeg, ne tedd nehézzé a válást. Gondold meg, hogy utam sürgős.

Ha téged busan látlak, nem tudlak vigasz nélkül elhagyni, pedig a dajka s a gyermek eltünése a palotában csakhamar feltünhet. S gondold meg, ha tervünk nem sikerül, mily sok kellemetlenségem származhatik.

A szép Marietta mosolyt erőltetett ajkaira.

— Siess tehát s holnap értesits az eredményről.

Hosszu csókban forrtak össze ajkai a két szerelmesnek.

Fedor herczeg gyors léptekkel távozott.

— Itt van, szólt a szobából kirohanó herczeg — átadva Marietta gyermekét a dajkának.

A kapu alá érve egy perczre mindketten megállottak s a herczeg ismét beköté a dajka szemét.

A kapukulcsot kirántva zsebéből, nyitni kezdé a kaput s éppen kiléptek az utczára, midőn egy férfi utját állta az álarczos herczegnek.

— Megállj — ki vagy, szólt az idegen, s karon ragadta Zimielsky Fedor herczeget.

A dajka hirtelen a kapu előtt álló kocsiba veté magát.

— Hajts, szólott a kocsishoz.

— Hajts, kiáltott most neki a herczeg is, kit az idegen még mindig karon tartott.

A herczeg kocsija elrobogott.

— Le az álarczczal, dörgé az idegen.

— Mit akarsz tőlem, kérdé a herczeg mogorván.

— Miért ez az alakoskodás, szólt a rendőrkém, mert ő volt, ki Fedor herczeget feltartoztatta.

— Mi közöd hozzá, hitvány utonálló, kiáltá bosszusan Zimielsky s torkon ragadta a rendőrkémet.

— Nem, ily röviden nem fogsz velem boldogulni, kiáltá a rendőrkém.

Evvel oly erősen lökte mellbe a herczeget, hogy ez visszahanyatlott a hóba. A rendőrkém reátérdelt.

— Megfosztlak álarczodtól s elviszlek oda, a hova való vagy, a fogház mélységes fenekébe, kiáltá a rendőrkém.

S egy ügyes kézmozdulattal lerántotta a herczegről az álarczot.

— Mit látnak szemeim, kiáltá a rendőrkém. Herczeg Zimielsky Fedor?

— Igen én vagyok. Hagyjon felkelnem a hóból. S mondja mit kiván tőlem?

— Bocsánat herczeg ur, kéré öt a halálsápadt rendőrkém, bocsánat, ezer bocsánat, hebegé tovább, azt hittem, hogy . . .

De nem folytatta tovább.

— Ön ismer engem. Jöjjön be a házba, itt nem beszélhetünk feltünés nélkül.

A rendőrkém engedelmeskedett.

— Bizonyára furcsának fogja találni viselkedésemet, mondá a herczeg elfogulatlanul. De mint a rendőrség emberét kell, hogy beavassam titkomba.

— Felesleges, herczegséged, felelt a kém.

— De nem, tudja meg a valót, felelt a herczeg. Látta a gyermeket, kit a velem volt dajka vitt?

— Igen, felelt a kém.

— Nos hát, a gyermeket volt kiváncsi látni kedvesem, ki e házban lakik. Én megtettem neki e kivánságát. Az álarczot azért öltöttem, hogy a cseléd, ki a gyermeket hozta, ne tudja, hogy ki volt vele. Érti?

— Értem, szólt a rendőrkém.

— Nincs tehát semmi rossz a dologban. De mindenesetre kivánom s elvárom öntől, hogy a mit látott, miután azt titokban óhajtom tartani, ön se ereszsze szélnek.

— Tökéletesen belátom, felelt a rendőrkém s meghajolt.

— Titoktartásáért, ime fogadja tőlem az erszényt.

— De herczegséged, én amugy is hallgatok.

— Mindegy, szólt a herczeg hidegen. Ha pénzre van szüksége, egész bátran, s bármikor forduljon hozzám, s én küldeni fogok önnek.

— Köszönöm herczegséged, mondá a rendőrkém s mélyen meghajolt.

— Azonkivül, ha tud hallgatni, még hivatalában is pártfogolni fogom. Ön ért engem.

— Teljesen herczegséged!

A herczeg kinyitá a kaput, s együtt távozott a rendőrkémmel.

A herczeg gyengén érinté kalapja szegélyét, jó éjt kivánt s gyorsan távozott.

— Ördög bujjék a sok kigyójába, morgott Fedor

herczeg, s kezdé ruhájáról a rátapadt piszkos havat leverni, mely a veszekedés közben rátapadt. Veszett erős egy ember, füzé gondolatát tovább, s a lökést, mit mellembe adott, még most is érzem. Meg kellett volna fojtanom a kutyát, gondolá a herczeg s meggyorsitotta lépteit.

— Pompás kis kereset, mondá örvendve a rendőrkém a mint egy utczai lámpánál megállva, kiszedegette az erszényből a bankókat. Kerekszám ezer forint, s rendithetlen hitel a jövőre.

Ravaszul mosolygott, s ama mellék utcza felé tartott, hol a bérkocsis reá várakozott.

— Nesze, szólt a rendőrkém s azzal egy tizest adott át a kocsisnak, ki hevesen kapott a pénz után.

— Hajts vissza állomásodra.

A kocsis vigan lovai közé vágott, s a bérkocsi elrobogott.

Marietta, ki meghallotta a kapu előtti lármát, félve ugrott ki ágyából s mintegy megbénultan kisérte figyelemmel az egész jelenetet.

Hallotta, mint tartóztatta fel kedvesét egy idegen férfi, látta öket a hóba fetrengeni, látta mint szakitja le az idegen kedvesének az álarczot s arczán a félelem hideg verejtéke ütött ki.

Majd csaknem tisztán hallotta a mint az idegen mondá: Ah ön az Zimielsky Fedor herczeg.

— El vagyunk árulva, kiáltá föl Marietta és eszméletét vesztette.

Világos nappal volt, midön felébredt.

Csak lassanként kezdett vissza emlékezni az elmult éjjel eseményére, s szivét mély aggodalom tölté el.

Ekkor hirtelen kopogtattak ajtaján.

Gyorsan ágyába ugrott.

— Szabad, kiáltá Marietta — és a küszöbön a dajka jelent meg.

— Egy ur ohajt ö nagyságoddal sürgösen beszélni

s hiába mondtam, hogy asszonyom nem fogad, még sem akar távozni s kért, hogy bejelentsem.

— Mondd neki, hogy ágyban fekszem, hogy nem fogadok. Érted?

— Igen, felelt a dajka s távozott.

De ismét visszatért.

— Asszonyom, az idegen ur okvetlen beszélni óhajt nagyságoddal, valami fontos ügyről akar szólani.

— Bocsásd be tehát a tolakodót, mondá a szép Marietta boszankodva.

— Bocsánat asszonyom, hogy bátorkodtam önhöz tolakodni, de oly fontos ügyben jövök, mely halasztást nem tür, s ezzel élesen nézett a szép asszony szemébe, s eltelve annak szépségétől, zavartan s némán állott előtte.

— Mivel szolgálhatok uram, kérem legyen rövid s aztán hagyjon magamra, mert láthatja, hogy fekvő beteg vagyok.

— Én az államrendőrség szolgálatában vagyok, s mint hivatalos közeg, kérek felvilágositást a tegnap történtekről.

Marietta elhalványodott.

— Végünk van, sóhajtá.

— Ön tehát hallgat, asszonyom, pedig azt rosszul teszi, a törvény szolgáinak kiváncsiságát ki kell elégiteni, mert nagy kellemetlenséget okozhatnak azok.

Marietta még mindig hallgatott.

— Én különben mindent tudok.

— És én semmit, szólt ingerülten Marietta.

— Gondolja asszonyom, hogy ily módon egy orosz rendőrkéminel boldogulhat? Akkor nagyban téved. Tegnap este egy sötét titoknak akadtam nyomára, melynek ugy a herczeg, mint ön áldozatul fognak esni.

Marietta elhalványult.

Visszaemlékezett az estei jelenetre s látta, hogy el van árulva.

— Kérem uram, mondá esdeklő hangon a szép Ma-

rietta, ne kinozzon, s ne törödjék az ügygyel, higyje el, hogy nagyon ártatlan és se az államnak, sem pedig egyeseknek kára nem esett abban, a mit ön tegnap véletlenül meglátott.

— Gondolja asszonyom, szólt a rendőrkém, gondolja, hogy szavainak oly könnyen hitelt ad egy orosz állam szolgálatában lévő rendőrkém, s szemei ragyogtak.

Marietta a kém szeme pillantását figyelemmel kisérte s megborzadt. Mintha ismerné e férfiut!

— Tagadja asszonyom, hogy itt gyermekrablás történt?

Marietta felsikoltott.

— Esküszöm, hogy nincs igaza.

— Nincs igazom? szólt a rendőrkém.

— Nincs, válaszolá Marietta, mert nézze, a gyermek ott van a bölcsőben.

A rendőrkém gyorsan a bölcső felé közelgett és egy perczre megütődött, a gyermek csakugyan feküdt a bölcsőben.

De éles fürkésző szemei a gyermek ruháján herczegi koronát fedeztek fel.

— Megvan, kiáltá a rendőrkém, tehát nem gyermekrablás, hanem gyermekcsempészet. Még szebb. Tagadja ezt is asszonyom?

Marietta felsikoltott.

— Esküszöm, hogy téved, felelt magánkivül Marietta, s kétségbeesetten kulcsolta össze kezeit.

Oly szép volt igy, hogy a rendőrkém egy perczre meghatottan állt előtte.

— Ne tagadja, oh ne tagadja szép asszonyom, ne tagadja, mert nem akarom kinzani tovább. Ön oly szép.

Marietta elpirult.

— Miután nem akar kinzani tovább, szólalt meg Marietta, kérem hagyjon magamra.

— Asszonyom, ön és Zimielsky Fedor herczeg tegnap este gyermekcsempészetet követtek el. Tudja meg, hogy valamint ön, úgy kedvese, a herczeg is hatalmamban vannak.

— Uram ön borzasztóan téved, kiáltá Marietta.

A rendőrkém kiragadta bölcsőjéből a gyermeket s annak ruháján látható herczegi koronát mutató monogrammját mutatta Mariettának.

— Még most is azt hiszi, hogy tévedek, szólt reszkető hangon a rendőrkém.

Marietta megdöbbent.

Csend lett.

— Lássa asszonyom, hogy megfogtam, a titok nyomára jöttem, teljesen hatalmamban van. Kiszolgáltathatom a törvénynek akkor, a mikor akarom.

— Kegyelem! sikoltá Marietta.

— Oh igen, szólt a kéjtől lázas hangon a rendőrkém. Igen kegyelem, de ön is kegyeket fog osztogatni, kegyeket nekem, ki önt nem most látta először, ki önt még mint gyermeket ösmeri, s még leány korában volt szerelme tárgya. Hallgassa meg kérésemet Marietta s én is kegyes leszek ön iránt s a herczeg iránt.

S ezzel az ágy elé térdelt és mohó szemekkel mérte végig Marietta kecses alakját.

— Soha, kiáltá a szép nő — s eltaszitá magától a térdelő férfit.

— Marietta ne légy kegyetlen — ne taszitsd magadtól a kigyót, igen, mert én kigyó vagyok, hanem inkább vedd ki fulánkját, hogy ne szurjon, mert ha arra kényszerited, hogy használhassa fegyverét, akkor egy csapásra nagyon sok keservet tud okozni.

Ezzel felemelkedett a férfi s mellét kidüllesztve büszkén állt a nő előtt, ki mély gondolatba merülve hallgatott.

— Nos, szólj Marietta,akarod-e viszonozni szerelmem? Én hajlandó vagyok ennek árán a te titkodat megőrizni, s téged és kedvesedet a törvény szigorától megmenteni.

Marietta összerázkódott, s a hideg borzongatni kezdé.

A rendőrkém sokáig állt előtte szótlanul, várta, hogy Marietta feleljen, de ez hallgatott.

— Ugy tehát vesszen a gonosz, szólt a rendörkém s az ajtó felé tartott.

Marietta összekulcsolá kezeit.

— Kegyelmezzen nekem, ön sátán emberi alakban!

— Nem kegyelmezek, s indult az ajtó felé.

— Jöjjön vissza az égre kérem, kiáltá Marietta.

A rendörkém győzelemittasan fordult vissza.

— Mit kiván, mondja tehát, kivánja összes pénzemet?

— Pénzt tegnap kaptam a herczegtöl s az egyelőre elég lesz, felelt sötéten a rendörkém. Most csak szerelmedet kivánom, egyedül téged Mariettám s semmi mást.

Vége a második résznek.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

KOSSUTH LAJOS KÉME

TÖRTÉNETI REGÉNY

A SZABADSÁGHARCZ IDEJÉBŐL

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

IRTA

SZATHMÁRY JENÓ

HARMADIK RÉSZ

BUDAPEST

SZÉKELY ALADÁR KIADÁSA

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

66. fejezet.

A nőrablók.

Megyváry Gábor nem tudott Málnássy Margitról lemondani, az ő kegyetlen sötét szive, mely a legiszonyubb büntől se riadt vissza, rabja volt annak a szép nőnek.

A sebhelyek, melyeket Margit fivére, Béla ütött mellén, beforrtak, de szivében a szerelem sebe nem tudott begyógyulni.

Csak egyszer, egy pillanatra látszott megfeledkezni szerelméről, midőn a kis divatárus leánykát, Annát elvette. De a fellobanás csak rövid ideig tartott, mulékony volt mint a szalmaláng.

Második házassága Hedviggel pusztán érdekből történt.

Auerborn Károly gróf rejtélyes eltünése után elhatározta, hogy egy időre bezárja játéktermét s Pestre jö, s Margitot minden áron hatalmába keriti, Margitnak az övé kell lenni, inkább haljon meg, ne birhassa soha más rajta kivül.

Szövetkezett Lazáreval.

Lazáre készséggel vállalkozott, hogy Margitot elrabolja. Ingerelte a kaland, de föképen a bosszu vágy, hiszen Margitnak a fivére volt az, ki az ő szive választottját, a bájos Dragon grófnét — mint gondolá — töle elhóditotta.

Megyváry Pestre érkezve, egyik félreesöbb utczában lakást bérelt.

Napokig ült egyedül szobájában s töprengett, miként férközhetne Margithoz.

Végre elhatározta, hogy meglátogatja, talán bebocsátják.

Egy napon délfelé dobogó szivvel ment fel a lépcsökön.

Sovárgott látni Margitot.

Becsöngetett, s a komorna, — ki nem ismerte öt — bevezette úrnőjéhez.

— Hogy mert ön ide jönni, kérdé Málnássy Margit.

— A szivem vonzott önhöz. Nem tudok ön nélkül élni.

— Akkor legjobb lesz, ha öngyilkosságot követ el, mert csak azt nem hiszi, hogy én valaha az öné leszek. Azért kérem távozzék rögtön! Többé küszöbömet át ne lépje. Gazemberekkel nem czimborálok.

Megyváry vérben forgó szemmel rohant az asztalhoz, s rácsapott öklével, hogy a rajta levő tárgyak tánczra kerekedtek. Dühösen orditotta:

— Elég volt már a komédiából. Legyen ennek vége, különben . . . .

Nem végezte be a mondatot.

Margit korbácsot kapott s mig szeméből szikrák repültek, kétszer erősen Megyváry arczába vágott, hogy vér serkent a korbács ütés nyomán. E váratlan támadásra Megyváry orditva hátrált, a másik pillanatban már reá akart rohanni Margitra, ki felemelt fővel, kipirult arczczal állt előtte; kezében az ütésre emelt korbács.

De Megyváry nem bántotta, megsemmisülve maradt állva.

— Távozzék, ismétlé Margit.

Megyváry lábaihoz borult s ruhája fodrát csókolva, kétségbeesve könyörgött.

— Ne üzz el magadtól! Lásd, más nőt ezért összezuztam volna, hozzád egy ujjal sem nyulok. Rabod vagyok, nem foglak én soha sem bántani. Tiporsz rajtam, tégy velem, a mit akarsz, csak ne üzz el magadtól.

Margit szánalommal és undorral nézte a lábai előtt görnyedő alakot.

— Keljen fel Megyváry ur, az ilyen érzékenykedés nem illő önhöz.

— Őrültté tesz e hideg hang. Beszéljen melegebben hozzám.

— Keljen fel kérem, térdelő helyzetben ön roppant nevetséges.

Megyváry felkelt.

— S remélem véget ért látogatása — folytatá Margit.

— Mindent, mindent megteszek, akármit parancsol, csak azt az egyet ne követelje, hogy távozzam. Ne legyen olyan irgalmatlan.

— Ön se szokott irgalmat gyakorolni, viszonzá Margit gunyosan. Miért kívánja ezt tőlem. Ismétlem, távozzék!

— Kedves Margit, megyek mostan, hanem igérje meg, hogy elfogadja máskor látogatásom.

— Azt nem tudom. Biztosat nem igérek! Most Isten önnel.

Megyváry ajkaihoz vonta Margit kezét, de ez visszarántotta s nem engedte megcsókolni.

Megyváry lesujtva távozott.

A hideg téli levegő megcsapta arczát, s sebei, mit a korbácsütések ejtettek rajta, sajogni kezdtek.

De e megaláztatás daczára nem mondott le minden reményről, hogy Margit az övé lesz. Egyelőre azonban nem akart erőszakhoz nyulni.

Két nap mulva ujra elment Margit lakására.

A komorna nem bocsátotta be.

Harmadik napon ismét jött.

Ismét eredménytelen. Kérte a komornát, hogy vezesse be urnőjéhez, megjutalmazza és pénzt akart adni, de a lány nem fogadta el.

Erre aztán fenyegetésekkel akart czélt érni.

Mikor ez sem használt, erőszakhoz folyamodott, félrelökte a lányt, s Margithoz akart berohanni, hanem keserüen csalódott.

A komorna sikoltott s erre egy markos inas rohant Megyváry Gábor elé, ki most visszahökkent.

— Megyváry ur! ön éppen nem illedelmesen viseli magát — csendült meg most Margit hangja, ki a lármára megjelent a küszöbön. kezében lovag korbácscsal —

hanem láthatja, hogy öntöl vártam ilyesmit s gondoskodtam védelemről — mosolygott Margit az inasra mutatva.

— Margit! az Istenért hallgasson meg! könyörgött Megyváry s a szép nöhöz akart rohanni, ki mögött az ajtó már bezárult.

Megyváry látva az inas fenyegetö állását, megértette, hogy bekövetkezett a visszavonulás ideje.

Fogcsikorgatva, vérben forgó szemmel rohant el, szitkokat mormolva tehetetlen dühében.

— Megállj, megkeserülöd ezt! esküdött magában, midön leért az utczára. Más utat kell választanom, hogy hozzá férközhessem, de majd találok módot arra, hogy enyémmé legyen. Pénzem van s a pénz nagy hatalom.

Igy gondolkozott Megyváry, midön lakására ért s nagy lépésekkel járt föl s alá szobájában, mialatt pokoli tervét kifözte.

Végre sötét mosoly jelentkezett ajkán, mely bizonyságot tett arról, hogy valami gazságot észlelt ki.

— Enyém, enyém Margit biztosan, ujjongott Megyváry.

— De jó — folytatá a társalgást önmagával — hogy tegnap azon a tájon bolyongtam s véletlenül azt a czédulát mepillantottam, de hová is kell fordulni a ház megvétele végett. Már arra nem emlékszem, ismét el kell oda mennem.

Megyváry most az ujpesti ut egyik zugába sietett, mely télen és tavaszszal teljesen néptelen, járó-kelö sohasem vetödik arra. Itt egy kis kert elött, melynek közepén lakház állott, megállapodott s elolvasta a kertkapura ragasztott czédulát, melyen a következö volt olvasható:

„E ház a kerttel együtt azonnal eladandó. Bövebbet megtudni, Széll János ügyvédnél. Ferencz-utcza 15. sz.

Megyváry megtekintette a házat, mely zárva volt s az ügyvédhez kocsizott.

— Megvenném az ujpesti uton fekvő házat, e szavakkal kezdte az alkudozást, természetesen csupán akkor, ha az ár méltányos.

— Sőt igen jutányos árban engedi át tulajdonosa. Hogyan méltoztatik, a butorral együtt vagy anélkül.

— A butorral is megveszem, de szeretném először megtekinteni a házat és a berendezést.

— Rendelkezésére állok. Ha tetszik, rögtön kikocsizhatunk.

— Jó lesz, mielőbb szeretném megkötni az üzletet, minthogy azontul egyébb dolgaim elfoglalnak.

Kikocsiztak.

Megyváry megnézte a házat, a butorokat s meg volt elégedve.

A ház négy szobából, előszobából és a szükséges mellékhelyiségekből állott.

Az ügyvéd huszonkétezer forintot kért ezért, de Megyváry lealkudta huszezerre s még az nap kifizette a vételárt, az ügyvéd átadta a kulcsokat, s megigérte, hogy az átiratást a telekkönyvnél szintén elintézi.

Megyvárynak első dolga volt lakatost hivni, ki az ablakokat erős vasrostélylyal látta el.

— Most már minden jól van, szólt megelégedve, most lássunk a többi után.

Besötétedett.

A főváros egyik szük utczájába sietett, s az „utolsó garashoz“ czimzett korcsma előtt megállt, melyet tulajdonosa Róka János ujabban vasajtóval látott el, s mely az utczára nyilott s melyhez néhány lépcső vezetett le.

Megyváry lement a lépcsőkön s háromszor halkan kopogott, mire belülről léptek hallatszottak s elfojtott hang kérdezé:

— Ki az?

— Én vagyok, Megyváry.

Az ajtó gyorsan megnyilt, s néhány lépés után Megyváry az olvasó előtt már jól ismert korcsma helyiségben volt.

— Jó estét kívánok nagyságos uram — szólt az ajtónyitó, miután becsukta a belépő után az ajtót, minek köszönhetem e szerencsét?

— Jó estét Róka János, hát még teljesen egyedül van?

— Még teljesen egyedül.

A korcsma több részből állott, mindegyik rész külön termet képezett, a második s tágabb rekesz titkos korcsma volt, hol azonban csak néhány beavatottat vendégelt meg Róka János savanyu borral, hideg étkekkel, melyeket drágábban kellett megfizetni mint akármelyik előkelő vendéglőben.

A lámpa sápadt fényénél alig volt kivehető a butorzat: néhány rozoga szék, egy rozoga asztal, egy piszkos ágy s néhány szalmazsák s egy csomó láda.

Róka János kendőjével letörült egy széket s megkínálta vele Megyváryt.

— Foglaljon helyet, nagyságos uram!

— Köszönöm, felelé Megyváry és leült.

— Hát mivel szolgálhatok? kérdé Róka János s tiszteletteljesen állva maradt.

Megyváry egy finom szivart vett elő, rágyujtott s Rókát is megemberelte egygyel.

— Hát Róka János, két megbizható emberre volna szükségem, olyanokra kik az ördögöktől sem félnek.

— Meg lesz!

— Egy kétlovas kocsira, megbizható kocsissal. A fizetésre tudja, hogy nem nézek, ilyenkor nem fukarkodom.

— Tudom, nagyságos uram, meglesz a kétlovas kocsi is.

— Itt van előlegül, e szavakkal Megyváry néhány bankjegyet nyujtott át Róka Jánosnak.

— S mikorra kell ez mind?

— A két emberrel még ma szeretnék beszélni, a kocsi miatt majd üzenek.

— Egy fogatra volna szükségem, mondá Megyváry.

K. 44.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— Jól van nagyságos uram, ép most várok két legényt, ezek alkalmasak lesznek. De méltóztassék a másik terembe lépni, mert már sokáig nem késhetnek.

Róka János lámpát gyujtott s vendégét a másik terembe vezette, mely már elegánsabban volt butorozva, közepén asztal állott, melyet párnázott székek vettek körül, két oldalán pedig egy-egy pamlag, egy ágy, s egy szekrény egészitették ki a berendezést.

Róka János a lámpát az asztalra állitotta s minthogy már a jeladás hallatszott, magára hagyta Megyváryt s sietett ajtót nyitni.

Megyváry egy pamlagra vetette magát, s várta, hogy visszatérjen az öreg, ki nem sokára két markos legénynyel lépett be. Külső megjelenésük meglehetösen kopott volt.

— A nagyságos urnak szüksége van rátok — szólott a ficzkókhoz, kik ezalatt Megyváryt jól szemügyre vették, de nem kivánja ingyen fáradságtokat, jól megfizet azért, hanem hüek legyetek s tudjatok hallgatni.

— Bizhat bennük! szólt aztán Megyváryhoz fordulva Róka János s magukra hagyta öket.

— Szolgálatomba léptek-e? kérdé most Megyváry a ficzkóktól.

— Igen nagyságos ur! felelt egyszerre mind a kettö.

— Mi a nevetek?

— Az enyém Gáspár, felelt az egyik.

— Az enyém meg Gombos Ferkó, felelt a másik.

— Készek vagytok-e mindenre? a fizetésnél nem fukarkodom, hanem azután munkát kivánok pénzemért.

— Készek vagyunk mindenre, felelt Gáspár, ki társa helyett is beszélt.

— Fogtok-e hallgatni?

— Mint a sir.

— Jól van tehát, holnap megmondom mi lesz a teendötök.

Ezzel Megyváry eltávozott. Haza ment lakására.

Másnap korán reggel Lazáre kereste fel.

Hosszabb ideig beszélgettek, mig végre Lazáre inditványára sétálni mentek.

Megyváry közölte Lazáreval, hogy Málnássy Margitot el akarja rabolni.

Lazáre helyeselte tervét, és megigérte, hogy segédkezet fog nyujtani neki.

Ekkor történt, hogy az utczán megpillantották Margitot, a mint Kossuthtal az utczán ment.

Észrevétlenül utánuk lopóztak s kihallgatták beszélgetésüket.

Ekkor határozták el, hogy álarczos bálba mennek s onnan fogják elrabolni Margitot.

A terv, mint az olvasó már tudja, sikerült.

A két szolga Gáspár és Gombos Ferkó volt.

A nagy kocsit pedig Róka János szerezte valahonnan.

Málnássy Margit tehát ujra Megyváry foglya volt.

* * *

Gombos Ferkó az ujpesti uti magányos házban a két utolsó szobát jelölte meg Margitnak, mint jövendő lakását.

Csinosan voltak butorozva és az utolsó háló szobául szolgált.

A lámpa halvány fényénél Margit körültekintett, kiséröi még a küszöbön álltak.

Lazáre és Megyváry nem mutatkozott sehol.

— Parancsait várjuk nagyságod, szólott Gombos Ferkó, midön a szép nő kérdöleg tekintett reájok.

— Meddig kell itt maradnom?

— Az nagyságodtól függ.

— Jól van, hagyjanak magamra.

— Ha valami tetszik, ugy méltoztassék csengetni, és én vagy társam rögtön szolgálatára állunk. Tetszik talán vacsora?

— Nem akarok semmit.

A két szolga távozott.

Margit hallotta, midőn a kulcs a zárban csikorogva megfordult s tagjai megremegtek.

Tehát be van börtönözve.

Ez a Megyváry müve.

De hát mi czélja van vele tulajdonképen?

Szerelmét akarja? Az ugy sem lesz az övé soha. Megölheti, de soha sem fogja magát Megyváry karjaiba dobni.

E gondolatok czikáztak át agyán, azért az ajtóhoz ment, hogy belülről is elreteszelje, de nem volt rajta retesz.

Tehát ő nem mehet ki, de hozzá bejönni bármikor lehet.

Megnézte a hálószoba ajtaját, arról pedig éppen le volt véve a zár.

A kandallóban lobogott a tüz s enyhévé tette a szoba levegőjét. Hideg téli idő volt. S az utczákat sürü hó takarta.

Az ágy szép tiszta áthuzattal volt ellátva s vakitó fehérsége, mintha Margitot hivta volna: jöjj pihenni!

De bár a szép nőt a kaland igen kimerültté tette, a legcsekélyebb kedvet sem érzett, hogy [illegible]diék.

Fáradtan tért vissza a másik terembe és a pamlagra vetette magát. Negyedóráig feküdhetett igy, midőn felriadt a zár nyikorgására.

Az ajtó feltárult s egy durva köpenybe burkolt férfi lépett be.

Margit felugrott.

Rögtön megismerte titkos látogatóját, bár a köpeny eltakarta arczát.

A férfi egy perczig megállott a szoba közepén, azután hirtelen ledobta köpenyét.

Margit nem csalódott.

Megyváry állt előtte s Málnássy Margitot igy szólitotta meg:

— Kedves Margitom, remélem nem haragszik, ha

akarata ellenére nyári lakást vásároltam önnek. Ez itt igen kedves hely s végtelenül sajnálnám, ha unná magát. Ez esetre rendelkezésére bocsátom szerény személyemet. Parancsoljon velem!

— Hagyjuk a komédiát uram, felelé Margit komolyan s villámló szemét Megyváryra emelte, kinek erre a korbácsütések jutottak eszébe. — Hagyjuk ezt, mondja meg, hogy miért hozatott engem ide?

— Miért? Látni, birni akarom önt s ön nem bocsátott be magához. Neheztel-e azért, ha ilyen eszközhöz nyultam, hogy kegyeddel beszélhessek? Lássa, hisz én csak rabja vagyok, ön az úrnö. Legyen enyém és szabad lesz.

— Soha, felelé a nő büszkén.

— Margit, gondoljon a jövőre, s ne legyen irgalmatlan irántam. Lássa, ön most teljesen hatalmamban van. E ház messze van az uttól, kiáltását nem hallaná meg senki s mindennek daczára könyörgök ott, a hol parancsolhatnék. Legyen méltányos, ne dobja el magától szivemet. Legyen nöm!

Megyvárynak ugyan — mint az olvasó tudja — volt már neje, de a mint láttuk, ö könnyen túltette magát az ilyen dolgokban.

— Soha sem leszek az ön neje, mert én megvetem, utálom önt, kiáltá Margit.

Megyváry meglepetve lépett vissza. Ily sértő visszautasitást semmi esetre sem várt.

— Ah, tehát más a boldogitott, kiáltá dühösen, vigyázzon asszonyom, én haragomban iszonyu tudok lenni.

— Hogy ön iszonyu ember, arról meggyőződtem. De ha azt hiszi, hogy ön képes engem megijeszteni, akkor nagyon téved. S most én fordulok önhöz egy kéréssel. Bocsásson szabadon és én becsületszavamat adom, hogy erről az éjről soha senkinek sem fogok említést tenni.

Megyváry felkaczagott.

— Ah tehát már szelidebb hurokat penget? De e kivánsága valóban mulattató, asszonyom. Ön nagyon téved, ha azt hiszi, hogy azért áldoztam annyit, azért tettem koczkára személyemet, hogy midön munkámat gyümölcs jutalmazza, azt csupa érzelgésből eldobjam magamtól.

— Vigyázzon Megyváry ur, nekem barátaim vannak, kik kutatni fogják hollétemet.

— Ah higyje el nekem, vágott szavába Megyváry, Kossuth Lajosnak, — mert ha nem csalódom, öt érti első sorban barátai alatt — a legkisebb gondja is nagyobb annál, minthogy az ön holléte után tudakozódjék.

Margitot vérig sértette e bántó feltevés.

— Én nem az ország kormányzóját gondoltam, szólott aztán büszkén.

— A rendörség talán?

— Igen, a rendörség biztosan fog nyomozni. Ha nem bocsát el, retteghet a büntetéstől. Ne higyje, hogy ez az emberrablás titokban marad.

— A rendörség, mosolygott Megyváry, attól nem rettegek, hogy ki fogja nyomozni hollétét ilyen viharos időben. Windischgrätz herczeg talán még ma bevonul Pestre, azt hiszem, a rendörségnek előbb való gondja lesz a saját maga bőrét megmenteni, mint önt kerestetni. De különben is ki tudja, hogy ön van nálam. Ha kivánja azonban, Windischgrätz herczegnek szivesen bemutatom önt. Ugy tudom, hogy önök régi ismerösök. Már volt szerencséjük egymással találkozni. Kivánja talán az ujabb összejövetelt?

Margit elértette a sértő czélzást, nem felelt egy szót sem Megyváry gunyos beszédére, ki a következőkép folytatta:

— Kedves Margit, most magára hagyom, s egy napi gondolkozási időt hagyok, addig nem háborgatom jelenlétemmel. Két szolgám, kiknek használhatóságáról volt alkalma

meggyőződni, itt marad szolgálatára. Könyveket talál itt szórakozásra. Ha valami tetszik, ugy kegyeskedjék csöngetni.

Remélem, már nem haragszik reám. S most van szerencsém jó reggelt kivánni, mert mint látom, már a nap is kelőben van.

Margit néma maradt.

Megyváry még egy szenvedélyes pillantást vetett reá a küszöbről s azután behuzta maga után az ajtót.

— Hát most ügyeljetek, inté szolgáit, s a legnagyobb készséggel szolgáljátok ki az urhölgyet. De szobáiból kilépni nem szabad. Most bemegyek a városba, holnap ismét itt leszek.

Ezzel kiment a kocsihoz, mely reá várakozott s lakására hajtatott. Meg volt elégedve munkája sikerével.

* * *

Margit egyedül maradván, bágyadtan hanyatlott vissza a pamlagra.

Elkomorodott.

Nem látott utat a szabadulásra. Jól tudta, hogy hirtelen eltünése, bár fog némi izgatottságot kelteni, de kerestetni nem fogják. Hiszen többször megtörtént már vele, hogy hirtelen távozott, a nélkül, hogy valakinek egy szót is szólt volna. Barátai azt fogják hinni, valami ujabb küldetésben távozott hirtelen. Ha talán keresnék is, senki sem fog reá találni.

Elhagyta bátorsága és keservesen zokogott.

Az a nyomorult jól vetette a tört, meg van fogva, s most tehetetlenül vergődik a hálóban.

Végre eljött az est.

Leheveredett a pamlagra, de alig aludt valamit.

Reggel bejött Gáspár, tüzet rakott s csodálva látta, hogy az ágy teljesen érintetlen.

Margit halványon feküdt a pamlagon.

Gáspár reggelit hozott s a szép nő, hogy még sem legyen teljesen erőtlen, ha Megyváryval ismét szembe kell szállnia, evett valamit.

Aztán rendbe szedte jelmezét, (mint tudjuk velenczei halászleánykának volt öltözve) és az ablakhoz ment.

A zuzmarás fák mintha ört álltak volna ablaka előtt, a kertet pedig hó boritotta.

Margit visszatért a pamlagra és könyvet vett elő, hogy azzal eltöltse idejét.

De a bizonytalanság, mely sorsa miatt gyötörte, nem engedte olvasni.

Eldobta a könyvet és másikat vett elő.

Igy lassan dél lett s a szolgák feltálalták az ebédet, de Margit alig érintette a válogatott és gonddal készitett étkeket.

Délután Megyváry kijött.

— No, hogy van a fogoly? kérdé.

— Bizony nagyságos ur, felelt Gáspár, makacskodik, ágya ugy van, mint a hogy tegnap felbontottuk és enni nem evett annyit mint egy veréb.

Megyváry belépett szép foglyához.

— Nos kedvesem, határozott? kérdezé.

— Határoztam, felelé Margit szilárdul.

— S mit, ha szabad kérdeznem?

— Hogy igyekezni fogok innen szabadulni.

— Oh ezt a szándékát ugy is ismerem, s legnagyobb sajnálatomnak kell kifejezést adnom, hogy ez kivihetetlen.

— Nincs lehetetlenség a nap alatt.

— Jól van, majd meglátjuk. Multkor egy kéréssel járultam önhöz asszonyom, melyet azonban nem hallgatott meg. Talán azóta megváltoztak nézetei.

— Csak ugy gondolkodom most is mint tegnap.

Megyváry most a pamlaghoz ment, melyen Margit ült, lábaihoz borult, ruhája fodrát csókolva.

Persze csak tettetés volt az egész.

— Egyetlen Margitom — mondá — hallgassa meg kérelmemet. Legyen nőm, én rabszolgája leszek önnek, megváltoztatom életmódomat, ugy fogok élni, a mint ön parancsolja. Oh ne makacskodjék tovább is, ne gyötörtesse magát itten. Mondja ki a megváltó szót, mondja ki, hogy szeret!

— Nem fogom kimondani azt a szót soha!

Megyváry felkelt és szenvedélyében válaszolt.

— Ön vagy mint nöm, vagy mint halott távozhatik csak innen!

Ezzel távozott s Margit magára maradt, martalékul kinos eszméinek, melyek nem engedték pihenni.

Látta, hogy Megyváry türelme fogytán van, s hogy ő mindenre el van szánva.

Igy mult el két nap, már a negyedik napja, hogy Margit börtönben sinlődött.

Megyváry azóta nem mutatkozott, a szegény nő csupán börtönőrei rideg arczát láthatta.

Egy napon, midőn kétségbeesetten vergődött a kereveten, egy eszme czikázott fején keresztül s szivéhez kergette mind a vért.

A szép nő örömmel ugrott fel a pamlagról és szilaj kedvében végig tánczolt a termen.

— Meg vagyok mentve — susogá — tervemnek sikerülni kell, veszélyes egy kissé, még éltembe is kerülhet, de a siker több mint bizonyos.

Boldog mosolylyal könyvet vett elő s olvasásba merült, közbe-közbe kitekintett az ablakon, hogy vajjon esteledik e már?

67. fejezet.

A szabadulás.

Végre este lett. Gáspár belépett a lámpával.

A szolga távozása után az ajtó ismét megnyilt és Megyváry lépett a szobába, sötéten, zordonan.

Margit megrémült, még ez az ember meghiusithatja tervét.

— Nos Margit, harmadszorra vagyok itten. Meggondolta-e magát? Türelmem fogytán van.

A szép nő méltósággal válaszolt:

— Az enyém is. Kijelentem, hogy bánásmódja méltatlan és csak egy gazemberhez illő.

— Kedves Margit! ön igen okosan fogja tenni, ha engem nem ingerel, mert ne feledje el, hogy teljesen hatalmamban van. De még mindeddig nem panaszkodhatik, hogy erömmel visszaéltem volna.

Margit hallgatott.

— Ön asszonyom, igen makacs, de én is akaratos vagyok. Ne feledje el, a mit a multkor mondtam s a mit ismételnem kell: innen csak két utvezet ki: egyik a nászágyba, másik a temetöbe.

— Van egy harmadik is, gondolá Margit, de mondani nem merte.

— Hát még egy napi gondolkozási időt adok — folytatá Megyváry — holnap ilyen tájban ismét eljövök. De kijelentem már elöre, hogy ha tovább is makacskodik, más eszközökhöz kell nyulnom. Most jó éjt kivánok. Remélem, holnap engedékenyebb hangulatban találom.

Megyváry kiment s Margit könnyebbülten sóhajtott fel.

Az ablakhoz rohant, s nemsokára látta, hogy Megyváry távozik.

Még egy félóráig várt türelemmel, aztán fölkelt a pamlagról és hozzá látott terve kiviteléhez.

A szolgák, bár igen korán volt még, unalmukban lefeküdtek s halotti csend uralkodott a kis házban.

Margit reszkető kézzel vette föl az asztalról a lámpát, bizonytalan ingó léptekkel ment hálószobájába s a felbontott ágy előtt remegve megállott, magasra tartva kezében az égő lámpát.

Szive hangosan dobogott, halántékában örült sebességgel lüktetett a vér.

Hirtelen elhatározással rácsapta a lámpát a párnákra. Az olaj kiömlött s lobogva végig futott az ágyon, mely percz alatt tüzben állt.

Nemsokára a többi butorra is átharapódzott a láng s a szoba sürü füsttel telt meg.

Margit most a másik terembe menekült s örülten rángatta a csengettyüt, mely pokoli zajt csapott.

Gáspár rögtön talpon termett.

— Megbolondult a nagyságos kisasszony, hogy ily veszettül csenget, — dörmögé társához, ki az álmot dörgölte szeméből s még sem tudta világosan, hogy mi történik.

Megkereste a kulcsot, felzárta a szobát, megdöbbenve hátrált, midön a füst feléje csapott s a lángot látta.

— No, Gombos Ferkó, talpra mostan iziben — e szavakkal rázta fel társát, tüz van! Siess oltani.

Gombos Ferkó, ki nagy álomszuszék volt, ijedten ugrott talpra, de minthogy még álomittas volt, megbotlott és zuhanás közben éppen társára esett, kit maga alá temetett.

A kis Gáspár iszonyuan káromkodott és még dühösebben kapálódzott a nagy Gombos Ferkó alatt.

Néhány perczig tartott, mig feltápászkodtak.

Margit e zavarban kimenekült az előszobába s rátette a kezét a kilincsre, az ajtó azonban nem nyilt fel.

Megijedt, kihallatszott Gáspár káromkodása, ki éppen Gombos Ferkó alatt vergődött.

Csakhamar örömmel vette észre Margit, hogy a kulcs az ajtóban van, megforditotta kétszer s nyitva volt az ut a szabadba.

Kilépett.

Mily örömmel szivta a szabad levegöt, melyet oly sokáig kellett nélkülöznie.

Oly gyorsan, mint csak lábai engedték, futásnak eredt.

Füle zugott, szive nagyon vert, azt hitte, üldözői már nyomában vannak, már elérik, vállára teszik szemtelenül kezüket.

Rémülten tekintett vissza, nem jött egy lélek sem utána.

Gáspár és Gombos Ferkó ezalatt az oltáshoz akartak fogni, de már ekkor a harmadik szobába is átcsapott a láng.

A két ficzkó a szabadba menekült.

— Hát a kisasszony? kérdé Gombos Ferkó.

— Szent Isten! kirepült a madár.

— De tán benn égett, vélekedett Gombos Ferkó.

— Hallgass, nem volt-e nyitva az ajtó, mikor kifutottunk a házból?

— Biz az nyitva volt.

— Az pedig bizonyos, hogy az magától nem nyilt meg. Értem már én, hogy támadt a tüz, az ördög fajzatja gyujtotta meg a házat, hogy a támadt zajban elmenekülhessen.

— Hanem mi mit mondunk majd Megyvárynak?

— Bizony nem tudom, de tudod mit, próbáljuk megfogni a kisasszonyt, a házat ugy sem menthetjük meg. Utánam, előre!

Lehajolt a hóba, a lobogó tüznél rögtön észrevették Margit lábainak nyomát s ezeket követve, futottak.

Hanem aztán távolabbra nem világitott a tüz s csakhamar be kellett látniok, hogy fáradságuk eredménytelen.

Visszatértek a kertbe.

— Akármi történik is, várjuk itt be Megyváryt, mi végre nem vagyunk bünösek. Nem tehetünk arról, hogy az ördög pozdorjája felgyujtotta a házat.

Ebben állapodtak meg; mikor a tüz hamvadóban volt, jöttek a tüzoltók és teljesen eloltották a még felfelcsapó lángokat.

Gáspár és társa a romok közt háltak, hanem hiába várták uruk visszatértét másnap.

Hamar megunták a romok őrizését s bementek a városba.

* * *

Margit ezalatt szünet nélkül futott, mig végre a váczikörutra érkezett.

Csak itt mert kissé megállapodni.

Keble zihált a szaladástól.

A váczi-ut végén bérkocsik álltak, beugrott az egyikbe s odakiáltott a kocsisnak, — ki nem kevésbbé csodálkozott, midőn meglátta a velenczei halászleánynak öltözött alakot, — hogy minél gyorsabban hajtson, jól meg fogja fizetni.

— De hová hajtsak, kérdé a kocsis.

— A hatvani utczába, volt a válasz.

Halálosan kimerülve, de végtelen gyönyörrel szivében, dölt a kocsi párnáira.

Valahára szabad.

Uj élet ömlött végig erein, az az öldöklő zsibbadtság, mely rajta erőt vett a fogságban, a szabad levegő érintésére nyomtalanul eltünt.

Könnyezett örömében.

Nemsokára a város kövezetén rohant a hintó, Margit kinézett az ablakon s mohó szemmel nézte a kedves várost.

Szeretett volna leborulni az utcza kövezetére, hogy megcsókolja a hideg köveket.

A házak, a lámpák remegő lángjai, az utczák, mintha üdvözölték volna, a zsibongó néptömeg, mintha csak az ő kedvéért járna az utczán.

Végre a hatvani utczába értek.

A kocsi háza előtt megállott, és Margit boldogan kiszállott.

Még nem volt késő, alig lehetett kilencz óra. Margit gyorsan szaladt fel az emeletre.

Becsengetett. Komornája nyitotta ki az ajtót.

A komorna felsikoltott örömében meglátva urnőjét, és csókokkal halmozta el kezét, ruháját.

Alig juthatott szobájába Margit, midőn belépett, erőt vett rajta a kimerültség, a gyöngeség, melyet eddig izgatottsága leküzdött, s a szép nő halott halványan, önkivületlen rogyott komornája karjaiba.

Az orvost hivták, ki eszméletre téritette s csillapitó porokat rendelt, gondosan megtiltott minden izgatást és pihenést ajánlott. A beszélgetést is megtiltotta.

— Ha holnap reggelig nyugodtan alszik, — mondá az orvos, minden rendben lesz.

Margiton csakhamar erőt vett az álom. Nyugodtan és mélyen aludt másnap reggelig, mikor egész megujulva ébredt fel.

Jó étvágygyal reggelizett, azután felöltözködött, bérkocsiba ült s a rendőrséghez hajtatott, hol mindent elbeszélt, mi vele az álarczos bál után történt.

Rögtön rendörök küldettek az ujpesti utra Megyváry lakására, hogy öt, valamint szolgáit elfogják és lakását átkutassák.

68. fejezet.

Megyváry szökése.

Megyváry mit sem sejtett arról, hogy milyen vészes felhők tornyosulnak feje fölött, nyugodtan aludt és mint rendesen, igen későn kelt fel.

Felöltözködött és egy kávéházba ment reggelizni.

Teljes nyugalommal itta kávéját, közbe-közbe pedig ujságot olvasott, midőn egy hir ötlött szemébe, melynek elolvasása után kiesett a csésze kezéből s arcza olyan fehér lett, mint a fal.

Ugyanis a hir az ujpesti uti tüzvésznek volt leirása.

Tehát a ház leégett, de akkor hová lett Margit? Benn égett-e vagy a tüzoltók kiszabaditották, mivel nincs róla a lapban legkisebb említés sem, átnézte a többi újságot is, de egyikben sem talált semmit.

Nem türhette tovább e bizonytalanságot, fizetett és ki lépett az utczára, alig tett nehány lépést, midőn Lazáre ragadta meg karját.

— Kedves barátom, hová?

— Dolgaim vannak, mondá ez unottan, igen terhére volt most e feltartóztatás.

— De azért megengeded, hogy egy darabig elkisérjelek. Én éppen most voltam lakásodon, az tele van rendőrökkel, elöször engem vontak kérdöre, mert Megyvárynak gondoltak. csak nagy nehezen birtam szabadulni, most pedig ugy látszik várakoznak visszajöveteledre.

Megyváry halovány lett, de azért Lazáre előtt leplezte ijedtségét. S nyugodtnak látszó hangon mondá:

— Te tréfálsz, Lazáre barátom.

— Nincs semmi kedvem tréfálni. mondá Lazáre.

— De hisz ez lehetetlenség, honnan tudnák?

— Már pedig jó lesz, ha minél előbb kereket oldasz.

— Nem, haza megyek, hogy rendet csináljak s kiüzzem azokat a szemtelen legyeket a házamból.

— Akkor tehát csak siess! Isten veled, mondá Lazáre gunyosan.

Megyvárynak természetesen esze ágában sem volt haza menni.

Belátta, hogy a fővárosban egyelőre nincs maradása. Legjobb, ha vidékre szökik, ott majd talál rejteket.

De Margit sorsáról akart még bizonyosságot szerezni, azért késett az elutazással.

Egész nap az ujpesti uton leskelödött, de nem merte a leégett házat megközeliteni, mert okkal tartott attól, hogy itt várnak reá a rendörök, s ha mutatkozik, rögtön elfogják.

Pénze volt elegendő, bár Bécsből magával hozott pénzének nagy része ott maradt lakásán, hová nem mehetett vissza.

Nem mert visszamenni a városba, mig csak teljesen be nem sötétedett, tartott attól, hogy postakocsin se utazhat tovább, mert a postaháznál elfogatják, jónak látta azért, hogy Róka Jánoshoz forduljon.

Fölkereste a korcsmárost, ki mint rendesen, most is nagy előzékenységgel fogadta.

— Egy fogatra volna szükségem, mondá Megyváry.

— Mikorra méltóztatik parancsolni?

— Ma estére!

— Az lehetetlen.

— Nekem pedig okvetlenül kell a fogat.

— De ismétlem, nem lehet.

— Megfizetem a mit kér.

— Már kérem alásan, ha aranynyal mérné fel a fogatot, akkor se tudok szerezni.

— Hát mit csináljak?

— Tessék holnap estig várni.

— Nem maradhatok itt a városban addig.

— Olyan sürgősek az ügyei?

— Sürgősek, nagyon sürgősek, mondá komoran Megyváry.

— Talán rossz fát tett a tüzre, nagyságos ur?

— Ahhoz magának semmi köze!

— Persze, semmi közöm. De hát majd a kocsihoz se lesz semmi közöm.

— No azért ne haragudjék. De hát az embernek nem jó mindent kifecsegni.

— Nem is azért kérdeztem, mintha én minden lében kanál szeretnék lenni, hanem azért, hogy talán tanácscsal segithetnék a nagyságos uron: jó mindig az öreg a háznál, már pedig én eleget tapasztaltam az életben. Aztán Róka János tud ám hallgatni.

Megyváry egy perczig gondolkozott, aztán e szavakkal fordult az öreg korcsmároshoz.

— Voltaképen nem is csináltam semmit, egy kis kaland az egész, s most azért üldöznek. Nem is félek, de a magyarok kezébe nem szeretnék kerülni.

— Olyan kitünö hazafi uraságod, hogy fél a magyaroktól?

— Ilyen viharos idökben sokszor félreértik az embert.

— De hát mit tett mégis Megyváry ur?

— Gyerekség! Én egy szép fiatal nöt, ki nem akart szeretni, elraboltam s az ujpesti uton egy házban öriztettem. Tegnap éjjel, nem tudom hogyan, kigyulladt a ház s ugy látszik, kiröpült a madár, mert most mindenütt keres engem a rendörség. Tehát ha még egy napig Pesten maradok, veszélyeztetem szabadságomat. Adjon nekem tanácsot Róka János.

— Hát csupán az Megyváry ur büne, hogy egy makacs fehér cselédet meg akart szeliditeni — szólt Róka János majdnem megvetöleg — no azért nem volna érdemes egy szót se vesztegetni. Mondok valamit, ne tessék kimenni e házból holnap estig, és akkorra majd szerzek fogatot,

két olyan lóval, mint a tüzes ördög. Más tanácsot nem tudok.

— De hol legyek itt egész éjjel és egész nap, mikor itten sokan megfordulnak.

— Azok mind megbizható emberek. Aztán, mint tudja nagyságos ur, van nekem elég külön szobám is, az ilyen nagy urak számára.

— Igaz, mormogá Megyváry, majdnem elfelejtettem.

— Tessék csak megtekinteni, szólott Róka János.

Megyváry követte a korcsmárost, ki egy másik kisebb szobába vezette őt.

Majd egy szekrény előtt megállt, és feltárta annak ajtaját.

Megyváry csodálkozva nézett körül, a szekrény, mely be volt csinálva a falba, bejáratul szolgált egy csinosan butorozott kabinethez.

Megyváry belépett ide, az öreg ott hagyta a lámpát, s minthogy igen ki volt merülve, Róka János ágyat készitett neki.

Megyváry lefeküdt, s nem sokára mély álomba merült.

Midőn másnap fölébredt, sötétség vette körül, s csupán az ajtón derengett be némi fény. Ugyanis „az utolsó garas“ korcsmáros felnyitotta reggel azt a különös szekrényt, hogy szellőztesse a kis szobát.

Megyváry felöltözködött, az öreg reggelivel szolgált, melyet bizony elkényeztetett gyomra csak nehezen vett be.

Nehezen várta az estét, rettenetes módon unatkozott a szük szobában s Róka János társasága nem volt éppen kellemes.

Végre beköszöntött a várva várt est és Róka János jelentette, hogy pont tiz órakor várja a fogat az utcza sarkon s mehet azzal, a hová tetszik, a kocsis pedig teljesen megbizható egyéniség.

A fogat árát természetesen ki kellett Megyvárynak

fizetni, az éji szállásért pedig annyi borravalót adott, hogy Róka János maga is megsokalla.

Megyváry bucsut vett gazdájától, és kisietett az utczára.

Mohón szivta a levegöt, az utczasarkon rátalált a kocsisra, helyet foglalt a hintóban, mely nagy sebességgel robogott tova a fekete éjszakában.

Mikor a magas házsorok elmaradtak, Megyváry könnyebben sóhajtott fel, csak vissza sem nézett a csillogó fövárosra.

---

69. fejezet.

Monsieur Francois eltünik.

Vegyük fel ujra Dragon grófné elbeszélésének fonalát, melyet ott hagytunk el, midön Ottilia aléltságából magához térve, csodálkozva kérdé monsieur Francoist, hogy hol vannak üldözöi? A börtönben! hangzék Francois válasza.

— Megkértem tehát mesteremet — mondá Dragon grófné elbeszélését tovább Tréger Leónak — hogy mondja el, mi történt azalatt, mig eszméletlenül feküdtem.

— Midön te annak az utálatos asszonynak karjai közt eszméletlenül feküdtél — mondá Francois, hirtelen félre szaladtam és segélyért kiáltottam. Majdnem rosszul jártam.

Don Arias a hátam megett termett.

Szerencsémre azonban néhány férfi jött, kik téged előbb tánczolni láttak, rögtön hozzájuk mentem s lelkendezve előadtam a te veszedelmes helyzetedet. A férfiak azonnal megrohanták a vén banyát és Don Ariast.

Iszonyu harcz keletkezett.

A vén asszony oly erövel tartott karjai közt, hogy alig tudtak kiszabaditani. Don Arias pedig ugy küzködött, mint egy feldühödt tigris.

— És hol volt ön azalatt monsieur Francois? kérdém tőle.

— Én?

— Igen, ön !

— Én ? mondá ujra és akadozott.

— Nos, ön nem felel?

— Hát én kissé félre vonultam, mig a harcz eldölt. De mit is tehettem volna én; ha ott maradok, Don Arias leszurt volna. Mert hidd el nekem Ottilia, hogy hárman halálosan megsebesültek, mig Don Ariast legyürték.

— Hát oly iszonyu erejü ember az a Don Arias?

— Rettenetes Ottilia, mondá Francois.

— De hát voltaképpen ki az a Don Arias?

— Ah Ottilia, az egy csuf történet, nem is akarok többé emlékezni reá. Elfelejtettem.

— Hogyan, ön elfelejtette volna. Azt nem hiszem, monsieur Francois.

— Ez a rút öreg asszony egyszer kedvesem volt.

— Az ön kedvese?

— Igen, régen, talán tizenkét év előtt. Akkor még szép volt, nagyon szép.

— És Don Arias?

— Az egy veszedelmes bandita. Mindenki ismeri öt, s mindenki fél töle. A banya fiának mondja, bár nem tudom, milyen joggal; elég az hozzá, hogy Don Arias téged szeret.

— Engem? Isten mentsen az ilyen szeretöktöl. Hála az égnek, hogy a börtönbe kerültek. De mondja csak, nem fognak-e onnan kiszabadulni?

— Sohasem Ottilia. Mindketten gyilkosságokat követtek el, s a hóhér már várja öket.

— Most szeretném öket látni !

— Mit gondolsz Ottilia. Hiszen a börtönben vannak! Aztán ujra Serrano Albino kezei közé akarnál kerülni?

— Serrano Albino talán nem is rendörfönök többé.

— Azt nem tudom.

— Én azt hiszem, hogy a fellázadt nép öt is letette hivataláról.

Nemsokára egészen jól éreztem magamat. Elhagytam az ágyamat.

E közben feltünt szerencse csillagom. Nem maradtam sokáig utczai tánczosnő. Megnyertem egy utazó angol lord tetszését s az ő pártfogása utján csakhamar bejutottam egy előkelő nápolyi szinházba mint első tánczosné.

Monsieur Francois természetesen továbbra is velem maradt, s uj helyzetemmel teljesen meg volt elégedve.

Ezalatt a börtönt is meglátogattam az angol lord kiséretében. Don Albino Serrano már nem volt ott.

Ott láttam a vén banyát és Don Ariast is ujra s utoljára, mert nem sokára mindkettőjüket lenyakazták. Élettörténeteiket majd máskor mondom el neked kedves Leóm, most halld az enyémet.

Nem sokára, hogy a szinházhoz jutottam, egész Nápolyban ismert lettem.

Óriási sikereket és diadalokat arattam.

A koszoruk százával hullottak lábam elé és udvarlóim és széptevőim száma napról napra növekedett, monsieur Francois nem csekély bosszankodására.

Grófok, marquisk, herczegek jöttek hozzám, hogy hódoljanak előttem, s elmondják hő szerelmüket.

Hosszas volna mindent elmondani, csupán egyik udvarlómról akarok most megemlékezni. Ramiro volt a neve, s Nápolyban nagy mü- és könyvkereskedéssel birt. Gyönyörü könyvei, festményei voltak, s igen nagy tekintélynek örvendett Nápolyban.

Monsieur Francois elhitette vele, hogy én fülig szerelmes vagyok bele.

Mesterem jóhiszemüleg beszélt, mert én csupán bolondságból azt mondtam egyszer neki, hogy élek-halok Ramiroért, annyira szeretem.

— Egészen halvány is vagy leánykám, mondá Francois, minek is emészted magadat annyira a könyvkereskedőért?

A jó Francois természetesen csak képzelődött, mert soha életemben nem néztem ki jobban mint akkor.

— Ha Ramiro még egyszer meglátogat, mondám neki, be fogom előtte vallani szerelmemet, mert nem tudok többé neki ellentállani.

Monsieur Francois nem szólt semmit, fölkelt ülőhelyéről s eltávozott.

Sejtettem, hogy Ramirohoz fog sietni.

Nem is telt bele sok idő, midőn megjelent Signore Ramiro, teljes diszbe öltözve, s udvariasan meghajtotta magát.

Signore Ramiro különben meglehetősen visszataszitó alak volt. Arcza kiélt, teste nehézkes.

Midőn a székre leült, az testének sulya alatt recsegni kezdett.

Én, hogy a tréfa teljes legyen, adtam a szerelmest.

Félénken és zavartan leültem vele szembe.

— Gyermekem! mondá nekem s valóban igaza volt, mert legalább kétszer oly nagy volt mint én, s háromszor oly öreg, kedves gyermekem, ha csak egy kissé több bizodalma volna hozzám, szive mindjárt megkönnyebbülne.

— Bizalmam? sóhajtám.

— Nézze ezt a gyürüt ujjamon, egy egész vagyont ér meg, a szerencsétlen franczia királyné, a megölt Mária Antoinette hordta ujjain. Itt van, önnek adom.

S e szavakkal székét közelebb tolta s hozzám hajolt, hogy a gyürüt föl huzza ujjamra.

Én azonban oly gyorsan kaptam el ujjamat, hogy Ramiro ur fejét a székem támlájába vágta.

Oly dühös pillantást lövelt erre felém, mely semmi esetre sem árult el valami mély szerelmet.

Én nem szóltam semmit, s ugy tettem, mintha az egész dolgot nem vettem volna észre.

— Fél ön tőlem? kérdé végre, mialatt oly tekintetet vetett reám, mint egy vadállatra.

— Kissé! mondám.

— De hát miért?

— Nem tudom.

— Ön nem tudja?

— Nem!

— De hát akkor miért fél?

— Csak félek!

— De az bolondság, én jó vagyok önhöz, s talán ön is jó hozzám. Miért nincs ön bizalommal hozzám? Miért nem mondja meg őszintén, a mi a szivét nyomja? Miért nem mondja ki nyiltan, hogy ön szeret engem? Miért huzza el a kezét?

— Miért? mert ön nem tetszik nekem.

— Nem tetszem önnek?

— Természetesen. S ön ezen még csodálkozik? valóban különös.

A szegény ördög csak ámult-bámult.

— Különös, nagyon különös, dörmögé.

— Igen, én ismétlem, hogy soha sem leszek szerelmes önbe. Hiszen ön rettenetes csúf ember.

— Oh kedves leánykám, ön tréfál, ugy-e, hogy tréfál?

— Biztositom, hogy nem tréfálok.

— Hiába tiltakozik, tudom, hogy csak tréfál. Tudom jól, hogy ön egész éjjeleket virasztott át értem, nevemmel alszik el, s nevemmel ébred.

— Valóban gyermekes képzelődés.

— Egyáltalában nem képzelődöm.

— Akkor téved!

— Nem tévedek.

— Honnan tudja hát oly bizonyosan azt, a mit mondott?

— Oh én jól vagyok értesülve. Ne is fáradjon, hogy engem rászedjen.

— Valóban nevetséges. Ön maga szedi rá maga magát.

— Oh nem, ezerszer nem. Megvagyok győződve, hogy ön szeret engem.

— Mennyire!

— Ön szeret engem, gyöngéden, tisztán, igazán, csak a bátorsága hiányzik ezt nekem megmondani.

— Gondolja?

— Tudom. Ön egy kis önfejü, makacs leányka, ki nem meri megvallani szerelmét.

— S az ellenkezőt meg meri mondani önnek. Valóban sajátságos leány lehetek.

— Ön szerfelett szereti a tréfát.

— Oh igen.

— De mindennek van határa!

— Csak az ön szerelmének nincs.

— Jó, mondá Ottilia, csak az én szerelmemnek nincs.

E szavakkal felém közeledett, hogy átöleljen. De én kitaláltam szándékát, s az asztal mögé álltam. Itt egy beszédet tartottam neki, melyben kereken kijelentettem, hogy egy oly férfit, mint ő, ki csunya, ki nevetséges, soha sem tudnék szeretni.

— S ha ön azt hiszi, folytatám beszédemet Signore Ramiro felé fordulva — hogy legkisebb vonzalmat is érzek ön iránt, akkor csalódik, rettenetesen csalódik. Hová is gondol ön? Mit szeressek én magán? Inkább megvetést, utálatot érzek az ön irányában.

Ramiro sötét tekintettel hallgatta beszédemet, hozzám lépett s a következőket mondá:

— Nos én azt hiszem, hogy még mi igen jó barátok leszünk. Talán nehány nap mulva ön kedvezőbb választ fog adni.

— Soha! kiáltám.

— Az elválik nehány nap mulva.

E szavakkal hidegen köszönt és távozott.

Örültem, hogy megszabadultam e kétes jellemü férfiutól.

Talán helytelenül cselekedtem, midön érzelmeiből — melyek talán igaziak lehettek — gunyt üztem.

De oly fiatal valék, ugy szólván gyermek leányka még.

Egy-két nap mulva az egész dolgot elfelejtettem.

E közben förangu barátaim a legelönyösebb szerződést biztositották a számomra szinháznál.

Ünnepeltek mindenfelé.

Nápolyban ez időben még mindig tartottak a politikai zavargások.

Egy izben éppen lakásomnak tartottam, midön egy teljesen ismeretlen férfiu a fülembe sugta:

— Sennora, ne menjen ön haza. Önt elfogják fogni, mint politikai összeesküvöt.

Bolondnak tartottam ez embert.

Én politikai összeesküvö?

— Nagyon rossz tréfa, mondám az ismeretlennek.

— A teljes valóság, válaszolá ismeretlenem.

— Ön talán másnak gondol engem?

— Nem, ön Ottilia, a tánczosnö.

Fölizgatott az ismeretlen beszéde, kire nem emlékszem, hogy valaha láttam volna.

— S ki ön? kérdém.

— Én nem vagyok senki, válaszolá mosolyogva, s távozott, mialatt udvariasan köszönt.

Nem sokat törödtem — bár némileg fölizgatott — az idegen beszédével, s folytattam utam hazafelé.

Alig tettem néhány lépést, midön signore Ramiroval találkoztam.

Ramiro barátságos arczot mutatott — mi rendkivüli nagy megeröltetésébe kerülhetett neki, — s igy szólt hozzám:

— A lakásáról jövök.

— S mit keresett ottan?

— Én nem kerestem semmit, de öntkeresik.

— Engem?

— Zimielsky Erna herczegnő ujszülött leányát tegnap éjjel kicserélték, mondá az idegen nő. K. 45.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— Igen!

— Akkor sietek haza.

— Önnek nem szabad hazamennie!

— Nem szabad? Pedig én haza fogok menni.

— Önt akkor azonnal elfogják.

— Ugyan miért? Nem csináltam semmit.

— Lakása tele van rendörökkel.

— Nos akkor majd megtudom tölük, hogy miért keresnek.

— Önt, ha nem csalódom, összeesküvönek tartják.

— De ki ellen esküdtem össze?

— A nápolyi király ellen!

Fölkaczagtam. Ramiro beszéde mulattatott.

— Higyjen szavaimnak, mondá a signore, s ne menjen haza.

— Ah, miért nem. Bebizonyitom nekik, hogy soha életemben sem foglalkoztam a politikával.

— Mindazáltal azt tanácsolom önnek, ne menjen haza. Avagy meg akar ismerkedni a börtönnel?

Ez utóbbi megjegyzés hatott reám.

— De hát hová menjek?

— Jöjjön hozzám. Házam nyitva áll ön előtt.

Ránéztem Ramirora. Nem biztam benne, bár arcza lehetőleg nyájas volt és udvarias.

— Nem, nem, köszönöm önnek, de én csak haza megyek. Ártatlanságom fényesebb a napnál.

Ramiro összes rábeszélő tehetségét elővette, hogy más elhatározásra téritsen.

Hasztalan.

Merészen s a legnagyobb nyugodtsággal folytattam utamat.

Miután látta, hogy hajthatlan vagyok, arra kért, hogy legalább kiséretét fogadjam el.

— Azt nem bánom, ha éppen kedve tartja, elkisérhet. De remélem, hogy szerelmi vallomásait nem fogja ismételni?

Ramiro sötéten nézett reám.

— Ne féljen! mondá. Annak most nincs itt az ideje. Én csupán védelmezni akarom önt.

Alig tehettünk néhány lépést, midőn monsieur Francois-sal találkoztunk.

Monsieur Francois megerösitette Ramiro szavait.

— Ottiliám, a lakás tele van rendőrökkel, kik téged elakarnak fogni.

— De hát miért?

— Azt nem tudom.

Gondolkozni kezdtem a dolog felett, s végre hajlottam Ramiro ujabb rábeszélésére, hogy fogadjam házát menhelyül, miután megigérte, hogy monsieur Francois is velem jöhet.

Beléptem tehát Ramiro lakásába.

Ramiro nagyon udvarias volt, s mindent elkövetett, hogy ottlétemet kellemessé tegye.

Két szobát rendeztetett be számomra, s az első napokban jól éreztem magam.

E közben több levelet irtam barátaimhoz, kérve, hogy szabaditsanak meg helyzetemből. Hiszen én soha életemben nem foglalkoztam politikával, miért üldöznének tehát mint összeesküvőt.

Ramiro átvette a leveleket s biztositott, hogy intézkedni fog, hogy a czimzettek azonnal kézhez kaphassák.

E közben elmult két nap, anélkül, hogy Ramiro valami biztosat mondhatott volna nekem helyzetemről.

— Az összeesküvések és zavargások folyton tartanak, mondá. Még csak itt nálam lehet teljes biztonságban, mert reám senki sem gyanakszik.

E közben elmult egy hét, s leveleimre egyetlen egy választ sem kaptam.

— Hogyan, hát barátaim mind cserben hagytak volna? töprengtem magamban.

A legsajátságosabb azonban az volt, hogy monsieur Francois eltünt.

— Hol van monsieur Francois? kérdém.

— Monsieur Francois egy napon elment lakására, hogy — mint nekem mondá — szétnézzen, vajjon a rendörök még ott vannak-e. Azóta nem tért vissza.

Iszonyuan aggódtam gyámatyámért. Meg voltam győződve, hogy Ramiro igazat mond és ujra elfogták.

De Ramiro iránt mindinkább bizalmatlanabb lettem. Még nem voltam tisztába teljesen evvel az emberrel.

Titokban elláttam magamat egy késsel, melyet keblembe rejtettem, biztositandó magamat minden eshetőség ellen.

Ramiro házát el akartam titokban hagyni s barátaim egyikéhez menni, mert hogy leveleimre választ nem kaptam, feltünt előttem.

Barátaim rémes hallgatása szerfelett gyanusnak tünt fel.

Várnom kellett azonban más napig, mert Ramiro csak reggel szokta elhagyni lakását.

Az estét a helyiségek átvizsgálására akartam forditani.

Most, miután a gyanu már el volt hintve szivemben, sok dolog nagyon különösnek tünt fel előttem.

Szobám ugyanis az udvarra nyilt, mely szerfölött titokzatosnak látszott. Számtalan ajtó vezetett az udvarból különböző szobákba, fatörzsek hevertek szerte-szórva, s szobám ablaka alatt közvetlenül iszonyu mély gödör tátongott.

Szobám e mellett teljesen el volt különitve Ramiro lakosztályától, minek kezdetben örültem, később azonban elég okom volt megbánni ezt. Szobámat hosszu és sötét folyosók választották el Ramiro raktáraitól, hol ő könyveit, régiségeit, képeit tartotta. E raktár-szobákon keresztül lehetett csak Ramiro szobáiba jutni.

A folyosó el volt zárva, de a raktár helyiségek nyitva voltak.

Egy szóval, teljesen el voltam zárva a külvilágtól.

Fogoly valék.

Midön ez iránt megkérdeztem Ramirot, azt felelte, hogy ez mind saját biztonságom érdekében történik, s igy senki sem jöhet hozzám.

Ez utóbbi állitása minden esetre igaz volt.

Senki sem tudta, hogy hol vagyok, csak monsieur Francois, de hát hol volt ö?

— El van fogva? kezdtem gyanakodni, hogy monsieur Francois eltünése is Ramiro dolga.

Egyetlen egy emberi lélek sem volt körülöttem s mindenre, mire szükségem volt, szobámban megtaláltam.

Ramiro azt mondotta, hogy csupán férfi cselédsége van, azokra pedig nem akarna rábizni.

S ö különben is szerencséjének tartja, ha ö szolgálhat ki, mintha ezt valaki másra — ha mindjárt nöszemélyre is — bizná.

Mennél inkább gondolkodtam helyzetem felett, annál gyanusabban tünt fel elöttem egész helyzetem.

Teljesen nem értettem, hogy is lehettem annyi bizalommal Ramiro iránt, hogy házába költöztem.

De már késö volt gondolkozni a megtörténtek felett.

---

70. fejezet.

Menekülés Debreczenbe. Rémuralom Pesten.

Ezen idö alatt, mialatt elbeszélésünk játszott, már teljes harczban állt az osztrák sereg a magyarral.

A jóformán teljesen felszereletlen magyar sereg több fényes diadalt ült az ellenségen. Mórnál azonban csatát vesztett a magyar sereg, s igy Windischgrätznek nyitva állt az ut a föváros felé, hová nemsokára be is vonult.

E fejezetben elbeszéljük Pest elfoglalását Windischgrätz által, s a magyar kormány menekülését Debreczenbe, egyik

jeles magyar iró munkáját használva fel, s az ő szavai szerint közölve a most következőket:

„A hirt, hogy Perczel serege Mórnál szétveretett, — megdöbbenve vette a honvédelmi bizottmány.

Csányi, a kormánybiztos, annyira nevezetesnek tartá e kudarczot, hogy haját tépte és sirt, mint a gyermek.

Másnap izgatott állapotban volt a főváros.

Rosszabbnál rosszabb hirek váltották egymást folyton.

A zavar nőttön nőtt.

Honvédek s huszárok, rendetlenül, nagyrészt megviselt vékony öltönyeikben, a hidegtől megdermedve, gyalog vagy szekéren, egyenkint és kisebb nagyobb csoportokban, — leverten jöttek a budai oldalról, a még tökéletesen el nem készült, de már járhatóvá tett lánczhidon keresztül.

Épen vasárnap volt. Sürü néptömeg bámulta őket mindenfelől.

Mit jelentsen e rendetlen szállingozás? kérdé mindenki azoktól, kiket a hadjárat titkaiba avatottnak vélt.

Senki sem tudott felvilágositást adni.

A megérkezett harczfiak feleletein pedig épen nem lehetett eligazodni.

Azt, hogy a móri sereg egész Pestig szaladt, eleinte senki sem volt képes róluk föltenni.

Az érkezők száma pedig sokkal kevesebb volt, hogysem azt a Görgey parancsa alatt álló seregek szétveretésének lehetett volna tekinteni.

Délután a zavar még nagyobb lőn.

A hajóhidon, mely csak a katonaság számára állt nyitva, egymást érték a málhás szekerek.

A nyilt téreken, daczára a csikorgó hidegnek, csak ugy zajlott a felizgatott néptömeg.

Maga Kossuth is lázas léptekkel járt fel s alá a Dunaparton, csillapitva a megrémült nyugtalankodókat.

Este hét órakor a képviselőház a felsőházzal egyetemben vegyes ülést tartott.

Sötét borongó arczczal gyülekezének a nemzetgyülés tagjai s a karzatokon számosan egybegyült hallgatóság néma csendben, feszült várakozással várta a történendőket.

Minden szem csak Kossuthot kereste, arczvonásaiban lelke jelen állapotát s ez által a hon ügyeinek miben létét olvasandó.

Több izben lehetett látni Kossuthot a gyülésteremben komor arczkifejezéssel, midőn mások örültek, vagy legalább szomorkodni okuk nem volt. Az ő arczvonásaiban megnyugvás és elégedés jelei mutatkoztak gyakran, midőn körülötte a nagy többséget rémülés szorongatta s hatalmas szavának velőkig ható dörgésére a bizalom szállott vissza a keblekbe.

Ezen este Kossuth mosolygó ajkakkal lépett a terembe.

Nem lehetett kivenni, hogy a mosoly erőltetett lett volna.

Egész valóján elömlött nyugodtságból azt lehetett következtetni, hogy ő terveiben bizik ugyan s azok kivihetősége iránt meg van győződve, de a kivülötte álló tömeg az ő lelkének merész röptét nem képes utolérni.

A tábori események már ekkor tudva voltak mindenki előtt, csak azt nem tudta senki, mit tevő lesz most a nemzet.

Mindenki remegett, mindenki azt hitte, hogy catastropha történik. A magyar ügyben már csak kevesen biztak.

A szószékre legelőször is Kossuth lépett föl.

A hallgatóság nyugtalanul várta ajkairól a szót.

Kossuth, nyugodt hangon kezdve beszédét, ezuttal egy inditványt terjesztett elő, mely inditvány már reggel a a titkos conferentián is elfogadtatott.

Azt inditványozta, hogy az országgyülés és a kormány székhelye Pestről, hol tovább a kormányzat fennakadás nélkül nem folytatható, — haladéktalanul tétessék át Debreczenbe, az alföld legnépesebb városába.

Kossuth inditványát minden vita nélkül, általános fölkiáltással, elfogadta a nemzetgyülés.

És ezzel az ülés bezáratott.

Másnap borzasztó képet öltött a főváros.

A honvédelmi bizottmány részéről két rendelet járt kézről-kézre, mely azonban lelkesülés helyett elcsüggesztőleg hatott most a szivekre.

A rendeletek igy hangzottak:

„Magyarország kormánya kimozdul Budapestről, mert az országgyülés nemes kötelességének hitte, még a zavar s megakadás lehetőségétől is megóvni azon férfiakat, kiket parancsa a kormány élére állitott, s kiknek zavartalan egységben s szivekben hordva a drága hont, müködni, gondolni, tenni és rendelni kell mind azt, mit a haza java és szabadsága kiván.

Egyetlen megakadása a kormánygépnek veszélybe döntheti a hazát: megakadás pedig nem csak veszély által okoztathatik, hanem azon sürgés által is, melyet egy közeli, bár legszerencsésebb csatázás is okozhat.

Magyarország kormánya Debreczenben vett állomást, onnan fog éppen ugy, mint eddig Budapestről mindent a haza javára elintézni. Bárhol legyen e hazában, mindenütt Magyarországban van, mindenhol Magyarország népe és érdekei közepett.

A kormány szeretetében és buzgóságában Magyarország minden városa egyenlően osztozik.

Azért polgárai, hü fiai széles Magyarországnak, midön innen a kormány kimozdul, azt a hon érdekében teszi.

Azért éledjen föl sziveitekben a haza szeretete; azért szenvedett e szegény haza annyit, hogy most, midön lelke egész erejében fölébredett, azon ellenség martaléka legyen, ki a legistentelenebb árományt intézte föl, a polgárháborut, s kivel annyiszor éreztette már fegyvere sulyát? — Nem — nem! ezt Magyarország tenni nem fogja!

Ne rémittessétek el magatokat azon hirek által, me-

lyeket ármány és gyávaság részint koholnak a nép lehangolására, részint annyira nagyitnak, mekkora saját gyávaságuk és roszakaratjok.

Seregünk buzgón kivánja a haza megmentését: nem igazat szól, ki mondja, hogy le van hangolva, s ha vesztett itt vagy amott, négyszeres erővel volt dolga. Seregünk Budapest közelében oly erös állásban van, s oly bizodalommal saját erejében, hogy isten után győzni fog.

Nem fél a sereg: csak azok, kik egy vagy más csatában elsök voltak a futásban, rémitenek el másokat, s festik a veszélyt oly nagynak saját gyávaságuk mentségére.

Erdélyben egy győzelem éri a másikat; az aldunai tábor nagyobb részben már nyakára hágott a lázadásnak. Derék tábornokunk, Mészáros, Schlicknek sarkában van; szóval, csak a gyávák tarthatják vesztettnek ügyünket.

Ezt akarjuk nektek megmondani Magyarország népe! Legyetek bátrak és kitürök; mert ha maga Budapest kevés időre az ellenség kezébe jöne, mit nem hiszünk, ez is előnyére és hasznára fordulhat isten után hadi müködéseinknek.

Eddig 9—10 táborban kisebb, de véres és fárasztó csatákban kellett seregeinknek szétdarabolva müködni most mindinkább összegyülnek seregeink, pedig sokan vannak, kik e honért fegyvert fogtak; erönk egyesül s s igy összes seregünkkel támadjuk meg az ellenséget.

Él még a magyarok istene, s a kormány reméli, hogy a tért, melyet az ellenség eddig nyert, nemsokára visszaszerzi a hazának.

Legyetek kitürök, isten sok bajból kivezette szerencsésen e hazát, nem fog elhagyni bennünket.“

A másik rendelet igy szólt:

„Nyilt rendelet minden törvényhatóságnak, tisztviselöknek, sereg- és várparancsnokoknak s az ország bármely részeiben müködő kormánybiztosoknak.

Hazánk jogszerü szabadságát védő vitéz seregeink a fővárosnál állanak.

Isten igaz ügyünkben győzelemmel áldandja meg vitéz fegyvereiket.

De ha még ugy akarná is a gondviselés, hogy még több küzdelemmel és hosszasabb kitüréssel lehessen csak biztositható hazánk szent szabadsága; e nemzet nem lesz, nem lehet oly gyáva, hogy egy-két vesztett csata miatt ezeréves élet s háromszáz esztendős szenvedés után feladja hazánk szabad önálló jövendőjét, s gyermekeinek örökségül szolgaságot hagyjon.

Ha tehát a főváros közelében vivandó csata kedvezőtlenül találna is kiütni, s ennek következtében a főváros pillanatnyira a hazánkat jogtalanul megtámadott ellenség kezébe kerülne is, azért még az ország nem veszne, nem veszhetne el.

Budát másfél századon tul birta a török, s azért Magyarország volt s Magyarország lesz, ha mindjárt az önkény zsoldosai nehány napra bitorolnák is hazánk fővárosa birtokát.

Az országgyülés tehát érezvén azon kötelességet, hogy egy csatavesztés lehetősége által az ország szabadságának védelmét nemcsak feladnia nem szabad, söt inkább férfias kitartását meg kell kettőztetnie: mulhatatlanul szükségesnek tartá akként intézkedni, hogy ha kedvezőtlenül ütne is ki a főváros közelében a csata; ez által a nemzet képviselete, s az ország kormányzata legkisebb fennakadást vagy zavart ne szenvedjen.

És azért az országgyülés tegnapi napon tartott ülésében elhatározá az országgyülésnek s az ország kormányának székhelyét ideiglenesen Pestről Debreczenbe áttenni.

Ezzel tartozott a hazának, a nemzeti szabadságnak, tartozott a szabadság védelmében kiomlott hazafi vérének:

tartozott vitéz hadseregeiknek, melyeknek ellátásáról, fizetéséről, ruházatáról, fegyverzetéről gondoskodni a legszentebb kötelesség, s mely gondoskodás egy időre valószinüleg zavarba jöhetett s fennakadást szenvedett volna, ha a kormány s országgyülés a maga müködésének szakadatlan folyamát Pesten egy csatavesztés általi megakadás veszélyének kitette volna.

Annálfogva, midőn a honvédelmi bizottmány az országgyülés ezen intézkedését az ország hatóságainak, hadvezéreinek s várparancsnokainak, s minden katonai és polgári tisztviselőinek ezennel tudtul adja: egyszersmind megvárja a nemzet nevében mindenkitől, hogy hazafiui kötelességét tovább is hiven teljesitendi.

Minden jelentések, fölterjesztések s hivatalos levelezések ezentul az ország kormányához Debreczenbe intézendők s utasitandók.“

Csikorgó, hideg téli nap volt. A hőmérő husz fokot mutatott.

A nagyszerü vándorlás már kora hajnalban megkezdetett.

Mindenki a pályaudvar felé tódult.

Itt azonban kiadatott a hivatalnokoknak a szoros parancs, hogy a nemzetgyülés tagjain, továbbá az állami hivalnokok és javakon kivül, senki egyebet föl ne vegyenek; s csak ha ezek már tovaszállittattak, vehetők fel a többi menekülők.

A nagy közönségnek tehát még várakoznia kellett künn a csipős hidegben kétség és félelem között.

Irók, szinészek, jogászok, ügyvédek, müvésznők, finom hölgyek, tekintélyes uri egyének, szóval minden rendü és rangu emberek tarka vegyülete volt látható, kiknek arczain kétségbeesés ütött tanyát.

A menekülők összenéztek s a látott sötét arczok a kedélyeket még komorabbakká tették.

Hiszen, a ki mehetett, az még könnyen lélekzett; de a kit a körülmények otthon marasztaltak, aggálylyal nézett a jövő elé.

Az utczákon csak utazókkal, robogó kocsikkal, terhelt málhás szekerekkel s egy szétvert sereg kóborló maradványaival lehetett találkozni.

A lánczhid állami szolgálatra foglaltaték le; s nehéz dübörgő ágyuk, — lovasok s gyalogok egymást követték azon.

A kormány gondoskodott, hogy az állami kincsek, az ország pénztára, az országos fegyvergyár, a bankóprés, meg Szent István koronája, már jó eleve biztos helyre szállittassanak.

És azután megnyilt a pálya a nagy közönség számára is.

A zaj, a zavar leirhatlan volt.

Sokan gyalog, vagy szekereken indultak utra.

Borzasztó látvány volt a bujdosó, földönfutó tarka tömeget a roppant hidegben, gyalog, szekereken, nőt, gyermeket, férfit vegyesen, a fagyos kigyózó uton, tova haladni.

Csak egy ember volt, kit a félők közt került a félelem.

Kossuth.

Nyilt homlokáról bátorság tükrözék s ajkain a vészek közepette is ott ült az a biztató, sokat mondó mosoly, mintha mondani akarta volna: Mit féltek kicsinyhitüek?!

A távozókat nemsokára ő is követte.

Midőn bundájába beburkolva magát, elindult, azt mondta utóján is:

— A Lajtha és Duna mellől visszanyomtak bennünket. Tegyünk próbát most a Tisza mellett; s ha talán ott nem, megtanitjuk őket majd a Királyhágónál.

Ez ismét jövendölés akart volna lenni. És ezzel Kos-

suth szintén elhagyta a fővárost, mely olyan lön, mint a felbolygatott hangyaboly.

Istenem! milyen napok voltak azok!

Soha, soha olyan ujév!

* * *

Nagyra voltak a debreczeni polgárok s különösen hizelgett büszkeségüknek, hogy a magyar kormány hozzájuk Debreczenbe menekült. Becsmérelték a pestieket, hogy gyávaságból a várost meg nem védelmezték; ők kövekkel is kihajtották volna az ellenséget.

Nagyban hizelgett a polgároknak Kossuth azon érzelmi hangon irt nyilatkozata is „Debreczen városa közönségéhez", melyben Kossuth azt mondá a többek között:

„Ime, én a nemzet nevében Debreczen városát a magyar szabadság őrvárosának nyilatkoztatom s az országgyülést és kormányt a debreczeniek becsületességének rendithetlen sziklájára helyezem."

Tehát a magyar kormány itt ütötte föl tanyáját az alföld hires városában.

A képviselőház január 9-én tartotta első gyülését Palóczy László korelnöksége alatt, a reformált vallásuak főiskolájának nagy termében.

Midőn Kossuth a szószékre lépett, arczán derüs mosoly futott végig — s fölemelve szavát az elcsüggedés ellen, csakhamar lelkesülésre hangolta a kételkedő kebleket is.

Beszédeinek egyik leghatalmasbját január 13-án mondta el.

Ezen a napon tárgyaltatott ugyanis a Windischgrätzhez küldött küldöttség eljárása.

Voltak sokan, kik daczára Windischgrätz fenhéjázó nyilatkozatának, ohajtották, hogy a küldöttség hagyassék meg továbbra is meghatalmazottságában s ha lehet, tegyen kisérletet a békére magánál, Ferencz Józsefnél.

A nagy párt azonban az ugyis haszontalan kisérleteket mindenáron ellenezte.

Éles harcz fejlödött most ki, mig végre Kossuth megragadva a fölhevülés perczeit, szószékre lépett s először kifejtve a bécsi kormány eddigi gyönyörüséges politikáját, igy kiáltott föl:

„És már most kérdem, mi értelme van azon szónak, melylyel herczeg Windischgrätz válaszolt: „Unbedingte Unterwerfung?“

Nem annyi-e ez, mint: Magyarország szünjék meg Magyarország lenni és legyen az ausztriai birodalom eldarabolt tartományai közül egy nemzeti lét, országos existentia nélkül?

Nem annyi-e, hogy a nemzet irja alá saját halálának itéletét?

Már most kérdem a képviselöházat, melytöl a béke ára gyanánt nem kevesebbet kivánnak, mint halált, a nemzetnek halálát, — ha nem is ember, kiben önérzet van, — ha nem is magyar, kinek a multakra visszaemlékezve kötelességei vannak ösei és maradékai iránt, — ha nem is képviselö, kinek szent tiszte megörizni a nemzet jogait, hanem csak féreg volna, nyomorult féreg, mely a földön csusz s melynek azt kötik ki föltételül: béke lesz veled, hanem meghalsz, — ha féreg volna, mondom, nem védené-e magát a halál ellen?

Mi rosszabb történhetik velünk, mint hogy kitörüljenek a nemzetek sorából?

Talán, hogy közülünk egy párnak fejét leütik s az örökkévalóságba hamarébb mozdittatnak át, mint különben a természet törvényei szerint történt volna?!

De ha a nemzettöl kivánják, hogy haljon meg, nem volna-e gyávább, ha azt mondaná: meghalok?!

Elöbb tehát megkisérti, védelmezi magát; hiszen ha elvész, sem történhetik rosszabb, mint hogy meghaljon; de jobb történhetik!

A halál, melyet itt elénkbe szabnak, bizonyos; de mely a harcz végén történhetik, nem bizonyos; mert van isten az égben és a nemzetben erő; — és ha élni akar, élni fog.

Én tehát nem arról beszélek, jó-e, tanácsos-e e téren alkudni, hanem azt mondom, hogy nem lehet.

Védjük tehát magunkat; s a békealkudozásról többé szólni sem kell; hanem vélekedésem szerint azt mondani: Magyarország az önvédelem terén áll, oly igazságos téren, melynél igazságosabbat nem ismer a história.

Mégis kinyujtá az engesztelésre karjait. De azt felelték: halj meg, ha békét akarsz!

Ha pedig igy felelnek, nem tehetünk egyebet, mint, hogy védelmezzük magunkat; mert hiszen halni lesz idő; erre még reá érünk akkor is, ha elvesztettük a nemzeti lét harczát.

Azt kérdi tán valaki: hát lehet-e valami remény a jó kimenetelre?

Erre ismét azt felelem: ha semmi remény nem volna is, ha nem is a valószinüség, tehát a véletlenségek sorában megtörténhetik, hogy megmaradunk, ha védjük magunkat, de ha megadjuk magunkat, ugy bizonyosan elvesztünk.

Ezen a téren vagyunk s igy az sem lehet kérdés, hogy lehet-e jó kimenetel, vagy nem?

Mert nincs egyéb választás, mint meghalni mindjárt, vagy megkisérteni védelmünket. S ha azt mondom: ne vegyék önök biztatásnak, ne tartsák kecsegtetésnek, valamint azt sem, ha mondom: hogy e nemzet, ha élni akar, élni fog.

Ha a honvédelmi bizottmány, a nemzeti képviselők, vagy bárki azt mondja: ilyen, amolyan erősek vagyunk: ez czélra nem vezet.

A magyar nemzetnek millióit nem lehet legyilkolni; és ha elvész, csak öngyávasága által veszhet el.

Hasztalan minden kecsegtetés: ha nem védelmezi magát a nemzet, ha nem áll fel, mint egy férfiu, ugy

meg fog halni gyalázatosan; ellenben, ha védeni fogja magát: — megél!

Fogja-e ezt tenni?“ — —

A képviselők e szavakra székeikről felugorva, egy hanggal kiáltják, mint a zugó förgeteg: „Fogja!“

„Ha fogja, akkor esküszöm az örökkévaló istenre, hogy akár én, akárki más a kormányon, megmenti a hazát!

De ha nem teszi, akkor tessék még ma beütni a fejemet, mert nem tudom megmenteni a hazát!“

Leirhatlan volt a lelkesedés, mely Kossuth ezen velőket rázó szavait követte.

Az egyes képviselők ünnepélyes igéretet tettek, hogy mindaddig egy sem fog eltávozni, s a képviselőház együtt marad, mig a haza megmentve nem lesz.

Továbbá Kossuth inditványára még a következő határozatokban történt megállapodás:

A nemzet országos lételét, függetlenségét, alkotmányát és nemzetiségét utolsó emberig, utolsó csepp vérig tovább is védelmezni fogja.

Ezen határozat kihirdetésétől fogva mindazok, kik a harczban gyáván megfutamlanak, főkép a tisztek, mint hazaárulók, halállal fognak büntettetni.

A kormány főgondjai közé számitsa, ügyelni, hogy a hadjáratok által a nép minél kevesebb terhet érezzen; minden zsarolás, bárki követné is el, halálbüntetést huz maga után.

Mindazt, mit a nép kiszolgáltat, a kormány vagy adó fejében fogadja el, vagy készpénzben fizesse ki; és amennyiben az állam pénzereje a tüsténti kifizetést itt-ott nem engedné: a képviselőház ezennel ünnepélyesen fogadja s ezen kötelezést a nemzeti becsület ótalma alá helyezi, hogy mihelyt a körülmények megengedik, az állam részére történt minden bármi kiszolgáltatás, törvényes kamatokkal együtt meg fog térittetni.

* * *

A kormány s a képviselőház tehát az uj év első napjait nem töltötte Pesten.

A főváros merőben lehangoltatott. Csüggedt, hosszu képeket lehetett látni mindenütt. A jóhiszemüek is azt beszélték széltében, hogy egyes guerilla csapatokban fog a magyar elvérezni, s hogy az udvar egy nemzet halálát lehető legnagyobb vérrel vásárolja meg.

Napokig vége hossza nem volt a fővárosba szállongó katonaságnak. A főváros lakosai ilyesmit még nem láttak soha: nem csuda tehát, hogy sokan elvesztették lélekébergégöket.

Ily körülmények közt virradt föl Buda-Pesten az uj esztendő. Az uj év máskor annyi reménynek, annyi örömnek forrása volt, s most — —

A vidám arczok eltüntek, helyettök csak fáradt s hidegtől elcsigázott katonákat lehetett látni.

Hogy is volt csak?

Körvonalozzuk egy kissé bövebben Buda-Pest megszállását.

Szomoru napok voltak azok.

Már előbb bizonyos zsibongás a népben, némi fájdalom az egyének kebleiben, az a tartózkodás egymástól ujságot kérdezni, mondani; a szerepvivők és vagyonosabbak utra indulása, mind megannyi előpostái voltak a viharnak, mi a főváros fölött kitörendő vala.

Csányi kormánybiztos január 4-dikén azt mondá: mig én el nem megyek, addig semmi baj.

Ötödikén reggel ő is elutazott; a falakon pedig ezen sorok voltak olvashatók:

„Mészáros Schlicket megverte. Kassa felszabadult a járom alól; mi kevésbbé vagyunk szerencsések; de hiszszük az istent, hogy a zsarnok ellenség nem fogja hazánkban a tavasz örömeit élvezni.“

Ugyanaznap reggeli kilencz órakor a főörtanyán már ausztriai császári vadászcsapat jelent meg,

Ezt nyomban egy vadászezred követé, az ausztriai népdalt játszva s a templom felé nyomult.

Ezután egy pár ezred rendes gyalogság következett lobogó zászlókkal és csengő zenével.

A dzsidás ezred több tábornok és számos tagu vezérkar kiséretében rögtön ezek után jött.

A menetet számos ágyu fejezé be.

A várbeli főtemplomban istenitisztelet tartatott.

Granátos tömérdek volt látható. Hidászkar sem hiányzott.

Ugyanaz nap délután két órakor a lánczhidon két zászlóalj kurassier jött át. Nyomában ágyuk valának.

Ezeket vadászok követték. Végre a jégen is kezdett katonaság mutatkozni. Átjöttek a szerezsánok is.

Négy óra tájban Jellasich is átjött. Szállást Károlyi György gróf palotájában vett magának; s lett garázda rombolás a diszes csarnokok között. Ekkor történt, hogy a lovagias bán, a hölgyvilág kedvencze, Károlyi grófnénál is kivánván tisztelegni, bejelentette magát.

De a lelkes magyar nő méltósága alulinak tartotta egy pártütővel még csak szóba is ereszkedni.

Nem fogadta el.

Az izente neki, hogy beteg; különben egy Jellasichnak, ugymond, beteg fog lenni mindenkor.

Ilyen kudarczot kapott Jellasich egy magyar hölgytől.

Lovasság, tüzérség, vadászcsapatok és sorezredek a nagy téren voltak felállitva s onnan indittattak szállásukra.

Másnap a podgyászok nagy halmaza is megérkezett.

A hó sürün hullott.

Következő nap ki lőn hirdetve az ostromállapot; a nemzetőrséget feloszlatták.

Még meg sem pihente magát a császári katonaság a fővárosban, Pesten kivül azonnal erős örvonal állittatott fel a Debreczennel való közlekedés elzárása végett, s másnap a gyalogság egy része az egész lovassági erővel ismét

utnak indittatott az alföld felé, hogy a felső Magyarországban müködö császári hadtestek vezéreivel magukat kapcsolatba téve, megkezdhessék müködésöket.

Windischgrätznek ezután elsö gondja volt proclamatiókat bocsájtani ki, melyekben jelentvén, hogy egy hü és vitéz sereg élén, mely előtt a lázadók csoportjai, miután tetemes csapásokat szenvedtek, mindenütt megfutottak, Magyarország fővárosát megszállotta, — mindenek előtt az eddigi, általa megszállott ország részei lakosainak, kik az ő urokhoz és királyukhoz viseltetett hivségöknek és vonzalmuknak kétségtelen jeleit adák, teljes elismerését nyilvánitja, mint olyanoknak, kik küldetésének magas czélját tökéletesen felfogták.

Nem elnyomás, ugymond, az ö szándéka, s müködése egyedül a lázadóknak azon istentelen vétkes merénye ellen van irányozva, kik a hazugság, álnokság és csábitás minden eszközeivel a több mint nyolczszáz éven át a nemzet javára és dicsöségére fennálló királyi széknek megdöntésére szemtelenül és vakmerön törekedtek, a Magyarországban létező idegen nemzetiségeknek velök született jogait megsemmisiteni — az oly gazdagon megáldott országot a többnyire papirpénzzeli elárasztással tönkre tenni igyekeztek; és ezen törvénytelen eljárásukat, a bankjegyek sajtóját magukkal elvivén, böszültségökben még folytatni is szándékolják; Szent István koronáját szentségtelen kezekkel elrabolták, és, hogy gonoszságuknak mértékét betöltsék, Magyarországot az osztrák birodalomtól elszakitani törekedtek.

De ez hajótörést szenvedt, ugymond, s azért kijelenti, hogy ő felsége czélja most a megbomlott rend és csend helyreállitása s Magyarországnak a monarchia többi részeivel legszorosabb testvéri kapcsolatban leendő felvirágzása és boldogsága.

Jelszava pedig a lázadók megsemmisitése, segitség és védelem ő felsége hü alattvalóinak.

Felhivását azzal végzé, hogy figyelmeztetvén Magyarország lakóit, miszerint a fővárosnak elfoglalásával azon végső időpont beállott, melyben az ország többi részeinek is a törvényes királyi hatalom alá leendő visszatérésüket önkényt bejelenteni szabadságukban áll, s igy minden lakosnak hódolati nyilatkozatát a legrövidebb idő alatt elvárja és felszólitja az ország minden lakóit, hogy fegyveröket letevén, minden késedelem nélkül térjenek vissza békés lakaikba és az általa kiadandó törvényes királyi parancsoknak minden készséggel engedelmeskedjenek; mert csak igy leend neki lehetséges a lázadás elcsábitott eszközei számára királyi kegyelemért könyörögni.“

A proclamatiók a kishitüeknél s ingadozóknál csakhamar meg is tették hatásukat.

A magyar lobogók, czimerek és szinek letépettek, bemázoltattak; meg lönek szüntetve a törvényesen választott tiszti hivatalok; bedugatott minden forrás, honnan világosság s értelmiség vala merithető; zár tétetett nem csak az elfoglalt anyagi tárgyakra, hanem a szivekre s gondolatokra is.

A megye- és városházánál január 9-dikén már horvát katonák váltották fel az őrállomást s a városi drabantok és megyei hajduknál talált fegyvereket elszedték.

Másnap egy nemzeti zászlót, mely Kossuth rendeletére mondatott készültnek, a rabló zsoldosok kezökbe keritvén, azt az utczán fel s alá hurczolva gunyolták s összevissza tépve s gázolva Jellasichhoz vivék.

Ez alkalommal egy pár ifju Kossuthot éljenezvén, elfogatott s kisérés közben szájukat annyira ütötték, hogy azok feldagadva vérbe borultak.

Barát barátja előtt nem mert nyilatkozni, félve barátja félelmétől, megvesztegethetésétől vagy vigyázatlanságától.

A testvér testvérjét, először kikérdezte, ha rá bizhatja-e gondolkodás módját, nincs-e veszélyes ismeretségben, nem árulja-e el valahol titkát?

A férj, ha valamit akart családjának elbeszélni, elsöben bevezetést tartott, mily szükséges vigyázni s legkedvesebb pajtásnék előtt is elhallgatni legalább a nevet, kitől a hir jő.

Remegett mindenki.

A fővárosból kihalt az élet; pedig farsang volt.

Törvény helyett szurony uralkodott, s ezen szuronyhatalomnak akadtak alattvalói is.

És megszaporodának az ugynevezett „Spitzlik“ (kémek), kik nyilvános helyeken csoportosan jelentek meg zsákmányt keresni. Fájdalom, hogy azok közül is állottak némelyek a kémek táborába, kik azelőtt mint legnagyobb hazafiak voltak ismeretesek.

Jöttek nevetségesnél nevetségesebb zsarnok rendeletek is.

Igy például kemény parancs adatott ki, melynél fogva a nadrágokon a vörös zsinórnak s a kalapokon a vörös szegélyü szalagoknak viselése ugy eltiltatott, hogy a ki ilyet viselni merészel, az ezen harczias szellem kimutathatására a legelső szállitmánynyal Olaszhonba fog küldetni.

A befogatások és katonai executiók napirenden voltak. Senki sem volt biztos hajlékában.

Egyszer csak meg kihirdettetett, hogy a magyar öt és száz forintos bankjegyek minden fö- és közpénztárnál eltiltattak, s általában érvényteleneknek nyilvánittattak.

Egyik napon meg olyféle rendelet adatott ki, hogy „ezentul a hadi költségeket a pártütö nemesek fogják viselni; s minden ember ellenmondás nélkül tartozik odaadni mindent, mit a hadi parancsnokság kiván.“

Pártütönek nyilvánittatott az is, ki tétlen marad a császár szent ügyében: s azon biztatást adták ki, hogy mindenki, még a földmivelö nép is nyugtatványt fog arról kapni, amit töle elvittek, mely nyugtatványok majd idövel a nemesek és vagyonosb polgárok javaiból téritettek volna

meg, vagy amennyiben azokból ki nem teltek volna, a közadóba lettek volna betudandók.

Hanem minden felszólitás között a legvérlázitóbb volt a következő:

„Az ügy, melyért a pártütők küzdenek, sem nem a nemzeté, sem nem az országé. A vezérek Európa minden országából számüzött emberek, kiket Kossuth összegyüjtött. Ezen söpredék faj csak a felforgatás és communismus bajnoka. Ellenben a császári seregek csak a közjó előmozditására jöttek. Windischgrätz tehát kinek-kinek közremunkálását igénybe veszi és reményli.“

Ilyen volt a főváros állapota Windischgrätz királysága alatt.

Bécsben ezalatt szintén mély csend uralkodott. Az aula és clubbok szétverettek.

A bástyák ágyukkal, mozsarakkal egészen körülvétettek; a kaszárnyák táviró vonalokkal köttettek össze, ugy, hogy egy félóra alatt az egész garnizon talpon állhatott.

Ami a sajtót illeti, valamennyi anarchikus lap mind megszünt; mert szerkesztőik részint agyonlövettek, részint megszöktek. Nem volt lap, mely valóban reactionarius lett volna.

Tehát csend volt mindkét birodalom fővárosában.

De ez a csend, a vulkánok csendje volt, mely minél hosszasabban tart, annál nagyobb erővel szokott kirontani s elpusztitja az aljában virágzó városokat, helységeket.“

Eddig a magyar iró.

Ily szörnyü állapotok voltak ekkor a hazában. De nem sokára uj fény kezdett derengeni a sokat sujtott magyar hazán!

71. fejezet.

A rendőrfőnök szobájában.

A rendőrkém nemsokára ujra meglátogatta Mariettát. Marietta előzékenyen, de hidegen fogadta.

Félt tőle iszonyuan. Hisz ez az ember tudta az ő titkát. A rendőrkém különben ma igen nyájas volt hozzá és ujra szerelmeért esdekelt.

Marietta hallgatott.

— Tehát te megvetsz engem? Miért? Én imádlak; szivem egész hevével szeretlek téged.

Mariettának még mindig nem jött ajkaira szó.

— Mariettám, édes szép Mariettám. Igérd meg legalább, hogy lesz idő, mikor meg fogsz hallgatni. Ha felépülsz betegségedből, akkor ismét meglátogatlak, ha megigéred, hogy nem leszel irántam továbbra is hideg mint eddig voltál, akkor — s itt magába fojtotta a szót.

Marietta kémlelöen vizsgálta a rendőrkémet, hangja ismerősnek tetszett előtte, de arczvonásaira nem birt rájönni.

— Igen uram, mondá zavartan Marietta, igérem önnek, hogy vágya teljesülni fog, csak arra kérem most, távozzék, mert a herczeg minden perczben meglephet.

— Igy már szeretlek hallani, szólt a rendőrkém, s lekapta az álszakált, mi arczát födte most is, mint első izben történt látogatásakor.

Marietta felsikoltott.

— Te vagy az, Alexandrow? szólt bámulva Marietta.

— Én vagyok egyetlen szerelmem, én vagyok Alexandrow rendőrkém, a te régi hü imádód!

— Hogy kerülsz Varsóba, kérdé Marietta régi udvarlóját.

— Hosszu volna elmesélni édesem. Elég tudnod, hogy közeledben vagyok, s nem szünök meg feletted örködni.

— Te nemes lélek, mondá Marietta meghatottan, s megnyugodott.

— Iszonyuan féltem töled rossz ember, szólt Marietta. Csakugyan rendörkémnek tartottalak.

— S most már nem tartasz annak? kérdé az ifju.

— Nem, felelt megnyugodva Marietta.

— Nos tehát tudd meg drága Mariettám, hogy aki előtted áll, az jelenleg valóban a czár kéme, titkos rendőre.

— Tehát mégis, sóhajtott fel Marietta. Igy hát árulóm leszel.

— Oh nem, szólt az ifju, azt ne hidd. Életemet áldoznám fel boldogságodért, hogy lehetnék hát árulód?

— Nem kell hát, hogy tartsak töled?

— Erre még válaszolnom is fölösleges, mondá az ifju s gyorsan ismét magára ölté az álarczot. De látom, izgatott vagy, mert a herczeg látogatását várod.

— Igen, felelé Marietta s gyengén elpirult.

— Jól van, megyek! De mondd, hogy mikor látogathatlak meg ismét, mert sok beszélni valóm van veled, drága Mariettám.

— Holnap este tiz óra után, válaszolt az ifju nö, s kezet nyujtott rég nem látott udvarlójának.

Ez kezet csókolt s gyorsan távozott.

* * *

A varsói rendörfönök előszobájában nagy volt az izgatottság.

Sokan kivántak a rendörfönökkel beszélni.

A rendörfönök, ugy látszik, szereti vendégeit, mert egygyel-egygyel nagyon sok ideig tárgyal szobájában.

Egy éltesebb asszony izgatottan járt fel s alá az előszobában s alig várta, mig rája kerül a sor, hogy kihallgassák.

Végre beeresztették a rendörfönökhöz.

— Mivel szolgálhatok? kérdé a rendörfönök.

— Egy rejtélyes esetről akarok jelentést tenni uram, szólt az idegen asszony.

A rendőrfőnök egy ajtót nyitott fel s kérte az ismeretlen hölgyet, hogy kövesse a mellékterembe.

— Itt bátran szólhat asszonyom, szólt a rendőrfőnök. Egy árva hang se juthat ki e szobából.

— Uram, mint mondám, egy rejtélyes esetről akarok jelentést tenni, egy gyermekrablásról.

— Gyermekrablásról? szólt a rendőrfőnök érdekkel.

— Nem is annyira gyermekrablás ez uram, mondá az idegen nő, mint inkább gyermekcsempészés.

— Nem értem, szólt a rendőrfőnök.

— Egy gyermeket cseréltek ki, igazitá ki magát az éltes asszony.

— Ah, ah, mondá a rendőrfőnök meglepetten. Szóljon, beszéljen asszonyom.

— Zimielsky Fedor gyermeke lön az éjjel kicserélve, kezdé beszédét az idegen nő.

— Zimielsky herczegé? szólt érdeklődve a rendőrfőnök.

— Igen Zimielsky Erna herczegnö ujszülött leányát tegnap éjjel kicserélték.

— Lehetetlen!

— Való igaz! De mindenekelőtt tudja meg uram, hogy én a herczegi háznál szülésznö vagyok. Ma reggel, midőn a gyermeket megnéztem, a kis Zelma herczegnö helyett egy idegen leánykát találtam a bölcsőben.

— Megfoghatlan!

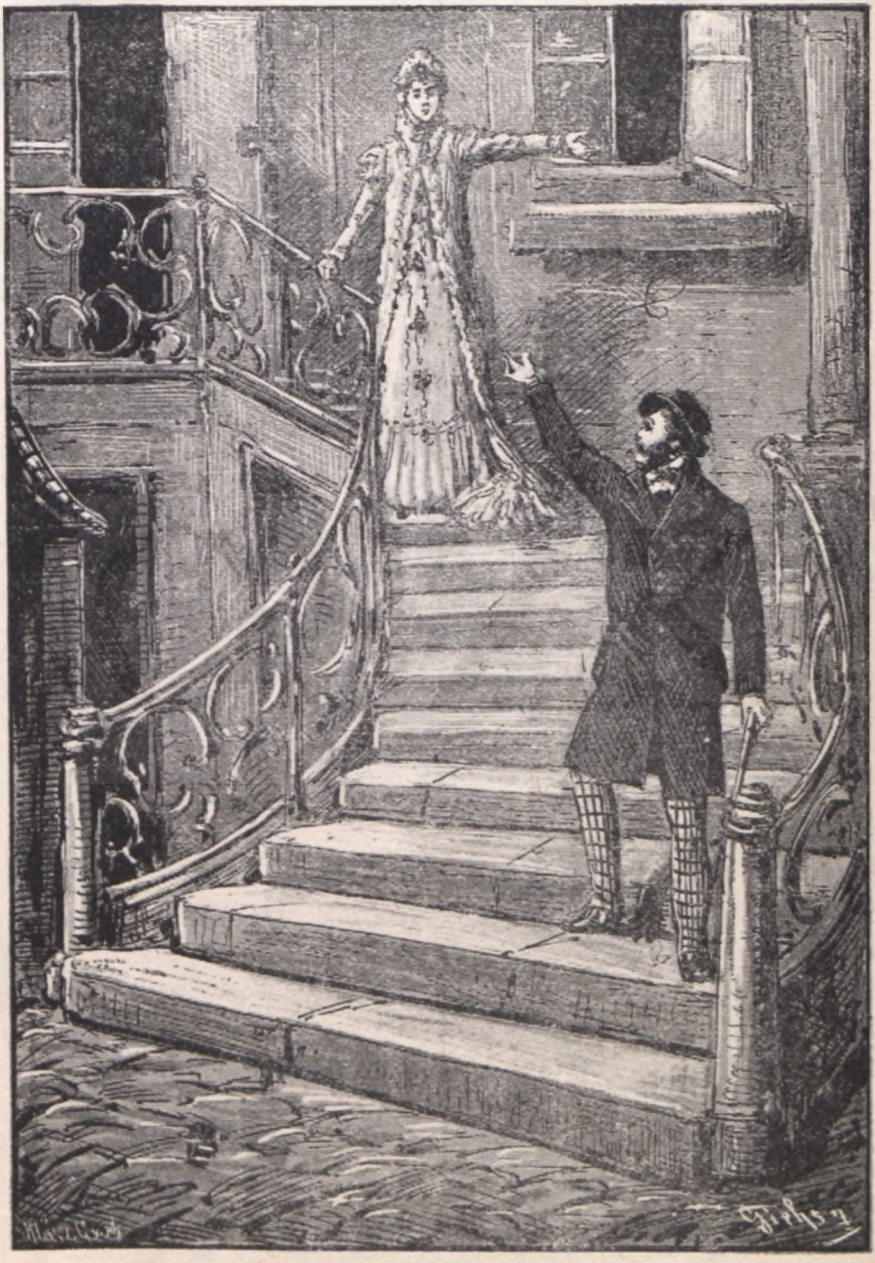
— Részemről is, mondá az asszony.

— Ön talán téved, folytatá a rendőrfőnök, hisz a herczegi palotában sok a szolgaszemélyzet s ily dolgot véghez vinni nem könnyü dolog.

— Esküszöm, hogy a mit mondok, az igaz.

— Hány napos volt a gyermek? kérdé tovább a főnök.

— Négy napos, hangzott a felelet.

— Örökké a tied leszek! mondá Hedvig K. 46.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— És az ön által kicseréltnek vélt gyermek hány napos lehet?

— Megfoghatlan előttem, hogy az is ily koru lehet.

— Tehát az is négy napos.

— Az is annyi lehet.

— Honnan gondolja tehát, hogy kicserélték a gyermeket?

— A kis Zelma herczegnőnek jobb karján egy nagy anyajegy volt. A bölcsőben talált gyermeknek pedig a balvállán van anyajegye.

— Ön valószinüleg téved, mondá boszankodva a rendőrfőnök.

— Esküszöm uram, hogy nem tévedek. Hisz mások is látták, akik állitásom mellett tanuskodhatnak. Ujból ismétlem, bármily megfoghatlan is előttem a dolog, hogy nem csalódom és állitásom igaz, s lelkiismeretem nem engedi, hogy e dolgot önnek, mint az állam hivatalos közegének meg ne jelentsem.

— Gyanakszik ön valakire?

— Senkire se eddigelé!

— Értesitette a ház urát is?

— Eddig még nem.

— Fölösleges is lesz, szólt a rendőrfőnök. Csak bizza rám az ügyet, s én majd rendezni fogom azt.

A rendőrfőnök meghajtá magát, mi azt jelenté, hogy vége van a kihallgatásnak. Az idegen asszony távozott.

— Én keresztény felebaráti kötelességemnek eleget tettem, szólt magában az asszony, midön elhagyta a rendőrségi palotát, s most tegyenek ök, a mit akarnak.

A rendőrfőnök csengetett, az ajtón egy szolga jelent meg.

— Hivd rögtön be Alexandrow rendőrkémet, mondá a szolgának.

A szolga távozott.

Alexandrow, a rendőrkém, csakhamar megjelent.

— Parancsoljon! szólt a kém meghajtva magát főnöke előtt.

— Egy rejtélyes ügyről van szó Alexandrow, szólt a rendőrfőnök. Azért hivattam önt, mert e rejtély kifürkészéséhez a legügyesebbnek tartom.

A kém meghajolt.

— Egy herczegi gyermek kicseréléséről van szó.

A kém ajkába harapott.

— S pedig állitólag a Zimielsky herczegnek gyermekét cserélték ki, folytatá a rendőrfőnök.

— Zimielsky herczegnek? ismétlé a kém csodálkozva.

— A tetteseket kifürkészni az ön dolga, azért hivattam.

A kém mélyen meghajolt s örült, hogy egy perczre levehette szemeit főnökéről s elpalástolhatta zavarát.

A rendőrfőnök elmondta ez ügyben még a szükségeseket és Alexandrow a legnagyobb zavarban hagyta el a termet.

— Hála az egek urának, mormogta magában a kém, hála a véletlennek, hogy e kényes ügyben éppen engem biztak meg!

Alexandrow föllélegzett.

— Meg vagy mentve, szép Marietta, mert az, kit ellenségkép küldenek hozzád, az lesz a legjobb barátod.

A kém meggyorsitá lépteit s egy fél óra mulva Mariettánál volt.

Alexandrow most az egyszer nem hordott álszakált.

— Igy sokkal jobban nézel ki. szólt hozzá Marietta.

— Valóban?

— De mond csak Alexandrow, hogyan kerültél Varsóba? Hisz utolszor Genfbe láttuk egymást.

— Igen Genfbe, ott törött össze szivem s miután te elhagytad e várost, nékem sem volt ott többé maradásom. Az a hely, hol legszebb napjaimat éltem egyszer, miután te eltávoztál, poklommá lön.

— Ugyan! szólt meghatottan Marietta.

— Igen, folytatá az ifjú tovább hévvel, menekültem a helytől, a hol minden bokor, minden fa egy-egy édes órára emlékeztetett vissza, s a melyre még emlékezni keserüvé vált, mióta elhagytad Genfet, hol legelőször ismerém meg a szerelem édes hatalmát.

— Oh beszélj, beszélj tovább édes Alexandrow.

— Nem volt se éjjelem, se nappalom, gondolataim örökké nálad valának, mig végre megtudtam, hogy anyádhoz mentél Varsóba. Keserveimet megszüntetendő jöttem utánad. Két éve vagyok már Varsóban, anélkül, hogy sikerült volna téged feltalálnom. Most végre fölleltelek, most végre karjaim közé zárhatlak. Nincs oly földi hatalom, a mely tőled elválaszthatna.

Marietta szép szemeiben könnyek ragyogtak fel.

— Köszönöm szerelmedet, Alexandrow, de hidd el, hogy nem vagyok érdemes reá.

— Eljöttem utánad, folytatá az ifju, s miután nem sikerült sehogyse megtalálni téged, beálltam rendőrkémnek, tudva, hogy azok előtt kitárul minden ajtó. Hittem erősen, hittem, hogy meg foglak találni, s a mint látod, nem is csalódtam. Itt vagyok most, mikor téged a legnagyobb veszélyből menthetlek meg.

Marietta elsápadt.

— Oh ne félj! bár tudtodon kivül nagy veszély fenyeget, hajad szála se fog görbülni. Itt van hü Alexandrowod!

— Te veszélyről beszélsz, szólj, hogy értsem ezt?

— A gyermek kicserélést, mondá a rendőrkém, a rendőrségnél feljelentették.

— El vagyunk árulva, mondá ijedten Marietta.

— Csak a tett árultatott el, a szereplők ismeretlenek.

— S vajjon ki árulta el a dolgot?

— A szülésznő, mondá a kém.

— Fölismerte a gyermeket?

— Igen.

— Vajjon miről, kérdé Marietta.

Alexandrow hallgatott.

— De hát ha rá jönnek a tettesre is.

— Nincs akkor se félni valód, mert az ügy kideritésével én vagyok megbizva.

— Félsz-e még Marietta?

— Teljesen nyugodt vagyok, felelé.

A rendőrkém csakhamar felugrott ülőhelyéről.

— Megyek, ugymond, mert még számtalan dolgom van.

— Mikor jösz ismét?

— Sokkal hamarább kedvesem, mintsem hogy gondolnád.

Kezet csókolt s távozott.

---

72. fejezet.

A rejtélyes álarczos.

Félegy óra van éjfél után. A szép Marietta már régen nyugodtan alszik párnái között.

A ház teljesen csendes volt.

Egy fekete álarczos állott meg e ház előtt, óvatosan körül nézett, majd füttyentett és a havon a házhoz egész közel egy szánkó közelgett.

— Várj csendesen, rögtön készen leszek!

— Vigyázni fogok, mond a kocsis s az ismeretlen álarczos a házba lépett.

Háta megett a kaput nem zárta el.

Az álarczos csendesen hatolt fel a lépcsön, egy szobába nyitott, hol a dajka egy zöld éjjeli lámpa rezgő fénye mellett szundikált.

— Kelj fel, szólt az álarczos férfi és az álmából feltápászkodó dajka elé egy pisztolyt tartott.

— Az Istenért, álmodom, szólt halálra ijedten a dajka.

— Nem álmodsz, felelt az álarczos. De viseld magad

szépen, mert máskülönben megeshetik, hogy örökké álmodni fogsz.

— Mit kívánsz hát tőlem, könyörgött a dajka.

— Feltétlen engedelmességet. Ha szót fogadsz, még meg is jutalmazlak, ha pedig ellenkezel, ugy életed perczei meg vannak számlálva.

A dajka reszketett.

— Öltözködjél tehát szaporán.

A dajka engedelmeskedett.

— Készen vagyok, rendelkezz velem tovább.

— Figyelj, a gyermeket, a melyet kicseréltek, te visszacseréled. Érted?

— Értem, szólt a dajka, pedig egy szót sem értett az egészből.

— Dologra hát, ne bámulj, odalenn vár rád a kocsi.

— De uram, hisz a gyermeket most elvinni nagyon nehéz, mert rögtön sir, ha felébred.

— Hallgass! Tedd a mit mondtam.

— De asszonyom rögtön elkerget.

— Nem jöttem hozzád alkudozni, szólt az álarczos s ismét a pisztolylyal fenyegette a dajkát. Vezess a gyermekhez.

— Kövessen hát uram.

Csendesen mentek egy nehány szobán keresztül, mig végre elértek a gyermek bölcsőjéhez.

Az álarczos gyorsan kikapta a gyermeket a bölcsőből.

A gyermek jó be volt pólyázva.

— Még egy nagy kendöt ide, mondá halkan az álarczos.

A gyermek felriadt, s már már sirni kezdett.

Az álarczos tenyerét oda tartotta a kis Zelma szájához s gyorsan, miként csak lehetett, rohant a házból ki, magával vonszolva a halálra ijedt dajkát.

Felrántotta a kocsi ajtaját.

— Ülj be gyorsan, parancsolá a dajkának s kezébe adta a gyermeket, ez keservesen sirni kezdett.

— Csapj a lovak közé, szólt az álarczos a kocsisnak, egy kissé megkéstem.

A kocsi gyorsan elrobogott.

Éjfél után egy óra lehetett, midön a bérkocsi egy palota előtt hirtelen megállt.

Az álarczos férfiu egy merész ugrással kin termett a kocsiból, a midön az még lépésbe hajtott s készült megállani.

Zsebébe nyult s a titkos ajtót, mely a palotába vezetett, egy álkulcscsal kinyitotta.

— Jöjj hamar, szólt oda a dajkának. Lépj be!

Egy sötét kis folyosóba jutottak, a melynek oldalán egy szük kis csigalépcső látszott.

Ezen felhaladva, nagy tájékozottsággal vezette az álarczos a dajkát a csecsemő szobájába.

— Add ide a gyermeket, szólt halkan az álarczos s kiragadta a dajka kezeiből.

Lassan, csöndesen visszafektette a kis herczegnöt az ágyba, a honnét saját édes atyja rabolta el.

— Visszakaptad ismét méltó helyedet, mondá az álarczos.

Erre a másik gyermeket emelte ki a bölcsőből s átadta a dajkának.

Az álarczos körül tekintett s miután látta, hogy terve a várakozáson felül sikerült, gyorsan a kis csigalépcső felé mentek.

— Szerencsésen sikerült, szólt az álarczos, midön a bérkocsiban ismét helyet foglaltak.

— Te most a gyermeket vissza viszed. Ez az urnöd igazi gyermeke. Többet nem kell tudnod. Érd be ennyivel. Csak azt az egyet mondom még neked, ha a ma éjjeli kalandodat még csak a papnak is megmered gyónni,

s ha én arra rájövök, nem fogod méltó büntetésedet kikerülni. Milyen hitü vagy, kérdé hirtelen az álarczos.

— Keresztény nő vagyok.

— Annál jobb, a keresztény nök megtartják esküket. Esküdj tehát, hogy a mit ma láttál és tettél, azt senkinek, érted senkinek el nem mondod. És hogy a gyermekeket visszacseréltem, azt csupán én meg te tudjuk. Esküdj tehát, hogy hallgatni fogsz.

— Esküszöm!

— Hogy hallgatni fogsz.

— Hogy hallgatni fogok, tevé hozzá a dajka.

— Most csendesen visszamész a házba és senki se fogja észrevenni a cserét.

— De hisz asszonyom ismeri gyermekét.

— Annyira mint te ösmersz engem.

— Akkor jól ismeri, mert én ösmerem önt.

Az álarczos visszahökkent.

— Mit, te ismernél engemet?

— Ugy van, mondá a dajka, hangjáról ismertem fel, bárcsak összesen háromszor volt szerencsém.

— Nos hát szólj, ki vagyok?

— Ön ugyanaz az ur, ki ma urnömnél volt.

— Ostobaság, szólt dühösen a férfi. Mondom neked, ne törödj azzal, hogy én ki vagyok, csak te örizd meg titkodat.

A kocsi a ház elé robogott.

A dajka minden feltünés nélkül haza érkezett.

A gyermeket átöltöztette s nyugodtan folytatta a megzavart éjjeli nyugodalmat.

Az álarczos, ki egyedül maradt a kocsiban, levette álarczát, ha valaki figyelemmel kisérte volna, felösmerhette benne Alexandrowot, a rendörkémet.

Elégedetten dörzsölte kezeit.

— Meg vagy mentve, drága Mariettám. A rendörséget szerencsésen félre vezettem!

Másnap reggel a szülésznő majd csaknem hanyatt esett, mikor felismerte a visszaszállt fecskét, a kicserélt herczeg kisasszonyt.

— E jelek tagadhatlan a kis Zelma anyajelei, szólt csodálkozva, de nem birta sehogyan sem megmagyarázni magának a dolgot.

73. fejezet.

Az intés.

Lovag Hettenau Olivér hosszas távollét után visszatért a fővárosba. Ama szerencsétlen nap után rögtön leköszönt tiszti rangjáról, s teljesen visszavonult a nagy világi élet zajától. Minthogy vidéken tartozkodott, már egészen elszokott a nagyvárosi zajtól.

A magas házak idegenül bámultak rá, a nép sürgött-forgott, a gyermekek visitottak, a bérkocsik siketitő zajjal robogtak végig az utczán.

Hettenau a „Választó fejedelem"-hez czimü szállodához hajtatott s az első emeleten rendelt szobát.

Már este felé járt az idő, felment szobájába, lámpát gyujtatott s lehevert a kerevetre.

Képzeletében ismét felmerültek az elmult viharos napok. Szörnyen nyomta a lelkét az a tudat, hogy Lazáretől pénzt vett el.

Azóta sok változáson is ment keresztül. Egyik távoli rokona meghalt s óriási vagyont örökölt utána. Egyetlen vágya volt, hogy mielőbb találkozhassék Lazáreval és a töle kapott pénzt neki visszaadhassa.

De mindeddig nem találkozhatott vele.

A multra való emlékezés nagy hullámokat vert ifju lelkében, a vér agyába tódult, a láz végig rohant tagjain, nehezen lélegzett, azt hitte: megfullad.

Az ablakhoz rohant, felszakitotta, a betóduló hideg téli levegő felüditette.

Nem volt képes a szobában maradni, lesietett az utczára.

Fehér téli éjszaka feküdt a világon, havazott, a metsző szél csontig átjárta Hettenaut, de ő azzal keveset törödött.

Egy férfiu suhant el mellette, de hirtelen visszafordult.

— Ah ön az Hettenau, — kiáltá Lazáre, mert ő volt, hogyan, ön ismét Bécsben van?

— Egy ideig itt fogok maradni — viszonzá a lovag fanyarul. De örülök, hogy találkoztam önnel. Egy tartozásomat akarom leróni.

— Tartozását? csodálkozott Lazáre.

— Igen! ön bizonyára emlékszik, hogy ama végzetes estén nagy összeget adott által nekem.

— Emlékszem, viszonzá Lazáre komoran.

— Nos, ezt az összeget fogom önnek most visszaadni. Egyik távoli rokonom halála után nagy vagyonra tettem szert, s igy minden nehézség nélkül visszafizethetem önnek azt.

Hettenau elővette a tárczáját s kivette a bankjegyeket.

Lazáre szeme az örömtől felvillant, de egyszersmind egy sötét sejtelem járta át.

— Ön tehát visszaakarja adni nekem a pénzt, hogy árulóm lehessen.

— Én nem leszek árulója, viszonzá a lovag hidegen. Ezt megigértem önnek s igéretemet meg is szoktam tartani. De pénzére többé nincs szükségem. Itt van!

Lazáre vonakodott.

— Legyen teljesen nyugodt, mondá Hettenau. Önt a földön senki sem fogja már kérdőre vonni sötét tetteért, egyedül az örök istennek ott tul a másvilágon fog érte számot adni.

Lazáre elvette a pénzt s tárczájába rejté. Hallgatagon haladtak egymás mellett.

— Mit csinál ön most Bécsben? kérdé végre Lazáre.

— Unatkozom, felelé a lovag.

— Ha unatkozik, jöjjön Megyváryhoz kártyázni.

— Hogyan, hát Megyváry ujra megnyitotta a játéktermet?

— Csak néhány napja! Hát eljön?

— Az utóbbi időben a kártyával is felhagytam, de azért önnel mehetek.

— Hanem előbb vacsorázzunk, ugyis késöre jár.

Hettenau lovag Lazáreval egy első rangu étterembe lépett.

Körülbelül egy óra mulva távoztak innen, a pezsgő mindkettőjüket felhevitette, s Hettenau valamivel vidámabb lett.

Néhány utczán áthaladva csakhamar a Megyváry palotához értek.

Mindketten az első emeletre értek; a lépcsőházban, mely teljesen sötét volt, megálltak és Lazáre négyszer huzta meg a csengettyüt.

Léptek csoszogása hallatszott, utána egy mély hang dörmögte:

— Ki az?

— Jó barát.

— Mi a jelszó?

— Hedvig!

Megyváry utóbbi időben szükségesnek tartotta ez elővigyázati rendszabályokat életbe léptetni, mert a rendőrség Auerborn Károly gróf rejtélyes eltünése után neszét vette a játékteremnek s azért éber figyelemmel kisérte a palotát.

Midön Lazáre a jelszót megmondta, a kulcs megfordult a zárban és az ajtó feltárult.

— Jelents be minket, fordult a szolgához Lazáre.

A szolga percz alatt visszatért.

— Méltóztassanak belépni!

Két termen mentek keresztül az ifjak, mikor a harmadik ajtó megnyilt, vakitó világosság özönlött ki, ugy, hogy Hettenau ijedten, kábultan lépte át a küszöböt.

Négy terem nyilt egymásba s valamenyi tündéri fényben uszott. Elegáns urak, feltünö szépségü hölgyek népesitették a remek termeket; kártyaasztalok körül ültek, vagy pezsgőztek.

Hettenaut egészen meglepte a szokatlan fény, bár nem volt első izben a Megyváry játékterem vendége.

Minden szem a két belépö felé irányult, a férfiak kézszoritással, a nők mosolylyal üdvözölték Lazáret és Hettenaut.

Különösen lovag Hettenau volt az érdeklődés tárgya, kit régóta nem láttak körükben.

Hettenau lovag magas barna ifju volt, érdekes, sápadt arcza szenvedésről tett tanuságot, egy-egy ráncz, mely finom homlokán gyönge barázdát vont idö előtt, mutatta, hogy az élet kiméletlenül hányta, vetette az ifjut.

Sürü haja halántékánál már ritkulni kezdett.

A hölgyek, ifjak jártak-keltek a termekben, egy-egy pár néha egy fülkébe vonult, hol háboritlanul kártyázhattak.

Hettenau lovag kártyaasztalhoz ült, rég nem játszott már, pedig valaha szenvedélyes kártyás volt, de azt hitte: hogy már azon tul van.

Pedig most a régi erővel ébredt fel szenvedélye.

Egyre vesztett és mindig nagyobb összegeket tett.

Verité gyöngyözött homlokán, de ajka mosolygott, nem is vette észre senki sem felindulását, csupán két lobogó sötét szem, mely szüntelen arczán függött.

Hettenau minden pénzét elvesztette, ismét koldus volt.

Fölkelt a játszó asztaltól s kijelentette, hogy nem játszik tovább.

Kábultan ment el az asztaltól. Nagy zavarban volt, nem tudta mit csináljon, honnan vegyen pénzt.

Fölvetette tekintetét, egy szép hölgy állott előtte, ki rá függesztve szenvedélyes nagy szemét, megszólította.

A Megyváry neje volt, Hedvig, ki ma véletlenül bevetődött a játék szobába.

— Uram! nem tenne ön velem egy sétát a teremben?

— Oh nagyon szivesen! mondá Hettenau lovag.

Az utolsó terembe vezette Hedvig Hettenaut s egy fülkére mutatva ismét megszólalt:

— Uram nem foglalnánk ott helyet?

— Oh kérem.

— Hát most egyedül vagyunk, nem háborithat senki, felkérem uram, legyen öszinte irántam. Én lelkébe látok, kegyed engem érdekel, kegyed tetszik nekem.

Lovag Hettenau mindeddig azt sem tudta, mi történik vele, de a nő utolsó szavaira bámulva pillantott fel s csak akkor kapta meg a hölgy tündöklő szépsége és arczának szendesége.

— De kérem én nem érdemeltem ki tetszését és lelkemben mit láthat?

— Ne térjen ki, legyen bizalommal irántam, higyje meg, hogy engem a legjobb szándék vezérel. Én jól tudom, hogy ön most nagy zavarban van!

— Miért volnék én zavarban?

— Ön vesztett.

— Csekélység az egész.

— Ön mindenét elvesztette, mondá Hedvig.

Hettenau arcza elborult.

— Ujra kérem, folytatá Hedvig, ne igyekezzék ki térni, ha nyiltan beszélek, ön elvesztette minden pénzét s ezáltal kellemetlen helyzetbe jutott.

— Talán visszatérnénk a terembe, mondá Hettenau, e tárgy legkevésbbé érdekel engem. A ki játszik, annak el kell készülve lenni, hogy veszt. Ugyebár asszonyom?

— Az igaz!

— Ezen tehát nem segithetünk.

— Hátha mégis! mondá Hedvig.

— Hogyan?

— Uram, mondja, miért nincs bizalma hozzám? Azért, mert neje vagyok Megyváry nak, kit szivemből gyülölök, mióta rájöttem gazságaira. Oh higyjen nekem, kérte Hettenaut a szép nö, rá emelve lobogó szemét, mely könybe lábadt.

— Ön könnyezik?

— Könnyezem önért!

E szavak és a könnyező szemek rezgésbe hozták az ifju szivét.

— Oh van bizalmam kegyed iránt, van, kiáltott fel, de a tárgy, mit emlitett, oly kinosan érintett, inkább hagyjuk ezt.

Ekkor Hedvig a lovag füléhoz hajolt s alig hallhatóan suttogá:

— De önt megcsalták uram, Megyváry s néhány társa hamisan játszottak!

— Hogyan, ön férjét is vádolja?

— Vádolom!

Hettenau sápadtan ugrott fel, de a szép nö megfogta kezét.

— Az Istenért, maradjon csendesen, mindkettőnknek vége, ha megtudják árulásom. Hanem mástmondok, fogadjon el tölem kölcsön ezer forintot és játszék ujra, figyeljen arczomra és vissza fogja nyerni pénzét.

— Ezt sohasem fogom tenni.

— Tegye meg kérem. Én önt figyelmeztetni fogom arczkifejezésem által, hogy mikor játszanak hamisan.

— De honnan tudja ön ezt asszonyom?

— Kilestem egyszer férjemet. Azóta gyülöltem meg. Tehát elfogadja ajánlatom?

— Nem játszhatom, nekem nincs pénzem.

— Fogadja el tölem ezt az ezer forintot!

— Azt nem tehetem.

— Miért?

— Tiltja önérzetem!

— Hagyja most az ilyen lovagi illemszabályokat.

Hedvig addig kérte lovag Hettenaut, mig elfogadta a kölcsönt.

Visszatértek a terembe. Az utolsó ajtónál elváltak.

Hedvig közvetlen férje mellé ült.

Hettenau lovag velük szemben foglalt helyet. Játszani kezdett.

Élesen figyelt a bájos nö arczvonásaira, s alig telt bele egy fél óra, midön elvesztett pénzének háromnegyed részét visszanyerte.

Ekkor Hettenau fölkelt, hogy távozzék, midön csengetytyü szólalt meg hirtelen.

A vendégek ijedten ugráltak fel, s Megyváry az ajtóhoz rohant és bezárta.

Hettenau lovag az egészből nem értett semmit.

— Ezek mind ujabb rendszabályok lehetnek, gondolá magában, mert ezelött ez nem volt.

Az előszoba mellett, hol ör állt, ugyanis volt egy kis terem is, ezt Megyváry ujabban rendeztette be, midön másodszor nyitotta meg játékbankját, mert alapos okai lévén tartani a rendörségtől, mindenféle biztositó rendszabályokat léptetett életbe.

Mindezeket természetesen Hettenau nem tudta.

Az emlitett kis teremből ablak nyilt a bejáratra, ez ablaknál ör állott, ennek kötelessége volt, mihelyt valami gyanusat látott az előszobában, a vészcsengettyüt megrántani.

A mint tehát a rendörök közeledtek, az ör rögtön jelentette, hogy baj van.

A rendörök egy percz alatt az erös ajtó előtt álltak s dörömbölni kezdtek.

— A törvény nevében nyissák ki az ajtót, különben betörjük.

Egy pillanat müve volt, az égő lámpákat eloltani s a vendégek az utolsó terembe siettek.

Hedvig hirtelen Hettenauhoz lépett, karonfogta őt s magával vonta.

— Mi történik itt, kérdé a szép nőtől.

— A rendőrség nyomára jött a játéknak, de most jöjjön.

Az utolsó teremből két titkos kijárata volt. Egyiken a vendégek menekültek el, a másik titkos kijáratot csak Megyváry és neje ismerte.

Ez utóbbi titkos kijáratból ajtó nyilt egy titkos lépcsőre, mely egy földszintes ház udvarára vezetett, a ház az utcza sarkán állott, erre menekült el Hettenau.

Hedvig, midőn levezette a lépcsőkön, igy szólt hozzá:

— Holnap tizenkét órára elvárom önt. Igérje meg, hogy eljön! Egyedül leszek, egészen zavartalanul beszélgethetünk.

Hettenau megcsókolta a' bájos ifju nő kezét, s alig hallhatóan suttogá:

— Eljövök, oh bár örökké veled maradhatnék!

Hedvig egy igéző pillantást vetett rá, s igy felelt:

— Örökké a tied leszek!

* * *

A rendörök ezalatt, miután a harmadszori kiáltásra sem nyilt fel az ajtó, nagy erőmegfeszitéssel feltörték azt.

De mennyire meg voltak lepve, a mint sötétség tátongott feléjük a termekből és a legkisebb nesz sem hallatszott.

— Gyertyát ide! kiáltá a rendörtiszt, ki vezére volt a csapatnak.

Csakhamar hoztak lámpákat, de csak akkor ámultak el a rendörök, midön a négy teremben egy árva lelket sem találtak.

— Ördögök voltak itt, kiáltá a rendőrtiszt elkeseredetten — az ablakok zárva, különben az utczán rendőrök állanak s ezek mégis elmenekültek innen, de merre, hová...

Átkutatták az egész lakást, felforditottak mindent, de semmit sem találtak.

— Hol van a ház ura? kérdé a rendőrtiszt a szolgától.

— Megyváry ur már nyugalomra tért.

— Beszélni óhajtok vele! vezessen hozzá.

A szolga engedelmeskedett.

Megyváry az ágyban feküdt. Ingerülten ugrott fel, s majdnem durva hangon kérdé:

— Kik önök? s mit akarnak?

— Én a rendőrség hivatalnoka vagyok s átkutatom e házat.

— S miért ha szabad tudnom?

— Itt titkos játékterem van!

— Hol?

— Az ön lakásában.

— Nevetséges. Ugyan ki vezethette félre annyira önöket?

Megyváry hangosan fölnevetett.

A rendőrtisztviselő egészen megzavarodott.

Lefőzve, hosszu arczczal voltak kénytelenek távozni.

* * *

Másnap reggel Hettenau későn ébredt fel.

A nap magasan állott az égen és sugarai beszüröd-tek a redőnyökön keresztül a szobába.

A lovag felkelt s gyorsan öltözködéshez látott. Már délfelé járt az idő, midőn lesietett az utczára.

Intett egy kocsisnak, s nehány percz mulva már a Megyváry palota előtt állott.

Hedvig lakosztálya az első emeleten volt, mihelyt a lovag beküldte névjegyét, rögtön bebocsáttatott.

Hedvig még reggeli pongyolában a pamlagon ült.

— Isten hozta, lovag. Igen örülök, hogy megtartotta igéretét. Már vártam önt.

— Eljöttem megköszönni a tegnapi szivességet, melyről soha sem fogok megfeledkezni. S nagyon szeretném, ha egy némely dologra felvilágositást nyujtana. Mondja, mivel érdemeltem ki rokonszenvét?

— Oh igen szivesen, de előbb foglaljon helyet, itt mellettem a pamlagon . . . mostan beszéljen.

— Nem vagyok képes felfogni, hogyan lehet Megyváry Gábor hamis játékos, én mindig gentlemennek ismertem, s a legelőbbkelő körökben is megfordul.

— Mondja inkább, hogy az elökelö körök is megfordulnak nála.

— De hát ki ő voltaképpen?

— Eredetileg magyar nemes, de ő méltatlan utódja öseinek, kik bizonyára mind igen tisztességes emberek voltak.

— De hát hogy vetemedhetett ennyire?

— Hogyan? Elpazarolta örökölt vagyonát, aztán elvett engemet.

— S ön oly könnyen hozzá ment?

— Nem éreztem soha különös rokonszenvet iránta. Mondhatni, mindig féltem tőle. De Megyváry elhalmozott kegyeivel, s atyám kedvelte őt. Gazságairól természetesen semmi fogalmunk sem volt.

— Ön gazságokat emlit?

Hedvig könnyezni kezdett.

— Oh igen! Nézze csak, tegnap egy levelet kaptam. Olvassa el, akkor sokat meg fog tudni.

Hedvig kebléből egy kis levélkét vett elö.

Lovag Hettenau Olivér izgatottan kezdé olvasni.

A levél a következöket tartalmazta:

Asszonyom!

Ön meg fog bocsátani nekem, hogy ismeretlenül soraimmal felkeresni bátorkodtam. De kötelességemnek tartom felvilágositani férjéről, ki egy hitvány ember. Megyváry, midőn önt eljegyezte, már nös volt. Neje, az én egyetlen, szegény leányom volt. Leányomat elhagyta azon alávaló ürügy alatt, hogy Magyarországba megy birtokait rendezni. Ezalatt pedig nőül vette önt. Szerencsétlen leányom véletlenül meghallotta, midőn önt Megyváryval kihirdették a Szent István templomban. Nem akarta hinni. Az esküvő napján elment a templomba, s midőn látta, hogy sejtelme nem csalta meg őt, férje hütlenségét nem birta elviselni, s a templomban agyonlötte magát. Ön talán emlékezni fog erre a jelenetre. Most mindent tud. Az ég oltalmazza önt!

Mayer Kristóf.

Hettenau lovagot, mintha villám sujtotta volna, midőn a levelet elolvasta.

Alig birt szóhoz jutni.

— Mit szándékozik ön tenni?

— Elmenekülök Megyváry elől.

— Talán atyjához térne vissza?

Hedvig szeméből könnyek hullottak.

— Atyám, forrón szeretett atyám néhány hét előtt hirtelen meghalt. Egyedül vagyok, egészen egyedül, nincs senkim a világon.

— Ah ne mondja, itt vagyok én, kiáltott a lovag lelkesülten. Én az öné vagyok. Rendelkezzen velem. Én meg fogom büntetni Megyváryt.

Aztán hirtelen elkomorult.

— De vajjon megengedi-e ön? Vajjon szabad-e nekem önért küzdeni?

Hedvig elpirult s egészen közel hajolt a lovaghoz s alig hallhatóan suttogá:

— Oh hiszen én szeretem önt, szeretem szivem egész hevével.

Aztán hirtelen felúgrott a pamlagról, gyors léptekkel járt fel s alá a szobában, majd megint a pamlagra vetette magát s arczát a kezébe rejtve, szivszakadva, keservesen zokogni kezdett.

Azt hitte, hogy szétreped gyötrött szive mellében.

Hettenau hozzá lépett s csókjaival halmozá el az imádott nőt.

— Oh én nem lehetek a tied, zokogá a bájos ifju nő, nekem tiltva van, hogy édes képedet a szivemben hordozzam, én téged nem szerethetlek a legforróbb szerelemmel, a legnagyobb odaadással. Oh ne áruld el szerelmemet senkinek! Mint vadon bérczen elrejtett a virág, ugy fog nyilni szivemben a szerelem. Ha el is perzseli életemet a hatalmas, olthatatlan láng, szó nélkül, panasztalan fogok meghalni érted.

— Nem! mondá szenvedélyesen Hettenau Olivér, neked nem kell elhervadnod, te az enyém leszel, én megmentelek. Te velem fogsz jönni, s elhagyod Megyváryt.

Hedvig nem birt szólni. A szerelem elemi erövel dühöngött ifju szivében, mint mikor hatalmas szélvész fuj végig az ös rengetegen és nyög, recseg bele az egész erdő.

Majdnem megsemmisüléssel fenyegette lényét a határtalan szenvedély.

Ekkor a komorna lépett be, jelentve, hogy Megyváry akar belépni nejéhez.

Alig maradt idő, hogy a két szerelmes leküzdje némileg izgatottságát, midön Megyváry az ajtóban megjelent.

— Ah, mily meglepetés! ön itt, lovag ur?

— Tiszteletemet óhajtottam tenni nejénél.

— Mennyire sajnálom, hogy társaságát nem élvezhetem tovább, mert el kell mennem, s lehet, hogy csak holnap este térhetek haza. Isten önnel, kedves Hettenau! Isten veled Hedvig!

Megyváry hidegen bucsuzott mindkettőjüktől s távozott.

Hedvig és a lovag föllélegzettek. Tehát Megyváry nem sejt semmit viszonyukról!

Csend állott be.

Végre Hettenau megszólalt:

— Nem, te nem maradhatsz többé itt e házban. Még ma este velem jösz. Elviszlek messze innen, hol majd boldogan élhetünk. A válópert én meginditom. De mond, akarsz-e velem jönni?

— Veled megyek a világ végéig is Olivér!

— Most isten veled, megyek, és megteszem az előkészületeket.

A lovag még egyszer forrón megcsókolta Hedviget, s távozott.

---

74. fejezet.

A bécsi pályaházban.

Hideg, téli szél rohant végig Bécs utczáin. A nedves éjszaka már leszállt, s az utczai lámpák sápadt fénynyel lobogtak a ködös éjben.

A lucskos utczákon feltürt gallérral siettek végig a járó kelők, ki otthonába, ki pedig egy kávéház füstös termébe menekült az idő viszontagságai elől.

Az égen szélroham kergette a sürü hófellegeket, koronként hópelyhek hulldogáltak.

A bécsi pályaház elé bérkocsi robogott s ott megállt.

A kocsiból egy bundába burkolt fiatal ember szállt ki s egy fátyolos karcsu hölgyet emelt le a hintóból.

Mindketten az első osztályu váróterembe léptek.

Bár a hölgy arczát sürü fátyol takarta, mégis látszott termete karcsuságáról és ruganyos lépteiről, hogy igen fiatal.

Mozdulatainak kecse pedig szépségre vallott.

Az ifju karjára támaszkodva lépett a váróterembe, félénken nézett körül s aztán kisérőjével egy homályos szegletbe sietve, ott mély sohajjal foglalt helyet.

A váróteremben igen kevesen voltak.

— Én ugy félek Olivér — susogta a fiatal hölgy.

— Ne félj édes Hedvig, megvédlek egy világ ellen — válaszolt az ifju s hirtelen egy csókot nyomott a fiatal nö kezére.

Jegyváltásra csengettek.

Az ifju, kit a nő Olivérnek nevezett, felkelt.

— Ne félj édes gyönyörüségem, itt leszek mindjárt.

A fiatal nő végig jártatta szemét a termen s miután csupán idegen arczok meredtek reá, fölemelte fátyolát s látható lett gyönyörü arcza, mely fehér volt s melyre sajátságos fényt vetett két lobogó sötét nagy szeme.

Nagyon kellemetlenül érezte magát egyedül.

Szeme az ajtóra tapadt, lesve az ifju visszajövetelét, ki nem is késett soká, mintha csak a szép szemek delejes fénye vonzotta volna, csakhamar megjelent az ajtóban és kedveséhez sietett.

— Csakhogy itt vagy, Olivér.

— Siettem angyalom, — válaszolt az ifju és ismét ajkaihoz vonta kezét.

Elhangzott a harmadik csengetés.

Hettenau Olivér Hedviggel első osztályu kupéba lépett, pénzt nyomott a vonatvezető markába, hogy ne bocsásson hozzájuk senkit.

A fiatal nő a kupé egyik szögletébe huzódott s dideregve burkolódzott köpenyébe.

Hettenau leborult előtte, szenvedélyes csókokkal halmozta el hölgye kezét, aztán ölébe hajtotta fejét.

A vonat szélsebességgel repült tova.

Hedvig még mindig mereven bámult ki az ablakon a ködös éjszakába.

A vonat vitte, ragadta gyülölt férje házától, melyet ott hagyott Hettenau kedvéért, ki lábainál pihent.

A bájos nő csak bámult a ködös éjszakába, elrohant előtte a Duna, rohantak a fák, a házak, s mintha mind azt mondták volna: távozz, távozz gyorsan e helyről, s ne jöjj vissza ide soha többé.

— Soha többé! Soha többé! sóhajtotta magában Hedvig s szemei könnyekkel teltek meg, visszaemlékezve a multra.

De gyorsan letörlé könnyeit s aztán ismét bámult ki az ablakon.

Fölnézett az égre, s nézte a szélüzött gyorsan tova szálló felhőrajt, hallgatta a gép zakatolását, mely édes ábrándokba ringatta lelkét.

Anélkül, hogy észrevette volna, ismét csak sürün gördültek ki szeméből a könnyek, s ráhullott Hettenau fejére, ki felriadt merengéséből s ijedten látta kedvese zokogását.

— Édes mindenem, miért sirsz? ki bántott? — kérdezte Hettenau s felugrott.

— Oh semmi, semmi az egész, magam sem vettem észre, hogy sirok. De annyi mindenféle emlék ujult föl szivemben, hogy önkénytelenül könnyeztem.

Már ekkor mosoly derengett Hedvig ajkán, s a lovag lecsókolta arczáról a könnyeket, mellette foglalt helyet s fülébe rebegé:

— Oh nem sokára te lész az édes kis feleségem.

— Oh adná az ég, hogy mielőbb!

— Kétkedel talán?

— Oh nem, de a bizonytalanság gyötör.

— Üzd el komor gondolataidat.

— Bár tudnám!

Mindketten elhallgattak.

— Bizonytalan jövő elé megyünk — kezdé meg a beszéd fonalát ujra Hettenau, de az az egy bizonyos, hogy én hü fogok maradni hozzád, akármi történik is. Rabod leszek, mig élek!

— Oh egyetlen Olivér! Esküdjél meg, hogy örökké hivem leszel.

— Esküszöm, mondá Hettenau. Töled csak a sir választhat el.

Hedvig oda simult a férfi kebléhez, mint félénk galamb s ez csókjaival bátoritotta, melengette.

— Oh, ha ez a szörnyü Megyváry ránk akad, mindkettönket megöl, mondá Hedvig.

— Ne félj semmit. Maga az isten sem engedheti azt. Megyváry szörnyen fog bünhödni tetteiért s érted.

Igy ment a vonat órákig s észre sem vették, hogy meg-megáll s ismét elindul.

Nem hallották a vihar vészes tombolását, s üvöltése nem riasztotta fel álmaikból, dajkadanának gondolták, a mint egymás keblén pihentek ajk ajkhoz forrva.

Egyszerre csak felhangzott a vonatvezető harsány kiáltása.

— Pozsony!

— Itt kiszállunk angyalom, riadt fel Hettenau, hogy Megyváry, ha esetleg már üldözne, nyomot veszitsen. Egy-két napot itt fogunk tölteni.

Az ifju pár kiszállott.

Hedvig sürüen elfátyolozta arczát, s ugy lépett a pozsonyi pályaház várótermébe.

A váróteremben tolongtak az utasok, egyszerre csak egy kéz nehezült Hettenau vállaira.

Lazáre volt.

— Jo reggelt, lovag.

Hettenau sápadtan fordult vissza, hanem midön a

megszólitóra ráismert, arcza még egy árnyalattal halványabb lett s majdnem remegve mondá:

— Hogyan, ön itt?

— Egy megbizatásban Magyarországba utazom. Tegnapelőtt este, midőn elváltunk, ültem fel a futár vonatra, s reggel itt kiszálltam. Most utazom tovább. De mondja, hogy kerül ön ide?

— Egy rokonom meglátogatására indulok Erdélybe.

— Ah! s nem fél ilyen viharos időben abba az országba menni?

— Mitől félnék?

— Ha ön nem fél, de legalább azt a szép hölgyet megkiméllhetné az oda utazás veszélyeitől, mert mondhatom önnek, hogy az oláhok szerfelett veszedelmes emberek.

Csengettek.

— Siessünk, mert lekésünk, mondá Lazáre. Remélem megengedi, hogy utitársuk lehessek.

— Sajnálom Lazáre ur! de én itt maradok egy-két napig.

— Talán ismerősei vannak itt?

— Igen, a Dornheim herczegi családot szándékozom meglátogatni. Isten önnel!

— Isten önnel, mondá Lazáre is, s felugrott a kupéba. Hettenau könnyebben lélegzett fel.

— Hála istennek, hogy nem ismerte fel Hedviget.

Oda rohant kedveséhez, ki halálsápadtan állt.

— Ne félj semmit! Lazáre nem ismert fel téged. Mi mentve vagyunk.

Hettenau intett kezével egy bérkocsisnak, s beszállt kedvesével.

— Hová hajtsak? kérdé a kocsis.

— Miféle vendéglők vannak itt? kérdé Hettenau magyarul, mert ő beszélte a magyar nyelvet.

— A három korona a leguriasabb. Menjünk talán oda?

— Hettenau volt! kiáltott Megyváry, kövessük!

K. 47.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— Nem bánom!

Pozsony még csendes volt, mert csak hajnalodott.

A szállodához érve két szobát nyittatott Hettenau az első emeleten.

Tüzet raktak Hedvig szobájában; a bájos nő levetette köpenyét, kalapját; bágyadtan dölt egy pamlagra, szép arcza halvány volt, mint a halál, a fölindulástól és a kimerüléstől.

Hettenau szerelemittasan szemlélte sápadt imádottját.

Félre vonta a függönyt és kinézett az ablakon.

Pozsony egy részét láthatta, a hajnal derengett a láthatáron, a felhők kigyultak s az égből rózsaszin ömlött a városra.

Hettenau szive csordultig telve volt, mindenről megfeledkezett, csak azt az egyet tudta, hogy az a lény, kit annyira szeret, itt van s az övé egészen.

Visszatért Hedvighez, ki szelid, fájó mosolylyal nézett reá.

Az ifju leborult elötte és csókokkal halmozta el piczi lábait, lankadt kezét.

— Oh egyetlen szerelmem, mennyire szeretlek, suttogá önfeledten a lovag. Oh bár e pillanat végtelen volna!

— Bár halnánk meg itt mind a ketten, viszonzá Hedvig.

— Ne beszélj a halálról, mondá Hettenau, mikor oly szép az élet veled. Oh mond szeretsz-e igazán, mert nem tudom elégszer hallani.

— Szeretlek, imádlak!

— Mond enyém leszel-e örökre?

— Tied vagyok, tied örökké!

A hajnal sugarai belopództak az ablakon és bibor-fényt árasztottak az ifju párra.

---

75. fejezet.

A pórul járt udvarló.

Folytassuk Dragon grófné elbeszélését.

— Körülbelül egy órára naplemente után, mondá tovább élettörténetét Dragon grófné Tréger Leónak — elhagytam szobámat s a raktár szobákba lopództam.

Nem maradtam e helyiségekben, hanem azon szoba ajtajáig mentem, hol Ramiro tanyázott.

Megálltam és hallgatóztam. Mintha beszéltek volna. De akármennyire is megerőltettem füleimet, egyetlen egy szót se birtam megérteni.

Körülbelül öt percz telhetett el, s a beszéd mind hangosabb lett, mintha erősen vitatkoztak volna, végre egy egészen ismeretlen hangot hallék:

— Minden szentekre ez nem sokat ér!

— Ez a legjobb darabom, hallám Ramirot válaszolni.

— A legjobb, mondá a másik beszélő, a legjobbat te magadnak tartod meg.

— Keresse ki raktáramból a legszebbet, a mi önnek tetszik, mondá Ramiro, láthatja, hogy én nem vagyok fukar.

— Jó, tehát nyissa ki a raktár szobáját.

Hallottam, hogy fölemelkednek, s az ajtó felé közelednek, hol én hallgatództam.

Vissza kellett vonulnom, de hová?

Szobámba?

Ott nem figyelhetek semmit. A különböző áruk mögé kellett elrejtőznöm, melyek elég jó védelmet nyujtottak.

Nagy kedvem kerekedett egy kissé körülnézni magamat Ramiro szobájában.

Félni nem nagyon féltem, mert ugyan mit is veszélyeztettem volna jelen helyzetemben.

Egy régi butordarab megett rejtöztem el, midön az ajtó kinyilt, melyen Sennor Ramiro az idegennel kilépett.

Azt hittem, hogy Ramiro be fogja zárni az ajtót, de nagy örömömre nem tette.

Az idegen mindent összevissza nézett a raktárban, s végre annál a butordarabnál, melynek háta mögé rejtöztem, megállt.

— Nos mi tetszik önnek?

— Semmi! válaszolá az idegen. Mindezekkel nem vagyok megelégedve. Adja nekem azt a monsieur Francois féle dolgot.

E szavakra füleimet hegyeztem, de hasztalan, mert többé semmit sem hallhattam.

Mindketten elhagyták a szobát s a másikba léptek.

Hamar felugrottam rejtekemből, s az ajtóhoz mentem. Csendesen, a mint lehetett, kinyitottam, s beléptem Ramiro szobájába.

Teljes sötétség vett körül. Tapogatózni kezdtem, bár féltem, hogy valamit feldöntök, s evvel elárulom magamat.

Végre egy ajtóhoz értem. Kinyitottam, de ki irja le rémületemet, midön a szobából borzasztó hullaszag csapott meg.

Csakhamar magamhoz tértem, s tovább folytattam kutatásaimat.

Többször megbotlottam, bizonyos tárgyakban, melyek a padlón hevertek.

Végre egy tárgyat érintett kezem, mely véleményem szerint egy csontváz karja lehetett.

Ijedten ejtettem ki kezemből.

Hirtelen ugy tetszett, mintha sohajtást hallottam volna magam körül. Vagy csak a fölcsigázott képzelet játéka volt?

Tovább mentem.

Ismét sohajtást hallottam.

Izgatottan kérdém:

— Van itt valaki?

Nem kaptam választ.

Hallgatóztam. Minden csendes volt. Nehány perczczel később ismét hallottam a sóhajtásokat. Ekkor mintha egy láthatlan hatalom késztetne, felkiáltottam:

— Monsieur Francois ön az?

Ujra nem kaptam semmi feleletet.

Ekkor két erös kar fogott meg hátulról, s hirtelen világos lett.

Csupa csontváz között találtam magamat.

— Ah, hová került ön, szép leányom, kérdé egy ismerös hang.

— Egy rabló barlangba, kiáltám, Ramirora — mert ő volt — egy gyilkoló pillantást vetve.

— Az én embertani régiségtáramba, mondá Sennor Ramiro nevetve.

— Ön halott emberekkel is kereskedik? kérdém tőle.

— Csontvázakkal, mondá Ramiro teljesen nyugodtan és mosolygott. De kérem jöjjön ön el, e hely nem önnek való.

Ezt a két szót: „jöjjön ön“ oly különösen mondta.

De hála az égnek, a jó Isten megóvott, hogy én is egyik disze legyek signore Ramiro embergyüjteményeinek.

Talán indokolatlan volt félelmem a régiség kereskedőtöl, talán nem is volt szándékában, hogy engem is megöljön, mert most már biztos voltam benne, hogy a csontvázak mind Ramiro áldozatai.

Csakhamar szobámba értünk.

— Ön remélem az éjet velem fogja tölteni, mondám Ramironak. A látottak után nem fog csodálkozni, ha egyedül félek szobámban.

— Mindenesetre. A csontvázak folyton rémitenék önt.

— De azt hiszem, ön illedelmes lesz, s nyugodtan fog aludni hagyni.

— Természetesen!

— S ön nem fog aludni?

— Igen, de itt csak egy ágy van.

S evvel két értelmü pillantást vetett reám.

Mindent megértettem.

— Az nem baj, válaszolám. Majd csinálok önnek egy kis helyet ágyamban a következő feltételek alatt.

— S mik azok?

— Ön teljesen felöltözve marad.

— Nem bánom.

— Ön előbb fekszik az ágyba.

— Jól van.

— És ön előbb is alszik el, mint én.

— Ez sajátságos kivánság. Egy alvó lovag sohasem jó védelem.

— Elég, ha tudom, hogy férfi van közelemben.

— Ön tehát nem akar aludni menni, mig én el nem alszom?

— Nem.

— De hogy fog ön erről meggyőződni?

— Az az én dolgom.

— S ha én csak tettetni fogom magam?

— Az lehetetlen. Én minden elövigyázati rendszabályt megkisérlek.

A signore átölelt, s én hagytam magam. Midőn azonban meg is akart csókolni, csattanosan arczul ütöttem.

— Sennor, mondám neki, ön még nem megy lefeküdni?

— Nem, felelé ö. Meg akarom mutatni önnek, menynyire hü lovagja vagyok.

— Az szükségtelen! kérem menjen aludni.

Sennor Ramiro ágyba feküdt, de előbb csizmáit lehuzta.

Körülbelül tiz perczig vártam, mialatt tervemet gondoltam ki, aztán oda léptem az ágyhoz.

— Sennor, alszik ön?

Nem kaptam semmi választ. Sennor Ramiro hatalmasan horkolt.

— Sennor, mondám neki, ne tetesse magát.

Ujra nem kaptam feleletet.

Egy tüt vettem elő, s avval szurkálni kezdtem az arczát.

— Ah, mondá sennor Ramiro, mit csinál ön? Annyira komolyan veszi feltételeit?

— Ön engem rá akart szedni. De ha már semmikép sem akar elaludni, ugy egy uj feltételt kell szabnom.

— Megint feltételeket? Voltaképpen nekem kellene önnek ilyeneket szabnom.

— Miért ön?

— Mert ön az én hatalmamban van.

— Ön téved, viszonzám neki, ön jó hozzám, s én azt teszem önnel, a mit akarok. Legalább mutassa meg, hogy szerelme nem tünő fellobbanás, nem mulékony szalmaláng.

— Tehát mit akar ön még tölem?

— Én megkötözöm a kezeit.

— Ah bolondság! A kezeim nem bántják önt.

— Az nekem mindegy.

— De nincsenek kötelei.

— Vannak itt kendők.

— Ön valóban gyermek. De hát nem bánom, kösse meg kezeimet.

Nem hagytam magamnak kétszer mondani a dolgot, hamar szétvágtam a kendőket s oly erősen megkötöztem kezeit, hogy Ramiro csak ámult-bámult is szörnyü erömön.

— Most tépje szét a köteleket, mondám nevetve.

— Az nehezen fog menni, mondá sennor Ramiro.

Erről különben meg voltam győződve. Gyermek korom-ban sokszor játszottam Angeloval, s ha Angelo nagyon csintalan volt, összekötöztem kezeit, egészen tökélyre vit-tem tehát ebben.

— Legyen ön nyugodt, mondám sennor Ramironak, remélem, ön nem fog félni oly kötelékektől, melyet egy

leány rak önre. Kegyes engedelmével, most megkötözöm lábait, s aztán nem bánom, mellettem nyugodhatik. Evvel véget értek föltételeim.

— Ön valóban rendkivül csintalan, mondá a nyomorult, ön védőjét egészen tehetetlenné teszi.

E közben megkötöztem a lábait.

— Most meg van elégedve? kérdé Ramiro.

— Teljesen sennor!

— Tehát jöjjön most hozzám.

— Még nem, válaszolám, a szivemet még nyomja valami.

— Hogyan? Ön még mindig elégedetlen?

— Oh még nagyon is, sennor. Én például szeretném tudni, hogyan lehet a legrövidebb idö alatt e házból kijutni?

— E házból? kiáltá sennor Ramiro.

— Igen, e házból, felelém.

— Ön tehát el akar hagyni engem?

— Kedvem kerekedett más páholyt keresni, elöször, mert itt nekem nem tetszik, másodszor mert ön nem tetszik nekem, s harmadszor szeretném tudni, hol van monsieur Francois?

— Szemtelen leány! — kiáltá most a nyomorult, ki nem rég még szerelmi vallomásaival gyötört s szét akará tépni kötelékeit.

— Ne mozduljon, kiáltám nyugodtan, miközben elővontam törömet, az ön kötelékei erösek, s ha észreveszem, hogy azokat ön szét tépni óhajtja, rögtön szivébe döföm törömet. Most ön van az én hatalmamban. Azt hiszi talán, hogy tréfálok. Kéremadja átnekem rögtön összes kulcsait.

Evvel keresgélni kezdtem zsebeiben a kulcsokat, mi nagyon nehezen ment, mert sennor Ramiro, a mennyire lehetett, iszonyuan védekezett. Szájával többször majdnem megharapott.

Végre megtaláltam a kulcsokat s többek közt a szobám kulcsát is, melyet most rázártam Sennor Ramirora. Természetesen, még mindig könnyen ki jöhetett az ablakon, de biztam kötelékeimben, melyek erősek voltak.

Most már csak a körül forgott a dolog, hogy mielőbb kitaláljak a házból.

De reméltem, hogy ez már nem fog nagy nehézségekbe ütközni.

Sajátságos, hogy most egy cseppet sem féltem.

A gondolat, hogy megszabadulok ez átkozott házból, minden mást feledtetett velem.

Elhagytam tehát Sennor Ramirot, ki tajtékzott a dühtől, s szemei vérben forogtak.

Nem telt bele tiz percz, és én szerencsésen megtaláltam a kijáratot. A sok kulcs közül végre az utolsóval kinyitottam a kaput, szabad valék.

Éjfél volt.

Az utczák sötétek voltak és üresek, s azon kivül a tájék teljesen ismeretlen volt előttem.

A legjobb volt, mit tehettem, hogy átengedjem magamat a véletlennek. Mégis lehetőleg jól megjegyeztem magamnak Sennor Ramiro házát.

Alig tettem nehány lépést, midőn szerencsémre egy színészszel találkoztam, kit jól ismertem.

— Abelardo! kiálték neki.

A színész bámulva nézett reám.

— Hogyan, ön az Ottilia?

— Igen én vagyok.

— De hogy kerül ön ide éjfélkor?

Hamarosan elmondtam neki ujabb kalandomat.

— De hisz ez rettenetes, mondá Abelardo, midőn elbeszélésemet befejeztem.

— Most csak arra kérném, hogy vezessen engem egy vendéglőbe, hol az éjt tölthessem.

Abelardo kisérömül csatlakozott s elökelö szállodába szálltunk.

Itt eltávoztunk egymástól, s én fölmentem szobámba, hol az ágyra vetettem magam, s a fáradságtól s kimerültségtöl csakhamar elaludtam.

Alig, hogy reggel lett, megjelent lakásomon Abelardo szinész egyik grófi ismerösömmel.

Rövid tanácskozás után elhatároztuk, hogy mindenekelött lakásomat keressük fel, megtudakolni, hogy vajjon csakugyan kerestek-e ott a rendörség emberei.

Körülbelül tiz óra lehetett, midön elértem kisérőimmel lakásomat.

Itt megtudtuk, hogy a rendörség csakugyan keresett, még pedig egy névtelen feljelentés alapján, mely engem mindenféle badar dolgokkal vádolt.

Miután teljes ártatlannak éreztem magamat, grófi barátommal a rendörségre mentem, hol előadtam szörnyü esetemet udvarlómmal, mely majdnem végzetessé vált reám nézve.

A rendörfönök rögtön átlátta, hogy itt aljas büntényről van szó, s hogy a névtelen feljelentés nem eredhetett mástól, mint Ramirotól.

Rögtön felkerestük Ramiro lakását.

Ramiro még mindig ott feküdt az ágyon összekötözve.

A házat csakhamar átkutattuk, s megtaláltuk a csontvázak között szegény monsieur Francoist halálra éhezve.

A gazember éhhalállal akarta öt elveszíteni.

Hosszas volna elbeszélni sennor Ramiro gaztetteit. Elég az hozzá, hogy egy gyilkos kezei közé kerültem, ki talán engem is rövid idö mulva a halálnak szánt volna.

Ramirot természetesen elfogták, s mint késöbb megtudtam, a börtönben felakasztotta magát.

Szegény monsieur Francois hosszas betegségbe esett.

Három hónapig feküdt, s én éjjel-nappal hiven ápoltam öt.

És sajátságos, hogy betegsége alatt különös változáson ment keresztül.

Arczszine egészen megváltozott, szép fehér bőre lett, szakálla s bajusza nőtt, mi eddig nem volt.

A ki látta, mind csodálkozott rajta, az iszonyu csuf ember egyszerre egészen megszépült.

---

76. fejezet.

Zelma herczegnő búja.

Téli zimankos idő volt. A természet szinte dermedtnek látszott, szomoru, rideg, sivár volt minden.

1849-ben vagyunk.

Varsó felé lassan döczögött a vonat, mintha csak tudta volna, hogy szomorubb utast még soha sem vitt, mint most.

Egy elsőosztályu kocsiban sürün fátyolozott hölgy ült.

Csendes, fásult magatartása után itélve, mély bánat emésszthette lelkét.

Olykor-olykor mélyen felsóhajtott.

— Szerencsétlenebb, boldogtalanabb teremtés nincs a föld kerekségén, suttogá mintegy magán kivül.

A kupé másik szögletében nagy prémes bundába burkolt ur ült, ki suttogására figyelmes lön.

Egész tisztán érthette a jelentőségteljes szavakat, a mit a hölgy félig önkivületében suttogott.

— Oh ne hidd, mormogá az idegen utas magába, vannak még mások is, kik boldogtalannak érzik magukat! s tompán felsóhajtott.

A szomoru hang, mely utitársnője ajkán föllebbent, fölelevenité saját multját s keservét, visszagondolt a régletüntre s szemében egy könnycsepp jelent meg.

A vonat tovább robogott s a két utas a kupéban elmerülve ült gondolataiba.

A hölgy kimerültnek látszott s a vonat egyhangu dübörgése önkénytelenül álomra hivta a bús kedélyü uri nőt.

Egyszerre hangos sikoltás lön hallható.

A prémes bundáju ur megrázkódott, nagyon elmerülhetett gondolataiban, hogy az álmából felriadó hölgy sikoltásától ugy megborzadt.

— Anyám, édes jó anyám ne taszitsd el magadtól gyermeked, mondá álmában a fátyolozott hölgy s keservesen zokogott.

Zokogása oly különös volt, miszerint a vele utazó férfi csakhamar észrevette, hogy a nő álmában sir.

Gyorsan feléje hajolt, s kezével gyengén megérinté a hölgy vállát.

— Ön rosszat álmodhatik, azért bátor vagyok önt felkelteni.

A nő megmozdult, felnyitá szemeit s bámulva nézte az előtte álló férfit.

— Bocsánat, hogy felkeltettem, de rosszat álmodhatott s nem akartam, hogy szenvedjen, mert hogy szenvedett, az kétségtelen.

— Köszönöm, szólt a hölgy reszkető hangon, köszönöm.

— Kisasszony, ön valóban szomorunak látszik, engedje meg, hogy szórakoztassam, s gondolatait más irányba terelhessem.

— Köszönöm uram lovagias gondolkozását, de nagyon nehéz lesz gondolataimtól, emlékeimtől megválni, bármily szomoruak azok, jól esik rajtok keseregni.

— Oh kisasszony, higyje el, hogy fáj nekem, ha szenvedni látok valakit, a kit meg nem vigasztalhatok. Magam is sokat szenvedtem. Ismerem a fájdalom minden nemét, de én férfi vagyok s engem is megtört a bu. Ön nő, gyenge nő, vigaszra, biztatásra van szüksége. Ismerem az elkeseredettség hangjának minden rezgését; az ön fájdalma, hangja után indulva, a legmélyebb, a legigazibb.

— Ugy van uram, ön jól mondja, fájdalmam nagy és borzasztó, nem tudom mivel érdemeltem meg e sorsot, s arra kérem Istenemet, vegyen magához mihamarább, mert fájdalmaimat türni már elviselhetetlenné válik.

— Megengedi egy kérdést intéznem önhöz?

— Kérem!

— Ön nem lengyel nő?

— Az vagyok.

— Kissé idegenszerü a kiejtése.

— Soká távol voltam hazámtól.

— S most haza utazik?

— Igen.

— Hová?

— Varsóba.

— Varsóba? én is oda igyekszem.

— Mennyi idönk van odáig?

— Még öt órai ut. Tehát ön régóta nem volt otthon?

— Tizenkét esztendeje.

— Tizenkét esztendeje — szép idő, mondá az idegen utas.

— S vajjon hol méltóztatott oly soká jól érezni magát?

— Magyarországon.

— Magyarországon? Tán csak nem Budapesten, szólt az idegen utas.

— De igen, éppen Budapesten, válaszolá az ifju nő.

— Nekem is van ott ismerösöm, egy lengyel herczegnö.

— Hogy hivják? kérdé a lány.

— Zimielsky Fedorné.

— Az anyám, oh édes anyám.

— Az anyja, kérdé bámulva az idegen ur.

— Oh az anyám, de most már fájdalom nem az, s zokogni kezdett.

— Tán csak nem halt meg?

— Az Isten örizze meg a haláltól kedves jó anyámat.

— Ön szereti az anyját, kérdé áthatóan az idegen.

— Szeretem, imádom.

— S miért hagyta önt egyedül?

— Oh hiszen ez végzetem, ez emészt, ez fáj nekem, ez visz majd a sirba.

— Szóljon tehát, mi történt.

— Azt hosszu volna elmesélni, ez oly bonyodalmas dolog s oly titokszerü.

— Oh szóljon, kérem az Istenre, kérem szóljon, avasson titkába, lehet, hogy segithetek baján, hogy felszárithatom keserve könnyeit.

— Az én keservemen csak a halál segit, s most megyek szülöföldemre, hogy ott meghaljak. Élni tovább nincs kedvem, sem bátorságom.

— Kisasszony, az égre kérem, legyen hozzám öszinte, mondjon el mindent, én sejtek valamit s ha sejtelmem nem csal, ugy segiteni baján hivatva egyedül én vagyok s ön csak áldhatja a véletlent, a mely velem összehozta. Szóljon kérem!

— Bánatom történetét hosszu volna elmondani, s mást az vajmi kevéssé érdekelné.

— Ismétlem, hogy sorsa érdekel.

— Tudja meg tehát uram, hogy tizenhét évig éltem anyám házánál, ki tulajdonképen nem volt anyám, s tizenhét évig élt távol nevelö anyámtól a valódi, az igazi gyermeke, aki mostan megkerült.

— S ön mért nem maradt továbbra is anyjánál?

— Eddig vélt anyám rideg asszony, ki, miután édes lánya megkerült, tölem elfordult, szeretetét egészen a megkerült gyermekére fordità. Ez elkeseritett, — sirtam folyton, örökké. Ekkor egy reggelen kiméletes hangon adta tudtomra, hogy jobb volna nekem egyik rokonához Varsóba mennem.

Én fájdalomtól eltelten, de kivánságát teljesitve, engedelmeskedtem.

— De mondja csak kérem, miért ment tulajdonképen a herczegnő Magyarországba?

— Én még gyermek voltam — de gyakran mesélé nevelő anyám, a herczegnő, hogy atyámat, nagyatyám halála után, politikai vétség miatt Szibériába számüzték, hol meg is halt. Anyám a czár haragját kikerülendő, a további üldözések elkerülése végett Magyarországba menekült, magával vivén engem is.

— S mióta került meg az igazi gyermek, kérdé az öreg ur élesen.

— Két hónapja, volt a válasz.

— S eddig hol volt a herczegnő igazi gyermeke?

— Állitólag atyám egyik kedvesénél.

— Ki volt a kedves, kiről ön beszél?

— Szép Mariettának hallám gyakran nevezni.

— Oh a szép Marietta, szólt elérzékenyülve az idegen férfiu.

— Ismerte öt? kérdé a lány.

— Ismertem, mondá a férfiu szomoruan.

— Mi lett a szép Mariettából?

— Meghalt.

— Meghalt, igen ugy kell, hogy legyen, mert gyermekét egy dajka nevelé fel. E dajka esküvel s a herczeg által irt levelekkel bizonyitá, hogy engem s öt egymással kicseréltek. Én állitólag a szép Marietta leánya vagyok, mig a másik a herczegnő igazi gyermeke. Oh, én érzem, hogy ez igy nem lehet, érzem, tudom, hogy a herczegnö anyám. De ő inkább az irásnak adott hitelt s engem eltaszitott.

— Kisasszony, ön jól sejti, önnek szive meg nem hazudtolja önt. Ön csakugyan Zimielsky Zelma herczegnö. S a másik leány a szép Marietta lánya.

— Oh, ön azt nem tudhatja, miért mondja ezt?

— Én ezt a legjobban tudhatom. Figyeljen kisasszony, elmondom önnek saját élettörténetét.

A herczegnek, az ön atyjának, Zimielsky Fedornak volt egy kedvese, a szép Marietta. E nőtől származott egy gyermeke, a ki most az ön helyét foglalta el. De esküszöm, nem soká.

— Oh folytassa, az istenre kérem folytassa.

— A hiu nő, a szép Marietta azt kivánta herczegi kedvesétől, hogy saját szerelme gyermekét neveltesse a a herczegnő saját gyermekének s a gyermekeket a dajkával kicseréltette.

— Hisz akkor mégis én volnék a szép Marietta lánya, hisz uram ön is azt mondja, azt erősiti meg, mit a dajka, ki anyámnak visszavezette valódi gyermekét.

— Csendesen gyermekem, viszonzá az idegen utas, engedje folytatnom élettörténetét.

— Hallgatom.

— Tehát mint mondám, a szép Marietta lánya Zimielsky Erna herczegnőhöz, a herczegnő lánya pedig a szép Mariettához vándorolt. A rendőrség azonban e dolgot felfedezte, s egyik tisztviselőjét bizta meg, hogy a dolgot rendbe hozza. A tisztviselő a szép Marietta egykori udvarlója volt, ki, hogy kedvesét, a szép Mariettát esetleg meg ne büntessék, s a zaklatásokat kikerülje, titokban vissza csempészte az alig négy napos gyermeket.

Erről azonban se a herczegnőnek, se a szép Mariettának tudomása nem volt.

— Oh a nemes lélek, mondá izgatottan a leány.

— Nem egészen nemes lelkének, mint inkább ama körülménynek tudható be a dolog, hogy a rendőrkém félt, ha a napfényre kerül, hát imádott Mariettája börtönbe kerül, azt akarta megakadályozni, s titkon vissza cserélte a gyermeket.

— Igy tehát én mégis Zimielsky Zelma herczegnő vagyok, kiáltá örömsugárzó arczczal a lány.

— Ön igazán Zimielsky Zelma herczegnő.

— Oh tehát sejtelmem nem csalt, oh mi boldog vagyok.

— Sejtelme nem csalta meg, a dolog igy áll, Isten engem ugy segélyjen. Most pedig tudja meg, hogy fájdalmával a legjobb helyre fordult, s bizalmát nem méltatlannak pazarolta el, mert a ritka és szerencsés véletlen, önt összehozta avval, a ki önt ezelőtt sok-sok évvel vissza cseréltette. Igen, én vagyok az a rendőrkém, kiről az imént szólottam s nevem Alexandrow Miklós.

— Ön az? Oh szerencsés véletlen. Köszönöm neked jóságos istenem. Már kezdtem hinni nem létedet jóságos Istenem, de bocsáss meg, végtelen kegyelmed előtt térdet hajtok.

Zimielsky Zelma térdére ereszkedett s sokáig hön imádkozott.

— Keljen fel herczegnő, szólott a volt rendőrkém, s beszéljünk teendőinkről.

— Önnek ismét vissza kell mennie anyja karjai közé. Ismét boldognak kell lennie.

---

77. fejezet.

Az eltünt nő.

Megyváry Gábornak az első napon fel se tünt, hogy nejét nem látja. Annyira elfoglalták más ügyei, hogy ilyesmire nem is gondolt.

Másnap azonban eszébe jutott neje, s Hedvig lakosztálya felé indult.

Mennyire csodálkozott, midön a komorna azzal a hirrel lepte meg, hogy neje lovag Hettenau Olivérrel elutazott.

Iszonyu dühbe jött. Bár neje iránt nem viseltetett valami különös rokonszenvvel, sarkalta a szégyen és bosszu érzete.

— Megkeresem őket a világ végén is, mondá s megbüntetem a hitványokat.

Kirohant az utczára, s komoran bolyongott. Hirtelen egy fiatal ember ment el előtte s mélyen meghajolva leemelte kalapját, aztán tovább sietett.

— Géza — kiáltott utána Megyváry s a fiatal ember visszajött.

— Hogy kerül ön ide Bécsbe, kedves öcsém, kérdé töle Megyváry.

— Már hónapok óta vagyok itt.

— Jöjjön, sétáljon egyet velem, — kérte Megyváry s a fiatal ember karjába füzte karját, ki erösen elpirult.

Ez az ifju régi ismeröse volt Megyvárynak, falujából ismerte s ha néha birtokára lerándult, találkozott vele mindig, Veress Géza volt a neve, alig lehetett 23 éves.

— Hát mért nem keresett fel engem, ha már oly rég van itt?

— Hja uram, én nagyon el vagyok foglalva.

— S mit csinál itten, ha szabad kérdenem?

— Elárverezték birtokomat — sóhajtá az ifju s arczát égö pir boritá.

— Azt nem is tudtam, ön talán valami állást kapott itt?

— Igen!

— S milyet?

Az ifju arcza lángvörös lett, félénken kivonta karját Megyváry karjából, megállt s nagy sóhaj után kinyögte:

— Titkos rendör vagyok.

— Igazán, ön az Géza, hisz akkor nagy szivességet tehetne nekem, s ha azt megtette, szerzek önnek olyan hivatalt, melyet szivesebben fog elvállalni.

Az ifju e szavakra nyugodtabb lett.

— Ha szolgálatára lehetek uram, kész örömest leszek, rendelkezzék velem.

Megyváry röviden elmondta neki neje hütlenségét, s szökését lovag Hettenau Olivérrel.

— Üldözni akarom őket, fejezé be beszédét — a világ végéig.

Veress Géza figyelemmel hallgatta Megyváry elbeszélését.

— Nos, mit szól ehhez? — kérdé végre Megyváry.

— Nagyon érdekes eset — viszonzá az ifju.

— Kedves Géza barátom, jönne-e velem vidékre, hogy Hedvig és Hettenau hollétét segitene kutatni. Talán ha ketten indulunk az utra, több lesz az eredmény.

— Szivesen szolgálatára állok s örömest leszek kiséröje, bolyongjuk végig az országot, talán sikerül tervünk. Hisz a véletlenség oly tényező, melyet ugyan számitásba nem vehetünk, de mely mégis igen gyakran jön az ember segitségére.

— Köszönöm Géza, hogy elfogadja ajánlatom. Mikor indulhatunk?

— Két nap mulva.

— Nagyon jól van, itt van lakásom czime, mihelyt utra kész, látogasson meg. Ha az uti felszerelésre pénzre van szüksége, legnagyobb készséggel szolgálok.

— Köszönöm uram, de még egyet, sokkal jobb volna, ha lovon utaznánk, mint gyalog. Tehát, ha önnek nincs ellenére?

— Nagyon jó lesz kedves Géza, még ma kocsit és lovakat vásárolok. Viszontlátásig!

— Ajánlom magam!

Ezzel elváltak és Megyváry sietett a szükséges dolgokat megszerezni. Kieszközölte, hogy Veress Géza engedélyt kapjon a vele való kutatásra.

Másnap Veress Géza jelentkezett Megyvárynál, hogy kész az elutazásra.

— Hát holnap reggel megyünk, kedves Géza, csak korán jöjjön, hogy mielőbb indulhassunk.

Veress Géza ezt megigérte és távozott.

— Mily szerencse, mondá magában Megyváry, hogy

véletlenül megtaláltam ifjukori barátomat, Veress Gézát, itt Bécsben. Most csak az a kérdés, hogy hová mentek a szökevények. De valami sejtelem azt sugja nekem, hogy Magyarországba.

Megyváry barátai és a játszó társaság nem kevésbbé bánkódtak, midön meghallották, hogy a játék terem ujra bezárul előttük.

— De csak nem távozik ön sok időre? kérdé egyik a társaság tagjai közül.

— Lehet, mondá Megyváry komoran, hogy két hónap is bele telik, mig visszatérek.

A társaság tagjainak sejtelmük se volt, hogy Megyváry neje eltünt, s igy nagyon különösnek látszott Megyváry hirtelen elutazása.

— Ah mily nagyszerü lesz a bosszu érzete — mondá magában Megyváry, a mint megint egyedül maradt. Három személyt fog lesujtani karom. Hedwiget, Hettenaut és — és azt a büszke Málnássy Margitot! Reszkessetek boszumtól.

* * *

Másnap kora reggel egy hintó robogott ki az ös császár városból, két szilaj paripa ragadta tova; a kocsiban ketten ültek: Megyváry Gábor és kisérője Veress Géza.

— De hová megyünk tulajdonképen? kérdé Géza.

— Magyarországba, felelé Megyváry.

— S miért oda?

— Magam se tudom. De mintha valami azt sugná nekem, hogy ott keressük a két szökevényt.

Egy nap alatt elérték a határt, s a két utas Magyarországban volt, hol éppen ekkor dühöngtek a legnagyobb harczok.

De Megyváryt a haza sorsa nem érdekelte. Ö egészen mással volt elfoglalva.

Öt csak a bosszu érzete vezérelte.

Két hétig bolyongtak igy az országban, mig végre

egy vidéki magyar városban megállapodtak, hogy ottan nehány napig pihenjenek.

Egy napon sétalovaglást tett a két ifju, épen egy árnyas erdöcskén lovagoltak keresztül, midön a kanyarulatnál egy lovag száguldott elébök, de Megyváryra pillantva, megforditotta lovát és szélsebességgel vágtatott vissza.

— Hettenau volt! — kiáltott Megyváry, kövessük!

És megsarkantyuzva lovát követte a szökevényt. Veress Géza oldala mellett vágtatott. Hettenau visszatekintett és feldühödve látta, hogy üldözöi erösen szoritják.

Megyváry és társa véletlenségből fegyver nélkül lovagolt s igy nem löhették le Hettenau lovát, mely nélkül a lovag el lett volna veszve. Megyváry és Veress Géza szótlanul lovagoltak, szemükkel egyre a menekülöt kisérték s paripáikat sarkantyuikkal sebesebb futásra ösztökélték, pedig a szegény párák ugyis eléggé iparkodtak.

Vagy negyven lépésnyi távolság különitette el öket az üldözöttöl, midön egy tisztásra értek, melyet folyam szelt ketté.

Hettenau minden gondolkodás nélkül beleugratott és szerencsésen átuszta a folyót.

Megyváry és Géza követték példáját.

Veress Géza lova szerencsésen kivergödött a tulpartra s az ifju az üldözés hevében nem is vette észre, hogy egyedül marad, csak tovább is szoritotta a lovagot, kit Megyváry elbeszélése után gazembernek tartott.

Megyváry lovát lefelé sodorta az áradat, hiába volt minden, a ló nem volt képes megküzdeni a megáradt folyammal s lovagja érzé, hogy a szegény állat elmerül alatta. Az árba vetette tehát magát, hogy a paripa egyedül menekülhessen, de ugy sem volt az képes partot érni és összecsaptak felette a hullámok.

Megyváry pedig kiuszott a tulpartra, hol már Veress Gézának nyoma sem volt, ott ögyelgett a part körül egy ideig, de midön nedves ruháiban fázott, betért egy közeli

parasztházba s ott megszáritotta ruháit, azután visszatért a városba, hogy ott társát bevárja.

Szörnyen boszankodott balesete fölött, mely kényszeritette, hogy az üldözéssel felhagyjon. De akkor döbbent meg, midön Veress Géza sem este, sem másnap nem tért vissza.

Szomoruan kérdé magától, vajjon a szerencsétlen ifju nem esett-e áldozatul lovag Hettenau Olivérnek?

* * *

Veress Géza egyre közeledett jó paripáján a lovaghoz, ki visszapillantva látta, hogy a tér mindjobban összeszorult köztük, de azt örömmel vette tudomásul, hogy az egyik, még pedig a veszedelmesebb üldöző elmaradt

Már alig tiz lépésnyire volt Veresstől, midön Hettenau harsány hangon reá kiáltott :

— Adú meg magad!

— Oh kedves uram, eszem ágában sincs, hanem forduljon vissza inkább ön, ha kedves az élete. Hiába, az ön számára nincs menekülés, adja meg magát!

Hettenau erre visszafordult s pisztolyának dörrenése hallatszott.

Géza vérezve esett le a lóról, mely megvadulva száguldott odább.

Veress Géza pedig eszméletlenül hevert az utszélen, szerencsére nemsokára jöttek parasztemberek arra s egy jó szivü gazda szekerére tette, elvivé falujába, orvost hivatott elé, ki nagy komolyan konstatálta, hogy a vállon ejtett seb ugyan veszélyes, de azért meg van arról győződve, hogy meg fogja menteni a beteget, ki két napra csakugyan jobban is lett s első dolga volt, hogy Megyváryt értesitse helyzetéről.

Megyváry, ki hiába kerestette társát az egész vidéken, e hirre igen megörült s azonnal felkereste a beteget, ki egy parasztszobában feküdt s mosolyogva fogadta.

— No korcsmáros — mondá a lovag — lehet-e itt jó pénzért ételt és italt kapni, no meg hálást is.

— Lehet uram — felelt a csapláros ősz bajuszát megsodorva — csakhogy az én ételemet minden finnyás gyomor nem veszi be. Ágy nincsen, hanem egy kis szalmát hinthetek a földre s ott elalhat az ur meg a neje.

— No ezek gyönyörüséges kilátások, gondolá a lovag, de itten nincs mód a válogatásra, mint a fővárosban.

— Hát kérek először is egy üveget a legjobb borából.

A korcsmáros egy óriási palaczkot hozott elő, és Hettenau és Hedvig megizlelték bizonytalan tartalmát.

— Ej korcsmáros — kiáltott fel a lovag — hisz maga tévedt, az eczetes üveget adta nekem.

— Uram kérem ez itt bor, még pedig igen jó bor, még minden vendégem dicsérte.

— No különes izlése van a vendégeinek, hanem adjon valami enni valót.

Szalonnát és fekete kenyeret hozott a korcsmáros. Hettenau és Hedvig ugyan nem nagy kedvet érzettek ez étkek elfogyasztására, hanem az éhség igen gyötörte, hát ettek biz ők, bár finnyás gyomruk e merényletre fellázadt.

Mikor a vacsorájukat elvégezték, Hettenau egy tiz forintost vett ki tárczájából s magához intette a csaplárost.

— A vacsoráért! — szólott s hetykén dobta oda a pénzt.

A korcsmáros, látva vendége telt tárczáját, rögtön felhagyott mogorvaságával, a hozzá betévedő szegény legények nem igen voltak olyan helyzetben, hogy a pénzt szórhassák.

— No hát kaphatok-e külön szobát?

— Volna itt épen még egy szoba nagyságos uram, két szegényes ágy is van benne, ha tetszik elfogadni.

— Nagyon jó lesz korcsmáros.

Hettenaut és Hedviget most a gazda a másik benyilóba vezette s aztán magára hagyta. A butorzat nagyon

— Éljen Bem tábornok! kiálták mindenfelől a lelkesült kolozsváriak. K. 48.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

egyszerü volt itt, rozoga ágy, piszkos agynemüvel, festetlen asztal, s két fapad volt felállitva, a lehető legnagyobb rendetlenségben.

Az ifju pár undorodott e lakástól s eszébe jutott, hogy milyen kényelmes termei voltak Bécsben. De hát mit tehettek, kénytelenek voltak megnyugodni sorsukban.

Egy mécs gyönge fénye küzdött a szoba homályával, melyet nem volt képes eloszlatni. A lovag az ablakhoz lépett s kitekintett az éjszakába, mely sötét volt.

Az ablak előtt lankás domb terült el s a fák oly különös regéket susogtak, melyek a hallgató lelkét megborzogatták.

Az ajtó nyikorgására rezzent föl Hettenau, kocsisa lépett be halványan.

— Nagyságos ur, baj van! — rebegé ijedten.

— Micsoda baj? Beszélj!

— Az istállóban feküdtem, s minthogy jobb helyet nem találtam, a jászolt választottam ágyamnak. Már el is szunnyadtam, midön halk susogásra ébredek föl. Óvatosan ütöm ki fejem a jászolból, hát a korcsmárost látom, a mint három csavargóval értekezik. S gondolja nagyságos ur, hogy mit beszéltek? Épen a korcsmáros beszélt.

— Láttam a tárczáját, tömve volt pénzzel, kár volna ezt a prédát elszalasztani.

— Nem is szalasztjuk el, mondá az egyik csavargó, de hogy bánunk el velök?

— Nagyon egyszerüen — hallatá a korcsmáros hangját — kocsisa a hintóban alszik. Te Pista majd fejbe legyinted, hogy fel nem ébred többé. Aztán négyen rátörünk arra az úrra, mihelyt eloltotta a mécsest, vagy ha nem is oltja el, egy óra mulva mindenesetre. A pénzén aztán osztozkodunk.

— Igy történt ez uram, — fejezé be a kocsis jelentését s fogai vaczogtak.

Hettenau azonban nyugodt maradt.

— Ne aggódj barátom — vigasztalá kocsisát — egyikünknek se lesz semmi baja.

Ezzel két pisztolyt vett elő, az egyiket átadá szolgájának.

— Ime, mondá mosolyogva — tizenkét halál van kezünkben, csak jöjjenek a gazok. Hanem az ajtót reteszeld be.

— Nincs azon semminemü zár, — viszonzá a szolga, midőn már a kisérletet megtette.

— Az se baj, torlaszoljuk el az ajtót az ágygyal, jó lesz ugy is.

Ez gyorsan meg volt.

— Most oltsd el a mécsest.

A szolga engedelmeskedett.

Hettenau most teljes nyugalommal foglalt helyet az egyik padon s várta a következendő megrohanást.

Nem kellett sokáig várakoznia.

Léptek közeledtek az ajtóhoz s a kilincsre egy kéz nehezült, az ajtó természetesen nem nyilt meg, a torlasz megtette kötelességét.

— Ki az ? kérdé Hettenau.

Halk susogás volt hallható s aztán a korcsmáros dörmögé mérgesen.

— Én vagyok, nyissa ki az ajtót, még egy vendégem érkezett, s azt is ide akarom szállásolni.

— Nem engedek be ide senkit. Elmehet!

— De az ur nem fog nekem az én házamban parancsolni. Nyissa ki az ajtót, ha mondom.

— Takarodjál kutya! kiáltott Hettenau mérgesen.

E váratlan czimre a korcsmáros is dühbe jött.

Micsoda? ő már hatvan éves ember, még soha senki fia sem szidta meg, s ez az uracska hogy mer vele beszélni. Most már ezért is meg kell halnia.

— Nyissa ki az ajtót, vagy betöröm, orditá a vén gazember tajtékozó szájjal.

— Eltakarodjatok! jól tudom, hogy mi szándékban

vagytok, nyomorult gazok. De rajtam ugyan ki nem fogtok. Fel vagyok jól fegyverkezve, csak törjetek be.

— Az ablakhoz! — dühöngött a korcsmáros, löjjétek le a kutyát az ablakon keresztül.

— Kocsis, rögtön állj az ablakhoz, ha valaki mutatkozik, lődd le irgalmatlanul.

A szolga teljesitette a parancsot, de a rablók nem mertek az ablak előtt mutatkozni, az ajtót feszegették, mely csakhamar össze volt zuzva.

Hettenau lött s a korcsmáros jobb karja bénultan esett le; azonban a három rabló pisztolya rögtön válaszolt s a kocsis haldokolva rogyott össze.

Az egyik rabló most a szobába akart rohanni, de Hettenau keresztül lötte s ismét tüzelt két társára, kik, minthogy már fegyvereiket kilötték, melyek csupán egylövetüek voltak, futásban kerestek menedéket.

A korcsmáros is futott. Hettenau üldözte őket, de csupán rövid ideig, aztán visszatért a korcsmába. Méltán tartott attól, hogy a zsiványok még visszatérnek hozzá.

Felkantározta tehát a két lovat s sebesen elnyargalt Hedviggel.

Alig, hogy paripáiknak dobogása elhangzott, csendőrök érkeztek a korcsmába. A rabló már halott volt, de a kocsis még tudott beszélni. A csendőrök bekötötték sebét s megkérdezték tőle, hogy mi történt. A szolga hiven elmondott mindent s a csendőrök lesbe feküdtek az udvaron.

A korcsmáros elég vigyázatlan volt és csakhamar megjelent két társával, alig léptek az udvarra, körül fogta őket az őrjárat, a zsiványok nem merték magukat védeni, a legcsekélyebb ellentállás nélkül estek foglyokul.

Hettenau szolgája másnap meghalt. A csendőrök pedig urát is üldözőbe vették.

Mert meg kell jegyeznünk, hogy Megyváry elfogatási parancsot hamisitott Hettenau lovag ellen, Kossuth Lajos aláirásával.

A hamisitvány rendkivül ügyes volt, s Megyváry egész bátran elömutatta a hatóságoknak, kik rögtön intézkedtek, hogy a czirkáló nemzetőrök és csendörök „a gyilkos és rabló, lovag Hettenaut, ki ezen felül még fontos állam-titkokat árult el az osztrák kormánynak, elfogják nejével (s itt Hedviget értette a hamisitó) együtt.“

Igy szólt az elfogatási parancs.

A lovag sejtett valamit, hogy ellene elfogatási parancs adatott ki.

Midön a zsiványok elüzése után lovára ült, eszeveszetten rohant tova a fekete éjszakában.

Csak midön az erdő lombjai borultak rá, lassitotta paripája futását, mely most lassan léptetett a harmatos füvön, mig gazdája gondolatába merült.

Mellette Hedvig lovagolt, szótlan, hallgatagon.

— Oh mennyit is kell miattam szenvedned, édes Olivér.

— Egyetlen szerelmem, érted örömest türök mindent, te vagy az én örangyalom. Már rég szembe szálltam volna a kutyákkal, ha téged biztonságban tudnálak. Oh de menynyire félek, hogy téged elveszitelek!

Hajnal felé mindketten lovaikat egy fához kötötték s lehevertek a harmatos fübe, de nem tudtak elaludni, alig, hogy a nap felkelt, ismét lóra ugrottak.

Ideje is volt, lovas csendörök közeledtek, kik azonban még nem vették észre öket.

A két lovas eszeveszett futásra ösztöklé sarkantyuival paripáikat s csakhamar biztos távol különité öket el üldözöitöl.

Egész délig lovagoltak, ekkor egy patak partján megállottak, s Hettenau veres parókát vont elő zsebéből s azt fejére tette. Szakála pedig megnött és igy remélte, hogy Pesten nem fog senki sem rá ismerni. Rövid pihenés után ismét ráült a fáradt állatra, melyet egészen elcsigázott, de mit bánta ő a lovát?

Estefelé egy vasuti állomáshoz közeledett a két lovas,

a közeli erdőben leszálltak lovaikról és szabadon eresztették.

Ők pedig gyalog mentek az indóházba.

Jegyet váltottak a fővárosba s szinte jól esett nekik az a gondolat, hogy ismét várost láthatnak. Türelmetlenül várták az elutazás idejét, végre elhangzott a harmadszori csengetés és a vonat megindult.

Hettenau szivét gyermekes öröm tölté el. Daczára, hogy a mult éjszaka nem aludt, alig érzé a fáradtságot.

Némileg biztosnak hitte magát.

Másnap délben a fővárosban állt meg a vonat.

A lovag dobogó szivvel lépett a peronra s onnan gyalog ment Hedviggel a kerepesi-utra.

A Sip-utczában egy alsóbb rendü fogadó van, ezt kereste most fel az elegáns világfi és itt nyittatott magának s Hedvignek két szobát, melynek egyszerü berendezése azonban igen kielégitette.

Vacsorát hozatott szobájába és azután rögtön lefeküdt s néhány percz mulva mély álomba merült.

Már délen állott a nap, midőn pilláit a hosszu, édes álom után a lovag felvetette.

Hedvig még mindig pihent.

Tagjaiban uj erőt érzett s elégülten, halk nótát dudolva fogott az öltözködéshez a lovag.

Ebéd után kirándult a Zugligetbe, már tiz óra elmult, midőn visszatért a fővárosba, mindamellett nem tudta megállani, hogy legalább egy kis sétát ne tegyen az ostrom állapotban levő fővárosban.

Aztán elhatározta magát, hogy hazatér.

Pedig ha tudta volna, hogy ott reá rendörök ólálkodnak!

A Megyváry keze tehát ide is elért.

Megyváry is egyenesen a fővárosba tartott, mert remélte, hogy ide menekültek Hettenau és Hedvig.

Jó osztráknak tartották Bécsben, s igy egészen bát-

ran elment Windischgrätzhez, kérve, hogy Hettenaut és Hedviget fogassa el.

Hettenau gyanutlanul ment az utczán, de feltünt neki, hogy az utczasarkon két rendör áll, kik figyelmesen tekintenek utána.

Kellemetlenül érzette magát, s elhatározá, hogy végig suhan az utczán.

Hanem akkor képedt el, midön az utcza végén szintén két rendör várakozott. Halk fütty hallatszott. Hettenau tovább akart menni, de a rendörök utját állották.

Vissza tért tehát lakására. A rendörök követték.

— Ön, Hettenau Olivér és neje a törvény nevében foglyaim.

Hettenau gyorsan elörántotta forgó pisztolyát s lövése egy rendört sebesitett meg.

A támadt zavarban sikerült Hedviggel menekülnie lakásából, futás közben parókáját is elvesztette s ugy szaladt fedetlen fövel utczáról utczára üldöztetve.

Már alig tudott lihegni, homlokáról szakadt az izzadtság, midön azon utczába ért, hol Zimielsky Erna herczegnö háza állott.

Az óriás zajt ugy látszik a herczegnő is meghallotta s ki tekintett az ablakon, s látott két alakot egy nőt és férfit szaladni.

Hettenau észrevette a herczegnöt s egy pillanatra megállva, oda szólt neki:

— Asszonyom! bárki is ön! segitsen rajtam. Ezek a gaz felbérelt rendörök igaztalanul üldöznek.

A herczegnö azt gondolta, hogy ismét egy magyar hazafit akar a börtönbe juttatni az idegen hatalom, oda szólt a két menekülönek:

— Lépjenek be gyorsan a kapun s ne féljenek semmitől.

Hettenau és Hedvig beléptek.

A herczegnő gyorsan a titkos tanács ülés termébe vezette őket, hol teljes biztonságban voltak.

A rendőrök, kikhez most nehány katona is csatlakozott, ezalatt a herczegnő házához értek.

— Ide menekült, ide, kiáltottak többen.

— Fel kell kutatni a házat, mondá a rendőrbiztos, s azt a derék párt a börtönbe czipelni. Nyissák fel a kaput.

A kapu azonban zárva volt. Dörömbölni kezdtek.

Végre egy szolga, az ősz Puskin csoszogott elő, s kinyitá a kaput.

— Vezessen a ház urához, kiáltá németül a rendőrbiztos, mert meg kell jegyeznünk, hogy Pest teljesen német rendőrséget kapott, Windischgrätz herczeg parancsa folytán.

A mi csak magyar volt, annak mind pusztulni kellett.

Megyváry tehát egész bátran járkálhatott — kelhetett Pesten, nem kellett tartania, hogy multkori nőrablásáért valaki kérdőre fogja vonni.

A rendőrök s nehány szál katona töviről-hegyire átkutatták a házat, de Hettenau lovagnak és Hedvignek (kit Megyváry előadása alapján a lovag nejének gondoltak) se hirét, se hamvát nem látták.

A német rendőrök csodálkozva látták, hogy a biztosnak vélt prédájuk nyomtalanul eltünt, mintha a föld nyelte volna el.

Hiába kutatták át a szomszéd házat és a szomszéd utczákat s az ezekben levő gyanus helyiségeket, a lovag és a szép Hedvig nem volt sehol se található.

79. fejezet.

Bem apó diadalai Erdélyben.

Olvasóink már megismerkedtek Bécs város ostrománál a hős lengyel tábornokkal, Bemmel.

Foglalkozzunk vele kissé részletesebben, s mondjuk el diadalait, egyik magyar iró müvét használva fel s az ő szavai szerint adva elbeszélésünket.

* * *

De hát ki is volt az a Bem voltaképpen?

Egy töröl metszett lengyel; harczok viharában edzett férfiu; a lengyel szabadság koszorus hőse, kinek legkedvenczebb zenéjét az ágyuk dörgése képezé; szigoru, becsületes ember tetőtől talpig — s Erdély diadalmas bajnoka.

Született 1795-ben Lengyelország Tarnow nevü városában. Merész szive a katonai pálya felé vonzotta, már tizenöt éves korában a varsói hadapród-iskolába lépett, honnan kijövén, a lovas tüzérséget választotta, a melyhez heves és mozgékony szelleme leginkább vonzá.

Kitünő szolgálati jutalmául csakhamar századosi rangra emeltetett s megbizatást nyert, hogy az ujonnan alapitott tüzér-iskolában felolvasásokat tartson a tüzértanból.

Azonban oroszellenes érzelmei sok alkalmatlanságot szereztek neki. Bemnek sehogy sem tetszett az, hogy Konstantin nagyherczeg mindent orosz lábra állitott. Azért lemondott a tanárságról is.

Lengyelhez illő szabad érzelmei nyomán csakhamar magára vonta nagy mértékben a nagyherczeg haragját.

Háromszor állittatott haditörvényszék elé s háromszor vettetett ama hires állami fogságba, a hol a fogoly csak

börtönőrét látta s csak felülről egy földsánczból elvasrostélyozott s kivülről befehéritett ablakon keresztül nyervén gyenge világot, szemei előtt csak aljas fekhelye s a néma falak voltak; ezenkivül könyvek s minden foglalkozás nélkül levén, csak önmaga s hazája szerencsétlenségén gondolkozhatott.

Igy kellett neki, anélkül, hogy hona törvényeit s szolgálati kötelességét megsértette volna, testi szenvedések és elmét háboritó lelki kinok közt életerejét fogyasztani s mégis mindent békével türt azon reményben, hogy használni fog egyszer hazájának, sejtvén, hogy a körülményeknek nem sokára más fordulatot kell venniök.

Élete folytonos veszélynek volt kitéve; mig végre felhasználva a megzavarodást, mely Sándor czár halála felett a varsói udvarnál mutatkozott, megnyeré a hadseregtől való elbocsáttatást s fájdalmas emlékezettel a multra s azon óhajtással, vajha egyszer segithetné hona bilincseit széttörni, sietett Lembergbe, a hol nagybátyja mint kanonok élt.

Csakugyan Varsóban nemsokára kitört a lázadás, megmutatva a világnak, hogy a bosszus nép soha sem válogatja meg az eszközöket.

Bem legott Lengyelországban termett s parancsnokává tétetett a lovas örtüzértelepnek, melyet több csatában diadalról diadalra vezetett.

Osztrolenka és Iganicnál bámulatos hadi eredményeket fejtett ki ágyuival. Mindkét helyen övé lett a győzelem babéra.

Az osztrolenkai csatában nyargalva ment ágyutelepével az ellenséges csatározók vonalára, kartácstüzzel fogadá a Narev folyón átkelő csapatokat, azokat feltartóztatá s bár az egész orosz tüzérség nyolczvan ágyuból szórta tüzét az ő előrenyomult telepére, az oroszokat visszanyomta a Narev tulsó partjára.

Ezután Bem ezredessé, majd meg tábornokká nevez-

tetett ki s Varsó védelme ügyében roppant tevékenységet fejtett ki.

Nemsokára azonban szomoru napok következtek Lengyelországra.

Krukowieczki, kit Bem később árulással vádolt, magaviseletével eldönté Lengyelország elvesztését.

A lengyelek leveretése után Bem Francziaországba vándorolt ki s ránézve igen jellemző az, hogy ő egyikéhez sem csatlakozott azon pártoknak, melyeket lengyel honfitársai — számüzetésökben is oly szenvedélyesen viszálykodva — alkottak.

Ezért a lengyel menekültek torzsalkodása már annyira ment irányában, hogy egyik honfitársa egy alkalommal pisztolyt sütött rá, mi miatt erősen megsebesülvén, több ideig feküdnie kellett.

Hona sorsának elgondolása s a veleszületett harczias szenvedély sehol sem hagyta öt nyugodni.

Ő csak az ágyuk dörgése közt érzé jól magát; neki még a levegö sem tetszék egészségesnek, ha az körülötte csak közönséges alkotóelemeiből állott, az ő számára kénnel és salétrommal kellett annak megterhelve lennie.

Midön bekövetkeztek a márcziusi harczias események, Bem azonnal sietett elhagyni Francziaországot s Lembergbe vonult.

A dolgok fordulata a forradalom és harcz nyugtalan és merész embereit a tevékenység terén nagyszerü tervekkel kecsegteté.

Október tizennegyedikén már Bécsben találjuk Bemet mint a nemzetörség föparancsnokát, s olvasóink itt már ismerik némi szereplését.

Messenhauser még aznap plakátokban hirdeté a bécsi népnek, hogy a hadászati dolgok vezetésében a hires Bem tábornok áll oldalán.

Bem fáradhatlan tevékenysége azután mindenkit bámulatra ragadt.

A várost védelmi állapotba tevén, az ágyukat ő helyezé el s a mozgó nemzetőrség táborát is ő rendezé el a Belveder körül.

Mig Windischgrätz hadseregével a város alatt táborozott, Bem bámulatos erélyt fejtett ki.

A város feladását minden módon igyekezett halogatni, hogy ezalatt a magyar hadsereg minél inkább rendezhesse magát s közelitsen.

Midőn azonban huszonötödikén este a várost hevesen bombázták a császári katonák, Bem kirohanást intézett nemzetőreivel; vállalata azonban rosszul ütött ki, mert a mint a Praterben az előcsapatot kemény puskalövéssel fogadták, a tüzben még soha nem volt mozgó nemzetőrség nagyobb része vad futásnak eredt s fegyvereit elhányá.

Ez alkalommal Bem alól kilötték a lovat is.

Később többször is megtörtént vele ez a kis alkalmatlanság.

A valódi nagy ostrom huszonnyolczadikán következett be.

A császári hadsereg erősen kezdett a bécsi védseregre tüzelni.

A Jägerzeile végén épitett nagyszerü csillagtorlaszt rohammal igyekezett bevenni.

A Bem vezérlete alatt álló mozgó nemzetőrség hevesen viszonzá a tüzelést s az ostromlókat Bem bátoritására többször visszaveré, s minthogy az ablakokból is lövöldöztek rájuk, igen sok elesett közülök.

Végre, midőn a Landstrasse bevételével a császári katonaság hátul kerülte meg a torlasz védőit, Bem visszavonulást parancsolt.

Minthogy e napon két golyó találta és már több éjen nem aludt, ereje egészen kimerült; de azért még ekkor is kész lett volna a nagyrészt szétszórt mozgó örsereg csekély maradványát tüzbe vezetni.

Azonban a városi tanács kapitulált.

Bem ezután elmenekült.

Midőn ugyanis a császári hadsereg Bécset egészen megszállá, ő álruhában s álnév alatt, szokott szerencséjével átsurrant a vonalokon, mint ezt olvasóink tudják.

Bécsből Bem egyenesen Pozsonyba sietett, hol a Schwechat alól visszavonult magyar hadsereg állomásozott s hol Kossuth maga is jelen volt ekkor.

Bem Kossuthnál jelenté magát.

Kossuth szivesen fogadta az ősz bajnokot s tüstént beszéltek egymással az iránt, hogy ő a magyar hadsereg valamely osztályánál mint vezér müködjék.

A csüggedést soha nem ismerő Bem hadi életének itt egészen uj korszaka nyilt.

Őt, kit még elkeseredett ellenei is rendkivüli embernek tartottak, sem hajlott kora, sem számos sebe, sem tömérdek viszontagságai, szenvedései nem rettentették vissza kitüzött életczéljától, melynek végiránya volt: mindenütt életre-halálra harczolni, a hol csak legkisebb kilátás is nyilik Lengyelország helyreállitására.

Azonban eleinte a magyarok nem igen biztak benne, kivált miután némelyek saját honfitársai közül árulással vádolák.

Mi több, bizonyos Koladjeszki nevü fanatikus lengyel ifju pisztolyt süte rá s arczán megsebzé.

Bem rögtön igazolá magát, s ezután a honvédelmi bizottmány által mint tábornok, Debreczenbe küldetett, oly utasitással, hogy az ujoncz honvédcsapatokat rendezze, begyakorolja s Erdélyt azokkal visszafoglalni igyekezzék.

Bem az utasitás szerint azonnal utnak indult egy rozzant parasztkocsiban, polgári öltözetben s kis börtáskával.

Senki sem gyanitá e jelentéktelen külsejü emberről, hogy nem sokára ő lesz a csaták oroszlánja.

Midőn Debreczenbe ért, első dolga volt a nemzetőrség nehány kirendelt százada fölött szemlét tartani, kikkel elindulandó volt, visszafoglalni Erdélyt.

Megvizsgálá tarsolyaikat s midön azokban a töltények mellett szalonnát és kenyeret talált, megveregeté vállaikat.

— Ti, ugymond tört németséggel, kitartó fiaknak látszotok lenni!

Erdély már ekkor el volt veszve; s ugyszólva misem volt már elveszthető, csak nyerhető.

Puchner, mint tudjuk, a tömegesen fölkelt, de rosszul vezérlett székelyeket szétverte, többi hadainkat pedig ugy kiszoritotta Erdélyből, hogy november végén csak az egy csucsai szoros maradt még birtokunkban.

Itt azonban a derék Czecz alezredes csakhamar összeszedte Baldacci hadtestének romjait s az ezután beállt hosszu nyugalmas időközt arra használta, hogy lassankint megerősitse magát s oly állást foglaljon, hogy a magyar határt megvédhesse.

Deczember közepén Czecz már tiz ezernyi gyalogsággal, 1350 lovassal s huszonnégy ágyuval rendelkezett.

A gyalogságból felénél valamivel több puskával is fel volt fegyverkezve, a többi nemzetőr volt, lándzsával és kaszával.

A csapatok az emlitett időben ugy voltak felosztva, hogy a jobbszárny Riczkó ezredes alatt a csucsai szorosnál, a balszárny Szirmay örnagy alatt Nagy-Bányánál, a közép pedig Mikes Kelemen ezredes alatt Zilahon és Zsibón táborozék.

Czecz maga Szilágy-Somlyón tartotta főhadiszállását.

Midön Bem deczember tizenhatodikán itt megjelent, első gondja volt Czeczczel a haditerv fölött értekezletet tartani.

A haditerv ugy lön megállapitva, hogy mig ő maga Nagy-Bányáról Dézsen keresztül Kolozsvár felé tart, a jobbszárny s a közép is nyomuljon közerővel a város felé, hogy ott azután az egész sereg egyesüljön.

A többit a körülményektől tette függővé.

Tehát a diadalok első czélpontjául Kolozsvár visszavétele lőn kitüzve.

Bemnek ezután első teendője volt a hadállásokat megvizsgálni és a csapatok harczias szellemét fokozni, egy kiáltványt intézve hozzájuk, melyben győzelmet igért nekik.

Midőn a körülötte összegyült tisztikarnak bemutatta magát, azoknak kurtán, katonásan csak annyit mondott:

— Uraim! a magyar kormány engem a sereg parancsnokául nevezett ki. Föltétlen engedelmességet követelek mindenkitől. Aki nem engedelmeskedik, azt főbe lövetem. De tudok jutalmazni is.

Hanem mielőtt Bem terve foganatositásához fogott volna, Puchner megelőzte a támadásban.

A császári sereg ugy volt felállitva, hogy Wardener tábornok Bánfy-Hunyadnál, Urbán pedig Nagy-Almásnál foglalt állomást.

A támadás czélpontjául Csucsa volt kitüzve.

Urbán már tizennyolczadikán előre nyomult Börvény völgyébe s megkezdte a harczot, de keserü kudarczot vallott.

Az uj vezér alatt lelkesült magyar had visszaverte egész Nyiresig.

Itt sem soká volt maradása, másnap még innen is kiugratták s visszahuzódott egész Kolozsvárig.

Wardener sem járt különben.

Ő ugy számitott, hogy majd a magyarokat, kik Csucsa előtt az országuton keresztül igen előnyös állást foglaltak el, egy kis körülszárnyalással kiszoritja helyökből.

Hanem terve dugába dőlt.

A magyar tüzérség, mely az egész országut fölött uralkodott, oly ügyesen müködött, hogy Wardener szintén visszavonulni volt kénytelen s Kolozsvárig hátrált ő is.

Másnap Zsibónál is fordult elő egy kis csete-paté,

mely ellen a császáriak, segitve nagy tömeg oláh fölkelők által, szintén támadást intéztek.

Hanem az oláhok a magyar tüzérek első ágyulövéseire már megoldották a kereket, a császáriakat pedig Czecz és Kemény Farkas, meg Bethlen Gergely derekasan visszariasztották.

A császáriak meghökkenve néztek össze; azt gondolták, hogy a magyaroknak már teljesen a nyakukra nőttek s ime már is fordulni kezd a koczka!

Nem is akartak most semmihez se kezdeni addig, mig uj csapatokat nem vonnak össze.

Hanem most meg Bem kezdte meg a dolgot amugy istenigazában.

A mieink deczember huszadikán tették az első támadást Szurdoknál, hol Czecz alezredes személyesen vezette a sereget.

Az ellenség a magaslatokon vett állást, a székelyek azonban, daczára a záporként hulló sürü lövéseknek, bátran nyomultak elé.

De mivel az ellenség előnyös állásban volt, a mieink nem igen boldogulhattak vele.

A mieink erre egy kis cselfogáshoz folyamodtak.

Mikes ezredes ugyanis hátrálást szinlelt s az Almás patakon keresztül vezette csapatait.

Az ellenség erre leszállt a völgybe.

Czecz pedig ez alatt a patak magasan fekvő balpartjára ágyukat vonatott föl s mig ezekből hatalmas tüzelést vittetett végbe, a hálóba került ellenség háta mögé egy székely csapatot rendelt.

Ezt megpillantva az ellenség, féktelen szaladásnak eredt, mire utánuk iramodván a Mátyás-huszárok, temérdeket lekaszaboltak közülök.

A császáriak Gorbóig verettek vissza.

Bem ezalatt, a már megtisztult Szamosvölgyén, Dézs

felé vette utját s hatalmasan nyomult előre, harczszomjas hadfiaival.

Hanem Jablonszki tábornok Kápolnánál, erös állásba helyezve magát, készen várta már Bemet, hogy utját vágva, visszanyomja s elüsse szándékától.

Bem értesülve erről, egyenesen Kápolnának tartott, maga előtt kergetve Jablonszki előcsapatait.

Midön Bem Kápolna alá érkezett, kemény tüzeléssel fogadtatott.

Azonban Bem sem maradt adós.

Az ágyuk hires hőse kezdte elemében érezni magát.

Az ő győzhetlen erejét az ágyuk képezték, melyekkel csodákat mivelt.

Ha ő ágyuit egy csomóban fölállithatá valamely ponton: tüzérsége győzhetetlen volt.

Ütegeinek maga adott mindenkor jelt a támadásra vagy védelemre s gyakran saját kezeivel rendezte az ágyukat.

Addig ő nem tüzeltetett, mig az ellenséghez közel nem nyomult, hogy biztositva legyen a tüzelés kellő hatásáról.

Elve volt ágyuit mindig a csatarend közepén tartani összpontositva s ő maga is ezekkel mindig az ellenséges ágyuk láttávolán belül vön állást.

A legnehezebb volt, mig ő ütegeivel a szándékolt állást elfoglalá, mert állását gyakran temérdek emberének életén vásárolta meg. De ha egyszer az ohajtott ponton volt, honnan nemcsak saját, hanem az ellenhadsereg állása felett is uralkodhatott, akkor már rá volt irva a győzelem az ő zászlóira.

Tehát Bem elemében érezte magát.

Négy óráig dörgött Kápolnánál az ágyu.

Egyszer csak bomladozni kezdett Jablonszki serege.

Bem erre szurony-csatát parancsolt; s az ellenséget rendetlen futásra kényszeritve, visszaverte egész Dézsig.

Jablonszki Dézsnél még egy második ütközetre is bevárta Bemet, de különösen a Sándor gyalogság 3-dik zászlóaljának, — mely a Szamos vizét átgázolta — merész szurony-rohama által megint visszaveretett, mire az osztrák föerö irányát egészen elhagyva, a Szamos balpartján egész Beszterczéig vonult vissza.

Bem ezuttal elvégezte dolgát Jablonszkival, s nem is vette üldözöbe.

E helyett, Dézsen magához vonván egészen a zsibói hadosztályt, neki indult egyenesen Kolozsvárnak, hol Wardener tábornok hadteste állott.

Deczember huszonötödikén, szent karácsony napján, Bem már a város alatt állott, azon szándékkal, hogy, mint katonáinak mondá, ott fognak ebédelni.

Mint emlitök, épen karácsony napja volt.

Kolozsvár lakosai szorongó szivvel néztek a jövő elé. Rettegve aludták mindenkor álmaikat, nem tudván, mit hoz reájok a fölkelő hajnal. Egyre sötétebb, vérfagylalóbb rémhirek érkeztek az oláhok szörnyü tetteiröl.

Az emlitett napon szokatlan zaj riasztá föl a várost.

Az utczákon pörgött a lármadob s a messze távolból egy-egy ágyulövés elmosódott hangja hallatszék.

Vajjon mit jelentsen ez?

Benn a templomokban s odahaza, a családi lakokban, a hivök ajkairól bizalommal zendült meg a zsoltár: „Erös vár a mi istenünk.“

Az erös, a hatalmas Isten meg is hallgatta könyörgésöket.

Egyszerre az utczákon a legnagyobb zavar, rendetlenség, félelem, kétségbeesés látható; a dobok, pörögnek; a trombiták harsognak; a gyalogság ijedt képpel gyülöng; a lovasok nyargalnak föl alá, vágtatva, tiporva, gázolva az utjokba állókat; a tüzérség ágyui s a nehéz löporkocsik dörögnek a kövezeten; néha egy-egy vértes nyargal kivont karddal végig az utczán.

A távolból egy-egy tompa dörgés hangzott, mi csak ujabb félelemmel tölté el a sziveket.

A futárok egymást érték, keresve a föparancsnok lakását.

A lakosok nem tudták elgondolni a zaj, zsivaj okát; de sejtették, hogy valami rendkivülinek kell bekövetkeznie.

Bem elöcsapata már a szélső utczákba érkezett.

Wardener, . a rögtöni meglepetéstöl, azt sem tudta, mihez kapjon.

Ő ily vakmerő támadást lehetetlennek tartott.

Az öreg tábornoknak alig maradt annyi ideje, hogy elővezetett ménjére fölvethesse magát.

Egyfelöl az osztrákok vonultak ki, másfelöl Bem tartotta bevonulását a városba, hol az asztalokon még hátramaradt császári égö szivarokat találtak.

A magyar sereg láttára lett öröm a városban. Az arczokról eltünt az aggály s a csüggedő szivek neki vidultak.

A város ünnepi szint öltött.

A házakon rögtön ott termettek az eddig rejtve tartogatott nemzeti lobogók. Az erkélyekről óriási nagy nemzeti szinü lobogók és szép, tarka szinü szönyegek függöttek alá s az ablakokból virágokat, koszorukat szórtak az érkezett bajnokokra.

Mikor meg Bemet megpillantották, oda rohant közelébe a népség nagyja-apraja s rivalgó éljenek közt kisérték végig az utczákon. A hölgyek pedig az ablakokból, az erkélyekről virágokat szórtak utjába. Boldog volt, ki az ösz bajnokot csak egy perczre is láthatá.

Az volt még csak az örömnap. Soha ennél vidámabb karácsonynapja nem volt Kolozsvárnak.

Másnap Bem Erdély ellenséges érzelmü lakóihoz békekiáltványt intézett, melyben közbocsánatot igért a multakért, de egyszersmind kijelenté, hogy midön a multakra fátyol vettetik, midön az eltévedt lakosoknak kegyelmes bünbocsánat adatik, figyelmeztetnek egyszersmind az ország

minden lakosai, hogy az alkotmányos kormány ellen elkövetendő minden politikai vétket hadi törvényszékileg fogja megbüntetni.

Azok a lakosok, kik kezeikben fegyverrel fogatnak el, ugy szintén, kik a magyar hadsereg belépte után rögtön mindennemü hadi tüzfegyvereiket át nem adják, halállal bünhödnek.

E békeszónak azonban kezdetben nem igen sok jó eredménye volt.

Mint Beöthy kormánybiztos jelenté:

„A bünbocsánat meg nem termette a maga gyümölcseit. A vad elem folyton dühöngve pusztit, ártatlan vérrel öntözi a földet. Kolozsvár közelében városok és falvak dölnek romba.“

Bem tehát másnemü megfékezési mód után látott.

Az már jobban megtette a hatást.

Midön ugyanis a magyar sereg némileg kipihente már az ut fáradalmait Kolozsvárott, Bem, kinek fő tulajdonságát a merészség és gyorsaság képezék, sietett saját fészkében keresni föl az ellenséget.

Ez egyszer Jablonszki és Urbán üldözését határozta el, s már 28-án utban volt seregével.

Az öreg „apónak“ szokása volt az már, hogy nem igen szokta előre kitálalni, hogy mit tevő lesz, sokszor még a főtisztek sem tudták, hogy merre forditja rudját a fővezér.

Egyszer egyik főtiszt kérdezé az öreget, hogy hát már mondja meg legalább nekik, micsoda szándékban van a hadi munkálatok ügyében?

Ezen kérdésre a tiszt felé fordul Bem, és tudakolja, hogy tud-e hallgatni?

A tiszt nagy fontosságu képpel azt feleli, hogy igen is, ha kell, oly néma, mint a hal.

— No hát jól van, — viszonzá Bem, — én is tudok hallgatni.

És a tiszt nagy bámulva látta, hogy bizony semmit ki nem csal beszédével a fővezérből.

Ő keveset beszélt, de azután annál többet tett.

Bem 29-én már szemben állott Jablonszki és Urbán hadaival, kiket Bethlennél ért utól, s kik Bethlen és Szamos folyamok összefolyásánál kedvező állást foglaltak el.

Az emlitett napon Bem haladéktalanul támadást intézett ellenök.

Tüzérségét kiállitotta a homlokra s négy órai élénk tüzelés által csakhamar megingatta kedvencz ágyuival az osztrákok sorait, elnémitotta ágyuikat.

Erre gyalogságát átvezetvén a befagyott folyam jegén, szuronyszegezve üzte ki állásából az ellent, visszavonulásra kényszeritve öt.

Midőn este futásnak eredtek az ellencsapatok — Bem neki eresztette a huszárokat.

Most lett még csak szük a világ.

Az osztrák hadtest két felé futott.

Jablonszki Besztercze felé, Urbán pedig Naszód felé vették a futás irányát.

Bem azonban nem tágitott. Itt is fölkereste öket.

A katonák amugy is nagyon belemelegültek a harczba, s most már csak ugy égtek egy kis hadi dicsőség után.

Besztercze ellen maga Bem vezette a sereget, Naszód ellen pedig Riczkót küldötte.

Mindkét helyen a lelkesült honvédeké lett a győzelem.

Urbán olyan vereséget szenvedett, hogy alig tudott menekülni.

A borgói szorosnál végre sikerült neki egyesülhetni Jablonszkival. Itt egyesült erővel egy végső, elkeseredett harczot kisérlettek meg utoljára.

De itt is kudarczczal hagyták el a csatatért s elhányva podgyászaikat, söt fegyvereiket is, rendetlen futásban keres-

tek menedéket s a Borgó szoroson át kivonultak Bukovinába.

Urbán és Jablonszki csapatai ez által oly siralmas állapotra jutottak, hogy Bem bizton feltehette, hogy Erdély azon részén jó ideig most már teljesen békében maradhat az ellenségtől.

Most még csak a déli rész volt visszahóditandó.

Az uj év tehát, mint láttuk, vidámabban köszöntött be Erdély bérczei közt, mint Magyarországban.

Ime igy kezdte meg müködését Erdélyben az öreg Bem apó, kinek tettekben dus élete valóban ugy tekinthető, mint hadi evangelium, melyből minden katona és hadvezér oly üdvös tanulságot szerezhet, mint keresztény ember Krisztus életéből.

---

79. fejezet.

Megyváry szövetkezése.

Megyváry Veress Gézával szintén Pestre tartott. Első dolga volt, hogy Róka Jánost felkeresse. Róka János vendégei közül ott találjuk Gáspárt és Gombos Ferkót.

— Nagyságos ur! — kiáltottak fel ezek, midön reá ismertek.

— Mi járatban van uram? — kérdé Gombos Ferkó.

Megyváry egy székbe vetette magát.

— Nyomában voltam két nyomorultnak, de szerencsésen kijátszottak engem. Hát ti Gombos, és Gáspár hogyan vagytok? Hogy gyulladt ki az ujpest-uti ház, beszéljétek el, mert én arról mit se tudok.

Gáspár hiven felelt rá, azt is elmondta, hogy az a szép hölgyecske valószinüleg maga gyujtotta fel a házat, hogy igy alkalma legyen a menekülésre. S mint az eredmény mutatta, nem is számitott rosszul.

Gombos és Gáspáron kivül még öt alak ült a pin-

czében, kik mindannyian élénken vizsgálták Megyváryt, gazságairól tudomásuk volt, s nagy tiszteletet éreztek a a gonosztevő iránt.

Midön Gáspár elbeszélése véget ért, megszólalt az egyik csavargó, kit társai Horváth Marczinak neveztek.

— Hja uram, itt a fővárosban már nagyon nehéz megélni, sőt ha Róka gazda nem élne, akkor sehol se volna egy arasznyi hely, hol megpihenhetnénk. Hanem ugyis nagyon szorit a kapcza. Pedig tudnék én valami jó tanácsot adni, ugy, hogy mindnyájunkon segitve lenne.

— S mi az a jó tanács? — kérdé Megyváry.

— Hát az, hogy mi, kik itt vagyunk, egy bandává alakulnánk, kapitányt választanánk s elmehetnénk vidékre, én ismerem a megyéknek minden zege-zugát. Ha oda bevesszük magunkat, kincseket szerezhetnénk, a sziklás rengetegekben pedig soha se akadnának ránk az üldözők.

Nagyon tetszett az ajánlat a csavargóknak, Gáspár majd, hogy meg nem csókolta a bölcs Marczit.

— De ki legyen a kapitány? — kérdé Gombos.

— Arra is tudnék valakit — viszonzá Marczi, ha a nagyságos ur kegyeskednék a kapitányi tisztséget elvállalni, ugy hiszem, senki sem kivánna külömb embert.

Egyhangu éljenzés tett tanuságot arról, hogy Marczi ez ajánlata elfogadtatik.

Megyváry alig figyelt a társaságra, csak akkor rezzent föl, midön hallotta, hogy kapitánynyá akarják a rablók választani.

— Nagyságos ur, legyen kapitányunk, könyörgött Gombos meg Gáspár s a csavargók is hozzájuk csatlakoztak kérésükkel.

Megyváry nehány perczig elkomorodva gondolkozott, egy gondolat villant agyán keresztül és elfogadta a zsiványok ajánlatát. Felugrott és harsány hangon kiáltá:

— Kapitánytok leszek!

A rablók örömsugárzó arczczal éljenezték.

— Róka János — szólt Megyváry — legjobb borát ide, hadd igyuk meg az áldomást, én fizetek mindent.

Róka János elökeritette a kivánt italt, s nem sokára vidáman folyt a poharazás. A pincze ablakait vastag pléhtáblák fedték, ugy, hogy a zaj nem hallatszott az utczára s igy a banda teljesen háboritlanul tivornyázhatott.

Egész éjszaka ittak, danoltak. Reggel aztán az a kérdés merült fel, hogyan távozhatnék Megyváry a pinczéből, a nélkül, hogy valaki felismerné.

— Tudok én tanácsot — mondá Róka — vesse le kapitány ur ezeket az uri rongyokat, melyek csak árulói lehetnek és vegyen fel parasztruhát. Meglássa, világos délben végig sétálhat a váczi utczán és a testi-lelki barátjai sem fogják megismerni.

Megyváry elfogadta az ajánlatot és csizmát, kék magyar nadrágot s kék dolmányt öltött, fejére pörge kis kalapot tett és vállára czifra szürt keritett.

Az öreg Róka, ki mindenhez értett, még le is borotválta, s kis bajuszát magyarosan kipödörte, olyan hetyke paraszt legény volt, hogy csak öröm volt rá nézni.

A csavargóknak most kétszer oly jól tetszett kapitányuk.

Most Megyváry tanácskozott bajtársaival és elhatározták, hogy még az éjjel elutaznak a fővárosból, majd egyenkint szállinkóznak ki a központi indóházba, hogy feltünést ne keltsenek valahogy.

— Heten vagyunk — mondá Gáspár — már a kapitány uron kivül, de tudnék én még nehány jó bajtárst, kik nagyon használható tagjai lennének a bandának. Ha kapitány ur nem ellenzi, szólok még ma ezekkel, és biztos, hogy felcsapnak.

Megyváry beleegyezését adta.

S most egyenkint távoztak Róka János pinczéjéből a jó madarak, Megyváry ment legutolsónak.

Az utcza sarkon rendör állott, ugyanaz, ki tegnap

üldözte Hettenaut, Megyváry el ment mellette, sürü füstöt bocsátva makrapipájából, közbe-közbe nagyokat köpdösött. A rendör előtt tisztességtudón emelte meg pörge kalapját s ez szivélyesen köszönt, a nélkül, hogy csak gyanuja is támadt volna, hogy hisz ez a tegnapi ur, ki üldöztette Hettenaut.

Megyváry zavartalanul ment tovább, de valami vendéglőbe nem térhetett vissza ilyen furcsa öltözetben.

Gáspár és Gombos Ferkó pedig örömrepeső szivvel mentek társakat verbuválni.

— Milyen gyöngyéletünk lesz barátom, mondá Gáspár, nem kell itt kinlódnunk, ebben a nagy városban, hanem az erdők uralkodói leszünk, s milyen derék ember a mi kapitányunk, nincs a világon párja.

— De milyen furcsa az mégis, ha ilyen nagy ur rablókapitány lesz.

— Már miért volna furcsa, ennél gyönyörübb hivatalt nem lehet kapni e szép hazában.

— Csakhogy nagyon veszedelmes.

— Dehogy veszedelmes, a mi kapitányunk nem ijed meg a maga árnyékától. Talán leszünk mi elegen, hogy ha majd csendörök támadnak meg, nem is kell menekülnünk, bátran szembeszállhatunk velök.

— De minek verbuválsz még ujakat?

— Minél erösebbek leszünk, annál több lesz a bátorságunk, azt akarom, hogy a banda tizenkét emberből álljon.

— Sok lesz.

— Félsz talán Gombos Ferkó, hogy nem jut rád elegendö osztalék? Ne busulj barátom, annyi lesz a pénzed, hogyha kanállal is eszed, még sem tudod elfogyasztani.

— De ha megcsipnek a csendörök?

— Ugyan micsoda bolond beszéd ez, hisz örülni fognak, ha mi öket békével hagyjuk, nem hogy még minket megtámadni merészelnének.

A megmentett előkelő leány volt, és oly szép, hogy a gróf szive hevesen dobogott. K. 49.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— No, no Gáspár, én veled megyek, mert világ életemben hü pajtások voltunk, de azt mondom, hogy jobb volna nekünk, ha itt maradnánk a fővárosban.

Gáspár nagyot kaczagott társa félénkségén és jó kedvvel ment tovább, hogy bajtársaival beszéljen. No nem is fáradt hiába, négy elszánt legénynyel szaporitotta Megyváry bandáját.

Mire beesteledett, a robogó vonat Megyváry kapitány urat és tizenegy társát vitte czéljuk felé.

Szegény Veress Géza az egészből nem értett semmit.

---

80. fejezet.

Gróf Zajovszky szerelme.

Olvasóink emlékezni fognak még gróf Zajovszky Györgyre.

Zarándfalva közelében sürü erdőségek terülnek el. E rengetegben volt Zajovszkynak izléses kastélya épitve, hol elrejtőzve a világtól, nyugodtan élhetett kedvteléseinek, mert kastélya körül erdőségek terültek el s idegenek nem tévedtek ide soha.

Itt élt nyugodtan a zajtalan magányban, nem érintkezett senkivel. Mintha elevenen betemették volna portájába s az a nagy ház koporsója lenne.

Kapuja nappal is zárva maradt; csuda, hogy sarkvasát a rozsda meg nem ette.

A tágas udvar begyepesedett, szabadon burjánzik ott mindenféle gyom, meg nem tapossa senki, a kastély falairól lehámlott a vakolat, barátságtalan mogorva külseje mindenkit elriaszt.

A kastélyt magas falak övezték s ez a magas falkerités, mely bástyaként övezte, egy hangot sem engedett kijutni.

A ház mögött virágos kert terült el, de azt is fölverte a giz-gaz. Hü inasa csupán a kastély előtt diszlő akácz-

fasort gondozza, mely forró nyári napokon a tornáczra hüvös árnyékkal szolgált.

Zajovszky itt napról-napra álmodozva éli át világát, nem szeret senkit, nem szeret semmit, csak az akáczfát, csak az akáczvirágok mámoritó illatát. Vajjon mi bánthatja?

Naphosszant elült nyári időben a tornáczon, az akáczfák kellemes árnyában.

Ép most is a padra ereszkedik.

Az ágak között benéz a menny felhötlen, ragyogó boltozata.

Szinte mosolyogva tekint Zajovszky merengő, komor arczába, de ő nem is veszi észre; az udvaron átsuhanó szellő lágyan megcsapkodja arczát, titkos beszédbe elegyedik az akáczokkal, de neki máshol jár az esze, öntudatlan eregeti sürü szőke bajsza alól a tarka füstfellegeket, szép kék szemeit a földre sütötte.

Igy élt a gróf.

Napokat sétálgat a kertben, a tornáczon, vagy ül elmerengve a tornácz azon részén, melyre az akáczfák lombjai hajlanak, néha az éjfél is ott leli.

Szereti a csendes nyári éjszaka kellemeit: csillogó égboltját, susogó szellőjét.

Eszébe jut ilyenkor az az idő, mikor lelkét virágos tavasz legszebb napja lakta.

Oh mikor még nem volt életunt, mikor még bizott az emberekben!

Szeretett szive egész hevével, szeretett egy leányt s az hütlenül elhagyta.

A fővárosba ment, hogy mulatozás, vigság között feledje bánatát.

Nem tudta. Aztán félrevonult a világtól, eljött kastélyába, hol mogorván, életuntan élt. Apja halála után még az emberek közé sem ment.

Zajovszky ma különösen mélabus hangulatban volt.

A gróf maga is belátta ezt, miért is elhatározá, hogy ma kivételkép egy kis sétalovaglást teend.

Felült tehát paripájára és csendesen nyargalt az erdő árnyas utain.

Nyugodtan sétált és mint rendesen, most is ábrándozott, olykor-olykor nehéz sóhaj szakadt fel kebléből.

Női sikoly rezzenté föl a grófot.

Neki vadult paripa rohant el mellette, melyet szép lovagnője nem volt képes megfékezni.

A szép lovagnő halovány volt a félelemtől és ijedt, könyörgő tekintetet vetett az ifjura, ki lovát megsarkantyuzta és követte az elvadult paripát.

De ez iszonyu gyorsasággal rohant és a gróf paripája, a kinzó sarkantyuzás daczára, nem volt képes elérni.

A szép nő pedig kétségbeesve sikoltozott és e sikoly fájdalmasan tépte az ifju szivét, ki ostorcsapásokkal és a sarkantyuval egyre gyorsabb futásra ösztökélte szegény lovát.

Egy folyam zugása lett hallható, s az elvadult ló feltarthatatlanul vágtatott feléje.

A szép nő már csendes volt, csak sötét szeme meredt leirhatatlan rémülettel szörnyü végzete elé.

Hiába vágtatott kétségbeesve lengő sörénynyel Zajovszky paripája, a szép nő lova percz alatt berohant a zugó folyamba s a lovagnöt lesodorta róla a sebes áradat.

A gróf is a folyamba vágtatott, jó paripája megküzdött az árral és a szép fiatal nöt nyergébe emelte, ki nedvesen, eszméletlenül pihent keblén.

A megmentett leány volt, de oly szép, oly végtelenül szép, hogy a gróf szive hevesen dobogott, midön karjai között tartotta.

Csókokkal boritotta édes arczát, nedves haját és sietve vitte kastélyába.

Midön berobogott az udvarba, a leány feleszmélt és csodálkozva emelte sötét, lobogó szemét az ifjura.

— Hol vagyok? — kérdé.

— Biztos helyen. Gróf Zajovszky György vagyok és nagysád a Zajovszky kastély vendégszerető falai között van. Lova a vizbe vitte, honnan oly szerencsés valék megmenteni kegyedet.

— Köszönöm uram, ön életemet mentette meg.

A gróf gyöngéden bocsátotta a földre szép terhét, aztán ő is leszállt és a kastélyba kisérte a leánykát, ki egy közelben fekvő mezővárosban lakó földbirtokos leánya volt.

Ezen esemény után a gróf gyakori vendég lett Darnóczy Gusztávéknál, Margit, a megmentett leány szüleinél.

A szülők nagyon szivesen fogadták a férfit, kinek leányuk életét köszönhették, de Margit még szivesebben látta.

A gróf szivét meghóditotta a szép leány.

Az ifju egész lényét fogva tartotta szenvedélyes szerelme.

Szeretett ő már máskor is, de mint erősen hitte, soha ilyen forrón, mint most.

Birni akarta a szép leányt.

Itt rejtve a világtól boldog életet kezdhet oldala mellett.

Elvonulva a társaságtól csak egymásért, csak egymásnak élnek majd kastélyában.

Csordultig volt szive szerelemmel, de nem mert nyilatkozni.

Félt, a remény által édessé tett bizonytalanságért kétségbeejtő valót becserélni.

Egy napon a gróf kilovagolt, csak akkor ijedt föl álmaiból, midőn lova Margit virágos kertje mellett megállott.

Most már belovagolt az udvarba.

Margitot a virágos kertben, orgona bokrok által képzett lugasban találta.

A piczi kezet, melyet mosolyogva nyujtott feléje, ajkai hoz vonta.

Már alkonyult.

A nyugvó nap bibor fátyolt boritott a távolban kéklő hegyekre, bearanyozta, pirosra festette a fehér világos fellegeket.

Margit büvös mosolytól sugárzó arczát az ifju felé forditotta.

— Nézze mily szép, gyönyörü alkony.

— Szeretem a természet szépségeit; de most sokkal nyughatatlanabb vagyok, sem hogy érdekelhetne, felelt az ifju bánatos hangon.

— S mi ád önnek okot nyugtalanságra?

A gróf keble nehezen lihegett, a vér fejébe tódult, szive lázasan vert, alig volt képes érthető hangokat kiejteni.

— Margit, szóljon őszintén, nem vette soha észre, hogy én kegyed iránt mennyire érdeklödöm, hogy én kegyedet mennyire szeretem.

A lányka szive örömtől dobbant meg, arczát édes pir boritotta el, lesütötte szép szemét és nem felelt.

A gróf térdre borult előtte.

— Oh ne hagyjon válasz nélkül, mert a folytonos kétség okozta izgatottság megöl... feleljen, édes Margit feleljen!... szeret-e?

Margit rá emelte könnytől csillogó szemét.

— Nem tudom... oh istenem... talán... meglehet, rebegé halkan.

Az ifju most már bátrabb lett.

— Mondjon drága angyal bizonyos választ. Nem szeret-e mást? akar-e enyém lenni?

— Akarok!... susogá a hölgy, saját bátorságától megremegve.

A gróf felugrott és keblére zárta azt az édes teremtést.

A leányka nyugodtan engedé, hogy az ifju átölelje karcsu derekát, ajkához tapassza forró ajkát.

A szülök örömmel beleegyeztek, hogy e frigy mielöbb megköttessék.

Az esküvő a lehető legegyszerűbb volt, csupán a menyasszony néhány rokona volt meghiva, a vőlegény rokonai már mind halva voltak.

Boldogan vivé szép asszonyát kastélyába a gróf.

Bevezette termeibe, megmutatott mindent, végre Margit boudoirjába léptek.

— Ki vagyok fáradva édesem, mondá Margit, engedelmeddel helyet foglalok itt.

Margit egy kerevetre ült, férje pedig leborult előtte.

— Édes kis feleségem, mától fogva te vagy a kastély urnője és az enyém is. Én féktelenül alávetem magamat akaratodnak. Csak arra kérlek, ne vágyj ki innen a csillogó üres nagy világ zajába. Légy boldog oldalom mellett. Legyen elég neked az, hogy te az én istennőm vagy.

— Kedves férjem, nem fogok innen soha sem elvágyni, ha mellettem maradsz. Nem kivánkozom sehová se innen. Hisz itt van a mennyország.

A gróf fölugrott és keblére vonta kedves feleségét, csókjaival halmozá el kezét, és kipirult, bájoló arczát.

— Édes urnöm!

— Édes uram!

* * *

Margit nagyon jó, nagyon kedves fiatal asszony volt.

A grófi kastélyt az üdv birodalmává varázsolta a szerelem.

Oly boldog volt Zajovszky, hogy bolyongásai után szerető fiatal asszony keblén pihenhetett meg.

Nem fogadtak látogatásokat, csupán Margit szülei jöttek néha, kikhez ellátogatott néha a fiatal asszony, de ritkán kisérte férje.

Nem szeretett kimozdulni kastélyából.

Báró Darnóczyéknak ugyan nem igen tetszett vejük zárkozottsága, de azért mégis meg voltak e házassággal elégedve, mert Margit nem kapott nagy hozományt.

Darnóczyék kis birtokára már ugyis sok teher nehezedett.

Egy napon a tornáczon együtt ült a fiatal pár.

— Oh milyen boldoggá tettél engem édes Margitom, szólt a gróf, nem hittem volna soha, hogy nélkülözni tudnám hosszabb időre a főváros szórakozásait és ime, hogy irtózom mind attól, mi töled csak perczekre is elválaszthatna. Oh mily jó itten!

Margit férjére emelte tündöklő, sötét szemét.

— Oh nagyon jó e pompás kis kastélyban, hol nem parancsol nekünk senki. Fejedelmek vagyunk. Nyugodtan élhetünk szerelmünknek. Nap nap után tünik, de mi nem törödünk azzal, hisz minden uj nap gyönyörüséget hoz nekünk.

Zajovszky neje keblére hajtotta fejét.

— Oh mily édes a te kebleden pihenni, aranyos Margitom. Milyen szép vagy te, mily remek. Oh én nem is értem, hogy voltál te képes belém szeretni.

Margit édesen kaczagott.

Alkonyult.

— Emlékezzél kis feleségem, folytatá Zajovszky, arra az alkonyatra, midőn én neked szerelmet vallottam, midön te enyém lettél.

— Oh nagyon emlékszem, ugy megdobbant a szivem, mikor te letérdeltél elöttem...

Már egészen beesteledett s még egyre ott csevegtek a házasok a tornáczon.

Oh, nagy volt a boldogság a grófi kastélyban.

81. fejezet.

Veress Géza titka.

Megyváry és Veress Géza hideg téli napon utaztak. Még távol volt a legközelebbi város s a hintó, mert a vasut ide nem vitt, nehezen döczögött a sárban.

A rablókat ügyes móddal eltávolitotta Megyváry.

Zarándfalvára utaztak. Zarándfalva az a mezőváros volt, hol Darnóczyék, Margit szülei laktak.

Megyváry és Géza hátradöltek a kocsi vánkosára, az utóbbi mély gondolatokba volt merülve; arczán bizonyos nyugtalanság tükröződött és ajka néha fájdalmasan megrándult.

Megyváry félig lehunyt pillái alól figyelmesen tekintett rá.

— Mi baja kedves Géza — szólalt meg végre — miért oly levert, oly nyugtalan?

Géza felsóhajtott, de nem felelt.

— Vagy nem akarja titkát velem, barátjával közleni? Ezt nem jól teszi.

— De mikor oly nehéz azt elmondanom.

— Csak nem szerelmes?

— De igen, felelt az ifju elpirulva.

— S ki hóditotta meg szivét, talán ez az ut volt olyan végzetes önre nézve?

— Oh nem uram, már rég óta szeretek, teljes két éve, hogy ideálommal megismerkedtem s azóta viszont se láttam, csak néha hallottam hirt felöle.

— Oly távol lakik kedvese?

— Itt Zarándfalván, most mind ez emlék felujul szivemben. Nyugtalanság fog el, vajjon nem-e másé Margit. Szülei, söt ő is két év előtt, midön nehány hetet Zaránd-

falván töltöttem, nagyon szivélyesen fogadtak. De két év hosszu idő, azóta sok minden megváltozhatott.

— Reméljen barátom, csak csüggedni nem szabad. Ismerik-e vonzalmát a szülök?

— Nem.

— De a leánynak vallott szerelmet?

— Soha se mertem azt tenni a büszke baronessnek, válaszolá Géza, s arcza lángvörös lett.

Megyváry igen csodálkozott ifju barátja naivságán.

— Akkor persze nem jól állnak az ügyek, de hogy lehetett ilyen bátortalan?

— Hogyan közeledhettem volna a leányhoz, mig nem volt biztos állásom, mig nem mondhattam neki: légy feleségem. Oh most se mehetek hozzá szerelmi nyilatkozattal, hisz még mindig nem tehetem nömmé!

— Gazdag-e a lány?

— Nem gazdag, atyja báró, de kis birtokán nagy a teher és nekem vigasztalás, hogy ök szegények. Hanem a leány tündöklö szépség, ha Darnóczyék egy télen át Pesten időznének, rajként támadnának a kérök, kik esengenék a Margit kezét.

Megyváry elmosolyodott barátja lelkesülése fölött.

— Kedves Géza, ön azt mondta elébb, hogy most sem kérheti meg imádottja kezét. Nos, én ezennel kinevezem önt jószágom igazgatójává. Ezzel az állással oly tetemes fizetés jár, melyből egy uri család vidéken igen szépen megélhet. Tehát most már nincs akadály, mely önt gátolná, hogy Margithoz közeledjék.

Géza majd felsikoltott örömében, hálásan szorongatta Megyváry kezét és szeme könnyekkel telt meg.

— Oh uram, ön engem örökre lekötelezett, istenem, mennyivel boldogabban megyek most Zarándfalvára. Látni fogom Margitot és megkérhetem kezét.

— Csak nyugodtan kedves Géza!

— Oh a ki szerelmes, az nem képes nyugodt lenni. Oh ha ismerné Margitot, milyen gyönyörü teremtés!

— Elképzelem.

— Oh uram lehetséges-e olyan tündöklő szépséget elképzelni? Nem. A képzelet ily remek alakot nem képes teremteni.

A zárkozott ifjut beszédessé tette a szerelem.

Örült, hogy jó barátja akadt, ki szivesen hallgatja ömlengéseit.

Mind az, mit két év óta keblébe zárt, napvilágra került e perczben, mint büvös pálcza érintésére földalatti kincsek kerülnek felszinre.

Megyváry igen megszerette Veress Gézát és érdeklődött szerelme iránt.

Most látta, hogy az ifju rideg külseje mily lángoló szivet takar.

A nap sugarai mint égető nyilak lövöldözték a földet, az egész tájék hóval volt boritva a téli napfényben.

A zarándfalvi házak feltüntek a láthatáron.

Géza felemelkedett a kocsiban, és mohó szemével majd elnyelte azt a kedves várost, mely imádott lányká-ját rejté.

Végre a városba értek.

A kocsi végig döczögött a rossz kövezeten.

Egy mellékutczában szép szabályszerü ház állott, öt ablaka az utczára nyilott.

Az ablakokban virágedények diszlettek.

Ide tekintett Géza mohón.

— Ez a Darnóczyék háza, — susogá Megyváryhoz s nagyra nyilt szemekkel leste, nem tekint-e ki a leány a virágokon keresztül.

Nem tekintett.

Szegény Géza, midőn már más utczába fordultak és a ház nem volt látható, még akkor is egyre visszanézett.

Megyváry sajnálta a fiut. Jól ismerte ő a szerelem gyötrelmeit. Oh Málnássy Margit! gondolá magában.

A fogadóba értek és két egymás mellett levő szobát rendelt Megyváry s minthogy az ut mindkettőjüket megviselte, az étterembe léptek, hogy gyomruk türelmetlen követelését kielégitsék.

Az ebédet jóizüen fogyasztották el.

Veress Géza az uton szivarokat vett és most kivette a papirt, melybe gyöngyölve voltak, Megyváryt megkinálta, mindketten rágyujtottak.

Füstölés közben közönyösen tekintett az előtte heverő papirdarabra, mely egy pesti ujság egyik számából volt tépve és Margit egybekelését tartalmazta gróf Zajovszky Györgygyel.

Veress Géza elsápadt s szótlan nyujtá át Megyvárynak.

Megyváry elolvasta, aztán igy szólt:

— Ne csüggedjen! a jövő még mienk lehet!

---

82. fejezet.

Az esküdtszék előtt.

Pest főváros minden zugában élénken érdeklődtek egy eset felett.

A kettős gyermek csere, melynek főszerepvivője, a két Zelma kisasszony, egy herczegnő, egy rendőrkém s két dajka.

Alig várják a tárgyalási napot az esküdtszék előtt.

Végre bekövetkezett a nagy nap; a tárgyaló-terem minden zuga tömve volt, pedig a tárgyalás még csak egy félóra mulva fog megkezdődni.

A hallgató közönség a legérdekesebb dolgokra van előkészülve.

Egymásnak fogadást ajánlanak. Mindenki avval dicsekedik a másiknak, hogy ő jobban tudja a dolgok állását.

— Én Puskint, az öreg szolgát ismerem, mond az egyik,

s töle hallottam, nem egyszer mondá fejét rázva „itt csalásnak kellett történie.“

— Én meg tegnap hallottam, hogy az állitólagos rendörkém meg az orosz dajka senki más, mint az, utolsó garas“ korcsmájából kikerült két csaló, mond a másik.

— Majd elverik rajtok a port, mond a harmadik.

— Csend, szólának most mindannyian, jönnek.

A birák szobájának ajtaja csakugyan megnyilt s rajta tizenkét komoly férfiu hivatalos ruhában jelent meg.

A birósági szolga meggyujtá a zöldasztalon levő két gyertyát.

A gyertya közé tétetett a kereszt s az előtt egy halálfej volt látható.

Néma csend lett.

Balról is megnyilt az ajtó s azon kiléptek, a Zimielsky Erna herczegasszony tiszta feketében, a két Zelma, a volt rendörkém és a két dajka.

A hallgatóság visszafojtott lélegzettel figyelt.

Hosszadalmas csend állt be.

Lassu, méltóságteljes hangon szólt az esküdtszék elnöke:

— Figyelmeztetem a meghitelendő tanukat, hogy az igazság szent érdekében, teljes tiszta hitük szerint valljanak. Szolgáljon vezér eszméül az a szent és csalhatatlan érzés, mi az anyát valódi gyermekével összefüzi. Gondolják meg a tanuk, hogy igaztalan vallomásuk alapján elválasztanák a szerető anyát a szenvedő gyermekétől. S ez által egy hosszu ember öltön által a szenvedések egész tárházát nyitnák meg a tanuk hamis vallomása által a gyenge nöre, kitől megvonnák az anyai szeretet mézét s taszitanák igaztalanul a kétségbeesés bonyodalmas sivár utjára. Mig egyrészt is ismételten hivatalosan felszólitunk titeket, ti megjelent tanuk, hogy lelketek tisztaságának megóvása mellett tanuskodjatok, addig egyszersmind figyelmeztetünk, hogy tudományunk és meggyőződésünk teljes latba vetésével fogunk

iparkodni az igazság fonalát követve világosságot deriteni e homályos ügybe.

Az elnök hangja az érzéstől reszketett — szavai a szivekhez szóltak.

A tanuk arczvonásain jól ki lehetett venni, hogy mindenki erősen feltette magában, csupán és egyedül igazságot vallani.

Erre az esküdtszék jegyzője érczes hangja lőn hallható.

— Pawlowska Vanda lépjen elő!

A lengyel tolmács intett a herczegi ház volt dajkájának. Ez előlépett.

— Hány éves ön?

A tolmács lengyelül ismételte a kérdést.

— Negyvenhét, volt a válasz.

— Vallása?

— Rom. kath.

— Családi állapota?

— Özvegy.

— Volt e már büntetve?

— Soha.

— Mit tud ön a gyermekcsempészetről?

— Három napos lehetett a gyermek, kezdte a dajka, midőn apja, Zimielsky Fedor herczeg magához hivatott s pisztolylyal kezében arra kényszeritett, hogy a kis Zelma herczegnőt vigyem kedvesének, a szép Mariettának házába.

E nyilatkozatra a két Zelma fülig pirult.

A hallgatóság a karzaton morogni kezdett, a kedélyek ennyi szivtelenségen fel voltak háborodva.

— Tehát ön kényszerből végrehajtotta a gonoszságot?

— Igen.

— Mit kapott e szolgálatáért?

— Tizezer rubelt.

— Mit tett ön a pénzzel?

— Házat vásároltam s éltem csendesen.

— Miért nem tett ön feljelentést ez esetről?

— Mert esküvel igértem, hogy soha senkinek sem szólok a dologról.

— Nem tudta ön, hogy az ily eskü nem érvényes?

— Ezt nem tudtam.

— Nem kinozta önt sohasem lelkiismerete?

— Nem, mert az tudtam, hogy a gyermeknek jó dolga lesz, a mennyiben Mariettát vagyonilag csakugy ellátta a herczeg, mint törvényes nejét.

— Ha akkor nem tett följelentést, hogy van az, hogy most minden tartozkodás nélkül elmondja tettét?

— Zimielsky Fedor herczeg szavai tartottak vissza, melyek még most is fülembe csengnek.

— Melyek azok?

— Ha el találod árulni tettünket, ott, a hol talállak, fogom nyomorult fejedet szétlocscsantani.

— Gondolta ön, hogy a herczeg azt meg is tette volna?

— Feltétlenül hittem.

— S most már nem hiszi?

— Még most is hinném.

— S miért nem hiszi?

— Mert gátolva van ezt tenni.

— Hogy-hogy? kérdé a biró.

— A mennyiben a szibériai ólombányák lakója.

Hideg borzongást érzett a hallgató közönség minden tagja s felindulásuknak hangosan adtak kifejezést.

— Intem a hallgató közönséget — szólt az elnök, viseljék magukat nyugodtan s ne zavarják a tárgyalás menetét.

Csend lett.

— Megesküszik ön ezekre a vallott dolgokra?

— Kész vagyok rá.

A dajkát meghiteltették.

Következett a másik dajka kihallgatása.

— Kohlkoff asszony lépjen elő!

Miután ő vele is felvették a jegyzőkönyvet, következett vallomásának kihallgatása.

— Mit szól ön mindezekhez, miket Pawlowska asszonytól hallott?

— Esküszöm, hogy azokból egy betü sem igaz, — hogy e kigyó vallomása hazug.

— Mivel birja ezt indokolni? kérdi az esküdtszéki elnök.

— Az igazat mondom, esküszöm! mással nem tudom bizonyitani. De meg Alexandrow urral, kit szeremcsémre itt látok, erre a volt rendőrkémre mutatott.

— Ön az első tárgyalás alkalmával esküvel is bizonyitotta, hogy a szép Marietta gyermekét egy álarczos erőszakoskodása folytán a herczegi házba csempészte, s a csecsemő herczegnőt urnőjének házába vitte.

— Miért tette ezt ön?

— Az álarczos pisztolylyal fenyegetett s én engedelmeskedtem.

— Mit kapott ön e szolgálatért?

— Tiz rubelt.

— Nem többet?

— Egy krajczárral sem többet.

— Miért nem tett ön később e felől feljelentést?

— Mert az akkor idegen álarczos avval fenyegetett, ha elárulom titkát, egy golyót röpit agyamba.

— Látta ön az álarczost még máskor is aztán?

— Ugy szólván mindennap.

— Ismeri ön öt?

— Ismerem.

— Hogy hivják?

— Alexandrow Miklós.

Alexandrow összeborzadt.

— Hol van e férfiu?

Kohlkoff asszony hátra fordult, s Alexandrowra, a volt rendőrkémre mutatott.

— Itt van, mondá a dajka.

Hirtelen zugás támadt; a terem minden hallgatója átkozódva, szitkozódva, izgett, mozgott helyén s daczára az elnök többszöri felszóllalására sem csendesültek.

Ekkor az esküdtszéki jegyző harsány hangon figyelmeztette a közönséget, hogy az elnök kiüritteti a termet, ha a tárgyalás menetét zavarják.

A hallgatóközönség lassankint lecsendesedett.

Folytatták a tárgyalást.

— Tehát ön legjobb hitére vallja, hogy önnek állitása a valódi s Pawlowska asszony nem mondott igazat?

Alexandrow Miklós, ki eddig türelmesen hallgatott, most végre türelmét veszitve előlép s beszélni kezdett.

— Hallgasson, szólt az elnök, ha önre kerül a sor, lesz ideje hazudni eleget.

Alexandrow tagadólag rázta fejét, visszalépett előbbi helyére s hallgatott.

— Ön mindezekre, folytatá a biró, kész-e megesküdni?

— Kész vagyok.

— Mondja tehát: Én Kohlkoff asszony esküszöm az egy igaz élő istenre, lelkem üdvösségére, hogy a gyermeket én cseréltem ki s hogy az igazi herczegnő az, ki most herczegi anyjánál van. Isten engem ugy segélyjen! A dajka elfogulatlanul mondá a biró után a meghiteltetést.

A birák az eskütétel után összenéztek.

Ily botrányos dolgot hosszu birói pályájuk alatt sem tárgyaltak.

Mindegyik az asszonyok közül kész esküdni arra, hogy a másik hazudik s hogy a csempészetet ő követte el.

A hallgató közönség feszes várakozással ült helyén, lélegzetét is visszatartva.

Következik a harmadik tanu vallomása, illetve kihallgatása.

— Alexandrow Miklós lépjen elő, mond az esküdtszéki jegyző.

— Tagadja-e ön, hogy pisztolylyal kezében fenyegette Kohlkoff asszonyt, hogy a csempészetre segédkezet nyujtson?

— Nem tagadom.

Általános felháborodást szült a tanu nyilatkozata, ki e nyilatkozatával magát vádlottá tevé.

— Tehát ön is azt állitja evvel, a mit Kohlkoff asszony, azt tudniillik, hogy a valódi herczegkisasszony az ujonnan megkerült.

Zelma felsóhajtott.

— Az ellenkezőt állitom.

— Ah — ah, kiáltának a birák s a hallgató közönség között nagy mozgás támadt.

— De ha ön nem tagadja, hogy pisztolylyal kezében kényszeritette Kohlkoffné asszonyt a csempészetre, ugy — csak az ő eskütéte mellett bizonyit.

— Mellette is, ellene is.

— Szóljon tehát az igazság érdekében, ha volna pont, melyet a bíróság nem ismer vagy nem ismerhet.

Szóljon tartózkodás nélkül.

— Tényleg Pawlowska asszony követte el a csempészetet.

— Hazudsz sátán, orditá magánkivül Kohlkoffné asszony.

— Hagyjon elbeszélnem, kéré Alexandrow az asszonyt.

— Legyen nyugodt, szólt a biró Kohlkoffnéhoz.

— Tehát, mint mondom, a csempészetet Pawlowska asszony eszközölte, megbizta-e a herczeg evvel vagy nem, azt nem tudom — de azt hiszem, igen. Én az orosz államrendőrség közege voltam akkor, ki e bünténynt felfedeztem. A herczeget és kedvesét ismertem személyesen: a szép Marietát szerettem.

Igy történt, hogy őket fel nem jelentettem. De miután tartottam attól, hogy a dologra rájönnek — a gyermekeket minden feltünés nélkül valódi szülőjükhöz visszacsempésztem.

E czélra használtam fel Kohlkoffné asszonyt. Ugy, hogy mindegyik gyermek saját családi tüzhelyén nevelkedhetett fel.

E nyilatkozatra általános tetszésének adott kifejezést a hallgató közönség s a volt rendőrkémet ujjongva megtapsolták.

Zimielsky Erna herczegnő félő pillantást vetett a magától eltaszitott Zelmára.

Zelma látta anyja pillantását s öröm sikolylyal borult lábai elé, átfonván karjaival térdét.

— Anyám, édes jó anyám, zokogott a leány magánkivül.

A birák és a hallgató közönség meghatva nézték e jelenetet.

Zelma, a másik, a szép Marietta lánya, szemlesütve, szomoruan állott mellettük s hidegen nézett maga elé.

Tünödött, látott egy tizenegy águ koronát, melynek ágai egyenkét mosódtak el szemei elöl.

A hiu teremtés inogni kezdett s mielött valaki feltarthatá — végig vágodott a zöld asztal előtt a padolaton.

— Elájult, hangzék minden felöl.

— Vizet, vizet!

— Fel kell éleszteni a szegényt.

A törvényszéki orvos csakhamar elősietett.

— Egy kis ájulás, mondá, semmi egyéb.

A leány kis vártatva magához tért.

A tárgyalást folytatták.

— Mivel birja ön állitását igazolni? kérdé az elnök.

— Az első csempészetet Pawlowska asszony, a másikat a visszacserélést pedig Kohlkoff asszony követte el. Ők egyike sem tudták a dolog minden részletét, én tudtam mind a kettőt. Azonkivül még egy érvem van, melyet legutoljára hagytam.

— Halljuk, mond az elnök.

— Az igazi Zimielsky Zelma herczegnőnek a jobb karján ép oly anyajegye van, mint a herczegi anyának.

— Oh, hogy ezt elfeledtem, kiáltá a volt herczegi dajka.

— Honnan tudja ön ezt, kérdé az elnök.

— A csempészet alkalmával hallottam ezt a herczegi szülésznőtől, ki akkor titkon értesitette a rendőrséget a dologról.

— Felhivom tehát, szólt az elnök, herczegségedet s az ifju herczegnőt, méltóztassanak a mellékszobába vonulni az anyajegy konstatálása érdekében. Felhivom a törvényszéki orvos urat e jegyek szemlélésére.

A felhivottak engedelmeskedtek, a szemle gyorsan megtörtént.

A hallgatóság feszes várakozásban volt.

Egyszerre csak nyilik az ajtó s rajta a törvényszéki orvos, Zimielsky Erna s a piruló Zelma léptek be.

— Tekintetes esküdtszék, a tanu vallomása csakugyan igaznak bizonyult, az anyajegy egy és ugyanazon a helyen van a két herczegnőnél.

Következett a volt rendőrkém meghiteltetése.

Az esküdtszék Erna herczegnő törvényes leányának az eltaszitott Zelmát nyilvánitotta ki, ki örömrepesve s boldogan hagyta el az esküdtszéki termet.

Utánuk kullogott a szép Marietta Zelmája, ki szint oly szép volt, mint anyja.

Alexandrow iparkodott őt vigasztalni, ő azonban durczásan elfordult töle.

83. fejezet.

Málnássy Béla a szerb rablók között.

Málnássy Margitnak, hogy Megyváry börtönéből megszabadult, első dolga volt Kossuth Lajost értesiteni, hogy az az ember, ki Jankunak, a havasok királyának pénzt visz — Lazáre.

Kossuth Lajos Verő Aladárt azonnal utnak inditotta egy kis csapat kiséretében, melynek vezérévé tette.

Verő Aladárnak sulyos megsebesülése után ez volt az első szereplése. Kossuth is értesült Verő esetéről s a fiatal hadnagyot főhadnagygyá nevezte ki.

Verő el is indult, de sikerrel nem járt, mert Lazáre átadta a pénzt a havasok királyának, s vissza is tért Bécsbe, s az osztrák kormány mint tudjuk, ujabb megbizatást adott neki, melyet később fogunk elbeszélni.

Verő azóta sehol sem mutatkozott. Senki sem tudta, hogy hová lett?

Kossuthnak feltünt ez.

— Talán elesett utközben, mondá Málnássy Margitnak.

— De hová lett csapatja?

— Megfoghatatlan.

— Bizzunk a legjobban, mondá Margit.

— Szegény Verő, nagyon derék ifju volt. S igazán sajnálnám, ha valami baja lett volna. De most egy ujabb megbizásom volna fivére számára, ha ugyan tudnám, hogy hol van. Félek, hogy talán ő is elpusztult valahol.

— Fivérem éppen ma reggel érkezett Debreczenbe.

— Hogyan, a fivére itt?

— Egy óra mulva kormányzó urnál lesz, mondá Margit.

— Ennek igazán örülök.

Málnássy Margit könnyedén meghajtá magát s elsietett.

* * *

Egy óra mulva már Málnássy Béla állott a kormányzó előtt.

Kossuth üdvözlé őt.

— Ez a hasonlatosság! suttogá magában.

— Mindenekelőtt mondja el, hol volt eddig? kérdé Kossuth nyájasan.

Málnássy Béla elpirult.

— Minek fárasztanám kormányzó urat küzdelmeim elmondásával, mondá némi kis szünet után.

— Érdekel sorsa, mint minden igaz magyar hazafié, viszonzá Kossuth.

— Sulyosan megsebesültem, viszonzá Béla, s hosszu ideig feküdtem egy jó szivü magyar háznál, a hogy felgyógyultam, siettem ide Debreczenbe.

— S már teljesen jobban van? kérdé Kossuth.

— Teljesen, viszonzá Málnássy Béla.

— Akkor bátran elküldöm önt Délmagyarországba a szerbek közé. Egy titkos levelet adok át önnek Damjanich számára, és szeretném, ha valami hirt hozna nekem Dénessyről és Woronyeczky herczegről. Ide és tova két hónapja lesz, hogy semmit sem tudok róluk. Pedig a fiatal lengyel herczeg és a nemes magyar ifju sorsa igen érdekel.

— Mikor induljak utnak? kérdé Málnássy Béla.

— Holnap délben, felelé Kossuth.

Málnássy Béla eltávozott Kossuthtól és másnap délben lovára ülve gyorsan ügetett könnyü paripáján tova, kitüzött czélja felé.

Két nap mult el, midőn egy sürü erdőségbe érkezett.

Az idő estére járt, s Málnássy Béla jól sejtette, hogy már közel van a szerb határhoz.

Egészen sötét lett, s Málnássy Béla leszállva lováról, melyet egy fához kötött, alkalmas helyet keresett ki a sürüségben, hol megpihenhessen.

Szerencsére egy kis elhagyott kunyhó félét talált, hová behuzódott, hogy magát a hideg ellen megvédje.

Alig, hogy belépett a kunyhóba, s épen lenyugodni készült, midőn egy dörgő hang reá kiáltott:

— Hé, ki vagy?

Bélának alig maradt ideje válaszolni, midőn két ember egyszerre Béla mellének szegezé pisztolyát.

— Beszélj, ki vagy, kérdé az egyik, s mond el mi járatban vagy?

— Magyar honvédtiszt vagyok, felelé Málnássy Béla hirtelen, tagadása ugy sem használt volna semmit, mert ruhája elárulta volna kilétét.

— S mi a neve?

Málnássy Béla egy perczig tanakodott, vajjon megmondja-e, mert a nagy sötétségben nem látta kikkel van van dolga.

— Nos, fog-e válaszolni?

— Ambrus Béla, felelé Málnássy gyors elhatározással, gondolván, ha nem ismerik, mindenesetre jó lesz föl nem födöznie magát.

— Tehát tisztelt Ambrus ur, legyen szives követni minket. Ne féljen, semmi bántódása sem lesz. Hadd tudják a magyarok, hogy milyen lovagiasak a szerb rablók.

— Tehát szerb rablók közé kerültem? mondá magában Málnássy Béla. Magamért nem remegek, de roppantul aggaszt, hogy megtalálják nálam a Damjanichnak szóló levelet.

— Megengednék talán, kérdé Málnássy Béla, hogy lovamra üljek?

— Tehát önnek lova is van? kérdé az egyik, ki ugy látszik, a rabló főnök volt.

— Ide kötöttem az egyik fához. Mint látom, önök is lovon vannak, s igy lovagiasságuktól elvárom, hogy engem sem hagynak gyalog kullogni maguk után. De nagyon kétlem, hogy ebben az óriási sötétségben messzire haladhatnánk!

— Oh mi jól ismerjük az utat. Tessék tehát felülni a lovára.

Málnássy Béla nem hagyta magának kétszer mondani a dolgot, eloldotta lovát a fáról, és szürke paripájára pattant, gondolva, hogy majd kereket old valahogy két kellemetlen utitársa mellől.

Málnássy a két rabló mellett lovagolt.

— Sziveskedjék a középen lovagolni, mondá az egyik rabló, de el is felejtettem magamat bemutatni. Én Harusics Lázár szerb rablófőnök vagyok.

Málnássy Béla nem győzött eleget csodálkozni a szerfeletti udvariasság fölött, melylyel a szerb rabló főnök iránta volt.

— A szerbek, gondolá magában, inkább kegyetlenek szoktak lenni.

Egyetlen gondolata volt, hogy mikép szabaduljon ki helyzetéből. Biztos volt benne, hogy a rablók kikutatják, s akkor megtalálják a levelet.

Gondolatát gyors elhatározás követte.

Hirtelen megsarkantyuzta lovát, s gyorsan tova iramodott lovával.

A két szerb utána.

Málnássy Béla minduntalan irányt változtatott a sötétségben, s csak a véletlen különös szerencséje, hogy össze nem zuzta magát lovával együtt a sürü fák között.

Egy órai lovaglás után Málnássy leszállt lováról.

A szegény pára már alig lihegett.

Málnássy Béla ujra megkötözte lovát az egyik fához, s ő maga leült a földre, s hallgatodzott.

Egyszerre lódobogás hangzott.

Málnássy nem tudta, mihez kezdjen. Félt, hogyha felül lovára, s tova vágtat, ujra a két rabló kezei közé kerül.

A két lovas szerb mindjobban közeledett.

Málnássy felkelt ülőhelyéről s lélegzetét vissza fojtva egyik fához huzódott.

A két lovas éppen mellette lovagolt el.

Ekkor Málnássy paripája nyeritést hallatott.

— Ah itt van a mi szökevényünk, mondá az egyik, kiben Málnássy Béla Harusics Lázár hangját ismerte fel.

A két szerb rögtön leszállt lováról s Málnássyhoz lépett.

— Kérem, üljön fel ujra lovára s kövessen minket. Remélem, hogy másodszor nem fog megszökni. Különben kénytelen lennék önt halállal sujtani. Pedig igazán sajnálnám.

Málnássy Béla nem tehetett egyebet, minthogy megadja magát. Ellenállása nem sokat használt volna a két óriási szerb ellenében.

Nyugodtan követte tehát a rablókat, kik a középre vették öt.

Ekközben hajnalodni kezdett s az erdőből még mindig nem értek ki.

Végre már egészen reggel lett, midön Harusics Lázár s társa megállott.

— Itthon vagyunk, mondá Harusics Lázár. Elértük lakásunkat.

Málnássy Béla csodálkozva tekintett körül, mert sem házat, sem kunyhót nem birt az egész láthatáron felfedezni.

Ekkor Harusics Lázár egy sürü bozótok között mohhal és cserjével betakart ajtót emelt fel, mely egy sötét, mély földalatti folyosóba vezetett. A lovak már tudván a járást, maguktól bementek, s Málnássy Bélának sem maradt más hátra, mint követni a két rablót.

— Mi történik itten? kiáltá egy harsány hang.

K. 50.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

84. fejezet.

A branyiczkói győzelem.

— Rajta legények, mulassatok! Rövid az élet, örök a sir!

E szavak, melyeket egy tábornoki ruhába öltözött deli férfiu mondott, nagy élénkséget keltettek a lőcsei nagy korcsmában mulató magyar honvédek között.

— Tábornok ur, melyiket parancsolja, lépett közelebb egy barna arczu honvéd, ki ügyesen bánt a hegedüvel.

— Fiam, te czigány vagy, ugy-e?

— Igen, felelt a czigány vigyorogva.

— Huzd a verbunkost.

A barna legény katonásan tisztelgett.

— A verbunkost, szóla fenhangon a többi czigányhoz, s ezek mintegy varázsütésre huzták a hegedüt:

Muzsika szól trombitálnak
Csapj fel öcsém katonának.

A legények, kik eddig kedvetlenül töltögettek a poharakba, most kancsóstul hajtottak egyet-egyet a garatra s kipattantak a terem közepére.

— Ide Hanna, a ki teremtadtád van, szólt egy hetyke honvéd s megragadott egy bámuló lőcsei leányt s járta vele a verbunkost.

A német eredetü lőcsei leány csak nehezen czammogott a tüzről pattant legénynyel a tánczba, de midőn látta a legény tüzes tánczát, szégyelte, hogy gyengén tánczol, összeszedte magát s csakhamar utánozni kezdte tánczosának minden mozdulatát s oly ügyesen, hogy a tánczosok lassankint abba hagyták a tánczot s bámulva állták körül a tánczcznak melegedett német leányt és a vitéz honvédet.

— Igy, igy, tapsolt kezével a tábornok s örömtelten nézte őket.

A czigány elfáradt, a honvéd ruhába öltözött czigányprimás befejezte a nótát.

— Gyere ide angyalom, szólt a tábornok a lányhoz, hadd csókollak meg.

A leány elpirult s tétovázva állott tánczosa előtt.

— Eredj hát angyalom, mondák neki mindenfelöl s felkapták a lányt s vitték Görgey Arthur elé, mert ő volt a tábornok, ki mulattatá legényeit.

— Nesze szép tánczodért édes lányom, s homlokon csókolta a lányt.

A tábornok eme leereszkedő apai viselete jó vért szült s a legények eszeveszetten tánczoltak, sokszor még akkor is járták, ha a czigány huzni már nem birta.

— Hej de vig itt az élet — szólalt meg Görgey háta mögött egy hang.

Görgey visszafordult.

— Isten hozott, Guyon.

— Adjon Isten tábornok ur, szólott Guyon, s katonásan tisztelgett.

Egy darabig nézték együtt a mulató honvédeket s aztán Görgey karon fogva Guyont, elhagyták a csapszéket, hogy egy másikba menjenek.

— Tábornok ur, szólalt meg Guyon, neked különös czéljaid vannak a legénységgel. Mind leitatod őket!

— Nincs semmi czélom, felelt Görgey; csak ki akarom üzni fejökből a félelmet. S nevetve akarom kergetni a halálba, mert népünknek egy rossz tulajdonsága van, szólt gondolkodva Görgey.

— S mi az? kérdé Guyon.

— Ha népünk gondolkodik, buskomorságba esik. Azt akarom tehát, hogy ne gondolkozzék. Lássa a nép, hogy a haza nincs elveszve. Ily hangulatban rohanjanak a tüzbe. Higyjék, hogy az ágyuszó üdvlövöldözés, mely hazánk

szabadságát hirdeti. Ne higyjék, hogy az ágyuszó halálharang.

— Tökéletesen igazad van, tábornok ur.

Ezzel betértek egy másik csapszékbe.

Itt is vigan folyt az élet, egy honvéd épen Görgeyt éltette kezében pohárral.

— Éljen dicső hadvezérünk — ugymond — ki hivatva van megmenteni az országot az ellenségtől s vissza állitja majd ügyes hadvezéri müveleteivel az annyira féltett szabadságunkat.

— Éljen Görgey, éljen a hadvezér!

— Éljen a szabadság!

— S éljen a verbunkos! szólt most az ajtó mellől egy érczes hang.

Mindnyájan visszafordultak s felismerték Görgeyt.

— Isten tartsa vezérünket drága születés napjától még száz évig, kiáltá a szónok s poharat ragadt s vitte a tábornokhoz — ki a felajánlott poharat elfogadta s koczczintott a honvédekkel.

— Mulassatok legények, majd holnap beszélek veletek.

— Éljen! éljen! harsogák a legények, mert tudták, hogy mit tesz az, ha a vezér beszélni akar a legényekkel.

— Rajta czigány, huzdd a vonódat, ide a fülembe, drága vezérünk születésnapján mulatni óhajtok, kiáltá az előbbeni szónok.

Görgey látván, hogy itt fölösleges a kedvcsinálás, feltünés nélkül elhagyta a csapszéket.

— Velem tartasz, kérdé Guyont Görgey, sorra akarom járni a csapszékeket. Látni óhajtom a hangulatot. Tudod, hogy holnap nagy napunk lesz.

— A mint tetszik, felelt gróf Guyon s ment Görgeyvel.

Egy jó órahosszat járt a két förangu tiszt egyik korcsmából a másikba.

Görgey értette, miként kell a legényekkel bánni s

szerették is őt akkor még mindnyájan s örömmel engedelmeskedtek neki.

— Ideje lesz vendégeinkhez visszatérni, mondá Görgey.

— Bizony ideje lesz, felelt gróf Guyon, engem biztak meg, hogy keresselek fel téged tábornok ur.

— Te nem szóltál nekem erről, Guyon.

— Nem, mert tudom, hogy szükséges a legénységnek látni vezérét s e törekvésedben nem akartalak gátolni.

E szavakkal indultak a nagy szálló felé, hol Görgey születés napjának ünneplésére a tisztek fényes estélyt rendeztek.

— Megállj gróf Guyon, szólt hirtelen Görgey. Még a főörsöt is meg akarom vizsgálni, látni akarom, elég éberek-e?

E szavakkal visszafordult a két férfiu s meggyorsitott léptekkel indultak a főörs felé.

Utközben egy czirkáló őrcsapattal találkoztak.

— Megállj, ki vagy? szólt az örsvezető.

Miután beesteledett, nem vevé észre, hogy a megállitott maga a tábornok.

— Görgey, volt a válasz.

— Mehetsz, szólt a hivatalos buzgósággal eltelt örsvezető s folytatta utját.

— Tetszik nekem a gyermek, mondá Görgey nevetve Guyonhoz, majd utána kiáltott a csapatnak: Megállj csapat!

S a kis csapat rögtön megállt, Görgey egészen közel lépett az örsvezetőhöz s ennek lányos arczába tekintett.

— Hogy hivnak fiam, kérdé a tábornok.

— Zelmay, felelt az ifju.

— Hány éves vagy?

— Tizenhét, volt a válasz.

—Leánynak is beillenék, oly szép, sugta Görgey Guyonnak.

Görgey katonásan tisztelgett, mit a fiatal örsvezető viszonzott s aztán indultak egyszerre különböző irányban.

Csakhamar elérkeztek a fővártára, Görgey megvizsgálta

még az egyes őrszemeket is, miután meggyőződött afelöl, hogy mindannyian éberek, nyugodtan távozott.

Mikor a fényesen diszitett terembe léptek, a tisztek derekasan mulattak s a lőcsei szép nőknek emlékezetessé tették e napot.

Görgey sorba járta a hölgyeket, mindegyiknek egy bókot mondva, végre gróf Guyonnal s még nehány vezérkari férfival letelepedtek egy mellékszobában, a kártyaasztal mellé.

Mig a nagy teremben ilyképen folydogált a mulatság, addig egy kis mellékteremben izgatottan járt fel s alá egy fiatal hadnagy.

— Megfoghatlan, mormogá, hol marad oly soká. Tán baja esett.

Alig mondá végig gondolatát, midön felpattant az ajtó s egy csinosan öltözött ifju honvéd lépett be rajta.

— Isten hozta Zelmay, ugrott elé a hadnagy s kezet szoritott a vendéggel. Hol volt oly sokáig? kérdé aggódva.

— Örjáraton — volt a válasz. Találkoztam Görgeyvel is. Megállitott őrcsapatommal együtt.

— Miért, hisz az nem szokás.

— Mert hibáztam, mondá élénken Zelmay.

— Hogy, hogy? kérdé a hadnagy érdekkel.

— Először én állitottam meg őt, kértem töle a jelszót.

— Na hisz az rendén van, szólt a hadnagy.

— Igen, de aztán azt mondtam, neki mehetsz!

— Hahaha, nevetett hangosan a hadnagy s vele együtt nevetett Zelmay örsvezető is.

— Jöjjön, menjünk ki a szabad levegőre, beszédem van önnel a holnapi napot illetőleg.

A hadnagy karonfogta a fiatal önkénytest s együtt hagyták el a termet, hol a tisztek mulattak.

— Zelmay ur, kérdé a hadnagy, a midön kiértek a csipös éji levegőbe, a mint hallottam, holnap Eperjesnek megyünk.

— Eperjesre? kérdé Zelmay.

— Igen Eperjesre. És pedig vagy hat ágyuval.

— Nehéz napunk lesz, szólt Zelmay.

— Miért gondolja?

— Schlick ellen megyünk, ki tudvalevőleg ügyes hadvezér.

— A legügyesebb hadvezér is szenvedett vereséget.

— Bár ugy volna, felelé a kis önkénytes.

— Azt akarnám Zelmay, mondá a hadnagy, hogy kitüntetné magát s a hadnagyi rangra emelhetnék, akkor ön is mindig köztünk lehetne.

— Én is azt óhajtom, mondá az ifju, egy mély sóhajt fojtva el.

Csendesen beszélgetve haladott a két barát a lőcsei főuton.

— Hallotta a lövést? szólt hirtelen a hadnagy.

— Nem hallottam, mondá az önkénytes, ki gondolataiba volt merülve.

— Itt baj történt, mondá a hadnagy s arra felé irányitá lépteit, a merről a lövést vélte hallani.

A hadnagy nem csalódott.

Az előőrsök egy idegent, ki a város felé közelgett, véltek felösmerni s rálőttek.

Az idegen nyomtalanul eltünt.

— Jöjjön kérem, szólt a hadnagy az önkénytes őrsvezetőhöz, ugy látszik, valamelyik őrszem lött.

Gyorsan a fővártához érkeztek.

— Mi baj, kérdé a hadnagy a fővártán álló honvédtől, ki felismerte a honvédhadnagyot s tisztelgett.

— Egy idegen kószált erre, mondá a közlegény, s miután többszöri felszólitásomra nem felelt, löttem.

— Eltaláltad?

— Nem tudom, felelt ez.

— De nem hiszem, mert különben jajgatott volna. Mely irányba löttél?

A közlegény kezével mutatta az irányt.

A hadnagy s barátja gyorsan megindultak a jelzett irány felé.

Óvatosan néztek körül, botorkáltak a bokrok között, de nem találtak semmi gyanusat.

— Menjünk vissza, szólt a hadnagy türelmetlenül, térjünk nyugalomra, a legény bizonyosan tévedt.

Lassan gondolkozva ment a két barát egymás mellett, gondolatainak engedvén át magukat.

— Hadnagy ur, szólt egyszerre Zelmay. Hallja ezt az' óriási zajt?

— Hallom, szólt emez.

— Ugy látszik a csárdában mulatók ütnek ily nagy lármát.

A zaj folyton növekedett.

— Siessünk, szóltak egyszerre mindketten.

— Itt lármáznak, mondá Zelmay s a korcsma kilincsére tette a kezét, s csakhamar benyitottak a korcsmába.

Éktelen zajt csaptak itt a honvédek, mind egy csoportban voltak s valakit körülvettek.

— Üsd agyon — üssük agyon a gaz árulót, hallatszék mindenfelől.

— Puskát ide, hadd lövöm le az osztrák kémet.

— Kém vagy, ugy-e? kiált egy honvéd.

— Ne tagadd kutya, szólt egy másik.

— Itt a puskám, rohant a harmadik.

— Ne bántsátok, inkább felakasztjuk, szólt ismét egy másik.

— A kémnek akasztófa s nem golyó kell, orditozának sokan.

— Mi történik itt? kiáltá egy harsány hang, tulkiáltva valamennyit.

Mindnyájan hátranéztek.

— Egy osztrák kémet fogtunk, jelenté tisztelegve egy

közhonvéd a hadnagynak, mert az volt, ki most a csárdába lépett.

— Hozzátok ide elém, parancsolta a hadnagy.

A legények engedelmeskedtek, s a hadnagy csakhamar egy osztrák tiszti egyenruhába öltözött férfiut látott maga előtt.

— Málnássy, szólt az osztrák kém, Bélám, téged az Isten vezérelt ide.

— Ki vagy, kérdé Málnássy Béla, — ki megszabadult a szerb rablók közül, mint azt a következő fejezetek egyikében elbeszéljük, — mert ő volt a fiatal hadnagy, ki meglepetve állt az osztrák tiszt előtt.

— Én vagyok, felelt örömittasan az osztrák tiszt s lekapta az álszakállt.

— Te vagy Verő? csodálkozék Málnássy s egy pár pillanatig nem birt szóhoz jutni. Hát csakugyan áruló lettél?

— Oh ne beszélj igy kedves barátom, szólt kedvetlenül Verő. Egy fontos szolgálatot jöttem tenni ügyünknek s e részeg honvédek majdhogy agyon nem vertek.

— De hisz te vérzel.

— Oda se neki.

— Ki merte bántani hazánk fiát? kérdé szigoruan Málnássy Béla.

Siri csönd lön.

— Ezek közül senki, szólt Verő, egy őrszem lőtt rám, a mint a városba igyekeztem. De most egy kérésem van hozzád, kedves Bélám.

— Szolgálatodra állok.

— Vezess Görgeyhez, fontos közlendőm van vele.

— Előbb bekötjük sebedet, mondá gyorsan Málnássy, még marad elég idönk a többire.

Verő engedé sebeit bekötni, a részeg honvédek ideoda kapkodtak, most egyszerre mindenki előzékeny akart

lenni, midön meghallották, hogy Verö tulajdonképen magyar tiszt s mindenki bámulattal csüngött arczán.

— Ugy most mehetünk, ha ugy tetszik, szólt Málnássy, miután beköté sebeit.

— Elég volt mára fiuk, kiáltá Málnássy Béla a legényekhez, térjetek nyugalomra, holnap indulunk.

Azzal sarkán fordult s mindhárman elhagyták a csárdát.

— Ha csak egy perczczel később toppansz e csárdába, hült tetememet találhattad volna, szólt Verö Aladár s megrázkodott. Fontos dolgokat kémleltem ki s ezekkel együtt szálltam volna sirba, ha nem jösz megmentésemre.

A két barát kezet szoritott.

Verö hálásan nézett Málnássyra.

— De hát miért is jársz osztrák egyenruhában?

— Hja tudod, mert ha magyar ruhába járnék, előbb keveredném bajba, de meg most már nem is lehet, mert egy idö óta osztrák szolgálatban állok.

— Tehát mégis? kiáltá Málnássy.

— Lassan, szólt Verö, hadd magyarázzam ki magam.

— Kérlek tedd ezt, de hamar, szólt szigoruan Málnássy.

— Nézz ide, mondá Verö, s kebléből egy iratot vonszolt elö, látod az ajánlatot?

— Dornheim herczeg, olvasá csodálkozva Málnássy.

— Érted-e már?

— Nem értem.

— Nos hát figyelj, elmondok mindent. Arról van tudomásod, hogy Dornheim herczeget megmentettem?

— Azt tudom.

— Nos hát akkor ö felajánlotta Windischgrätz herczeg pártfogását. Sejtesz már valamit?

— Még mindig semmit.

— Én, hogy hazámnak szolgálatot tehessek, végre elfo-

gadtam Windischgrätz ajánlatát, osztrák kém lettem s egyuttal főhadnagygyá is kineveztek.

— Osztrák kém s főhadnagy? kiáltá Málnássy megbotránkozva.

— Osztrák kém, felelé Verő gyorsan, de csak szinleg, hogy hazámnak igy fontosabb szolgálatot tehessek.

— Ah most már értelek. Bocsáss meg, hogy csak egy perczig is kételkedtem benned.

A két barát ismét kezet szoritott.

— Most tehát vezess gyorsan Görgeyhez, mert mit felfedezni fogok neki, annak hasznát veszitek.

A három alak meggyorsitá lépteit.

Zelmay mindeddig mélyen hallgatott, de többször nézett kérdően Málnássyra.

— Oh bocsásson meg, kedves Zelmay, egészen elfeledtem önt barátomnak bemutatni. Van szerencsém ez urakat egymásnak bemutatni. Verő Aladár, Zimielsky Zelma herczegkisasszony.

— Ah — Zelma herczegnő, kiáltá csodálkozva Verő. Ön itt? S ebben az öltözékben?

Zelma mélyen elpirult s kezet nyujtott Verőnek.

— Lásd kedves barátom, mondá Málnássy, honleányaink is küzdenek velünk.

— Szükségünk is van most mindenkire, mert a haza végveszélyben forog. Csak gyors s erélyes küzdelem az ár, melyen imádott hazánk szabadságát visszahódithatjuk.

A három barát vig társalgás közötť ért a nagy szálló elé, hol a táncz még mindig folyt.

Belépve a nagy terembe, Verő egyenruhájában általános feltünést keltett.

Ő ezzel nem törődött s haladék nélkül felkereste Görgeyt.

Görgey még mindig a kártya asztal mellett üldögélt a vezérkari férfiakkal.

A mint meglátta az osztrák egyenruhás tisztet, homlokát ránczba szedte s kérdően tekintett Málnássyra.

— Egy osztrák tiszt óhajt tábornok urral sürgösen beszélni, szólt, katonásan összeütve sarkantyuját, Málnássy.

— Szolgálatjára állok, szólt mogorván Görgey a nélkül, hogy ülőhelyéről felkelt volna.

Egy pillanatig kérdően néztek egymásra.

— Tessék csak tartózkodás nélkül szólani, mondá Görgey német nyelven az osztrák tiszthez.

Az osztrák tiszt meghajolt.

— Először engedje meg tábornok ur, hogy magamat bemutathassam. Én Verő Aladár, magyar honvéd tiszt vagyok — s hogy hazámnak fontos szolgálatot tehessek, léptem látszólag az osztrákok szolgálatába.

— Ah, csodálkozának mindnyájan s kedvtelve nézték a deli ifjut.

Verő most egy iratot vett elő tárczájából s átnyujtotta Görgeynek.

Görgey hangosan olvasá:

„Mi, Magyarország kormányzója, pecsétünkkel s nevünk aláirásaival igazoljuk, hogy *Verő Aladár* honvédhadnagy ur a haza fontos szolgálat tétele érdekében lépett osztrák szolgálatba, akaratunk megegyezésével, evégből felszólitjuk a magyar hadsereghez tartozó minden vezért és tiszti karunk minden egyes tagját, hogy bármily alkalommal tudósitásaihoz képest hiven járjanak el, miután fentnevezett a haza egyik legkitünöbb szolgája.

Kelt Debreczen 1849 január hóban.

Kossuth Lajos.

Verő most egy másik iratot nyujtott át Görgeynek, mely német nyelven majdnem ugyanezt tartalmazá s azon Windischgrätz herczeg aláirása volt látható.

— Ide közénk, fiatal barátom, mondá élénken Görgey s maga mellé ülteté Verőt. Szóljon tehát most tartózkodás nélkül.

Furcsa kép tárult most az elé, a ki hirtelen a kártyázó szobába lépett s látta, mint ülik barátságosan körül az osztrák egyenruháju tisztet, a magyar honvéd vezérkari tisztek.

— Először is, ugymond Verő — elárulom Windischgrätz törekvését s hadi politikáját.

— Halljuk! mondák mindnyájan érdekelten.

— Windischgrätz és az osztrák kormány czélja az országot körülhálozni, s igy elhatároztatott, hogy mig Windischgrätz a Duna felöl támad, addig Schlick Galiczia felöl, Puchner Nagy-Várad felé — Erdélyből, Nugent pedig a Dráva mellől a Duna jobbpartján.

— Ezt tudjuk, szóltak mindnyájan majdnem egyszerre.

— De azt nem tudják uraim, hogy például Schlicknek — Windischgrätzzel való találkozását mikép lehetne meggátolni, kiáltá lelkesen Verő.

Mindnyájan hallgattak.

— Nos tehát uraim, önök azt hiszik, hogy Eperjesnek kell tartaniok.

— Minden bizonynyal, felelé Görgey.

— Itt a hiba, szólt élénken Verő. Ha a sereg Eperjesnek tart, mint a hogy hallottam, akkor veszve vagyunk — mert az ellenség a branyiczkói hegyről könnyen szétverheti hadunk zömét. Elárulom tehát uraim azt, a mire megbizást kaptam. Windischgrätz meghallotta, hogy a magyar sereg egy jó része Eperjesnek tart Schlick ellen — s engem küldött Schlickhez, hogy jókorán figyelmeztessem, hogy a lehető legnagyobb csendben és gyorsasággal értesitsem, miszerint a branyiczkói hegyre küldje két kitünő vezérét, Deymot és Kiesewettert.

— Ah — ah, hangzék minden ajakról.

— Ajánlom tehát tábornok ur, hogy seregünk egyenesen a branyiczkói hegynek menjen ama feltett szándékkal, hogy a hegytetőn elhelyezett ütegeket megsemmisitse, megverje.

— Ha igy áll a dolog, akkor fontos szolgálatot tett nekünk, szólt Görgey s kezet szoritott Verővel.

— Most pedig uraim, megyek Schlicket értesiteni, hogy küldje sirjába harczosait, Deym és Kiesewetter vezérökkel együtt.

— Bravo, bravo, kiáltának a tisztek s örömtelten fogtak Verővel kezet.

Verő ajánlotta magát s távozott.

— Ki vállalkozik e derék szerepre, kérdé Görgey a vezérkari férfiakat s felkelt, hogy szavainak ünnepiesebb jelentőséget tulajdonitson.

— Én, felelé gróf Guyon, ki sietett megelőzni a többieket.

— Éljen gróf Guyon ezredes! mondá Görgey jelentőségteljesen.

— Éljen! éljen! viszonzák a többiek.

* * *

Mig Görgey tisztjeivel folytatá a vigságot, addig Guyon gróf egy bátor sereg élén február ötödikén kora reggel Korotnoknál termett.

Innen az országut csavargósan haladt a branyiczkói hegyre.

Hideg, zuzmarás reggel volt.

A legények fejöket csóválták.

— Lehetetlen lesz ide feljutni, mondogatták egymásnak egykedvüen.

— Ne sirj, te vén asszony, hangzék e pillanatban egy érczes hang. Málnássy hangja volt.

— Könnyü ott győzni, a hol nehézségekkel nem kell

küzdeni. Azért vagy magyar s azért vagyunk mindnyájan azok, hogy a lehetetlent is lehetővé tegyük.

S ez nap csakugyan beteljesült Málnássy szava, mert a Branyiczkónál győzelmesen kivivott szurony csata, a lehetetlenséggel volt határos.

Kavargó, csipős, hideg szél fujta a havat a legények arczába.

A jég fölé friss hó esett s az ut oly sikos volt, hogy számtalan ügyetlenkedő sok hegyre haladót rántott magával a mélységbe, ha elcsuszott.

Guyon egy jelentékeny részét a seregnek az erdőbe küldé, hogy hátba támadják a hegytetőn lézengő osztrákokat.

Kemény, nehéz ut volt ez, ép azért a vezérletet itt Málnássyra bizta, ki buzditó szavával inkább — mint parancsával sietteté mind feljebb-feljebb a rábizott csapatot.

Kilencz óra reggel volt, midőn az elöörsök egymásra bukkantak s megkezdődött az iszonyu hegyi harcz.

Az osztrákok más oldalról gondolták a harczot vihetni s most, hogy haditervük hirtelen mássá alakult, az némi zavart okozott.

— Előre fiuk, kiáltá fenhangon gróf Guyon.

— Éljen a dicsőség, kiáltá hátulról egy gyönge hang, a kis Zelmay önkénytes hangja volt.

A legények két hadoszlopot alkotva mászták a hegyet.

Erős ágyutüz fogadta őket.

Guyon gróf ujonczai hátrálni kezdtek, meglepte őket a félelem.

— Kartácsot közéjük, kiáltá gróf Guyon.

Hirtelen egy kartács lepte meg a hátrálókat.

A kartácsot hősiesen maga Zelmay önkénytes röpitette közéjük.

Néhányan felbuktak, Guyon intett Zelmaynak.

Zelmay, ki, mint tudjuk, nem volt senki más, mint Zimielsky Zelma herczegkisasszony, soha jobb szolgálatot nem tehetett volna, mint most.

Ő ugyanis belátta, hogy a hátrálás még a bátrabbakat is elragadná, s miután észre vette, hogy az ágyunál álló tüzmester ugy tesz, mintha vezérük szavát nem hallotta volna, gyorsan oda ugrott s a hátrálók közé tüzelt.

Ez megtette a kellő hatást, az ujonczok előre nyomultak.

Iszonyu fáradságos munka volt a sikos hegyet megmászni, mindazonáltal a magyar honvédek derekasan haladtak felfelé, jóllehet az osztrákok ugyis iszonyu pusztitást vittek véghez köztük.

Végre a honvédek megsokallták a pusztitást, véres bosszut lihegtek.

Szuronyt szegezve hatoltak a hegytetőre, daczára a közéjük lött ágyugolyók pusztitásának, hősiesen értek a hegytetőre.

Majdnem egyszerre a két hadoszloppal érkezett meg Málnássy Béla csapatja, a mely hátba támadta a zavarba jött osztrákokat.

Gróf Guyon előre rohant, mellette egy lelkész magasra tartotta a keresztet.

Majd Guyon hátra nézett s egyszerre csak egyedül találta magát a lelkészszel, a csapat körülbelül ötven lépésnyire mint egy varázs ütésre mind megállott.

— És ti elhagynátok foglalni kereszteteket, s türnétek, hogy zászlótokat bemocskolják, kiáltá lelkesülten gróf Guyon.

— Nem, soha! volt a válasz s rohantak utána.

A magyar sereg háromszor veretett vissza, de mindannyiszor megujrázta a támadást.

Egyenkint foglalták el az ágyukat a szuronyokkal.

S mire beállt az est, Deym és Kiesewetter osztrák csapatjával csufosan megverettek.

A császáriak futásnak eredtek, számos holtat és sebesültet hagyva maguk után.

A futó osztrákokat a magyar honvéd huszárok vették üldözőbe, iszonyu pusztitást vivén véghez csákókban és osztrák fökben.

A turóczi zászlóalj uj zászlót kapott a harcz után ezen felirattal:

Branyiczkói győzelem 1849 feb. 5.

---

85. fejezet.

Erdőssy Sándor bosszuja.

— Hol vagyok?

— Csendesen Aniella.

— Ki beszél?

— Régi hü szerelmesed.

— Te vagy édes Miczislávom?

— Csalódol, drága Aniellám.

— Hol vagyok hát, szólj, emberi lélek, ne gyötörj! Ember, oh ember, szólj, hol vagyok?

— Ha csendes lész s nyugodt — válaszolok minden kérdésedre, csak azt igérd meg, hogy csendes lész.

Aniella megrázkódott, a hideg borzongatta. Lassankint derengeni kezdett agyában. Visszaemlékezett, hogy férje oldala mellett volt, mig az harczolt. Visszaemlékezett, miként támadták meg a nemzetörök a zarándfalvi zárdát. Lelkébe idézte azt a jelenetet, a midön egy barát ruhába öltözött latort szurt le férje. Most is fülébe csengett Woronyeczky örömteljes felkiáltása. „Meg vagyunk mentve Aniellám, jönnek a magyarok.“

Egyszerre csak nagy zaj támadt s zavarodás, magyarok helyett szerbek jöttek. E perczben két izmos kar ragadta meg. Miczisláv az ablakon lött ki s igy nem láthatta, mi történik vele. De többre nem emlékezett.

— De többre nem emlékezem, tört ki magából most hangosan Aniella.

— Nem felelsz, dörgé Damjanich, korbácsot a gaznak, a nőrablónak, orditá dühösen. K. 51.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Aztán mintegy hirtelen elhatározással felugrott helyéről s tapogatódzni kezdett.

— Ez ágy, mormogá, megtapogatva a helyet, hol feküdt. Felkelt, hogy tovább tapogasson, valamibe megbotlott, és nagy sikolylyal keresztül esett rajta. A tárgy, mibe megbotlott, mozogni kezdett.

— Tapodj rajtam Aniella! szólt az ismeretlen fogolytárs.

— Hangod ismerös elöttem, te rejtelmes idegen. Szólj, hova vittél, mert, hogy te hoztál ide férjem oldala mellöl, az világos elöttem és miért tevéd ezt, azt kérdem most töled.

— Csendesedj Aniellám, az égre kérlek, beszélni fogok.

— Beszélj hát, de gyorsan, mondd hol vagyok?

— Egy sülyesztö szobában!

— Hogy kerültem ide?

— Általam!

— Miért?

— Bosszum kivitelére.

— Mit vétettem neked?

— Tulajdonképen semmit s még is sokat — mindent.

— Erre nem emlékszem.

— Sajnos.

Az idegen mélyen felsóhajtott.

— Mit akarsz hát velem? Mi végböl hoztál ide?

— Hogy emésztödj velem együtt.

— S mi hasznod ebböl?

— Az, hogy megtudod mi az epedés!

— Én már ugy is tudom.

— Akkor hát epedj! Epedj férjed után, én pedig drága Aniellám csak utánad. De esküszöm, hogy valamint én hiába epedtem utánad, ugy hiába epedsz te is drága férjed után.

— Mit akarsz mondani evvel, láthatatlan sátán?

— Azt, hogy itt fogsz velem együtt meghalni nyomo-

rultan. Már nem vágyom rózsáidra, csak boszuért ég még összetört szivem.

— Meghalni, viszonzá rezgő hangon Aniella.

— Igen meghalni, egyedül, nyomorultan az utált férfiuval.

— Ki vagy hát, szólj?

— Nevem Erdőssy Sándor.

— Erdőssy Sándor, — te itt — te vagy kinzóm? sikoltott a nő s elhallgatott.

— Gyujts világot, mert megörülök, beszélni akarok veled.

— Nem akarlak látni többé, világot nem gyujtok. De ha beszélni akarsz, csak beszélj, én hallgatlak, kegyes vagyok, nem taszitlak magamtól meghallgatlanul, mint te tetted ezt velem.

— Oh Sándor, unokatestvérem! s zokogni kezdett.

— Sirásod, ne hidd, hogy megindit. Annyi az nekem, mintha nevetnél, nincs szivem, nem tudok vele érezni.

— Sándor, Sándor, ne beszélj igy, te nem vagy oly gonosz, te nem lehetsz oly rossz. Oh kérlek Sándor, bocsáss, oh bocsáss szabadon, oh engedd férjemet viszontlátni. Ne kinozz, mert megreped szivem.

— Az enyém már megrepedt. Emlékszel mint szerettelek? Emlékszel-e? mint nyujtottad Stramirovics leszuratása után kezedet, melyet immár enyémnek hittem, egy idegen lovagnak, a te hőn szeretett Miczislávodnak? Láttad-e akkor eltorzult arczomat, a keservtől megfásult arczizmaimat. Törődtél-e kinaimmal? Nem, csak egy megvető, szánalmas pillanatot vetettél reám. S eltüntél előttem idegen lovagoddal. Magaddal vivéd szivemet, lelkemet; csak torz emberi összetört alakomat nem vivéd el. Tudod-e, hogy e sziv és lélek nélkül maradt test, e nemes emberi sarjadék mire vetemedett azután? Nem vagy kiváncsi rá? Hallgatsz? De én elmondom neked. Az ős nemes és dus-

gazdag Erdössy Sándorból egy közönséges rabló lett. Tudod-e, mi az a rabló? Nem tudod, el mondjam-e neked, hogy a rabló a legaljasabb utonálló, a kinek nincs otthona, ki lop, rabol, ki gyilkol, ha a sors ugy kivánja meg?

Tudod már most mi az? Érted-e, hogy mint szerettelek, hogy érted bánatomban gyilkos, rabló lettem. És most megboszulom magamat rajtad. Lemondok rólad s itt éhen, nyomorultan elveszünk együtt.

— Sándor, oh Sándor ne beszélj igy, sikoltá Aniella. Gyujts világot, oh kérlek világitsd meg siromat, félek nagyon, félek igy.

— Tőlem félsz?

— Igen.

— Nincs okod rá. Mert mondám, nem vágyom rózsáidra.

— Ereszsz hát szabadon, ereszsz kedves Sándorom.

Sándor hallgatott.

— Szólj hát, csakugyan komoly a szándékod?

— Komoly, amint fogod látni, a legkomolyabb.

— Döfd hát szivembe törödet, hogy ne éljek tovább.

— Azt nem teszem, ez kevés nekem, gyötrődnöd kell, mint gyötrődtem én, a ki egykoron szeretett, nagyon szeretett, s most gyülöl, gyülöl szive mélyéből.

— Oh Sándor, ha szerettél, most bebizonyithatnád szerelmedet. Bocsáss, oh bocsáss szabadon!

— Ha meg birnál is ingatni elhatározásomban, ez mégis hiába való volna.

— Hogyan?

— Figyelj tehát, nem akarom, hogy ámitsd magad, még csak a legkisebb reménynyel is. Figyelj, elmondom hol vagy s aztán nyugodj sorsodba.

— Szólj hát, szólj.

— A mint mondám, egy sülyesztő szobában vagyunk a zárdában. E szoba falai vasból vannak, ajtaja egy rugón, egy gyenge rugón mozog. E rugót én törtem el, hogy az

ajtó az emberi életben többször ki ne nyiljék. Hogy, s mikép hozhattalak ide, azt is elmondom, hogy nyugodtan halhass meg. Figyelj! A barátok, kik mostanában e zárdát birták s mint tudod, közönséges haramiák voltak, kivéve Kleofást, az elzüllött barátot.

A mint tudod, a nemzetőrök erre rájöttek s megtámadták a zárdát. A rablók hősileg védték azt. Férjed belülről harczolt ellenük. Volt dolga a haramiákkal elég. A magyarokat hirtelen üldöző szerbek támadták meg s igy férjed rossz sorsba került, mert ha jól hallottam, Stramirovics pártfogolta a haramiákat. Férjed hősileg küzdött s nem ért rá drága feleségére gondolni. Ekkor raboltalak el oldala mellöl. Te elájultál, s én ide hoztalak, honnét nincs földi hatalom, hogy kijuthass. Próbáld meg, döngessél, kongass meg minden falat, meg fogsz győződni, hogy az vas, s menekvés nincs belöle. Nyugodj tehát sorsodba, emésztödj, s halj meg, halj meg bünös rokonoddal, a ki téged oly hön, oly nagyon tudott szeretni, ki most veled együtt halni a legnagyobb boldogságának tartja.

Aniella hallgatott, most már egy szót sem szólott. Csakugyan halni készült.

Vele együtt hallgatott Erdössy is.

---

66. fejezet.

A láncsokra vert Kleofás.

Nézzük mi történt ezalatt a zárda titkos szobáján kivül.

Woronyeczky már megmentve érzé magát s azt hitte, hogy a rablók méltó büntetésüket veszik, a midön nagy lárma s zavar támadt, a nemzetőrök először egyenkint, aztán csoportosan menekülni kezdtek.

Óriási lármával közeledtek a szerbek, élükön Stramirovicscsal.

Előbb azonban mondjuk el, miképen keletkezett a harcz a zárdai rablók, Woronyeczky és társai között.

Kleofás — mint az olvasó emlékezni fog — eltávozott, hogy gróf Zajovszky György atyjának a végső tiszteletet megadja. A rablók feletti felügyeletet Erdőssy Sándor vette át, ki mint tudjuk, bujában lett rabló.

Elérkezett az ebéd ideje, melynél Woronyeczky herczeg és neje, Dévay László báró és Erdőssy Sándor vettek részt.

Erdőssy Sándor elcsodálkozott, midőn Aniellát meglátta, s Aniella rémülve sikoltott fel, meglátva Erdőssyt.

De Erdőssy biztositotta Aniellát, hogy legyen nyugodt, ő nem ellensége neki, bujában öltött fel barát ruhát s lemondott az élet örömeiről.

De a mint az ebédnek vége volt, azonnal összehivta társait, kikkel elhatározta, hogy Aniellát elrabolja, s Woronyeczkyt, Dévay László bárót s társait fogolylyá teszi.

Ámde a herczeg is sejtett valamit s teljesen felkészülve várták Erdőssyt és társait. Megkezdődött a harcz a zárdabeli rablók, a herczeg és társai közt. A harcz sokáig tartott, mig végre jöttek Zajovszky és társai. Ekkor Woronyeczky már megmentve hivé magát, midőn hirtelen a szerbek támadták meg.

Ezek után pedig folytassuk elbeszélésünket. Woronyeczky felismerte Stramirovicsot, átlátta a helyzet komolyságát s a zárda ablakából rálőtt Stramirovicsra. Golyója egy Stramirovics mellett lovagló szerbbe furódott, a szerb lováról leesett, a vezér felnézett, a honnan a lövés dördült s csakhamar felismerte Woronyeczkyt.

— Fogjátok el a herczeget, kiáltá a szerb vezér. Ti meg csatlakozzatok hozzám, kiáltott a haramiákra, kik a megmentőt jövének üdvözölni.

A szerb vezér parancsára sokan az emeletre tódulának s felkeresték Woronyeczkyt, ki a falhoz dőlve pisztolylyal és karddal egyszerre védte magát.

Elkeseredettsége nagy lön, a midön észrevette, hogy szeretett nejét ismét elrabolták tőle.

Számos halott feküdt már Woronyeczky körül. A szerbek nem birtak vele. Stramirovics kiadta katonáinak rendeletét, hogy Woronyeczkyt élve kell elfogniok.

Igy esett tehát, hogy mig Woronyeczky pisztolyát és kardját használta, addig az ellene küzdő szerb katonák csak karddal törtek ellene. Oly ügyesen tartotta magát a herczeg, hogy már tiz halott feküdt körüle, holott ő meg se sérült. Ekkor jelentették Stramirovicsnak, hogy nem birnak Woronyeczkyvel.

— Félre, gyáva kutyák, orditott Stramirovics s ellökdöste a katonákat a herczeg elől.

— Ne mondd, hogy méltatlan ellennel küzdesz, kiáltá Stramirovics s elhányta övéből pisztolyát s kardot rántott.

Ezt látva a herczeg, szintén magától hajitotta pisztolyát. Öt szerb is nyult egyszerre az ezüst fogantyuju pisztoly után.

— Hitvány rablók, kiáltá Stramirovics, hagyjátok a herczeg pisztolyát.

A szerb katonák ijedve tették le a pisztolyt. A két férfi összecsapott. Az aczél soká pengett eredménytelenül, ugy látszik, egyforma ügyes volt mindkettő.

— Add meg magad, kiáltá végre türelmét veszitve a szerb vezér.

— Mig egy csepp vérem van, addig harczolok.

— Az hiába való volna.

— Hagyd abba te! kiáltá Woronyeczky, ha neked ugy tetszik.

Stramirovics még egy nehány mestervágást próbált, de miután a herczeg ügyesen felfogta csapásait, a szerb vezér abba hagyta a hiába való harczot, hüvelyébe dugta a kardot.

— Foglyunk vagy, Woronyeczky, kiáltá Stramirovics, erölködésed hiábavaló, azt beláthatod.

Woronyeczky is hüvelyébe dugta kardját s engedte

magát bilincsbe verni, mitse használt volna ellentállása. Szintugy lánczokra verték Dévay László bárót is.

Stramirovics egy negyedórai rablást engedett legényeinek, aztán fuvatott s rablánczon magával hurczolá Woronyeczkyt és Dévay László bárót.

A lánczra vert Kleofás a zavar közepette magára maradt, midőn a zarándfalviakat a szerbek megtámadták. Mindenki menekülni igyekezett és futásra kényszeritette gróf Zajovszkyt is a tulnyomó erő. Kleofás felhasználta az alkalmat s a zárda egyik zugába huzódott.

— Ezek is az égből potytyantak ide, mormogá a barát. Hogyan szabadulok meg e kellemetlen vendégektől? mondá s lánczaira nézett s gondolkozott.

Lármázni nem mert, mert nem tudta, hogy mily sors vár rá a szerbek részéről.

Kleofás nagy ijedtségére egyszerre iszonyu étvágyat érzett.

Hunyoritott egyet, s elczammogott az éléstárig.

— Elvittek a gazok mindent, siránkozék Kleofás, s én éhenhalok.

Kleofás, ki az ételt s italt mindenekfelett szerette, kétségbe esve busongott, csörtetve lánczait.

— Csak ezek az istentelen lánczok ne volnának a kezemen s lábamon, egészen tönkre tettek a kutyák, mormogá Kleofás. Mit tegyek ez átkozott zárdában, a hol már se étel, se ital nincs?

Mintegy magánkivül — ösztönszerüleg járta össze az elhagyott zárdát kutatva, keresve, nézegetve jobbra, balra, merre lenne egy kis enni vagy inni való.

— Ohó, kiáltá örömtelten Kleofás. Hát ez mi itt a sarokban? Ezt nekem hagytátok gaz rablók! Ezt elfelejtették elvinni!

Kleofás öröme nagy volt, mert egy félig borral telt palaczkot látott meg a földön egy sarokban. Megakarta ragadni, hogy tartalmát kiszörpölje.

Ámde a lánczok a karjain nem engedték. Busan néztek egymással farkasszemet, Kleofás és a palaczk.

— Kifogok rajtad, kiáltá Kleofás, letérdelt, aztán hasra feküdt, fogaival megszabaditva a palaczkot a dugótól.

— Igy ni, susogá s egybe magába önté a folyadékot. Brr! rázkódék hirtelen össze, ez nem bor volt, hanem — eczet!

Egy darabig a földön hevert Kleofás s miután sehogysem birt felkelni, bele nyugodott sorsába.

— Legalább pihenek, mondá, ugy is fáradt vagyok, s rövid idő mulva álomba merült. De boldogsága nem soká tartott, mert a kemény fekhelyen csakhamar felébredt. A mint igy hevert, egyszerre tompa kiáltást hallott.

— Hohó, itt baj van valahol.

Felemelte fejét, de igy nem hallott semmit. Fülét ismét a padozatra helyezé s ismét elnyomott, mintegy a föld mélyéből hallatszó segélykiáltást vélt hallani.

— Nem tévedek, itt van valaki, a ki nálamnál is roszszabb helyzetben van, mormogá, és figyelt tovább.

Országos Széchényi Könyvtár

87. fejezet.

Stramirovics Damjanich fogságában.

Hagyjuk Kleofást tovább figyelni s kövessük Stramirovicsot szerb csapataival. A rövid rablás után, mit katonáinak Stramirovics engedett, a szerb vezér lovára kapott s lánczra verve lova előtt lépegetett herczeg Woronyeczky és báró Dévay László. Stramirovics büszkén ülte meg lovát s megvetően pillantott le a herczegre, ki szomoru gondolatokkal eltelten ballagott. Nem az fájt neki, hogy ellensége hatalmába került, csak az az egy bántotta, hogy imádott nejétől megfoghatlan módon ismét elválasztá a sors.

— Mikor kerülünk ujból össze drága Aniellám, rebegé a harczedzett férfiu.

— Ön meg van indulva, kérdé Stramirovics hetykén a herczegtől.

— Hallgass lator, kiáltá Woronyeczky, mi még majd leszámolunk.

— Hát ily hangon beszélsz velem? Feleded, hogy teljesen hatalmamban vagy? Tudd meg, hogy akkor lövetlek fejbe, mikor nekem tetszik.

— Tégy, amit tetszik, mondá Woronyeczky mogorván, s hagyj békén gondolataimmal.

— Még azt az egyet engedd meg, hogy tudósitsalak, miszerint drága nőd foglyom, s hogy mától számitva rabnőim közé tartozik.

Woronyeczky majd, hogy el nem ájult. Dühösen csikorgatá fogait.

Megmozgatá karjait a béklyókban, de azok nem engedtek. Feltekintett az égre, halk imát rebegett a magasság urához. Dévay szomoruan nézte e jelenetet. De ugy látszik, a mindenható meghallgatta a herczeg imáját. Hirtelen futár állt meg Stramirovics előtt.

— Mi baj? kérdé a szerb vezér.

— Jelentem alásan, kezdé a hirnök szavait, a faluba nem mehetünk, mert Damjanich megszállta azt.

— Hallgass, gyáva kutya — megtámadjuk öket.

— Lehetetlen, volt a válasz.

— Miért?

— Mert körülbelül tizezren vannak.

Stramirovics elsápadt.

Woronyeczky értett valamit szerbül s szive ujjongott e hir hallatára.

— Vissza! vezénylé Stramirovics seregének.

Gyorsan tovább adták a tisztek a parancsot s a szerbek visszavonultak. Hej, de későn!

Damjanich örszemei meglátták a nagy port, melyet a szerb sereg vert az országuton s rögtön jelentést tettek Damjanichnak, ki riadót fuvatott, s egy meglehetős erős

csapattal a szerbek után indult. Stramirovics látta a veszélyt s gyorsan vissza huzódott.

Éppen a félig romba dült zárdába jutottak.

— Gyorsan szálljátok meg a zárdát! vezénylé Stramirovics s a szerbek bevonultak az épületbe, honnét könnyebben védhették magukat.

Damjanich sarkukban termett, s kezdé lövöldöztetni a zárdát.

— Adjátok meg magatokat hütelen ebek, kiáltá fel hozzájuk Damjanich.

Sürü golyózápor felelt a felszólitásra.

— Darabokra apritlak benneteket gaz lázadók!

Ismét sürü golyózápor volt a felelet.

— Sehonnaiak, ne higyjétek, hogy elölem menekültök, véresen fogok bosszut állni minden egyes, az ostromnál elesett magyar vitézért.

Ismét csak golyózápor felelt a Damjanich beszédjére.

Damjanich most két ágyut szegezett falnak s iszonyu lövöldözés volt hallható.

Kleofás meghallotta a lövöldözést, ijedten kiáltott fel:

— Végem van, végem van, mormogá elhaló hangon, bekövetkezett a világ vége, pusztulnom kell e szép világból.

— S vajjon miért? kérdé most egy erős hang.

Kleofás keresztet szeretett volna vetni, de nem lehetett, kezei bilincsekbe voltak verve. A barát felpillantott s maga előtt látta Woronyeczkyt. Első pillanatra megijedt, halálsápadt lett.

— Kegyelem, szabadits meg béklyóimtól!

Woronyeczky hallgatott. Kleofás felpillantott s látta, hogy a herczeg is lánczra van verve. Csakhamar magához tért s egész bizalmas hangon szólitá a herczeget.

— Hát pajtás, te is igy vagy mint én? Rossz a világ sora.

Woronyeczky csak mosolygott Kleofás bizalmaskodásain. Ő nyugodt volt, tudta, hogy talán rövid pár percz mulva ismét szabad lesz.

— Kelj fel vén bünös, szólitá meg Woronyeczky Kleofást.

— Könnyü neked pajtás, de én nem tudok felkelni, mert elestem. Inkább adj valami módot, hogy meneküljünk!

— Én majd csak megmenekszem, de te vén gazember csávába maradsz!

— Volna tehát szived egy jámbor szolgáját az urnak itt nyomorultul elhagyni, hiszen éhen, szomjan vesznék, siránkozék Kleofás.

— Te megérdemled e sorsot, nagyon elfordultál az Istentöl, vén bünös.

— Oh ne hidd, lelkem oly ártatlan, mint a ma született bárányé.

— Hallgass, hallgass, ha el nem tünsz a föld kerekségéröl, még a törvényszék elött is lesz bajod. Ártatlanok vére tapad lelkeden.

— Eltünném én, mondá a barát hirtelen, de hát szabadits meg béklyóimtól.

— Elöbb mondd meg nekem, hova tettétek nömet, Aniellát?

— Nödet, Aniellát? mormogá egykedvüen Kleofás, sehová.

— De nem addig van a vásár, meghalsz ha meg nem mondod. Mert te és czinkostársaid raboltátok el tölem.

— Esküszöm, kiáltá Kleofás, hogy tévedsz.

— Hazudsz barát, s meghalsz, ha nem vallasz.

Az ágyuzás odakünn lassankint szünni kezdett, elvétve, ritkán roppant még el egy-egy puskalövés.

Ugy látszik, Damjanich végzett a szerbekkel. Nagy élénkség s zaj volt hallható.

— Most itt hagylak, vén gonosz, gondolkozz arról, hogy akarsz-e menekülni?

— Akarok, akarok, nyöszörgé Kleofás.

— Azt elhiszem, mondá a herczeg.

— De menekülni csak ugy fogsz, ha megvallod, hová rejtettétek drága nömet?

Kleofás akart valamit mondani, de a herczeg sarkán fordult s ott hagyta az elzüllött barátot. Legkevésbbé sem hitte, hogy Kleofásnak része van felesége elrablásában, csak azt akarta tudni biztosan, hogy Stramirovicsnak igaza van-e; félt, hogy Kleofás megerösiti eme hiedelmét s miután nem tette ezt, kissé megnyugodott, mert azt nem hitte, mit neki Stramirovics mondott, tudniillik, hogy neje rabnő lett.

— Talán megmenekült, gondolá.

Alig hagyta el Woronyeczky Kleofás társaságát, midön kócsagtollas magyar vitézek széles jókedvükben közeledtek feléje.

— Ki vertétek fiaim a szerbeket? kérdé a herczeg.

— Mind foglyaink!

— Stramirovics is?

— Azt nem ismerem.

— A vezéröket értem.

— Avagy ugy, azt Damjanich elé vittük.

— De hát az ur, hogy került lánczok közé? kérdé a vitéz.

— A szerbek vertek lánczra s kérlek benneteket, hazám fiai, szabaditsatok meg bilincseimtől.

A két vitéznek csakhamar sikerült a herczeget megszabaditani.

— Igy ni, mondá Woronyeczky és sietett le Damjanichhoz, ki éppen Dévay László báróval beszélgetett.

Damjanich kezet fogott Woronyeczky herczeggel, ki röviden elmondá a zárdában lefolyt eseményeket.

— Hol van a vezér?

— Az ágyu mellé kötöztettem, ünnepélyesen akarom fejbe lövetni, szólt Damjanich.

— Kérem tábornok ur vezettesse ide.

— Miért?

— Vallatni akarom, nőmet illetőleg. Rövid pár óra előtt rablánczon hajtott maga előtt s tudtomra adta, hogy nőm foglya.

— Avagy ugy, szólt Damjanich s intett egy altisztjének. Hozzátok ide a szerb vezért tüstént.

Szemlesütve, mint egy sebzett oroszlán közelgett lassu léptekkel Stramirovics.

— Ugy-e mily változó a világ forgandósága, üdvözlé őt a herczeg.

Stramirovics nem felelt.

— Nem akarlak kinozni. De felelj, hol van nőm?

A szerb vezér hallgatott.

— Nem felelsz, dörgé Damjanich, korbácsot neki a gaznak, e nőrablónak, orditá dühösen.

— Nincs foglyaim között, esküszöm!

— De hát hol van?

— Azt nem tudom.

— Ne tedd próbára türelmünket lázadó, mert megkorbácsoltatlak mint egy rabszolgát s aztán felakasztatlak mint egy kutyát — orditá vad dühvel Damjanich.

— Hatalmadban vagyok vezér, tégy velem a mit akarsz.

— Vezessétek vissza a lázadót, szólt Damjanich vitézeihez, kötözzétek karóhoz!

---

88. fejezet.

A szerb vezér kedvese.

A zarándfalvi országuton, a merről tegnap a szerbek közeledtek a zárda felé, most egy leány közelgett.

Szétdult vonásai, szabadon lógó haja, gondatlanul hátra vetett kendője és gyors léptei elárulták, hogy féktelen szenvedély gyötri e nőt.

Egy domb választá el csak a zárdától.

Felérkezett a dombra, a melyen keresztül vezetett az országut, innét megláthatta a zarándfalvi zárdát. Felsikoltott, midőn megpillantá a rombadőlt épületet.

— Tehát csakugyan igaz volt, a mit álmodtam.

Inkább rohant, mint ment a szép barna lány. Elérkezett a romhoz, meglátott egy szerb halottat.

— Tehát álmom nem csalt, itt fogom lelni Stamirovicsot is, megölve, élettelenül. Oh Istenem adj erőt, hogy sorsomat elviselhessem.

Szomoruan, mintegy megkövülten nézett a halott szerb katonára egy ideig. Azután összeszedte magát és elszántan indult kedvese holttestének felkeresésére.

Biztosan hitte, hogy kedvese, a szerb vezér, Stramirovics már nincs az élők sorában, hisz megálmodta s azonkivül hire ment falujáig, hogy hösi küzdelem után Stramirovics embereit mindegy szálig kardra hányatta Damjanich.

Ily gondolatokkal eltelten járt össze vissza a romok között; a holt szerbek között egy nehány ismeröset ismert fel. Vizsga szemei a zárda minden zege zugát összekeresték. Egyszerre csak halk nyöszörgést hallott.

— Ki van itt? kiáltott megrémülve.

— Kleofás, a szerencsétlen barát.

— Hol vagy?

— Itt, itt vagyok, jó lélek, közeledj felém, ments meg bilincseimtől s megáldalak.

E közben egész közel jutott a leány Kleofáshoz.

— Dicsértessék az ur Jézus Krisztus, mondá ijedten a leány, midön meglátta a földön heverö Kleofást.

— Isten vezérelt ide édes leányom. Adj egy csöpp italt, mert meghalok. Hozz egy darab kenyeret, mert éhen veszek.

— De szent atyám, én se italt, se ételt nem hoztam magammal.

— Hozz tehát a kutról egy kevés vizet — mert, mert — itt elakadt Kleofás szava.

— Keljen fel, szent atyám.

— Gyenge vagyok édes leányom, nem birok.

— Hisz nincs sehol megsebezve.

— De ide nézz a kezemre s lábamra, látod, szent atyáddal mit tettek?

— Oldjam le a lánczokat?

— Oldd le édes leányom, ha tudod!

A leány körülnézett.

— Előbb a romok közt, ha nem csalódom, láttam különféle vasdarabokat és harapófogókat.

— Siess leányom az Urban s hozz valamit, melylyel szerencsétlen atyádat megmentheted. Siess, mert szomjan veszem.

A leány elsietett. Kis vártatva örömrepesve jött vissza a leány egy csomó kulcscsal, egy harapófogóval s egy fejszével.

— Ide nézzen szent atyám, mit hozok.

— Oh áldva légy jó lélek, ki szenvedő testvéredet megmented.

A leány keresgélt a kulcsok között.

— Ez jó lesz a kis lakatra, kiáltá örvendezve.

Sietve próbálgatta a kulcsot a lakatba illesztgetni, de nagy volt.

— Felsülünk szent atyám, nem menthetlek meg kellemetlen helyzetedből.

— Oh hát üsd ketté a lánczot a baltával, hogy legalább lábaim szabadon mozoghassanak.

A leány megragadta a baltát, egy beomlott köre tette a lánczot s mint csak birta, ugy ütött a fejszével a lánczszemre.

A leány felsikoltott.

— Mi történt leányom? kérdé Kleofás.

— Meg vagy mentve szent atyám, sikerült széttörnöm egy lánczszemet.

Kleofás mozogni kezdett.

— Kelj fel.

— Oh bár kezeim is szabadok volnának, rebegé Kleofás, szemeit szentesen forgatva.

— Próbálj lábadra állni s majd elmegyünk innen. Ugy könnyebb lesz rajtad segiteni.

— Segits édes leányom az Urban. Tagjaim gyengék, két nap óta nem ettem egy falatot sem. Egészen erötlen s törödött vagyok.

A leány megfogta a barátot s nagy nehezen lábra állitotta.

— Ugy ni, már most menekülhetünk, mondá Kleofás.

— Te igen, de én még nem mehetek innen.

— Mi dolgod van még kedves leányom? kérdé Kleofás hizelegve.

A leány elpirult s hallgatott.

— Oh ne titkolódzál elöttem, szólj egész bátran, tán segithetek is rajtad édes leányom, te megmentöm vagy, s Kleofás hálás is tud lenni.

— Stramirovicsot keresem, mondá szemlesütve a leány.

— Stramirovicsot, édes leányom, azt nem ismerem.

— Nem ismeri a szerb vezért, szent atyám?

— Oh igen, most jut eszembe, hisz voltaképen ö volt megmentöm.

— Hogy-hogy?

— Hát csak ugy leányom, hazudott most Kleofás, hogy rablók támadták meg a zárdát s a te Stramirovicsod épen akkora ért ide, elüzte a gazokat. Engem pedig már elöbb vasra vertek s elakartak innen vinni, de a hös szerbek megriasztották öket, engem pedig itt hagytak.

— Tévedsz szent atyám. Hiszen Stramirovics hü szerbjeivel mind elhullott itten.

— Az nem lehet.

— Nézz hát körül, s alig látsz más holtat mint szerbet.

— Ezt nem értem akkor, szólt Kleofás s indulni akart.

— Ne hagyj magamra szent atyám. Segits a romok között felkeresni Stramirovicsot.

— A szerb vezér nincs itt, szólt Kleofás, ki nagyon szomjas és éhes volt. Jöjj velem édes leányom, mert itt hiába keresed.

— De hát hol volna, hisz ugy hallottam, hogy Damjanich mind felkonczolta a szerbeket.

— Mind, kivéve a te Stramirovicsodat.

— Honnan tudod?

— Tudom biztosan, füllenté Kleofás. Hol lakol te kedves kis leányom az Urban? kérdé Kleofás áhitattal a leányt.

— Tulajdonképen Zágrábban, de jelenleg egy néném-nél Detrefalván.

— Messze van az innen?

— Két óra. járás gyalog.

— Jöjj kedves leányom, vezess faludba, mert tudd meg, hogy az éhezőn és szomjazón segitni az első és legszentebb kötelesség.

— De Stramirovics, szent atyám.

— Ő megmenekült.

— Ha ezt biztosan tudnám.

— Légy nyugodt, ő megmenekült, s jöjj.

A leány körültekintett s miután nem látta kedvesét, a remény némi sugára költözött lelkébe.

Kleofás mellett jól érezte magát, hisz ő volt a férfiu, ki megnyugtatta lelkét.

Kleofást megtörte az álmatlanul töltött éjszaka, tagjait alig érezte. Össze volt törve. Megállt s lihegett.

— Végem van leányom, most látom csak, mennyire elgyengültem.

— Tudja mit, szent atyám, menjünk vissza a zárdába s én bemegyek Zarándfalvára s hozok onnét ételt és italt.

— Azt megteheted leányom, csak el ne árulj, hogy itt vagyok, mert ismét elfognak.

— Nem is fogok szólni szent atyámról, mondá a leány.

— Ha magyarokkal találkozol, még azoknak sem szólj, érted édes leányom. Mert ezekben a zavargós időkben nem tud az ember elég óvatos lenni.

— Értem, szólt a leány s visszamentek ismét a zárdába.

— Én itt elbujok, szólt Kleofás, s ha megjösz, ugy kiálts s én előfogok bujni rejtekemből. De azt megmondom, ne hozz magaddal senkit sem.

— Ne féljen, szent atyám, nemsokára visszatérek.

A jószivü leány gyorsan haladt Zarándfalva felé. Ott volt egy ismerőse, ahhoz igyekezett. Félóra mulva beért a faluba, mennyire csodálkozott, a midőn az egész falut telve látta magyar katonákkal.

---

89. fejezet.

Aniella megmenekülése.

Félénken haladt végig az utczákon a leány s nem egy magyar huszár csipkedte meg a szerb pórruhába öltözött kis barna leányt. A szerb leány türte a bizalmaskodást, mert nem ért rá a legényekkel kötekedni. Csakhamar elérkezett ösmerőse házához. Egy vén szerb anyóka fogadta, a leány előadta kivánságát, s az anyóka sietett kérésének eleget tenni.

— Mikor jössz vissza? kérdé az anyóka.

— Nem tudom, mondá a leány szomoruan.

— Hallottad Anicza, mert igy hivták a leányt, hogy Stramirovics a magyarok kezébe került?

Anicza felsikoltott.

— Tehát él még Stramirovics?

— Él, de nem soká fog élni.

— Hogy-hogy? kérdé halálra ijedve a leány.

— A mint hallottam, a hös szerb vezért ma délután ünepélyesen fölakarják akasztani.

— Fölakasztani? kiáltá Anicza, s majdnem kiesett kezéből a palaczk bor, mi Kleofásnak volt szánva. S ki akarja bántani hös vezérünket?

— Damjanich, volt a válasz.

— Hol van Damjanich?

— Itt Zarándfalván.

— Megfogom kérni Damjanichot, eressze szabadon Stramirovicsot.

Az anyóka mosolygott.

— Szegény gyermekem, csak nem hiszed, hogy egy leány kéréséért a magyarok elengedik hös vezérünket, ki nékik oly sokat ártott. Azt is beszélik, hogy kevéssel elfogatása előtt egy herczeget veretett lánczra s ezért is haragszik rá oly nagyon Damjanich.

— Hogy hivják azt a herczeget? kérdé kiváncsian.

— Az a hires Woronyeczky herczeg, a kivel Stramirovics oly sokat harczolt s a ki vezérünknek régi ellensége. Meg azután, folytatá az anyóka, a ki belejött a mesélésbe, azt is mondják, hogy a szerb vezér elrabolta a herczeg feleségét. Beláthatod, hogy bármily szépen is kérnéd Damjanichot, vezérünket semmi esetre sem bocsátaná ki körmei közül.

— Akkor hát megölöm, kiáltá szenvedélyesen a leány. Elmegyek hozzá, kérni fogom, nagyon szépen s ha nem enged, meg fogom ölni öt.

— Gyermekbeszéd, mondá mosolyogva az anyóka. Gondolod-e, hogy ezzel segitenél a vezéren? Semmit, elfognának téged is és Stramirovicscsal együtt huznának föl, ezt elhiheted.

Anicza szomoruan hajtá le fejét, oly borzasztó dolgokat hallott itt, hogy száguldni szeretett volna e helyről, hol utolsó reményét is összezuzták.

Szive össze volt törve, kétségbeesetten indult vigaszért uj barátjához, Kleofáshoz, magával vivén az eledelt, mit nénjétől kapott.

Rohant a zárda felé. Csakhamar elérkezett a romokhoz, hangosan kiáltani kezdett. Semmi válasz.

— Szent atyám, merre vagy, szólj! Egyedül vagyok, ne félj! Hozok neked enni és inni valót.

— Jöjj keblemre, kedves leányom, az Urban, szólalt meg most Kleofás, a romok közül kidugva fejét.

— Oda menjünk szent atyám a kertbe, azt a kis házat bántatlanul hagyta az ellenség.

— Igazad van kedves leányom, gyere, menjünk.

Kleofás kényelmesen elhelyezkedett a kerti házban s hozzáfogott az étkezéshez.

— Oh, kedves leányom, hizelgett Kleofás a leánynak s nyaldosta ujjait.

Csakhamar bevette az ételt s kérdöen nézett a lányra.

— Italt is hoztam szent atyám, de oly szomoru vagyok, egészen elfelejtettem kitenni kosaramból.

— Ide vele, csettentett nyelvével Kleofás, a mint meglátta a bort. Oh drága, kedves leánykám, mily jó vagy te, nem hagytad elveszni szent atyádat, a ki téged ugy szeret, mint még senki sem szeretett, s homlokon csókolá a leányt.

A leány türte, talán nem is tudta, mi történik vele. Egyszerre csak megszólalt.

— Szent atyám, neked csakugyan igazad van, Stramirovics él.

— Ugy-e? hogy mondtam, szólt a barát büszkén, csak nekem higyjél mindig, a te jó gondviselödnek.

— De nem soká fog élni, mondá Anicza szomoruan.

— Nagyon soká, mondá bátran Kleofás.

— Tévedsz, szólt a leány, nagyon sok rosszat tett a magyaroknak s ma ki akarják végezni. Egy ismerösömtöl hallottam Zarándfalván, hogy kedvesemet fel akarják akasztani.

— Ennek nem szabad megtörténnie, dörgött Kleofás s nagyot ütött öklével a kerti asztalra, ugy, hogy az üres boros palaczk csak ugy tánczolt bele.

— Nem szabad megtörténnie, szólt sietve a lány is s gondolkozott.

— Mit fognak rá a magyarok?

— Egy herczeget veretett vasra s ugyan e herczegnek feleségét elrablá s állitólag elrejté. De az nem igaz, erre esküszöm, hogy nem igaz, mert Stramirovics csak engem szeret.

— Nem igaz, nem igaz, te igazat mondasz leányom, nem a szerb vezér rabolta el Woronyeczky herczeg feleségét. Hohó, én már tudom is, hogy ki rabolta el, s azt is tudom, hogy hol van a herczeg neje, tudom, tudom, kiáltott folyton a barát, kinek a bor kissé megártott, miután nagyon hirtelen itta azt.

— Oh szólj, oh szólj hát szent atyám, segits megmenteni Stramirovicsot.

— Gyere leányom, menjünk a herczeghez, én megmentem kedvesedet.

— De megállj, még sem, nem, én nem mehetek, mondá gondolkozva Kleofás, mert eszébe jutottak a herczeg szavai, hogy tünjék el a föld kerekségéről, mert baja lesz a törvényszékkel. Nem, kedves lányom, bármint szeretlek is, bármily hálás is vagyok neked, veled még sem mehetek.

— Jöjjön, oh jöjjön szent atyám, hiszen az oktalanul szenvedőket megmenteni keresztényi kötelesség.

— Én is ártatlanul szenvedő vagyok, mondá Kleofás, s első sorban magamról kell gondoskodnom. Mit gondolsz, ha a gazok kezébe kerülök, ismét lánczra vernek s éheztetnek, éheztetik a te szent jó atyádat, éheztetik az urnak magasztos szolgáját, s elforgatta szemeit.

A leány belátta, hogy Kleofásnak igaza van, nem is kérte többé, hogy vele menjen.

— De azért nekem mindent elmondhatsz szent atyám, a mi lehetővé teheti kedvesem megmentését.

— Bizonyára, bizonyára, válaszolá a barát. Hallgass tehát ide: Mikor a gazok engem megfogtak s lánczra ver-

tek, bevittek egy szobába s ledobtak a földre oda, a hol megtaláltál jó leányom. Ott feküdtem jó huszonnégy óráig, s hallottam tompa jajokat eleget. Figyelj tehát leányom, ott, a hol engem megtaláltál, ott kutassatok. Ott valami rejtekhelynek kell lenni. Gyenge női hangot véltem felismerni, az lesz valószinüleg Woronyeczky herczeg felesége. Te most elmégy Woronyeczkyhez, elmondod neki, hogy mit mondott a barát, s átadod üdvözletemet. Én most elmegyek, ne kutass utánam, mert ugy sem fogsz megtalálni. Te megmentettél engemet, én megmentem kedvesedet s a herczegnöt.

— S engem is megmentettél, kiáltá a leány s Kleofás lábaihoz borult s megcsókolá ruhája szegélyét.

— Most pedig megáldalak édes leányom; Isten veled!

A leány mégegyszer kezet csókolt megmentőjének s futott a faluba.

— Hol van a herczeg sátora? kérdé a leány egy katonától.

— Miféle herczegé?

— Woronyeczky herczegé, szólt türelmetlenül a lány.

— A nagykorcsmában fogod találni, ott lakik.

A leány meg sem állt a nagykorcsmáig.

Itt megint kérdezősködött a herczeg után.

— Ereszsz a herczeghez, sürgősen beszélnem kell vele.

A katona bejelenté a látogatót.

— Ereszd be a leányt, szólt a herczeg.

Anicza a herczeg elé lépett s kezet csókolt.

— Mivel állhatok szolgálatára, szép kisasszony? kérdé Woronyeczky.

— Mindketten tehetünk szolgálatot egymásnak, felelt elpirulva a leány.

— Ah, ah, mondá a herczeg, szóljon tehát.

— Egy fontos szolgálatot teszek herczegségednek, ha megigéri közbenjárását Damjanichnál.

— Miröl van szó?

— Stramirovics megmentéséről.

A herczeg elutasitó kézmozdulatot tett.

— Ne utasitson vissza, hisz még nem tudja, hogy milyen szolgálatot teszek én önnek.

Woronyeczky kérdöen nézett a lányra.

— Mit akarsz evvel mondani? kérdé Aniczát.

— Megteszi, hogy kedvesemet segiti megmenteni?

— Kedvesedet? kérdé élénken a herczeg s végig nézett a pórruhába öltözött lányon.

— Bocsánat herczegséged, hogy elárultam magam, de oly izgatott vagyok.

— Kedvesedért mit sem tehetek, ö lázadó, Damjanich foglya s nem az enyém.

— Herczegséged más miatt nem akar rajtam s rajta segiteni, azt is tudom, hogy miért. Ön azt hiszi, hogy ha Stramirovicsot megöleti, felesége szabad lesz, pedig abban csalódik.

— Csalódom? pattant fel a herczeg.

— Igen csalódik, mert Stramirovicsom neje elrablásában teljesen ártatlan.

— Szólj leány, beszélj tehát, ha tudsz nömről.

— Azért jöttem ide, hogy felfedezzem neje hollétét.

— Szólj tehát, szólj gyorsan, kiáltá Woronyeczky izgatottan.

— Nem szólok elöbb, mig herczegséged meg nem igéri, hogy Stramirovics is meg lesz mentve.

— Ha igy áll a dolog, esküszöm, hogy kegyelmet eszközlök neki Damjanichnál. Elég-e ez neked leány?

— Elég, köszönöm.

— Szólj tehát most hamar, hol van imádott nöm?

— Nem is messze innen.

— Hol tehát?

— A zarándfalvi zárdában.

— Hazudsz, hisz az rommá lön.

— Még is ugy van a mint mondom. Jöjjön herczegséged velem s megmutatom merre kell kutatnia.

— Tehát Stramirovics rejtette oda el?

— Oh nem.

— Ki tehát?

— Azt nem tudom.

— Hogy tudsz tehát egyáltalában felőle?

— Egy véletlen eset folytán értesültem.

— Ezt az uton fogod elmondani, most siessünk a zárdába.

— Csákányokra is van szükségünk és emberekre.

A herczeg egy félszázad katonát rendelt magának, mindenféle eszközökkel, csákányokkal felszerelve s gyorsan megindultak a zárda felé.

— Kitől értesültél tehát nöm hollétéről? kérdé utközben a leányt a herczeg.

— Egy barát, kit bilincseitől szabaditottam meg, az mondta el, hogy mit hallott.

— Igaz, felelt a herczeg, s hol van a barát, már valószinüleg eltávozott?

— Igen, de megmondta a helyet, hogy hol kutassunk.

— Szólj, hol?

— A hol ott feküdni látta herczegséged, azon szoba alatt kell a rejteknek lenni, hol a herczegnő fogva van.

Csakhamar elérkeztek a zárdába, a leány felvezette a herczeget a kérdéses szobáig.

— Csönd legyen, szólt a herczeg a katonákhoz.

Anicza lefeküdt a padlóra. Tompa jajkiáltást hallott.

— Hallja, hallja herczegséged a tompa jajokat?

— Mit sem hallok, szólt a herczeg.

Woronyeczky lefeküdt szinte a padlóra, elsápadt, csakugyan messziről jövő jajokat vélt hallani.

— Itt van a feleségem, itt van drága Aniellám. Katonák itt ássatok, törjetek csákánytokkal, erről jött a hang, kiáltá a katonák felé fordulva.

A katonák mintegy varázsütésre megkezdték a munkát.

Tudták, miről van szó s a munka folyt tehát gyorsan.

— Vezér, kiáltá az egyik katona, itt valami vas szoba lehet.

Woronyeczky oda ugrott s látta, hogy jó nyomon vannak.

— Vágd csákányodat a vasba, fiuk oda mind, üssetek nyilást a lyukba.

És csakhamar sikerült, egy meglehetős rést ütöttek a vason, ez recsegve engedett.

Egy perczre csönd lett.

Mindnyájan megrendültek, a jajok tisztán voltak hallhatók.

Woronyeczky felismerte felesége hangját.

— Bátorság, drága Aniellám, jövünk megmentésedre, én vagyok itt, Miczislávod.

Serényen folyt a munka. A vas recscsenve, roppanva tágitott s rövid öt percz mulva neje lába előtt térdelt herczeg Woronyeczky.

— Itt vagyok drága Aniellám, itt van szerető férjed.

Aniella nem szólt, gyenge volt s megtörött s férje látására elájult.

— Hozzatok gyorsan hordágyat, kiáltá a herczeg a katonákhoz.

Ezek engedelmeskedtek, s nemsokára hordágyon vitték a faluba a herczegnőt.

Az orvos nagyon kétségbeejtőnek vélte a herczegnő állapotát, de avval vigasztalta Woronyeczkyt, hogy minden nincs elveszve.

Erdössy, midön hallotta a csákányok mint törnek rést a titkos szobába, félre huzódott s Aniella ágya alá rejtőzött.

A herczegnö meg volt mentve, a többivel senki sem törödött.

---

90. fejezet.

Verő Aladár a jéghegyekben.

A branyiczkói győzelem után a megvert osztrák sereg tábornoka magához hivatta Verőt.

— A csata elveszett, mondá, de ön fontos szolgálatokat tett nekem. Kémeimtől ugy értesültem, hogy nagy magyar sereg van össze vonva a határon, még pedig Tátra-Füredtől éjszakra. E hir nekem nagyon valószinütlennek hangzik. Azért bizom önt meg, hogy menjen Tátra-Füred felé, ha lehet, mászsza meg a hegyeket, hogy ez által rövidebb idö alatt értesüljek a magyarok mozdulatairól.

Verö katonásan tisztelgett a tábornoknak, egy lovat nyergeltetett s azonnal utnak indult.

Jól felfegyverkezett, egy vadász puskát is vitt magával, s ellátta magát több napra élelemmel is, főkép azért, mert ha a nagy hegyeken keresztül akart a határra jutni, ellehetett rá készülve, hogy napokig sem juthat más uton élelmi szerekhez.

Verö magát is szerfelett meglepte az a hir, hogy a határon magyar seregek vannak összevonva. Elhatározta tehát, hogy átmegy a nagy hegyeken, hogy mihamarabb hirt szerezzen.

Verö — mint már emlitettük — csupán látszólag lépett az osztrákok szolgálatába, hogy ez által is használhasson hazájának.

De volt egy más ok is, miért Verö hosszas vonakodás után elfogadta Dornheim herczeg ajánlatát.

Dornheim herczeg ugyanis, miután Verö távozott Pozsonyból, levelet irt neki Pestre, s levelében ismételte ajánlatát, s kérte, hogy gondolja meg higgadtan a dolgot, lép-

jen osztrák szolgálatba, s fényes jövő vár reá, és gyámleányának, Halmay Alice baronessenek a keze.

Verő Aladár forrón szerette Alicet, de hazáját mindezek felett.

E kettős lelki küzdelemben érlelődött meg szivében az elhatározás, hogy látszólag osztrák szolgálatba lép.

Tervét — nehogy gyanus szinben tünjék fel honfi társai előtt, közölte Kossuth Lajossal is, ki beleegyezését adta hozzá, s erről — mint az olvasó tudja — hivatalos okmányt is állitott ki.

* * *

Verő Aladár délczeg paripáján gyorsan haladt előre, kitüzött czélja felé, a magyar határra.

Déltájban egy magyar faluba ért, hol lovát egy paraszt gazdára bizta, mert tudta, hogy lovával nem hatolhat át a nagy hegyen, mely a falu mellett elterült.

Verő megkezdte a Kárpátok egyik nagy meredek hegyét megmászni.

Az ut rendkivül fárasztó volt és nehéz.

Verő majdnem folyton életveszélyben volt.

Minél tovább haladt, annál rosszabb és meredekebb lett az ut, sőt egyszerre csak azon vette észre magát, hogy az ösvény, melyen előre tört, teljesen megszünt.

Utat keresett magának a meredek sziklafalakon, az összetört köveken felfelé a hó és jég alatt, mig végre hosszas, nehéz küzködés után egy széles hegy sik párkányzatához ért, mely jókora távolságban terjeszkedett ki a borzasztó jégsivatagban.

Verő erösen kifáradt, az iszonyu hideg is gyötörte, sehol egy kunyhóra, vagy valami házikóra nem bukkant, elhatározta tehát, hogy egyik kiálló sziklaszirten kipiheni fáradalmait.

E mellett fáradt és éhes is volt, min éppen nem lehet csodálkozni, oly kinos és nehéz hegymászás után.

Elővette vadásztáskáját, mely az élelmi szereket rejté, egy darab kenyeret és hideg sültet vett magához, azt jóizüen elköltötte, s reá egy jó korty bort ivott, aztán élelmi szereit ujra visszarakta a táskába, fölkelt ülőhelyéről és ujra utnak indult, gondolta, hogy majd csak akad valahol egy kis kunyhóra, hol éjjelre meghuzhatja magát a hideg elől, s főleg a vadállatoktól, medvéktől, szarvasoktól, melyek itt nagy számban tanyáztak.

Lassan, óvatosan haladt előre.

Éles szemmel vizsgált meg minden helyet, hová rá lépett, mert félt, hogy vagy lecsuszik vagy valahol elsülyed.

Igy is több izben oly mély hóba hágott, hogy egész térdéig besüppedt, majd ismét oly helyeken haladt át, hol a jég fényes tükör simaságu lévén, alig birt lábain megállani.

Néha mély tátongó sziklaüregeket kellett átugornia, és egy ily ugrás elhibázása egyenlő lett volna a halállal.

De mennél inkább növekedtek a veszélyek, Verő annál inkább összeszedte magát, haladt előre.

Ahol lehetetlen volt járnia, ott Verő letérdelt, s térdein csuszva haladt előre, sok helyt hasra vetette magát s mint a kigyó csuszott tovább.

Végre sikerült neki a jégmezőn átküzdeni magát, de még távolról sem érte el vándorlása czélját.

A magas hegynek még alig ért fele utjára.

Egyszerre egy óriás jégszirt állotta utját, melyen Verő egy szarvast látott büszkén letekinteni.

A jégszirt szerfölött magas volt, de nem tulságos meredek s igy Verő bizton hitte, hogy mihamarább feljut reá.

Kezébe vette vadászpuskáját, megtöltötte azt, hogy ha esetleg küzdelem fejlődne ki közte és a szarvas között, mindenre el legyen készülve.

Verő Aladár szenvedélyes vadász is volt, és szeretett volna a vén aggancsos birtokába jutni.

Leült az egyik sziklára, hogy némileg kipihenje magát, s rövid félóra mulva ujra utnak indult.

Nem telt bele egy óra, s a kiálló jégszirt legfelső párkányzatára jutott.

Itt megállott s körülnézett, nem messze magától két szarvast pillantott meg, melyek farkasszemet néztek vele.

Verő rögtön fegyveréhez nyult.

Nem telt bele néhány másodpercz s az egyik szarvas vérezve a hóba esett.

A másik pedig tova iramodott. Veröben felébredt a vadászat iránti szenvedély s elhatározta, hogy követni fogja a másik vad nyomát.

Éles szemmel fürkészett mindenfelé s csakhamar felfedezte a nyomot, melyen a szarvas tova futott.

Tüstént nyomon követte, mert biztos volt benne, hogy a nyomok a szarvas odujához fognak vezetni.

Tovább és tovább haladott a sikos jégen, lába majd besüppedt a hóba, majd tátongó sziklafalak mellett vitt utja, ugy, hogy térden csuszva kellett folytatni utját, nehogy elszédüljön, s a borzasztó mélységbe hulljon.

Egyszerre csak eltünt előtte a nyom.

Jobbra és balra tőle össze-vissza repedezett megmászhatatlan meredekségü sziklatömegek bámultak reá, s előtte óriási kiterjedésü jégsivatag terült el.

Fegyverét lövésre készen, óvatosan haladt előre.

Egyszerre, körülbelül ötven lépésnyi távolságban, ujra előtte állott az üldözött szarvas.

Verő rögtön fegyveréhez kapott, s hirtelen elsüté azt.

A lövés nem talált.

A gyönyörü szarvas tova iramodott Verő nem kis boszuságára, ki most már elhatározta, hogy nem tágit addig, mig a királyi vadat hatalmába nem keriti.

Végre egy kiálló sziklacsucshoz érkezett, s Verő nem kételkedett abban, hogy e sziklacsucsot megmászva, az üldözött vad birtokába jut.

Rövidebb idő alatt, mint gondolta, elérte a kiálló szikla szirtet, s alig fordult meg a másik oldalra, midőn valami husz lépésnyi távolságban ujra előtte állt délczegen és büszkén a királyi vad.

Verő a bámulattól elfelejtett fegyveréhez nyulni s pár perczig farkasszemet néztek egymással.

Ekkor Verő is magához térve ámulatából, fegyveréhez kapott és czélzott.

A puska elsült, s Verő örömmel vette észre, hogy találnia kellett.

A szarvas egy magas ugrást tett, aztán mindinkább lassabban haladt, miről Verő rögtön észrevette, hogy a szarvast halálosan megsebzé fegyvere.

— Ennek se sok kell ma már, mormogá magában, s helyében állva maradva nézte, hogy mikor bukik el már a vad.

És csakugyan nem sokára a vad összeesett, valami mélyedésbe fordulhatott, mert eltünt Verő Aladár szemei előtt.

Verő már nyugodt volt, tudta, hogy zsákmánya többé ki nem szabadul kezei közül, azért csak lassan haladt előre.

Fegyverét ujra megtöltötte, hogy ha a vadban még valami életerő volna, egy lövéssel megadhassa neki a végső kegyelmet.

Emellett a nap már mindinkább alá hanyatlott, s majdnem egészen besötétedett.

Verőnek most minden gondja oda irányult, hogy türhető éjjeli nyughelyet keressen magának, hol, a mennyire csak lehet, kényelmesen eltölthesse az éjt.

Végre egy barlangra akadt, mely valószinüleg az elejtetett szarvas tanyája volt.

Nem volt ugyan tágas, de legalább némi védelmet nyujtott neki a hideg és szél ellen.

És ez már Verőnek elég volt.

91. fejezet.

A sziklaüregben.

Verő Aladár hamarosan megvizsgálta uj tanyáját.

Az éjjel még nem köszöntött be, de annyira sötét lett, hogy két lépésre sem lehetett volna látni a világért se.

Szürke, nedves köd szállt alá, mi a magas Kárpátokban nagyon gyakori.

Mielőtt azonban uj tanyájába tért volna, eltökélte, hogy fölkeresi az elejtett vadat, és bőrét lenyuzva — Verő ebben már meglehetősen gyakorolt volt, az előbbi időkben gyakran vadászott — s betakarja magát a szarvas bőrével, mely bizonyára jó takaróul szolgált volna neki, az ilyen hideg időben.

Szerszámai kéznél voltak.

Voltak mindenféle kései, törei, melyeket elővigyázatból rejtett tarsolyába, gondolva, hogy a hegyeken ilyesmire nagy szüksége lesz.

Csak azt sajnálta, hogy egy hegymászó botot felejtett el magával hozni, mi nagyban megkönnyitette volna neki a hegyeken való járást.

Óvatosan haladt tehát előre a sürü ködben, a sötétségben keresve a vad nyomát.

Azonban mennél inkább tova haladt, annál sürübb köd ereszkedett le, s már-már visszatérni akart, midőn egy tárgyban megbotlott és elesett.

Verő öröm kiáltásban tört ki.

Az elejtett szarvas volt.

Gyorsan felkelt, nem kis erőmegfeszités után vállaira vette a szarvast, s vele a barlang felé tartott.

E pillanatban a jég és hó sülyedni kezdett lábai alatt.

Verő egy elfojtott jajkiáltást hallatott, s ugyanakkor

eltünt a csalóka jégtakaró, mely egy mély sziklaüreget rejtett maga alatt.

A jégtakaró megbirta ugyan a szarvas testét, de a kettős teher alatt engedni kezdett, végre leszakadt, s néhány másodpercz mulva a bátor vadászt a szarvassal együtt elnyelte a tátongó mélység.

* * *

A nap már magasan ragyogott az égen, s egyes sugarai a sziklaüregbe is behatoltak, midön Verő ájulásából — melybe a zuhanás következtében esett — némileg magához tért.

Iszonyu fájdalmat érzett.

Egész teste össze volt törve.

Csak ekkor kezdett magához térni és visszaemlékezni a történtekre.

Az iszonyu valóság kétségbeeséssel töltötte el lelkét.

Fájdalmas sóhaj közt emelé fel szemeit, körüljártatta tekintetét, hogy a halvány fény mellett valamit felismerhessen.

Kezeivel tapogatódzott, hátha valami szilárd szikladarabot érintene, de mitsem észlelt mást, mint nedves hideget, havat és sima jeget.

Csak akkor jutott eszébe teljesen váratlan és kinos lezuhanása.

Verő megkisérlé a talpra állást, de a borzasztó esés következtében izmai elveszték rugékonyságokat, és megbénultak.

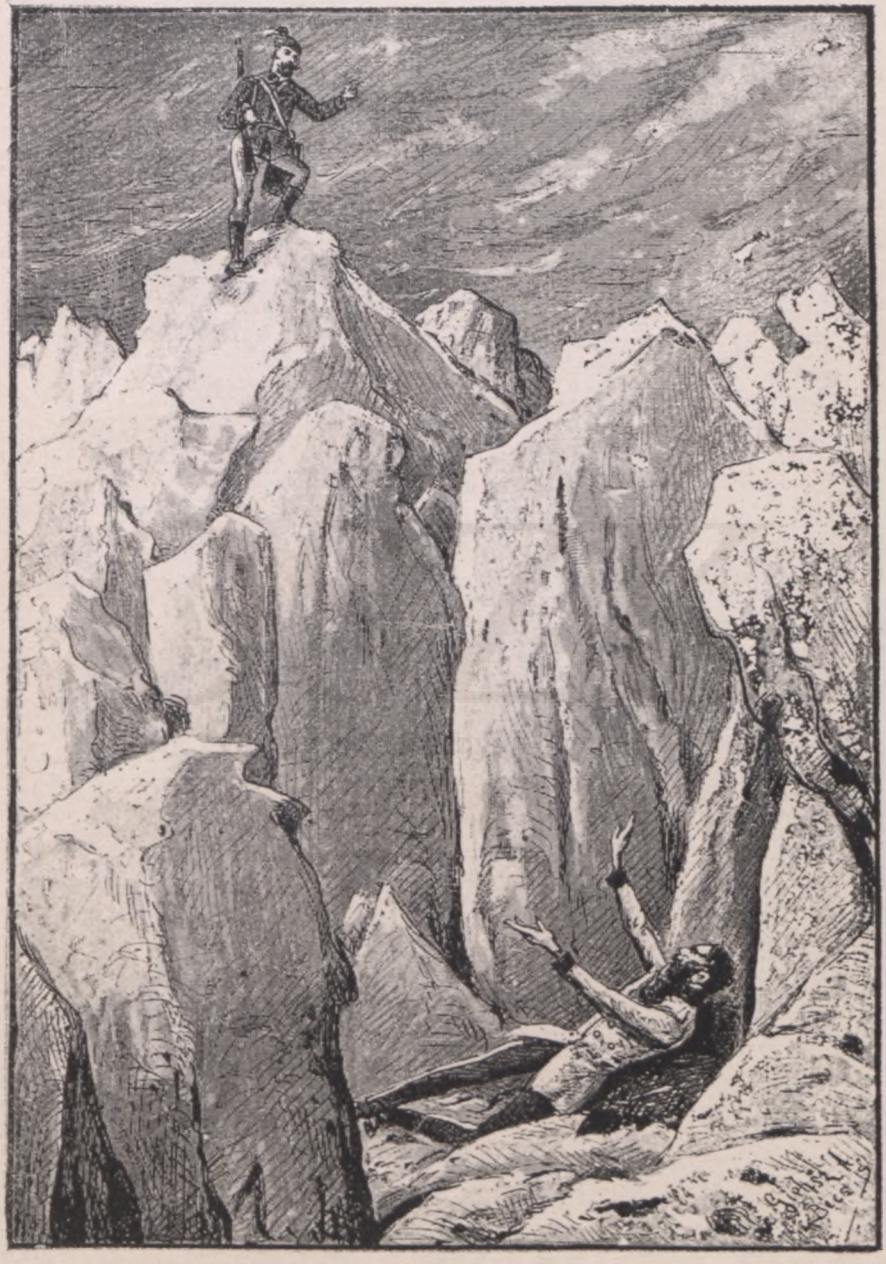
Erőtlenül esett vissza előbbi fekvőhelyére.

— Oh isten, légy irgalmas hozzám, fohászkodott Verő elhaló hangon. Szabadits ki nyomorult helyzetemből.

A szörnyü fájdalom miatt gondolkozni sem birt.

Aláhanyatlott és mély álomba merült.

Ilyen félig önkivületi állapotban tölthetett el nehány órát, midön ismét felébredt.

— Az Isten szerelmeért, szabaditson meg! Én Verő Aladár vagyok.

K. 52.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Csak most kezdett jobban gondolkozni iszonyu helyzete felöl.

— Meddig fog ez tartani? sóhajtá magában. Ha soká, akkor elpusztulok az éhségtöl, s a szörnyü hidegben előbb utóbb megfagyok.

Ujból körültekintett, hogy megvizsgálja a helyet, hová lezuhant.

Csak ekkor látta, hogy egy magas jégszikla hasadéknak hóval boritott fenekén fekszik, melynek hossza mintegy huszonöt láb és szélessége tizenkét láb lehetett.

A hó lágy volt és nagyon mély, mert Verőnek egész teste bele süppedt és csak is karjai és feje látszottak ki belőle.

Jobbra és balra meredek szikla fal vette öt körül, mely talán száz lábnyi magas is lehetett.

Verő teljesen be volt börtönözve.

Ha csak a véletlen nem menti meg, ugy ő biztos halálnak nézett elébe.

Ugy érzé magát, mintha elevenen temették volna el, s a bátor szivü harczost a legnagyobb bátortalanság és félelem fogta el.

— Lesz-e valaha innen szabadulás? Ki jár erre? Senki! Ki tudja, hogy itt vagyok? Senki! Oh istenem, miért nem engedtél meghalni?

Majd vigasztalódva tekintette meg a sziklafalakat.

A sziklafalak jégből voltak s némileg lejtősek.

Verő rögtön átlátta, hogy életben maradását annak köszönheti, hogy ő inkább lecsuszott a sikos sziklafalon, mint zuhant.

A sziklaüreget mély hó takarta, csak igy történhetett, hogy teste puha talajra esvén, az iszonyu rázkódáson kivül semmi baja sem esett.

Egyetlen egy testrésze sem tört össze.

— Csodálatos, mormogá magában.

Egy remény sugár villant keresztül agyán.

— Oh jóságos Isten, ha nem akartad hogy elvesszek, midön lezuhantam, talán most is fogsz valami módot nyujtani megmenekülésemhez. Oh Isten, folytatá tovább fohászát Verö, ne engedd, hogy itt senkitöl sem tudva elpusztuljak. Oh még ugy szeretnék használni hazámnak! Oh még olyan fiatal vagyok és szivem ugy szeret!

Eszébe jutott Alice, a bájos Halmay Alice bárónö.

E halk fohász után mintegy uj életre ébredt Verö.

Mindeddig kimondhatatlanul gyengének és törödöttnek érzé magát, most egyszerre melegség áradt dermedt tagjaiba, s lassanként összefagyott, megbénult izmai engedni kezdtek.

Tagjai kezdték elveszíteni merevségüket, s végre néhány sikertelen kisérlet után sikerült neki talpra állani.

Legelöször is puskája és pisztolya után nézett.

De azok nem voltak sehol.

Az esés következtében a puskát kiejtette kezéből, a pisztolya pedig kieshetett övéből.

Kardja oldalán lógott, csak a hüvelyének hegye görbült meg egy kissé.

Veröt nem a legkedvesebben lepte meg, midön fegyvereitöl megfosztva érzé magát.

De azért nem csüggedt.

Keresgélni kezdett a hóban.

Fáradságát siker koronázta.

Nem sok keresgélés után a hóban megtalálta pisztolyát az övvel együtt, mely ugy látszik leszakadt, s mellette nem kis távolságban feküdt vadászpuskája is.

A sok kutatás közben ráakadt az elejtett szarvasra is, melynek szerfelett megörült.

Rögtön felismerte az elejtett állat becsét jelen helyzetében, mely öt itt hosszabb ideig idözése esetén az éhhalál kinjaitól mentheti meg.

Puskáját és pisztolyát gondosan megvizsgálta, s ugy

találta, hogy a benne levő töltés nem romlott meg, csak kissé átázott.

Ez azonban nem volt nagy baj.

A nedves töltéseket kiszedte, s ujakkal akarta megtölteni.

Csak most rémült meg azonban igazában.

Tölténytáskája nem volt sehol.

Mindenütt kereste, de nem birt ráakadni.

Kikutatta vadásztáskáját, ruhája zsebeit — hátha oda tette — de hiába, a tölténytáska nem volt sehol.

Elveszett nyomtalan.

Verő, a csaták viharában megedzett férfiu, majdnem sirva fakadt.

Teljesen tehetetlen volt.

Szomoru helyzetében csaknem rosszabbul esett Verőnek lőkészlete elvesztése, mintha valamely testrészét vesztette volna el, mert ezáltal legfőbb szabadulási eszközétől lőn megfosztva.

Lőpor nélkül már mit sem ért fegyvere, nem volt becsesebb előtte egy nyomorult botnál, és ép azért nagy bánat töltötte el szivét.

— De voltaképen hol is veszthettem el tölténytáskámat? — kérdé Verő önmagától. Talán, a mikor a szarvast lelőttem. Biztosan emlékszem reá, hogy ismét az övemhez erősitettem. Tehát mégis a zuhanásnál kellett elveszitenem, talán lehet reményem, hogy ujra megtalálom.

Verő rögtön össze-vissza turkálta a havat, annyira, hogy már kezei tüzként égtek, homlokáról veriték csurgott le, karjai pedig megbénulva megtagadták a további szolgálatot.

Teljesen kimerülve félbeszakitotta munkáját, de azért nem adott fel minden reményt, hogy tölténytáskáját föltalálja.

A hórakás különben igen nagy volt és más szerszá-

ma nem lévén, csak kézzel nehéz volt az egész hórakást felkutatni.

Bármennyire is aggódott Verő Aladár töltényei elvesztésén, jelenleg nem tehetett mást, minthogy belenyugodjék sorsába.

Iszonyuan elbágyadva, s a hidegtől dermedten leült a hó tetejére, a hideg kiálló jégsziklákhoz támaszkodva gondolataiba merült.

Igy ült jó darabig, midőn feje fölött a magasban hirtelen éles, harsogó hang lön hallható.

Felpillantott.

— Talán valami emberi lélek jár erre, kinek hirt adhatok magamról, gondolá az első pillanatban.

Csalódott.

Egy saskeselyü röpködött hatalmas szárnyaival a légben.

Verő felkaczagott.

— Még korán jösz, bátor madár — suttogá fájdalmasan. Egy-két napig még várnod kell, aztán megeheted csontjaimat.

Végre Verő éhezni kezdett.

Vadásztáskájában volt még egy kevés élelme, hidegsültje, kenyere.

Elővette tehát és a jó falatokon kivül még sóra is bukkant, mi jelen helyzetében megbecsülhetetlen volt előtte.

Megtalálta a boros üveget is, nem kis csodálkozására teljesen ép állapotban.

Verő evett néhány falat kenyeret, egy darabka sültet, ivott rá egy korty bort és nagyon felüdülve érezte magát.

A bor erösitőleg hatott tagjaira s kissé felmelegitette is.

Az evés után kissé felüdülve ujra azon gondolkozott, hogyan menekülhetne ki a négyszögü mély sziklaüregből, szörnyü sziklabörtönéből?

Elővette vadásztáskáját s megvizsgálta annak tartalmát.

Volt ebben két éles vadászkés, egy tőr, egy kis kézi fejsze, szögek, s több efféle tárgyak.

Ezenkivül használhatta szükség esetén kardját is, mert pisztolya és vadászpuskája teljesen hasznavehetetlen volt.

Midőn az osztrák sereg vezére a branyiczkói csata után öt megbizta, hogy gyorsabban hirt szerezzen és miatta még hegyeken is keresztül menjen, Verő tudta, hogy mily veszélyesek ezek az utak, s azért látta el magát is előre az ilyen szükségesekkel.

Hirtelen az az eszme villant meg Verő agyában: hátha utat nyitna magának keresztül a jéghegyen kis kézi fejszéje segélyével; s terve mellett szilárdul meg is állt, mert belátta, hogy jelen helyzetében idegen segély nélkül más utja nincs a menekülésre, mintha átfurja a jég oszlopokat, s akkor talán valami oly helyre ér ki, honnan már lehet tovább menni.

Munkája ugyan roppant fáradságos és kétséges is volt.

A körülötte lógó s egészen megkövült jégtömegek százötven láb vastagságuak is lehettek, a jég pedig nagyon kemény volt, s előre láthatólag könnyen megtompulhatott benne a fejsze és egyéb késeinek az éle.

De bár mily nehéznek, majdnem kivihetetlennek látszott is előtte e terv, más utat-módot nem látott a menekülésre, megragadta tehát ezt.

— Menekülni innen, menkülni minden áron! kiáltott fel.

92. fejezet.

Nehéz napok.

Verőt egészen eltöltötte a gondolat, hogy valami utat nyerjen a megmeneküléshez.

Már az nap hozzá akart kezdeni a sulyos munkához, de már késő volt, a nap aláhanyatlott s éj borult a föld felé.

Amiatt Verő nem aggódott, hogy az éhség miatt egyelőre elpusztul.

Vadásztáskájában volt még három négy napra való élelme, s azután ott hevert előtte az elejtett szarvas, melynek husát — el volt határozva — nyersen is megeszi.

Csupán a szörnyü hideg miatt aggódott.

Midőn utnak indult kém szerepére, teljességgel nem hitte, hogy napjait majd egy jég barlangban fogja eltölteni, s igy nem volt éppen melegen öltözve.

De ezen ugy segitett magán, hogy lenyuzta a szarvas bőrét, melynek meleg szőre már nagy védelmet nyujtott neki a hideg ellen.

Eközben az éj teljesen beállott, Verő Aladár is pihenni tért.

Beburkolta magát, a mennyire csak lehetett, a szarvas bőrébe, s a kimerültségtől nem sokára el is aludt.

Másnap reggel felébredvén, már csak kevés testi fájdalmat érzett Verő, s tagjai sem voltak annyira dermedtek, mint tegnap.

Hamar a reggelizéshez látott, vadásztáskája tartalmát kimélni óhajtván, a lenyuzott szarvasból vágott le egy darab hust, azt nyersen megsózva, el is fogyasztotta.

Igaz, hogy a még véres hus kezdetben, kivált az első falatoknál nem valami jól esett az elkényeztetett izlésü

honvédhadnagynak, de most nem volt ennie, megette tehát.

Miután megreggelizett, azonnal merész vállalatához fogott, melyet tegnap megmenekülésére kigondolt.

Először is fejszéje segélyével a jégfal oldalába egy barlangot szándékozott kivájni, hogy innen aztán ferde irányban felfelé folytathassa áttörési munkálatait.

A jég pattogott Verő fejszéjének csapásai alatt, de azért a munka igen lassan haladt előre, és csak több órai nehéz munka után volt képes a jégfalba egy ember nagyságu barlangot kiásni.

A jég nagyon kemény volt, fejszéje pedig sokkal kissebb, hogy sem ilyen nagy munkánál mélyebb vágásokat tehetett volna.

De azért mégis lankadatlan dolgozott, s csak olykor-olykor pihent meg, s munkájának rendszerint az est vetett véget.

Fáradtan feküdt le ilyenkor a jégre, előbb azonban gondosan beburkolta magát a vad bőrébe, melynek két szélső végeit maga alá göngyölte.

Igy aztán meglehetősen érezte magát, az éj folyamán alig érezte élesebben a hideget, reggel pedig megerősödve hagyta el fekhelyét.

Igy teltek el napok.

Szakadatlanul furta és furta barlangjában a jégfalat és nem kis örömmel vette észre, hogy ismét meg ismét mélyebben haladt előre.

A negyedik napon már elég tágas volt arra, hogy benne meghálhasson, mi mindenesetre jobb nyughely volt, mint künn a szabad ég alatt.

Ha esténként a barlang bejárata előtt elsöpörte a halomra hányt havat és jeget, igen kellemes melegséget érzett abban, sőt már a nedvességet is megszokta, mely ellen különben jól megvédte az elejtett szarvas bőre.

Minden este — már a hetedik napon tartózkodott

itten, midőn Verő szegényes fekvő helyét elfoglalta, — fájdalmas vágygyal emlékezett meg az emberekről, kiknek valamennyinek jobb dolga van, mint neki, kedveséről, a szép Alice baroneszről és imádott hazájáról.

— Mennyit tehettem volna még hazám érdekében, sóhajtá, ha nem kellene itt nyomorultan elvesznem.

Arra semmi reménye sem volt, hogy talán kerestetni fogják. Ugyan kinek is jutna eszébe ilyen viharos időben egy emberrel törődnie? Aztán ki tudja, hogy itt van? Senki az ég alatt.

Igy telt el két nap.

Verő a legszorgalmasabban dolgozott, mire szüksége volt különben — bármennyire is kifáradt, mert a tétlenség megölte volna.

Egy napon szokott buzgalmával vágta a sziklafalat, midőn puskaropogtatás üté meg füleit.

A puskalövöldözések ismétlődtek.

Lélekzete elakadt a meglepetés és öröm miatt.

Hátha itt a megmenekülés percze?

A puskalövések mind élesebbek lettek.

— Valóságos csatának kell itt lennie valahol! kiáltá Verő. Vagy talán vadászok volnának? Lehetetlen, hogy ily erős lövöldözés volna akkor hallható. Talán valamelyik guerilla csapat vezére hadakozik itten. Oh istenem, csak jelt adhatnék magamról valami módon!

De jelt sehogy sem tudott adni.

Pisztolyának és vadászpuskájának töltények hiányában nem vehette semmi hasznát.

Kiáltani kezdett.

Kiáltott torka szakadtából, hol magyar nyelven, hol német nyelven, annyira, hogy egészen elrekedt.

Utóbb már egy hangot sem volt képes az ajkán kiereszteni.

Nem volt más hátra, mint egész erejével tapsolni kezeivel.

Tapsolt, mig kezei is fájni kezdtek, de fájdalmasan kellett meggyőződnie, hogy a gyönge hang nem bir felhatolni mély sziklasirjából.

Borzasztó, mennyire szenvedett Verő e pillanatban.

Folyton hallotta a puskák ropogását, a segély, mely öt kiszabaditotta volna, már közel volt, s Verő semmit sem tudott tenni, hogy valami uton módon jelt adhasson magáról.

Mindegy lett volna neki, akár magyar, akár osztrákok kezébe kerül, hiszen kettős szerepe miatt egyik féltől sem kellett tartania.

Aztán különben is biztos volt, hogy jelen helyzetében senki sem bántalmazná öt, akárki kezébe is kerül, csak szánalmat éreznének legfőlebb iránta.

Kevés idő mulva a lövöldözés mind gyengébb lett, végre egészen elhangzott.

Evvel eltünt a remény utolsó szikrája is.

Verő Aladár, a csaták számtalan viharában megedzett férfiu, kinek az ágyudörgés zene szóként hangzott, ki csak a legnagyobbb veszély közepette érezte jól magát, most közel állt a megörüléshez.

Eszméi összezavarodtak, s fájdalmas gondolataitól legyőzve, kimerülten roskadt le, s eszméletét vesztette.

Ott feküdt mindenkitől elhagyva a kinos hóágyon, mely előbb-utóbb koporsója lesz.

A mint aztán hosszu idő mulva magához tért kábultságából, testben és lélekben annyira össze volt törve, hogy még gondolkozni is képtelen volt.

Alig tudott lábaira állani és kétszer összerogyott, mig bemászott jégbarlangjába, melyet óriási erő megfeszitéssel vájt a Kárpátok magas sziklafalába.

Itt leguggolt egy sarokba, magára huzta a szarvas bőrét, s átengedte magát a legnagyobb fájdalmaknak, melyek majd, hogy szét nem zuzták szivét.

93. fejezet.

A hóvihar.

Ilyen kinos állapotban töltötte Verő az éjet, mig végre reggel felé a halálos kimerültségtől jótékony álom szállt szemeire.

Midön felébredt, már valamivel könnyebben érezte magát.

Tagjaiban uj életerőt érzett, s mintha egy belső hang azt sugta volna neki:

— Ember! ne csüggedj! Bizzál Istenben!

Barlang lakásában még teljesen sötét volt, ez azonban nem akadályozta abban, hogy ki ne menjen éhsége lecsillapitása végett, s a künn heverő szarvas husából egy szeletet ne vágjon.

Nem kis csodálkozására azonban nem találta meg a kijáratot, és ugy tünt fel neki, mintha kivülről egészen el volna zárva.

Verő Aladár mind a két kezével tapogatódzott és kereste belülről a kijárást.

Mindenfelől csak kemény és sima jeget érzett, csak egy helyen engedett a hó keze nyomásának.

Verő rögtön gyanitani kezdé, hogy az éjjel erős havazásnak kellett történnie, és a lehullott hó takarta el bejáratának nyilását.

Haladék nélkül, egy perczet sem veszitve, neki látott munkájának s nem sokára nem csekély fáradság után utat tört magának a barlangból.

A havat félre hányva és összetaposva azonnal friss levegő és világosság tódult a sötét barlangoduba, s csak ekkor tudta meg, hogy oda künn már nappal van.

A hó még mindig nagy pelyhekben szállinkózott.

Verő gyorsan előkereste a szarvas husát, jóizüen falatozott belőle, már annyira megszokta a nyers hus evést, hogy egészen jól esett neki.

Palaczkjából egy korty bort ivott, az üveg tartalma még félig meg volt, mert Verő csak kortyonként mert inni belőle.

Félt, ha elfogy egyetlen erősitő itala a sziklasirban, a gyengeségtől föl se bir majd lábaira állani.

A hó folyvást hullott nagy pelyhekben s oly erősen, hogy a barlang bejárata kis idő mulva ismét el volt zárva.

Három nap és három éjjel dühöngött a hóvihar.

A hótömeg már oly magasra nőtt, hogy Verő Aladár rettegett az élve betemetéstől.

A negyedik napon végre elállott a havazás.

A mint ugyanis a negyedik nap reggelén hozzá fogott a lehullott hó eltakaritásához, örömrepesve pillantotta meg a feje fölött kéklő égboltozatot.

A tiszta kék égen egyetlen egy felhő sem mutatkozott.

Verő ujra megkezdhette akna munkáját, s fejszéje alatt vigan hullottak szét a jókora nagyságu jégdarabok.

Verő folyton előre haladt munkájában, de azért mégis nem sokat birt egy nap dolgozni, részint szerszámai hiányossága, részint óriási gyengesége miatt.

Igy telt el nehány nap, s mennél inkább előre ment Verő Aladár munkájában, annál inkább kezdé remélni, hogy jégsirjából kimenekül.

Egész nap szakadatlan dolgozott.

Mit is csinált volna egész nap?

Munka nélkül halá'ra unta volna magát, s csak helyzetének kétségbeejtő volta felett gondolkozva, okvetlen buskomorságba esett volna.

Ekkor egy uj jelenség töltötte el aggodalommal szivét.

A szarvas husa csontig le volt rágva, vadásztáskájában volt még ugyan néhány falat, de legjobb esetben is

csak két három napig lett volna elegendő összes élelmi készlete.

S mi lesz belőle aztán?

A szörnyü halál ugy látszott, már reá tette csontos kezeit.

Borzalmas helyzetében istenhez fohászkodott és halk imát rebegtek ajkai.

— Óh mindenható Isten, ki eddig megóvtál engem, ne hagyj ezentul se elvesznem. Oh engedd, hagy még hasznára váljak imádott hazámnak, a szép Magyarországnak!

Még az éhhalál borzasztó kinjai között sem birt megfeledkezni a hü honfi arról, hogy mivel tartozik hazájának, a minden oldalról ellenséggel körülvett országnak.

Az ima kissé megkönnyebbitette.

Sötét gondolatait elüzve, ismét az akna munkához látott kettőzött szorgalommal.

Egész alkonyatig dolgozott.

A következő éjjelen iszonyu és szokatlan zaj veré fel Verő Aladárt álmaiból.

A légben dörgött, zugott a vihar, az eső nagy cseppekben esett.

Verő felugrott s kilépett barlangja elé.

Az éj sötét volt, de az eső oly óriási cseppekben hullott alá, hogy a viz térdig ért a jéghasadékban.

Nem telt bele nehány percz és Verő tökéletesen átázott. Éppen vissza akart térni barlangjába, midőn az eső még borzasztóbban kezdett esni és egész áradatban hullott alá a viz.

Az óriási vizzuhatag majdnem leverte Verő Aladárt lábairól.

Csak nagy nehezen birt talpon maradni, mialatt mindkét kezével a jégfalakhoz támaszkodott, aztán minden erejét megfeszitve beugrott a jégbarlangba.

Nyugtalanul szemlélte az esőt, s borzadva hallgatta az óriási zajt, melyet az elemek tombolása véghez vitt.

Ugy látszott, hogy a vihar az összes hegyeket és jégtorlaszokat ledönteni készül, oly elemi dühvel zugott, tombolt.

Az eső folyton hullott.

A viz már elérte a barlang bejáratát, Verő borzadva menekült a jégbarlang legmagasabb lépcsőjére.

Ideje is volt már, mert a viz rémes gyorsasággal tódult mind magasabbra-magasabbra.

A jégvilágban szerzett tapasztalatai eléggé meggyőzték már arról, hogy ha a vihar nem enged, talán nehány óra mulva a legiszonyubb halált fogja elszenvedni.

Az iszonyu esőzés folytán a jégbarlang falai repedezni kezdtek, s most mindenfelől tódult a viz.

Verő teljesen át volt ázva, s az iszonyu hideg miatt egész testében reszketett.

Arczáról halálos veriték csurgott alá, ha valami csoda meg nem menti, ő menthetetlenül elveszett.

Már egészen megbarátkozott a halál gondolatával.

Csak az az egy bántotta, hogy semmi uton, módon nem birta valakinek tudomására hozni, hogy hol veszett el.

A viz folyton növekedett.

A vihar orditásába ekkor egy szokatlan dörgés, recsegés hangzott.

A viz Verőnek már álláig ért, s tudta, hogy el van veszve.

Még ha nem emelkednék is magasabbra a viz, nem fog sokáig lábain megállni tudni.

Ekkor ujra recsegés hallatszott, még pedig oly erős, mintha az egész föld fenekestől fel akarna fordulni.

Verő tagjait elfogta a görcs, s iszonyu sikoltást hallatva, összeesett.

Eltünt a viz alatt.

A viz pedig ekkor iszonyu gyorsasággal kezdett lefolyni, s kis idő mulva egészen eltünt.

Verő ott feküdt egy jégdarabon.

Sok idő telt bele, mig ismét magához tért.

Bámulva látta, hogy a viz teljesen eltünt. Megfoghatlan volt előtte az egész dolog,

Ugy tünt fel előtte, mintha csak álmodott volna.

Fel akart kelni, de erőtlenül hanyatlott vissza.

Iszonyu sötét volt. A vihar még mindig dühöngött, de Verőnek ugy tetszett, mintha erejéből már engedett volna.

Helyzetéhez képest elég nyugodtan várta a reggelt.

Az éj folyamán ruhái megszáradtak, s valamivel könnyebben érezte magát.

Csak ekkor vette észre az iszonyu repedést a sziklafalban, a hol a viz lefolyt.

Csakugyan csoda mentette meg Verőt a vizbefulástól.

Nagy nehezen felkelt fekvő helyéről s a barlang kijárata felé tartott.

A vihar teljesen elmult, csak egyes vizcsöppek permeteztek alá a jégfalakon.

Verő némi ételt vett magához, hogy magát némileg felüditse.

Több korty bort is ivott, hogy a nemes ital átázott, átfázott testét valamikép felmelegitse.

Aztán ujra elővette szerszámait, hogy aknamunkáját, a mennyire csak ereje engedte, folytassa.

Igy telt el ujra egy nap, már a tizedik, mit Verő a szörnyü jégsirban töltött.

A munka mindinkább lassan haladott, mert nem volt meg a kellő tápláléka.

Vadásztáskájának tartalma teljesen elfogyott, s a szarvas husát teljesen felemésztette, utóbb már a csontokat is szétvagdalta, hogy azokból a velőt és zsirt kiszophassa, de végre ez az utolsó tápszer is elfogyott és már nem volt semmi, mivel éhségét lecsillapitsa.

Két teljes napon egyetlen falat sem érinté ajkát.

A szép, deli termetü Verő Aladár csontvázzá soványodott.

Már nem volt képes baltáját felemelni és magát lábain fentartani.

De azért nem engedé magát legyőzetni.

Időnkint ujabb és ujabb kétségbeesett kisérleteket tön a jégásásra, de nehány csapás után karjai aláhanyatlottak, és a balta kihullott erőtlen kezeiből.

Végre felhagyott tehetetlen erőlködésével, s beburkolva magát a szarvas börébe, lefeküdt barlangja egyik szögletébe és várta a — halált.

Ismét eltelt egy nap.

Verő megmeredve, mozdulatlan feküdt a szögletben, fénytelen s már kialvó szemei még felnyiltak s zavartan néztek szét.

Majd ismét lezáródtak és Verő ugy nézett ki, mintha már a halál megszabaditotta volna kinjaitól.

Igy telhetett el egy óra, midőn éles, sivitó madár hang ütötte meg füleit.

Verő hallotta a sikoltást, de nem figyelt reá.

A förtelmes madár sikoltása azonban folyvást hangzott, mindig harsogóbban és Verőnek ugy tetszett, mintha szárnya csattogását is hallaná.

Felébredt Veröben a kiváncsiság és nehezen a barlang bejárata elé vánszorgott, hogy megláthassa a szokatlan rikácsolás okát.

Feltekintett a sziklahasadék felső párkányára és egy különös jelenet lepte meg.

Szorosan a szikla hasadék szélén állott egy fiatal őz, s kétségbeesett erömegfeszitéssel védte magát két vén saskeselyü ellen.

Verő a legnagyobb feszültséggel leste a harcz kimenetelét, tapasztalt vadász létére tudta, hogy a fiatal őz okvetetlenül áldozatul esik üldözőinek, csak az volt a kérdés, hogy vajjon leugrik az őz a jéghasadékba, vagy meg-

koczkázkatja az ugrást és vakmerően átszökik a mélységen.

Az első esetben Verő zsákmányául esik az öz, a másik esetben pedig a saskeselyü martaléka lesz.

Verő szive hangosan dobogott.

Hirtelen elkiáltotta magát.

Az öz nem birt tovább ellentállni a madarak dühös szárnycsapásainak és megkisérlé a veszedelmes ugrást.

Szerencsésen el is érte a hegyhasadék másik párkányát, de a két keselyü villámsebességgel utána rohant, és épen a jéghasadék szélénél egy oly hatalmas szárnycsapást adtak neki, hogy az lefordult a mélységbe.

A halálra kinzott öz Verő lábainál hevert.

Verő elővette vadász kését s egész tövig beleszurta a vad mellébe s véget vetett kinjainak.

Aztán rögtön lenyuzta bőrét — mi bizony egy kissé nehezen ment, mert már alig volt élet tagjaiban — s az öz testét baltájával szétvagdalta.

Nehány metszett nyers hust azonnal elfogyasztott, miáltal szemmel láthatólag megkönnyebbült.

— Valóban, a mindenható Isten sem akarja, hogy elpusztuljak, sóhajtott fel Verő, különben nem jutottam volna ily csodás módon az őzbak birtokába.

Éppen visszamenni készült a barlangjába, midőn valami fekete ponton akadt meg szeme, mely a sima jég alatt csillogott.

Néhány fejsze csapást tett s végtelen örömriadásban tört ki.

Megtalálta tölténytáskáját.

Rögtön megvizsgálta tartalmát és nagy csodálkozására töltényei teljesen épek valának.

Most már volt némi reménye, hogy az éhenhalás kinjaitól meg lesz mentve.

Többször megtörtént ugyanis, hogy szarvasok, őzek jöttek a sziklahasadékhoz, s letekintettek a mélybe.

Ekkor pedig, ha lökészlete van, könnyen leterithet közülök egyet, s legalább ez uton némi élelemre tesz szert.

Bement a barlangjába s buzgó imát rebegett.

A remény, hogy nincs elveszve, s talán még szabadságát is visszanyeri, uj életet kölcsönzött elcsigázott tagjainak, s most már sokkal bátrabban nézett még mindig kétes jövője elé.

---

94. fejezet.

Ismét szabad!

Verö azután ismét rendesen folytatta napi munkáját, ásta mindig tovább és tovább a jégaknát, amellett többször ört állt, s leste, nem ejthet-e el valami vadat?

Örállását többször siker koronázta, s Verö már két vadat ejtett el.

A bört valamennyiről gondosan lenyuzta s már több melegitö bör volt birtokában. Verö teljesen meg volt óva a hidegtöl, melyet különben napról-napra kevésbbé érzett.

Az idö — melyben elbeszélésünk játszott, — február vége felé járt, s Verö szivét örömmel tölté el a gondolat, hogy a melegebb napok beálltával valami uton módon megszabadulhat.

Ekkor hirtelen puskaropogás ütötte meg füleit.

A lövés nagyon csekély távolságban történhetett a sziklahasadékból, mert a lövés igen közelröl hallszott.

Verö rögtön fegyveréhez kapott s lött.

A lövés után alig telhetett be néhány másodpercz, midön egy emberi alak jelent meg a sziklahasadék párkányán.

— Ki az? Van itt valaki? kiáltá a párkányzaton álló ember eröteljes hangon.

— Én vagyok itt, kiáltá ujjongó hangon Verö Aladár. Az Isten szent szerelmére, kérem szabaditson ki borzasztó helyzetemböl.

— De hát ki ön, s hogy kerül ide?

— Ezelőtt három héttel estem ide bele, nevem Verő Aladár s magyar honvédtiszt vagyok.

— Én Radványi Kázmér földbirtokos vagyok, s éppen vadászatra rándultam ki. Legyen nyugodt, a mit tehetek, megteszek önért. Rögtön hozok embereket kötelekkel, kik önt felhuzzák a barlangból.

Radványi elsietett.

Verő könnyen kiszámithatta, hogy mennyi idő telik bele, mig az emberek ide érnek megszabaditása végett.

Az idő már estére járt, s igy bizton remélte, hogy legkésőbb másnap itt hagyja a jégsirt, hol oly szomoru napokat élt el.

Az idő azonban mult, már három nap mult el, és semmi segély sem érkezett.

Verő már azt kezdte hinni, hogy ez ember megcsalta őt, persze azt nem tudta, hogy Radványi utközben elveszett, s igy nem siethetett megmentésére.

Belekezdett hát ujra a jégakna furásába s dolgozott szakadatlan.

Igy telt el nehány nap és Verő számitásai szerint már márcziusnak kellett lennie.

Egy nap végre készen volt a jégaknával.

De mennyire megdöbbent, midőn látta, hogy a jégfolyosó, melyet kinosan ásott, egy mély sziklaüregbe vezetett, honnan ép ugy nem volt kijárás, mint az ő barlangjából.

Verő tehát keserüen csalatkozott várakozásaiban, de azért nem csüggedt el.

Az idő mindinkább melegebb lett, a hegyeken déli szél fujdogált, mely a jégsziklákon levő havat és jeget olvasztani kezdé.

Az esőzések ujra beálltak, a sok esőviz összevegyült a jég és hó olvadékkal s nagy robajjal hullott alá a mélységbe.

Verő feszült figyelemmel leste a déli szélnek ily hatalmas nüködését.

Ha az esőzés még huszonnégy óráig tart, ugy a völgyeknek minden jéghegyekre vezető utjai ki lesznek mosva és felszabaditva.

Az eső folyton esett.

Két nap mulva már különféle utak nyiltak a jégtorlaszokból a hegyekbe.

Az egyik nyiláson kitekintett Verő, s örömmel vette észre, hogy az körülbelül ötven lábnyi mély és egy sziklatorokba nyil, honnan az ut teljesen szabad.

A többi nyilást és repedést is megvizsgálta, de ezekből lehetetlen volt a menekülés.

Elhatározta tehát, hogy az először látott nyiláson át kisérli meg a megmenekülést.

De hogyan jusson le a mélybe?

Most a vadak böre jutott eszébe.

Ha ő ezeket darabokra szeldelné, rögtön erős kötélre tenne szert, a melyen leereszkedhetnék.

Elhatározását gyorsan tett követte.

Aztán fejszéjével egy mély lyukat vágott a jégbe, és abba pisztolyát oly módon és oly erősen behelyezte, hogy ez őt a mélységbe való zuhanás veszélyétől megóvta.

Aztán a kötelet lebocsátá a mélybe s leereszkedett rajta.

Verő a sziklatorokban volt.

Innen mind tovább és tovább haladt.

A szabadulás reménye uj erőt kölcsönzött neki, s csüggedetlen ment előre.

Az ut azonban egyszerre megszakadt, és Verő egy barlang nyilása előtt találta magát.

Verő habozás nélkül belépett a barlangba.

A barlangban könnyedén haladt előre, a talaj nem volt nedves, csak a sötétség bántotta egy kissé.

Már két órája járkálhatott a barlangban és még sem találta annak a végét.

De azért lankadatlan ment tovább.

Most egyszerre egy meredek mélységhez ért.

Verő nem sokat gondolkozott, hanem a kötelet — melyet magával hozott — egy sziklacsucshoz erősitette s leereszkedett, nem gondolva azzal, hátha a kötél rövid lesz.

Bátran leereszkedett a szerencsére nem mély barlangba, és itt ismét száraz fenékre akadt.

Tagjai nem érezték a fáradságot, csüggedetlen előre tört.

Most hirtelen jobbra kanyarult a barlang utja, mely folyton szélesedett, s csakhamar ugy tetszett Verőnek, mintha a nap halvány sugarai hatolnának be a barlangba.

Lélegzetet sem véve, rohant előre.

Hirtelen örömteljes kiáltás hangzott fel ajkairól.

Verő térdre borult s hálát rebegett Istennek, ki öt veszélyes helyzetéből kiszabaditá.

Az ut szabad volt előtte, mehetett, a merre akart.

---

95. fejezet.

A támadás.

Lovag Hettenau Olivér és Hedvig elhatározták, hogy elhagyják Pestet és máshová mennek, hol teljes biztonságban érezhetik magukat, mig a viharos idők lecsendesülnek, s Hedvig megindithatja Megyváry ellen a váló pert.

— Most jut eszembe — kiáltott fel Hettenau, hogy hová menjünk. Egyik régi barátomhoz, gróf Zajovszky Györgyhöz, ott csak biztosságban leszünk.

Lovag Hettenau arra nem is gondolt volna, hogy a véletlen különös szeszélye folytán Megyváry éppen e környéken tartózkodik.

Egyik nap estefelé sikerült a lovagnak és Hedvignek észrevétlenül elhagyni a Zimielsky herczegnő lakását, s óvatosan menve az utczán, végre kiért a köbányai utra.

Itt egy bérkocsira ültek, s Szent-Lőrinczre mentek, honnan postakocsin utaztak tovább Zarándfalva felé.

Az utazás meglelietősen kellemetlen volt, majd a czirkáló magyar csapatok, majd az osztrákok állitották meg a kocsit, átvizsgálták töviről hegyire, s Hettenau folyton attól tartott, hogy elfogják Megyváry gaz intézkedései miatt.

Végre hosszas fáradságos ut után elérték Zarándfalvát, s Hettenau Hedviggel együtt megjelent a gróf Zajovszky kastélyban.

Gróf Zajovszky György rendkivül megörült e látogatásnak, s mig ő Hettenaut mulattatta, neje Hedviget (kit a lovag mint unoka testvérét mutatta be) szórakoztatá.

A Zajovszky grófi kastélyban szokatlan élénkség keletkezett, mióta Hettenau megérkezett. A csendes ház egyszerre zajos ünnepélyeknek lett szinhelye.

Zajovszky gróf egészen megváltozott.

Boldogan élt nejével s embergyülölete teljesen eloszlott.

S midőn Hettenau kijelentette, hogy ha a grófnak terhére nem lesz, hosszabb ideig itt fog tartózkodni, mert Bécsből politikai vétség miatt menekülnie kellett, magyar érzelmei miatt gyanuba jött az osztrák kormány előtt, Zajovszky György öröme leirhatatlan volt.

Hettenau Olivér régi barátja volt a grófnak, s a két férfi mindig nagyon rokonszenvezett egymással.

Zajovszky nejét pedig annyira megnyerte Hedvig kedvessége, hogy alig tudott el lenni nélküle.

Igy éltek a kastélyban a legnagyobb megelégedettség és öröm között, s nem is sejtették, hogy mily nagy veszély fenyegeti őket.

* * *

Midőn Veress Géza Megyvárynak fölfedezte szerelmét, Megyváry rögtön tisztában volt tervével.

— Elfogjuk rabolni Margitot, mondá.

— De hogyan gondolja ön ezt? kérdé Veress Géza, ki visszariadt a gondolattól.

— Nem ok nélkül szerződtem Gombos Ferkóval és társaival, kik kapitányuknak választottak. Ez emberek hü szövetségeseim, velük mindent keresztül lehet vinni. Tehát csak öntől függ, vajjon beleegyezik e tervembe? Én csak boldoggá akarom tenni önt.

A gonosz Megyváry semmi lelkiismereti dolgot nem csinált abból, hogy más valakit megfoszszon nejétől s szétdulja családi boldogságát, az előtte csak érdekes kaland volt s egészen feledni látszott, hogy ő egészen azért üldöztette Hettenaut, mert az ő nejét — kit különben legkevésbé sem szeretett — szöktette el.

— De uram, gondoljon a következményekre, mondá Veress Géza.

— Félni, én nem félek. De ha ön vonakodik, ugy a dolog mindenesetre abban marad. Nekem semmi érdekem, hogy Margitot az ön karjai közt lássam. Én megsajnáltam fájdalmát, és segiteni akartam önön.

Veress Géza habozott.

Végre komoran megszólalt, hogy ő mindenben hiven követi Megyváryt.

Megyváry kezet nyujtott neki.

E közben vendéglőbe szálltak, mert a támadást csak másnapra tervezték.

A kis vendéglőben szerfelett unatkoztak.

Végre a korcsmáros, ki derék magyar ember volt, egy ujságot hozott nekiek, mely az erdélyi diadalokról irt.

Veress Géza mohón kapott az ujság után s fenhangon olvasá a vizaknai diadalmas csatát, Szeben megvételét, melyet mi itt előbbi forrásunk nyomán adunk.

* * *

Lett öröm a háromszéki székelyek közt, — kezdé az olvasást Veress Géza — midőn egyik napon egész váratlanul, Bem apó Maros-Vásárhelyen termett.

Nagy lelkesedéssel fogadták a székelyek mindenütt s látása uj erőt öntött a karba s erélyt a szivekbe.

De Bem, nehogy időt nyerjen az ellenség a maga védelméről kellőleg gondoskodni, nem sokáig időzött a székelyek közt.

Szaporitva seregét aranyosi-székelyekkel, január hatodikán már Medgyes alatt állott.

Ez nem várt meglepetés volt a császáriakra.

Puchner, az ellenség vezére, megverette a lármadobot, s nehány percz mulva makacs harcz fejlödött ki.

Az ágyukat maga Bem igazgatta, — az ágyuk nagy mestere.

A honvédek amugyis lelkesülve levén, oly erélylyel vágtak Puchner hadára, hogy az ellenség egészen megzavarodott s csakhamar bomlásnak indulva, futásra vette a dolgot.

Puchner maga elöl szaladt a legerősebb vágtatással és seregei a legnagyobb rendetlenségben követték öt Szebenig.

Bem azonban nyomon követve itt is fölkereste; s január huszonegyedikén már Szeben alatt termett.

Szeben régi köfallal keritett város, mely ekkor csak a déli oldalon volt hiányos és itt most földsánczokkal egészittetett ki.

Bem azt hitte, hogy könnyü szerrel beveheti; de egyelőre csalódott.

Az emlitett nap reggelén sürü köd boritotta a várost. De ez Bemet nem zavarta.

Támadást parancsolt.

Ez hallatlan merény volt, melyre ezen időben gondolni sem mert senki. A város iszonyuan megerősitve s ezenkivül a magyar seregek boszujától félő polgárság kétségbeesetten védelmezé a várost.

A császáriak a sánczok mögött fogadták a támadókat.

Egyszerre a várból egy lövés tétetik, mire Mikes halva rogy a földre. Épen Bem mellett találta. Egy másik golyó Bem segédét teriti le.

Bem látva a veszélyes helyzetet, egy kissé visszavonul s nekizuditja ágyuiból a golyózáport a sánczok közé.

Azután rohamot parancsolt.

De Bemnek ezuttal nem sikerült a hadi szerencse. Vitézeink, bár nagy kitartással küzdöttek, nem tudták a győzelmet kicsikarni a sánczok által födött ellenség kezeiből.

Visszaverettek keményen; s üldözőbe vétetvén a tulnyomó császáriak által, kölcsönös kartácstüz között vonultak vissza Szelindekre.

Itt Bem a helység előtti dombokra hamarjában ágyukat vonatott föl s maga helyezvén el öket, oly erősen tüzelt az üldözőkre, hogy azok visszafordultak.

A szelindeki magaslatokon nyolcz napot töltött Bem.

Innen izent a háromszékieknek, hogy jó volna, ha egy kis segélyt küldenének; hasonlót izent Debreczenbe is.

Érezte, hogy kemény napok következnek.

Hanem Puchner sem volt tétlen.

Ő is izent rögtön Gedeonnak, hogy hagyja oda a székelyeket s jöjjön tömörülni vele.

A székelyek erre elfoglalták rögtön Brassót; de nem soká birták.

Puchner ugyanis a fenyegetett szászok és oláhok közbenjárására, nem bizván saját erejében, az oroszokhoz fordult segitségért, s kérve kérte Lüders orosz tábornokot, hogy küldjön neki segédcsapatokat.

Ez merész lépés volt. Csakhamar tizezer orosz vonult be a vöröstoronyi szoroson Erdélybe. Egy rész Szebenbe ment, a másik rész pedig Brassót foglalta vissza. Hanem mielőtt az orosz segély megérkezett volna, Szelindeknél előbb egy próbát tett Puchner Bem ellen.

De ez a próba rosszul ütött ki; visszaveretett.

E perczben a sürüből tüzeltek a kocsira.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Bem a magaslatokon jól elhelyezett ágyuival nagy károkat tett az ellenség zömében.

Másnap Bem nem várva be, hogy az ellenség támadjon, — Vizaknára indult, hogy hátba fogva Puchnert, reácsapjon.

De Puchner, mihelyt megpillantotta Bemet a vizaknai magaslatokon, megfordult s visszavonult Szebenbe.

Hanem midön Puchner segélyt kapott — keményebben fogta a dolgot.

Már február negyedikén egész seregével s harmincz ágyuval csapott Bemre vizaknai állomásán.

De a magyarok készen várták.

Már korán reggel jelenték a huszár előörségről, hogy ellenség jö Szeben felöl.

Czecz, Zsurmay, gróf Bethlen, Pereczy örnagy és Petőfi Sándor százados, a nagy költő, épen együtt voltak Csutak örnagy szállásán mulatva kártya mellett.

Csutak e hirre kiment széjjelnézni.

Az ellen csakugyan jött.

— Fiuk talpra! kiáltá Csutak.

Nemsokára Bem is megjelent.

Puchner emberei a mieinkre rohantak.

Bem erre szintén tüzelést rendelt.

A császáriaknál tulnyomó volt a szám, a mieinknél az erély. Négy óra hosszant folyt már a harcz, az ágyuzás és csatártüz. Zsurmay és a derék Vilmos-huszárok oly hősien küzdöttek, hogy az ellenség sikertelen roham után visszavonulni volt kénytelen.

De az ellenség alig huzódott egy kissé vissza, hatalmas erővel visszacsapott ismét a mieinkre, mire azok véres harcz után s tömérdek veszteséggel s vereséggel hagyták el a csatasikot.

Lett zavar ezután Vizakna utczáin a megtorlódott ágyuk és szekerek rendetlensége miatt. Bem tizenhat ágyut

vesztett s elveszté majd minden löporát, saját kocsiját irományaival, pecsétjével együtt.

Mindenki azt hivé, hogy Bem menthetlenül el van veszve. Pedig neki csodasajátságai közé tartozék, hogy épen megveretés után szokott győzni. Bem ezután Szászsebes felé vonult; hanem ez a visszavonulás tömérdek bajjal járt. A magyar had tizenötször fordult vissza az ellenre s föltartóztatta, mig a födözet kivánta.

Ekkor történt az a tréfás ötlet, hogy a Mátyás-huszárok parancsnoka, Bethlen Gergely, a lovasság háta mögé fölállitá a markotányosnékat is, kik szintén lovon ültek, hogy az ellenség lovasainkat többnek lássa.

Hanem bezzeg lett aztán lárma, sikoltás és futás, mikor az ellenség egy pár golyót teremtett közéjök.

Este volt már, midőn Bem Szászsebesre ért.

Itt azt kérdte töle egyik tisztje: mikor fog tovább vonulni?

— Reggel kilenczkor, válaszolá Bem.

— De hisz az ellenség sarkunkban van!

— Mondtam már — válaszolá az öreg kemény képpel — kilenczkor lesz a mars — punktum; s ugy lön.

Bem nyugodtan aludt egész éjjel; pedig az ellenség csak egy pár lötávolnyira volt.

Másnap reggel kilencz óra felé egy tábori békekövetet jelentettek neki.

Bem azt izente, küldjék vissza.

— A követ lengyel, mondá a bejelentő.

— Jó, hadd jöjjön tehát!

— Én mint lengyel szólok önhöz tábornok ur — mondá a követ — ámbár Puchner küldöttje vagyok. Adja meg ön magát s ne tegye ki e maroknyi népet a bizonyos halálnak. Mindenfelöl be van keritve ugyis.

Bem erre azt mondta:

— Lengyelnek önt uram nem ismerem, söt nemzetem nevében megtagadom, mert a len-

gyel a szabadság ellen nem fog fegyvert. Puchnernek meg mondja meg ön, hogy becsületes ember az ellenséges fegyverrel nem alkudhatik. A mi pedig Bemet illeti, Bem élve nem adja meg magát soha.“

A franczia gárdának is az volt jelszava: a gárda meghal, de a gárda nem adja meg magát.

Kilencz órakor Bem csakugyan kiadta a parancsot a tovavonulásra s megindult Szászváros felé.

Este volt, midön ide érkezett, s azon reményben volt, hogy itt majd kipiheni serege a nap fáradalmait.

De csalódott, mert a felzaklatott szászok és oláhok erős tüzeléssel fogadták.

Bemnek tehát az éjjeli szállást is szuronynyal kellett kicsikarnia.

Alig kezdett másnap virradni, már ismét jelenték Bemnek, hogy a császáriak ismét beérték seregünket.

Bem felállitá gyorsan hadát s várta a harczot; pedig csak egy maroknyi csapata volt s egy pár ágyuja.

Két óráig folyt már a leghevesebb harcz, miközben az ellenség csatárai mind közelebb nyomultak egészen az ágyukig, melyek drágábbak voltak Bem előtt saját szeme fényénél s egyátaljan nem akarta oda hagyni őket.

Egyszer csak egyik ágyujára üt egy ellenséges csatárszakasz.

Észreveszi ezt a tábornok, odanyargal s kis lovagkorbácsával, melyet mindig magával szokott ágyutüz közt is hordani, arczára csap az egyiknek, rákiáltva:

— Mit akartok semmirekellők! ez az én ágyum; mars innen!

A granátosok megijedtek s ott hagyva az ágyut, elfutottak.

Határos a mesével. Pedig megtörtént dolog.

Azonban ugyanezen pillanatban egy másik csatár rá lött s lelötte jobbkezének harmadik ujját.

Bem ezután kénytelen lön rögtön távozni, serege után a város felé hátrálva a legelső ház ereszéhez érve, leütötte ujjának darabját, mely ott le is esett.

— Ugy sem vettem — mondá — még eddig hasznát. Katona-dolog.

Azután elkérte egyik mellette levő örnagyának köpenygallérját, hogy jobbját betakarja vele, nehogy katonái vérezni lássák.

Azután ismét lóra ült.

Szászváros és Déva közt fekszik egy falu — Piski, hol a Maros egyik mellékfolyóján egy hid vezet keresztül.

Bem ezen hid felé vette most utját.

Itt találta Kemény csapatait.

Bem innen Dévára vonult kifáradt csapataival, azon szándékkal, hogy ott majd bevárja az érkezendő segédcsapatokat.

A hid őrizetére Keményt hagyta ott s azt mondta neki:

— Pisker Brücke verloren, Siebenbürgen verloren. (Ha a hid elveszett, Erdély elveszett.)

E hidtól függött Erdély sorsa.

Kemény Farkas és az Inczédi-zászlóalj másfél napig védték ezt a hidat tizezer ellenség és harmincz ágyu ellen.

Végre megérkezett szaporitott sereggel s huszonnyolcz ágyuval Bem.

Kemény már messziről kiáltott oda Bemhez:

— A hid nem veszett el.

— Ugy Erdély sem veszett el — viszonzá röviden az öreg Bem apó.

Alig, hogy megérkezett Bem a piskii hidhoz — a két ellenséges sereg csakhamar szemben állott egymással, mindkét fél teljes erejét vivén a csatatüzbe.

Mindkét rész érezte, hogy e harcz Erdély sorsa fölött fog dönteni.

A harcz hosszu, heves és véres volt; s a legnagyobb elkeseredéssel vivatott.

A császáriak már átnyomultak a hidon.

Bem roppant erélyt fejtett ki ezen perczekben; az ellenség iszonyu heves ágyuzását még pusztitóbban viszonozta.

Egyszer csak gyérülni kezdtek az ellenség lövegei, mire a mieink hatványozott erövel, szuronyszegezve rohantak az ellenség soraira.

Ez megtette a hatást.

A császáriak csakhamar visszanyomattak a hidról; s megfutamodva meg sem állottak Szászvárosig.

Bem éjjeli tiz óráig üzette az ellenséget.

Szép győzelmi nap volt ez.

A veszteség mindkét részről tetemes volt. A császáriak ezernél többet vesztettek, a mieink pedig hivatalos adatok nyomán, mintegy hatszázat.

E csatában elesett Kemény Farkas zászlóaljából minden második; Inczédiéből minden harmadik; de nem hátrált egy is.

Az enyedi vadászok közül csak hat tért vissza a piskii hidtól.

Ezen csatában elfogtak egy szász legényt is. Nagyon fiatal volt; Bem megszánta s eleresztette.

— Menj haza fiam anyádhoz; köszöntetem ismerőseidet; mondd meg nekik, nemsokára meglátogatom öket Szebenben.

A piskii hidi fényes diadal, a hol Bem a császáriak teljes ereje fölött aratott győzelmet, — döntött Erdély sorsa fölött.

Bem ezután Szeben bevétele fölött nem is kételkedett.

Nemsokára megérkezett a székely segédcsapat is.

Bemre nézve tagadhatatlan nagy nyeremény volt a székelyekkel való egyesülése, kiket ő fiainak nevezett s kik öt rendesen apónak szólitották.

A székely ember hideg, szótlan; de eleme a harcz. Csatában egészen más embernek látszik. Akkor szemei szikráznak s páratlan vitézsége megszaladást nem ismer.

Bem egyesülve ezekkel, mig Szebenig ért, több apró csatát vivott. Néha győzött, néha meg őt verték meg.

Időközben hire jött, hogy Urbán ismét betört Bukovinából a borgói szorosnál s Riczkó ezredest egy véres harczban, melyben maga Riczkó is elesett, megverte.

E hirre Bem azonnal fölkerekedik; maga mellé veszi a székely fiukat s ott terem hirtelen a borgói szorosnál.

A székelyek derekasan megállották a tüzet s győzelmük által visszakergették Urbánt a borgói szoroson Bukovinába.

Bem innen Medgyesre vonult.

A császári hadvezérek valóban soha sem tudták, hogy Bem hol áll, s mennyi ereje van; annyira meg tudá őket csalni gyors és váratlan meneteivel.

A császáriak itt már készen várták; s márczius másodikán már megtámadták a magyar előhadat Kis-Kapusnál.

A harcz kora reggeltől egész estig egy csárda körül hullámzott.

Háromszor üzték el a magyarok szuronyszegezve Puchner hadait, de ugyanannyiszor vissza is verettek.

Végre estefelé a magyarok lettek győző urai a harcztérnek.

Hanem sokba került ez a győzelem. Csupán a tizenegyedik zászlóalj háromszáz embert vesztett. A bátor Inczédi kilencz tisztjével együtt szintén megsebesült.

Ezen napra be volt végezve a harcz. Hanem Puchner másnap ujra kezdte.

A császáriak ismét összes erejökkel csaptak Bemre. Négy óráig tartott a csata; de a magyarok ekkor annyira megverettek, hogy Puchner már azon gondolkozott, mikép fogja el Bemet.

Csakhogy Bem mindig tudott magának menekvö utat nyitni.

Bem ezután Segesvárra vonult; s hirtelenében sánczokat vonatott. Maga személyesen egész éjeket töltött a sánczolásoknál, mint ki csak önvédelmére van szoritva. Tervei titkosak valának.

Bem által megfizetett kémek csakhamar értesitették efelöl Puchnert, ki most egész erejével ment ismét Bem ellen, Szebenben csak csekély várörséget s az oroszokat hagyva.

Puchnernek az volt czélja, hogy bekeriti Bemet sánczaiban s megadásra kényszeriti.

Csakhogy Bem meg máskép számitott.

Puchner tehát a tavaszi esözések által megrongált süppedező utakon megindult Segesvár felé.

Bem nyugodtan várta Puchnert.

Egyszerre éjnek idején fölkerekedett s katonáinak azt mondta: „Most elöre Szebenbe!“

Néhány óra mulva már megindult egész hadával Szeben felé s még az örtüzeket is égve hagyta, hogy annál inkább csalódásba hozza Puchnert.

A császáriak megkerülték a várost, nehogy a sánczokból észre vegyék öket. Puchner óvatosan nyomult elöre.

Sehol egy elöörs. Bemegy a városba; sehol senki sem örködik.

— A vén szamár! szóltak a császáriak, mig egy felöl sánczoltat, addig a másik oldalon még ört sem tart; s bementek Segesvárra.

De Bemnek csak hült helyét találták.

Már ekkor Szeben alatt járt.

A falnak ugratott császáriak most látták be a rut csalódást.

Márczius tizenegyedikén estefelé Bem ott állott már Szeben alatt.

A császáriak értesülve levén, már elöre készen várták a tábornokot.

— Ah! ütközetet akarnak! Azt el kell fogadnunk, — mondá Bem megpillantva a csatarendben állókat.

Seregét s ágyuit azonnal csatára rendezte ő is.

Midőn észrevette, hogy egy lovas csapat oldalt kerülni igyekszik seregünknek, — kiadta a parancsot az ütközésre s oda kiáltott a székelyekhez: előre!

A háromszéki székely ujoncz csapásai alatt dült a muszka zsoldos; a január huszonegyediki vér meg lőn torolva; a lovasság megfutott; s egy órai heves szuronycsata után a városba hátráltak a muszkák.

Ekkor kezdődött az ostrom.

A székelyujoncz szuronynyal támadta meg Szeben bástyáit; szuronynyal verte ki a sánczokból a katonákat; elvette ágyuikat, el lőszeres táraikat és tömérdek fegyvert és golyót.

Sokan a székelyek közül lándzsáikra támaszkodva ugráltak be a sánczokba.

Bem elől járt mindenütt a golyók záporában.

A székelyek figyelmeztették, hagyja őket elöl járni; mert ha ők elesnek is, Bem még megél; de ha Bem elesik, ugy ők elvesznek mindnyájan.

Mig a székelyek ily vitézül vivtak, Bethlen Gergely s Máriássy zászlóaljai szintén hatalmasan küzdöttek.

A negyedik roham végre teljesen megtörte az ellent, kik sietve iparkodtak ezután odahagyni a várost.

Éjjeli tizenkét óra felé Bem egész seregestől benn volt már Szebenben.

A császáriak Gyulafehérvár felé, szövetségesei pedig Vöröstorony felé huzódtak, kik azonban itt sem sokáig maradhattak, mert nem sokára megtámadván táborukat, keresztül kergette őket a szoroson vissza oda, ahonnan jöttek.

Még azon éjjel maga elé hivatta Bem a városi tanácsot s kinyilatkoztatá, hogy az eddigiekért bünbocsánatot ád mindenkinek, s csupán azokat fogja büntetni, kik ezentul fognának a magyar alkotmány ellen fegyvert fogni.

A lakosokat iszonyu rettegés szállotta meg, de látván másnap, hogy Bem, daczára, hogy Szebent szuronyszegezve vette be, épen nem raboltat, megengesztelödtek.

Hanem azért a fegyvereket még is beszedette s a gazdag szászokra sarczot vetett, melyet később azonban részben elengedett nekik.

A szászok kegyetlenségeik nyomán méltán tarthattak keményebb büntetéstől. Nagyon tartottak attól is, hogy Bem besorozza fiaikat. Azért is küldöttségileg kérték föl, hogy ezt ne tegye.

— Ne féljenek önök — mondá Bem — a kenyér oly drága, hogy csak vitéz embereknek adhatok.

Bem ezután a bujdosókat és fölkelteket hazatérésre s testvéri kibékülésre szólitván föl, egyszersmind elrendelé, hogy a legközelebbi vasárnapon minden vallás szertartásai szerint, oltár előtti vagy pedig szószéki ünnepélyes hálaadások által ezen napnak jelentősége egész Erdélyben kihirdettessék.

Bem katonáinak, a szászokra vetett sarczból, miként a harcz előtt igérte, egy havi dijt; a tiszteknek pedig ezer pengöt adott.

— Ezek, ugymond, mindenüket koczkára tették, illő tehát, hogy a haza háladatos legyen irántuk.

Katonáira elköltötte volna Dárius kincsét is. Szerették is egész a fanatizálásig.

Volt öröm a győzelem hirére Háromszékben.

A háromszékiek megizenték az öreg Bem apónak, hogy látogassa meg öket; hadd örüljék ki magukat rajta.

Bem engedett a fölhivásnak s meglátogatta öket.

Az volt még csak aztán a lelkes fogadtatás, melyben Szepsi-Szt.-Györgyön részesült!

Bevonulása egész diadalmenet volt.

Királyok irigyelhették volna.

Azután bejárta székeiket.

Midön egy alkalommal ily kirándulást tett, a nök megtépték emlékbe bokrétáját; gombjait felvarrták s a jó öreg után tömegesen jártak; s mikor egy alkalommal kávézásnál egy szép nö még felkötve hordott kezének segitett vala, egyéb bókjai közt azt mondá:

— Nem gondoltam, hogy ujjam elvesztését ily szép kezek kárpótolják.

Ezuttal rendezte Bem a székely nemzetőröket is; vitéz Gábor Áront, ki ágyukat öntött, pedig kinevezte örnagynak s ágyuöntődéjét megnagyobbitotta.

Ilyen ember volt Bem apó.

Amint hire futott Debreczenben Szeben bevételének, az országgyülés örömében elhatározta, hogy Bem ujabb érdemeinek elismeréseül az első rendü érdemkereszttel s altábornagyi ranggal diszittessék föl.

* * *

Veress Géza, elolvasván az ujságot, Megyváryval együtt nyugalomra tért.

Másnap Megyváry rögtön értesitette Gombos Ferkót, Gáspárt és társait, hogy készen legyenek, mert meg fogják támadni a Zajovszky kastélyt.

A Zajovszky kastélyban pedig ezalatt teljesen nyugodtak voltak.

Sejtelmük sem volt, hogy támadás készül ellenük.

Hettenau és Zajovszky, Margit és Hedvig egy napon éppen a kertben sétálgattak, a tél hidegje már megszünt, és szép tavaszi nap ragyogott az égen.

Hirtelen Hedvig mögött a bokor megrezzent.

— Mi volt ez? kérdé Hedvig.

— Semmi, csak a bokort zörgette a szél, válaszolá Margit, Zajovszky gróf neje.

A két nö nyugodtan sétált tovább.

Midön egy fordulatnál eltüntek, alacsony, zömök alak emelkedett ki a bokorból s óvatosan tekintett körül.

Gáspár volt.

— Most már jó lesz visszafelé tartani, mondá, ejnye a hölgyecskék majd észrevettek. De mit csinál itt az a szép urnő, kit Megyváry Pesten üldöztetett? De most megyek, felkeresem tanyánkat, hogy jelentést tegyek a kapitánynak.

Óvatosan kuszott mint valami kigyó a kert falig, egy fára mászott, melynek ágai a falra nyultak s igy szerencsésen kijutott a parkból.

Mindamellett tovább is csak a füben kuszva haladt előre, nehogy a kastélyból észrevegyék.

Csak midőn már elegendő távolságban volt, emelkedett fel és futott gyorsan előre.

Egy órai szaladás után végre a rengeteg egy elvadult helyére ért, itt egy fával benőtt bércz oldalába barlang vezetett, itt ütöttek a rablók tanyát.

A barlanghoz csupán egy bejárat vezetett, mely könnyen volt védhető s hol mindig őr állott.

A sötét barlangban mécsek világitottak.

Megyváry a háttérben feküdt egy szalmazsákon, midőn Gáspár belépett.

— No mi ujság? kérdé Megyváry, ki felkereste embereit a barlangban.

— Mint kapitány ur parancsolta, kikémleltem a Zajovszky kastélyt.

— Nos, belehet-e oda jutni?

— Belehet, bár nehéz munka lesz, mert a falak magasak, aztán a kastélyajtó nagyon erős, a cselédek is benn hálnak és több jól felfegyverzett ember védi azt az urilakot. Legjobb volna, ha álmukban meglepnök öket.

— Lehetséges-e rájuk törni az ajtót, a nélkül, hogy fölébrednek?

— Én nem hiszem, mert mig az ajtót feszegetjük, addig lelönek minket az ablakokból, melyek mind erős vasrostélylyal vannak ellátva.

— Mindegy, ma este megrohanjuk a kastélyt, ha törik, ha szakad.

— Még egyet Megyváry ur. Nekem ugy tetszett, mintha azt a nőt, kit Pesten üldöztetett, ott láttam volna a kertben sétálni.

Megyváry szeme fölvillant, halvány arczát vészes pir boritá.

— Nem tévedtél Gáspár?

— Bizonyos vagyok benne, hogy az a szép asszony volt, ki a német lovaggal Pesten volt.

— Jól van, ma este ott leszünk. Elmehetsz!

Megyváry agyában forrongtak a gondolatok. Hogyan, Hedvig itt van, oly közel hozzá, birnia kell őt, mit bánja már Veress Géza kedvesét, most már csak Hedviget támadja meg és Hettenaut. Ha menny és pokol is ellene esküszik, hatalmába keriti Hettenaut és Hedviget.

Mit bánja ő, ha még annyi embert is veszit.

A vér szinte forrott ereiben.

Négy rabló tért ekkor vissza egy kirándulásról, négy parasztlegényt hoztak magukkal, kiknek legforróbb óhaja volt, hogy a banda tagjai közzé felvétessenek.

— Kapitány ur, mondá Gombos Ferkó a legényeket Megyváry elé vezetve, ezek a gyerekek szeretnének ide közénk felcsapni, ha kapitány ur volna oly jó, őket a bandába befogadni.

Megyváry villámló szemekkel mérte őket végig tetőtől talpig.

Ők lesütötték szemeiket, roppant nagy tiszteletet érzettek a kapitány iránt.

— Tudtok-e engedelmeskedni? kérdé.

— Tudunk! felelték egyhanguan.

— Tudjátok-e azt, hogy ki pararancsom nem teljesiti, azt jogom van azonnal, minden irgalom nélkül főbe lőni?

— Tudjuk!

— Tudtok-e szembeszállni a halállal? Van-e bátorságtok golyózáporba rohanni?

— Nem félünk semmitől!

— Jól van! Fel vagytok véve a banda tagjai közé. Ma este fogjátok letenni a tüzpróbát.

A legények örvendezve vegyültek a rablók közé, kik kezet szoritottak velük és fegyverekkel látták el öket.

Ezalatt lassan beesteledett.

Csillagtalan, sötét éjszaka volt, mely mintegy szövetségesül szegődött a gonosztevökhöz, kik elindultak, hogy véres munkájukat elvégezzék.

Lassan haladt elöre a banda, mig a Zajovszky kastély körvonalai feltüntek az éjszakában.

— Csak suttogva szabad beszélni! adá ki a parancsot Megyváry és a fekete alakok óvatosan közeledtek az urilakhoz, mely sötéten nyugodtan emelkedett elöttük.

A rablóknak azonban nem volt arról tudomásuk, hogy a kastély örsége valamivel erösebb volt, mint hitték.

Ugyanis, midön Zajovszky elvált a hölgyektöl és az udvarba ment, a kapu elött két lovas állt, kik bebocsáttatni óhajtottak.

Fel voltak fegyverkezve, tehát az inas nem merte felnyitni a kaput.

Zajovszky oda sietett, rögtön felismerte a két nemzetört.

— Nyisd ki a kaput! — parancsolá inasának, ki engedelmeskedett és a két férfi az udvarba vágtatott.

— Isten hozta önöket uraim, köszönté öket szivélyesen Zajovszky, bocsánatot kérek, hogy inasom nem nyitotta ki azonnal a kaput, de furcsa világban élünk, s ez kimagyarázza inasom tétovázását.

A két nemzetör hamarosan elmondta, hogy ök azért jöttek, mert midön az erdöben járkáltak, egy rabló csapat nyomára akadtak, kik megakarják támadni a kastélyt.

A tervet ugy tudták meg, hogy egy zarándfalvi le-

gény, ki szintén, beállt a bandába, de aztán megundorodva a rabló élettől, megszökött, s elárulta a tervet.

Ez még napközben történt, de Zajovszky nem akarván nejét s vendégét megijeszteni, az egész dologról nem szólt semmit.

De azért mindenféle óvintézkedést tett napközben.

Igy a kocsist a toronyszobába küldte, hogy hirt adhasson.

Szolgáit ellátta fegyverrel.

Este valamennyien nyugodni mentek.

Éjfél volt, midőn a banditák a kastély elé értek. Az inas éppen ekkor lépett a toronyszobába, hogy a kocsist felváltsa, ki nagy figyelemmel tekintett a sötét éjszakába.

— Nézd csak Imre, mondá az inasnak, mintha sötét alakok mozognának a bokrok között. Aligha nem a rablók azok.

Az inas kipillantott, s szeme lassankint megszokta a homályt.

— Isten ugyse! mondá — ezek a betyárok. Felköltöm a gróf urat.

— Ne puskázzak egyet közéjök? kérdé a kocsis.

— A világért sem, mindjárt jövök, csak hirt adok az urnak.

Az inas lerohant és kopogtatott Zajovszky hálószobájának ajtaján.

— Ki az? — hallatszott egy hang belülről.

— Én vagyok — viszonzá az inas — a kocsis jelenti, hogy gyanus alakok mozognak a bokrok között, én is meggyőződtem erről.

Az ajtó megnyilt.

Zajovszky hálóköntösben, papucsban, puskával vállán az ajtóban állott, kissé halovány volt, de teljesen nyugodt.

A szolga világitott és a toronyszobába mentek, már a mindenes is ott volt.

A gróf kitekintett.

Csakhamar meggyőződött arról, hogy nem gyötörték rémlátományok embereit, hanem az inas a valót jelenté.

A rablók már a kert és az udvar falán mászkáltak át, néhányan már a kertben állottak és segitettek társaiknak.

— József — mondá a kocsisnak — eredj le és állj a kastély ajtó elé. Ha valaki az ajtóhoz közeledik, lődd le a résen keresztül.

A kocsis távozott, hogy a parancsot teljesitse.

A kastélyba csak egy bejárat vezetett, melyet vaspántokkal védett, hatalmas tölgyfa ajtó zárt el.

Az ajtóba lörések voltak furva.

— Imre, folytatá Zajovszky, szavát az inashoz intézve, menj le és költsd fel a vendégeket és nömet. Mondd meg, hogy rablók veszik körül a házat. A nöket is értesitsd kiméletesen. Mondd nekik, hogy menjenek a szalonba, oda nem hatol golyó.

Az inas távozott.

Hettenau teljesen fel volt már öltözve.

Ugyanis nem tudott aludni, látta szobája ablakán, mely a kertre nyilott, a falon átmászó fekete alakokat.

Kezébe fogva fegyvereit, kilépett a szobájából.

A hölgyek hálóköntösben rémülten jöttek elébe, hajuk le volt eresztve.

— Bátorság! mondá Hettenau gyöngéden megszoritva Hedvig kezét, kedves hölgyeim ne féljenek. Az a néhány szegény legény, kik a kertben a bokrok között bujkálnak, a golyó süvöltésére majd szétszaladnak. De ha megostromolják is a kastélyt, férfiakra lelnek itten, végzé büszke mosolylyal.

E perczben lövés dördült el, a kocsis puskája szólt, de nem talált.

A toronyszobából Zajovszky és a mindenes tüzelt a rablókra a kocsis lövése után, de ök sem dicsekedhettek eredménynyel.

A hölgyek összerezzentek a lövésekre.

— Bátorság hölgyeim! ismétlé Hettenau mosolyogva, nekem most helyemre kell sietnem.

Felsietett a toronyszobába, hol Zajovszky kézszoritással üdvözölte öt.

Az inas és a mindenes parancsot kaptak, hogy szobáról szobára járjanak szüntelen, s ha valaki az ablakoknál mutatkozik, lőjjék le.

Mindnyájan a férfiak közül a toronyszoba egy-egy ablakához álltak, hogy innen tüzeljenek a rablókra.

Megyváry a lövések után a bokrok mögé vonult embereivel.

A lövések tudtára adták, hogy a kastélyban ébren vannak s nehéz dolog lesz oda bejutni.

Cselhez nyult.

Fehér kendővel küldé Gáspárt a kastély elé, gondolá, hogy Zajovszky majd kihajlik az ablakon és lelövi.

Ha pedig a lak ura elesett, könnyü lesz az uri lakot bevenni.

Gáspár jött, fehér kendőjét lobogtatva.

A gróf kikiáltá az ablakon:

— Nem alkuszunk.

De aztán hirtelen visszarántá fejét, ideje is volt, mert már az ablakba besüvöltött Megyváry golyója, de nem tett semmi kárt.

Gáspár a bokrok közé ugrott, de bár mily gyorsak voltak is lábai, utól érte Hettenau golyója, a betyár orditva rogyott össze, czombjába furódott a golyó.

A betyárokat feldühité társuk eleste.

Megyváry most tüzet adatott, egymás után, mint a jégzápor hullt a toronyszobára a golyó, sok berepült az ablakon, ugy, hogy a védők szüntelen a legnagyobb veszélyben forogtak.

Ők is tüzeltek a bokorba és lent a szolgák csövei is

gyakran megszólaltak, de az áthatlan éjszaka meggátolta a czélzást.

Megyváry tajtékzott a dühtől.

A tüzelésnek végre ugy sem lehetett eredménye.

Tehát megosztotta embereit.

Hetet, köztük Gombos Ferkót, kire a csapatot bizta, a bokrok között hagyta, hogy folytonosan tüzeljenek az ablakokra és a toronyszobába.

Ö pedig nyolczad magával az udvarba lopódzott, hogy az ajtó betörését megkiséreljék.

Három ember most fejszékkel kezdte döngetni az ajtót, bokrokat vágtak le s ezeket mellvédül használták.

Az erős ajtó recsegett a sulyos csapások alatt, egy betyárt tett harczképtelenné a József kocsis csöve, de az ajtón már a fejszék rést ütöttek és a Megyváry golyója a kocsis karjába furódott, ki egy kiáltással kiejté kezéből a puskát. Hettenau most hirtelen ott termett s lövéseivel visszariasztotta a támadókat.

Horváth Marczi, az egyik rabló vagdalta legdühösebben az ajtót.

Hettenau golyója koponyáját zuzta szét, halva rogyott össze, más kettő megsebesült, közte Gombos Ferkó. Egy perczig szünetelt a támadás.

Négy rabló harczképtelen volt, egy halott.

Az inas jelentette, hogy a kocsis megsebesült és az ajtó erősen meg van rongálva.

Most Zajovszky és egy szolga lesiettek, mert már lenn nagyobb szükség volt jelenlétükre, mint a szobában.

Hedvig a toronyszobából levezető lépcső mellett állott halványan.

— Tudja ki a rablókapitány? kérdé.

— Nem tudom, válaszolá Hettenau.

— Megismertem, közös ismerősünk.

— Kicsoda?

— Megyváry Gábor.

— Lehetetlen, kiáltott Hettenau meglepetve.

— Pedig ő az, megismertem álöltözete daczára.

— Oh, azért támadják oly konokul a kastélyt, neki tudomása van az ön ittlétéről. Hanem hiába áldozza fel embereit.

Megyváry fogait csikorgatta ezalatt.

Milyen elszántan védik ezt a nyomorult fészket!

De mindegy, beveszi ezt, és lelöveti a védőket, kik most annyira bosszantják.

A rablók már nem támadták volna meg többé az ajtót, tudta azt Megyváry, de a három uj legény, mert egyik megszökött, még teljesen sértetlen volt és ezek ellentmondás nélkül engedelmeskednek, vakon rohannak majd a halálba.

Maga elé hivta őket.

— Mondtam ma nektek, hogy tüzpróbát kell kiállnotok. Nem remegtek-e?

Bizony egy kicsit szepegtek a golyóbisoktól, melyek fejük körül süvöltöztek, de váltig állitották, hogy az ördögtől se félnek.

— Látjátok az ajtót, jól meg van rongálva, törjétek be teljesen. Sürü bokrokat toljatok magatok előtt, hogy ne lássanak belülről jól titeket.

Az ajtót most Hettenau s egy szolga védte, e veszélyes pont védelmét maguknak követelték, hiába ellenzé Zajovszky.

A három ficzkó megrohanta az ajtót, de alig tehettek egy fejszecsapást, már kettő halva rogyott össze, de a harmadik nem engedett, Megyváry maga jött segitségére s golyója karczolá Hettenau karját.

A rablók, látva kapitányuk bátorságát, szinte oda rohantak.

— Ah jó estét Megyváry uram! kiáltott rá Hettenau gunyosan.

Megyváry meglepetve hátrált s Hettenau rá lőtt, de

egy ujoncz legény elébe ugrott, s a szerencsétlen ficzkó mellébe hatolt a golyó.

Most a rablók ijedten hátráltak, a percznyi mámor, melybe őket kapitányuk batorsága hevité, eltünt s nem akartak többé Megyvárynak engedelmeskedni.

A holtakat és sebesülteket hátrahagyva visszavonult a banda a sürüségbe.

A kastély védői cselt gyanitottak a visszavonulásban s reggelig vártak.

Ekkor aztán kimentek az udvarba. Négy rabló halott volt, mert az éjjel meghalt egy sebeiben, négy pedig sebesült.

A nemzetőrök mindezeket a városba szállitották s a rengetegben hajszát inditottak a nyolcz fejre összeolvadt banda kézrekeritése végett.

Zajovszky kastélya ostromáról még délelőtt értesült a vidék és mindenütt a legnagyobb izgalomba hozta a kedélyeket e hir.

A polgárság szigoruan követelte a megyétől, hogy erélyesen fogja üldözőbe a bandát, mely a közbiztonságot oly szemtelen-merészül veszélyezteti.

Hettenau sebe csak jelentéktelen karczolás volt s a szép hölgyek a legnagyobb gonddal kötözték be.

Az ifju szinte sajnálta, hogy sebe oly csekély; néhány nap alatt teljesen begyógyult.

Az azonban már szerfelett bosszantotta, hogy ellenfele ujra kisiklott kezei közül.

De azért nem csüggedt.

— Mi még találkozni fogunk. S akkor ütni fog a számadás órája.

---

96. fejezet.

Hedvig halála.

A támadás utáni napon lovag Hettenau Olivér nem érezvén magát biztonságban Zajovszky grófnál sem, elhatározta, hogy utnak indul, miután alapos gyanuja volt, hogy Megyváry ismételni fogja támadásait s nem nyugszik addig, mig öt és Hedviget hatalmába nem keriti.

Elhatározását hamar tett követte s három napra a támadás után Zajovszky gróf nem kis csodálkozására Hettenau és Hedvig utnak indultak.

Mindketten hintóra ültek s gyorsan tova iramlottak.

Már messzire elhagyták Zarándfalvát, s szerencséjükre mindeddig semmi ellenségre nem akadtak.

E perczben a sürüből tüzeltek a kocsira. Hedvig egy sikolylyal hanyatlott vissza a kocsi párnáira.

Szép fehér mellébe golyó furódott.

Arczát halotti halványság futotta el, ajka kinosan vonaglott, pillái lezáródtak.

A vér pirosan ömlött a sebből.

Hettenau kétségbeesett orditással ugrott fel.

A négy rabló, ki most a sürüből kirohant, azt hitte, ő van találva.

— Nyomorultak, melyik volt az? kiáltá s forgópisztolya már kezében volt. Gáspár, ki e csapat vezetője volt, holtan terült le golyójától.

A rablók, látva a szörnyen felháborodott embert, meghátráltak.

De hasztalan, még kettöt teritett le Hettenau biztos keze, csupán egy menekülhetett, hogy hirt adhasson a bandának három társuk vesztéről.

Most Hettenau Hedvighez fordult, feltépte ruháit, hogy a vért elállithassa.

A kocsis vizet hozott, ugyanazon folyamból, melyből egykor Zajovszky Margitot kimentette, kimosta a sebet és bekötözte.

De a szép asszony nem mozdult.

— Ébredj, oh ébredj édes szentem, zokogott felette iszonyu keservvel a lovag, oh emeld fel ezeket a selyem pillákat, büvölj el még egyszer aranyos mosolyoddal. Oh mért nem talált inkább engem a golyó! Mért oltotta ki épen a te édes életedet én mindenségem... Hisz én csak egy nyomorult semmi vagyok, de te a teremtés remeke voltál... Oh ha van még benned egy szikra élet, szólj hozzám, imádott Hedvigem!

De a pillák lezáródva, az ajkak csukva maradtak, nem hallotta Hedvig a lovag szivszaggató könyörgéseit.

A kocsis lassan megindult Zarándfalva felé. Midőn viszszaértek Zarándfalvára, kiváncsiak vették körül.

A hintó lassan ment, a kocsis elbeszélhette, hogy mi történt velök s a lovag nem tudott arról semmit sem, hogy mi történik a kocsi körül.

Elkábitva zokogott Hedvigre ráborulva.

Mielőtt még a hintó odaért, Zajovszkyék már tudták, hogy Hedvig sulyosan meg van sebesülve.

Képzelhetni megdöbbenésüket.

Fájdalmuk természetesen még sem volt oly nagy mint Hettenaué.

Gyöngéden levetköztették, s ágyba vitték a szép elalélt nőt.

Az orvos is nem sokára ott termett.

Jó öreg ur volt, s megdöbbenve állott a szép nő halálos ágya mellett.

Hettenau már nem sirt, nem jajgatott, arcza ijesztően sápadt volt és merev, mintha kövé dermesztette volna a fájdalom.

Nem mozdult el Hedvig ágyától s figyelemmel nézett az orvos arczába, melyre boru szállott.

Mikor az orvos bekötözte a sebet, félrehivta öt a lovag.

— Orvos ur, mondá, látja, hogy férfi vagyok, hogy nyugodtan tudom elviselni a legnagyobb csapást. Mondja meg az igazat. Ne kisérelje meg az ámitást. Van-e remény vagy nincsen?

Az orvos figyelemmel pillantott a beszélő merev arczába.

Visszatükröződött ott a lélek elviselhetlen fájdalma.

Az öreg ur szemébe könnyek tolultak, némán szoritotta meg a lovag kezét, ki e hallgatást megérteni vélte.

— Tehát nincsen?

— Földi erő itt nem segithet.

Daczára, hogy a lovag erre el volt készülve, mégis kinosan rándult meg e szavak hallatára.

Szava nagyon bizonytalanul rezgett, mikor kérdezé.

— Meddig élhet még Hedvig?

— Egy-két óráig, legjobb esetben reggelig, eszméletre nem fog többé térni.

— Köszönet öszinteségéért, orvos ur.

Visszamentek a beteg ágyához.

A lovag mereven állott, egy árva hang sem jött ajkára.

Szeme ott függött Hedvig imádott arczán, mintha pillantásának delejességével akarná vissza hivni az életbe.

Hettenau mellett a gróf ült egy széken és kifejezéstelen tekintettel bámult a földre.

A szobában nem volt semmi nesz, csupán néha hallatszott Margit elfojtott zokogása, ki az ágy előtt térdelt.

Künn az erdőben már teljesen sötét volt. A csillagok mosolyogtak a Zajovszky kastélyra, mintha keresték volna a szeretkező fiatal párt.

Pedig az egyik, a kedvesebb már utban volt hozzájuk.

A szellő végig lebbent az udvaron és édes titkokat susogott az akáczfának, mely sugására meg-meg bólogatta lombjait.

Ugyan mit beszélt a szellő?

Talán azt mondta az ágaknak, ne várjátok vissza többé a szép fiatal nöt; fehér már ő, mint a ti virágtok... édes kaczajának bübájos zenéje nem fog többé hallatszani alattatok.

Bizony jól mondta az orvos.

Egy óra mulva Hedvig kilehelte tiszta, ártatlan lelkét.

---

97. fejezet.

Hettenau bosszuja.

Megyváry a támadás után visszahuzódott barlangjába.

Bandája már ismét tizenkét emberből állt, mert hamarosan összeszedett néhányat.

Megyváry, habár tudta, hogy üldözni fogják, nem félt semmitől, söt egész jól érezte magát barlangjában, melyet elláttatott élelmiszerrel.

Ugy, hogyha rá is akadnának buvóhelyére, bármeddig védhetné azt, még oly tulnyomó ellennel szemben is.

Megyváry és Veress Géza, — ki egészen alárendelte magát Megyvárynak, hü követője lett mindenben, jóban, rosszban egyaránt — bár szerették volna, nem voltak képesek embereiket rábeszélni, hogy Zajovszky kastélyát ujra megrohanják.

Megyváry átöltözött, álszakált tett fel, s nyugodtan ment a zarándfalvi vendéglőbe.

Annyira terjedt vakmerő bátorsága, hogy még az ilyen veszélytől sem rettent vissza.

Pedig ha tudta volna, mi történt ugyanekkor, nem készül a vendéglőbe, hanem rögtön lovagolt volna vissza az erdőbe.

Ugyanis Gombos Ferkó, ki a támadás alkalmával sulyos sebet kapott s elfogatott, mihelyt felgyógyult, a biró maga elé vezettette.

Megigérte a fogoly rablónak, hogy minden büntetése el lesz engedve, ha elárulja a banda tanyáját.

Ferkónak azonban még egy óhaja volt, nemzetőrnek akart felcsapni.

Épen szükség volt egy ügyes emberre, megvizsgálták és alkalmasnak lett találva.

Azonnal rá adták az egyenruhát.

A rablók megtámadása másnapra lett halasztva.

Időközben elterjedt Hedvig meggyilkolásának hire a városban és fellázadtak a kedélyek e kegyetlenség hallatára.

Hisz sokan ismerték azt a szép, aranyos teremtést, ki maga volt a sugaras tavasz.

Halál hirére összefacsarodtak a szivek.

Boszura szomjazott az egész város, a bandát kézre kellett keriteni, ha törik, ha szakad.

Ez az utolsó büntény volt legiszonyubb tettök.

Megyváry minderről azonban nem tudván, nyugodtan ment lován a vendéglőbe.

Megparancsolta a szolgának, hogy felnyergelve tartsa lovát, csak egy perczig tekint be a vendégszobába, mire kijön, legyen minden elkészitve.

Megyváry belépett s egy sarokasztalnál foglalt helyet.

Körülnézett.

A vendéglő másik végén egy nemzetőr s egy őrmester ült.

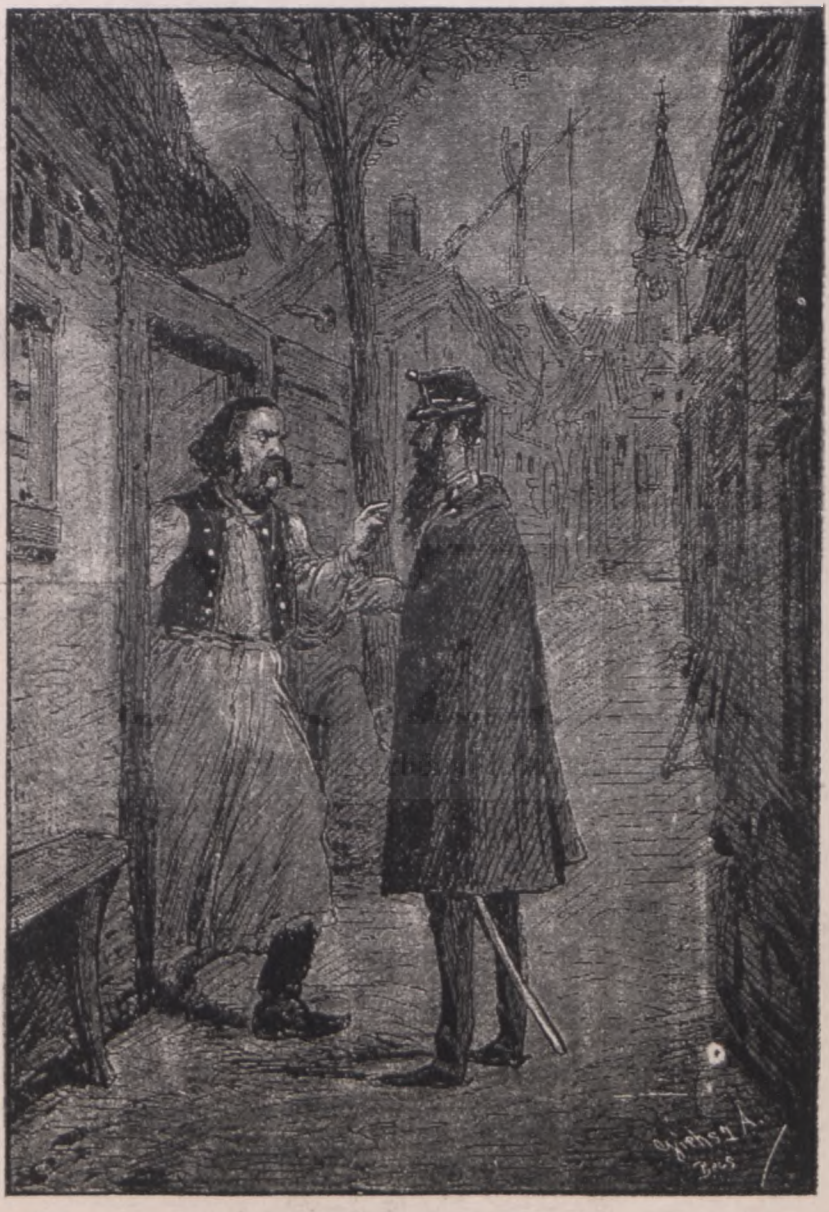
A rablófőnök forgópisztolyához nyult, de azok rá sem néztek.

Hanem, mintha az egyik nemzetőrt ismerné.

Kár, hogy háttal van felé fordulva, nem láthatja jól arczát.

A nemzetőr most megfordult és közönyösen nézett szét a szobában.

Tekintete Megyváryra is esett, de e perczben sápadtság boritotta arczát és mereven bámult volt kapitányára, mert a nemzetőr nem volt senki más mint Gombos Ferkó.

— Ki ön és mit akar? — dörgé egy mély hang.

K. 54.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Most már Megyváry is ráismert és belátta, hogy kotródnia kell.

Szidta vigyázatlanságát, és gyors léptekkel a kijárat felé tartott.

Ferkó még egyre szótlanul bámult reá, mintha kövé dermedt volna.

— Mit néz ugy? kérdé tőle az örmester.

— Az ott ni, a rablókapitány, — viszonzá Ferkó felocsudva s rámutatott a távozó vendégre, ki után már becsapódott az ajtó.

— Tyüh, utána! — kiáltá az örmester és mindketten kirohantak a vendégek nagy bámulatára.

Midön Megyváry kilépett a vendéglőből, már a szolga felnyergelt lóval készen várta.

A rablófőnök egy szökéssel a nyeregben termett s a nélkül, hogy engedné lábait a kengyelben igazitani, rá csapott a lóra, mely ijedten iramlott tova, ugy, hogy a szolgát földre rántotta.

Ez káromkodva emelkedett fel.

Ekkorára már a két nemzetőr is lovon ült s kérdezték a szolgától, hogy ki volt ez az ur.

De erre nézve ő nem tudott semmi felvilágositást sem adni.

Megyváry eszeveszett sebességgel vágtatott végig Zarándfalva utczáin.

Szerencséjére már kevés ember járt künn s igy a nemzetőrök lármájának nem volt semmi hatása.

A nemzetőrök mindenütt nyomában voltak.

Kiértek már a városból, de azért nem hagytak fel az üldözéssel.

De a gonosz férfit kitünő ló röpitette tova, nem voltak képesek az üldözők nyomában maradni.

A tér egyre nagyobbodott köztük.

Végre az erdőbe értek.

Itt már nem tartották tanácsosnak a nemzetőrök az üldözést.

Egy-egy golyó a sürüségből könnyen leterithette volna őket.

Visszatérve jelentést tettek a parancsnokságnál.

Hettenau az éjt holt neje ágya mellett töltötte fennvirrasztva.

Tudta, hogy holnap kiindulnak a rablók ellen s bejelentette, hogy ő is a támadókhoz fog csatlakozni.

Bosszut akart állani meggyilkolt üdveért.

Ott feküdt a lovag előtt az a szép, kedves teremtés, mereven, hidegen.

Az a két szép szem, mely oly büvölöen tudott pillantani az emberre, lezárult örökre; az a piczi ajk, mely oly édesen csevegett, oly kedvesen mosolygott s oly forrón csókolt, megdermedt a halálban.

Oh ez az édes ajk nem fog többé csókolni, ez a két hófehér kar nem fog többé ölelni.

A gyertya fénye mint glória ragyogott az ifju halott domboru homloka körül.

S a lovag könnytelen, merev tekintettel nézte azt a csodás szépséget, mely mind az övé volt, s melyet a halál elrabolt.

Már a hajnal derengett a láthatáron.

A nemzetőrök nemsokára indulnak, neki is mennie kell.

Az ágyhoz lépett ismét s a halottra pillantott.

Eszébe jutottak a mult édes órái.

Oh de most, de most!

Erőt vett a férfiun a fájdalom hatalma.

A holttestre ráborulva zokogott nehány perczig keservesen.

De gyorsan föleszmélt.

— Isten veled kedvesem! susogá s megcsókolta a szép arczot, melyet a halál is tehetetlen volt elrutitani.

— Megboszullak aranyos Hedvigem! mondá Hettenau

magában, mig puskáját vállára vetette. A halottra visszapillantva távozott.

Kocsisa gyorsan felnyergelt egy lovat s a nemzetőrökhöz vágtatott, de azok már kivonultak.

— Sebaj! még utólérem őket. Ha máshol nem, a barlang előtt.

Megeresztett kantárszárral nyargalt tova.

Nem sokára utólérte a csapatot, kikhez honvédek is csatlakoztak, — hanem mikor már ők a barlang tájára értek, világos reggel volt. Már ilyenkor a támadás nem volt tanácsos.

Tehát csöndben körülfogták a domboldalt, ugy, hogy a rablók őket észre sem vehették.

A barlang megrohanása éjfélre lett halasztva. Hettenau addig visszanyargalt a városba, hogy addig is holt neje mellett lehessen.

Midőn Megyváry visszatért a tanyára, értesült három embere vesztéről.

Kettős őrt állitott a barlang nyilása elé, melyet még kövekkel is eltorlaszoltatott, ugy, hogy az őrök csupán a kövek közt maradt nyilásokon nézhettek be.

Igy nem is fenyegette őket veszély, hogy hirtelen lelövetnek.

Hires lövőnek kellett annak lenni, ki olyan távolról, épen ilyen nyilásba találna.

Hanem Megyváry csalatkozott.

A nemzetőrök sem éjjel, sem másnap nem mutatkoztak.

Nem tudta mire vélni e dolgot.

Nincs talán azoknak elég bátorságuk, hogy a rengetegbe hatoljanak. Félnek talán, hogy a sürüből lelövöldözik őket a banditák.

Hogy töprengéseinek véget vessen, mire beesteledett, egy embert küldött ki, vajjon nem mutatkoznak-e a nemzetőrök az erdőben?

Hettenau ép akkor tért vissza a csapathoz.

Az ört álló nemzetőrökhöz lépett, kik észrevették a kémkedő betyárt s hagyták rejtett állásuk felé közeledni.

A rabló csakhamar észrevette, hogy a bokrok között egyenruha csillog és visszafelé iramodott.

A nemzetőrök utána löttek, de a nagy távolság miatt nem találták.

Ekkor Hettenau kapta le válláról puskáját és a rabló néhány lépésnyire a barlangtól holtan bukott el.

A rablókat tehát nem lehetett meglepni.

Tudták már, hogy körül vannak fogva.

Az is bizonyos volt, hogy ezek a betyárok mindenre el vannak készülve.

Utolsó lehelletig védik majd magukat.

Hisz azt tudták, hogy reájuk csak az akasztófa várakozik, ha foglyokul esnek.

Két orvos is volt a csapathoz beosztva, hogy esetleges sebesülteknek segélyt nyujthassanak.

Holdvilág sütött, az éjszaka világos volt, s igy nem volt alkalmas a támadásra.

Hettenau a parancsnok mellett hevert a füben köpenyegén.

Kihuzta óráját, tizenkettőn állott épen a mutató.

— Éjfél van, parancsnok ur, mondá.

— Rögtön támadást intézek, viszonzá ez, csakhogy nagyon óvatosnak kell lennünk, mert még sokat árthatnak ezek a haramiák.

A parancsnok halkan osztogatá ki parancsait.

— Még mindig a támadók vezetője óhajt lenni, fordult aztán a lovaghoz.

— Igen, viszonzá ez.

— Figyelmeztetem, hogy ön akkor a bizonyos halálba rohan.

Hettenau szomoruan mosolygott.

— Nem félek én a haláltól.

Lovag Hettenau a honvédek élén büszkén nyomult előre a barlangba.

Mindenfelől puska lövések fogadták a vitéz honvédeket és nemzetőröket.

Rövid, de nehéz küzdelem fejlődött a rablók és nemzetőrök között.

Megyváry küzdött a végső lehelletéig, de végre is elfogatott s Hettenau parancsára lánczra verve vitték Zarándfalvára, hol oly szigoru őrizet alá tették, hogy a megszökés lehetetlen volt.

Hettenau lovag elhatározta, hogy másnap, mihelyt Hedviget eltemeti, a gaz Megyváryt Damjanich elé viteti s a nagy tábornokkal törvényt ület felette.

Hedviget másnap csakugyan eltemették, az egész vidék lakossága megjelent, s mindenki őszinte részvéttel nézte Hettenaut, ki — mint gondolták — szép unokatestvérét és jegyesét vesztette el.

A temetés utáni napon lovag Hettenau rögtön tiz nemzetőrrel, s a bilincsbe vert Megyváryval felkerekedett, hogy Damjanichhoz menjen.

Utközben semmi kaland nem történt, végre déltájban elérkeztek a magyar táborhoz, hol Hettenau lovag Damjanich elé vezettette, s előadta a történteket.

Damjanich meghallgatá s egyszersmind kijelenté, hogy Megyváryt a legszigorubban megfogja büntetni, addig is kettős őrizet alatt marad a táborban, s a legelső szökési kisérletnél egyszerüen főbe lövetik.

— Még egy kérelmem volna tábornok ur, szólott Hettenau.

— Szóljon.

— Szeretném, ha fölvenne a csapatába, régebben osztrák főhadnagy voltam, tehát nem vagyok egészen járatlan a katonai dolgokban.

— Örömest eleget teszek kérésének.

Ezzel intett hadsegédének.

A hadsegéd elő lépett.

— Lovag Hettenau Olivér honvéd főhadnagy urat vezesse a harmadik századhoz, hová mint főhadnagyot beosztottam.

Hettenau mélyen meghajolt s a hadsegéddel távozott.

A harmadik század kapitánya Woronyeczky Miczisláv herczeg volt, kit Damjanich csak nehány nap előtt nevezett ki század parancsnokká.

Ugyan-e században szolgált mint hadnagy a herczeg hü barátja, Dévay László báró.

Az uj főhadnagyot mindketten a legszivélyesebben fogadták.

Hettenau itt is elmondá szomoru esetét, melyet mély részvéttel hallgattak.

— De most mindent feledni akarok, mondá Hettenau, egyedül Magyarország szabadságáért akarok harczolni. De volnál oly szives kedves Dévay, nem mondanád el nekem Damjanich s a szerbek eddigi szerepléseit, melyről nem vagyok értesülve, de mely igen érdekel engem.

— Szivesen, mondá Dévay László báró, figyelj tehát ide. Mint emlékezni fogsz talán, Kossuth Lajos, hazánk nagy fia kezdetben békés uton akarta megnyerni a szerbeket, csak miután látta, hogy Rajasich hibás müködése következtében békéről szó sem lehet, a harczot a szerbek ellen most már felkellett vennie.

Előbb azt kivánta, hogy a bácsi és bánáti hadvezérek adjanak át legalább is mintegy tizezernyi embert a feldunai hadsereg számára.

Az alvidéki vezérek azonban erre azt felelték, hogy nem adhatnak, mert a nyugtalankodó szerbek ellen nekik is főbejáró szükségök van minden harczosra; bár több volna.

Kossuthnak tehát elvégre is fel kellett hagyni okos terveivel; s Windischgrätznek a felvidéken nem vághatta kedve szerint utját, már eleve a határon.

Nem sokára csatára került a dolog a szerbekkel.

Még 1848 november végén volt. Kiss Ernö Pesten lévén, a bánát hadtestet Vetter vezényelte ideiglenesen.

Vetter általános támadást szándékozott intézni a szerbek ellen, s ugy számitott, hogy visszaszoritja öket Pancsovára, s ott tönkre téve, agyonnyomja, ha lehet, az egész haderöt.

Ugy volt kicsinálva, hogy Ördöghidját Maderspach alezredes, Alibunárt Kiss Pál, Tomassováczot pedig maga Vetter fogják megtámadni.

Ugy lön.

November harminczadikán sürü köd borult a vidékre; alig lehetett egy lépésnyire látni.

A csatának ekkor kellett a terv szerint megtörténni.

Maderspach már kora hajnalban megindult hadoszlopával, s a sürü köd leple alatt már hét órakor Ördöghid elött termett.

A meglepett szerbek között lett rémülés. A hidat eltorlaszolva találták a magyarok.

Maderspach szuronyszegezve vitte neki seregét az ellentábornak, s heves ágyutüz között keresztülhatolva a hidon, harmadfélórai kemény csata után széjjelverte a szerb tábort, mely szerencséjére a köd védelme alatt a magyar fegyverek elöl jókorán tova illanhatott; s egyik rész Pancsova felé iramlott, a másik pedig a folyón át Szerbiába huzta meg magát.

A szerbek részéröl hetven halott s két ágyu esett áldozatul.

Kiss Pálnak, mint emlitettük, Alibunárt kellett volna ugyanazon idöben bevenni. Kiss meg is indult s utközben megtámadva Károlyfalvát, szétugrasztott egy szerb csapatot is; azonban észrevevén, hogy Alibunár felöl erös haderö közeleg, fölszerelve nagymérvü támadáshoz, seregével visszavonult.

Vetter terve Tomassovácz ellen szintén nem sült el

a köd miatt, mely oly sürün nyomult le a vidékre, hogy szinte harapni lehetett, teljes lehetetlen volt valami hadmüveletet kezdeni.

Ugyanaznap Bácsban is tétettek harczi kisérletek.

Komlósi Lajos dandárparancsnok Földvár ellen támadást szervezett. A terv azonban a fatális idő következtében itt is dugába dőlt. A várostól nem messze a kálváriahegyi sánczokat mindazáltal mégis bevette.

Egy másik hadcsapat pedig a szent-tamási sánczok ellen intézett támadást; de bizony visszaveretett.

Néhány napra ezek után Kiss Ernő Pestről visszaérkezett a Bánátba.

Első dolga is az volt, hogy Tomassovácz ellen ujabb támadást határozott.

A sereget önmaga vezette. Személyes bátorság nála nem hiányzott. Terve azonban a kivitelben hajótörést szenvedett.

A támadás deczember negyedikén történt. Két rohamot intézett a város ellen; de a szerbek mindkét alkalommal fényesen visszaverték. Harmadszor nem is próbált szerencsét.

A főbaj ott volt, hogy seregét három hadoszlopra osztotta, mindegyiknek külön támadási pontot tüzvén ki; s mire kenyértörésre került a dolog, a hadoszlopok, kellő pontosság hiányában nem müködtek egyszerre, együttes erővel közre.

Ezen szerencsétlen kudarczban a magyar sereg kétszázötven embert vesztett holtak és sebesültekben.

Szerencsésebb volt Damjanich Alibunárnál.

A magyarok itt aztán derekasan visszatorolták a tomassováczi veszteséget s a kárpótlást duplán is kivágták a szerbek soraiból.

A harcz itt deczember tizenkettedikén folyt le s egyike volt a legvéresebb bánáti harczoknak.

A szerbek közül mintegy ötszáz harczos esett áldo-

zatul. Alibunár, mint a lázongók főfészke, néhány házon kivül porrá égettetett, s a vert szerb had Pancsova felé vette iramlását.

Damjanich alibunári győzelme után Tomassovácz ostromára indult; s egy alkalommal utjába ejtette Jankovácz helységet is, mely már régóta bünrováson volt.

Damjanich neve rettegett név volt már ekkor a szerbek előtt. Ö maga is szerb levén, valóságos réme volt hitsorsainak, kik iránt oly megfoghatlan s engesztelhetlen gyülölettel viseltetett, hogy egyszer ily tartalmu proclamatiót bocsátott hozzájok:

„Ti kutyák! én elmegyek; de mondom nektek, békén legyetek; mert különben visszajövök s kiirtalak mind benneteket egyenkint a föld szinéről s aztán önmagamat lövöm főbe, hogy az utolsó rácznak is magva szakadjon!“

Midön Damjanich a helység felé közeledett, a megrémült jankováczi lakosok fehér zászlókkal jöttek eléje.

Damjanich erre bevonulván a helységbe, rövid, katonás, velős szavakkal beszédet tartott a lakosokhoz, s intette öket a haza iránti hüségre s azon lázongóktól való elállásra.

A lakosok égre-földre igérték a hüséget. Csakhogy kötve kell ilyenkor hinni a komának!

Damjanich ezek után, serege amugy is kifáradva levén, nyugalomra szállt a helységben, hogy azután másnap edzett erővel indulhasson Tomassovácz bevételére.

Mig azonban seregeink csendesen pihentek, a jankovácziak véres ármányt forraltak.

Padlásaikon fegyveres szerviánok voltak elrejtve, kiket éjnek idején levezettek.

A szerviánok szép csendesen kilopódzva helyeikről, a falun kivül gyültek össze, bevárandók ott a tomassováczi sánczokból, ottani seregeink elől éjféltájban elsurrant s több ezerre menő tábori lázongók egész erejét.

Megtörténvén az egyesülés, miután Jankovácz minden utczájának egy-egy ágyut szegeztek, megkezdték a tüzelést.

A magyarokra borzasztó meglepetés várt.

Éj volt, sürü, sötét, ködös éj. A magyarok, semmit nem gyanitva, nyugodtan aludták a harczok fáradalmai után álmaikat.

Egyszerre megdördült fölöttük az ágyu bömbölő rémes hangja, mire fölriadva álmaikból, mint a fölbolygatott oroszlán, talpra ugorva, böszült haraggal néztek fegyvereik után.

A dobosok szilaj kezekkel verték az ébredőt. „Fegyverre! fegyverre!“ hangzott a vészkiáltás.

A magyarok csakhamar csatakészen lettek és siettek sorakozni az utczákon.

Azonban alig léptek ki a házakból, a lövés mint zápor hullott rájok a házak ablakaiból, a padlásokról, sőt még a házak előtti fákról is.

A sötét éjszakát csak a lövések sürün fölvillanó lángja világitotta be rémesen.

A falu kivülről szintén rakva volt ellenséggel s a tüzelés innen is erősen folyt.

Ez már aztán kemény helyzet volt!

Itt más választás nem lehetett, mint, habár vitézül is, az ellenség golyói alatt a faluban veszni el, vagy keresztülvágni az ellen sorain.

A magyarok az utóbbit választották.

A feladat nehéz volt; de hisz ott voltak a „vörös-sapkások“ is, és ők elemökben érezték magukat.

Az ellenség sokkal nagyobb számmal levén, az első két rohamkisérletet visszaverték.

Erre Kiss Pál, a vörös-sapkások örnagya, szuronyszegezve uj rohamot intézett, s szétrobbantva a szerbeket, utat nyitott seregével.

Damjanich heves harcz után szintén utat vágott magának csapatával s a szerbek sorain keresztül nemso-

kára ő is a szabadban termett. Közben tüzéreink is emberül dolgoztak s hevesen szórták a kartácstüzet.

Ezenközben hajnalodni kezdett. Most már tájékozhatták magukat a mieink is.

Még csak most jött a java, a „hadd elhadd“!

A mint virradni kezdett, Damjanich visszavezette a faluba seregét, hogy a csalárd ellent saját odujában fojtsa meg.

Heves harcz lön. Damjanich bámulandó hidegvérüséget tanusitott; golyózápor környezte mindenfelől, s ő, mint szikla, rendületlenül állt, egyre bátoritva, egyre előre nyomulva félelmet nem ismerő csatározóival.

A Wasa-féle zászlóalj, meg a „vörös-sapkások“ óriási erőt fejtettek ki. Végre is a szerbek futásra vették a dolgot, s mentek, a merre láttak, ki Pancsova, ki meg Dobricza felé.

Szupplikácz tehát rosszul főzte a taplót.

Mire Kiss Ernő odaérkezett a segélylyel, a diadal, mely drágán vásároltatott meg, már el volt döntve.

Az ellenség részéről több mint nyolczszáz ember maradt a csatatéren.

A diadal után a gaz jankovácziakkal keserü számolást tartottak a bőszült honvédek. Falujok porrá égettetett s tömérdeken lettek a lángok martalékává.

A sor most már Tomassováczra került volna. De erre nem volt szükség. Knizsanin már ekkor kitakarodott szerbjeivel onnan.

Sőt midőn Kiss Ernő, még Damjanichchal való csatlakozása előtt, Tomassovácz alá érkezett, a sánczokat már ő is üresen találta.

Az elhagyott sánczokban mindössze is csak egy árva ágyut találtak. A magyarok lerombolták a sánczokat s a hidat fölégetvén, Tomassováczot is lángba boritották.

Kiss, találkozván Damjanichchal, az ellenséget egész Dobriczáig nyomták.

A munkafáradt magyar seregek ezután nyugvásra indittattak.

Magyar részről a veszteség, az ellenségéhez hasonlitva igen csekély volt; a tomassováczi sánczok rohammali bevétele mindenesetre többe került volna.

Eszerint tehát a tomassováczi, alibunári és ördöghidjai sánczok vitéz seregeink által bevétetvén, megszüntek a szerb pártütők fészkei lenni.

Az érdem főkép Damjaniché.

Most még Pancsova volt csak hátra. Kiss Ernő itt szeretett volna még egy hatalmas csapást mérni a szerbek fejére.

De eközben a felvidéken a dolgok fenyegető fordulatot vettek; s még a támadás előtt Kossuth által a honvédelmi bizottmány utján felszólitás érkezett, hogy négy zászlóalj rögtön Pestre indittassék.

Mi volt mit tenni, a parancs sürgető szavának engedni kellett.

Kiss, daczára a megcsökkent haderőnek, tervével nem hagyott fel s deczember végén meginditotta három csapatra osztott seregét Pancsova felé.

A szerbek ekkora már hatalmasan megerősitették magukat sánczaikban, s midőn Kiss odaért, Knizsanin a magyarokat tulnyomó erővel várta.

Kiss megkezdte a rohamot. Kétszer támadott; de hasztalan; a szerbek dicsőségesen visszaverték; s Kiss reményt vesztve, visszahuzódott.

Irgalmatlan, kemény téli idő volt. Seregünket, mely csak könnyedén volt öltözve, majd megvette az isten hidegje.

A csikorgó hidegben mintegy negyvenen fagytak meg utközben katonáink közül.

Ezért is, de még főkép a szenvedett visszaveretés miatt, a katonák között általános volt a zugolódás.

A zugolódások leginkább Kiss Ernőt illették, ki szerencsétlen támadásaival csak szégyent és bajt hozott fejökre.

„Hiába! — mondák — ő mindig csak saját feje után indul; másnak legjobb tanácsát is megveti; pedig jobb volna, ha ugy tenne, mint Damjanich, ki mindig azt mondja: „nem bánom én, ha egy káplár nyeri is meg a csatát s győz, csak meg legyen nyerve!“

A sereg csak Damjanichot magasztalá.

Nem sokára ezután Kiss lemondván a fővezérségről, azzal Damjanich bizatott meg.

Jobb kezekre nem bizhatták volna.

Kiss Ernő emelett terjedelmes uradalmat is hagyott hátra. Eleméren gyönyörü, mondhatni tündéri palotája volt, ellátva minden kényelemmel, telve kelet leggazdagabb és szebb diszitményeivel. Egy rácz csapat azonban üszköt vetett a gyönyörü kastélyra s hamuvá lett minden.

* * *

Dévay László befejezvén az elbeszélést, Hettenau köszönetet mondott neki.

Aztán barátságosan elbucsuzott Woronyeczky herczegtől és Dévaytól, magába vonult, hogy jövője felett gondolkozhasson.

---

98. fejezet.

A bolyongó.

Márczius másodika volt.

Csipös hideg szél fujt a Kárpátokon.

— Nem, még nem fujod ki testemből lelkemet, mormogá egy alak, ki a lubiczai országuton haladott.

Léptei lassuak, tekintete bizonytalan, didergő tagjait az ütött-kopott köpenyegbe igyekszik rejteni.

— Fázom, szólott szomoruan s körültekintett.

Körültekintett, hogy nem lát e hajlékot, melyben emberi lélek lakik, hol fáradt tagjait kipihenhetné.

— Sehol semmi, mondá busan s ujból megindult a sötétbe.

Egy fél óra hosszat haladt igy, a mint felért egy magaslatra. Tétovázva állott meg s körültekintett.

— Fény, kiáltá örömmel, lámpa fény. Itt emberek laknak. Jaj mióta nem láttam már élő embert, mióta nem beszéltem egy élő lénynyel.

Lépteit, a mennyire tőle telt, meggyorsitá, s tartott a hajlék felé, honnan a világosságot látta. Tekintete folyton a messziről látszó világosságon csüggött.

Igy történt, hogy nem vette észre az örvényt, mely előtte tátongott.

A bolyongó megbotlott — elesett, s lezuhant a mélységbe.

Az éji bolyongó dörgő szitkot hallatott.

— Oh nem, nem igy akarok elveszni, kiáltá, s zuhanása közben egy bokorba fogodzott, de a gyenge bokorzat recscsenve-ropogva engedett, nehéz terhét nem volt képes feltartóztatni, s gyökerével együtt alá gördült a lejtőn a zuhanóval.

Az éjjeli utas menthetlenül elvész, ha véletlenül egy erősebb cserjébe nem esik.

A vizbe fuló a szalma szálhoz is kap, igy ő is önkénytelenül kapott ismét egy cserjébe, mely testét szerencsésen feltartoztatta a tovább zuhanástól.

— Hála neked te jó istenem, szörnyüködék az éji bolyongó s a mélységbe pillantott, mely alatta tátongott. Ha e kis cserje itt nincs, ugy végem lett volna.

Az éji utas megtapogatta tagjait. Összeszedte magát s mászott fel ismét a hegynek.

Czélja volt, hogy a világosságot, melyet előbb felfedezett, most ismét föllelje.

Felérkezett egy magaslatra, körültekintett, de fényt, világosságot sehol sem látott.

— Ez éjszakát is a szabad ég alatt kell eltöltenem, susogá s szomoruan hanyatlott alá feje.

Hirtelen kocsirobaj vonta magára figyelmét. Megindult arra, honnan a kocsizörgést hallotta. Csakhamar egy völgybe érkezett. A kocsirobaj megszünt, nagy csend volt mindenütt. Most kutyaugatást hallott.

— Hohó — kitünö, itt valami helység kell, hogy legyen, szólt örömmel, s nemsokára ismét egy világos pontot látott.

Inkább futva, mint menve tartott az irányba, honnan a fény látható volt.

Ugy látszik azonban, hogy az ördögök tréfát üznek vele, mert alig érkezett a házhoz, melynek ablakából fény derengett feléje, midön hirtelen sötét lett.

— Mindegy, kiáltá, ha most oltották is el a világosságot, itt még fenn vannak, s döngetni kezdé a ház kapuját.

Nem csalatkozott.

— Ki az? dörgé egy mély hang.

Az utas egy perczre zavarba jött s nem felelt.

— Ki az? kérdék ismét belülről.

— Menekülö, felelt az utas.

— Magyar menekülö? kérdék ismét belülről.

— Magyar, volt a válasz.

— Akkor hát beléphetsz.

— Adjon Isten, mondá az utas.

— Isten hozta, mondá a gazda.

— Csak erre utánam tartson kegyelmed, s mindjárt benn leszünk a meleg szobában, mert idekünn meglehetös hideg van.

Az éji utasunk követé a gazdát s csakhamar egy jól fütött szobában találta magát.

— Édes gazdám, szólt az éji utas, ugy tekintsen mint

a ki már egyszer meghalt s mint a ki ujból éled, s evvel ledült egy székre.

A gazda lámpát gyujtott.

— Isten hozta minálunk, mondá a barátságos gazda.

De a lámpa, melyet kezében tartott, majdnem kiesett kezéből.

— Mi lelte kedves gazd' uram? szólt hozzá a vendég.

— Semmi, mondá emez s az érkezett ruháján csüggött tekintete.

— Aha, mondá az utas s elértette a pillantást, kegyelmednek nem tetszik a ruha, melyet viselek.

A parasztgazda nem felelt.

— Tudja meg édes uram, azért én nem vagyok osztrák.

— Nem? kérdé csodálkozva a paraszt.

Az ujonann érkezett csakugyan különös ruházatu volt, amennyiben osztrák tiszti egyenruha volt rajta.

A gazda kétkedően pillantott vendégére, a miből vendége láthatta, hogy az nem sok hitelt ad szavainak.

— Kedves bátyám uram, szólitá meg az idegen a parasztgazdát, én Verő Aladár magyar honvédtiszt vagyok s az osztrák tiszti egyenruha csak azért van rajtam, hogy hazámnak s a magyar hadseregnek hasznos szolgálatot tehessek.

— Hogy került hát erre az ur, ha hasznára akar lenni a magyar ügynek?

— A táborban és pedig a magyar táborban kellene lennem, ugy-e? egészité ki Verő a gazda szavait.

A gazda igenlőleg bólintott.

— Nos tehát tudja meg édes uram, hogy egy fontos megbizásban kellett volna eljárnom, de szerencsétlen voltam s még is elég szerencsés, hogy megmenekülhettem, s elbeszélé élményeit a jéghegyek között s legutóbbi zuhanását a hegyről.

A paraszt áhitattal hallgatta. De azt sehogyan sem

birta felfogni, hogy ha jót akar a magyar ügynek, minek bujik hát osztrák egyenruhába.

De azért hallgatott. Fekvő helyet mutatott vendégének, megkínálta egy kis harapni valóval s aztán mindketten nyugalomra tértek.

---

99. fejezet.

Találkozás a vesztőhelyen.

A parasztgazdának sehogy sem tetszett vendége. Fejét csóválta, valamit mormogott bajusza alatt, azután ment, hogy lefeküdjék.

Nem birt aludni, folyton az idegennel foglalkozott, a ki magyarnak mondta magát s német ruhába volt öltözve.

— Ez kém lehet, mondá s felpattant fekhelyéről. Tán jönnek is már az osztrákok!

Lábujjhegyen közelgett az alvó felé s miután meggyőződött róla, hogy vendége alszik, egyet gondolt s kinézett a portára.

— Széjjel nézek, ugymond, nem jönnek-e már az osztrákok?

Szentül azt hitte, hogy Verő kéme az érkező osztrák hadseregnek.

Minden csöndes volt. Valamivel nyugodtabban ment be ismét aludni. De álom nem jött szemeire. Ismét fel ugrott ágyáról s indult a szoba felé, hol felesége feküdt.

— Anyjuk — költögeté feleségét, anyjuk kelj fel, valamit beszélni akarok veled.

— Hagyj békét, mit akarsz, mondá a gazdasszony álmosan.

— Anyjuk kelj fel, ha mondom!

Az asszony erre kérdő pillantást vetett férjére, ki lámpással kezében költögeté.

— Anyjuk, egy osztrák jött megpihenni házunkba s

te oly nyugodalmasan alszol, mintha egy pipából szinád velük a füstöt.

— Mit, osztrák, kiáltá az asszony dühösen. S te szállást adtál neki?

— Igen, mert azt mondta, hogy magyar.

— Ne higyj a gonosznak, tedd ki a szürét, ha mondom, szónokolt az asszony, tedd ki a hidegre, az én házamban nem fog aludni.

— Csöndesedjél asszony — nem arról van szó.

— Hát miről, förmedt rá az asszony.

— Örködni fogsz, érted, mig én kissé kinyugszom magam, mert egész mostanáig tisztogattam a lovakat. Fáradt vagyok, érted és nem akarom, hogy egyikünk se örködjék. Holnap be kell vinnem ezt az urat Gyöngyösre az osztrák táborba, azt mondá nekem; hogy tehát nyugodtan alhassam, te fogsz vigyázni házunkra s gyermekünkre, hogy baj ne érjen.

— Te az osztrák táborba akarsz menni holnap? azt én nem engedem, hogy ott fogjanak, az kéne még csak. Nem viszed el, érted, ember, nem viszed el!

— De hát mit tegyek?

— Vidd a magyar táborba. Tudod, mondá az asszony, majd ott megtanitják ezt az osztrák urat.

— Hm, mormogá a parasztgazda, jól mondod, csak aztán hagyja magát oda vinni. Különben azt is mondá, hogy nem ismeri erre az utat s igy sikerül a csel.

— Tedd hát ugy a mint mondtam s vidd a magyar táborba. Most pedig menj pihenni, én éber leszek.

A paraszt asszony felkelt s az ágyra ledőlt a gazda.

A hajnal még nem pirosodott s már talpon volt a gazda.

Befogta szekerébe két legjobb lovát s aztán az osztrák ur elébe állott s kezdé költögetni.

— Nemes uram, mondá, a lovak be vannak fogva. Mehetünk, ha nincs ellenére.

— Hagyj még aludnom, szólt kérően Verő, mert nagyon fáradt vagyok.

A gazda fejét csóválva elmondta feleségének, hogy a német ur aludni akar.

Dél felé hajlott az idő, mikor Verő felnyitá szemét. A szobában senkise volt. Talpra ugrott.

— Soká alhattam, ugymond s indult kifelé.

Fáradtnak s gyengének érzé magát. Kiment az udvarba s látta, hogy a szekér várakozik reá.

— Mehetnénk tán, szólt a feléje közelgő parasztgazda, mert messze van az osztrák tábor s ha nem sietünk, estére lesz az idő.

— Adj ennem, szólt Verő a gazdához.

— Van itt a tarsolyomban, mondá a parasztgazda.

— Ugy tehát mehetünk, szólt Verő s felkapaszkodék a kocsira.

A gazda bólintott.

— Nem fogják elképzelhetni, hol lehettem oly soká, mondá magában Verő s az osztrákokra gondolt. Ideje, hogy megszabadultam a jéghegyek közül, ki tudja mily szükség van már rám.

A gazda a lovak közé csapott s az országuton gyorsan haladt a szekér.

— Merre viszel? kérdé Verő a paraszttól.

— Gyöngyös felé, viszonzá emez. Ott van most az osztrák tábor s a mint hallottam Windischgrätz, a fővezér is.

— Ne sajnáld lovaidat gazda, szólt Verő, gazdagon fizetlek, nesze, ugymond, itt van egy tizes foglalónak, mégegyszer annyit kapsz, ha jól hajtasz.

A paraszt gazda nagyot nézett az osztrák ur bőkezüségén s kalapja karimáját köszönésképen meglegyinté s lovai közé csapva sietett a magyar tábor felé Kápolnára.

Verő egy meleg parasztszürbe burkolódzva elszunnyadt.

A parasztgazda hátra nézett, látta, hogy alszik az osztrák.

— Jobb volna, ha az osztrák urat most fejbe ütném s aztán a lovakat sem kellene fárasztanom. De nem, gondolkozék tovább, elviszem Görgeyhez, hátha meg is jutalmaznak jó szolgálatomért.

Igy gondolkozék a parasztgazda s a helyett, hogy utasát az osztrák táborba vitte volna, vitte Kápolna felé a magyarokhoz.

Két és fél napot vett igénybe az ut.

— Eltévedtünk, mondá a gazda utasához fordulva. Ritkán megyek erre s letértem a gyöngyösi utról, ha nem csalódom, Kápolna közelében vagyunk.

Ugyan e perczben egy bokor mögül egy magyar honvéd ugrott elé.

— Megállj, ki vagy!

A parasztgazda zavarba jött s integetett a katonának.

— Szólj, különben lövök, ismétlé a katona.

A parasztgazda le akart szállni a kocsiról, hogy a katonának sugjon valamit, de a katona meggátolta.

— Meg ne moczczanj, mert lövök, mondá.

A paraszt halálsápadtan maradt ülőhelyén.

A katona levegőbe süté fegyverét, jelképen, hogy társait figyelmeztesse.

Kis vártatva egy örjárat közelgett feléje gyors léptekkel.

— Hajts, szólott mérgelődve Verő, hajts jobbra Gyöngyös felé.

A gazda kezébe vette a gyeplőt s hajtani akart.

— Meg ne moczczanj, mert lelőlek, szólt a honvéd harsány hangon. A paraszt kezéből kiejtette a gyeplőt.

— Fogjátok el az osztrák tisztet a kocsin, szólt az őrszem a közelgő örjárathoz.

Az örjárat fegyverét készen tartva közelgett a kocsihoz.

— Add meg magad, szólt az örvezető.

— Nagyon szivesen, mondá Verő magyarul.

— Hohó — mondá a honvéd örvezető, hadnagy ur magyarul beszél?

— Hogyne, mondá emez, magyar vagyok.

— Hazudik, orditá most dühében a paraszt gazda, fogjátok el, ő osztrák szolgálatban van s arra kért engem, hogy Gyöngyösre vigyem, az osztrák táborba.

— Vagy ugy, szólt az örvezető, szálljon le főhadnagy ur, mondá parancsoló hangon Verőhöz, s kövessen.

— Nagyon szivesen, mondá Verő, ki a vezér e hadiszálláson?

— Azt majd meglátja, főhadnagy ur.

Verő kérdően nézett az örsvezetőre.

Beérkeztek a főhadi szállásra. Itt az örsvezető jelentette, hogy egy osztrák tisztet, a ki különben kém, egy magyar paraszt hozott ide.

— Hol van a paraszt gazda? kérdé a szolgálattevő tiszt.

— A táboron kivül, volt a válasz.

— Tüstént hozzátok ide.

— Főhadnagy ur addig helyet foglalhat, mondá a szolgálatvezető tiszt.

Verő leült. Kis vártatva megérkezett a parasztgazda.

— Vigyétek a foglyokat kihallgatásra, parancsolá a tiszt.

A szolgálattevő káplár tisztelgett s Verőt elvitték a tábornok elé.

Verő csakhamar felismerte Dembinskyt.

— Tábornok ur, kezdé Verő, én magyar kém vagyok osztrák szolgálatban. Nevem Verő Aladár.

Dembinsky gyanusan nézett Verőre.

— Esküszöm, hogy ez az ur osztrákpárton van, szólott meg a paraszt.

— Honnan tudod? kérdé Dembinsky kémkedve.

— Mert arra kért, hogy vezessem az osztráktáborba s miután mondtam, hogy Windischgrätz Gyöngyösön van a táborral, örömmel vette tudomásul s azt mondá, hogy éppen vele akar beszélni.

— Tagadja-e főhadnagy ur e paraszt állitását?

— Éppen nem, a mit mond, az mind igaz.

— Nos tehát mivel birja igazolni, hogy ön magyar s nem osztrák kém?

— Kossuth Lajos iratával tudom mindkettőt igazolni.

— Hogyan mindkettőt?

— Már tudniilik azt is, hogy magyar és azt is, hogy osztrák kém vagyok.

— Mutassa tehát iratait.

Verő lázasan kapott oldalzsebéhez, sokáig kotorászott abban, de Kossuth iratát nem lelte. A másik zsebében sem volt. Kezdett helyzete kétségessé válni. Ámbár ismerte Dembinskyt, de a tábornok őt nem.

Verő nem tudta sehogy sem elképzelni, hova lett Kossuth megbizása.

Ha elökeriti, akkor mentve van, de igy belátta, hogy helyzete, melybe a parasztgazda sodorta, kellemetlenné válhatik.

— Nos uram, szólalt meg Dembinsky gunyosan mosolyogva, ön lépre került, ugy-e?

— Esküszöm tábornok ur, hogy a mit mondok, az igaz.

— Oh, oh igen ösmerjük már az efféle kibuvókat. Délután haditörvényszék elé fog állni. S ha nem sikerül ártatlanságát bebizonyitani, fejbe lövetem. Értette?

— Értettem, szólt Verő s egész testében remegett.

Délután összeült a haditörvényszék itélni Verő fölött.

Verő állitásait mivel sem birta igazolni s a haditörvényszék — főbe lövetésre itélte.

— Elég sajnos, mondá Dembinsky, a magyar had fővezére, hogy magyar ember hazája ellen esküdik s szolgálatait az osztrákoknak ajánlja fel. Én lengyel vagyok, mondá, s mégis a magyarokhoz csatlakoztam, mert ügyeit igazságosnak tartom. És ön magyar létére árulóvá lesz saját nemzetének?

— Esküszöm, hogy nem vagyok áruló.

— Az egyenruha, mit hord s a paraszt vallomása mind arra vallanak, hogy kém, mondá Dembinsky. A kémnek pedig háborus időben lőpor és golyó a jutalma. Vigyétek, kiáltá aztán a katonáknak, vissza a börtönbe.

— Az agyonlövetésre, folytatá tovább Dembinsky, Málnássy Béla hadnagyot rendelem ki. Értesitsétek, hogy délután négy órakor hajtsa végre a haditörvényszék itéletét.

Az altiszt, ki a parancs átadásával meg volt bizva, katonásan tisztelgett és sietett Málnássy hadnagy sátorába.

Málnássy Béla, ki mint fiatal tiszt a haditörvényszéknek tagja nem lehetett, attól távol maradt, s nem is törődött, hogy ki az elitélt. Dembinsky, mint látjuk, éppen őt bizta meg az osztrák tiszt fejbelövetésével.

Málnássy hadnagy tudomásul vette a fővezér parancsát.

Délután négy órakor huszonöt honvéd töltött fegyverrel állt két sorban egymás mellett.

— Hozzátok a kémet, kiáltá Málnássy hadnagy, hadd végezzünk vele szaporán.

Megtörten, szemlesütve, két szuronyos katona közt látjuk lépdelni Verőt a vesztőhelyre. Csendesen engedé szemeit bekötni.

A dobos dobolni kezdett.

Verő összetörten a kintól, melyet saját hazafiai részéről volt kénytelen türni, térdre esett.

— Tölts, vezénylé Málnássy.

Verő keblét kimondhatatlan fájdalom emészté.

— Vállhoz, vezénylé Málnássy.

Még csak egy percz s Verő élettelen holttest. Verő tudta azt, hogy közelg a végpercz s a kétségbeesés hangján kialtá most:

— Én Verő Aladár, esküszöm az élő Istenre, hogy ártatlan vagyok.

— Mit, Verő a kém? kiáltá Málnássy Béla s egész testében remegett az izgatottságtól. Sulyba! vezénylé aztán kemény hangon.

A katonák engedelmeskedtek, s mind néztek egymásra megdöbbenve.

Málnássy oda rohant a térdelőhöz, elkapta a szeméről a fátyolt, mivel szemei kötve voltak.

— Verő te vagy, te vagy szerencsétlen barátom, kiáltá Málnássy.

— Oh mentő angyalom, édes Bélám, te vagy, mondá remegő hangon Verő.

A két barát egy pár pillanatig merően nézett egymásra, mindketten meg voltak lepetve, egyikök sem birt szóhoz jutni.

— A hadi törvényszék elitélt, mondá gyenge hangon Verő, nem akarja elhinni, hogy ártatlan s magyar kém vagyok.

— De hát Kossuth megbizása?

— Nincs nálam, elveszett.

— Vállra, vezénylé Málnássy a bámuló katonáknak. Örsvezető!

— Parancsol hadnagy ur, szólt emez katonásan tisztelegve.

— Ön itt várni fog, mig visszatérek. Jöjj kedves barátom, megkisérlek veled szemben mindent, értesiteni fogom Dembinskyt a tévedésről, s hiszem, hogy megmenthetlek.

— De a haditörvényszék már itélt felettem, mondá szomoruan Verő.

— Mindegy, szólt Málnássy, jöjj velem, ne habozz egy perczig sem.

Egyenesen a tábornok sátra felé tartottak. Dembinsky bámulva nézett a fiatal hadnagyra.

— Mi baj, kérdé végre, Málnássy katonásan üdvözölte a fővezért.

— Tábornok ur, mondá, itt tévedés van, én személyesen ismerem Verő Aladár főhadnagy urat, s láttam saját szemeimmel Kossuth Lajos megbizását, melylyel Ve-

Az utolsó pillanatban odarohant a térdelőhöz, elkapta szeméről a fátyolt, mivel szemei bekötve voltak.

K. 55.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

rönek megengedi az osztrák egyenruha viselését, hogy hazánk ügyének fontos szolgálatokat tehessen.

— Hadnagy ur, mondá Dembinsky szigoruan, tudja-e ön, hogy a katonai parancs ellen vétett?

— Tudom, mondá Málnássy határozottan.

— Tudja-e, hogy a fővezér parancsát nyomban végre kellett volna hajtania?

— Tudom, mondá a hadnagy ismét.

— S miután a haditörvényszék parancsát nem hajtá végre, most ön kerülhet hasonló helyzetbe.

— Elszántam magam már, mondá bátran a fiatal hadnagy.

— Jól van, mondá a tábornok hidegen s Verő felé fordult, ön tehát szabad, azaz, folytatá tovább beszédét, itt a táborban felügyelet mellett szabadon járhat egyelőre. Ön pedig hadnagy ur további parancsomig tábor fogságban marad. Értette?

— Igen, felelt Málnássy s miután tisztelgett, katonásan sarkon fordult s kiment a tábornok sátrából.

Nemsokára egy honvéd huszár vágtatott a Debreczen felé vezető országuton.

Dembinsky küldte öt Kossuthhoz egy öt pecsétes levéllel.

Két nap mulva megérkezett a huszár s hasonlóan pecsételt levelet nyujtott át Dembinskynek.

Dembinsky izgatottan törte fel a levelet s félhangosan olvasá tartalmát.

A levél igy hangzott:

„Kedves tábornok ur, szeretett barátom!

Az ügyek sürgősségénél fogva értesitem önt, hogy *Málnássy Béla* hadnagyunk szavának teljes hitelt adhat.

Ö egyike legderekabb hadfiainknak, becsületessége kipróbált, felelősségemre minden ez ügyre vonatkozó állitásának hitelt adhat.

A mi pedig *Verő Aladár* főhadnagyot illeti, neki csakugyan én adtam megbizást, de igéretét annyiban nem tartotta meg, mert táborunkat, illetve kormányunkat minden héten kellett volna értesiteni, mit ő elmulasztott. Lehet, s a mi nincs éppen ki zárva, hogy e törekvésében meggátoltaték, éppen ezért kérem, e körülményre nézve őt kihallgatni s Málnássy közben járását érdekünkben elfogadni.

Kelt Debreczen 1849. márcz. 7.

Hazafiui üdvözlettel

Kossuth Lajos
a honvédelmi bizottmány elnöke.

Dembinsky helyeslőleg bólintott fejével, a midőn végig futotta a levelet, mely franczia nyelven volt irva, mert tudvalevőleg Dembinsky nem birta hazánk nyelvét.

Aztán Málnássy hadnagyot hivatta s értésére adta, hogy ő és főhadnagy társa Verő Aladár e percztől fogva szabadok.

— Ezuttal felmentem a büntetés alól, mondá szigoruan Dembinsky. Az ország kormányzója felszólitja önt, hogy tudósitsa, miként történt az, hogy Verő oly soká nem hallatott magáról, ez különben megfoghatlan előttem is.

— Egyszerü a dolog, felelt Málnássy hadnagy, mert baleset érte s majdnem egy hónapig az éhenhalás és a megfagyással vivódott szegény bajtársunk a jéghegyekben.

Dembinsky távozni készült s távoztában oda szólt Verőnek:

— Mindenesetre igyekezzék a jövőben ugy viselkedni, hogy a gyanu legkisebb árnyékát is elkerülje. Háboruban csak egy hajszálon függ a katona élete.

Verő mélyen meghajtá magát.

* * *

Málnássy Béla és Verő Aladár egyedül maradván, Verő körülményesen elmondta élményeit a jéghegyekben, bármily hihetetlenül is hangzottak azok Málnássy Béla előtt, az olvasó azonban tudja, hogy Verő igazat mondott.

Verő kinézése valóban szánalmas volt.

Haja, szakálla óriásilag megnőtt, kardja, a sok esőzéstől és viztől teljesen megrozsdásodott, ő maga meggörnyedt, csontig lesoványodott.

Tiszti ruhája pedig foszlányokból állott.

Valóban hasonlitott a koldushoz.

A sok szenvedés és lelki izgalom testét teljesen megtörte.

Valóban rendkivüli is az, a mit a hős ifju szenvedett.

Alig, hogy kijutott a borzasztó jégsirból, már halálra akarták itélni mint kémet.

Verő mély sóhajtásokba tört ki.

— Oh egyetlen Bélám — szólott aztán Málnássy Bélához, mivel hálájam ezt meg neked, már kétszer mentetted meg életemet. Nélküled már rég a férgek martaléka lennék.

— Csak bátorság kedves Verő! A sorssal szemben daczolni kell. Mindent el kell viselnünk a hazáért.

— Igen, mindent, rebegé Verő Aladár.

— Lásd nem rég én is kellemetlen helyzetbe jutottam.

— Szólj, mi történt veled?

— A szerb rablók elfogtak.

— Kik? a szerbek?

— Igen, egyik szerb rablócsapat, a vezérük Harusics Lázárnak nevezte magát.

— Harusics Lázár, ismétlé Verő. Mintha e nevet hallottam volna.

— Lehet, hogy mikor a délvidéken jártál, hallottad nevét.

— S nem történt semmi bajod a szerbeknél?

— Éppen semmi.

— Hogyan? Semmi? kérdé Verő csodálkozva.

— Mindössze talán másfél napig voltam fogoly.

— Kiváncsivá teszel, kérlek mondd el kalandodat.

— Figyelj tehát.

Mindketten Málnássy Béla sátorába léptek, hol leültek, s Málnássy Béla igy kezdé rövid elbeszélését.

— Kossuth Lajos egyik napon azzal bizott meg, hogy egy levelet vigyek el a hős Damjanichnak, s kutassam ki, hol van Dénessy és Woronyeczky herczeg, kikről sok ideig semmit sem hallottunk.

Rögtön lóra kaptam s indultam a délvidékre Damjanichhoz. Utközben azonban egy sürü erdőségben elfogtak a szerb rablók. Vezérük, Harusics Lázár igen udvariasan bánt velem, egy mély barlangba vezetett, ott bemutatott egy vén, szurós szemü asszonynak, kit anyjának nevezett. Egyuttal kijelentette, hogy a barlangból távoznom nem szabad és én leszek a barlang lakás felügyelője.

Verő Aladár mosolyogni kezdett.

— Valóban szép hivatal.

— Ugy-e érdekes? mondá Málnássy Béla szintén mosolyogva.

— Barlangfelügyelő? Ez egészen uj.

— A szerb rablóvezér igen elmés férfiu volt, jegyzé meg Málnássy Béla.

— De folytasd kérlek tovább.

— Hallgass tehát.

— A barlang teljesen el volt zárva a külvilágtól. Nagyon mélyen feküdhetett a föld alatt.

Verő szomoruan mosolyogni kezdett.

Málnássy Béla észrevette e mosolyt.

— Mit nevetsz? kérdé.

— A sorsot, viszonzá Verő.

— A sorsot?

— Igen, felelé Verő. Nem különös-e az, hogy te a

föld alatt sinlödtél fogságban, s én a jéghegyekben a föld felett.

E megjegyzésre Málnássy Béla is nevetni kezdett.

— Ilyen az ember sorsa, mondá végre. Tehát mint mondtam, a barlang roppant mélyen feküdt a földben. A falak nedvesek voltak, s a levegő türhetetlen. Egy hosszu asztalt valami huszonöt teljesen felfegyverkezett szerb rabló ülte körül.

— Tulajdonképen miért is fogtak el?

— Azt magam sem tudom. De talán megsejtették valahonnan, hogy egy levelet viszek Damjanichnak.

— Ah, tehát a szerb rablók politikával is foglalkoznak?

— Ugy látszik.

— De mondd, miből következteted ezt?

— Véletlenül egy izben a következő szavakat hallottam a szerb vezér szájából, ki halkan valamit sugott egyik társának:

— Öt nem szabad bántani. Egy haja szála sem görbüljön meg. Jaj nektek, ha valaki bántalmazni merné. De azt az iratot okvetetlenül meg kell szereznünk.

— Igen okvetetlenül, felelé a másik. A hitehagyott kutya ki tudja, milyen fontos értesitést kapna.

— Rögtön tisztában voltam, folytatá Málnássy Béla, hogy rólam van szó.

— S kit értettek a „hitehagyott“ alatt?

— Kit mást, viszonzá Béla, mint a hös vezért, Damjanichot. Ezután eltökéltem, hogy kétszeresen fogok vigyázni magamra, s mihelyt lehet, kereket oldok.

Az első nap eközben eltelt?

Elkövetkezett az est. Biztosan hittem, hogy este akarják a levelet tőlem elrabolni. Néhány rabló élén Harusics Lázár eltávozott a barlangból, mig a többiek nyugalomra tértek.

Én is pihenni tértem, s vártam, mig a rablók elalszanak.

Körülbelül két óra telhetett el, midőn iszonyu hortyogás volt hallható.

Halkan felkeltem fekvő helyemről s a kijárás felé tartottam, melyet jól megjegyeztem magamnak.

Ez nem ment oly könnyen, mint gondoltam. Az utak oly tekervényesek voltak, hogy alig tudtam, merre járok. Emellett óriási sötétség volt.

Minduntalan attól féltem, hogy valamelyik őrt álló rablóval találkozom.

Végre hosszas bolyongás után a kijárathoz érkeztem.

A hold halvány sugarai némi világosságot árasztottak.

Mekkora volt azonban meglepetésem, mikor a kijáratot vasrostélylyal elzárva találtam.

Mindazáltal kétségbeesett kisérletet tettem, hogy a rostélyfalat felszakitsam.

Természetesen nem sikerült.

Ekkor egy lakatot pillantottam meg kivülről, mely az ajtót elzárta.

Elővettem kardomat, s ráütöttem.

A lakat, ugy látszik rosszul lehetett bezárva, mert az első ütés után leesett.

Azonnal felrántottam az ajtót.

Egy pillánat alatt a szabadban valék. Rabló sehol sem mutatkozott.

Mint valami üldözött szaladtam az erdőben. Szerencsésen kiértem az erdőből, s egy kis falu felé tartottam, melynek tornyai meglátszottak a holdvilágos tiszta éjben.

Midőn a falu felé közeledtem, hirtelen kiáltás hangzott magyarul.

— Állj! ki vagy?

— Jó barát, felelém.

— Akkor jöhetsz.

Mind közelebb mentem, s örömmel vettem észre, hogy a magyar táborba értem, éppen Damjanich csapatához.

Rögtön a tábornok elé vezettettem magam s átadtam Kossuth Lajos levelét.

— S Dénessyről és Woronyeczkyről semmi hirt sem vettél? kérdé Verő.

— Fájdalom, Dénessyről semmit. De Woronyeczky herczeg szép fiatal nejével Aniellával Damjanich táborában tartózkodik.

— A herczeg még főhadnagy?

— Nem, már százados, felelé Málnássy Béla.

— A herczeg megérdemli a kitüntetést. Ö valóban nagy hös, mondá Verő.

— Igen, ö nagy hös, s igazi ember, erösité Málnássy Béla is. De most rólad kell gondoskodnunk.

— Rólam? kérdé Verő.

— Igen rólad!

— Hogy értsem ezt?

— Nos talán csak — mondá Málnássy Béla nevetve — nem akarsz holtod napjáig ebben a diszes egyenruhában maradni?

Verő önkénytelenül egyenruhájára tekintett, mely bizony jóformán rongy volt.

— Aztán — folytatá Málnássy Béla, — te ugy látszik, teljesen elfeledted a katonai szabályokat.

— Hogyan? Én elfelejtettem volna?

— Természetes.

— Kérlek, magyarázd ki magad.

— Hát szabad egy katonának, egy tisztnek ily bozontos hajat és óriási szakállt viselni.

— Az már igaz, mondá Verő. Valóban szánalmasan nézhetek ki. No de nem baj. A századnál van talán borbély, s egy magyar tiszti egyenruha is csak akad talán.

— Minden van, felelé Málnássy Béla. Előbb téged kell rendbe hoznunk, azután beszélhetünk jövő terveinkről.

— Okvetetlenül az osztrák táborba kell mennem, hogy ott is igazolhassam magam.

— Erről még ráérünk beszélni, mondá Málnássy Béla. Legelőször a borbélyhoz tartson, főhadnagy ur.

Verő mosolyogva engedelmeskedett.

Nem sokára Verő hajfürtei és szakálla eltüntek.

Málnássy Béla pedig ezalatt egyik tiszt barátjához ment, kinek termete teljesen hasonlitott Verőhez, hogy szegény barátja részére egy tiszti egyenruhát kölcsönözzön.

Éppen e pillanatban lépett be Dembinsky segédtisztje is, ki fölkérte a tisztet, hogy a tábornok ur megbizásából kéri, bocsásson egy tiszti ruhát rendelkezésére a szerencsétlenül járt Verőnek.

Mondanunk sem kell, hogy a tiszt kész örömest eleget tett a kettős óhajnak, s Verő csakhamar ujra visszanyerte emberi alakját.

A magyar tiszti ruha igen jól állt rajta, s ki néhány pillanat előtt látta Verőt és most, az bizony a világért rá nem ismert volna.

Verő aztán kérte Málnássy Bélát, engedje, hogy lefeküdjék, mert bár még nappal volt, alig birja tagjait.

— Csak pihend ki magad édes barátom, hogy mielőbb visszaszerezd egészségedet. A viszontlátásig!

Verő sátorába vonult, mely a Málnássy Béla sátora mellett állt s leheveredett a tábori ágyra.

Csakhamar mély, jótékony álomba merült.

100. fejezet.

A lázadó rab.

Megyváry Gábornak Damjanich fogságában elég ideje maradt gondolkozni a sors változandósága felöl.

A tartalék csapatnál egyik sátorban adtak neki helyet.

Kezeit és lábait bilincsbe verték, s a sátor előtt állandóan két fegyveres őr járkált.

Megyváry leheveredett a szalmára s fejében gondolat gondolatot szült.

Hogyan szabadulhatna ki vészes helyzetéből?

Feje fölött a hóhér pallosa függött, s Megyváry jól tudta ezt.

Abban bizonyos volt, hogy lovag Hettenau Olivér nem kimélte öt Damjanich előtt és gazságaiból egyetlen egy szót sem hallgatott el.

Hátha még Málnássy Margit itt volna s megszólalna!

De hát Málnássy Margit távol volt.

Megyváry ekkor megnézte pisztolyát, — melyet a leggondosabb kutatás mellett is ugy el tudott rejteni, hogy nem akadtak reá — négy töltény volt benne.

— Hála Istennek! szólott Megyváry, csak hogy ezt nem tudták megkaparitani tölem. Majd hasznomra forditom ezt még.

A sátor, melyben Megyváry fogva volt — mint emlitettük, a tartalék csapatnál volt.

A tartalék csapat a főcsapattól körülbelül hatszáz lépésnyi távolságban lehetett Megyváry számitása szerint.

Maga a tartalék kevés emberből állt, mindössze valami harminczan lehettek egy tiszttel együtt, kire a tartalék csapat vezetése bizva volt.

E közben este lett.

Megyváry felállt s nyugtalanul járt-kelt a szük sátorban.

Bilincsei iszonyuan bosszantották.

Alig tett néhány lépést, már a láncz megcsörrent s a fegyveres honvéd rögtön benézett, hogy mit csinál.

Megyváry előtt türhetetlen lett ez állapot.

Mérgesen rá mordult a katonára.

— Mit néz annyit ide be? Talán bizony attól fél, hogy megszököm? Legyen nyugodt.

A katona Megyváry kihivó szavaira iszonyu dühbe jött.

— Talán bizony ön akar nekem utasitásokat adni? No várjon, majd megtanitom én az urat. Rögtön hivni fogom a hadnagy urat.

A honvéd ezzel eltávozott a sátor bejárata elől, és sipjával egyet füttyentett, mi jel volt, hogy az őrnek — kinek helyét semmi körülmények közt sem szabad elhagyni — az őrparancsnokkal valami közleni valója van.

Az őrparancsnok, egy honvéd káplár, csakhamar megjelent.

Mellette egy közhonvéd lépdelt, fegyverét lövésre készen tartva.

— Mi baj van? kérdé a káplár.

— A fogoly kihivó magaviseletet tanusit, jobb lenne talán, ha fogságát megszigoritanók.

— Azonnal jelentést teszek a hadnagy urnak.

A hadnagy csakhamar előjött, ki nem volt senki más, mint Dévay László báró, kit Damjanich e napra a tartalékcsapat vezetésével bizott meg.

Dévay előtt nem volt ismeretlen Megyváry. Azelőtt összejött vele néha Pesten, de nagyobb ismeretség nem fejlödött ki közöttük.

Dévay László báró a fogolyhoz lépett.

— Önre panasz van, jegyzé meg nyugodtan.

Megyváry nem felelt, hanem kihivó tekintettel mérte végig Dévayt.

— Kénytelen leszek szigorubb rendszabályokhoz nyulni, folytatá tovább beszédét a báró — a másik kezére is bilincset fogok veretni. Oh tisztelt uram, nekünk katonáknak elég módunk van, hogy a daczos embereket megszeliditsük.

— Minő joggal tartanak itt engem fogva? Én bécsi lakos vagyok. Kivánom, hogy a bécsi törvényszék elé állitsanak.

— Ön magyar, jegyzé meg Dévay László báró.

— Az önre nézve teljesen mindegy, felelé mogorván Megyváry, az azonban bizonyos, hogy bécsi lakos lévén, jogom van követelni, hogy nyilvánosan a törvényszék elé állitsanak.

— Ön nagyon merész, viszonzá Dévay László báró. Ön követel, holott legfeljebb csak kérni lehet joga. — De nem akarok önnel vitatkozni. Talán tudja, hogy viharos időket élünk. Ilyenkor az ilyen fogásoknak nincs semmi helyük.

E szavak után a honvéd káplárhoz fordult.

— Hozza ide a bilincseket s rakja rá a fogoly másik kezére.

— Azt nem engedem, kiáltá Megyváry dühösen, s hirtelen kirántva rejtve tartott pisztolyát, Dévay báróra lött.

A lövés iszonyu izgatottságot keltett.

Egy percz alatt az egész tartalékcsapat talpon termett.

Dévay báró szerencsére még jókor észrevette a fogoly szándékát s idejekorán félre ugrott a lövés elől, mely kétségkivül halálosan megsebezte volna.

A honvédek erre megragadták Megyváryt, a földre teperték, s a fogoly néhány percz alatt okvetlenül kilehelte volna lelkét, ha Dévay László báró idejekorán harsány hangon közbe nem kiált:

— Fiuk! rend legyen! A fogoly felett nekünk nincs jogunk itélni. Ez Damjanich tábornok ur jogkörébe tartozik.

A honvédek rögtön félrevonultak a földön heverő Megyváry mellől, ki a földön hadonázott kezeivel és lábaival s mellette iszonyuan kiabált.

Dévay László báró aztán egyik szakaszvezetőhöz fordult:

— Szakaszvezető, lépjen elő!

— Parancsoljon, hadnagy ur!

— Vegyen magához öt embert s szállitsa a főcsapathoz a foglyot, Damjanich tábornok ur elé. Én rögtön követni fogom.

Aztán magához intette az őrmestert.

— Őrmester, mig a főcsapatból visszatérek, ön veszi át a tartalék csapat feletti vezényletet. Megértett?

— Meg! hadnagy ur.

A szakaszvezető öt teljesen felfegyverzett emberrel előlépett.

Ezek közbe fogták Megyváryt, kinek másik kezére is bilincseket raktak.

— Indulj! kiáltá a szakaszvezető Megyváryra.

Megyváry nem mozdult, hanem levetette magát a földre.

— Nem kelsz föl te kutya! kiáltott reá ujólag a szakaszvezető, rögtön keresztül szurlak.

Megyváry csak ott feküdt a földön.

— A fogoly ismét engedetlenkedik? kérdé Dévay. Meg kell öt kardlapozni.

Az őrmester, — ki Dévay László báró mellett állt, — erre kardot rántott, s két oly erős csapást mért Megyváry arczára, hogy vér serkent ki alóla.

Ez hatott.

Megyváry mint sebzett tigris ugrott fel.

— Indulj, kiáltott rá ujólag a szakaszvezető.

Megyváry lassu léptekkel megindult.

— Szakaszvezető, szólalt meg most Dévay, figyelmeztetem önt, ha talán a fogoly ismét engedetlenkednék, az első alkalommal csak lőjje le mint egy kutyát. A derék ur ugyis éppen megért az akasztófára.

A menet lassan megindult s körülbelül egy félóra mulva elérték a főcsapatot.

Dévay László báró rögtön Damjanich segédtisztjéhez sietett.

— Fenn van még a tábornok ur?

— Igen, viszonzá a segédtiszt.

— Ugy kérem jelentsen be nála rögtön.

A következő perczben Dévay a tábornok előtt állott.

— Jelenteni valója van? kérdé Damjanich.

— A foglyot illetőleg . . . .

— Melyiket érti, Stramirovicsot, vagy Megyváryt?

— Megyváry reám lött az este, mondá Dévay.

— Hallatlan merénylet, viszonzá Damjanich. De mondja el kérem részletesen az egész esetet.

Dévay gyorsan jelentést tett a tábornoknak az egész esetről.

— Intézkedni fogok rögtön, felelé Damjanich. Várja parancsaimat a segédtisztnél.

Dévay László báró tisztelgett s elhagyta a tábornokot.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

101. fejezet.

Halálos félelmek között.

Megyváryt az éjjelre a főcsapatnál helyezték biztonságba, a falu házának tömlöczében.

A főcsapat egy kis magyar faluban vesztegelt, s Damjanich tábornok lakása a községházán volt.

Másnap reggel kilencz órakor egy őr lépett a börtönbe s felszólitotta Megyváryt, hogy kövesse.

Midőn a fogoly felért az udvarra, Damjanich állott előtte.

— Jogomban lett volna önt rögtön, még tegnap főbe lövetni, de nem tettem. Ujabb gazságáért a hadi törvényszéknek fog felelni. Addig is azonban vegye el méltó büntetését.

Az őr kivezette Megyváryt az udvarról, kinek szeme, szája elállt a bámulattól, midőn az utczára lépett.

Az egész falu népe össze volt gyülekezve, s az utcza egyik oldalán sorfalat képeztek.

A másik oldalán honvédek álltak.

— Bizonyára a vesztőhelyre visznek, gondolá Megyváry s majdnem összerogyott félelmében.

De az őr durván meglökte.

— Szedje a lábait, különben a fegyverem tusával fogom gyorsabb menésre nógatni.

Megyváry felpillantott, s csak ekkor vette észre, hogy őt Damjanich, Dévay László báró, Woronyeczky herczeg s az egész tisztikar követi.

— Végem van! nyögé kinosan. Elérkezett halálom órája.

Megyváry lábai megtagadták a szolgálatot.

Leroskadt.

Majd Damjanich felé fordult.

— Kegyelem — hörgé kinosan. Kegyelem! Tartsanak életfogytiglan börtönben, csak életemet kiméljék.

De az őr durván hátba lökte puskájával.

— Nem kelsz fel mindjárt. Előre, indulj!

De Megyváry a halálos félelemtől nem volt képes lábaira állani.

Végre két honvéd megfogta a roskadozó alakot s úgy vitték tovább.

A piacz közepére értek.

Itt a menet megállott.

A piacz közepén egy „deres“ volt felállitva, hol a bünösöket leszokták huzni.

A mint Megyváry megpillantotta a derest, majdnem felkiáltott örömében.

— Tehát nem végeznek ki — gondolá magában.

De rögtön az iszonyu kinokra gondolt, melyeket a deres csapásai alatt ki kell majd állania.

Megyváry egészen a deres közelébe érkezett.

A menet megállott.

— Huzzatok huszonötöt a gazemberre, hallatszék Damjanich szava.

A végzetes pillanat visszaadta Megyváry erejét.

Felegyenesedett s egy lökéssel eltolta magától a két honvédet.

— Tábornok ur! kiáltá harsány hangon, ön kivégeztethet engem, de nincs joga engem huzatni.

— Mit beszél? kérdé Damjanich.

— Magyar nemes vagyok! kiáltá Megyváry oly büszkén, mintha kezei és lábai nem is lettek volna bilincsbe verve.

— Katonák, tegyétek kötelességteket, kiáltá Damjanich.

A honvédek ujra megragadták Megyváryt, ki még egy kétségbeesett kisérletet tett, hogy magát kiszabaditsa.

— Csak részeg ember adhat ki ily parancsot, rikoltá Megyváry vérben forgó szemekkel.

E borzasztó sértésre sem kellett több.

A Damjanich körül álló tisztek kardjaikhoz kaptak, s egyszerre ötven kard irányult Megyváryra, hogy leszurja.

De Damjanich közbe lépett.

— Uraim, ne bántsák őt. Délután majd itél felette a hadi törvényszék. De most már huszonöt helyett negyvenet kap.

Aztán a katonákhoz fordult.

— Katonák, előre!

Megyváryt végre a deresre huzták.

Az egyik katona kezébe vette a vesszőt, s Megyváryra vágott.

Megyváry békén türte.

De már az ötödik vágásnál felsikoltott fájdalmában.

Mennél inkább szaporodtak az ütések, annál borzasztóbb volt hallani a gonosztevő jajgatásait.

A ruha testén rongyokká lett, s a vér sugarakban tört ki husa alól.

Mire a negyvenedik ütés bekövetkezett, Megyváry ott feküdt a padon véresen, majdnem élettelenül.

Öt katona kellett, hogy a padról levegye, s a börtönbe szállitsa.

Itt vizzel lemosták a vért, föllocsolták, mire a gonosztevő némileg magához tért.

Az ör egy korsó vizet s egy darab kenyeret tett melléje.

— Itt van az ebédje, ha tetszik. Igyekezzék magát összeszedni, mert délután három órakor a hadi törvényszék elé kell majd állnia.

Megyváry komoran nézett maga elé.

Nem szólt egyetlen szót sem.

Az ör távozott.

---

102. fejezet.

Málnássy Béla szökése.

Másnap Málnássy meglátogatta Verőt.

— Édes jó Aladárom, mondá Málnássy hadnagy Verőnek, jöjj sátoromba, fontos közlendőm van veled.

— Nos, kérdé Verő érdekkel barátját, amint beértek a sátorba, szólj, kiváncsi vagyok.

— Először is hadd örüljek kissé, hogy te szabad vagy s veled együtt én is. A sátor fogságom megszünt. A fővezér megbocsátott.

Verő fellélegzett.

— Sokszor voltam már a halál torkában s mindig sikerült megmenekülnöm, ez egyszer azonban már éreztem, mint furódnak belém a golyók. Mennyire hálás is vagyok irántad!

— Hagyjuk most ezt, hisz hasonló körülmények között te is igy cselekedtél volna.

— Minden bizonynyal.

— Nos tehát?

— De az öreg tábornok nem igy gondolkozik, egy ember élet ide vagy arra, s hozzá ha még osztrák ruha van rajta, hamar a másvilágra küldi.

— Igen, mondá Málnássy, te veled hamar végzett volna.

— Én velem? kérdé Verő.

— Igen, ugy értem, hogy az osztrák hadsereggel nem igen tud hamarosan végezni, sokat gondolkozik, s ez nem igen illik egy hadvezérhez. Görgey s a többi magyar tiszt ezért bizalmatlan szemekkel néz rá. Téged bizton fejbe lövet, ha Kossuthtól más rendeletet nem kap.

— Kossuthtól?

— Igen, tőle, Dembinsky egy levélben értesité öt esetedről.

— Nem igazi hadvezér ez a Dembinsky, mondá Verő, egy csepp emberismerete sincs.

— Én is ezt tartom, s a bizalmatlanság oly nagy iránta, hogy maga Kossuth is, amint hallom, más fővezérről akar gondoskodni; ha jól hallottam, Vettert szeretné megbizni a vezérséggel. De hagyjuk most a politikát, inkább beszéljünk rólad. Téged nagyon megviselt a jéghegyi kaland.

— Nagyon, de nagyon.

— Pedig most volna rád csak igazi szükségünk, hisz oly jól szolgálatot tevél nekünk.

— Hogy-hogy?

— A kém szerepe egyik legfontosabb eszköze a háborunak, s főleg az oly ügyes kémnek, minő te voltál. De mondd csak, hosszas távolléted nem üt majd szöget az osztrák atyafiak fejébe?

— Erre már én is gondoltam.

— Te neked vissza kell térned hozzájuk, hogy lás-

sák, miszerint egyidőre állapotod miatt nem tehetsz nekik szolgálatot.

— Vállald el kettős szerepemet addig te.

— Ez nem rossz gondolat.

— Határozd el magad, s én megnyitom előtted az osztrák tábort, megszerzem Windischgrätz barátságát. De csak egy feltétel alatt.

— S mi volna az? kérdé Málnássy érdekkel.

Verő hallgatott.

— Szólj tehát.

— Azt tudod, ugy-e, hogy mindenek előtt hazámat szeretem?

— Tudom.

— De a mit most fogok mondani, az előtted eddig ismeretlen volt, kérlek, hallgass meg figyelemmel. Tudod-e miért lettem osztrák kém?

— Tudom, szólt Málnássy.

— Mondd tehát.

— Hogy hazádnak jó szolgálatokat tégy.

— Csak részben, felelt hirtelen Verő. Ezért harczolhattam volna is mint egyszerü katona s igy is megérdemeltem volna a jó hazafi czimet.

— Nem értelek.

— Tudd meg tehát, hogy részben önzés is játszott szerepemben.

— Hogy-hogy? kérdé Málnássy csodálkozva.

— Hallottál-e már valamit Halmay Alice baronesséről?

— Igen.

— Tehát miatta lettem „kettős“ kém.

— Mi köze neki az osztrákokhoz?

— Távoli rokon Windischgrätzhez.

— Ah értem, tehát érdemet akarsz szerezni nála, hogy a leány kezéhez juthass.

— Kitaláltad, de csak részben, az érdemeket náluk csak látszólag szerzem, hisz tudod, hogy tulajdonképen

szivem nem szünt meg hazámért verni, s a kit imádok, szinte magyar nő.

— Ezt most már értem, de mi az a kikötés?

— Azt akarom tehát mondani, csak addig adom át neked szerepemet, mig roncsolt tagjaim ismét hasznavehetők lesznek. Beláthatod tehát, hogy e szerepet csak szükségből adom át neked, tudván azt, hogy te annak idején ismét jó kezekbe, az enyéimbe fogod visszaszolgálni.

— Az ajánlatot e kikötéssel együtt elfogadom s annak idején csak megelégedésedre fogom visszaszármaztatni.

— Igy minden jól van!

— Hogy ezt megvalósithassuk — ismét Kossuthtól kell engedélyt nyernem, hogy Guyon ezredes a csapattiszti teendöimtöl felmentsen.

— Azután megyünk együtt Debreczenbe Kossuthoz, én ez alkalommal mindjárt tisztázhatom magam — s hosszas távollétem okáról fogom Kossuthot értesiteni.

— Ugy hiszem, szebb szerepet nem is szánhattál volna nekem, meg lész velem elégedve.

— Gyorsan tettre hát, szólt Verő, kár minden perczért, induljunk Debreczenbe s onnét Gyöngyösre Windischgrätzhez.

— De kedves barátom, te neked jobb volna egy kis pihenés, hogy némileg visszaszerezd erödet.

— Ha a haza vészben forog, nincs idő, mit vesztegessünk.

— A mint parancsolod barátom, szólt Málnássy s indult ki a sátorból.

Egy rövid félóra mulva Málnássy ismét Verőnél volt.

— Kedves barátom, szólt mérgesen Málnássy a sátorba lépve, három napi szabadságot kértem Dembinskytől s kérésemet megtagadta.

— Megtagadta?

— Igen.

— Azt mondá, most szabadságot senkinek sem osztogat, tisztjeire égető szüksége van.

— De hát mért nem fedezted fel szándékodat előtte?

— Megengedsz, kedves barátom, de ahhoz az emberhez nincs tökéletes bizalmam s ha már leteszi Kossuth a fővezérségről, még bosszuból elárulja törekvésünket, vagy pedig nem őrzi meg eléggé titkunkat. Ez tartott vissza, hogy őszintén szóljak vele.

— De hát akkor tervünk dugába dől.

— Nem egészen, felelt élénken Málnássy.

— Hogy-hogy? kérdé Verő.

— Ha nem bocsát kéréssel, megyünk engedelem nélkül.

— De hisz az annyi mint szökés.

— A czél szentesiti az eszközöket.

— Tehát nem bánom, szökjünk Debreczenbe. Kossuth majd megadja neked a felmentést s aztán megyünk az osztrák táborba.

A két jó barát még sok mindent megbeszélt a sátorban, s aztán várták az estét, hogy annak leple alatt hagyhassák el a tábort minden feltünés nélkül.

Elérkezett az est.

A két jó barát karonfogva sétált ki a táborból.

Már egy félóra járásnyira voltak a tábortól. Visszanéztek. Látták mint világitanak az őrszemek tüzrakásai.

— Ez jól sikerült, feltünés nélkül hagyhattuk el a tábort, dicséré a véletlent Málnássy.

De korán!

Ugyan e perczben, egy harsány hang lön hallhatóvá.

— Állj, ki vagy?

Málnássy egy perczig megdöbbenve állt meg, nem tudta, mi tévő legyen, szóljon-e vagy visszatérjen. De csakhamar más ötlete támadt. Gyorsan a földre vetette magát.

E közben harmadszor is ismétlé kérdését az ör.

— Vesd te is a földre magad, szólt Veröhöz.

Verő szót akart fogadni, de ugyan-e perczben lövés dördült el s Verő egy hangos sziszenéssel bukott a földre.

Málnássy, hogy rajta ne csipjék a szökésen, hason mászva egy közeli bokorhoz huzódott, s várta a következendőket.

A lövésre az őrjárat csakhamar megjelent s Verőt, ki a golyó által bal vállon sérülést szenvedett, feltalálták s vitték az őrsátorba.

Málnássy egy darabig figyelt a bokorban s miután észrevette, hogy mindenki csak Verővel foglalkozik, gyorsan tova iramlott.

— Mit tegyek, gondolkozott Málnássy, miután meglehetős távolban volt a tábortól. Bevárjam, mig utánam jő Verő, vagy szökjem egyedül Debreczenbe s kérjem Kossuthot, hogy esetleg őt is szabaditaná meg Dembinskytől.

Málnássy ez utóbbi határozata mellett maradt s az éjet gyaloglással tölté.

A mint megvirradt, egy faluban találta magát, hol szives előzékenységgel fogadták a honvédtisztet.

— Mi járatban van erre egyedül hadnagy ur? kérdék tőle többször.

— Üzenetet viszek Kossuthnak, mondá Málnássy.

— De csak igy gyalogosan?

— Gyalog jár, kinek nincs paripája.

— De ha nincs, majd lesz, szólt egy jó képü magyar gazda s bevezeté Málnássyt istállójába.

— Válaszszon kedves hadnagy ur. Majd ha nem lesz szüksége rá, visszaemlékszik a portámra, vagy ha nem, szabadon kell ereszteni sárgámat s haza talál az maga is, még ha a világ végére is vezetné hadnagy ur.

Málnássy csodálkozva nézte a gyönyörü lovat.

— Nem hisz nekem hadnagy uram, ugy-e? Node ha elmondom, hogy ez már egyszer ugy történt, akkor majd csak elhiszi. No meg aztán ide nézzen hadnagy ur!

— Hisz ez lövés, mondá bámulva Málnássy.

— Bizony lövés, csatában is volt az én jó sárgám, s onnét golyóval testében jött vissza hozzám. Örült a szi-

vem, mikor a jó sárgámat egy reggelen a keritésen kivül nyeriteni hallám. Nem is adnám sok száz forintért. No de a hazáért mégis csak feláldozom. Elfogadja, ugy-e hadnagy ur, ajánlatom?

Málnássy kissé gondolkozni látszott.

— Elfogadom, szólt végre Málnássy s kezet szoritott a derék gazdával. Vissza is hozom személyesen s megköszönöm kegyelmed derék hazafiasságát.

— Nem lesz mit köszönni vitéz hadnagy ur, szólt a gazda, hisz a mit teszek, a hazáért teszem.

Málnássy ezután nyeregbe kapott s gyorsan tova iramlott.

Ezalatt Verőt Dembinsky elé vitték ismét.

— Ereszszétek szabadon, szólt a fővezér bosszankodva, minek hozzátok mindig elém, hol az egyik, hol a másik oldaláról a tábornak.

— Meg van sebesülve, jelenté a szolgálattevőtiszt.

— Vigyétek tehát a betegek sátrába, parancsolá Dembinsky.

Verő szomoruan türte állapotát s barátjáról gondolkozék, ki már Szolnok felé járt a derék sárgával.

Könnyü vállsebét erősen bekötözték s miután kérte Dembinskyt, engedné öt el a táborból, ő azt megengedte.

Előbb azonban megkérdezte, mit tud Málnássyról?

— Semmit, mondá Verő bosszankodva.

Aztán elereszteték.

Verő megindult Debreczen felé s a közbeeső falvakon keresztül járva kérdezősködött Málnássy felöl.

Mindenütt értesült nyomáról.

— Tegnap járt erre egy derék honvéd tiszt, mondák neki a gazdák.

103. fejezet.

Málnássy Bélát elfogják.

Kisérjük figyelemmel Málnássy Béla hadnagyot.

Ő már a szolnoki határon járt, a midőn észrevette, hogy lova szája habzik.

— Szomjas vagy jó sárgám és egy kis zab is elkelne, látom. No de nini, ha nem csalódom, ott kutágast látok, itt megitatlak jó sárgám.

Gyengén megsarkantyuzta a sárgát s a kutágas felé tartott.

— Hohó, itt magyar huszárokat látok, ez pompás. Ha nem csalódom, erre magyarok táboroznak.

Csakhamar elérkezett a kuthoz, hogy szomjas lovát megitassa.

A huszárok észrevették a hadnagyot, tiszteletteljesen félre ugráltak, hogy utat nyissanak neki a kuthoz.

— Adj Isten fiaim, szólt hozzájuk Málnássy hadnagy, merre van a tábortok?

— Vécsey dandárából valók vagyunk, felelé egy huszárkáplár s tisztelgett.

— Mi járatban vagytok?

— Kémszemlére vagyunk küldve, felelé ugyanaz.

— Merre vannak az osztrákok?

— Csupán Szolnokon.

— Messze van innen Szolnok?

— Egy óra járásnyira.

— Lóháton félóra, mondá Málnássy.

— Igen, felelé a huszárkáplár.

— De hát nem féltek ily közel az ellenséghez tanyázni?

— Nem félünk mi az ördögtől sem, hadnagy ur.

— Hiszen Vécsey huszárok vagyunk, felelt egy közhuszár.

— De nini, szólt egy huszár, nagy porfelhőt látok Szolnok felől.

— Ezek huszárok, mondá Málnássy.

A honvédek mind arra irányzák tekinteteiket.

— Csakugyan huszárok, mondá a káplár s a hadnagyra nézett.

— No gyerekek, itt baj van, ugy látszik, többen vannak mint mi, mondá egyik huszár.

— Hányan vagytok? kérdé Málnássy.

— Kétszáz negyvenen felelt, hösileg a huszárkáplár.

Málnássy körülnézett.

— Hát hol van a többi?

— Itt vagyunk mindannyian.

— De hisz itt csak tizenketten vagytok?

— De mindegyikünknek husz az ára, felelt a huszárkáplár büszkén.

— Vagy ugy, szólt a hadnagy mosolyogva. Ugy látszik, lesz alkalmatok bebizonyitani.

A szolnoki országutról közelgő huszárok csakhamar láthatókká lettek.

— Ezek császári huszárok, szólt a kipödrött bajuszu huszárkáplár.

A császári huszárok észrevették a honvédeket s egyenesen feléjök tartottak.

— Hadnagy ur, szólt a huszárkáplár, itt tetszik velünk maradni, vagy átvegyem a parancsnokságot?

Málnássy egy perczig gondolkozott.

— Fiaim, mondá Málnássy, nézzetek csak oda, látjátok, valami ötvenen vannak. S ti csak tizenketten vagytok, ajánlom, hogy ne bocsátkozzátok csatározásba velük, mert többet észszel, mint erővel.

— Mi kétszáz negyvenen vagyunk hadnagy ur, s Vécsey huszárok vagyunk.

Kossuth Lajos barátságosan kezet nyujtott az érkezőknek.

K. 56.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Málnássy nem találta észszerünek a megütközést, de látta, hogy e fenegyerekek nem akarnak tágitani.

Egy perczig tervére gondolt, aztán félre tett minden okoskodást, nem volt már sok idö, a császáriak gyorsan közeledtek.

— Lóra hát, kiáltá Málnássy s átvette a vezényletet. Előre fiuk! s a huszárok rávetették magukat az érkező császári huszárokra.

A Vécsey huszárok remekeltek. Málnássy szive nem egyszer dobbant meg, látván a fiuk vakmerö harczát.

A tizenkét Vécsey huszár legényesen bánt a karddal, széles rést ütöttek kardvágásaikkal a császáriak között.

Málnássy maga is résztvett a harczban s jobbra-balra hullottak a császáriak.

— Igy még nem láttam harczolni, álmélkodék magában Málnássy, ezek valóságos hösök.

A császáriak tetemesen veszitve emberben és lóban, inogni kezdtek.

Ezt észrevette Málnássy, s hogy hamar végezzen, neki ugratott a császári huszárok tisztjének.

Gondolta magában, ha ezzel végzek, a többi vezető nélkül elhordja irháját.

Az osztrák huszárhadnagy észrevette Málnássy támadását s felfogta annak ügyes vágásait.

E kettös kardharczot észrevette most a marczona huszárkáplár s hátba támadta az osztrák hadnagyot — s fejét ketté hasitotta, ugyane perczben egy császári huszár feléje irányozta vágását.

— Nem igy, kiáltá Málnássy s a támadó császári huszárt ö vágta le.

A császáriak észrevették hadnagyuk elestét, előbb lassan, egyenkint, aztán csoportosan tágitani kezdtek.

— Utánuk fiuk, kiáltá a kipödrött bajuszu honvéd huszár káplár s üldözöbe vette az iramodó császáriakat.

— Hagyjátok, kiáltá utánuk Málnássy.

De mind hiába, a vérszemet kapott honvédek sarkukban követték a császáriakat.

Pedig vesztökre.

Majdnem Szolnok határáig üldözték a menekülöket, midön oldalról egy sokkal nagyobb csapat huszár közelgett feléjök.

— Vissza, kiáltott a magyar huszárokra Málnássy, de ezek csak rohantak, rohantak dühösen előre.

Málnássy látta a veszélyt. Eszébe jutott ismét terve. Megforditotta lovát s kezdett vissza száguldani. A sárga jól viselte magát.

Mindazáltal a császáriak észrevették a hadnagyot s üldözni kezdték.

Málnássy elrémült, midön látta, hogy daczára erőlködésének, fogságba jut.

Alig néhány száz lépésnyire előtte is császári huszárok bukkantak fel, kik észrevették az üldözök szándékát s elállták Málnássy utját.

Rövid hajsza után egész közelről hallotta Málnássy, amint egy császári huszártiszt feléje kiáltott.

— Add meg magad lázadó!

Málnássy Béla látta, hogy el van veszve, megveregette sárgája nyakát s megállott.

Kardját hüvelyébe dugta.

A császáriak maguk köré fogták, s indultak vele Szolnokra.

Verő, kinek szintén sikerült paripát kapni, ekkor érkezett Szolnokra, hogy mint osztrák tiszt — kissé körülnézzen a táborban s hirt vihessen Kossuthnak.

Mennyire megörült, midön Windischgrätz megbizó levelét megtalálta eldobott felöltöjének végében, melyet magával hozott.

Nem is hitte, hogy mily hasznát veszi ennek nemsokára.

Megérkeztekor a szolnoki táborban azonnal rögtön

jelentkezett a tábornoknál, elömutatva iratait Windischgrätztől; a tisztek szivesen fogadták.

Itt értesült, hogy egy fiatal honvéd hadnagyot elfogtak.

Verö mindjárt sejtette, hogy Málnássy lesz, de ha nem is ö volna, eltökélte, hogy megmenti.

Kéré tehát a tábornokot, hogy megnézhetné-e a fogolyt, mert ugymond, egy kémbarátja, kivel együtt müködik és szinte az osztrákok részére dolgozik, azt utközben oldala mellöl veszitette s nagyon örvendene, ha véletlenül az elfogott tisztben öt feltalálná.

Tudtul adta egyszersmind a tábornoknak, hogy e fiatal hadnagynak feladata, a Szolnok felé közelgö Damjanich és Vécsey-féle hadat kikémlelni.

A tábornok készséggel engedett Verö kivánságának, Windischgrätz aláirását nem vonta kétségbe s azonkivül a hivatalos pecsét sem hiányzott Verö megbizatásáról.

Veröt elvezette hát a fogoly hadnagyhoz.

A mint tudjuk, a fogoly csakugyan Málnássy volt, ki könnytelt szemekkel fogadta szabaditóját, Veröt.

Málnássyt csakhamar szabadon bocsájtották s Verö tiszteletteljes bucsuzás után elhagyta barátjával, Málnássy Bélával a szolnoki tábort.

---

104. fejezet.

Málnássy és Verö Kossuthnál.

— Igy mossa egyik kéz a másikat, szólott Málnássy barátjához, Veröhöz. Te is ép a legjobb idöben jöttél megmegmentésemre, szólott Málnássy.

Verö mosolygott.

— Igy tehát leróttam hálámat irányodban, tevé hozzá Verö. Most pedig siessünk kedves barátom, kerüljük a csetepatét, mert máskülönben nem érünk Debreczenbe soha.

— Igazad van barátom, szólt Málnássy s mindketten megsarkantyuzták lovaikat s száguldtak Debreczen felé.

Igy haladtak szótlanul egy jó darabig, aztán meglassiták lovaik lépéseit s beszélgetni kezdtek.

Kölcsönösen elbeszélték kalandjaikat.

— Barátom, felelt Málnássy, a Vécsey huszároknak nincs párja. Hallatlan erélylyel harczoltak s képzeld, tizenketten megfutamitottak egy fél század császári huszárt.

Verő mosolyogva rázta fejét.

— S mi történt velük?

— Nyolcz elesett, a többi négyet velem együtt elfogták. Csakhogy sokkal elébb mint engem.

— Ez nagyon ügyesen volt, szólt Verő, mert másképen nem hitték volna el, a mivel ámitottam őket, tudniillik, hogy te is kém vagy. De Windischgrätz aláirása megtette a kellő hatást.

Debreczenig a két jó barát szorgosan kerülte a feltünést s falvakba csak akkor tértek be, ha lovaikat kellett etetni s megitatni.

Nem egy magyar gazda kérdé a két jó baráttól, hogy „vitéz hadnagy uram, ki hát most a fogoly kettőjök közül?“ a mint meglátták a magyar hadnagyot és az osztrák egyenruháju fő hadnagyot.

Verő ugyanis idő közben osztrák egyenruhába öltözött.

— Egyik se, felelt vidáman Verő.

A gazdák pedig csak csóválták a fejöket, sehogyse értették meg a dolgot.

Nemsokára megérkeztek Debreczenbe.

Az osztrák tiszt megjelenése nagy feltünést keltett s maga Kossuth se tudta mire vélni a dolgot, midőn a nagy szálló ablakából kitekintett s meglátta az osztrák főhadnagyot.

Kiváncsian nézett az érkezők elé.

Hirtelen kopogás hallatszott.

— Szabad, szólt Kossuth.

S az ajtóban Málnássy és Verő alakja lön látható.

Kossuth vizsga szemmel nézett Verőre, de nem ismerte fel hirtelen.

Málnássy, a mint meglátta Kossuthot, élénk pir szállott arczába.

— Kormányzó ur, bocsánat, ha háborgatjuk, de fontos ügyben jövünk.

— Kihez van szerencsém? kérdé Kossuth s az osztrák tisztre nézett.

— Én Verő Aladár vagyok.

— Ah, vagy ugy, kiáltá örömmel Kossuth, s kezet szoritott az érkezőkkel.

Málnássy mélyen meghajolt a tisztelt férfiu előtt.

— Nos, mi jót hoznak? kérdé élénken, hallottam, egy kis bajuk volt Dembinskyvel.

Verő erre elkezdte részletesen beszélni kalandját a jéghegyekben.

Kossuth figyelemmel hallgatta.

— Lássa, mondá Kossuth — már-már kételkedni kezdtem önben, s tréfásan megfenyegette ujjával. Mert őszintén szólva, hallottam valami összeköttetéséről a Windischgrätz és Dornheim családokkal.

Verő elpirult.

— Esküszöm, mondá Verő, hogy hazám első, s minden többi csak utána jö.

— No hisz én feltétlenül bizom önben s kedves barátjában, Málnássy hadnagy urban, mondá lekötelezően Kossuth.

— Épen erről van szó kormányzó ur, folytatá a beszédet Málnássy, a kormányzó ur bizalmát és engedelmét jöttünk kikérni.

— Halljuk tehát.

— Verő barátom, folytatá Málnássy, törődött s szolgálatait végezni nem képes.

Verő igenlően bólintott.

— Nos? kérdé Kossuth kiváncsian, tehát pihenni akar?

— Igen, de a hosszas távollét feltünne Windischgrätznek s bizalmatlanná lenne.

— Mit határoztak tehát?

— Azt, felelé Málnássy, hogy mig Verő barátom szolgálatát képes lesz folytatni a kém szerepre, kormányzó ur engedelmével én vállalkoznék.

— Helyes, mondá Kossuth örömmel, ugyis sok mindenre volna szükségem már most is.

— Arról van szó tehát, hogy kormányzó ur felmentene csapattiszti szolgálatom alól s hasonló irattal méltóztatna ellátni, mint Verő hadnagyot.

— Meglesz, felelt Kossuth készségesen.

— Még egyet kormányzó ur, be kell vallanom, hogy Dembinsky táborából nem épen katonás módon sikerült távoznom s talán már köröztet is.

— Ön megszökött? nevetett Kossuth.

— Igen, miután elébb szabadságot kértem s Dembinsky megtagadta azt tőlem.

— Jól van, mindent tudok. Üljenek le uraim, mindjárt meglesz mit kivánnak.

Kossuth nem sokáig váratott magára, csakhamar elkészitette Málnássy részére a meghatalmazást s miután Verő a magáét is elvesztette, Kossuth neki is kiállitott egyet.

— Vezéreljen benneteket az ég, mondá Kossuth Málnássyhoz és Verőhöz, adja Isten, hogy müködéstek szerencsét hozzon a magyar fegyverre.

Mintegy áldólag nyujtotta ki kezét, a két ifju pedig lehajtá fejét.

Kossuth kezet fogott velük, s rövid bucsu után megindultak vissza Gyöngyös felé.

— Most már nincs baj, szólt Málnássy. Nem kell csatároznunk. Ha osztrákokkal kerülünk össze, te felmutatod Windischgrätz iratát, ha pedig hazánkfiaival találkozunk, előmutatjuk Kossuth megbizását.

— Szabadok vagyunk s urak, mondá mosolyogva Verő.

— Én azt hittem, folytatá Málnássy, hogy némi akadálylyal találkozunk Kossuthtal szemben, de ő oly élesen lát mindent, hogy müködésünkben teljesen bizik.

— Hja, szólt Verő, a milyen az ember, ugy gondolkozik más felől is, majd meglásd, Windischgrätznél már nehezebben fogunk boldogulni.

— Tán el is fogat bennünket, gondolkozék Málnássy.

— Azt nem hiszem, mondá Verő. Különben, hogy felkeltsük bennem helyezett régi bizalmát, majd egyetmást terveinkről kénytelen leszek feltárni előtte.

Málnássy kérdően nézett barátjára.

— No ne hidd, hogy oly dolgot mondok neki, mi ártalmassá válhatnék a magyarokra nézve.

— E tekintetben tisztában vagyok veled, szólt Málnássy.

— Hé, kocsis, kiáltá Verő egy debreczeni téren álló bérkocsisra. Van-e szándékod Gyöngyösre hajtani velünk?

— Jó pénzért, mért ne vállalkoznék, szólt a kocsis.

— A mit kikötsz dijnak, megkapod, felelt Málnássy, de kikötöm, hogy egyhuzamban, még pedig haladéktalanul mennünk kell.

A kocsis e szavakra megvakarta fejét.

— De előbb csak szólhatnék az otthonvalóknak?

— Nem bánom, szólt Verő, de aztán siess vissza, itt találsz a vendéglőben.

A kocsis megindult értesiteni övéit s csakhamar visszatért.

A két barát ezalatt befordult a vendéglőbe, hol egynéhány képviselő beszélgetett.

— Hallottad-e, szólt az egyik képviselő, mily galádul viselkedik egyik vezérünk?

— Nem hallottam, szólt a másik, a kiben Nagy Pál országgyülési képviselőt ismerjük fel.

— Képzeld csak, megtagadta Kossuthnak az engedelmességet.

— Hogy-hogy? kérdé ez mérgesen s nagyot ütött az asztalra.

— Azt irta fel Debreczenbe Kossuthnak, hogy bácskai seregével nem hajlandó Dembinskynek segiteni.

— Ah az áruló! És még magyarnak mondja magát?

— De mi ennél is boszantóbb, felbujtogatta a tüzéreket, hogy ne lőjjenek se az osztrákokra, se a szerbekre.

— Mi lesz ebből?

— Már lett is.

— Szólj, mi?

— Az, szólt a képviselő, hogy Damjanichnak fülébe jutott e hir s felszólitotta Vécseyt, hogy a tüzéreket bocsássa el dandárából.

— S Vécsey megtette?

— Meg.

— De hisz akkor nem lesz tüzérünk.

— Az ágyukat visszatartotta Vécsey s rövid idő multán betanit egy századot az ágyukhoz.

— Ha Kossuthnak volnék, fejbe lövetném az engedetlent, szólt dühösen Nagy Pál.

— Én is, mondá Rakovszky, mert az volt a másik képviselő, de lásd, Kossuth még csak el se fogatta.

Málnássy és Verő, kik minden szóra figyeltek, összenéztek.

Verő agyában egy terv fogamzott meg. Ártalmatlanná kell tenni, gondolá magában, majd lesz gondom rá, hogy az osztrákok is gyanus szemmel nézzenek rá.

— Hát Damjanich fel megy-e Dembinskyhez?

— Ellenkezőleg, szólt Rakovszky, ő Szolnokot fogja támadni, hogy az osztrákokat félrevezesse.

Rakovszky, jóllehet csendesen beszélt, de az utóbbi szavakat akarata ellenére kissé tüzesebben mondta.

Csakhamar észrevette magát s körülnézett, ekkor látta meg egy asztalnál Málnássyt s Verőt.

Rakovszky szeme megakadt Verő osztrák egyenruháján, s habozás nélkül feléje közelgett.

— Uraim, szólt felháborodva, mi járatban vannak önök itt?

A két barát hirtelen nem tudott felelni.

— Önök kémek, szólt ingerülten Rakovszky s kardjához kapott.

— Csendesebben képviselő ur, kelt most fel helyéről Málnássy, hogy kémek vagyunk, azt képviselő ur kitalálta, de — —

Málnássy nem folytathatá, mert Rakovszky feléje vágott.

Málnássy egy széket ragadott fel s evvel szerencsésen kikerülte a rámért csapást.

— Ne hirtelenkedjék, szólt most harsány hangon Verő, barátom elfeledé mondani, hogy magyar kémek vagyunk.

Rakovszky lebocsájtá karját s kérdően nézett a két barátra.

— Igen, folytatá Málnássy, elfeledém mondani, hogy magyar kémek.

— Ezt mindenki mondhatná, ugrott fel most ülőhelyéről Nagy Pál képviselő. Igazolják magukat az urak — vagy itt rekednek, s ő is kardot rántott.

Málnássy és Verő hidegvérrel nyultak zubbonyuk zsebébe és elővették az iratot, mit Kossuthtól kaptak.

A képviselők gyorsan átfutották tartalmát, sokáig vizsgálták Kossuth aláírását s miután meggyőződtek annak valódiságáról, az iratot a két ifjunak ismét visszaadták.

— Bocsánat uraim, de önök is beláthatják, hogy kétkedésünk esetleg alapos is lehetett volna, s engesztelőleg nyujtá jobbját Verőnek s Málnássynak.

— Bocsánat, szólt Málnássy, hisz e tévedés nem volt rossz szándéku a magyar ügyre.

— Üljenek ide uraim, szóltak a képviselők, ezek engedelmeskedtek, és sok mindent tudtak meg, mi esetleg szükségessé válhatott nekik.

A kocsis csakhamar betoppant a vendégszobába s jelenté, hogy mehetnek.

Az ifjak eleget tudtak — hálásan szoritottak kezet a képviselőkkel s megindultak.

A nyerges paripákat a kocsihátra kötötték s csendesen megindultak Gyöngyös felé.

Utközben hol magyar, hol osztrák örszemek s csapatok álliták meg őket s a kocsis csak bámult, hogy az uraknak nem esik bajuk.

---

105. fejezet.

Málnássy Béla Windischgrätz előtt.

Két napi szakadatlan utazás után elérkeztek az osztrák táborba.

Verőt, ki már több izben fontosnak látszó szolgálatot tett Windischgrätznek, nem várt szivélyességgel fogadták.

— Azt hittem Verő ur, hogy már átpártolt, szólt Windischgrätz — szóljon, hol volt ön oly soká, s mért nem teljesité utolsó megbizatásom?

Verő erre elmesélte kalandját a jéghegyekben s Windischgrätz érdekkel hallgatta.

— Ön csakugyan oly rosszul néz ki, hogy sürgösen ápolásra van szüksége. — Pedig nekünk is nagy szükségünk volna önre.

— Tábornok ur, szólt Verő elfogulatlanul, gondoskodtam helyettesről, s ha magas nézetével nem ellenkezik, sietek bemutatni unokaöcsémet, ki szintén ügyes fiu és számit rá, hogy szolgálatai fejében kellő méltánylásban fog részesülni az osztrákok részéről, s annak idején valami hivatalt kap majd.

— Nagyon derék, nagyon derék, szólt Windischgrätz s kéré Verőt, hogy mutassa be tüstén unokaöcscsét.

Verő távozott és csakhamar visszatért Málnássyval.

— Hisz ez magyar tiszt! szólt kémkedve Windischgrätz.

— Csak szükségből vevé fel az egyenruhát magára, hogy utközben a magyarok részéről ne szenvedjünk bántódást.

— Hohó, ez pompás ötlet, nevetett Windischgrätz. Ha tehát magyarokkal találkoztak, akkor ő mentette meg magát, s ha osztrákok elé kerültek, ön mentette meg unokaöcscsét. Mondhatom, pompás ötlet — pompás ötlet, mondá kedvtelten Windischgrätz.

— Hát tud unokaöcscse németül? kérdé aztán.

— Igen, felelt Málnássy bátran.

Windischgrätz beszédbe bocsátkozott vele, s csakhamar megtetszett neki a talpra esett magyar ifju.

— Verő főhadnagy ur, ön tehát kezeskedik unokaöcscséről s annak minden egyes tettéről? kérdé szigoruan Windischgrätz herczeg.

— Igen, felelt Verő bizalomgerjesztöen.

— Önt tehát szolgálatai alól egyelöre felmentem s felelössé teszem öcscséért. Ön kedves főhadnagy ur tényleg beteg s gondom lesz rá, hogy saját orvosom által kezeltessék, hogy régi egészségét csakhamar visszanyerhesse.

Verő mélyen meghajolt.

— Igaz, szólt a herczeg, egészen elfeledtem kérdeni, hogy hivják öcscsét?

— Málnássy Béla, szólt Verő.

— Málnássy, Málnássy, szólt a herczeg, e nevet már hallottam, de nem emlékszem mikor és hol? Jól van tehát, Málnássy ur e naptól fogva szolgálatunkba lép, miután hozzánk oly férfiu által ajánltatik, ki nem csak az osztrákok ügyének, hanem saját családi ügyeimben is fontos szolgálatot tett. Szolgáljon tehát az ő viselete például, s mi csakhamar jó barátok fogunk lenni.

— Igérem, hogy bátyámhoz hasonló igyekszem lenni.

— Igy jól van, szólt a herczeg, s nagy kegyesen kezet fogott a két ifjuval.

Kint már várta egy szolga őket s a herczeg sátrához közel kaptak lakhelyet.

Még az nap este megjelent Verőnél a herczeg orvosa.

— Önnek — mondá az orvos — le kell feküdnie! Kedves főhadnagy remélem, hogy nem tesz ellenvetést.

— Nem bánom, szólt Verő, ha holnap meg is kezdi a gyógyitást, csak ma engedje orvos ur, hogy barátommal, illetve rokonommal együtt tölthessem az estét.

— Megengedem! felelt mosolyogva az orvos s távozott.

Alig maradt a két jó barát egy kis ideig együtt, már is egy szolga jelent meg náluk s kérte az urakat, fáradjanak át a herczeghez estebédre, hol a tisztek már mindössze voltak gyülve.

Málnássyt és Verőt most az osztrák tisztek társaságában látjuk.

Pompásan mulattak a kettős egyenruha ötletén, az osztrák tisztek hitelt adtak Verő meséjének s szentül hitték, hogy Málnássyn azért van a magyar egyenruha, hogy a magyarokat félrevezesse.

Az esteli csakhamar bevégződött s miután a herczeg odahagyta a termet, a tisztek is lassan visszamentek sátraikba.

* * *

A mint másnap reggel Málnássy kinyitotta szemét, egy csinos osztrák hadnagyi egyenruhát látott maga előtt a széken.

Körülnézett s kereste az ő egyenruháját, de sehol sem találta.

— Végem van, végünk van, suttogá ijedten. Erre nem számitottam, Kossuth iratai zubbonyomban voltak. El

vagyunk árulva. De még se, hisz akkor nem feküdnék itt az osztráktiszti egyenruha, folytatá tovább gondolatait.

Töprengéseit emelte még azon körülmény, hogy Verőt sem találta ágyában, az már felkelt s kint járhatott.

Izgatottan ölté magára az elébe tett osztrák egyenruhát, s épen mikor elkészült az öltözködéssel, toppant be Verő.

— Végünk van, szólitá meg őt Málnássy.

— Azt is tudom, hogy miért, mondá mosolyogva Verő, s átadott Málnássynak egy iratot.

— Oh hála Isten Aladár, hogy te gondosabb voltál nálamnál.

— Szerencsémre már fenn voltam, mikor az inas behozta öltönyödet s első gondom volt Kossuth megbizását belőle kihalászni.

— Igy már nyugodt vagyok, mondá Málnássy s mélyen keblébe rejté a visszakapott iratot.

E perczben egy szolgálattevő altiszt jelenté a hadnagy urnak, hogy a herczeg beszélni óhajt vele.

Málnássy sietett a herczeghez.

— Nos hadnagy ur, fogadja szerencsekivánataimat; szólt Windischgrätz Málnássyhoz. Önnek majd csaknem jobban áll az osztrák tiszti egyenruha, a magyar ruhánál.

Málnássy meghajolt.

— Édes öcsém, szólt leereszkedőleg a herczeg. Önt bátyja mint ügyes embert ajánlotta nekem, most önön mulik, hogy e hitet megerösitse bennem. Ön még ma megkezdi hivatalos szolgálatát. Figyeljen! Az alvidéki magyar sereg állapotáról fog engem tudósitani. Ez önnek nem lesz nehéz.

— De meglehetős nehéz lesz ebben az egyenruhában.

Windischgrätz gondolkozott.

— Ha czéljainak jobban megfelel a másik egyenruha, nem teszek ellenvetést, használhatja azt is.

— Köszönöm tábornok ur, szólt Málnássy és meghajolt.

— Figyeljen tehát, a leggyorsabb módon, a legrövidebb idő alatt kell önnek tudósitást hozni a magyarok szándékáról és seregeinek számáról, vezérök neveiről s különösen felszerelésökről. Ez lesz első megbizása s miként fog ennek megfelelni, a szerint fog később is érdemeket szerezhetni.

Windischgrätz kezével intett, jeléül annak, hogy nincs több mondani valója.

Málnássy tisztelgett.

Visszament Verőhöz, ki már százados lett.

Nagyot tisztelgett neki, s mindketten nevettek.

— Lásd, hogy szeretnek itt engem, mondá Verő.

— Édes Aladár, bucsuzom tőled, megkaptam az első megbizatást.

— Már, csodálkozék Verő. Kisérje szerencse lépteidet.

A két barát kezet szoritott s Málnássy Béla távozott.

---

106. fejezet.

A szolnoki diadal.

Három nap mult el, hogy Málnássy utolszor látta Kossuthot.

Ma ismét előtte látjuk.

— Nos mi ujság, mi ujságot hoz a mi hü kémünk?

E kedves megszólitásra Málnássy elpirult s egy perczre elakadt szava.

— Kormányzó ur, szólt Málnássy gyorsan, hirt hozok, még pedig fontosat.

— Nos halljuk, hamar.

— Az osztrákok, miután győzedelmeskedtek Kápolnán, most Damjanichot és Vécsey hadát szándékoznak tönkre tenni. S ugy látszik, katonai politikájuk terét a nagyalföldre szándékoznak át tenni.

— Miből sejti ezt? kérdé Kossuth.

— A megbizásból, melyet Windischgrätz adott.

— Hát volt már nála?

— Hisz onnan jövök.

— Ugy, nos szóljon, szóljon Málnássy ur!

— Én azt a megbizást kaptam, hogy tudjam ki a magyarok törekvését, kémleljem ki az alföldi sereg számát erejét, szolgáltassam be a vezetők nevét. Mindebből tehát azt hiszem, hogy Windischgrätz lefelé iparkodik.

— Lehet, lehet, szólt Kossuth gondolkozva.

— S miután tudom, hogy Dembinskynek az a czélja, hogy az alföldi csapatok az övéivel egyesüljenek s felső Magyarországban akar az osztrákokra támadni, azt hiszem, jó lenne Damjanichot s Vécseyt sürgetni, hogy ne késedelmeskedjenek s ne veszitsenek egy perczet sem, mert igy Dembinsky terve nem lesz kivihető.

— Mindenesetre, gondolkozék Kossuth; addig is fogadja a haza nevében értesitéséért köszönetemet.

Málnássy köszönt s távozott.

Alig ment ki Málnássy Kossuth szobájából, rögtön leült iróasztalához s irni kezdett.

Levele következően hangzott:

Kedves Damjanich!

Egyik legmegbizhatóbb kémemtől, ki most jött Windischgrätztől, értesittettem, hogy a herczeg a nagy alföldet szándékozik seregével ellepni. Ennek nem szabad megtörténnie. Ez Dembinsky terve ellen lenne. Utasitom tehát önt kedves tábornok, az országgyülés nevében, hogy haladéktalanul támadja meg Szolnokot, ne hogy előhaladásában gátolva legyen.

Debreczen, 1849. március havában.

Az országgyülés megbizásából

Kossuth Lajos

a honvédelmi bizottmány elnöke.

Azután egy másik levelet kezdett meg, mely igy hangzott:

Kedves Vécsey!

Méltányolva sikereit, ezennel kinevezem önt parancsnokká.

Ha volnának még magyarellenes érzületüek csapatában — ereszsze szabadon vagy lövesse főbe őket, amint helyesebbnek találja.

Egyszersmind utasitom, hogy e levél vétele után rögtön induljon Szolnok ostromára, Szolnok előtt Damjanichchal fog találkozni.

Kelt Debreczen 1849. március havában.

Kossuth Lajos
a honvédelmi bizottmány elnöke.

Kossuth bepecsételé e két levelet s csöngetett.

Az ajtóban egy inas jelent meg.

— Hivd szárnysegédemet.

A szolga meghajolt.

— Kedves Sebők, szólt Kossuth, két levél van sürgősen elküldendő, egyik Damjanichnak, másik Vécseynek. Haladéktalanul teljesitse megbizásomat.

A kapitány tisztelgett, átvette a leveleket s rövid negyed óra mulva már két irányban látunk két huszárt a két öt pecsétes levéllel száguldani.

Damjanichot Csibakházán érte Kossuth rendelete, Vécseyt pedig Török-Szent-Miklósnál.

Damjanich másnap már Szolnokon termett.

Gyönyörü tavaszi reggel várta Damjanichot Szolnok előtt.

A legényeknek jól esett a nap melege, árasztó heve, mert előtte való este bizony, bizony kellemetlen fekvő helyük volt a puszta s nedves földön.

Alig, hogy virradott, Damjanich riadót fuvatott.

A magyar táborban élénken sürögtek forogtak.

— Előre fiaim, mondá Damjanich s szép csendben megindult a sereg.

Damjanich észrevétlenül közelgett a városhoz.

— Győzni fogunk, mondá Woronyeczky herczeghez, ki oldala mellett lovagolt.

Woronyeczky mosolygott, tetszett neki Damjanich beszéde.

— Győzünk, mondá aztán Woronyeczky is, hisz velünk vannak a harmadik és a kilenczedik zászlóaljak, veszitettek-e már azok?

— Hát a Wysoczki legio, meg a Woronyeczky dzsidások, folytatá Damjanich mosolyogva.

Woronyeczky neve hallatára gyengén elpirult, jól esett, ha vitézségéről beszéltek.

— Hát a Waza és Schwartzenberg ezredek, szólt Woronyeczky gyorsan, hogy a beszéd irányát megváltoztathassa.

Hirtelen zaj lett.

Az álmodozó Szolnok ébredni kezdett, csakhamar hire ment, hogy jönnek a magyarok.

Karger császári parancsnok riadót fuvatott, a dobpergés elhangzott egészen Damjanich seregéig.

A vadászok megkezdték a tüzelést.

— Hohó, dörgé Damjanich s előre lovagolt. Az előhadat támadásra parancsolta.

Hirtelen elmaradt a lövöldözés s császári dragonyosok bukkantak elé.

— Nem rajtatok áll a vásár, kiáltá Woronyeczky s rájuk rohant hős dzsidásaival.

A vadászok ismét megkezdték a tüzelést. Woronyeczky dzsidásai oroszlánként harczoltak, de azért hullott közülök sok, nagyon sok.

— Ne törődjetek a halállal, dörgé Woronyeczky s mindenütt elöl vala. A zászlóalj nemes példáján indulva, irtózatos pusztitást vitt véghez a császáriak között.

A dragonyosok meglepetve Woronyeczky dzsidásai ügyessége által, kénytelenek voltak visszavonulni.

A dragonyosok és dzsidások között nagyon élénk volt a küzdelem.

— Hurráh, kiáltá egy dzsidás s bedöfé Regelsberg testébe dzsidáját.

Regelsberg volt a dragonyosok parancsnoka.

Ezt látva a dragonyosok, zavar támadt köztük s meghátráltak.

Karger, Szolnok parancsnoka átizent a harcz hevében Ottinger ezredesnek, ki Abonyban állomosozott, hogy jöjjön, segitse ki a hinárból.

Damjanich nem várta be Ottingert s általános támadást fuvatott.

— Szuronyt szegezz, előre! vezénylé Damjanich.

A honvédek, daczára a császáriak szakadatlan ágyuzásainak, rohantak előre.

Csakhamar elfoglalták az ágyukat és heves szuronyviadal után beszoritották a császáriakat a városba.

Az utczán folytatódott a szuronyharcz.

A megtámadott császáriak kezdtek sok helyen hátrálni, sikerült őket a városból is kinyomni, egy órai harcz multán a császáriak látva, hogy nem boldogulnak, futásra vették a dolgot.

A honvédek hajszolták, tömérdek pusztult bele a Zagyvába, mely Szolnokon keresztül folyik.

De nem sokára érkezett Ottinger Abonyból.

Vécsey akkor érkezett Szolnokra, látván Ottinger szándékát, kemény kardviadal után visszaverte öt oda, a honnét jött.

A város népe megszabadult a császáriaktól.

— Éljenek a magyarok!

— Éljen Kossuth Lajos!

— Éljen Damjanich!

— Éljen Vécsey!

E napon Szolnok városában csak ilyen kiáltásokat lehetett hallani, a hősök közül csak egy nevet nem éltettek, aki nélkül tán a mai napon nem is lett volna győzelem, azért tehát emlékezzünk meg mi róla s mondjuk:

— Éljen Málnássy Béla!

---

107. fejezet.

A szerbek cselvetése.

Damjanich tábornok a szolnoki diadal után rögtön a délvidékre ment, hogy a folyton lázongó szerbeket lecsillapitsa.

Utközben az a bosszuság érte, hogy Stramirovics, a szerb vezér, kinek életét Damjanich, Woronyeczky herczeg kérésére megkimélte — megszökött.

Az olvasó valószinüleg sejteni fogja, hogy a szökést nagyban elősegitette Stramirovics kedvese, a fiatal Anicza.

Megyváry azonban még fogoly volt.

A hadi törvényszék elé nem állitották, mert a közbejött szolnoki ütközet miatt kihallgatása és elitélése elmaradt.

Különben a legiszonyubb őrizet alatt állott, s megszöknie lehetetlen volt.

Barátai és ismerősei nem voltak, s igy Megyváry sehonnan sem remélhetett segélyt.

Látszólag megadta magát a sorsnak.

Damjanich e közben a délvidékre érkezett, s itt kellemes meglepetés várta őt, de főleg Woronyeczky herczeget.

Dénessy és Lydia herczegnő hosszas kalandok és szenvedések után, melynek elbeszélésével nem akarjuk fárasztani az olvasót, Damjanich táborába értek.

Damjanich jól ismerte Dénessyt, a fiatal hadnagyot, s annyira megörült látásán, hogy megölelte. A herczegnővel pedig kezet szoritott.

Mikor pedig meghallotta a két szerelmes szenvedéseit,

annyira meg volt hatva, hogy majdnem könnyezni kezdett a hös tábornok.

A viszontlátás Woronyeczky és nővére közt meg éppen megható volt.

Lydiának alig maradt ideje, hogy elbeszélje Panin gróf halálát, kettőjük szenvedéseit és megmenekülését az oláhok közül. Elmondta egyuttal boldogságát, hogy feltalálta Dénessyt, ki nélkül már a temetőben porladozna, s kivel néhány hét óta törvényesen egybekelt.

— Most pedig, — végzé történetét Lydia — add áldásodat!

— Igen, szólt közbe Dénessy is, add ránk utólag áldásodat. Én érdemes akarok lenni Lydiára.

Woronyeczkynek felelet helyett szemébe könnyek gyültek, nem tudott szólni, csak mindkettőjüket átölelte.

— Legyetek boldogok, tört végre ki ajkain a szó.

A körülötte álló tisztek, kik tanui voltak e jelenetnek, mind meghatva állottak, s könnyes szemekkel nézték hármuk boldogságát.

Damjanich e közben azon törte a fejét, mikép árthatna mentől többet a lázadó szerbeknek.

A szerbek rendkivül gyülölték Damjanichot, ki eredetére nézve szintén szerb volt, de mint a magyar haza fia, a legjobb és legnagyobb magyarok egyikévé lett.

Délután két óra lehetett, meleg márcziusi napok jártak, s a nap szokatlan forrón tüzelt a földre.

Még megjegyezzük, hogy a magyar sereg egy nagyobb faluba szállásolta magát, melynek lakossága legynagyobb részt magyar volt.

Damjanich egy urasági házban lakott vezérkari tisztjeivel, s most szobájába vonult.

Ekkor halk kopogás hangzott szobája ajtaján.

Egy közép magasságu férfi lépett be, egy levelet nyujtott át Damjanichnak, aztán oly hamar mint jött, távozott.

Damjanich felbontotta a levelet, mely a következőket tartalmazta:

Vitéz tábornok ur!

Az éj beálltával, ha csak lehetséges, jöjj át a hegyen az ugy nevezett „farkasbarlang"-hoz, melyet megismerhetsz arról, hogy annak közelében egy fehér kereszt emelkedik ki a földből. Ezen keresztnél fog reád várakozni egy magas rangu szerb vezér, hogy veled nagy dolgokat közöljön, mert tudd meg, hogy a szerbek között pártvillongás ütött ki, s nagy részük hozzád akar csatlakozni.

Harusics Lázár.

Damjanich az első pillanatban a titkos hirmondót akarta megkérdezni, hogy mit jelent e levél, s csak ekkor vette észre, hogy az nyomtalanul eltünt.

Nem tudta mi tévő legyen. Elmenjen-e a kijelölt helyre vagy nem? Vajjon nem fogják-e törbe csalni?

Harusics Lázárról, ki a levél aláirója volt, mindösszse annyit tudott, hogy az csapataival a magyarok réme, ki, ha kisebb csapatokra bukkant, mindig rajtuk ütött, s kegyetlenül elverte.

Végre hosszasabb tanakodás után arra határozta el magát, hogy a kijelölt helyre elmegy.

Damjanich rettenthetlen ember volt, a veszélyek csak növelték bátorságát, s igy még az a gondolat sem ijesztette meg, hátha a szerbek törbe akarják csalni. Majd elbánik ő velük.

Damjanich tehát jól felfegyverkezett, magához vette pisztolyát, és élesre fent kardját, és a mint besötétedett, felöltötte sötét szürke tábornoki köpenyegét, aztán senkinek sem szólva elhagyta a házat és lóra vetette magát.

Senki sem kisérte öt, senki sem tudta, hogy hová ment Damjanich tábornok, a csapat vezére.

Lovászmestere bátorságot vett ugyan magának, a tábornokot, a nehéz felhőkre mutatva s a szokatlanul

meleg márcziusi nap után várható közeli zivatarra figyelmeztetni, de Damjanich oda sem hederitett.

Azután elhagyta a falu határát, szinleg az erdő felé vette utját, s midőn fél órát haladhatott, letért az utról, s neki vágott a hegynek.

Hirtelen kellemetlen szél keletkezett, a fák száraz ágai zörögni kezdtek, s a paripa Damjanich alatt horkolva száguldott a sötét éj boritotta hegyen.

Damjanich tudta a fehér kereszt helyét, s igy biztosan haladt előre, habár az átláthatatlan sötétség miatt harmincz lépésnyire sem láthatott előre.

E közben az eső esni kezdett, s az esőcseppek mind sürübben hullottak alá, mindig közelebb jött a vihar.

Eközben Damjanich már leért volt a hegyről s a fehér kereszt irányában tartott, hol a farkasbarlangnak kellett lennie.

Paripája kantárszárát megeresztve, lépést ment, s igyekezett a levélben megjelölt fehér keresztet kifürkészni, mi az óriási sötétségben nem kis bajjal járt.

Damjanich folyton előre haladt, midőn egy villámlás az egész környéket megvilágitván, alig husz lépésnyire nehány fekete tárgyat pillantott meg.

Kétségtelen volt előtte, hogy a fehér keresztet ott kell keresnie, mégis kérdés volt előtte, vajjon tanácsos lesz-e, egyenesen neki menni.

Félre lebbentette vállára vetett köpenyegét, hogy kardja kezénél legyen és jobbját pisztolya foggantyujára tette, mialatt lovát a fekete tárgy felé irányitá.

Nem csalódott.

Alig tett néhány lépést, midőn kiáltás hangzott.

— Szólj, ki vagy? kérdé tőle egy hang.

Damjanich felismeré a fehér keresztet, mely mellett álló férfit vett észre.

A férfiun kivül — ki szerb nemzeti öltözéket viselt, — senkit sem látott, mindazáltal jónak látta Damjanich lovát

kissé megállitani, hogy körül nézzen, nem lát-e véletlenül leskelődő alakot.

A kereszt mellett álló férfiu ugy látszik észre vette a tábornok bizalmatlanságát.

— Ha Damjanich János tábornok vagy, ugy jöjj és kövess. Már vártunk reád.

— Mit akar a levél titokteljes küldője és ki vagy te, ki reám az éj órájában itt várakozol?

— Mi hasznod van neked a névből. Nevezz hát engem Szvetozárnak. Te bizalmatlan vagy irántam, pedig fontos dolgokat akarok közleni veled a magyarok érdekében. Jöjj tehát!

Damjanich kiváncsiságát a legnagyobb mértékben felköltötték a rejtélyes ismeretlen szavai, leszállott tehát lováról és ezt a kantár száron vezetve, a magát Szvetozárnak nevező férfihez közeledék.

— Abból, hogy meghivásodnak engedtem, csak jó indulatomra vonhatsz következtetést.

— És bátorságodra, vitéz tábornok, melynek hire messze elhatott, mondá az idegen magát mélyen meghajtva.

— Ne fecsegj sokat, mondá Damjanich röviden, hanem térj a dologra.

— Jól van tehát, mi egyedül vagyunk, ugy látszik, hogy magad is érzed mai tanácskozásunk nagy fontosságát, miután segédtiszt nélkül jöttél. Én a felkelő szerbek küldöttje vagyok, csak rajtad áll vitéz tábornok, hogy a szerbek mind hozzád csatlakozzanak.

Damjanich jól szemügyre vette a köpenybe burkolt idegent, ki igen sokat igért, miért is szavai gyanus szinben tüntek fel előtte.

— Te csodálkozol, vitéz tábornok, pedig igaz, a mit mondok, csak rajtad áll, hogy a szerbek hozzád csatlakozzanak. Természetesen, ha te követeléseiket elfogadod!

— És melyek azok?

— Majd meghallod. Mihelyt az elégületlen szerbek

csapatai — kik között sok magas rangu tiszt van — veled egyesültek, te kiáltványt bocsátasz ki, melyben általános bünbocsánatot igérsz, erre tömegesen fognak zászlóid alá csoportosulni.

— De mire alapitod feltevésed? kérdé Damjanich, ki égett a kivánosiságtól.

— A szerbek nagy részt nem huznak zsoldot, a szerb lakosok pedig kezdik megunni a terhes áldozatokat, melyeket érdekükben hozniok kell, az osztrák kormány pedig nem segélyezi semmivel. Ha te azonban élükre állsz, s képes leszel nekik méltányos zsoldot fizetni, erélyesen kezedbe veszed ügyeiket, egytől egyig hü rabszolgáid lesznek.

— De mivel igazolod előttem, hogy te az elégületlenek megbizásából teszed ezt az ajánlatot?

— Erről még az éjjel meggyőződhetsz, ha hajlandó vagy felhivásomnak engedni s engem követni.

Damjanich egy perczig gondolkozott.

És aztán nyugodtan követte a szerbet.

---

108. fejezet.

A gyanu.

Kisérjük figyelemmel Málnássy Bélát.

Alig, hogy a két küldöncz huszár Damjanichhoz és Vécseyhez sietett, Málnássy lóra pattant és hevesen vágtatva Gyöngyös felé tartott.

Egy lovat nyargalt már tönkre maga alatt s a szegény pára éppen a gyöngyösi tábor előtt dölt ki alóla.

— Ez jó hatással lesz Windischgrätzre, gondolá Málnássy, ha megtudja, ebből is látni fogja, mennyire siettem a hirrel. Pedig semmi haszna sem lesz belőle, hisz, mire én a hirt megviszem, addig a herczegnek intézkedni már

— Ez Damjanich tábornok diszőrsége, viszonzá a szerb. K. 57.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

nem marad ideje, mert addig Damjanich és Vécsey bizton visszafoglalják Szolnokot.

Igy gondolkozott magában Málnássy, miközben Windischgrätz sátorába ért.

— Ön már itt, hadnagy ur? szólt bámulva Windischgrätz herczeg.

— Igen, tábornok ur, sietnem kellett, hogy meg ne késsem a hirrel.

— Nos? kérdé türelmetlenül a herczeg, mi hirt hoz?

— Damjanich Szolnokot készül megtámadni, mondá hévvel Málnássy.

Windischgrätz elsápadt.

— Szolnokot, s mennyi haderövel?

— Tizezer emberrel, szólt Málnássy, s rajta kivül Vécsey is támadni fog.

— Mikor? kérdé türelmetlenül Windischgrätz.

— Ha jól értesültem, holnap.

— Holnap? kérdé Windischgrätz bámulva, ez lehetetlen, hiszen tegnapelőtt még Azaron volt Damjanich.

— Igen, felelt leplezett örömmel Málnássy.

— Mit tegyünk tehát? szólt a tábornok magánkivül meglepetésében.

Málnássy hallgatott.

— Ezek elvesznek Szolnokon, mormogá magánkivül. Mit tegyünk? Mit tegyünk?

A herczeg homloka elborult. Málnássy kéjes örömmel nézte Windischgrätzet.

Tudta, hogy a magyarok győzedelmeskedni fognak, sejtette Windischgrätz megütközéséből.

A csendet Schlick tábornok megjelenése szakitotta meg.

— Isten hozta önt tábornok ur! szólott Windischgrätz, éppen a legjobbkor jön.

A tábornok meghajtotta magát s Málnássyra nézett.

— Málnássy Béla kémünk, szólott a herczeg őt bemutatva Schlicknek.

Málnássy tisztelgett, mig Schlick kémkedő pillantást vetett reá.

— Képzelje csak tábornok ur, Damjanich már Szolnok alatt van, s talán holnap vagy holnap után támadni fog, s mint kémünk mondja, körülbelül tizezer embere van.

— Akkor Szolnok elvész, mondá gyorsan Schlick.

— Én is attól tartok, viszonzá Windischgrätz.

— Gyorsan intézkedni kellene, mondá Schlick.

— De hogyan? kérdé Windischgrätz.

— Bizzon meg engem tábornok ur, én segitségükre sietek.

— Helyes! mondá a herczeg.

Windischgrätz tollat s papirt vett elő s a meghatalmazást csakhamar átnyujtá Schlicknek.

Schlick távozott s a táborban csakhamar nagy sürgésforgás támadt. Készültek Szolnokra.

Schlick, miután kiadta a parancsot a gyors indulásra, visszament Windischgrätzhez, hogy a herczeggel egy néhány dolgot megbeszéljen.

Nagy csodálkozására Málnássyt még mindig nála találta.

— Tehát délután két órakor, végzé beszédét Windischgrätz, elvárom önt hadnagy ur.

Málnássy meghajolt a herczeg előtt s sietve elhagyta a sátrat.

Schlick hosszasan utána nézett a fiatal hadnagynak.

— A kém még nagyon fiatalnak látszik, jegyzé meg.

— De szerfölött ügyes!

— És ha nem csalódom, magyar ifju.

— Magyar, szólt a herczeg.

— S megbizható? kérdé tovább Schlick.

— Azt hiszem, viszonzá Windischgrätz.

— Őszintén mondva, nekem ez ifju nem tetszik, szólt Schlick. Azt hiszem, nem vagyok rossz emberismerő. Ez ifju vonásai annyira nemesek s megnyerők, hogy nem

hiszem, miszerint hazája ellen tudna cselekedni. Mert engedje meg herczegséged, hogyha ő a mi kémünk, akkor saját hazafiainak ellensége kell, hogy legyen.

— Kétségtelenül, mondá Windischgrätz. De én bizom benne, mert oly ember ajánlotta, aki Dornheim heczegnek életét mentette meg.

S ezzel a herczeg röviden elmondta Schlicknek Verő Aladár esetét, melyet Schlick élénk figyelemmel hallgatott.

— Bármennyire is meg vagyok győződve Verő Aladár megbizhatóságáról, ez ifjuban nem merek föltétlenül bizni. Azért ajánlanám herczegségednek, hogy mint eddig is tettük kémeinkkel, öt is figyeltessük meg. Kleofás örmester alkalmas volna. . . . .

— Legyen tehát, ámbár tudom, egészen felesleges, mert én Málnássyban és Veröben feltétlenül megbizom. Hiszen Verő Aladár rokonomnak, Dornheim herczegnek gyámleányát óhajtja nőül venni, kit pedig csak érdemei jutalmául nyerhet el és Málnássy Béla, ki unokaöcscse, csak nem fog e törekvés ellenére cselekedni, mert akkor Verő Aladár aligha fogja szive választottját az oltárhoz vezetni.

— A mint gondolja herczegséged, felelt Schlick makacsul, mert ő megszokta, hogy tanácsára hallgassanak.

— Egyébiránt, szólott Windischgrätz, a kisérletet Kleofás örmesterrel megtehetjük. Az ovatosság soha sem árt, legföljebb néha fölösleges.

---

109. fejezet.

Az uj őrmester.

Az olvasó bizonyára csodálkozott, midőn Kleofás nevét mint őrmesterét, olvasta elbeszélésünkben, mert valószinüleg kitalálta, hogy a mi vitéz Kleofás őrmesterünk egy és ugyanazon személy a zarándfalvi elzüllött baráttal és kiérdemült rabló vezérrel.

Beszéljük el röviden, hogy került a herczeg táborába.

Kleofást a zarándfalvi legutolsó kaland annyira megtörte, hogy szakitani akart multjával, mi nem volt épen könnyü dolog. Bilincseitől megszabadult ugyan, de a lelkiismeret furdalásain kivül örökkön örökké fülébe csengtek herczeg Woronyeczky szavai:

— Pusztulj a föld kerekségéről bünös barát, mert a bünhödés órája ütni fog.

A földi élettől pedig sehogy sem volt kedve megválni Kleofásnak.

— Ezt a sok jó bort, gondolá magában, mind itt hagynám? nem, nem! Voltam én már valamikor külföldön is, de ott csak eczetet mérnek bor helyett.

Arra tehát, hogy külföldre meneküljön, sehogysem birta magát rávenni a derék barát, pedig nagyon félt attól, hogy az igazságszolgáltatás egykoron majd számon kéri sötét tetteit.

Buskomoran haladott Zarándfalváról Pest felé, a midőn egy czirkáló osztrák csapat elfogta. Kleofás nem ellenkezett, nem is gondolt a szabadulásra, sőt ellenkezőleg jól érezte magát az osztrákoknál. Itt nem fenyegette semmi veszedelem.

Kleofás mindig az osztrák katonák között forgolódott egészen jól érezte magát közöttük.

— Vesd le a ruhádat s öltözzél fel katonának, gunyolódék vele egy örmester. Derék egy alakod van s ha jól viseled magad, még te is lehetsz örmester!

Kleofásnak megtetszett a gondolat.

— Igy legalább nem egy könnyen ismernek fel, gondolá magában, s teljes biztonságban élhetek.

A katonák nagy tetszése között a volt zarándfalvi zárda főnöke, a hajdani rablókapitány, felölté az egyenruhát.

A tisztek is szerettek Kleofással évődni, s miután igy alkalmuk nyilt Kleofást közelebbről megismerni, kisebb megbizásokat ruháztak rá.

Kleofás a megbizásoknak ügyesen megfelelt s miután németül jól beszélt, csakhamar örmesterré léptették elő. Mint ilyen, többször kimutatta ügyességét és ravaszságát és több hasznos szolgálatot tett az osztrákoknak.

Egy alkalommal Windischgrätzhez küldték levéllel. E levelet Schlick tábornok adta át neki. Utközben azonban a magyarok elfogták, de Kleofás oly ügyesen viselte magát, hogy sikerült kimenekülnie a kelepczéből.

— Atyafi, mondá Kleofás a magyar őrszemnek, ki őt elfogta, hát nem látod, hogy magyar vagyok, hisz csak ugy beszélek magyarul, mint te.

— Miért jársz hát osztrák egyenruhában?

— Oktondi, mondá Kleofás megvetéssel, igy az osztrákok nem bántanak, mert azt hiszik, hogy hozzájuk tartozom.

Azután elbeszélte az őrszemnek, hogy pap volt és hogy a szerbek kiüzték zárdájából.

— Ha pap voltál, mondá az őrszem, akkor tudsz latinul is.

— Persze, hogy tudok, mondá Kleofás.

— Nos hát mondd el nekem a „Miatyánkot“ latinul, akkor hiszek neked és elmehetsz bántatlanul.

Kleofás elforgatá szemeit, keresztet vetett, s elkezdte mondani az Ur imáját latinul.

Az örszem, ki a szabadságharcz előtt még az iskola padját koptatá, hitt Kleofásnak s szabadon bocsátá, sőt még az utat is megmondta neki, hol bántatlanul mehet.

— Haszontalan ficzkó, mormogá magában Kleofás — tőled ugyan nem volt nehéz szabadulnom.

Csak a késedelem miatt bosszankodott, de ezen már nem lehetett segiteni, megindult hát Windischgrätz tábora felé.

Oda érkezvén, kalandját nagy hangon elbeszélte a herczegnek. Windischgrätznek megtetszett a leleményes barát s nem bocsátá el táborából. Ezentul kémkedési szerepekre használta fel öt.

Nem lesz olvasóink előtt ismeretlen, hogy volt ez időben néhány magyar ember is, ki szolgálatát felajánlotta az osztrákoknak. Jól lehet Windischgrätz egy szolgálatot sem kicsinyelt, mégis a magyar kémeket bizalmatlanul fogadta, és gyanakodott is mindaddig reájuk, mig megbizhatóságukról és hüségükről meg nem győződött.

Kleofás megbizhatóságáról kiállta a tüzpróbát, s igy történt, hogy az elzüllött barát a kémek kéme lett.

Windischgrätz tehát az osztrák szolgálatba lépő magyar kémek mellé Kleofás örmestert rendelte — kémül.

Kleofás — mint az olvasó tudja — nem kis testi erővel is rendelkezett. Hiszen — mint emlékezhetünk — egy izben a szent-Gellérthegy alatt táborozó Rózsa Sándor bandájának egyik tagját ugy a földhöz vágta, mert az azt mondta, hogy Páter Kleofás hamisan játszik.

Kleofás örmester, most is vasárnaponkint borozás közben nem egyszer fitogtatta nagy erejét s tréfából nem egy osztrák katonát vert le, ha rajta csipték, hogy hamisan kártyázott.

Nagy tekintélye is volt a hajdani barátnak, sőt a tisztek nem egyszer rendeztettek vele vasárnap délutánonként ilyen ökör-és bajvivást. S Kleofás ki is tett magáért. Mindig ő győzött.

Windischgrätz Schlickkel való beszélgetése után rögtön magához hivatta Kleofást.

— Azért hivattalak Kleofás, szólitá meg őt Windischgrätz, hogy egy fontos ügyben járj el.

Kleofás egyet hunyoritott szemeivel.

— Parancsoljon tábornok ur alázatos szolgájával, mondá Kleofás szeliden.

— Egy uj magyar kém ajánlotta fel szolgálatát, s te őt fogod kikémlelni, miután ügyes legény vagy. Azonkivül az uj kém fiatal és gyenge legénynek látszik, szükséges is, hogy veszélyes vállalatai közben te segédkezzél neki. Ha oly valamit tapasztalnál, mi ügyeinkkel ellenkezik, rögtön értesitesz, esetleg megbizlak avval is, hogy ártalmatlanná tedd, hisz elég erős vagy. Érted?

— Értem tábornok ur, mondá Kleofás.

Eközben elérkezett a délutáni két óra, mely időre Windischgrätz magához rendelé Málnássyt, ki pontosan megjelent.

— Kedves hadnagy ur, mondá leereszkedőleg a herczeg, látom, hogy ön megbizható kém, nekem csakugyan igaz hireket hozott. Szolnokot csakugyan ostromolták s amint talán hallotta is, a harcz még javában foly. Azt sajnálom csak legjobban, hogy előbb nem biztam meg önt a kémkedéssel, mert most az egyszer elkéstünk. A harcz azonban még nincs eldőlve s ön sok jó szolgálatot tehet nekünk s egyuttal saját magának is. Ezuttal — folytatá beszédét a tábornok — ismét önt bizom meg, hogy a magyar ügyekről minél fontosabb hireket tudjon meg s azokról nekem rögtön jelentést tegyen. Az időt nem szabhatom meg önnek, hogy mikor térjen vissza s mikor tegyen jelentést, azt az ön belátására bizom. De vállalataihoz okvetlen szüksége lesz még egy emberre, ki önnek segédkezni fog.

Málnássy meghajolt.

— Talán jó lesz, ha ön mellé adom Kleofás őrmes-

tert, ki elég erős s önnek, ki gyengének látszik, jó szolgálatot tehet kémkedései közben.

— Tábornok ur igen kegyes, mondá Málnássy.

— Legjobbnak látom, ha müködését nyomban meg is kezdi, s nekem a fontosabb dolgokról jelentést tesz.

— Magam jöjjek a jelentésekkel, vagy megbizhatom Kleofást is?

— Megbizhatja Kleofást is, felelt Windischgrätz.

Málnássy távozni akart.

— Várjon egy kissé, szólt a herczeg.

Ezzel iróasztala fiókjából bankjegyeket vett elő s átnyujtá Málnássynak.

— Itt van, esetleges kiadásai födözésére.

Aztán leült, néhány sort irt egy papirlapra.

— Ez pedig utalvány, folytatá Windischgrätz átnyujtva az iratot Málnássynak, ez irat segélyével ön bármely osztrák hadi pénztárnál felvehet annyi pénzt, amennyire szüksége van, s utólag majd elszámol vele. Különösen pedig — folytatá beszédét Windischgrätz — arról hozzon vagy küldjön értesitést, hogy hol és mikor szándékoznak a magyarok harczba bocsátkozni. Nagyon természetes, hogy a magyarok támadási szándékait minél előbb hirül kell, hogy hozza. Ez képezi egyedüli feladatát, s ha jól megoldja, számithat elismerésünkre.

Windischgrätz meghajtotta fejét, jeléül, hogy nincs több mondani valója.

Málnássy távozott.

Azután ismét Kleofást hivatta magához.

— Te nem fogod elhagyni egy perczre sem a hadnagy urat. Lépten nyomon kiséred őt, s a jelentéseket vagy mind a ketten meghozzátok nekem, vagy bárhol legyetek is, a legközelebb fekvő osztrák seregtől fogtok kapni küldönczöket, ki a hireket átvegye.

Evvel egy irást adott át Kleofásnak.

— Ezt te nem mutatod meg a hadnagy urnak, de

ha téged akar a tudósitással küldeni, felmutatod bármely osztrák táborban az irást s kapni fogsz küldönczöt. Ha pénzre van szükséged, kérj a hadnagy urtól.

Kleofás az utolsó biztatás által annyira elérzékenyült, hogy kezet akart csókolni Windischgrätznek.

— Ne feledd, hogy katona vagy, mondá mosolyogva Windischgrätz s elbocsátá Kleofást.

Nemsokára ezekután egy paraszt szekéren Kleofás és Málnássy Béla kihajtattak a gyöngyösi táborból.

Kiérkezve az osztrákok közül, Málnássy épen azon gondolkozott, hogy mitévő legyen, merre menjen, mert határozott utasitást nem kapott.

— Menjünk tehát Debreczenbe, mondá magában, hisz ott mindent megtudhatunk.

De még máskülönben szive is oda vonzotta, mit természetesen nem árult el.

Kleofás egy ideig szótlanul ült a szekéren. De miután mind lejebb és lejebb hatoltak az alföld felé, megkérdezte a hadnagyot, hogy hová mennek.

— Egyenesen Kossuthhoz, felelt Málnássy.

Erre Kleofás annyira megijedt, hogy majd kidült a szekérből.

— Kossuthhoz? hebegé a barát, és arcza halálsápadt lett.

— Nos igen! mit csodálkozik ezen örmester? kérdé Málnássy.

— Hát... hát... szólt hebegve Kleofás, de nem tudta folytatni beszédét.

— Vagy annyira fél ön Kossuthtól?

— Nem, felelé Kleofás, de hisz ő elfogat bennünket, mi mindketten osztrák egyenruhában vagyunk.

— Vagyunk, folytatá Málnássy, de ha elébe megyünk, akkor magyar egyenruhában leszünk, illetve leszek, igazitá ki magát Málnássy, mert ide nézzen, ebben a ládában van magyar egyenruha is.

— De hát akkor én hogyan leszek?

— Ne féljen semmit, elég, ha én vagyok magyar egyenruhában, akkor magát sem bántják.

— Ugy már jó lesz, mondá némi megnyugvással Kleofás, s nagy ijedtségét a kulacsában levő borral leküzdötte. Igy már nem bánom, akár ha pokolba megyünk, s egy magyar nótára gyujtott.

— Hisz ez magyar nóta, hol tanulta ezt örmester?

Kleofás elárulta magát s ügyetlenül mentegetődzék, s hogy megmutassa, miként áhitatos ember, egy szent nótát kezdett pengetni.

— De paposan fujja, szólt oda Málnássy az örmesternek.

— Meghiszem azt, felelé Kleofás örmester, még nem jöttem ki egészen a mesterségemből.

— Hogy-hogy? kérdé mosolyogva Málnássy.

— Mielőtt felajánlottam szolgálatomat a császárnak, szerzetes voltam, mondá szemeit forgatva Kleofás.

— S örmester lett belőle? kaczagott hangosan Málnássy.

— Örmestere a császárnak, egészité ki öt Kleofás.

— Hallottam, hogy nagyon erős maga örmester.

— Van ott erő, szólt hősködve Kleofás, a hol meg nem iszszák, — s eme állitását igazolva, nagyot huzott a butykosból.

Igy beszélgetve érkeztek estefelé egy tanyára, hol megetették a lovakat s Málnássy, miután közeledtek a magyar tábor felé, felöltötte magára a magyar egyenruhát.

— Hadnagy urnak már igy nem lesz baja, szólt szomoruan Kleofás, de engem agyon is verhetnek.

— Ejh vitéz örmester, hát ennyire fél?

— Nem szeretnék még megválni e szép világtól, szólt szemeit elforgatva Kleofás s ismét szükségét érezte, hogy szomoru gondolatait magától elterelje s egy kortyot igyék a kulacsból.

A legközelebbi reggelen már Debreczenbe értek.

A lovak fáradtan állottak meg a debreczeni nagy szálló előtt, hol Kossuth Lajos, az ország kormányzója lakott s a hol egyébként hivatala is volt.

Kossuth Lajos örömmel üdvözölte Málnássyt, a mint a fiatal hadnagy előtte megjelent.

— Mi hirt hoz, kedves Málnássy, szólt Kossuth. Hol van növére Margit, oly rég nem láttam?

— Most az egyszer innen akarok hirt vinni, mert ugyszólván rám várnak, hireim után intézkednek. A szolnoki diadal elvette az osztrákok kedvét, s kezdenek adni valamit a magyarra.

— Ön egy kérdésemre nem felelt. Hol van növére?

Málnássy Béla mélyen elpirult.

— Növérem Pesten maradt. Rosszul érezte magát. De nem sokára valószinüleg Debreczenben lesz.

— Várom öt, szólt Kossuth. Tehát a hangulat az osztrákoknál nem valami kedvező?

— Nem bizony, viszonzá Málnássy, az osztrákok félnek, hogy a koczka fordulni fog.

— Adja Isten, mondá Kossuth. Arról van szó tehát ugy-e, hogy jó hirnevét az osztrákok előtt megerősitse? Ugy-e, hir kell nekik. Nos hát, én szolgálhatok önnek hirekkel, de ezek olyanok, amit különben, ha nem tudnak, se árt s ha tudnak, se használ.

Málnássy figyelve hallgatta a kormányzó szavait.

— Vigye tehát hirül nekik, hogy az ország minden részéről ugy özönlenek az önkénytesek, vigye hirül nekik, hogy nem soká tart már dicsőségük, hogy szereplésük napjai már meg vannak számlálva.

Málnássy szent áhitattal hallgatta az ország kormányzóját s szive mélyéből örült, hogy ily kedvezők kezdenek lenni a körülmények.

— Egyébként, folytatta Kossuth, elmondhatja, hogy

Dembinsky helyett a fővezérséget egy tetterősebb férfiura ruháztam.

— S ki e férfiu? kérdé kíváncsian Málnássy.

— Vetter tábornok, mondá Kossuth villogó szemekkel, nagyon örvendek, hogy ő van az ügyek élén. Az osztrákok rövid idő alatt sok szép dolgot fognak látni tőle. Vettert én már Dembinsky előtt óhajtottam fővezérnek, de akkor a többség a lengyel Dembinsky mellett volt.

— Most egyelőre eleget tudok, kormányzó ur, s hogy megmutassam Windischgrätznek, mennyire gyors és ügyes kém vagyok, mondá Málnássy mosolyogva, még ma intézkedem, hogy hirt adjak neki a hallottakról.

Málnássy aztán kijelentette, hogy egyelőre Debreczenben marad s kérte a kormányzót, fogadná őt szivesen legközelebb is.

---

110. fejezet.

Kossuth Lajos megbizása.

Málnássy Béla és Kleofás egy csöndes kis házikót béreltek, nem messze a debreczeni nagy szállótól, hol Kossuth lakott.

Málnássy aztán értesitette Kossuth Lajost, hogy néhány napot Debreczenben fog tölteni s egyszersmind közölte lakását az ország kormányzójával.

Málnássy Béla engedélyt kért Kossuthtól, hogy ismét meglátogathassa, mire azonban nem volt szükség, mert Kossuth a fiatal hadnagyot csakhamar magához hivatta.

Málnássy éppen a kormányzót készült felkeresni, midőn halk kopogás hallatszott ajtaján.

— Szabad! szólt Málnássy s az ajtón Kossuth Lajos szárnysegéde lépett be.

Rövid üdvözlés után a szárnysegéd előadta, hogy a kormányzó sürgősen óhajt vele beszélni.

— Éppen a kormányzó urhoz készültem, mondá Málnássy Béla, s ha ugy tetszik, mehetünk!

A szárnysegéd és Málnássy Béla indulni készültek.

— Kleofás, kiáltá ekkor Málnássy Béla.

Valami megbizást akart neki adni, de a jámbor barát sehol sem volt található.

— Valamelyik korcsmában lehet a gaz ficzkó, nevetett Málnássy, az én őrmesterem nagyon szereti az italt.

— Eszerint nem nagyon megbizható, szólt a szárnysegéd.

— De megbizhatónak kell lennie, mert még engem is, amint veszem észre, reá biztak.

— Ki? kérdé élénken a főhadnagy.

— Windischgrätz herczeg, a kinek ugy látszik, kegyeltje ez az elzüllött barát.

— Barát? kérdé a főhadnagy csodálkozva.

— Még pedig magyar barát.

S utközben Málnássy Béla elbeszélte a főhadnagynak Kleofás élettörténetét.

Ezalatt a kormányzó lakásához értek.

A főhadnagy fölvezette Málnássyt, ki belépett Kossuth Lajos dolgozó szobájába.

— Isten hozta kedves barátom, üdvözlé Málnássyt Kossuth, már vártam, fontos közlendőim vannak.

A szárnysegéd távozott.

— Kedves hadnagy ur, kezdé beszédét Kossuth, ügyeink napról-napra kezdenek javulni, s ha igy megy tovább is, nemsokára kiverjük a hivatlan vendégeket Magyarországból. Görgey valóban csodákat mivel. Még csak egy erős pontjuk van az osztrákoknak hazánkban, ha innen is kiverjük őket, egész szabadon fogunk mozoghatni, sőt saját hazájukban fogjuk megtámadni az osztrákokat. Ez a tervem. Most Komáromról van szó. E nehezen bevehető erősséget féltve őrzik az osztrákok s e féltett kincset

minden áron hatalmunkba kell keriteni. Ön ért engem, hogy mire czélzok?

— Nem egészen, mondá elfogultan Málnássy.

— Ismét nagy szerepe jutott a kémkedésre.

Málnássy hallgatott.

— Remélem, folytatá Kossuth, hogy önnek vajmi könnyü lesz Komáromba jutnia s kipuhatolni, hogy az erődben hány ágyut s hány katonát helyezett el az ellenség s a mi még fontosabb, azt kellene kinyomozni, hogy mennyi eleség van felhalmozva a várban.

Kossuth kérdően nézett Málnássyra, mert ez még mindig hallgatott, jóllehet a kormányzó már várta, hogy nyilatkozzék, vajjon elfogadja-e a kém szerepét.

— Nos tehát, kedves kémem, ön nem szól?

Málnássy fejében hamarosan meghányta vetette a dolgot. Kossuth látta, hogy gondolkozik, tehát várakozott kissé.

— Csak ez a Kleofás ne volna folyton oldalom mellett, gondolá.

Hirtelen megszólalt.

— Kormányzó ur! Azt hiszem többször bebizonyitottam szolgálat-készségemet, legyen kegyes, hallgassa meg ez egyszer ellenvetésemet.

— Halljuk, mondá Kossuth élénken.

— Egy körülményt elhallgattam kormányzó ur előtt.

— S mi volna az?

— Windischgrätz herczeg nem bizik bennem teljesen, s jóllehet én kéme vagyok, de mellém is rendelt kémet, egy osztrák örmestert.

— Ah, ah, csodálkozék Kossuth.

— Emiatt nekem kerülnöm kell a feltünést. Mint osztrák kém, sehogyan sem volna indokolható, ha Komáromba mennék az osztrákok közé, s könnyen gyanuba esnék a különben is gyanakodó Windischgrätz előtt.

Kossuth belátta, hogy Málnássy Béla ellenvetése nem épen alaptalan.

— Akkor tehát.... mondá Kossuth.

— Akkor tehát, folytatá Málnássy beszédét, növéremnek, Margitnak kell mennie, ő sokkal jobban fog eljárni ebben a megbizatásban.

— Hogyan? növére itt van? Ah ennek igazán örülök.

— Két órája, hogy Pestről Debreczenbe érkezett.

— S mit gondol, növére elvállalja a nehéz megbizatást?

— Feltétlenül, mondá Málnássy Béla.

— Akkor rendben vagyunk, szólt Kossuth.

— Ha kormányzó ur megengedi, mondá Málnássy Béla, a megbizást kormányzó ur nevében átadom növéremnek.

— Helyes, szólt élénken Kossuth. Ámbár a támadást Komárom ellen csak a jövő hóban, azaz áprilisban akarom megkezdeni, mégis nagyon jó lesz, ha az ott táborozó osztrákok erejét még jó korán megtudhatjuk.

Kossuthhoz ekkor látogató érkezett, Nagy Pál az általunk már ismert országgyülési képviselő s igy e dologról többet nem beszéltek.

Málnássy ajánlotta magát.

— A legközelebbi viszontlátásra, mondá Kossuth s szivélyesen kezet fogott a fiatal hadnagygyal.

Málnássy, amint elhagyta Kossuth lakását, mély gondolatokba merülve lépegetett haza felé. Hirtelen két alak elállta utját.

— Hiszen ez Béla! szólt az egyik.

— Hát te is itt vagy? szólt a másik.

Málnássy fölrezzent gondolataiból, erősen megnézte a két alakot.

— Még megérjük, hogy meg se ismersz, mondá ismét az előbbi férfiu, ki honvéd főhadnagyi egyenruhát viselt.

— Ah te vagy, Romsich, kiáltá örömmel Málnássy Béla. Isten hozott, Istvánffy! s ezzel kezet nyujtott a másiknak. Hát ti hogy kerültök ide?

— A titkos tanács tagjai, szólt Romsich, mindenütt jelen vannak.

— De jó, hogy találkozom veletek, mondá örömmel Málnássy, mindjárt meg is hivlak benneteket egy kis tanácskozásra, ha ugyan hajlandók vagytok tanácstokkal támogatni.

— A legnagyobb készséggel elnök ur, szóltak egyszerre mindketten.

— Ugy hát legyen szerencsém lakásomon.

Vidám hangulatban ért a három barát Málnássy lakására.

Romsich és Istvánffy azok az ifjak közé tartoztak, kik készen voltak minden perczben életüket és vérüket a hazáért feláldozni.

Ők még Kossuthnak az ujépületből való kiszabaditásánál is tevékeny részt vettek és erősen ásták a föld alatt a börtönhöz vezető utat.

Mindhárman beléptek Málnássy szobájába.

— Kleofás még mindig nincs itthon, szólt Málnássy Béla, de különben most az egyszer nem is bánom, legalább tartózkodás nélkül tanácskozhatunk.

— Miféle szent Kleofásról beszélsz? kérdé Romsich.

— Kleofás őrmesterről van szó, ki szolgám és kémem egyuttal.

— Tán csak nem arról az osztrák egyenruhába bujtatott őrmesterről van szó, kit az elébb láttunk a fogadóban egy nehány emberrel kártyázni.

— Ha kártyázni láttátok, akkor egész bátran rámondhatom, hogy ő az, kiről az imént szóltam.

— Hogyan kerül az osztrák őrmester a te szolgálatodba? kérdék a barátok majdnem egyszerre.

— Osztrák kémnek, osztrák szolgái szoktak lenni, mondá mosolyogva Málnássy.

A két barát kérdöen nézett a titkos tanács elnökére.

— Nos hát nem értitek? kérdé Málnássy. Megmagyarázom hát a dolgot. Én osztrák kém vagyok.

Romsich és Istvánffy hangosan kaczagni kezdtek.

— De hát ide nézzetek, ha nem hisztek szavamnak, szólt Málnássy s elővette az iratot, melyet Windischgrätztől kapott.

Romsich gyorsan átfutotta az irat tartalmát.

— Pompás ifju vagy Béla! A te leleményességed határtalan. Nézz ide, s ezzel átadá az iratot Istvánffynak.

Istvánffy hangosan felkaczagott.

— Ez pompás, ez fölséges, nem hiába tiszteltünk meg az elnökséggel.

Málnássy csendesen hallgatta végig barátai megjegyzéseit.

— Most pedig olvassátok ezt, mondá Málnássy s elővette zubbonya zsebéből Kossuth megbizását.

A két barát nekidölt a fontos iratnak, s olvasni kezdték.

— Pompás, nagyszerü, kiáltottak mindketten.

— Nos és látjátok, most az egyszer még is zavarban vagyok minden leleményességem daczára.

— Hogy-hogy? kérdék az ifjak.

— Kossuth azzal bizott meg, hogy kémleljem ki Komáromot.

— Nos, kérdé Romsich.

— Nos, én nem mehetek.

— S vajjon miért nem?

— Feltünést keltene, egyrészt, ha az osztrákok között forgolódnék, mondá Málnássy gondolkozva, másrészt pedig itt van a nyakamon Kleofás.

— Hohó, ha csak ez a baj, mondá Istvánffy, majd én foglalkoztatom addig, mig te visszajösz. Elfogjuk a vitéz

örmestert s fogva tartjuk, s majd ha te elvégezted a dolgot, majd véletlenül feltalálod, kiszabaditod öt s még hálás is lesz érte.

— Helyes, szólt Málnássy, s ti csakugyan vállalkoznátok erre?

— A legnagyobb készséggel, feleltek az ifjak, hiszen a haza érdekében cselekszünk.

— A dologra hát, mert nincs sok vesztegetni való időm. De előbb beszéljük meg közelebbről a dolgot, mondá suttogva Málnássy s közelebb huzta székét barátjaihoz.

Csendesen beszéltek, majdnem suttogva s a két ifju egy negyed óra mulva távozott Málnássy lakásából.

— Mindazáltal vigyáznotok kell rá, hogy baj ne történjék, azonkivül bántódása ne legyen, igy talán hallgatni fog erről a dologról Windischgrätz előtt.

A három jó barát kezet szoritott.

— Isten veletek, szólt Málnássy.

— Isten veled Béla, mondák mindketten.

Mig Málnássy egy sötét utczába fordult be, addig Romsich és Istvánffy egyenesen abba a korcsmába tartottak, hol Kleofást látták kártyázni.

---

111. fejezet

A barlangban.

Damjanich gyanus szemekkel nézte az idegent, ki mellette haladt.

— Ha hajlandó vagy az elégületlenekkel megegyezni, ugy ne késedelmeskedjél, mert már éjfélre jár az idő.

— Hol vannak az elégületlenek főemberei?

— Majd én elvezetlek hozzájuk, ha kész vagy engem követni.

— Legyen tehát, mondá Damjanich határozott hangon.

— Sziveskedjél lóra ülni tábornok ur, mert be fogod

látni, hogy azok a férfiak, kik a magyarok érdekében veled szövetkezni akarnak, nem jöhetnek fényes nappal össze veled. Az éj homályát kell felkeresniök.

Az idegen szerb hirtèlen lóra vetette magát s köpenyét jól vállaira huzta, habár a zivatar már csendesedni látszott.

— Merre fordulunk? kérdé Damjanich, ki szinte lovára pattant.

— A hegyek közé, a „farkas-barlanghoz"-hoz. Egy óra alatt czélnál vagyunk.

Damjanich és kisérője megeresztve lovaik kantárszárát, sebesen vágtattak a pusztaságon, a magasan emelkedő hegyek közé.

Mennél inkább közelebb értek a nagy és hatalmas sziklatömegekhez, annál nyomasztóbb benyomást gyakorolt a táj a két éji vándor, főleg Damjanich kedélyére.

Már egészen a sziklatömegek közelébe értek.

Ekkor iszonyu dörgés rázkódtatá meg a levegőt, ugy, hogy a rettenthetetlen Damjanich is összerezzent.

— Czélnál vagyunk, mondá hirtelen mély hangon a szerb és egy sziklahasadék mellett megállitá lovát. Szálljunk itt le, s kössük lovainkat egy fához.

Damjanich szótlan engedelmeskedett.

— Most jöjj velem az elégületlenek főembereihez, itt e sziklahasadék mellett kell lenniök.

A szerb ezzel bő köpenye alól kihuzta pisztolyát s ennek csövét a barlang nyilása felé irányozva, elsüté.

— Mit csinálsz? kérdé Damjanich.

— Jelt adok, hogy megérkeztünk.

A lövést iszonyu durranás követte, mintha csak a szikla tömegek döltek volna össze, aztán mind messzebb-messzebb terjedt a visszhang, versenyezve az ég dörgésével.

Damjanich éber figyelemmel kisérte kisérője minden lépését, ki gyorsan ujra megtöltötte pisztolyát.

A lövésre egyetlen lélek sem mutatkozott.

— Vedd kézhez fegyvered, mondá a szerb, és haladj közvetlenül mellettem.

— De hát miért nincsenek kéznél fáklyák? kérdezé Damjanich.

— Kettőt helyeztem a barlang egyik sarkába, de attól tartok, hogy eláztak a nedves időben. Mig odaérünk, bizzad csak magad egészen az én vezetésemre, tábornok ur!

— Igen szeretném, ha mégis rátalálnánk a fáklyákra, mert megvallom, hogy mindent inkább elviselek, mint a sötétséget.

— A mint parancsolod tábornok ur! Fogódzál köpenyembe, néhány percz alatt megkisérlem világot gyujtani. Én egyébiránt oly jól kiismerem magam e barlangban, hogy nyugodtan reám bizhatod magad.

Damjanich a szerb vezető előtt, kivel erejére nézve megmérközhetett, nem akart félénknek, vagy éppen gyávának mutatkozni, különben is megbizott benne, s töltött pisztolyát kezében tartva, háta megett lépdelt, ugy, hogy a legelső gyanus mozdulatra lelőhette volna.

A legnagyobb nyugodtsággal fogta meg tehát a tátongó sötétségben a szerb nedves köpenyegét s követte őt a barlang belsejébe, melynek talaja nedves és sikamlós volt.

— Óvatosságot ajánlok tábornok ur! szóla figyelmeztetőleg a szerb, a talaj sikos és lefelé megyünk.

Mind mélyebben hatoltak be a barlang belsejébe.

Korom sötét éj környezé a két alakot, a bejárat többé nem volt látható.

A lég oly nedves volt, hogy Damjanich összerázkodott.

Hirtelen balra fordult vezetője s lehajolva, egy mélyedésből valami fadarabot szedett elő.

— Állj meg itt — szólt Damjanich — hadd kisértsük meg, fáklyára gyujtani.

A szerb engedelmeskedett, s Damjanich is segitett

neki, hogy a fáklyát meggyujthassa, de sokáig hiába fáradoztak.

Végre sikerült Damjanichnak a ruháján végig dörzsölt gyufával a fáklyát lángra lobbantani.

Sisteregve, gyengén bevilágitá most a két fáklya a végtelen mélynek látszó barlangot.

A csepegő falak egészen zöldek voltak s alattuk mindenféle gyikok s undoritó férgek siklottak el.

Damjanich a hiányos világosságu barlangban, undoritó környezete daczára is némi villágossággal birván, nagyobb biztosságban érezte magát, és e mellett szükség esetén fegyverének is több hasznát vehette.

A fáklyák sistergő parázsa egyre hullott a barlang nedves földjére, melynek végé-hossza nem akart szakadni.

Tovább haladtak.

A barlang hirtelen szélesedni kezdett, s Damjanich remélni kezdé, hogy végre valahára czélhoz jut.

— Itt vagyunk a barlang másik felében, mondá a szerb, most segits nekem ezt a követ félre tolni, hogy czélt érhessünk.

A szerb a tágas térség jobb oldalára mutatott, melyet folytatásától két vagy három hatalmas ködarab látszott elválasztani.

Damjanich a kövek hasadékain át vöröses világot vélt észre venni.

A szerb felszólitá, hogy vesse le köpenyét s tegye félre fáklyáját, hogy szabad kezet nyerhessen a kö félrelökése végett.

Damjanich szótlan engedelmeskedett, s pisztolyát övébe rejté.

E pillanatban egy hatalmas szélfuvallat eloltá mind a két fáklyát s ismét sötét éjszaka volt körülük.

— Nem tesz semmit, mormogá a szerb, néhány percz alatt ismét lesz világosságunk.

— És ez átkozott lyukban találjuk az elégületlenek főembereit?

— Nagyon türelmetlen vagy már. Majd többet fogsz találni mint hitted volna, tábornok ur.

— Hogy értsem ezt?

— A mint tetszik, mi czélnál vagyunk.

A kő tágitott.

Damjanich és szerb kisérője félreugrottak.

Előttük egy széles, mély folyosó tárult fel, mely vöröses fényben égett.

Damjanich és kisérője beléptek a folyosóba.

---

112. fejezet.

Elárulva.

Damjanich tábornokot bámulattal tölté el az előtte feltáruló látvány.

Tiz lépésnyire tőle egy kialvófélben levő tüz mellett, hat magyar katona volt látható, kik neszét sem látszották venni a lezuhant kő által okozott zajnak, mert mozdulatlanul maradtak a tüz körül, s csákójuk mélyen fejükbe volt nyomva.

Kettő a falhoz támaszkodva állott, kettő a háttérben arczczal a földön feküdt, kettő pedig előre hajlott alakja után itélve aludni látszott.

A hat magyar honvéden kivül egy lélek sem volt a barlangban látható.

Damjanich csodálkozva mereszté szemeit kisérőjére, kinek fekete szakállas arczát és vad tekintetét az égő tüz bizonytalan fénye rémületes szinben tüntette elő.

— Hogy tetszik tábornok ur? kérdé a szerb, kezével az üregre mutatva.

Damjanich Jánost e pillanatban sajátságos, különös érzés fogta el.

Egész valója önkénytelenül borzadálylyal telt el.

— E hat magyar honvéd mit jelent? kérdé a szerbtől, s kezével már az alig pislogó tüzre mutatott.

— Ez Damjanich tábornok diszőrsége, felelé a szerb gunyosan, mit Damjanich még mindig nem vett észre.

— Diszőrség?

— Igen, viszonzá a szerb.

— Furcsa egy diszőrség, mely aludni látszik, viszonzá Damjanich.

E pillanatban az előtte elterülő barlang hátteréből hangok hallatszottak, s három köpenybe burkolt szerb jelent meg.

Damjanich fokozodó izgatottsággal vette észre, hogy a honvédek még mindig mozdulatlanok maradnak.

Rosszat sejtett.

Határozott lépésekben közelitett feléjük, hogy meggyőződést szerezzen magának arról, vajjon nem felöltöztetett bábok ülik körül a tüzet.

— Vagy talán megölt emberek, kérdé önmagától, de hogyan kerültek volna honvédek e hegység barlangjába?

Damjanich összerezzent.

Közelebb lépett a honvédekhez, mialatt vezetője a bejáratnál megállott.

A három köpenybe burkolt szerb, — kiknek egyikében Damjanich a titokteljes levél átadóját vélte felismerni, — megállott, s mintegy várni látszott, hogy mit fog kezdeni a tábornok.

Damjanich a legközelebbi két előrehajolt katonához lépett.

A mint kezei a' honvédek vállait érinték, meglátta azok eltorzitott képeit. Megtört szemeik, elkékült ajkaik s merev tagjaik kétségtelenül meggyőzték őt arról, hogy csak hat holttestet lát maga előtt.

A legközelebb levő honvéd fejéről lerántá csákóját.

A honvéd homlokán mély nyilás volt, melyről a vér le volt mosva.

Damjanich egy lépést hátrált.

— El vagyok árulva? Rabló barlangban vagyok? kiáltá hangosan s pisztolya után kapott, melynek ravaszát felhuzta.

— Igy fenyitik meg a szerbek azokat — kiáltá ekkor az egyik köpenybe burkolt szerb, ki felmeri emelni kezeit ellenök.

Evvel egészen a tábornok közelébe lépett.

— Tudod-e vitéz tábornok, hogy én ki vagyok?

Damjanich jól szemügyre vette az alakot, de a hiányos világitás mellett nem volt képes felismerni.

— Te nem felelsz? Ugy-e nem ismersz?

— Nem, hitvány lázadó! felelé Damjanich.

— Pedig emlékezhetnél reám, az ágyuhoz kötöztettél, megkorbácsoltattál, s akasztófára akartál juttatni.

— Beszélj, ki vagy? különben leszurlak, kiáltá Damjanich dühösen.

— Csak lassan tábornok ur! most nem ön parancsol.

— Megmondod már, hogy ki vagy?

— Én Stramirovics vagyok; barátom itt mellettem pedig Harusics Lázár.

Damjanich összerezzent.

Rögtön tisztában volt a helyzettel és átlátta, hogy a megszökött Stramirovics bosszut akar állani rajta, s ezért szövetkezett a szerb rablóval Harusics Lázárral, hogy öt törbe csalják, és meggyilkolják.

— Tudjátok meg gaz árulók, hogy én leszek az, kiáltá dörgő hangon Damjanich, ki a meggyilkolt hat honvédért véres bosszut fog állani.

— Te is igy fogsz járni, mint néma testőrséged itt a barlangban. Te és embereid mind halálra vannak itélve.

— Átok reátok! dörgé Damjanich s felemelte pisztolyát, s neki szegezé az egyik szerbnek.

Málnássy Margit, mint czigányleány, a várban gyöngyöket árult a tiszt nejének. K. 58.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

E pillanatban egyszerre két iszonyu durranás töltötte be a barlangot.

A falak többszörösen iszonyuan visszhangozták a lövéseket.

Stramirovics és Harusics golyója — kik Damjanichchal egyidejüleg süték el pisztolyaikat — a szikla falára ütődött.

Damjanich golyója ellenben talált, az egyik szerb véresen hullott a földre.

Mindez egy másodpercz müve volt.

A tüz körül nagy nehezen, mondhatni mesterségesen elhelyezett katonák a nagy rázkódtatás folytán mind felfordultak.

Damjanich látta, hogy veszve van, ha valahonnan váratlan segitség közbe nem jön.

Gyors elhatározással készült most Stramirovicsot és Harusicsot megtámadni, midön a szerb, ki öt a barlangba vezette, törét orgyilkos módra hátulról készült Damjanich testébe mártani.

Lassan, óvatosan közeledett hát feléje.

De Damjanich önkénytelenül megérezte a feléje közelgő idegen kézt, hirtelen hátra fordult.

De már későn!

A szerb vezető, ki magát Szvetozárnak nevezte, s egyik érdemes tagja volt Harusics Lázár bandájának, mellébe szurt Damjanichnak, ki ilyesmire nem volt elkészülve, s érezte, hogy bár gyengén, de mégis találva van.

Ekkor a messze távolból tompa lövés hallatszott.

Damjanich erre kirántá élesre fent kardját s dühösen neki vágott Stramirovicsnak, ki azonban ügyesen kisiklott a reá mért csapás alól, s gyorsan a barlang bejárata felé vonult.

Damjanich nem követhette öt, mert Harusics Lázár és Szvetozár folyton nyomában voltak.

A hös tábornok azonban rettenthetetlen volt.

Már-már sikerült neki két ellenfelét, daczára a melléből patakzó vérnek, visszaverni, midőn Stramirovics ezt észrevéve előlépett, hogy Damjanichnak a halálos döfést megadja.

S a hős tábornok kétségkivül a halál áldozata lesz, ha azon perczben, midőn Stramirovics villogó törével Damjanichnak rohant, hátulról egy alak hirtelen meg nem ragadja.

Stramirovics hallotta ugyan a közelgő lépteket, de esze ágában sem volt gondolni, hogy ezek honvédek lehetnek.

Damjanich meg éppen azt hitte, hogy a szerbek közelednek, kik legyilkolják.

— Vissza! kiáltá Stramirovics az idegennek, aki kezét megragadta, különben Damjanich kisiklik körmeink közül. Te engem ragadtál meg, engem, Stramirovicsot.

A szerb vezér ugyanis azt hitte, hogy a dologban okvetlenül tévedésnek kell lennie.

— Ohó gazember, kiáltá egy mély hang, én éppen téged akartalak megfogni.

Damjanich majdnem felsikoltott örömében.

Megismerte az idegen támadó beszédét.

Woronyeczky Miczizláv herczeg hangja volt.

— Üsd agyon Woronyeczky, szólalt meg ekkor Damjanich, üsd agyon a gaz Stramirovicsot, különben veszve vagyunk.

— Mindjárt végzünk vele, kiáltá Woronyeczky, ne félj semmit, itt van Dévay László báró, meg lovag Hettenau Olivér! Egy század honvéddel jöttünk a megmentésedre.

Erre a herczeg fölkapta Stramirovicsot, s ugy oda vágta a falhoz, hogy majd oda tapadt, mig Dévay László báró és lovag Hettenau Damjanich megmentésére siettek.

A harcz csakhamar eldőlt, s a honvédek fogolylyá tették a szerbeket, köztük Stramirovicsot és a hirhedt rabló vezért, Harusics Lázárt. A többi szerb Harusics bandájából volt.

Damjanich a törszurás következtében a földre roskadt, daczára, hogy a seb nem volt veszélyes, de a folytonos vérveszteség és izgatottság miatt elalélt.

Lovag Hettenau Olivér oda rohant a tábornokhoz.

— Jöjj csak ide Dévay — szólott a lovag rémülten — itt baj van. A tábornok már nem is lélekzik.

— Átkozott gazember! mormogá Dévay, éppen a tábornokot kellett neki megsebesiteni. Csak tudnám, hogy melyik volt.

E közben Woronyeczky herczeg oda érkezett két barátjához, lehajolt, s borzadva látta, hogy Damjanich egészen halálsápadt, a vér nem folyt ugyan a sebből, de teljesen még nem állott el.

— Az ördögbe — kiáltá Woronyeczky, ez nem tréfa, ki kell vinnünk a szabad levegöre e büzhödt oduból a tábornokot. Dévay! kapj fel még egy lobogó fahasábot, a tábornokot majd elviszem én.

Woronyeczky óvatosan felemelte az elájult tábornokot, s kivitte a barlangból.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

113. fejezet.

Harcz a szerbekkel.

A mint Woronyeczky és a honvédek kiértek a barlangból, már hajnalodni kezdett.

Egy patak közelébe mentek, itt Woronyeczky letette a tábornokot a puha füre, felrántá egyenruháját, s Dévay meg lovag Hettenau segélyével, a mint csak lehetett, gondosan bekötözé a sebet.

A tábornok csakhamar magához tért, söt egy rövid órai pihenés után annyira erösnek érzé magát, hogy képes volt lovára felülni.

A szerb vezért és társait, továbbá Harusics Lázárt

rögtön bilincsekbe verette, s a honvédek szigoru felügyelet alá vették.

Valamennyien visszafelé indultak tábori szállásukra a kis faluba.

Csak most jutott hozzá Damjanich, hogy kérdést intézzen a herczeghez váratlan megszabadulásáról.

— Mondja el, hogy tudta, miszerint én a barlangban vagyok?

— A szolgám árulta el.

— A szolgája?

— Igen!

— De hát honnan tudta szolgája, hogy én a barlangban vagyok?

— Véletlenül kihallgatta két szerb beszélgetését, kik Harusics Lázár csapatjából voltak. A két szerb töviről-hegyire elmondta, mint fogják a tábornok urat egy névtelen levéllel a barlangba csalni, hogy ott legyilkolják.

— S szolgája miért nem szólt nekem?

— Kezdetben tréfára vette az egész dolgot. Nem gondolta, hogy a tábornok ur engedni fog a névtelen levél hivásának s elmegy a barlangba.

— Könnyelmüség volt tőlem, az igaz, de azért csak szólhatott volna. De hát miért nem figyelmeztetett ön engem?

— Szolgám a beszélgetést délelőtt hallotta, s nekem csak éjfél előtt árulta el.

— Hogyan, éjfél előtt?

— Igen. Csak akkor tudtuk meg, hogy a tábornok ur nyomtalanul eltünt a csapattól. Mindnyájan fel voltunk izgatva. Kerestük mindenfelé, de sehol se találtuk. Kikérdeztük a lovászt, de az csak annyit tudott mondani, hogy tábornok ur kilovagolt. Ekkor lélekszakadva rohant hozzám szolgám, s közölte velem, mit a két szerb beszélgetéséből hallott. Rögtön lóra kaptam, felvertem a századomat s utnak indultam. Lovag Hettenau s Dévay hozzám csatla-

koztak. Megindultunk a veszélyes vállalatra, és szerencsére még ideje korán érkeztünk, hogy kiszabadithassuk tábornok urat a kelepczéből.

— Fel kell a gazokat akasztani! mondá Hettenau.

— Az én nézetem is az, mondá Dévay. E gaz ficzkók nem érdemlik meg, hogy kimélettel legyünk irányukban.

— És még hozzá Stramirovics volt a förendező, kinek tábornok ur nagylelküleg visszaadta életét.

Damjanich elgondolkozott.

— A mit ellenem vétettek, azért szivesen megbocsátok, szólott Damjanich. S ha mégis szigoruan fogom őket megbüntetni, azt csupán a magyar haza érdekében teszem.

— A mig a gaz ficzkók — szólt közbe Dévay László báró — életben vannak, addig nem szünnek meg egy perczre sem áskálódni.

— Legyen tehát, szólt Damjanich. Stramirovics és Harusics Lázár életükkel fognak lakolni sötét tettükért.

Eközben a faluba értek, hol a tisztek és a legénység már mind össze voltak gyülekezve.

A tisztek odarohantak a hős tábornokhoz, csókokkal halmozták el kezét, s valamennyien magukon kivül voltak az örömtől, hogy szeretett vezéröket ismét maguk közt láthatják.

— Ne engem üdvözöljenek, szólalt meg végre Damjanich. Hogy életben maradtam, az nem az én érdemem, hanem Woronyeczky herczegé, kit ezennel örnagyi rangra emelek, s a két barátjáé, lovag Hettenau Olivéré és Dévay László báróé.

A tisztek s a legénység éljenezni kezdték.

— Hálás akarok lenni önök iránt is, folytatá Damjanich beszédét a lovag és Dévay felé irányozva. Mindkettőjüket századosokká léptetem elő.

A báró és Hettenau meghajoltak.

— De most térjünk uraim lakásainkba, pihenjük ki magunkat, az éjjel ugy sem sokat nyugodhattunk. Veszélytől a mai napra ugy hiszem nincs mit tartani.

Valamennyien kezet fogtak a tábornokkal és lassan elszéledtek.

* * *

A szerbek közt is hire ment rögtön, hogy vezérük Stramirovics és társa, Harusics Lázár fogságba estek.

Tudták, hogy a két gonosztevő számára nincs kegyelem, elhatározták tehát, hogy minden áron kiszabaditják őket.

Csakhamar kémeket küldtek a magyar faluba, hogy megtudják a helyzetet.

A kémek nem sokára visszatértek azzal a hirrel, hogy a faluban minden csendes, a magyarok nem is képzelik, hogy valami veszély fenyegetné őket.

A szerbek rögtön készen voltak hadi tervükkel.

Elhatározták, hogy a csapat egy része este egész csöndben ahhoz a házhoz lopódzik, a hol Stramirovics és Harusics Lázár fogva vannak, a másik rész pedig megtámadja a magyarokat. És mig ezek csatázni fognak a magyarokkal, addig ők kiszabaditják a két vezért.

E közben este lett.

A szerbek egész csöndben a faluhoz érkeztek, s megtámadták a tartalék csapatot, hol Megyváry Gábor is fogva volt.

Megyváry rögtön átlátta, hogy most itt van az alkalmas percz a szabadulásra.

Az általános zavarban az egyik szerb tiszthez lopódzott, s mennyre-földre fogadkozott, hogy segiteni fog neki, hogy Damjanichot kézre keritse, ha megszabaditja bilincseitől.

A szerb tiszt hajlott a kérésre s kiszabaditotta Megyváryt bilincseiből.

Megyváry szabadnak érezvén magát, elárulta a tisztnek Damjanich lakását, melyet a szerbek nem tudtak.

A szerbek rohamosan közeledtek.

De várakozásaikban csalatkoztak.

A magyar sereg harczra készen várta őket s kegyetlenül elverték.

Csak nagy nehezen tudtak menekülni, s Stramirovicsot sem tudták kiszabaditani a fogságból, mert a magyarok ebbeli szándékukban még ideje korán meggátolták.

Harusics Lázár azonban kereket oldott, épugy Megyváry Gábor is.

Harusics rögtön felkereste bandáját, hol örömmel fogadták.

Hogy Megyváry Gábor hová ment, arról majd a következő fejezetekben fog értesülni az olvasó.

---

114. fejezet.

A czigányleány.

Gyönyörü tavaszi reggel volt.

Az osztrák őrszemek vidám hangulatban bolyongtak a komáromi vár alatt.

— Nézd csak! szólt az egyik katona a másikhoz, mily szép czigányleány közelit erre.

Valóban egy rendkivül csinos czigányleány lépett a katonákhoz és alázatosan kéré őket, hogy engedjék meg neki a kártya vetést.

— No hát vess nekünk kártyát, hadd tudjuk meg a jövendőt, szóltak az osztrák hadfiak.

— De ingyen nem vetek! szólt a szép czigányleányka.

— Nem édes leánykám, nem kivánjuk ingyen, szólt az egyik katona, majd kapsz érte egy csókot szép piros arczodra.

A czigányleány bizalmasan vállon ütötte az osztrák hadfit.

— Az nagyon kevés! mondá aztán.

— Hármat kapsz édesem, csak vess hát kártyát.

— Megteszem ingyen is, szólt a czigány leány, csak aztán engedjétek meg, hogy rokonomat oda fenn a várban meglátogathassam.

— Felmehetsz oda szép czigányleány, egészen bátran, szólt a katona s kitárta tenyerét, hogy jósoljon belőle a czigányleány.

— Egy szép szőke leány bánkodik utánad, kezdé a kártyavető czigányleány a jóslást, és epedve várja, hogy mielébb haza térj!

A katona, kihez e szavak intézve voltak, elkomorodott.

— Hiszen, ha tőlem függene, már régen otthon volnék.

A kis czigányleány mindegyiküknek mondott még valamit, s az egyenruhás hadfiak hittek neki, mert hát oly szép volt.

A leány igy megbarátkozva a katonákkal, bántatlanul bejutott a várba.

Mindenféle szép gyöngyöket is árult és fölérve a várba, erősen kinálgatta portékáját az osztrák tiszt urak feleségeinek.

A mint igy éppen egy nővel alkudozott, hirtelen egy férfi állott meg előtte.

A czigányleány felnézett s rémülve ejtette ki kezéből a gyöngyöket.

Az idegen férfi erősen a szép leány szemébe nézett.

A czigányleány alig tudta elpalástolni izgatottságát.

Az idegen ur folyton nézte öt, s élesen vizsgálta a leány arczvonásait.

A czigányleány azonban mind inkább visszanyerte hidegvérüségét s folytatta a vásárt.

Szándékosan ellenkezett a vevőkkel, s sokáig beszél-

getett velük, kik végre is megunva az alkudozást, ott hagyták a czigányleányt.

— Te Málnássy Margit vagy, szólalt meg végre az idegen s egészen közel lépett a czigány lányhoz.

Margit — mert csakugyan ő volt — egész testében megremegett.

Ismét összekerült az utált férfiuval, ki üldözte őt.

— Mily különös a sors — gondolá magában — hogy ezzel az átkozott emberrel mindig összehoz a véletlen!

— Szép czigánylány, ön velem fog jönni, szólt Megyváry, mert ő volt az idegen férfi, ki Margitot felismerte.

Margit meg se mozdult.

— Talán folytatni akarja tovább is az alakoskodást, szép czigány leány, szólalt meg ismét Megyváry, talán még tagadja is, hogy ön Málnássy Margit! csak beszéljen! hiszen ön tudja, hogy én hiszek önnek!

Megyváry észrevétlenül a leány arcza felé nyult kezével s ujjával a festéket eltávolitani igyekezett Málnássy Margit arczáról.

Kezét gyorsan végig huzta a czigányleány arczán, és a festék csakugyan levált.

Megyváry örömittasan kiáltott fel s egy kis tükröt vett ki tárczájából.

— Ide nézzen szép kisasszony, nézzen e kis tükörbe, itt megláthatja benne az ujjam nyomát arczán, s egészen közel tartá a kis tükröt Margithoz.

Margit hirtelen felpillantott a tükörbe s nagy rémületére csakugyan látható volt, mint vált le a festék arczának arról a helyéről, hol Megyváry megérinté.

— Jöjjön drága kisasszony, jöjjön csak velem, szólt Megyváry s meg fogta Margit kezét. Nem messze lakom innen, kisérjen haza.

Margit ellenállt s Megyváry meg se birta mozditani.

— Vagy ugy szép kisasszony? Talán inkább fog az tetszeni, ha feljelentem a várparancsnokságnál, hogy kémet

fogtam. Ha ezt akarja, nekem ugy is jó. Ha ezt helyesebbnek látja ön, legyen ugy.

— Hatalmában vagyok. Tegyen a mit akar, szólt erélyesen Málnássy Margit, hisz azt csak nem fogja hinni, hogy önt többre becsülöm életemnél.

— Jól mondja szép Margit, az ön életéről van itt szó. A kémek élete pedig olcsó, csak egyetlen golyó, semmi más.

Margit összerezzent.

— Válaszszon tehát, vagy velem jön, vagy pedig átszolgáltatom a várparancsnokságnak. Mert tudja meg, hogy türelmem most már véget ért, eddig mindig reméltem, hogy önt megszelidithetem, de most bosszut állok önön, kegyetlen bosszut, érti szép Málnássy Margit?

Margit büszkén nézett a gonosz férfi szemeibe.

— Távozzék tőlem, mit akar még velem? azt hiszem, legföljebb csak nekem lehet számadásom önnel.

— Ugy szép kigyó, szólt gunyosan Megyváry, ki osztrák tiszti egyenruhát viselt — tehát ön vesztébe akar rohanni. Ám legyen!

— Hé katonák ide, kiáltá Megyváry az éppen arra járó-kelő katonáknak, kiben Margit a vár kapujánál bolyongó katonákat ismerte fel. Fogjátok el e leányt tüstént!

De Megyváry bosszusan tapasztalta, hogy a katonák ugy tesznek, mintha nem is hallanák szavait.

— Hitvány kutyák, kiáltá mérgesen Megyváry s kardot rántott, s dühében feledve Málnássy Margitot, a katonákra rohant.

A katonák csakugyan nem mutattak nagy kedvet, hogy a leányt elfogják s azért is tettek ugy, mintha Megyváry felszólitását nem is hallották volna.

Midőn Megyváry dühösen kivont karddal a katonákra rontott, hogy szavának nyomatékot adjon, ez alkalmas pillanatot felhasználta Margit, s mint a villám futni kezdett és gyorsan befordult egy utczába.

Megyváry rögtön észrevette a szökést és dühösen rohant a leány után, s kardjával jobbra-balra ütlegelve a katonákat, kényszerité őket, hogy siessenek és fogják el a menekülő czigányleányt.

— Gyorsan utána, mondá lihegve Megyváry, fogjátok el a leányt, hitvány szófogadatlan kutyák, mert különben valamennyien az akasztófára kerültök.

A katonák most nem vették tréfára a fenyegetést, s a menekülő Margitot komolyan üzőbe vették.

A katonák ügyesen felosztották maguk közt az utczákat, s egyiknek sikerült végre váratlanul Margit elé toppanni.

— Állj meg, kiáltá a katona, most már ugy sem menekülhetsz.

Margit rögtön belátta, hogy menekülnie most már ehetetlen, nyugodtan és büszkén adta meg magát sorsának.

Megyváry csakhamar hozzájuk ért.

— Vigyétek a várkapitányhoz, kiáltá lihegve.

---

115. fejezet.

Történeti események.

Mielőbb elbeszélésünket folytatnók, vessünk egy pillantást a történeti eseményekre, melyek elbeszélésünk megértéséhez okvetlenül szükségesek. Ha az olvasót talán fárasztaná ez, ugy lapozza át e rövid fejezetet, melyet mi előbbi forrásunk alapján adunk:

„Ami a szolnoki diadal után történt, fénypontját képezi a magyar hadjáratoknak.

Kossuth átadta Bemnek, az erdélyi hősnek a rendjelet és megérkezett a tiszafüredi táborba, a sereget nagy lelkesültségben találva.

Bem erdélyi győzelmeinek hire ide is eljutott már s

az egész sereget nagy harczvágy, győzni vagy halni kész hazaszeretet s önfeláldozási készség hatotta át.

Nagy örömére szolgált ez Kossuthnak; másrészt azonban elkomoritá azon esemény, hogy Vetter epelázba esvén, megbetegedett s igy a hadsereg tényleges fővezér nélkül maradt.

Amint tehát körülnézett Kossuth a táborban, sietett azonnal Egerbe, a főhadiszállásra, hogy intézkedjék a fővezérlet iránt.

Eger lelkes fiai és hölgyei fényesen fogadták a kormányelnököt megérkezésekor; utjába koszorukat hintettek s este fáklyászenével s szónoklatokkal üdvözölték.

Kossuthnak első dolga volt itt magához hivatni Görgeyt, kivel hosszas tanácskozásokat tartott.

Mit volt mit tennie — öt nevezte ki elvégre is fővezérnek.

Az események éltető lelke, a harczok vezérlő szelleme ezután Görgey lett, ki, mióta dicsvágyának a fővezérség elnyerésével elég tétetett, egészen elemében érezte magát s minden erejét megfeszité, hogy a fényes polczon katonai képességei számára örök nevet vivjon ki.

Az eddigi határozatlan s ingatag intézkedéseknek ezután rögtön végök szakadt. Görgey a régóta kifőzött és mindenki által helyeselt irányban gyorsan és összes hadseregét kifejtve, előre s csak előre akart nyomulni.

A hadsereg már kineveztetése előtt megnyugodott az ő fővezérségében s a rendkivüli férfiut, kinek vezéri lángeszében vakon bizott, s ki rendkivüli jellemével és katonai szigorával tiszteletet és hódolatot ébresztett, reménynyel és lelkesültséggel látta a hadak élére állitva.

Görgey hadteste ezután Gáspár ezredes vezérletére bizatott.

Amint Görgey átvette a fővezérletet, már április másodikán az egyes hadtestek megkezdték a mozdulatokat — s Görgey Klapkával egyetértve ugy határozták, hogy a Pest felé

vezető hatvani nagy uton először is a hetedik hadtest kezdje meg a müködést Gáspár vezérlete alatt.

A hatvani állomást ekkor Schlick tartotta elfoglalva, mig Jellasich Tápió-Bicske körül táborozott, Windischgrätz pedig Gödöllön tartotta főhadiszállását.

Amint Gáspár előrevonult, először is Schlick előhadára bukkant Parrot vezérlete alatt. Hanem csakhamar visszaverte.

Erre Schlick, azt gondolván, hogy tulnyomó erő áll ellenében, szintén visszahuzódott s gyalogságával s a röppentyü lövegekkel ujra állást foglalt a Hatvantól keletre fekvő dombokon.

Gáspár magához vevén Pöltenberg hadosztályát, azonnal utána indult Schlicknek; s nemsokára, midőn Visoczky lengyel hadosztálya az ágyudörgés által csábitva, szintén megérkezett — makacs harcz fejlödött ki Hatvan utczáin.

Schlick vitézeink rohama alatt ingadozni látván harczsorait, visszavonulót fuvatott; de nyomba követték öt honvédeink.

A honvédek egy része szuronynyal küzdött, másik könnyebbnek tartá a puskaagyat, de oly hidegvérrel és bátorsággal, mintha diszmenetre készültek volna.

Schlick ezután nyakraföre rohant a Zagyván keresztül s elrontá maga után a hidat is. Hatvan hamuvá égett.

Görgey nem volt jelen az ütközetnél, de Gáspár vezénylete által teljesen megnyerte mind a fővezér, — mind pedig a csapatok bizalmát.

Kossuth ezen győzelemről következő szavakkal tudósitotta a képviselőházat:

„Gáspár megütközött az ellenséggel Hatvannál és annak elbizakodott vezérét — Schlicket, ki magához hivatta volt embereit ebédre, épen nevenapján, azon biztatással, hogy egyszersmind egy kis „nyul-kergetést“ fognak majd látni, diadalmasan visszaverte s Hatvant elfoglalta, miért is tábornoknak neveztem ki.

Általában a magyar hadsereg lelkesülve van; annak utolsó tagjait is áthatotta az ügy szentsége s én láttam örömmel vérzeni el sokakat, kiknek még dülőfélben is az volt utolsó szavuk: éljen a haza!“

Ezen nap győzelme kétségkivül egy fontos hadászati pontot juttatott kezünkbe.

De nagyobb volt erkölcsi haszna; az uj hadjárat első s ily szerencsés sikere bátorságot, lelkesedést öntött seregeinkbe s a hatvani csata egyik lánczszeme lőn a dicső győzelmek egész hosszu sorának.

Schlick ekként visszaveretvén, Görgey Jellasich ellen inditotta meg hadmüveleteit; s először is Klapka és Damjanich hadtesteit Nagy-Káta felé, onnan pedig Tápió-Bicskére irányozta.

Windischgrätzhez ez alatt folyton a legijesztőbb nemü jelentések érkeztek a magyarok mozdulatait illetőleg. Mindenesetre tudta most Windischgrätz, hogy a nagy országuton jelentékeny haderők állanak vele szemben; de Klapka oldalutjáról még mit sem sejtett.

Midőn Klapka Nagy-Kátára ért, itt hallotta, hogy azon éjjel a bán már Tápió-Bicskén táborozott, hanem már tovább állott.

Klapka tehát rögtön elhatározta előnyomulni Tápió-Bicskére s megtámadni Jellasichot.

Nagy-Káta és Tápió-Bicske közt, melyek körülbelül egy mérföldnyire feküsznek egymástól, terjedelmes mocsárokat képezve folyik a Tapió vize, melyen a Kátához közel fekvő Feketeerdőnél egy hosszu töltéssel ellátott hid vezet keresztül.

Klapka, anélkül, hogy ellenállásra talált volna, előrenyomult egészen a Tápió hidjáig — hol csakhamar véres harcz fejlődött ki.

Amint ugyanis Klapka átinditotta Mesterházy, Divald és Bovics dandárait a hidon, az ellenség előhada Rastich vezérlete alatt észrevevén a magyarokat, amint a homok-

dombokon megjelentek, — csapataival rögtön fegyvert fogatott s hat század banderialis huszárt inditott a magyarok ellen; de ezeket gyorsan visszaverték a magyar huszárok.

Az ellenség ezután a gyalogságot is meginditotta szuronyharczra a magyarok ellen, mire csapataink hátrálni voltak kénytelenek.

Klapka erre hat század császárhuszárt küldött az ellenség gyalogjai ellen.

Ez alkalommal történt az, hogy az osztrák gyalogság csatárjai szuronynyal rohantak a huszároknak s visszaverték öket. Különben a császárhuszárok a magyar hadseregnek egyik leggyöngébb ezredét képezték.

A mieink futása erre föltarthatlan volt. Klapka hiába kisértette meg, hogy csapatait megállásra birja.

Valamennyien Tápió hidjához tolongtak, a hol aztán a gyalogság és lovasság, ágyuk és társzekerek a keskeny töltésen s a még keskenyebb hidon egészen megtorlódtak; sokan a vizen gázoltak keresztül vagy átusztattak; mások ellenben megsüppedvén a mocsáros lápokban, menthetlenül odavesztek. Az ágyukat a nagy zürzavarban lehetetlen volt a hidon keresztül szállitani; kettő a sárba süppedt; öt pedig a partokon maradt. Klapka maga is leszoritattott a hidról s másutt kellett átjáratot keresni a folyón.

Az osztrákok ezután elfoglalták a tápió-bicskei hidat.

Hanem ez még csak az ütközetnek első felvonása volt. A java még csak ezután következett.

Amint ugyanis Damjanich meghallotta Tápió-Bicske felöl az ágyuzást, rögtön fegyverbe szólitotta a Wysoczki hadosztályt, azután meg Leiningen és Kiss Pál dandárait, a hősies vörös sapkásokat, a kilenczedik zászlóaljat s a rettenthetlen Földváry Károly harmadik zászlóalját s sietett a csata szinhelye felé.

Nemsokára Görgey is megérkezett s ellovagolt a tápió-bicskei hid felé.

Görgey azután rögtön parancsot adott, hogy a sereg nyomuljon azonnal előre s foglalja vissza a hidat.

Ugy lett, amint Görgey parancsolta; a harmadik és kilenczedik honvédzászlóaljak hősiességben versenyezve, szuronynyal foglalták el a hidat s a töltésről elpusztitották az ellenséget, melyet üzőbe vevén, egész Szecsőig verték vissza.

E győzelem után, melyet a magyarok elvégre mégis kicsikartak az ellenség kezei közül s mely nyolczszáz veszteségbe került, Kiss Pál ezredes, továbbá Földváry Károly, Leiningen és Czillich, kik a diadalban leginkább kitüntették magukat, a katonai érdemrend harmadik osztályával diszitettek föl.

Jellasich ezek után Isaszegre vonult, melynek erdőkkel boritott hegyes-halmos vidéke sok helyütt csaknem szorosokká keskenyülő szük völgyeivel igen kedvező helyiségnek kinálkozott a védelmi harczra.

Görgey nyomban követte ide is.

Ugy tizenegy óra körül járt az idő, midőn Jellasich megérkezett Isaszegre s állást foglalván a magaslatokon a Rákos jobbpartján — megizente Windischgrätznek, hogy seregével itt fog táborozni s innen várja be a további parancsolatokat.

Azonban már délután két órakor megkezdődött a harcz Klapka és Jellasich serege között.

Klapka ugyanis Isaszegig vonulván, dandárparancsnokainak kiadta azonnal a támadó tervet.

A dandárok előre nyomultak, s Isaszeg előtt Jellasich utóhadának két zászlóalját hirtelen meglepve — visszanyomták Isaszegre.

De utjokat állotta most Jellasich két erős dandára — s rövid harcz után visszavervén hatalmasan az egyik magyar dandárt, egészen zavarba jött a többi dandár is, elannyira, hogy attól lehetett tartani, miszerint rendetlen futássá fajul az egész visszavonulás.

Szerencse, hogy a bán nem igen gondolhatott üldözésre.

Klapkát ez ismételt szerencsétlen kezdet egészen lehangolta.

Damjanich, értesülvén Klapka sorsáról, azonnal sietett segitségére a vörössapkásokkal s ment Jellasich ellen.

Jellasich serege az Isaszeg háta mögött fekvő erdős dombokról iszonyu golyózáporral fogadta Damjanich hadait.

Egy darabig a honvédek is viszonozták a tüzzáport — de csakhamar szuronyhegyre fogták a dolgot s mentek a dombok felé elriasztani onnan a császáriakat.

Hanem ekkor egész váratlanul Schlick hadteste is a harczvonalba lépett.

Damjanich látván, hogy a tulnyomó erő ellen hasztalan lenne minden erőlködés, visszavonult, bosszankodva Klapkára, hogy oly hamar elvonult a harcztérről.

Görgey megjelenése azonban nemsokára más fordulatot adott a dolognak.

Görgey ugyanis, ki a csata folyama alatt épen a kókai temetődombon időzött, beszélgetve Kossuth és Horváth Mihálylyal, — értesülve futár által az ügyek állásáról, azonnal sietett a dolgok szinhelyére.

Amint ide érkezett, Klapka hátráló zászlóaljaival találkozott. Azok azt mondták neki, hogy Klapka saját parancsára történik.

Görgey, találkozván Klapkával, kérdi töle is a visszavonulás okát.

Klapka azt adta okul, hogy seregei már nagyon fáradtak s hogy elfogyott a töltényük.

Görgey erre rendkivüli ingerültségbe jött s hevesen viszonzá Klapkának:

— Ugy látszik, Klapka csapatai csak az elönyomulásra látszanak fáradtaknak; mikor hátrálni és futni kell, nem fáradtak. Ha nincs többé töltényük, hát rohanjanak előre szuronynyal, ahhoz nem kell töltény.

Ma győzni kell a magyaroknak, vagy visszamenni a Tiszán tulra; középut nincs itt!“

Görgey azután Damjanichhoz sietett, akit azonban szintén szerfölött elkeseredve talált Klapka ellen.

Görgey biztatá, hogy Klapka ismét előre fog nyomulni.

De Damjanich fejét rázta.

— Ha — ugymond — egy részeg honvéd panaszkodik, hogy rosszul van, vagy egy másik fölszakitja tölténytartójának tetejét s mutatja, hogy üres — Klapka bizony rögtön meg van győződve, hogy embereinek nincs többé sem ereje, sem tölténye, ismét visszavonul s engem ujra ott hágy a sárban.

De azért, ha berzenkedett is Damjanich, helyt állt ismét; s midőn értésére esett, hogy Aulich is megérkezett már a csatatérre, annyira föllelkesült, hogy rohanni akart rögtön vitéz fiaival. Még Görgeynek kellett tartóztatnia.

Görgey ezután kiosztván rendeleteit, az előbb már csüggeteg Klapkát Isaszeg irányában uj támadásra birta.

Innen Görgey a jobbszárnyra nyargalt át, hol az oroszlán bátorságu Damjanich vörössapkásaival, szemben Schlick tábornokkal, rendületlenül állotta a pusztitó ágyutüzet.

Damjanich a centrumba érvén, az erdő közepe előtt önmaga vette át a vezényletet, s az épen támadó Ottinger ellen Nagy Sándor huszárait parancsolja.

Görgey mint egy hadisten mindenütt elüljárt, a küzdőket lelkesitve, bátoritva a seregeket. Kivont karddal kezében s villogó szemekkel ment elül fehér lován példát mutatva s bátoritva seregét.

Isaszeg lángba borult.

Alkonyat felé már benyomultak a magyar csapatok az égő Isaszegre s kiüzvén onnan Jellasich utóhadát, ostrom alá fogták a magaslatokat is, mire Jellasich sietve vonult tova Gödöllő felé.

Mire az est leszállt, a magyar csapatok táboroztak kigyult örtüzek mellett az isaszegi halmokon.

Ezen csatában — hol a győzelem utóvégre ismét a magyar fegyvereknek jutott — az ellenség mintegy hatszázat, a magyar sereg pedig mintegy nyolczszázat vesztett holtak és sebesültekben, kiket másnap szekereken szállitottak a fővárosba.

— Győztünk — igy irt ezen csatáról másnap Kossuth a honvédelmi bizottmányhoz — győztünk határozottan, és tökéletesen. Görgey fővezér előtt tisztelettel kell meghajolni minden hazafinak, mert nem hiszem, hogy a história példát mutathasson föl, miként egy vezér a fővezérnek nagy kötelességeit s a minden veszélyes pontoni jelenlétét, a rettenthetlen közkatona kötelességeivel nagyobb mértékben teljesithette volna, mint Görgey a tegnapi napon.“

Perczelnek pedig april hetedikéről keltezve azt irja, hogy „Görgey annyi tapintattal, ügyességgel s rettenthetetlen bátorsággal vezényli az egész hadjáratot, hogy látván vezéri bölcseségét és elszántságát, lehetetlen multját nem felednünk s ki nem engesztelödnünk iránta.“

Az ellenség ezek után nagyon is jól belátta, hogy Gödöllön sem lehet tovább maradása s visszahátrált egészen Pest mögé.

A magyarok tehát diadalmaskodtak. A további eseményeket egy másik fejezetben mondjuk el, most azonban visszatérünk elbeszélésünkhöz.

116. fejezet.

A szövetkezés.

Keressük fel Dragon grófnét, ki viharos multja történetét beszélte volt el Tréger Leónak.

Élettörténetének a végére jutott.

Dragon grófné, mint hires tánczosnő elhagyta Nápolyt, több országot és várost utazott be, végre Bécsbe került.

Itt megismerkedett Dragon gróffal, ki őt nőül vette.

A házasság nem volt boldog és a szép grófné csakhamar elvált a nála sokkal idősebb Dragon gróftól.

— Most már tudod élettörténetemet, mondá a szép grófnő, most mondd, akarod-e, hogy nőd legyek?

Tréger Leó felelet helyett megcsókolta a grófnét.

— Oh hát még mindig kételkedsz érzelmeimben? kérdé Leó.

— Nem, viszonzá Dragon grófné. De elmondtam neked multamat, nem hallgattam el belőle semmit, hogy tisztán álljak előtted.

— Egyet elfelejtettél nekem elmondani, mondá Tréger Leó. Mondd, miért üldözte az a rut öreg asszony annyira monsieur Francoist?

— Annak a története rövid. Az a nő valamikor hires szépség volt. Monsieur Francois udvarolt neki, s a nő megszerette őt; de aztán egy sulyos betegségbe esett, melyek elhervasztották arcza rózsáit. Monsieur Francoisnak természetesen nem kellett a hervadt szépség. A többi férfiak is mind elfordultak töle. A nő irtózatos bosszut esküdött a férfiak ellen, s bosszuját Francoisn akarta kitölteni.

— Miért éppen Francoisn?

— Mert Francois rut volt. A nő ugyanis igy gondol-

kozott: A többi férfiaknak talán joguk van engem elhagyni. De Francoisnak, ennek a rut Francoisnak nem lett volna szabad.

— S hogy lett monsieur Francoisból Du Claude báró?

— Midőn én elhagytam Nápolyt, ő Francziaországba ment, hol felajánlotta szolgálatait a franczia királynak. Belépett a hadseregbe s csakhamar ezredes lett, s midőn kilépett a szolgálatból, bárói rangra emelte őt Fülöp Lajos király.

Ekkor halk kopogás hallszott a szoba ajtaján.

— Szabad! hangzott Dragon grófné szava.

A komorna lépett be, kezében levelet tartott.

— Adja ide a levelet! szólt a grófné.

A grófné átvette a levelkét. Gondosan megvizsgálta, aztán igy szólt Tréger Leóhoz:

— Ezt a levelet felbontották!

Tréger Leó felkiáltott.

— Ah sejtem, hogy ki tehette ezt.

— Ki? kérdé izgatottan Dragon grófné.

— Lazáre!

— Lazáre?

— Igen! néhány nap óta a *„fekete kabinet“* hivatalnoka.

Dragon grófné elsápadt.

— Akkor végem van. Levelezéseimet eddig biztosan feljelentette a kormánynak.

— Menekülnünk kell innen!

— Még ma elhagyom Bécset, követni fogsz-e Leó?

— Veled megyek a világ végéig!

— Még csak Du Claude bárót értesitem.

— De hová megyünk?

— Egyenesen Magyarországba.

— Hogyan jutunk át a határon?

— Azon még van idő gondolkozni.

— Olvasd el a levelet. Lássuk, kitől jön.

— Az irást ismerem, a levél küldője Málnássy Margit.

— Ah a szép magyar nő, mondá Tréger Leó s arczát élénk pir futotta át.

Dragon grófné feltörte a levelet.

A levél rövid volt s a következőket tartalmazta:

Kedves grófné!

Jöjjön mielőbb Magyarországba, hogy segitségére lehessen a magyar ügynek. Kossuth Lajos erősen érdeklődik ön iránt. Du Claude báró nem akarna Magyarországba jönni? Kossuth Lajos megbizná öt egy guerilla csapat vezetésével. Válaszát várom.

Debreczen 1849 márczius havában.

Málnássy Margit.

E pillanatban ujra belépett a komorna s Du Claude bárót jelentette be.

Du Claude báró — a hajdani monsieur Francois — belépett.

Anélkül, hogy üdvözölte volna a jelenlevőket, igy szólt:

— Grófné! Nekünk menekülni kell. A kormány kiadta ön ellen az elfogatási parancsot. Az elfogatás esti tiz órára van tervezve. Addig önnek már rég Bécs határán kivül kell lennie. Ne féljen semmitől. Én követni fogom önt.

— És én is, mondá Tréger Leó lelkesülten.

A báró kezet fogott a lelkesült ifjuval.

— Magyarországba fogunk menni, s ott felajánljuk szolgálatainkat Kossuth Lajosnak.

— Épen erről beszéltünk az előbb, mondá a grófné. De olvassa e levelet.

Ezzel átnyujtá a bárónak Málnássy Margit levelét.

— Annál jobb — mondá Du Claude — legalább a magyaroknál nem fogunk semmi nehézségekre találni.

— A czél, melyért küzdeni fogunk — mondá Tréger Leó — az osztrák hatalom megtörése, és Magyarország megmentése.

— Ugy van! mondá a báró.

— De hogyan hagyjuk el a házat? kérdé Dragon grófné.

— Eddig még nincs baj. Ismétlem, az elfogatási parancs csak este tiz órakor lép életbe.

— De a házat valószinüleg őriztetik már, szólt közbe Tréger Leó.

— Feltünés nélkül fogunk távozni. Ugy teszünk, mintha a szinházba mennénk és ezáltal félrevezetjük öket. Aztán a külvárosokba hajtatunk, ott van egy ismerösöm, hol valamennyien átöltözünk, s elhagyjuk Bécset.

— Igen jó! mondá Dragon grófné.

— Tehát tegyenek meg minden elökészületet. Egy-két óra mulva visszatérek. Addig Isten önökkel!

Du Claude báró meghajtotta magát s távozott.

---

117. fejezet.

A komáromi vár tömlöczében.

— Vigyétek a kémet a vár alkapitányához, szólott a katonákhoz Megyváry Gábor.

A katonák közre fogták a szép czigányleányt s néhány utczán keresztülhaladva csakhamar elértek a várkapitányhoz.

Málnássy Margit agyában terv tervet szült, nem birt megállapodásra jutni, melyiket vigye keresztül.

— Helyzetem iszonyu kellemetlenné válhatik, mondá magában. Ha fölfedezem magamat, rögtön szabad vagyok, de akkor Málnássy Bélát furcsa szemmel nézi majd Windischgrätz herczeg, ha meghallja a dolgot. Ha meg nem fedezem fel magamat, agyon lövetnek. Ez a kémek szomoru sorsa.

Margit végre abban állapodott meg, hogy a körülményekhez képest fog cselekedni. Gondolatai csakhamar

más irányba terelődtek, mert a katonák egyszerre csak megálltak.

Elérkeztek a várkapitányhoz. Margit figyelni kezdett.

Egy katona jelenté Megyvárynak, hogy a vár alkapitánya rögtön meg fog jelenni.

— Vezessétek a foglyot addig a terembe, parancsolá Megyváry, s a katonák engedelmeskedtek.

Margitot egy széles, ivboltozatos szobába vezették. Hirtelen ajtó nyilott s azon Megyváryval megjelent a vár alkapitánya.

— Foglyot hoztunk, kezdé Megyváry beszédét, azt hiszem, hogy nem közönséges fogást tettünk.

Margit felpillantott, s összerezzent.

— Menthetetlenül el vagyok veszve, sóhajtá.

A vár alkapitánya is visszahökkent, midőn szemügyre vette a szép czigányleányt.

Margit rögtön felismerte az alkapitányt, Thun századost, ki rövid idő alatt ezredessé lett, s mint ilyen megbizatott a komáromi vár védelmével.

Most ismét együvé kerültek, összehozta őket a sors.

Az olvasó még emlékezni fog, hogy Thun százados, a harcz kitörése előtt gyakran megfordult Málnássy Margit házánál és az osztrák százados mély szerelemmel viseltetett a bájos magyar nő iránt.

Thun alkapitány, jóllehet régen nem látta Margitot, az álöltöny daczára is felismerte őt.

Megyváry előtt azonban nem akarta elárulni magát. Mert ha csakugyan Málnássy Margit e czigány ruhába öltözött leány, miben nem kételkedett, akkor meg kell őt menteni, gondolá magában, daczára annak, hogy Megyváry mint kémet fogatta el a szép leányt. Hogy gondolatát ne is sejtesse Megyváryval, komolyságot szinlelt, homlokát ránczba szedte s hideg, kimért szavakat intézett Margithoz.

— Önt mint kémet hurczolta ide Megyváry hadnagy.

— Tudom! felelé Margit nyugodtan.

Megyváry oly erősen megszoritotta Málnássy Margit karját, hogy fájdalmában feljajdult. K. 59.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— Van-e valami mentsége?

— Nagyon sok van, kezdé Margit beszédét, s iparkodott a czigány asszonyok ismeretes siránkozó hangján beszélni.

— Ne siránkozzék, hanem mondja el mentségeit, viszonzá Thun szigoruan.

— A nagyságos ur, mondá Margit és Megyváryra mutatott, bántalmazott engem, s aztán elfogatott, mert gyöngyöket árultam a várban, s nem akartam lakására kisérni, midőn erre felszólitott.

Thun kérdően s meglepetve nézett Megyváryra, ki egy perczig elfogultan állott, aztán ingerülten felkiáltott.

— Hazudsz, szép czigány leány. Felismertelek, hogy te nem vagy czigány, hanem kém.

Megyváry elhallgatott, s várta szavainak a hatását. Málnássy Margit nyugodt maradt.

— Esküszöm, méltóságos várkapitány ur, mondá elfogulatlan hangon s czigány hangkiejtéssel Málnássy Margit, esküszöm, hogy nem vagyok kém.

— Kém vagy, viszonzá Megyváry, ne tagadd, és ezt mindjárt be is bizonyitom az alkapitány ur előtt.

Margit tagadó kézmozdulatot tett.

— Hogy hivnak hát? kérdé Thun.

— Vandrák Borbála! mondá hirtelen Margit és el volt tökélve, játszani a czigány leány szerepét a mig lehet.

— Hazudsz, kiáltá dühösen Megyváry, neved Málnássy Margit.

Margit elhalványult. Thun palástolni igyekezett izgatottságát.

— Mi járatban vagy tehát Komáromban? kérdé öt tovább Thun ezredes.

— Hogy eladjam gyöngyeimet, drága arabs gyöngyeimet, mondá a czigány leány.

— A hadnagy ur azt állitja, hogy ismer téged s hogy te kém vagy, még pedig magyar kém.

— Oh bizony, méltóságos ur, szólt siránkozó hangon a czigányleány, azt se tudom, mi az kém.

— Miért van hát befestve arczod? kiáltá Megyváry.

— Nincs az befestve vitéz hadnagy ur, viszonzá a czigány leány.

Megyvárynak ugy látszik hirtelen egy ötlete támadt, mert nem folytatta tovább a vádló szerepét. Elhallgatott. Pár perczig csend állott be.

— Lehet, hogy téved hadnagy ur, szólt Thun ezredes szigoruan.

— Nincs épen kizárva, szólt Megyváry halkan s sajátságos arczkifejezéssel pillantott Málnássy Margitra.

— Mindazáltal jó lenne ezredes ur, ha a czigány leányt, mig kilétét határozottan meg nem állapitjuk, fogva tartani méltoztatnék.

Thun bosszusan nézett Megyváryra, de nehogy gyanuba essék, készséggel engedett Megyváry kivánságának.

— Tudsz-e irni? kérdé Thun a czigányleányt.

— Nem, felelt Málnássy Margit.

— Pedig alá kell irnod e jegyző könyvet, mert egy ideig nálunk maradsz fogságban.

Margit látta, hogy kelepczébe került, de azért adta tovább a szerepét. Jajgatásra fogta a dolgot s kezdte kérni az urakat. Persze, hogy mind ez nem használt semmit.

— Ha irni nem tudsz, csinálj hát a jegyzőkönyvre három keresztet.

Thun intett Margitnak, ki látszólag félénken közeledett feléje. Thun tollat adott kezébe, s észrevétlenül egy kis összegöngyölt papirdarabot csusztatott a leány kezébe.

A czigány lány három vastag keresztet rajzolt a papirra s aztán ügyesen elrejté az ezredestől kapott papirost.

— Ő meg akar menteni, rebegé Margit magában, szive ujjongott örömében, de azért komoly, siránkozó arczot vágott.

Thun csengetett. A csengetésre két felfegyverezett katona lépett elé.

— Kisérjétek a foglyot a tömlöczbe, mondá szigoruan a katonáknak.

A czigányleány siránkozva ment a katonák között.

Szük, dohos levegőjü csiga lépcsön haladtak a komáromi vár pinczéjébe, hol a politikai foglyok ez időtájt fogva tartattak.

A katonák átadták a foglyot a porkolábnak, ki szakértően mérte végig a csinos czigányleányt. Ugy látszik, megtetszett annak üde alakja, mert egy türhetőbb czellát jelölt ki számára, hol friss szalma volt a padlóra hintve.

— Viseld jól magad édes leányom, szólt a jószivü porkoláb, majd hozok valami jó enni valót neked. Csak aztán el ne árulj szép galambom.

— Ne féljen, szólt a czigányleány nyugodtan, bár alig várta, hogy egyedül maradjon.

A börtönör végre rázárta a nehéz nagy vas ajtót.

— Hála isten, csakhogy egyedül vagyok, mondá Margit s gyorsan előkereste a kis papirszeletet, mit Thun ezredes adott neki.

Gyorsan széthajtá az összegyürt papirt s aztán egy gyufát gyujtott meg, mi véletlenül volt nála és olvasni kezdett. A levélkében e szavak voltak:

„Rögtön felismertem. Mindent el fogok követni, hogy kellemetlen helyzetéből kiszabaduljon!“

— Mindjárt sejtettem! mondá magában Málnássy Margit.

Megyváry, miután eljátszotta Judás szerepét, elégedetten dörzsölé kezeit, üdvözölte Thun ezredest és távozni készült.

— Tehát holnap ilyen idő tájban jelenjék meg had-

nagy ur — mert az ügyet a várkapitány előtt is kell'tárgyalnunk.

Megyváry meghajtá magát.

— Islen önnel! szólt Thun ezredes.

Az olvasó bizonyára csodálkozva kérdi, hogyan lett Megyváry egyszerre hadnagy. Midőn fogságából szerencsésen kiszabadult, rögtön Bécsnek vette utját. Utközben Komáromba tévedt, hol találkozott Thun ezredessel, kit távolról ismert.

Megyvárynak semmi pénze sem lévén, írt Bécsbe palotája felügyelőjének, hogy küldjön neki pénzt. A pénz hamar megérkezett s tovább akart utazni, midőn Thun — ki gazságairól természetesen semmit sem tudott — rábeszélte, hogy lépjen szolgálatba. Megyváry nehezen bár, de elhatározta, hogy katona lesz.

Thun ennek szerfelett megörült s rögtön kineveztette hadnagynak.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

118. fejezet.

Két mentő egyszerre.

Thun bevégezte a kihallgatást s szobájába sietett.

— Szegény Margit, mily kinos helyzetbe hozott téged Megyváry, pedig ha jól tudom, régi ismerősöd, mondá magában Thun. De ne félj semmit, a véletlen hozzám vezérelt és én megmentelek téged.

Fel s alá járt a szobájában. Azon gondolkozott, miként fogja kiszabadittatni Margitot, kit szive egész vonzalmával szeretett.

— Még az éjjel kell öt megmentenem, mert holnap már késő lesz! A várkapitány hamar szokott végezni s a puszta gyanu is elég neki, hogy a leányt fejbelövesse. Hát még ha Megyváry is ellene bizonyit!

Thun izgatottan járt fel s alá, végre elhagyá szobáját, hogy a szükséges intézkedéseket megtegye. Magához hivatta a börtönört.

— Vezess a börtönbe, mondá szigoru arczczal, megakarom vizsgálni a rabokat.

Lementek a börtönbe. Az ezredes minden czellába benézett, s minden zárt megpróbált, hogy jól van-e becsukva.

— Ez egy uj fogoly, jegyzé meg a porkoláb, épen most hozták le.

Thun helyeslőleg intett fejével, s ugy tett, mintha itt is a zárt vizsgálná és ugyane pillanatban, oly gyorsan mint a villám egy viaszdarabot nyomott a zárra s aztán a viaszdarabot zsebébe rejté.

Thun mindent rendében talált s csakhamar távozott, a lépcsőkön felhaladva Megyváryval találkozott, ki e véletlen találkozásra nem számitván, megijedt s néhány érthetlen szót rebegett.

— Nem értem, szólt Thun szigoruan.

— A szokásos körutra megyek, viszonzá Megyváry zavartan, vizsgálni jöttem, hogy minden rendben van-e.

— Ez egyszer felesleges, szólt Thun, már én megelőztem.

Megyváry bosszuságát elrejtve haladt most felfelé a lépcsőkön Thunnal és a börtönőrrel.

Szerfölött bosszankodott e találkán.

— Majd estefelé, gondolá magában, lesz még elég idő, különben ugy is tudom, hogy e leány annyira kevély és önhitt, hogy inkább meghal, mintsemhogy átadná magát szerelmemnek.

Megyváry visszatért lakásába, s mint a ki helyét nem találja, egész délután fel s alá járkált a szobájában.

— Vesszen el, mondá végre türelmetlen bosszusággal, enyém ugy se akar lenni, legalább nem fogok többé utána epekedni.

Aztán leült iróasztalához s dolgozni akart.

Hirtelen felpattant ülőhelyéről, nem tudott gondolkozni, mindent elhibázott, gondolatai szüntelen a szép czigány leány körül forogtak.

— Hátha mégis, hátha megtörte a pincze büzös levegője s az a tudat, hogy bizton fejbe lövik. Mégis, mégis jó lesz megpróbálni, talán nem fog ellent állani. És ha akaratoskodik továbbra is, mit sem veszitettem. Megpróbálom tehát s ha beleegyezik, megmentem. Esküszöm neked Magitom, szivem bálványa, hogy megmentelek. Megyváry Gábor nem ijed meg saját árnyékától,

Hiszen csak azért árulta el, hogy aztán megmenthesse és hogy Margit hálás legyen megmentője iránt.

— Rajta tehát Megyváry Gábor, szólott önmagához, ne hadd veszni a szép Margitot.

Megyváry szive hangosan dobogott, arra gondolt, hogy ha a lány nem is engedne kérelmeinek, mégis elrabolja, magáévá teszi, megmenti a börtönből, és Margitnak csak az övé kell lennie.

Gyors elhatározással a börtönbe indult, szerencsére nem találta ott a börtönört, hirtelen viaszlenyomatot vett le a börtön ajtajának kulcsától, aztán lesietett a czellákhoz; itt már ismerős volt, tudta, hogy merre vannak az egyes foglyok, az üres czellák s igy csakhamar rátalált Málnássy Margitra.

A czella előtt megállott s miután körültekintett, Margit börtönének zárjáról is viaszlenyomatot készitett. Aztán ismét figyelt. Csend volt. Halkan kopogni kezdett Margit czellájának ajtaján.

Margit odabenn gondolkozott s igy elmerülve gondolataiba, nem hallá a gyenge kopogást.

Megyváry hangosabban kopogott.

Margit felriadt gondolataiból.

— Ki az? kérdé csendesen.

— Megmentőd, hallatszék kivülről. Az éjjel ne aludj,

légy ébren, susogá Megyváry, mert meg foglak menteni a bakótól.

— Számitok önre, mondá halkan Margit.

— Én meg háládra számitok, mondá Megyváry, de kissé hangosabban, s Margit felismeré hangját.

— Ah vagy ugy, ön az Megyváry ur, távozzék rögtön innét, mert zajt ütök s elárulom szándékát. Ön által, folytatá Margit, még megmentve sem akarok lenni.

Megyváry erösen ajkába harapott, hogy majdnem vérzeni kezdett.

— Jól van tehát, vesszen el itt nyomorultan e büzös falak között.

— Jól van, szólt ki Margit, elveszek e büzös falak között, hova az ön kegyetlen árulása juttatott. Ez bosszum. De azért az ön szolgálatát még ebben az esetben sem fogom elfogadni soha. Ön nyomorult!

— Margit, oh Margit, nyöszörgé odakünn Megyváry, kiben óriási módon felébredt Margit iránti határtalan szerelme. Margit ön velem szemben igazságtalan, még jóindulatomat is visszautasitja. Nem fogja ön ezt megbánni?

— Nem, soha, mondá egész hangosan Margit.

— Margit, szólt Megyváry, hibámat akarom jóvá tenni, az éjjel megakarom önt menteni, álkulcscsal kinyitom börtönét s ön menekülni fog, érti, lemondok a háláról, nem kivánok érte semmit, csak meneküljön.

— Nem hiszek önnek, szólt Margit.

Megyváry, miután látta, hogy Málnássy Margittal igy nem bir végezni semmit, cselhez fordult s a sziv hangján szólott s lemondást szinlelt.

— Esküszöm neked Margit, hogy miután megmentettelek a börtönből, nem foglak bántani. Megmutatom az utat, hogyan menekülhetsz még az éjjel Komárom várából.

— Nem bánom! mondá Margit, ki megunta Megy-

váry beszédét, majd meglátom, hogy mennyire ébredt fel önben a jobb érzés!

— Nem kívánok töled semmit, ismétlé szavait az ámító Megyváry s szemei örömmel forogtak üregeikben. Ha kilátnál, folytatá tovább beszédét Megyváry, láthatnád e viaszkot, melyet azért hoztam magamnak, hogy a czellához kulcsot készithessek s te megszökhess.

— Jól van, Megyváry ur, ha ön ma megment, ez által jóvá teszi ellenem elkövetett minden bünét! Én megbocsátok a bünösöknek, mihelyt javulást veszek észre náluk, majd meglátom tehát, mennyire hihetek önnek.

— Isten veled Margit, susogá Megyváry, tehát ne feledd, hogy még az éjjel megmentésedre jövök. Ne aludj, várj!

Megyváry be se várta Margit feleletét, gyorsan rohant kifelé. Szerencsésen lakosztályába érkezett. Ráspolyt keresett, de nem talált sehol. Bement a lomtárba, ott csakhamar lelt kulcsokat s ráspolyt.

— Megvan, kiáltá örömmel, s most lássunk hozzá a munkához.

Egy, a viaszlenyomathoz hasonló kulcsot választott ki magának, s elkezdé azt a szükséghez képest ráspolyozni.

Két órai munka után sikerült Megyvárynak a börtönhöz és a czella ajtajához álkulcsot készitени.

— Meg vagy mentve Margit! — kiáltá örömmel.

Most egy perczig azon gondolkozott, hogy ne legyen-e nagylelkü, s bocsássa Margitot a megmentés után szabadon.

A gonosz embernek hizelgett Margit bizalma.

— De miért? szólt aztán magához, miért keressem én azt a távol utat? miért keressem bizalmát? A bizalom segélyével Megyváry Gábor nem szerzi meg Málnássy Margit szerelmét az életben soha.

Mig igy töprenkedék, lassanként beállott az est.

Megyváry mozdulatlanul ült pamlagján, s elmerült

ama kéjes gondolatokba, a melyeket nem sokára megvalósitani szándékozott.

— Most nem kerülsz ki körmeim közül, tépelődék Megyváry, s reszketett egész testében a kéjtől. Még egy félóra, s mentve lész, szép Margit!

Az idő csakhamar elérkezett s Megyváry gondosan bezárta lakását s indult a vár börtöne felé.

A komáromi nagy templom toronyórája éppen félegyet ütött. Odakünn minden csendes volt. Megyváry egész bátorsággal ment a várbörtön ajtajához, zajtalanul tevé a zárba az álkulcsot, megforgatta kétszer, s az ajtó felpattant.

— Pompás, mormogá magában Megyváry, ezt jól elkészitettem, csak még most a másik kulcs is ilyen jó legyen.

Nesztelenül haladt a magán czellák között, mig Margit czellájához érkezett.

Ide elérkezve, csendesen kopogott.

— Fenn vagy-e Margit? susogá Megyváry, eljöttem, hogy beváltsam szavamat.

Erre előhuzta zsebéből a kulcsot, s kezdé a zárba illeszteni.

E perczben neszt hallott, gyorsan kihuzta a kulcsot a zárból, s figyelt.

Elment egész a lépcsőkig, feltekintett a börtönajtóra, nem tapasztalt semmi neszt

— Valószinüleg a szél mozgatta meg kissé az ajtót, gondolá s sietett vissza Margithoz.

Pedig ha jobban figyelt volna, hallhatta volna miként nyilik s mint csukódik ismét be a börtönajtó.

A mint tudjuk a levélkéből, Thun ezredes is megigérte Margitnak, hogy megmenti.

Ö is a délutánt arra használta fel, hogy álkulcsokat készitsen Margit börtönéhez. Majdnem egy időben készült

el a két kulcs, de ő valamivel később ment Margit megmentésére mint Megyváry, s ez szerencséje volt.

Bámulva vette észre, hogy a börtön ajtaja nyitva van, rögtön rosszat sejtett, gondolkozott, hogy le menjen-e a börtönbe.

— Hisz elvégre is, gondolá, nekem, mint a vár alkapitányának jogom van erre, s bármely perczben megvizsgálhatom a börtönt.

Igy gondolkozva lábujjhegyen haladt le a lépcsőkön és éppen akkor ért le, midőn Megyváry másodszor illeszté a czella ajtajába a kulcsot.

Megyvárynál tolvajlámpa is volt, s igy történt, hogy Thun rögtön felismerte őt.

Azonnal elkészité magában a tervet.

— Nyisd fel magadnak a börtön ajtaját gazember, gondolá, s szabaditsd meg helyettem Málnássy Margitot. De nagylelküségednek ez egyszer keserü gyümölcse lesz.

A kulcs nem épen jól illett a zárba, de hosszas erőlködés után, nagy nehezen sikerült Megyvárynak a czella ajtaját megnyitni.

— Gyorsan! szólt Margithoz Megyváry, s a leány felugrott börtönében, jöjjön, siessünk, de csendesen, s kézen ragadta Margitot, ki nem akarta követni őt, de Megyváry oly erősen fogta meg, hogy a szép leány felsziszszent.

Megyváry a tolvaj lámpával világitott előre.

Thun csakhamar átlátta a gaz Megyváry egész mai szereplését, s most már kitalálta azt is, hogy mért záratta el Margitot.

— Előbb elzáratta s aztán megmenti, hogy a makacskodó leány szivét hálára kötelezze s a mitől a leány azelőtt tartózkodott, most minden gondolkozás nélkül teljesitse.

Thun körülbelül kitalálta Megyváry tettének okát,

csak azt nem tudta, hogy Megyváry szerelmével már rég üldözi Margitot.

Most a lépcsőhöz értek mindketten.

— Engedjen vissza czellámba, mondá Margit. Én nem akarok megmenekülni ön által!

— Megállj gazember, kiáltá ekkor Thun, s torkon ragadta Megyváryt, s oly szorosan füzte ujjait annak nyaka közé, hogy Megyváry először erőtlenül bocsájtá szabadon Margit karját, s aztán halott halványon érezte erejét fogyni, térdei inogni kezdtek, s a megfullás környékezte.

Thun ezredes talán kissé keményebben találta izmos kezeit a gazember nyaka körül tenni, mint sem szándékolta volna, mert a gazember lehet, hogy a félelem s az ijedtség közbejátszása mellett leroskadt.

Thun egy perczig komoran nézte őt, szemébe világitott a gaz Megyvárynak, s csakhamar meggyőződött róla, hogy csak elájult.

— Gyorsan kisasszony, használjuk fel a kedvező alkalmat, meneküljön.

Ezzel Thun lehajolt, eloltotta a tolvajlámpát s Megyváryval mit sem törödve, engedte öt a lépcsök aljában heverni.

— Köszönöm, rebegé Margit.

— Még ne köszönje édes Margit, mert a várból is ki kell jutnia, s akkor mondhatja magáról, hogy megmenekült, a hová e gazember juttatta. Hadd kerüljön most ő oda, a hova önt helyezte be egy napra. Keservesen fog lakolni.

Margit áhitattal hallgatta megmentőjét.

A várkapuhoz értek.

— A kapuk zárvák, mondá Thun, önnek legfeljebb csak holnap lehet Komáromból kijutnia, addig is fogadja el lakásomat, honnét a kora reggeli órákban menekülhet.

— Nem tudok elég hálás lenni ezredes ur, mondá Margit pirulva.

— Pedig tulajdonképen nem nekem tartozik hálával.

— Ki másnak tehát?

— Megyvárynak, válaszolt mosolyogva Thun.

E közben beértek Thun lakásába, s Margit számára egy szobát jelölt ki az ezredes.

Azután egy öltözék férfi ruhát vitt be szobájába.

— Itt van, ugymond Thun, vegye magára ez öltözéket, mert ha sajátjában marad, könnyen árulómmá válhatnék.

Azután minden további kérdés nélkül jó éjt kivánt s elhagyta Margit szobáját.

---

119. fejezet

A halált-hozó rózsa.

Dragon grófné, Tréger Leó és Du Claude báró szerencsésen elhagyták Bécs városát.

Észrevétlenül a külvárosba mentek, ott két bérkocsit fogadtak és a határra hajtattak.

Midön átlépték Magyarország határát, könnyebbülten sóhajtottak fel.

— Itt már nem fenyeget bennünket semmi veszély, mondá Tréger Leó.

— Megmenekülésünket ugy látszik senki sem vette észre, mondá Dragon grófné.

— Senki! felelé tompán Tréger Leó.

Pedig csalódtak.

Egy férfiu észrevétlenül nyomról nyomra kisérte az ő léptekeit.

Ki lehetett e rejtélyes férfiu? A fekete kabinet uj hivatalnoka, Lazáre.

Lazáre szolgálataival teljesen megnyerte a bécsi kor-

mány tetszését. Szolgálatai fejében nemességre emelték, s a fekete kabinet hivatalnokává nevezték ki.

Lazáre hagyta Dragon grófnét, Tréger Leót s a bárót menekülni.

— Hadd menjenek, suttogá magában, hadd menjenek. Azért szép grófné az én bosszumat nem kerülöd el. Szerettelek egykor téged, szerettelek szivem egész hevével, s te mindig hidegen visszautasitottál. De most ütni fog a számadás órája. Oh milyen balgatag voltam is én egykor. Elhagytam magamat vakittatni általad, vakon hittem szavaidnak, pillantásaidnak! Elhagytam magamat ragadtatni kecses, üde termeted által, melyek érzékeimet elkábiták, s nem is sejtettem, hogy angyalarczod alatt a legrutabb álnokság lappang, nem tudtam, hogy egy kigyó viseli a grófi koronát. De most kiirtom lelkemből emléked, elfeledlek végkép és csak bosszumnak élek!

Lazáre hátra dőlt kocsijában, melylyel a menekülő Dragon grófnét és társait kisérte és keserüen felsóhajtott.

A tájat szép esthajnal boritotta. Lazáre lelkében csöndes ködkép gyanánt megelevenült multja, viharos multja.

Látta magát, mint kis gyermeket, midőn a Nápoly melletti kis faluban Ottiliával játszadozott.

Oh már akkor szerette azt a szép kis leányt.

Aztán látta magát bolyongásai közben, mig végre Bécsbe jutott, hol sikerült befolyásosabb állásra jutni, ügyvéd lett, megnyerte Windischgrätz herczeg kegyét.

Most pedig nagy ur.

A szép grófné karjaiba vethetné magát, de nem teszi. Dragon grófné megveti öt, Dragon grófné gyülöli öt.

Nos hát gyülölni fogja ő is. Bosszut fog állani rajta, sötét bosszut.

*. *
*

Dragon grófné s társainak kocsija ezalatt vigan haladt tova.

Egyik nagyobb magyar faluban meg kellett állapodniok.

Annyira körül volt véve ugyanis a falu ellenséges csapatokkal, hogy tovább jutni lehetetlen volt.

Nem volt más hátra, mint a faluban maradni.

Szerencséjükre a faluban tartózkodott Zimielsky Erna herczegnő, kinek itt egy kisebb kastélya volt.

A herczegnő, mihelyt megtudta, hogy Dragon grófnő Nagy-Poroszlón van, — ez volt a falu neve — rögtön meghivta kastélyába, mit a menekülők szivesen elfogadtak.

A herczegnő egyetlen leánya, Zelma is a kastélyban tartózkodott.

Zelma mint tudjuk, részt vett több ütközetben Zelmay név alatt, már tiszti rangra emelkedett, de a fáradságos életmód annyira elgyöngitette a szép, de gyenge testalkatu herczegnőt, hogy kénytelen volt egy időre visszavonulni a harczok mezejéről.

Dragon grófné és társai a legszivélyesebben fogadtattak a kastélyban.

Igy telt el több nap, de a Debreczenbe menetelről szó sem lehetett.

Az ellenségen keresztül, mely az egész környéket megszállva tartotta, áthatolni lehetetlen volt.

Egyik napon Dragon grófné és a szép Zelma herczegnő Tréger Leó és a báró társaságában szórakozásból kilovagoltak, s csak Erna herczegnő maradt otthon, ki még most is szép, királyi megjelenésü alak volt, mint mikor még az orosz udvarban a legnagyobb pompa és fény vette körül.

Egy pamlagon ült, s elgondolkozott a magyar haza sorsáról és saját küzdelmes, bánattal teli élete fölött.

Hirtelen kopogás hangzott.

Erna herczegnő megrezzent.

Ki riasztá őt fel álmodozásaiból?

Komornyikja volt, ki neki egy szerzetest jelentett be.

— Valószinüleg kolduló barát lesz, adj neki pénzt, hadd menjen utjára, mondá Erna herczegnő.

— Nem akar alamizsnát elfogadni, hanem kihallgatást kér, mert a herczegnővel, ugymond, beszéde van, felelé a komornyik, az ősz Puskin.

— Mit akar tőlem a szerzetes?

— Azt mondja, hogy Debreczenből jön, egyenesen Kossuth Lajostól.

— Hát Kossuth már visszatért Debreczenbe? Hiszen ha jól tudom, a tiszafüredi táborban volt legutoljára.

— Én csak szavait ismétlem, mondá az öreg Puskin.

— Vezesd hát be Puskin, beszélni akarok a szerzetessel.

Amint a szolga eltávozott, a herczegnő ámulva kérdé önmagától.

— Csodálatos, hogy Kossuth Lajos egy szerzetest bizott meg üzenetével. Egészen izgatott vagyok, vajjon miféle hirt hozhat ez a barát.

Puskin néhány pillanat mulva visszatért, hogy kivilágitsa a termet, mert az idő már estére járt.

Háta megett egy magas, szerzetes öltönybe burkolt alak lépett be.

Fejét nagy kalap fedte, melyet még a szobában sem vett le, s mely oly mélyen volt arczába huzva, hogy Erna herczegnő, minden igyekezete mellett sem volt képes a szerzetes arczvonásait kivenni.

A szerzetes várakozott, mig Puskin távozott.

Bizonytalan világosság tölté be a tágas termet, s a nyitott erkélyről édes virágillat árasztotta el a termet.

A herczegnő ajkán komor kifejezés ült.

Csodálkozva szemlélte a szerzetest, ki kezében egy kis, ékes kivitelü szekrényt tartott.

— Bocsánat, herczegnő, szólt komoly hangon, ön az a Zimielsky Erna herczegnő, kinek kastélyában Dragon grófné tartózkodik?

— Az vagyok tisztelendő ur, s ha szabad kérdenem, mi hozta önt ide hozzám?

— Egy megbizást Kossuthtól és pedig szerfelett titokszerü.

— És mi legyen az a megbizás, melyet Kossuth Lajos küldött?

— A kormányzó ur e szekrényt adta át nekem, azon megbizással, hogy azt Dragon grófnénak sértetlenül és felbontatlanul átadjam.

— Akkor várnia kell, mert Dragon grófné kilovagolt.

— Tehát nincs itthon?

— Nincs.

— Akkor önt kell kérnem herczegnő, hogy e szekrényt Dragon grófné kezeihez juttassa.

— Megbizik bennem?

— Teljesen. Hiszen ön a magyar ügy egyik leglelkesebb és legtiszteletreméltóbb asszonya.

— Ha megbizik bennem, akkor szivesen. De mondja meg, hogy ki ön?

— Engedje herczegnő, hogy ezt elhallgathassam. Elégedjék meg azzal, hogy feltaláltam önt, és a szekrényt önnek átadhattam, vegye át, s ha Dragon grófné hazajön, adja át neki. Istenért el ne veszitse, és semmi szin alatt ne bizza más kezekre. Ne bontsa fel. Arany kulcsa itt van e boritékban, melybe Kossuth maga tette a kulcsot, midőn a szekrényt nekem átadá.

— Ne féljen semmit, a szekrény sértetlenül nálam marad, s nincs az a hatalom, mely tőlem elrabolná.

A szerzetes leskelődő szemmel átnyujtá a szekrényt, az arany kulcsot rejtő boritékot, aztán magát mélyen meg-

hajtva, ismeretlenül és titokteljesen a mint jött, hirtelen eltünt.

A szerzetes elhagyta a kastélyt, de az esti homályban, mely őt elfedé, az országuton megállt s visszatekintett a herczegi kastélyra.

Kalapját hátratolta fején, s a reá eső holdvilágnál Lazáre vonásai valának felismerhetők.

Mert ő volt, ki a szekrényt a herczegnőnek átadta.

Sötét szemei villámokat szórtak, bosszuja gyors megvalósulásának gondolatánál.

A bosszu édes érzetének diadal mámorával emelé fel kezeit.

— Csak add át a szekrényt, büszke herczegnő, légy te bosszum eszköze. Add csak át Dragon grófnénak a küldeményt. Lazáre, az elhagyott Lazáre legalább meg lesz bosszulva.

Borzasztó volt a látvány, melyet Lazáre magas alakja, mint az éj homályából kiemelkedő sátán, nyujtott.

Lazáre a halált magában rejtő hálót ügyesen vetette ki.

* * *

Erna herczegnő egyedül maradván, figyelmesen vizsgálni kezdte a szekrényt.

Gondosan megnézte a zárt, megtapogatta ujjaival, midőn sajátságos módon a zár felpattant, s a szekrény kinyilt.

A szekrényben felül zöld, nedves levelek voltak.

Erna herczegnő ajkáról a meglepetés kiáltása lebbent el.

A zöld levelek alól egy szép biborszinü rózsa mosolygott feléje.

A rózsa oly üde volt s friss, mintha csak az előbb szedték volna.

Illata pedig az egész termet betölté.

— Ah, ezt nem Kossuth Lajos küldte, kiáltott fel a

herczegnő, ezzel Dragon grófné valami udvarlója akarja kifejezni iránta hódolatát. Az udvarló, ugy látszik, titokban akar maradni, hogy annál érdekesebbé váljék a grófné előtt.

Erna herczegnő mosolyogva szemlélé a rózsát. A zöld leveleket félre tolva, kiemelte a szekrényből.

— Ah mily felséges rózsa ez, mondá a herczegnő magában, mily nagyszerü az illata, alig tudok ez illattól megválni.

A herczegnő szavai mindig töredezettebbek lettek.

Szivét sajátságos szorongó érzés fogta el.

A rózsa kellemes illatát sziva, nem vette észre, hogy ez mint fosztja meg lassanként eszméletétől.

Csak nehány pillanat és Lazáre czélt ér.

Erna herczegnő mosolygott, s mosolya közben erőtlenül a beszitt méregtől, összeesett.

Ajkain ekkor fájdalmas sikoltás tört ki.

Segélyért kiáltott.

Szivét kinos görcs huzta össze.

Fuldoklott.

Aztán vége lett szenvedéseinek. Egy mély sóhajtás lebbent még el finom metszésü ajkain, aztán elszenderült örökre.

Halálos csönd töltė be a termet.

Erna herczegnő ott hevert a földön, mellette a kezéből kiesett rózsa.

A herczegnő megszünt élni.

Szemei örök álomra zárultak, a vér megszünt keringeni ereiben, az életben oly sokat szenvedett szive megszünt verni.

A Dragon grófné számára küldött megmérgezett rózsa eltévesztette áldozatját.

A herczegnő esett Lazáre bosszuszomjának áldozatul.

A hold ezüstös sugara besütött az ablakon a terembe, hol egy ártatlan áldozat feküdt mereven, hidegen.

120. fejezet.

A halott.

Dragon grófné és Zelma herczegnö csak késö este tértek vissza lovaglásukból.

Tréger Leó és a báró társaságában oly jól elmulattak, hogy észre sem látszottak venni, hogy az idö estére fordult.

Midön visszafelé irányitották lovaikat, a nap már leáldozott, s mire valamennyien a kastélyba értek, öreg este lett.

A kastély bejáratánál az ösz Puskin fogadta öket.

— Egy szerzetes volt itt, méltóságos grófné — szólt a komornyik Dragon grófnéhoz fordulva, egy izenetet és egy kis szekrényt hozott Kossuthtól.

— Hol a szekrény? kérdé a grófné.

— A szerzetes a herczegnönek adta át.

— Honnan tudod ezt te?

— Én jelentettem be a herczegnönek. A szerzetes azt mondta, hogy a grófnét keresi, s midön mondám, hogy ön nincs itthon, kért, hogy jelentsem be a herczegnönek, mert neki fogja átadni a küldeményt és az izenetet.

— Akkor hát siessünk a herczegnöhez, mondá Tréger Leó.

Valamennyien a nagy terem felé siettek, a hol a herczegnö szokott tartózkodni.

Mekkora volt megdöbbenésük, midön Erna herczegnöt a földön heverve találták élettelenül.

Zelma herczegnö megtörve roskadt össze, reá vetette magát anyja holttestére, s forró könnyeivel áztatá annak halálsápadt, hideg arczulatát.

Nevén szólitotta, elöbb halkan, majd ismét hangosabban s végre oly kétségbeesetten, hogy azt hitte volna

az ember, hogy e hangnak a halottat is fel kell támasztania.

Aztán átölelte anyja hulláját, oly erősen, mintha ő maga is megakarna vele válni az élettől.

Dragon grófné az élettelenül fekvő herczegnő s a megtört szivü leány láttára térdeire omlott és imádkozott.

Du Claude báró nem vesztette el lélekjelenlétét, s az iszonyu váratlan csapás indokait kezdé nyomozni.

Tréger Leó pedig mélyen meghatva lesujtottan állott az elősietö szolgák által tartott fáklyák kisérteties világa mellett.

Du Claude báró az asztalon megtalálta a nyitott szekrényt, s a hulla mellett a földön, a félig elhervadt, leveleit vesztett virágot, mely, miután megtette hatását, elfonnyadt és elhervadt.

A gyors halál okát azonban még senki sem sejtette.

Csak hosszas kutatás után, miután a hirtelen elősietett herczegi család orvosa mérgezés következményének véleményezte a gyászos eseményt, habár a holttest semmi mérgezési tüneteket nem mutatott, jöttek azon gondolatra, hogy a gyilkolási merénylet eszköze a rózsát rejtő szekrény volt.

Mély gyász borult a nagy-poroszlói herczegi kastélyra.

A falubeliek meghallván a herczegnőnek — ki nekik jóltevőjük volt — gyászos és hirtelen elhunytát, csoportosan jöttek a halottas ház elé.

Virágot hintettek a kastély nagy termében a diszes ravatalon fekvő kedves halottra, ki körül éjjel nappal számos gyertya égett és Dragon grófné a báróval és Tréger Leóval fölváltva virasztottak.

Az éj beálltával, midőn senki sem vala a teremben, Du Claude báró egyedül letérdelt a ravatalnál.

Félre lebbenté az örökre elszenderült herczegnő sze-

meiről a fátyolt, szemei soká csüngtek a herczegnő szép s még a halál által sem eltorzitott nemes vonásain.

De mintha — a bárónak legalább ugy tetszett — a herczegnő arczvonásain mély fájdalom kifejezés lehellete is ült volna, mintegy néma bosszura hiva föl a bus szemlélőt.

Du Claude báró a hideg, élettelen kezet ajkaihoz szoritá, miközben egy szent esküt rebegett.

— Esküszöm az égre, itt, e holttetem mellett esküszöm, hogy megbosszulom ártatlan halálodat. Oh mert jól tudom én, jól látom én, hogy a halálthozó rózsa nem neked volt szánva, hanem a sokat szenvedett Dragon grófnénak!

A temetés napja előtti éjen Zelma herczegnő virasztott.

Senki sem merte őt lebeszélni e szándékáról, hisz mindenki tudta, hogy legkedvesebbjét vesztette el a fiatal herczegnő.

A leány, kinek anyja már csak egy éjjel volt közelében — az utolsó órákat szerette volna anyja közelében tölteni, s hő fohászban és ima között keresni sebzett keblére vigaszt.

Du Claude báró és Dragon grófné egyedül hagyták a fiatal leánykát anyjával, kitől örökre meg kellett válnia.

Sötét rózsakoszoru ékité az elhunyt herczegnő sötét hajzatát és illatos virágok fedték a koporsót.

Arcza nem változott, mintha csak csöndes boldog álmot aludnék.

Zelma a ravatal mellett térdelt, karjai átölelve tarták anyját, könnyben uszó szemeit nem tudta levenni a halott nemes arczáról.

Majd oda szoritá reszkető ajkait anyja arczára.

Szinte megborzadt, oly hideg volt az.

— Oh most már örökre el kell válnunk, suttogá kétségbeesetten. Egyszer már elváltam töled, oh de akkor nem örökre, akkor visszatérhettem ujra karjaid közé, hon-

nét atyám, Zimielsky Fedor herczeg örökre el akart választani. Oh mennyi szenvedésen is mentem én keresztül, és mennyit is szenvedtél te is szeretett anyám! Soha sem mosolygott felénk az élet boldogsága, soha sem éreztük az ég boldogságát. Most, talán most, oly sok gond és gyötrelmes idő után, midőn talán elérhettem volna a csöndes boldogságot, most reménytelenül térdelek itt koporsód előtt oh anyám!

Zelma herczegnő kezei közé rejtette szép, könnytől ázott arczát, s anyja holttestére vetette magát.

Észre sem vette, hogy az erkélyről a terembe nyiló ajtó küszöbén egy férfi jelent meg.

Du Claude báró volt, ki az anyja előtt térdelő nőt megpillantva, ez óra szentségét nem akará zavarni, levette kalapját s imára kulcsolt kezekkel szótlan nézte a fiatal herczegnőt.

Du Claude tudta méltányolni, talán valamennyiök között legjobban, a fiatal leány fájdalmát.

Hiszen ő annyit szenvedett életében, melyek nagy részét az olvasó is tudja Dragon grófné elbeszéléséből.

Zelma herczegnő végre felegyenesedett, letörlé szemeiről s arczáról a könnyeket, s tekintete Du Claude báróra esett.

— Ah ön az báró ur, szólt Zelma herczegnő.

— Engedje meg herczegnő, hogy egy pillanatig ön mellett térdelve, én is imádkozzam, mondá a báró.

Megható jelenet következett.

A báró Zelma herczegnővel együtt letérdelt, s halk imát rebegtek ajkait.

Aztán felkelt s megragadá Zelma herczegnő kezeit.

— Jöjjön menjünk innen, egy perczre legalább! Ön egészen elcsigázza magát.

A herczegnő engedett a báró gyöngéd hivásának, s eltávozott a teremből.

A báró lakosztályába vezette, aztán Dragon grófnét kereste fel.

— Tudja-e grófnő? kezdé beszédét a báró — tudja-e, hogy kinek volt szánva a rózsa?

— Tudom! felelé a grófnő tompán. Nekem!

— S tudja, hogy ki küldte a rózsát?

— Nem tudom, csak sejtem.

— Ki az?

— Lazáre.

— Igen Lazáre, mondá a báró — más nem tehette, más ellensége nincs önnek. De legyen nyugodt grófné, én megesküdtem, hogy szörnyü bosszut fogok állani. Megesküdtem az elhalt herczegnő koporsója előtt és eskümet meg fogom tartani.

— De nincsenek bizonyitékaink.

— Majd szerzek én!

— De honnan tudta Lazáre, hogy mi itt vagyunk?

— Azt hiszem, a gazember titkon követett minket.

— Hisz akkor talán még itt is van.

— Azt hiszem, hogy az osztrák kormány csak látszólag engedett minket szökni, hü szolgája Lazáre mindenütt nyomunkban van.

— Borzasztó!

— Aztán, hogy is tudhatta volna Kossuth, hogy mi itt vagyunk? Az egész dolgot csak Lazáre eszelte ki. Meg akarta magát bosszulni szép grófné, mert ön nem viszonozta szerelmét.

— Árulókat, gazembereket nem fogok soha sem szeretni.

— Igaza van grófné, kiáltá a báró. Most csak egy gondolatunk legyen mindkettőnknek, megbosszulni Lazáret.

* * *

Másnap a herczegnőt eltemették. A temetés után valamennyien elhatározták, Zelma herczegnő is, hogy elhagyják a kastélyt és bármily veszélyek között felkeresik Kossuth Lajost, mert itt már nem érezték biztonságban magukat.

---

121. fejezet.

Thun ezredes szerelme.

Thun ezredes lelkében iszonyu harczot vivott a kötelességérzet, a haza iránti hüség és mély szerelme Margit iránt, midön megmentette a bájos magyar nőt, kiről bizonyosan tudta, hogy kém, hogy az osztrák sereg árulója.

Ha másról van szó s nem Margitról, Thun tudta volna kötelességét. Gondolkozás nélkül főbe löveti, a háborus idők szokása szerint. De midön Málnássy Margitról volt szó, Margitról, kit szive egész vonzalmával szeretett, Thun nem birt ellentállani, s felejtett mindent.

Thun, mint tudjuk, még azon éjjel átvitte a férfi öltönyt Margit szobájába, hogy abban a szép nő a várból elmenekülhessen, aztán gyorsan elhagyá Margit szobáját.

Két óriási szenvedély dult lelkében, a hüség császárjához és szerelme Margit iránt. Pedig e kettő nem fért meg egymás mellett.

Majdnem támolyogva ment ki Margit szobájából, gyorsan magára huzta lakosztályának ajtaját, s belülről elzárta. A kulcsot kivette s messzire eldobta magától, ugy, hogy az a harmadik vagy negyedik szobába esett.

Azután fejét tenyerébe hajtá, ugy ült a pamlagon soká, soká.

Lelkében elvonult egész élete folyása s Margit iránti határtalan szerencsétlen szerelme, mely annál inkább fokozódott, minél régebben nem látta a szép nőt.

— Atyám, atyám, ki az az idegen férfi? kérdé a leány lázasan.

K. 60.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Thun visszapillantott életpályájára, nem talált azon egy fekete pontot sem, mi ellenkezett volna a becsülettel vagy a császár iránti hüséggel. Csak egyszer, egyszer mentette meg Málnássy Bélát, s most ujra erőt vett rajta a gyengébb érzelem.

— Hiába, mondá felsóhajtva, mindig kevésbbé tudunk uralkodni érzelmeinken.

Már a nap is kisütött s Thun ezredes még mindig ugy ült székén.

Multján és jövőjén gondolkozott.

* * *

De nézzük Málnássy Margitot, a szép czigányleányt. Hol van? Eltünt. Nincs seholsem a szobában, a melyben öt Thunnal utolszor láttuk. Helyette egy csinos fiatal ember ül a széken.

Hogy jutott e fiatal ember Thun ezredes szobájába? Mi már sejtjük, hogy a fiatal férfi senki más, mint Málnássy Margit, kire szerfölött jól illett a férfi ruha is.

Málnássy Margit valamin gondolkozni látszott. Izgatottan járt fel és alá a szobában, majd leült, majd meg ismét felállt.

Végre tollat s papirt vett elő az iróasztalról s levelet irt. A levél következőleg hangzott:

Kedves Thun!

Az élet a különféle törekvések, czélok küzdtere. Mi ketten különböző czélokért küzdünk. Ön osztrák, én magyar vagyok. Ezuttal nem akarom fejtegetni, hogy melyik nemzet küzd nemesebb czélokért, s melyiknek küzdelme jogos és igazságos. Ezt eldönteni az van hivatva, a ki a népek sorsa fölött őrködik.

Ön nagylelküleg bánt velem, nagylelküleg hazája ellenségével, pedig tudta, hogy bünös vagyok, bünös, ki árulója akar lenni az osztrák seregnek.

Jól tudom, hogy önnek e tette a császár iránti hüséggel ellenkezik, tudom — mert ismerem önt — hogy e tette soká fogja megállapodott, szigoru jellemét bántani, de e kisértések között gondoljon saját vérző ügyünkre s gondoljon arra, hogy ön talán egy felsőbb hatalom eszköze gyanánt szolgált, s gondolja meg, hogy megmentésem által ön csak az igazságnak tett eleget.

Málnássy Margit.

A lámpa fénye lassankint homályosodni kezdett. A hajnal derengett s a lámpa fényével együttesen világitották meg a szobát, melynek ablakain nem volt függöny.

Margit lepecsételte a levelet s rá irta a czimet. Aztán körülnézett s távozni készült, a midőn az iróasztalon valami rajzot vett észre. Önkénytelenül a rajz felé közeledett s megnézte, hirtelen felsikoltott, a rajz fölé a következő három szó volt irva:

„Komárom várának tervrajza".

— Ah tehát mégis elérem czélomat; a miért voltaképen idejöttem, azt most megtaláltam, suttogá magában. Már ugy is azon aggódtam, hogy daczára kalandjaimnak, nem vihetek hirt Kossuthnak a vár erősségéről, s im most kezemben van a kincs, mely annál értékesebb kezd lenni, minél tovább nézem. Nini, itt van a főbejárat, itt három ágyu van rajzolva és huszonöt tüzér, a baloldalon öt ágyu és hatvan tüzér, ezek háta megett egy század katona, ez egy tér, itt a várőrség van felállitva. Minden, minden itt van, mondá Margit, s remegő kézzel vette magához a fontos rajzot, a melyen az ágyuk s a tüzérek állomáshelyei is le voltak rajzolva.

E terven, ugy látszik, most dolgozhatott Thun ezredes. Valószinüleg számitottak az osztrákok arra, hogy Komárom vár ostroma a közel jövőben meg fog történni.

A mint látni fogjuk, nem is csalódtak.

122. fejezet.

A regéczi temető.

Margit hirtelen pillantást vetett a tükörbe s meggyőződött arról, hogy kifogástalanul áll rajta a férfi öltözék, parókát tett fejére, melyet szokás szerint mindig magánál hordott s aztán kalapját fejére vágva, gyorsan távozott.

A mit megszerezni óhajtott, azt megszerezte, örömmel mehetett tehát Kossuth Lajos elé.

A férfi ruhába öltözött leány gyorsan haladt végig Komárom vár utczáin.

Reggel volt. Az őrszemek a kijáratnál álmosan néztek a korai utasra, de miután a vár belsejéből jött, nem ügyeltek reá s Margit minden nehézség nélkül kiért a várból.

Itt egy perczre megállott, visszatekintett és mélyen felsóhajtott.

— Hála neked Istenem, hogy igy megszabaditottál! Légy üdvöz Komárom vára, te bevehetetlennek tartott erősség, nemsokára ismét a magyar zászló fog ormaidon lengeni.

Margit sarkon fordult s tova sietett.

Egyszerre csak egy temetőben vette észre magát.

— Temető, mondá gondolkozva, s borus gondolatok lepték meg.

Kora reggel volt s csöndes még minden. Margit meglassitá lépteit s gondolkozva haladt a sirhantok között. Egyszerre csak elérkezett egy különös pincze alaku sirbolthoz, mely figyelmét lekötötte.

A sirbolt bejáratához két lépcső vezetett be, mig a föld szinéről körülbelül fél ölnyire négyszög alakban egy rengeteg nagy márvány lap feküdt.

A márvány lapon, kivésett betükkel, melyeken az aranyozás némi nyoma volt még látható, e feliratot olvasta:

Gróf Zajovszky családi sirboltja.

— A Zajovszkyak sirboltja, gondolá Margit s érdekkel nézte e kis házhoz vagy inkább jégveremhez hasonló sirboltot, a mint hirtelen egy résen gyenge lámpafényt pillantott meg.

— Ohó, itt világosság is van, susogá Margit, talán csak nem valami öröktüz ég itt, gondolá s kezdett a résen át az üregbe nézni.

Mennyire elbámult, midön észrevette, hogy egy koporsó körül, mely látszólag asztalul szolgálhatott, emberek ülnek.

Valami fölött élénken vitatkoztak, de azért egy hangot sem lehetett kihallani.

Margit a résen át a sirboltba nézett, s egyetlen egy mozdulatot sem hagyott figyelmen kivül, mert a benn ülő férfiak taglejtéséből akarta magának kimagyarázni beszédjök tartalmát.

— Megfoghatlan, miről beszélhetnek, susogá Margit s már a dereka is megfájult a hajlástól, mert csak ily helyzetben volt képes a sötét férfi alakokat figyelemmel kisérni.

Hirtelen felálltak odabenn.

— Készülnek az elmenésre, mondá Margit s körültekintett.

Egy magasabbra hantolt sir mellé vonult s itt meghuzta magát.

Majd csaknem egy negyedórát várt e helyzetében, várta, hogy majd az alakok távoznak. De nem jött senki.

Még egy negyedórát töltött igy a földön fekve és még mindig nem jött senki.

Aztán megunta a várást, lassan a sirbolt felé közelgett; óvatosan bepillantott, de legnagyobb ámulatára már nem látott benn senkit.

— Ezek már elmentek, mondá magában. Hova lehettek? s csodálkozva pillantott maga köré.

— Megfoghatlan! bosszankodék Margit s kezdte figyelmesen vizsgálni a sirboltot, de nem vett észre rajta semmi különöst.

Sokáig nézdegélt jobbra balra, mig végre megunta a kutatást és lassan folytatta utját.

— Itt valami különbejáratnak kell lenni, gondolkozék, a midőn egy bokorzat vonta magára figyelmét. A bokorzat egy sirhalomra dölt.

Vizsgálgatni kezdé, a midőn észrevette, hogy a sirhalom egyik végéről több nádszál áll kifelé, elkezdte lábával tiporni a földet e helyen, csakhamar egy ajtót vett észre, a mely náddal volt takarva s erre föld hintve.

— Megvan, kiáltá örömmel, nyomára akadtam a titkos bejáratnak, mert kezdem sejteni, hogy ez az.

Margitnak nem kis megerőltetésébe került, mig felnyitotta a sirhalom egyik oldalát.

Bepillantott, s egy szépen négyszögletesre kiásott gödröt vett észre, melynek oldalára létra volt támasztva.

Gyorsan rálépett a létrára s lement rajta.

A gödör fenekére érkezve, egy földalatti utat talált. Bátran haladt a sötétségben előre, mig végre egy helyen valami kemény tárgyba ütközött.

Körültekintett, gyenge fényáramlatot vett észre.

— Itt vagyok, mondá magában, elérkeztem a Zajovszkyak sirboltjába.

Tapogatódzott s csakhamar egy lámpásra akadt.

— Gyufa van nálam, mondá magában és hirtelen meggyujtotta a lámpást, s körülnézett.

A sirbolt belseje ki volt vakolva s köröskörül a falban mélyedések voltak.

Minden mélyedésben egy-egy koporsó volt.

Minden koporsón egy felirat diszlett.

Margit olvasni kezdé a feliratokat:

Zajovszky Miklós zászlós ur, született 1714-ben, meghalt 1768-ban.

Zajovszky Lajos országbiró.

Zajovszky Endre fökapitány — és igy tovább.

— Mily nagy hazafiak voltak ezek a Zajovszkyak, jegyzé meg Margit, s ezek a latrok ide járnak s megszentségtelenitik a nagy halottak örök álmait.

Majd egy koporsón ezt olvasá: ifj. Zajovszky gróf született 1821-ben — azután egy vonás volt látható; az, hogy meghalt, nem volt aláirva.

Gyorsan felemelte a sirfedélt, s a koporsó csakugyan üres volt.

— Mily titkoknak jönnék nyomára, gondolá, ha e koporsóba feküdnék, s kihallgatnám a gazokat, kik ide bizonyára valami gonosz terveiket jönnek megbeszélni.

Margit lecsukta ismét a fedélt, s lassan távozott. Észrevétlenül elérkezett a létráig s elhagyta a regéczi temetőt. Izgatottan várta az estét.

A nappalt a faluban töltè. Tiz óra lehetett este, midőn a már leirt uton Margit belopódzott a sirboltba, hogy kihallgassa a titkos gyülekezőket.

Észrevétlenül érkezett a sirboltba, habozás nélkül feküdt be a gróf Zajovszky részére készült koporsóba s várakozott. Számitása szerint már tizenkét óra lehetett.

— Sokáig késnek, gondolá, de nem fejezhette be gondolatát, mert zajt hallott.

Fülei csakugyan nem csalták meg, mert tényleg ketten jöttek a találkozó helyre.

Csendesen beszéltek, de Margit minden szavukat hallotta.

— Te Lörincz, szólitá meg az egyik társát, csakugyan nem volna rossz dolog, ha sikerülne terve a titkos tanácsosnak.

— Felhagyhatnánk eddigi életmódunkkal, mely annyira veszélyes, mondá a másik.

De nem folytathatták beszédöket, mert a földalatti folyosón léptek hallatszottak s a titokzatos gyülekezőknek három uj tagja érkezett.

— Mindnyájan itt volnánk, csak Ábris hiányzik még, s a titkos tanácsos, szólott egyik férfiu.

— Vajjon kik lehetnek, gondolá Margit, hogy közöttük titkos tanácsos is van?

Hirtelen mozgás támadt. Málnássy Margitnak ugy tetszett, mintha valamennyien felállottak volna ülöhelyeikről.

— Itt vagytok mindnyájan? kérdé a most belépö, kinek tiszteletére a többiek mind felugráltak helyeikről.

— Isten hozta! tanácsos ur, mondták egyszerre a titokzatos férfiak.

— Jó estét, válaszolt az ujonnan belépett. Hát Ábris hol van?

— Még nem jött el, feleltek többen.

De alig mondták ki az utolsó hangot, midön az annyira várt Ábris is köztük termett.

— Alázatos szolgája, nagyságos ur, mondá a most belépö.

— Nos, kérdé a tanácsos, eljártál megbizásomban?

— Igen, felelt emez. Április hetedikén jön Gödöllöre.

— Nagyon jól van, szólt a tanácsos, kinek hangjáról Margit legnagyobb csodálkozására Lazáret ismerte fel.

Lazáre itt van, ez megfoghatlan volt elötte. Nem birta elképzelni, hogy miről lehet szó. Égett a kiváncsiságtól nyomára jönni a titoknak.

— Tehát, mondá a titkos tanácsos, ti rajtatok mulik, hogy mind nagy urak legyetek. Nagy dologról van szó s miután veletek hozott össze a véletlen, már az Isten is ugy akarja, hogy ti legyetek a czél szentesitöi. Figyeljetek tehát. A dolog, mely által urrá teszlek benneteket, igen egyszerü. Egy lövés pisztolyaitokból ideje korán, ennyi az egész. Ismeritek-e Kossuth Lajost? kérdé most Lazáre.

— Nem, volt általánosan a felelet.

— Ide nézzetek hát, s egy arczképet vont elö zsebéböl.

A titokzatos gyülés tagjai mind a kép megszemlélésével voltak elfoglalva.

— Különben, az mellékes, mondá Lazáre. Tehát április hetedikén mondod Ábris jö Kossuth Lajos Gödöllöre? kérdé Lazáre.

— Igen.

— Ma április ötödike van. Holnap indulnunk kell.

Margit szive hevesen dobogott.

— Jól sejtettem, hogy nagy dolognak kell történnie. Áldom a véletlent, mely a titok felfedezésére vezetett.

Margit nem folytathatta tovább gondolatait, mert Lazáre ismét beszélni kezdett.

Egy papiros darab ropogása volt hallható.

— Térkép — gondolá magában Margit. S csakugyan nem csalatkozott.

— Debreczen — kezdé Lazáre beszédét — Gödöllövel csaknem egy irányban fekszik, s hogy Kossuth Gödöllöre, a nagy tanácskozásra érkezhessék, a jászberényi uton kell, hogy keresztül haladjon. Itt kell tehát nektek felállnotok, folytatá Lazáre beszédét s hosszasan szemlélte a maga előtt tartott térképet.

— Kossuth tehát, mint mondám, — vevé fel ujra Lazáre a szót — valószinüleg Jászberényen keresztül veszi utját Gödöllöre, én tehát, hogy szem elől ne tévesszem, Jászberényben fogom bevárni. Ti pedig mint tudjátok, a jászberényi országuton egy alkalmas helyen fogtok állani, különben e helyet majd én kijelölöm nektek. Én kocsin fogom követni Kossuthot. Ha elérkeztem hozzátok, akkor jelt adok nektek. Hármat fogok tapsolni.

Málnássy Margit a rémes tervre minden tagjában remegni kezdett.

— Ily nagy vész fenyeget téged hazánk nagy fia. De él a magyarok Istene s nem fogja engedni, hogy e gonoszok karmai közé kerülj. Itt van hü kémed, hallja a gonoszok terveit, s ha Isten is ugy akarja, akkor megmentelek s a neked szánt golyók csak a puszta légen fognak rést ütni.

— A jelre ti az első kocsira irányozzátok fegyvereiteket s lőni fogtok. Lőni fogtok addig, mig én ismét jelt nem adok. Értitek!

— Értjük.

— Mégegyszer figyelmeztetlek hát benneteket, hogy csak akkor lőjjetek, ha tapsolni halltok.

Lazáre kérdően nézett a férfiakra. Ezek megértették s ujból ismételték, hogy tökéletesen értik.

— Azt hiszem egyszerü és könnyü lesz dolgotok s ismételve igérem, hogy mindnyájatokat urrá teszlek. Most pedig bevégeztük tanácskozásunkat, menjetek, aludjátok ki magatokat, mert holnap reggel indulnunk kell Jászberény felé.

Már hajnalodni kezdett, mire az összeesküvők elhagyták tanácskozó helyöket, melyet Ábris mutatott nekik, ki egy elzüllött magyar fiu volt.

Ábris szövetkezett mindenféle emberekkel, többnyire osztrák katona szökevényekkel, s egy véletlen folytán meg ismerkedtek Lazáréval, miről majd később teszünk említést, ki őket politikai czéljaira használá fel.

Az összeesküvők észrevétlenül hagyták el a sirboltot, hol, mint hitték, beszédjöket senki sem hallotta.

Hogy mennyire csalatkoztak, azt tudjuk.

Margit még egy negyed óráig maradt a gróf Zajovszky részére készült koporsóban, s miután meggyőződött arról, hogy a rabló csapat eltávozott, nesztelenül emelte fel magáról a koporsó födelét s némi borzongással lépett ki a sirboltból.

— Tehát Jászberényben találkozunk Lazáre uram, mondá s csendesen kilopódzott a falusi temetőből.

123. fejezet.

A tőrbe csalt Lazáre.

Április hetedike megvirradt.

Jászberény nagy szállójába kora reggel betért egy magyar honvéd huszár hadnagy, szép fiatal szőke ifju volt s vele együtt hat huszár.

A huszárok bekötötték az istállókba lovaikat, jól megrakván előttük a jászolt.

— Egyetek, szólt a huszár tizedes, ugy is eleget fáradtatok ma.

E perczben belépett az istállókba a fiatal hadnagy is.

— Tizedes, igy szólt, hivja be a fiukat a nagykorcsmába.

— Igen is, felelt tisztelegve a káplár.

— Egyetek, igyatok, az én költségemre, mondá aztán a hadnagy, a mi kedves szemeteknek, szájatoknak, csak aztán estére ügyesen viseljétek magatokat.

A huszárok helyet foglaltak egy kerek asztal mellett s áldva a dicső hadnagyot, derekasan neki láttak a mulatozásnak.

— Géza, szólt az ifju hadnagy, te velem jössz, beszélni valóm van veled.

A káplár engedelmeskedett.

Egy mellék szobában bizalmas beszélgetésbe eredtek a hadnagy és a káplár.

— Örmester lész izibe, ha ügyesen végzed munkádat, ide figyelj hát, szólt a hadnagy, kiben az olvasó tán már felismerte Málnássy Béla hősünket.

— Nemsokára, kezdé Málnássy Béla hadnagy ujra beszédét, meg fog jelenni az atyafi, majd én megmutatom neked, hogy melyik az, azzal te beszédbe fogsz vala-

mikép ereszkedni, szóval, megismerkedsz vele. Az minden valószinüség szerint kérdezni fogja, hogy meddig maradunk itt. Akkor te azt fogod mondani, hogy a délután folyamán elmegyünk. Érted?

— Értem, mondá a tizedes.

— Többet nem szólsz neki, s ha bármi mást fog kérdezni, te csak azt mondod mindenre, hogy nem tudod. Érted?

— Értem.

— Estefelé mi kimegyünk a jászberényi határra, s ott egy alkalmas helyen meghuzzuk magunkat. A többit ott fogod megtudni. Most eredj társaidhoz és vigyázz, hogy kelleténél többet ne igyanak a fiuk. Aztán, ha minden jól sikerült, gondom lesz rá, hogy három nap és három éjjel mulathassatok.

A káplár szeme felvillant a biztatásra, melyet a jó hadnagytól hallott.

Az est csakhamar beállott.

A jászberényi országut elején egy kocsi volt látható, abban egy alak.

Nem messze az országuttól hat huszár s egy tiszt huzódtak meg csendesen.

Bent az országut közepén pedig hat sötét alak üldögélt az országut árkában.

Egyszerre csak a távolból egy kocsi robaja volt hallható.

Málnássy Béla elővette távcsövét s a kocsi felé irányozta, megismerte Kossuthot.

— Géza, kiáltá gyorsan. Vágtass oda, s arra a jászberényi ut elején ácsorgó kocsira mutatott — s mondd a kocsiban ülő urnak, hogy siessen el onnan, mert jönnek a magyarok s elfogják őt fogni.

Géza tizedes lovára pattant s mint a nyil, oly sebesen vágtatott az országut elején ácsorgó kocsihoz.

— Uram, mondá Lazárenak, mert ő volt, ki a meg-

beszéltekhez képest várta Kossuthot, szánom magát s mert délelőtt oly szives volt nekem s társaimnak bort fizetni, hát most megmentem s figyelmeztetem, hogy siessen el innen, mert mindjárt itt lesznek a magyarok.

Lazáre, ki a délelőtt folyamában csakugyan megismerkedett a huszárral, megköszönte a figyelmeztetést, megparancsolta a kocsisnak, hogy hajtson az országuton végig.

Alig tettek egy nehány kerékfordulást, midőn a kocsis hátra szólt:

— Uram, jönnek a huszárok. Lazáre kipillantott a kocsiból s rémülve látta, mint közelg feléje egy csapat magyar huszár.

— Hajts, miként csak birsz, kiáltá a megrémült Lazáre a kocsisnak, fejét szüntelen hátra tartva, nézve a feléjük száguldó huszárokat.

A kocsis engedelmeskedett, s őrült vágtatásban haladtak a jászberényi országuton.

— Gyorsabban hajts! rivallt Lazáre a kocsisra.

— Nem lehet uram!

— Tedd, a mit parancsolok.

— Kidőlnek a lovaim.

— Ne törődj velük, megfizetem őket, csak hajts.

A kocsis ujra a lovak közé csapott.

A huszárok már már elérték az üldözött Lazáret.

A ki megfigyelte volna az őrült hajszát, annak mindjárt feltünt volna, hogy a huszárok csak üldözni s nem elfogni óhajtották a kocsin ülő Lazáret.

A huszárok után nyomban még egy kocsi hajtott.

Csakhamar elértek a jászberényi országut közepére.

Lazáre felállott a kocsiban s kezeivel hadonázni, s lármázni kezdett.

Mert elérkezett ama helyre, hol az orgyilkosokat felállitotta.

Már látta is őket, a mint egyenkint kiugrálnak az árokból.

— Csöndesen, csöndesen, kiáltott feléjök.

De ugyan e perczben a huszárok egész közel érkeztek Lazáre kocsijához.

— Vigyázz, állj, vezénylé hirtelen Málnássy Béla a huszároknak, mig Lazáre kocsisa az örült vágtatást folytatta.

Ekkor hirtelen háromszoros tapsolás hallatszott. Ez volt a jeladás, mit Lazáre megbeszélt az összeesküvőkkel.

Ezt iszonyu dörgés követte. Hat pisztoly dördült el egyszerre.

A mint a dördülés elhangzott, tompa jajkiáltás volt hallható.

Lazáre halálosan megsebesülve hátra hanyatlott a kocsiban. A gonosztevő testébe négy golyó furódott.

A sötét alakok aztán megrohanták a kocsit. A kocsist lerántották ülőhelyéről.

A kocsis iszonyuan orditott. Az egyik golyó őt is érinté. Sebe erősen vérzett, s az utonállok közül ketten neki rontottak, s ütlegelni kezdték a halálra rémült kocsist, ki kinjában iszonyuan lármázott.

A többi négy lator vad dühvel neki esett a kocsiban ülőnek, kirántották az ülésből s kegyetlenül ütlegelték.

Málnássy Béla egy ideig hagyta az orvtámadókat müködni.

— De most elég! mondá s lassan megindult előre a huszárokkal.

— Vitézek! mondá, csipjétek el a gaz utonállókat. De valamennyit élve hozzátok elém.

— Értjük hadnagy ur.

Málnássy Béla huszárai, a kik a kocsit a vett parancs értelmében csupán üldözték, a háromszori taps után meghuzódtak az ország ut mellett fekvő árokban, s onnan nézték az orvtámadók müködését.

Midőn Málnássy Béla elérkezettnek látta az időt, a huszárokat az utonállók elfogásával bizta meg, kik rögtön a kocsi mellett termettek s négy haramiát nyomban el is fogtak.

A másik két utonálló idejekorán észrevette a huszárok közeledtét s megugrott.

A huszárok hamarosan megkötözték a négy utonállót, aztán jelentették Málnássy Bélának, hogy elvégezték dolgukat.

— Nagyon jól van, mondá Málnássy Béla.

Ugyan e perczben harsány hang szólalt meg háta mögött.

— Mi történik itt?

Málnássy Béla hátra fordult.

— Egy kis kaland kormányzó ur, mondá Málnássy Béla, ki rögtön felismerte Kossuth Lajost, az ország kormányzóját.

Erre egészen közel ment Kossuthhoz, s nehány szót váltott a kormányzóval halk hangon.

— Ah! kiáltá Kossuth. Mennyi hálára kötelez ön. Köszönöm *százados* ur!

Málnássy mélyen meghajtá magát Kossuth Lajos kitüntetéséért. Köröskörül sötét volt, de hirtelen egy lámpás vetett halvány fényességet a homályba s látható lett Málnássy Béla nemes alakja és arcza, mely Kossuth Lajos elismerő szavai után kipirult.

Kossuth leszállott a hintóból s az első kocsihoz közeledett, a mely előtt, mint tudjuk, Lazáre vérében feküdt.

A kormányzó kocsisa Lazáre arczába világitott. Lazáret bántotta a hirtelen fény, s egy perczre felnyitá szemeit, és megrémülve látta maga előtt Kossuthot.

Arczvonásai eltorzultak.

— A történetnek még nincs vége, szólt Málnássy Béla s az utszélen összekötözött gonosztevőkhöz lépett, kit a huszárok őriztek.

— Hozzátok ide a gazokat! kiáltá Málnássy.

A huszárok engedelmeskedtek és fegyverük tusájával késztették az utonállókat, hogy közeledjenek a porban fetrengő áldozathoz, mihez a haramiáknak egy csöpp kedvük sem volt. De a huszárok hatalmas nógatásai végre csak meginditották őket.

— Ide nézzetek, kiáltott rájuk Málnássy Béla. Tudjátok-e, hogy ki az az ur? Vajjon ráismertek-e?

Az utonállók ijedten tántorodtak vissza, midön az áldozatot megpillantották. Halk moraj támadt köztük.

— Látjátok, kiáltá Málnássy Béla, ügyetlenek voltatok s nem érdemlitek meg, hogy urak legyetek mindnyájan, mert ide nézzetek, itt áll Kossuth Lajos, hazánk kormányzója és ti saját vezérteket öltétek meg.

Lazáre, ki bár sulyosan meg volt sebesülve, Málnássynak utóbb mondott szavaira ismét felnyitotta szemeit s pillantása az utonállókéval találkozott.

Ezek rémülten szemlélték a „tanácsos“ urat, kit saját fegyverével löttek össze-vissza, mert meg kell jegyeznünk, hogy az utonállókat maga Lazáre fegyverezte föl, saját fegyvereit osztotta szét köztük, nem is sejtvén, hogy azok Kossuth teste helyett, a saját magáében fognak sebeket ejteni.

Málnássy Béla megvetőleg szemlélte a gaz összeesküvőket.

Kossuth komor gondolatokba merülve állt egy ideig a véres tett szinhelyén, majd hirtelen magához térve merengéséből, az utilámpa fényénél, melyet a kocsis még mindig Lazáre arczára világitott, megnézte óráját.

— Már tizenegy óra van, mondá halkan Kossuth Málnássynak, s még meglehetősen távol vagyunk Gödöllőtől.

— Kormányzó ur, szólott Málnássy közelebb lépve Kossuthhoz, engedje meg, hogy Gödöllőre elkisérhessem huszáraimmal.

— Ne fáraszsza magát és vitézeit, mondá Kossuth Lajos nyájasan.

— Akkor engedje meg, hogy legalább távolról kisérhessük a kormányzó urat, viszonzá Málnássy kérőleg, hisz ezekben a válságos időkben örökké testörséggel kell utaznunk.

Kossuth Lajos mosolygott, de nem tett több ellenvetést.

— Nem bánom tehát, mondá, legyen ugy a mint százados ur kivánja.

Málnássy Béla egészen oda lett a boldogságtól, hogy saját személyével födözheti az általa nagyrabecsült férfiu életét, a haza szemfényét s az uj magyar haza megalapitóját.

Kossuth ezután beült kocsijába, s a kocsis a bakon teremve, előbb lassan, majd mindinkább gyorsabb ügetésben haladtak előre az éjben.

— Tegyétek be a gaz latort a kocsiba, parancsolá Málnássy Béla a huszároknak s Lazáréra mutatott.

Ezek megértették, hogy miről van szó, tudták már, hogy ki az az össze-vissza lövöldözött férfiu s nem valami gyöngéden beemelték Lazáret a kocsiba.

— Ti is kocsizzatok gazok, kiáltott Málnássy az utonállókra, de ezek nem mozdultak.

— Rakjátok fel őket is a kocsira, szólt a százados, de bilincseiktől ne szabaditsátok meg.

A huszárok engedelmeskedtek, s a négy elfogott utonálló, áldozatukkal együtt egy kocsiban foglalva helyet, csöndesen meghuzódtak.

— Igy! most együtt vannak a jó madarak, mondá Málnássy.

A huszárok szorosan a kocsi körül nyargaltak, s vigyáztak a foglyokra, nehogy valahogy elpárologjanak az éji homályban.

— Jól vigyázzatok az akasztófa virágokra, szólt a

huszárokhoz Málnássy Béla, nehogy valamelyiknek talán eszébe jusson a kocsiból kiszállani és gyalog folytatni utját.

Ábris, ki szintén az elfogottak között volt, e szavakra összeborzadt.

Nem tudta sehogyse elképzelni, hogy történhetett az egész dolog. Arról természetesen sejtelme sem volt, hogy titokzatos összejövetelök alkalmával idegen is behatolt volna a sirboltba.

Szüntelen azon törte fejét, hogy miért tapsolt Lazáre, a „titkos tanácsos“ ur, holott a saját és nem Kossuth Lajos kocsija volt elöl. Hiába, nem birt a titok nyitjára jönni. Olykor-olykor meg-meg rezzent, mikor a titkos tanácsos ur torkán egy-egy elhaló nyögést hallott.

Lazáre, kinek a golyók négy helyen furták át testét, nem halt meg, még volt élet benne, de sebei iszonyuan kinozták.

Még jobban gyötörte az az átkozott háromszori taps, mely jeladásra egyszerre négy golyó járta át testét.

Lazáre, daczára sulyos sebeinek, nem veszité el öntudatát, s nyomasztó sorsára gondolt. Arczán a halálos verejték csurgott alá, kinjaiban olykor-olykor elhaló hangon felsóhajtott. Pedig, ha e terve sikerül, rögtön nagy és dusgazdag emberré vált volna, kire talán Dragon grófné is jó szemmel nézett volna, de most e keserves állapotban mi sors várakozik reá?

E gondolat fájt neki, e gondolat égeté, kinosabban mint négy sebe.

E közben gyorsan haladtak tova a jászberényi uton s már csak két órányira voltak Gödöllőtől, hol Kossuthot Klapka, Damjanich, Görgey tábornokok már várták.

Málnássy Béla leghátul nyargalt éberen örködve, s egy perczre se tévesztve szem elől az előtte robogó hintót.

124. fejezet.

A gödöllői táborban.

A magyar sereg fegyvereit folyton szerencse kisérte. Diadal diadalt ért. Az isaszeghi győzelem után már tisztán láthatták az osztrákok, hogy mit tudnak a magyarok, ha megoldják lánczaikat.

A debreczeni országgyülésen most már elhatározták, hogy az osztrákok üldözését nem hagyják abba, sőt sokaknak ama merész politikai nézetök volt, hogy az osztrákot a sok és fényes győzelem után, melyet a magyar fegyveresek arattak felettük, az idő elérkeztével saját otthonában fogják megtámadni.

E czélból, hogy a követendő harczászati politikát megbeszéljék, ment Kossuth Gödöllőre, hol a mint már tudjuk, Görgey a fővezér, Klapka és Damjanich tábornokkal már várták őt.

Ezt a találkozást akarta meghiusitani az osztrák fekete kabinet, melyről még bővebben meg fogunk emlékezni, melynek ez idő szerint kiválóbb tagja mint tudjuk, Lazáre volt.

A fekete kabinet, melynek főmüködése abban állott, hogy a leveleket fölbontotta, s igy számos titoknak nyomára jött, a magyaroknak egymást követő győzelmei után megszeppent. Összeültek, gyüléseztek, de nem tudtak sehogyse megállapodásra jutni.

Ekkor állott fel Lazáre s a következőket mondá:

— Némitsuk el a fölkelés fejét s a tagok erőtlenül fognak öleinkbe hullani.

— Helyes, helyes, kiáltottak a fekete kabinet tagjai.

Ekkor Lazáre egy tervet közölt a fekete kabinet tagjaival.

— Értésemre esett, ugymond, hogy Kossuth Lajos

kormányzó április 7-én Gödöllőre szándékozik menni, hogy tanácskozzék tábornokaival. A dolgot Kossuth egy leveléből tudtam meg, melyet egyik magyarországi kémem kezeimhez juttatott. Kossuth bátor férfiu, én ismerem jól, mindig egyedül utazik, tegyük őt utközben ártalmatlanná s a magyaroknak elmegy kedvük továbbra is makacskodni.

— Helyes, helyes, szóltak a fekete kabinet tagjai.

— De ki hajtja végre a fontos ügyet, hangzék most általánosan.

— Akár én is, mondá lelkesülten Lazáre.

— Éljen Lazáre, kiálták az egybegyült tanácsosok, s nyomban megbizták Lazárét a terv kivitelével.

Lazáre azután egy többnyire katona szökevényekből s más elzüllött emberekből álló bandát toborzott össze. S hogy az eredmény hogy ütött ki, azt az olvasó már tudja. Még csak azt jegyezzük meg, hogy Lazáre más okból is jött Magyarországba. Málnássy leveléből megtudta, hogy Dragon grófné valószinüleg szintén elhagyja Bécset, ő pedig közelében akart lenni a szép grófnénak, hogy vagy magáévá tegye, vagy végre hajthassa rajta bosszuját. Az ég azonban, mint tudjuk, ebben is megakadályozta.

* * *

Két órai folytonos kocsizás után a menet megérkezett Gödöllőre.

A magyar táborból kiszökni a gaz utonállóknak nehéz feladat lett volna, s épen azért Málnássy Béla egészen nyugodtan hajtá nyugalomra fejét.

Az éjszakát kitünően töltötte, ugy szintén a vele volt hat huszár, kik társaik között még sokáig fenmaradtak, s az őrtüzeknél elbeszélték az éjjeli kalandot.

Másnap összegyültek a tábornokok. Lélekemelő volt a találkozás. A vezérférfiak komolyságán keresztül látszott az öröm, minden ajkon mosoly ült, minden szem boldog-

ságot árult el. Görgey különösen boldognak érzé magát, mert mint tudjuk, a harcz koczkája azóta fordult meg, mióta az ő ügyes keze vezette a harcz politikáját.

Málnássy Béla korán reggel tisztelgett Kossuthnál.

— Hozta isten kedves százados, üdvözlé a belépőt nyájasan Kossuth.

Málnássy arczán gyenge pir vonult végig, mely mindig látható volt rajta, valahányszor Kossuth őt megdicsérte.

— Mit tud növéréről? kérdé Kossuth.

— A legjobbat, felelé Málnássy Béla, növéremnek sikerült Komárom egész tervrajzát megszerezni.

— Ah ez nagyszerü, szólt a meglepetés hangján Kossuth. Azt hiszem, ily kéme még a francziák nagy császárjának, Napoleonnak sem volt.

Málnássy most sietve elő vette a rajzot, melyet mint tudjuk, növére Thun ezredes szobájából hozott magával.

Kossuth végig futott szemeivel a rajzon s az őszinte öröm felkiáltásával nyujtott kezet Málnássynak, kit Kossuth eme fellángoló magaviselete annyira meginditott, hogy szemei könnybe lábadtak az örömtől.

— Ez pompás, ez pompás, mondá Kossuth és ismételten elmerült Komárom tervrajzának szemlélésébe.

A gödöllői kastély április hó hetedikén fényesen öltözött urakat, tábornokokat, a haza legkiválóbb férfiait látta falai között.

A fogadó nagy teremből gyüléstermet rögtönöztek.

Az elnöki széket ünnepi diszmagyarban Kossuth Lajos, az ország kormányzója foglalta el. Arczán mosoly derengett, szemei sugároztak az örömtől.

— Tisztelt uraim, kezdé beszédét Kossuth, a magyarok Istene támogatja igazságos törekvéseinket, a szolnoki, nagy-sarlói és isaszeghi csaták mind arra mutatnak.

Pestet, az ország szivét is, mint már hallották, elhagyni készül az osztrák sereg, félve győzedelmes seregeink bosszujától. Most azért jelentem meg az önök körében, tisztelt

uraim — s itt Görgeyre, Klapkára és Damjanichra pillantott, kik állva hallgatták a kormányzót s meghajoltak, midőn Kossuth reájuk pillantott. Azért jelentem meg a haza jeles tábornokai közt, folytatá Kossuth beszédét, hogy megbeszéljük a további hadászati terveinket. Komárom visszafoglalásáról van szó, mely legerősebb fészke az osztrákoknak s ha itt sikerülend kiüzni a hivatlan vendégeket, akkor saját otthonában támadjuk meg évszázados elnyomóinkat s visszaszerezhetjük szabadságunkat és visszaállithatjuk a független Magyarországot.

— Éljen — éljen! dörgék az egybegyült tábornokok és urak.

Kossuth egy kis ideig szünetelt beszédjében.

Aztán elővette a Málnássy által hozott tervrajzot s az urak elé terjeszté.

Görgey, a mint meglátta Komárom tervrajzát, szeme felvillant.

— A mint látják uraim, folytatá Kossuth beszédét, a a terv ostromállapotra készült s kémeink legderekabbikának sikerült e tervet megszereznie. E kiváló kémünket örömmel jutalmaznám meg, de nő lévén, megfogják engedni uraim, ha méltó fivérét, Málnássy Bélát jutalmaztam meg a növér helyett, kinek azonfelül örökre lekötelezetője is vagyok, mert életemet mentette meg.

Málnássy Béla, ki az ajtó mellett hallgatta végig a tanácskozás folyamát, e váratlan fordulatra elő nem készülve, először elpirult, azután halovány lett s egész testében remegni kezdett.

— Éljen Málnássy Béla százados! szólt Kossuth s az urak lelkesülve éltették utána a fiatal kapitányt.

— És éljen távollevő növére, Málnássy Margit is, kiáltá Kossuth.

Minthogy Kossuth folyton az ajtó mellett álló Málnássyra függeszté szemét, mindenki sejteni kezdé, hogy a kormányzó az eddig kevésbbé ismert hadnagyra pillant s

önkénytelenül mind Málnássyra néztek, kit a sok reá irányuló tekintet egészen zavarba hozott, s félénken, mint egy leány, lesüté szemeit.

— Hogy az ellenség galádságáról tovább beszéljek, szólt Kossuth, szükségesnek tartom uraim, hogy a tegnap estei kalandomat önöknek elmondjam.

Nagy csend lett.

Mindnyájan kérdöen néztek Kossuthra, egy nehányan fejeikkel bólintgattak, mert az esetet már félig meddig a huszároktól hallották.

— Ellenségeim — szólt Kossuth — megkiséreltek tegnap láb alól eltenni, mintha bizony az én halálom által a magyarok ügye veszve volna. A jászberényi uton ugyanis, valami Lazáre nevü egyén, kinek müködéséről már egyetmást hallottam, s ki most félig holtan fekszik a tábori kórházban, hat utonállóval megtámadott s én menthetetlenül elveszek, ha hü kémem, Málnássy Béla meg nem ment. A tettesek különben mind el vannak fogva.

— Halál reájuk, kiálták az egybegyült tábornokok.

— Különben a foglyok — folytatá Kossuth — katonák által fogattak el és igy azt akarom, hogy katonai törvényszék itéljen felettök. Most pedig uraim az ülést egyelőre feloszlatom, holnapi ülésre pedig méltoztassanak elhatározni, hogy a komáromi vár ostroma iránt mily intézkedések fognak szükségessé válni.

Kossuth felkelt ülőhelyéről, jeléül annak, hogy a gyülés feloszlott.

A tábornokok, az urak és a tisztek mind felállottak, tiszteletteljesen engedének utat az ország nagy férfiának, Magyarország kormányzójának.

Azután mindnyájan Málnássy Bélához, az uj századoshoz rohantak, üdvözölték áldásos müködéséért.

125. fejezet.

A dunaparti halászkunyhó.

Vissza kell térnünk elbeszélésünkben néhány hónappal.

Még javában dühöng a tél.

Nem messze Bécstől, az ős császár várostól, a Duna parton feküdt egy kis halászkunyhó.

Éjjel volt.

Vessünk egy pillantást a halászkunyhó belsejébe.

A szoba nagyon szegényes berendezésü.

A közepén egy asztal áll, mellette két szék.

A fal mellett két ágy volt elhelyezve. Az egyik ágyban egy gyönyörü szép fiatal leány feküdt, betegen halványan.

Az ágy előtt az öreg halász, Konrád, — a szép leány atyja — térdelt.

— Atyám, édes atyám, nyögé a leány kinosan, meghalok.

— Ne félj egyetlen leányom, igyekezett vigasztalni a megtört apa leányát, megsegit az Isten, te meg fogsz gyógyulni.

— Soha! rebegé a leány. A láz, mely itt ereimben dul...

Nem folytathatta beszédét, görcsös köhögés fogta el, melle zihált.

Végre ismét magához tért.

— Jóságos Isten! kezdé beszédét, mit vétettem ellened, hogy annyira sujtasz! Oh talán nincs is isten az égben, különben nem szenvednék annyit.

— Ne káromold az istent Hanna! Te meg fogsz gyógyulni, csak légy türelemmel.

A leány nem felelt atyja vigasztaló szavaira, csak fejét rázta.

Ö már nem remélt semmit.

A hagymáz, mely ágyba döntötte, napról-napra jobban pusztitotta a leány életerejét.

Tagjai lesoványodtak és szemei beestek.

Szánalom volt a szép, szenvedő leányra nézni.

— Atyám, menj orvosért, szólalt meg ujra a leány, menj hamar, mert holnap talán már késő lesz.

Az agg halász felemelkedett beteg leánya ágya mellöl, megcsókolta annak lázban égő homlokát s lassan kivánszorgott a szobából.

Eloldta a csolnakot, beleült, s gyors evezéssel kihajtott a Dunára.

Szép csillagos éjjel volt.

A halász csak nehezen haladhatott előre, mert bár a Duna nem volt befagyva — nagy jégdarabok uszkáltak, melyek folyton oda ütődtek a gyenge járműhöz és felfordulással fenyegették.

De a halász nem törődött a veszélyekkel.

Ö csak leányára gondolt, ki élet és halál közt lebegett.

Ekkor sajátságos látvány tünt a szemébe a csillagok tiszta fénye mellett.

Egy nagy jégdarab uszott feléje, melyen egy teljesen felöltözött emberi alak feküdt.

A halász a jégdarab felé evezett, s megdöbbenéssel vette észre, hogy a jégdarabon egy férfi holtteste van.

Legalább a halász egy perczig sem kételkedett abban, hogy a férfi, kinek homlokán egy mély seb tátongott, meg van halva.

— Mit csináljak most? kérdé magában az öreg halász. Itt csak nem hagyhatom a holttestet. De meg magammal sem vihettem Bécsbe. Ah tudom már. Bete-

— Siessetek a munkával, mert az idő rövid! szólt Lőrincz barát.

K. 61.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

szem csolnakomba és haza evezek. Ott a másik szobában elhelyezem, aztán ujra visszaevezek.

A halász csakugyan kis csolnakjába tette a férfit, mely a kettős tehertől csaknem sülyedni kezdett.

Mégis rövidebb idő alatt mint gondolta, elérte a partot.

A csolnakot kikötötte, s az élettelennek látszó férfiu testét agg vállaira véve, bevitte szobájába.

— Már visszajöttél atyám, kérdé a leány, ki valamivel jobban látszott érezni magát.

— Vissza, felelé Konrád komoran.

A beteg leány csak most vette észre, hogy atyja egy férfit hoz a hátán.

— Mit hoztál atyám? kérdé a leány.

— Egy férfit találtam a Duna jegén, de azt hiszem, meg van halva.

Az öreg halász a férfit az ágyba fektette.

Aztán mint tapasztalt halász mindenféle kisérleteket tett, hogy a férfiut életre ébreszsze, de nem használt semmit.

— Itt öngyilkosság kellett, hogy történjen. A férfi homlokán seb tátong, mondá magában a halász.

Aztán a sebet kimosta, s dörzsölni kezdte a férfit.

Egyszerre halk sóhajtás lebbent el a férfi ajkairól.

— Leányom, Hanna, kiáltá az agg halász örvendve, a beteg lélegzik, a beteg sóhajtott, ő él, ő meg van mentve.

— Istennek hála! rebegé alig hallhatóan a szenvedő leány.

— De most már sietek orvosért, nehogy valami nagyobb baj legyen, mondá a halász.

— Én már valamivel jobban érzem magamat.

Az agg halász odalépett leányához, megérintette homlokát és arczát.

A láz csakugyan alább hagyott.

Eközben viradni kezdett.

A halász eloldta a csolnakot s gyorsan Bécs felé evezett a nyilt Dunán.

Bécsben csakhamar talált egy jó szivü orvosra, ki azonnal utnak indult a halászkunyhó felé, midőn meghallotta a Konrád baját.

— Két beteg, egyik hagymázban, másik átlött homlokkal, a Duna jegén. Valóban különös, nagyon különös, dörmögé a jó szivü orvos. No de meglátjuk, hogy mit tehetünk.

Végre mindketten a kunyhóhoz értek.

Az orvos belépett a szegényes kunyhóba.

Előbb a halászleányhoz lépett.

Hosszasan tapogatta az üterét, vizsgálgatta a szép leányt.

— Igen hagymáz, hagymáz, dörmögé magában, nagy baj, nagy baj.

— Azt Istenért orvos ur! mondja, mi van egyetlen leányommal?

— Ne féljen semmit, a leány nagyon beteg, de a veszélyen már tul van. Mindjárt irok neki valamit. De pontosan megtartsa parancsaimat.

Az aggastyán könnyezni kezdett.

— No ne sirjon, hiszen nem fog meghalni, én kezeskedem. De most a másik beteget kell megnéznem.

Az orvos hosszasan nézte a férfit.

— Ki lehet ez az ember? dörmögé magában. Olyan előkelő arcza van. Ah, milyen szép gyémántos melltüje van és rajta grófi korona. Ugyan ki lehet ez?

Az orvos leült, irt valamit, aztán mindenféle utasitásokat adott a halásznak a két betegre nézve.

— A férfit nehéz lesz meggyógyitani, nagyon nehéz, de talán mégis sikerülni fog. Ha fölébred ájulásából, rögtön jöjjön utánam s tudasson engem. Milyen messze is van ide Bécs?

— Egy félórai járás!

— Egy óra alatt itt lehetek, no addig nem lesz baj! Tehát csak tegye parancsaimat, mondá a jó szivü öreg orvos és távozott.

— Vajjon ki lehet ez a férfi? kérdé a halász is magában, midőn egyedül maradt a szobában.

De feleletet nem tudott adni magának.

---

126. fejezet.

Kossuth Lajos kiáltványai.

Kossuth Lajos Gödöllőn tartózkodása alkalmával a következő két kiáltványt adta ki, melyet érdekesnek tartunk tisztelt olvasóinknak bemutatni.

Egyik a honvédelmi bizotmányhoz szólt és következőleg hangzott:

— „A dicsőség napjait éljük, melyek nemes hazafivérrel vásárolt babérjaiból e nemzet szabadsága fog felvirulni.

A nemzet hajoljon meg a határtalan hála áldásaival hadvezéreink és hadseregünk előtt.

Aki ismeri e vidéket, a ki látja a borzasztó erősségeket, miket e tájon a természet megszaggatott szörös völgyekből, hegyekből és erdőkből alkotott, s mellé képzeli az osztrák zsarnokságnak a kevély Windischgrätz vezérlete alatt egyesült egész erejét s meggondolja, hogy ily vidékeken mennyi ellenség ellenében harmadnap alatt Jászberényből s folytonosan csatázva, idáig juthatánk győzedelmesen s dicsőséges seregeink Jászberényből harmadnap alatt a Dunáig kergessék az elbizakodott ellenséget s czirkáló huszáraink most is a Duna körül járnak: annak, ha magyar, büszkén kell föleméhnie fejét, mert megélte a szolgasággal fenyegetett nemzet dicsőségének legszebb napjait.

De vezéreink s e dicső hadsereg nem ismernek fáradságot, nem kivánnak pihenést, mig hazánk szent földjén

egy ellenség van; holnapra is az jelszavunk, a mely tegnap volt, s e szó: előre!

Ez azon hallelujah, melylyel az emberiség megváltójának föltámadása napját a szabadság istenének szent oltára előtt megünnepeljük.

Ennyit előleges örvendetes jelentésül. Késő éjjel van s én fáradtan, de nyugodt lélekkel azon nyoszolyában hajtom álomra fejemet, melyből ma reggel riadva szökött ki Windischgrätz, futásban keresve menedéket az igazságos istennek hadseregünk vitézségében nyilatkozó bosszuja elől.“

*

A másik kiáltvány pedig a nemzethez volt intézve.

— „Magyarok! — igy szól Kossuth a nemzethez — az Árpádok ezredéves földének ős, szabad lakói, üdvöz legyetek!

A népszabadság Istene, ki az igaz ügyet soha el nem hagyja — és seregünk hősies vitézsége — meghagyák sok szenvedés után érnünk a napot, hogy üzzük határaitokról az ellenséget.

Azon ellenséget, ki a barátság és béke szavaival ajkain élesre fent fegyverrel lépte át hazánk határát — hogy raboljon, pusztitson, s magyar nemzetünket az élők sorából kitörülje.

Azon ellenséget, ki megszegve a nemzetnek adott szent esküjét, miszerint szabadságunkat, ősi alkotmányunkat megőrzendi, szentségtelen, bünös esküt mondott, hogy kiirtja a magyart földéről, melyen szabad nemzet volt ezredéven át.

S ki, hogy e káromlást valóvá tehesse, elkövetett mindent, mi istentelenség, — felhasznált minden eszközt — a legborzasztóbbat és legaljasabbat.

Üzi az ország vitéz hadserege azon ellenséget, kinek honáruló biztosai Nógrádban, Somogyban — immár megkezdék ujra a nép nyakába vetni a robot jármát, melyeket

a törvény eltörölt, s melyet ujólag nyakatokba róni soha sem engedendjük.

Üzi azon ellenséget, mely császári parancsot adott ki a mult hónapban, hogy ott, hol a jobbágyság eltöröltetett is, az eltörlött robot és dézsma árnak felét a jobbágy saját erszényéből tartozzék megfizetni, holott ezen fizetés alól titeket feloldott a magyar törvény, melyet szabadságtok védelmére fentartani erős elhatározott akaratunk.

Vitéz hadseregünk üzi határaitokról azon ellenséget, melynek császárja azt merte mondani, hogy Magyarország nincs, s nem lesz többé, ki erdélyi testvéreinket tőlünk el merte szakitani, Horvátországot a magyartól elrabolni, saját hazánkat eldarabolni, s legtermékenyebb vidékeinkből egy külön Ráczországot alkotni, azon rácz rablók számára, kikkel a magyar nemzet kiirtására szövetkezni nem iszonyodott.

Vitéz hadseregünk üzi határaitokról azon ellenséget, mely, a merre megfordult, még futása közben is elég gyáva volt rabolni, mint az utonállók rabolnak, mely meg nem elégedett azzal, hogy ellopott, elrabolt mindent, mit megennie, meginnia lehetett; hanem a mit nem birt fölemészteni, elrontott, elpusztitott, hogy éhséget hagyjon hátra számotokra, söt embertelen vadsága, pusztán rablási s kártékonysági indulatból kitépte gyermekeitek fejei alól a párnákat, s szélnek ereszti pelyheit, söt nem kiméle a templomokat, kifeszegette az oltár márványkövét, leégette a kápolnák fedelét, — kinek még tisztjei közt is akadtak emberek, kik saját kezeikkel törték fel rablás végett a szekrényeket, vagy kik zsebre rakták az ezüst kanalakat ott, a hol megvendégeltettek.

Ilyen az ellenség, melyet az ausztriai kormány országunkra küldött, hogy eltörölje országunkat, kiirtsa nemzetünket, s a népet szolgává és koldussá tegye.

Ámde él az igazságnak Istene, kinek örök jóságu gondviselése örködik hazánk felett.

Reánk bocsátá a szenvedések napjait, hogy felébreszsze a nép kebelében a hazának szent szeretetét, hogy kimeritse hosszas türelmét, melylyel századokon át türte a nyomást és szolgaságot; reánk bocsátá Isten a szenvedések napjait, hogy érezzük becsét a fenyegetett szabadságnak s erőnket összeszedve, az Isten által hazánknak szánt jövendő boldogságot munkával, áldozattal megérdemeljük.

Megjövendöltem nektek hónapok előtt, hogy az ausztriai kormány zsarnokságából Magyarország szabadsága, önállása s függetlensége fog felvirágozni.

És Istennek hála ugy vagyon.

Légyen érette áldott az urnak szent neve.

De legyen a nemzetnek örökös hálájával áldott a vitéz magyar hadsereg, mely életét, vérét a hazáért örömmel áldozva rettenthetlen vitézséggel veré az ellenség összes erejét, s folytonos győzelemmel haladva a dicsőségnek ösvényén, téged oh magyar nép! szabaddá, boldoggá teszen.

Az ellenség hazug győzelmekkel kérkedett, hogy a magyar népet elámitsa, kétségbe ejtse.

Ez bélyegző gyávaság. Mert hazudni csak gyáva képes.

Ámitott téged hazug hirekkel, hogy Erdélyből kivertek seregeinket; hogy Szegedet ostrommal bevette Jellasich, ki Szegednek soha még csak környékét sem láthatá.

Sőt a mi több, most, midőn öt nap alatt négyszer megveretve, legerősebb állomásaiból kiszoritva Windischgrätz, Schlick, Jellasich, egész seregével egyetemben Poroszlótól, Pestig és Váczig szaladt, midőn e szózatot Gödöllőn azon szobában irom, hol Windischgrätz 24 óra előtt Magyarország leigázásáról mert álmodozni, még most is, midőn egész sereg megveretve fut, s egész Erdély és Magyarország két harmadát a zsarnok körmei közül ki-

ragadtuk, még most is a pesti bérelt hirlapokban nem szégyenli azt hazudni, hogy ő győzött Jászberénynél!!

E kérdésre adom nektek megnyugtató válaszul Véreim! Atyámfiai! — hogy én s a nemzet bajnokainak derék vezérei győzelmes hadseregünkkel Gödöllőn vagyunk, hova szuronynyal törtek utat rettenthetlen honvédeink; Gödöllőn, melynek partjairól ellövöldözék türközve küzdő tüzéreink a kérkedő ellenséget, — Gödöllőn, melynek partjairól a pesti Dunáig üzék huszáraink a futamlókat.

És amott Erdélyben nincsen császári ellenség többé, nyakunkra hozta ezen császár a béke nevében a vad muszkákat; de Bem s az erdélyi magyar hadsereg, utolsó emberig kiverte Erdély szent földéről az ellenséget, pártfogóival egyetemben.

És lent a Bácskában, Perczel bevette Szent-Tamást, — melynek ostroma tavaly annyi elpazarlott vér áldozatjába került. És felszabaditá Pétervárадot, melyet Ausztria árulással hálózott körül és kitisztitja e rácz rablóktól a dús alföldet.

Ide lent pedig, hol az ellenség főereje Magyarhont akará meghóditani, Görgey fővezér s alatta Damjanich, Aulich, Klapka, Gáspár tábornokok, Schlicket Hatvannál, Jellasichot Tápió-Bicskénél, Windischgrätzet, Schlicket, Jellasichot egyesülve az isaszeghi rémitő pontokon megverve, s Gödöllőt elfoglalva, győzelmes seregeikkel már a Rákoson állanak.

Még néhány nap, s Magyarhon szabad leszen és hazánk szent földét nem taposandja bitor ellenség.

Ezt adom nektek örvendetes tudomásul, hazámfiai.

De a mit vitéz hadseregünk szerez, a nemzetnek meg is kell tartani.

A megtartás munkája könnyebb mint a megszerzés.

A megtartás munkája csak azt kivánja, hogy minden erőt kifejtve tekintélyes állásunkkal oszlassuk el az uj támadás lehetségét is.

Ezért intézem a szózatot hozzátok hazámfiai.

Az ellenség távol üzetik tüzhelyeitektől.

Hónapokon át éreztük zsarnok hatalmának csapásait.

Tudjátok mit tesz uralni azt, a ki zsarnok, a ki hitszegő.

És mivel mindezeket tudjátok, ezért fakadott kitörő örömmel a testvéri viszontlátás üdvözlő szózata felém, dicső vezéreink, s hadseregünk felé, mely szózat sziveitek mélyéből, a hazaszeretet kutforrásából fakadt fel — mint igaz és hü volt a törekvés megszabaditani e földet a zsarnok uralma alól, a hazánkat fenyegetett vésznek perczei, igy tanitának meg engem ismerni a magyar népet, — és im, ezen nép irányában az ellenség részéről egy borzasztó szemtelenséget tapasztalok.

Az ellenség vezére megfogyva és megtörve erejében — melyet szentségtelen czél felé vezérel — azt meri parancsolni a népnek, hogy adjatok gyilkos és rabló seregének pótlására neki ujonczokat minden háromszáz lakos után egyet.

Azt parancsolja, hogy adjátok oda fiaitokat testvéreiteket, legyilkolni a magyar hazát, legyilkolni a nemzet szabadságát, legyilkolni saját véreiteket, kik érettetek s e hazáért és mindnyájunk szabadságáért véröket ontják.

Hazánk, mindnyájunk édes anyja; — a magyar hadsereg pedig testvéreink, jóltevőink, szabaditóink.

És Windischgrätz a császár nevében azt parancsolja, hogy anya- és testvérgyilkosokká legyetek.

És fájdalom, akadnak oly istentelenek hazánkban, kik magyar létökre ezen istentelenség végrehajtására segédkezet nyujtanak.

Kezemben vannak a honáruló Babarczynak Istent, hazát és emberiséget káromló szózatai és rendeletei, melyekkel hazánk gyilkosainak számára Pestmegyében s a Jász-Kun kerületben ujonczállitást rendel; és kiveti, helységenkint hány anya és testvérgyilkost állitsatok.

És kezemben vannak a pestmegyei tisztviselők rendeletei, kik ezen iszonyatosság végrehajtását megkisérteni nem borzadnak.

Babarczy ezen gyalázatos tettével csordultig tölté honárulási bünei poharát. Számára nincs és nem lehet irgalom sem ezen a világon, sem a másikon, mert anya- és testvérgyilkosnak a kimerithetlen isteni irgalom sem kegyelmezhet meg.

Én tehát a törvények s isteni és emberi igazságnak nevében mindazokat, kik a népnek rendelni s parancsolni merik, hogy hazája ellen katonát állitson, s anya- és testvérgyilkossá legyen — és mindazokat, kik ez istentelen rendelet végrehajtására segédkezeket nyujtanak, honárulóknak, anya- és testvérgyilkosság orgazdáinak s törvényen kivül állóknak nyilatkoztatom, s elfogatásukat s a vésztörvény kezébe szolgáltatásukat elrendelem, hogy hóhér keze által az örök kárhozatnak átadassanak.

Magyarország minden népeinek pedig a vallás, az erkölcs, a törvény és a haza iránti szeretet nevében rendelem és parancsolom, hogy hazánk ellenségeinek ne csak katonát ne adjon, de a ki neki azt parancsolni, vagy arra kényszeriteni merné, azt honárulónak s anya- és testvérgyilkossági orgazdának tekintse.

Ellenben felhivom a népet Isten és a nemzet nevében, segitse a hazát védeni.

Segitse szaporitani azon hadsereget, mely a hazáért s a népért küzd.

Felhivom a vagyonosabb, birtokosabb honpolgárokat, fogadjanak tehetségeik szerint egy vagy több katonaujonczot a hazának.

Van ez országban százezer olyan ember, ki meg sem érzi egy-egy ujonczfogadásnak költségét.

Van több ezer olyan, ki tizet, huszat állithat.

Legyetek hazafiak.

Ha azok lesztek, 14 nap alatt a magyar hadsereg

100,000 fővel megszaporodik. És a magyar nemzet győzhetetlenné leszen.

A néptől pedig mindenesetre megvárom a nemzet nevében, hogy hazánk és szabadságunk megvédésére legalább annyi ujonczot állit, mennyinek állitására őt az ellenség s honáruló czinkosai kényszeriteni akarják.

Azért ezennel minden törvényhatóság felhivatik, hogy az országgyülés azon határozata nyomán, miszerint a magyar hadseregnek 200,000 főig szaporitását elrendelé, ne csak a tavalyi ujonczállitásból még netán hátralevő tartozásokat azonnal kiállitsa, hanem az akkoron közhirré tett szabályok s akkori kivetés szerint ismét annyi ujonczot állitson, mint reá tavaly országgyülésileg kivetve volt.

E végre mindenek előtt községenkint kivetendő számban a toborzás megkisértendő.

Foglalópénz 20 pft. Szolgálati idő 4 év.

A nemzet megvárja, hogy hazafiui kötelességét mindenki hiven és örömest teljesitse, s az által érdemelje meg Istennek legnagyobb kincsét, azon szabadságot, melyet mindnyájunk számára a vitéz lelkes magyar hadsereg kiviv.

Azon vidékek, melyek az ellenségnek könnyedén meghódoltak, de győzelmes fegyvereink által a járom alól felszabadittattak, siessenek önkéntes ujonczaik kiállitásával meghódolásuk szennyét lemosni.

A meddig pedig még győzelmes fegyvereink el nem jutottak, azon vidékek lakosai siessenek önkénteseiknek a visszaszerzett helyekre átküldésével bebizonyitani, hogy a nemzet-család körébe fölvétetni érdemesek, s hogy méltó megszabaditásukért küzdeni akarnak.

Ezen rendelet sikeresitése a kormánybiztosnak, törvényhatósági bizottmányoknak, fő- és alispánoknak, kapitányoknak, s minden tisztviselőnek és községi elöljárónak kötelességükké tétetik.

A lelkészek pedig hasonlókép köteleztettnek három egymás után következő vasárnapon a nép előtt kellő

magyarázattal, s a kitüzött czélra vonatkozó felvilágositással kihirdetni.

Egyszersmind, mert tapasztalá a nép, hogy az ellenség pusztit és rabol még akkor is, midőn fut a magyar vitéz fegyvere előtt: ezennel felhivom a népet, ne hagyja magát pusztitani, sőt parancsolom a nemzet nevében, hogy keljen tel tömegestől, s irtsa ki hazánk szent földéről a zsarnok ellenséget.“

---

127. fejezet.

A szökés.

Mialatt Lazáre halálos betegen a tábori kórházban feküdt, addig a négy fogoly, köztük Ábris a falu házának börtönében helyeztettek el, hol már két nap őriztettek.

A czellának, a melyben a négy fogoly tanyázott, egy kis ablaka volt, rostélylyal ellátva.

A földön négy szalmazsák hevert, egyéb semmi.

A foglyok lefeküdtek a szalmazsákokra, csak Ábris, ki nem tudott belenyugodni a sorsába, járt fel s alá a szük szobában egész éjen át.

Egész éjen át azon gondolkozott, hogyan szabadulhatna meg kinos helyzetéből, s hogyan szabadithatná meg Lazáret, kinek feje fölött a halálharang már megkondult.

Hajnal hasadtakor a börtönör jelent meg egy szerzetes kiséretében.

— Ezek a foglyok? kérdé a szerzetes.

— Igen! felelé a börtönör.

— Jól van, menjen, hagyjon magamra velük.

Aztán lassan odasugott az örnek, ki nem volt honvéd.

— Kimondták felettük a halálos itéletet, vigasztalni akarom a szerencsétleneket.

S ezzel pénzt csusztatott a börtönör kezébe.

A börtönőr csodálkozva nézett a papra, ki oly bőkezü volt, s magát mélyen meghajtva távozott.

A szerzetes ezután Ábrishoz lépett s igy szólt:

— Hogy érzed magad Ábris? Hát már nem ismersz engem?

Ábris, ki midőn a börtönőrt közeledni hallá, egy szalmazsákra veté magát, e hangra felugrott.

— Te vagy az Lőrincz? kiáltá örömteljes hangon.

Erre a többi három fogoly is fölugrált.

— Itt van Lőrincz! kiáltának mindnyájan.

— Az istenért, szólt halkan Lőrincz, legyetek csendesen, különben elvagytok veszve. A megmentéstökre jövök.

— De hát hogy eresztettek be? kérdé Ábris.

— Hát nem látjátok rajtam ezt a barátcsuhát?

— Tehát mint szerzetes?...

— Igen mint szerzetes hatolhattam csak be hozzátok. Azon szerencsétlen éjjel, mint tudjátok, nekem sikerült megugranom, s elrejtőztem Gödöllő környékén. Másnap aztán bejöttem Gödöllőre.

— Nem féltél? kérdé az egyik fogoly,

— Minek féltem volna. Hiszen ismerni ugy sem ismer senki. Itt egy barátcsuhát keritettem, s mint szerzetes engedélyt nyertem egyik főtiszttől, hogy titeket meglátogathassalak, s szavaimmal a jobb utra téritselek.

— Nagyszerü! suttogá Ábris.

— Én pedig titeket meg foglak menteni.

— Hogyan? kérdék valamennyien.

— Csak csendesen legyetek. A mai napot még nyugodtan és türelmesen kell itt eltöltenetek.

— Ebben az átkozott helyiségben?

— Igen, ebben a szük czellában. A börtönőr egy óra mulva elhozza a vizet nektek, s akkor ugy mint tegnap is megvizsgálja a bilincseket, melyek lábaitokon és kezeiteken lógnak. Igy hozza magával ezt az előirt szolgálat. Azután többé nem jön a czellába, mert délben az ebé-

det az ajtónak külön e czélra készült nyilásán adja be. Igy tehát nyugton lesztek töle. A felügyelő különben nagyon szereti a bort, gondom lesz rá, hogy ma mentől több borban legyen része neki.

— Ezt mi is igen jól tudjuk Lőrincz, mondák egyszerre a foglyok.

— Csak hagyjatok beszélni. Két ráspolyt és két fürészt is keritettem a számotokra. Ma két órakor mondják ki felettetek a halálitéletet, addig tehát nem dolgozhattok. Midőn a haditörvényszékből visszatértek, elkezdhetitek a munkát. Esti tiz óráig reménylem, hogy valamennyien készen lesztek, szólott halkan Lőrincz s a négy éles szerszámot gyorsan odanyujtotta Ábrisnak.

— Jól van! felelé Ábris halkan, s aztán?

— Ha majd az éjszaka beáll, eljövök a czellába, hogy az éj sötét óráiban nektek, mint halálra itélteknek vigasztalástokra siessek, valóban pedig megszabaditsalak bennetek, tehát csak kövessétek tanácsaimat!

Ezzel a szerzetes háromszor kopogott, midőn a börtönör kinyitotta a czella ajtaját, melyet távoztakor bezárt, mert a raboknak egy perczig sem volt szabad nyitott ajtó mellett maradniok.

A szerzetes kilépett a czellából.

— Hiszen ezek konok gonosztevők, szólott a szerzetes a börtönörhöz. Valóban megérdemlik, hogy főbe lövessenek. Egyik sem akarja megbánni büneit.

S evvel ismét pénzt csusztatott a börtönör kezébe, ki nem győzött eléggé csodálkozni a tisztelendő ur bőkezüségén.

* * *

Mialatt a foglyok a börtönben sinylődtek és a szökési terven gondolkoztak, ezen nehány rövid nap alatt is nagy dolgok mentek végbe az országban.

Kossuth Lajos kiáltványára, mint egy iró elbeszéli,

tömegesen özönlöttek az önkénytesek minden felöl a zászlók alá.

A hadsereg tovább sietett győzelmeiben. April tizedikén Vácz ellen indult Damjanich és Klapka hadteste. Az ott parancsnokló osztrák tábornok Götz elesett az utczai harczban, csapatai szanaszét futottak.

Most már nem lehetett hazug proklamáczióKkal ámitni a budapesti népet, mindenki tudta, hogy a magyarok a főváros közelében állnak s mindenki lelkesedve várta jövetelöket. Most már nem lehetett eltitkolni a helyzetet az udvari körök előtt sem, hová Windischgrätz eddig mindig olyan jelentéseket küldözött, hogy igy-ugy meg vannak már semmisitve a lázadók. Határtalan lett a rémület Olmützben, hol az udvar ez időben székelt. Az osztrák kormány elvesztve bizalmát önerejében, muszka segitségért folyamodott, Windischgrätzet pedig, kinek belátták teljes képtelenségét a vezérletre, hazahivták s a bécsi főkatonai parancsnokot, Weldent nevezték ki helyére.

Az uj fővezér odairányozta főtörekvését, hogy egyebet már nem remélve, legalább a magyar hadak előnyomulását Komárom felé egyideig föltartóztassa. E várat az osztrákok már hónapok óta ostromolták s márczius vége óta már nagyon keményen szorongatták. April elején már nagy veszélyben forgott Komárom. Kossuth két, vakmerő bátorságáról hires embert nevezett ki egyszerre Komárom parancsnokául, Guyont és Lenkeyt, azzal a meghagyással, hogy a kinek előbb sikerül bejutni a várba, az vegye át a vezényletet.

Lenkey álruhában, az ostromló ellenséges seregen át szerencsésen meg is érkezett a várba ápril közepe táján s fölvillanyozta a csüggedteket, hirt hozván a fölmentő magyar had közeledéséről.

Görgey serege valóban gyors menetekben közelgett a Garam mentén. Az osztrák fővezér itt Wohlgemuth vezérlete alatt mintegy husz-huszonkét ezer embert állitott

ellenök, hogy meggátolja öket a Komárom felé való elönyomulásban. Nagy-Sarlónál Wohlgemuth el is állotta a magyar sereg utját, de a győzelemhez szokott honvédeink s a Don Miguel ezred szokás szerént rögtön szurony rohamra indult. „Éljen a haza!“ kiáltások között törnek be a kis város utcáiba, de itt minden házat, minden udvart ostrommal kell bevenni, mig a közel fekvő hegyekről az osztrákok égő röppentyüket és gránátokat szórnak a magyarok tömött soraira. A harmadik és kilenczedik zászlóalj megint csodákat müvel. Egy óra mulva Nagy-Sarló el van foglalva, Wohlgemuth megkisérti ismételt rohammal visszavenni az elvesztett helységet, de hiába. Vissza kell vonulnia ágyuihoz a magaslatra. De Damjanich nem hagyja ott sem s rohamra vezeti vitézeit a magaslatok ellen. — Épen e pillanatban kelt át a Garam folyamán Gáspár hadteste is. Mikor ezt az ellenség megpillantja, be sem várja a magyarok rohamát, hanem elhagyja a magaslatokat, s egészen visszavonul. Nagy-Sándor a lovassággal utána megy s rakásra kaszabolja és fogdossa öket.

Öt óra felé már minden irányban fut az ellenség, hanem akkor váratlan heves ágyutüz dördül meg a hölvényi erdőből. A császáriaknak két uj dandára lép a csatatérre. Egy pillanatig megzavarodnak a meglepett honvédek, kiknek élén Guyon küzd, hanem aztán ismét elönyomulnak, szuronynyal kiüzik az ellenséget az erdőből, s az teljesen szétbomolva egy része Érsekujvárnak, másik Párkánynak fut. Százanként vetik el a fegyvert s megadják magukat a magyar csapatoknak.

Ez volt szabadságharczunk legfényesebb győzelme. Csaknem kétezer halott és sebesült boritotta a csatatért. Kétezernél több foglyul esett. Az osztrák had, mely oly kérkedve lépte át deczemberben Magyarország határát, végkép fölbomlóban volt. Többé nem birt megállani sehol a magyar hadak előtt. Welden elhatározta, hogy kiüriti nemcsak a fővárost, hanem az országot is.

Jellasichot tizenötezernyi hadtestével lefelé inditotta, hogy vonuljon vissza egész a horvát határig, ott szedjen magához ujabb csapatokat s aztán egyesüljön a szerbekkel. A megmaradt többi osztrák csapatokat mind Komárom felé küldte, s ugyanoda rendelte a Nagy-Sarlónál szétvert Wohlgemuth-féle hadtest romjait is. Buda várát pár hónapra ellátta élelemmel s az ott hagyott négyezer főnyi őrség parancsnokává Hentzi tábornokot tette, ugyanazt, kit a magyarok árulás miatt hadi törvényszékileg akartak elitélni, de a Debreczenbe menekülés alkalmával Budán felejtettek.

Éjjel elhagyták az utolsó osztrák csapatok is Pestet, s reggel a főváros minden házának ablakaiból a háromszinü nemzeti zászló lengett, örömujjongással tódult ki a nép Rákosra a bevonuló huszárokat üdvözölni, virágokat szórtak eléjök, ölelték, csókolták, etették őket. Auljch egészen a város alatt ütötte föl most táborát.

A magyar sereg többi része ezalatt elérkezett Komáromhoz, hol Welden az egész császári hadat összpontositotta, nem azért, hogy az ostromot folytassa, hanem, hogy a vár alól ostromszereit és csapatait nagyobb veszteség nélkül elszállithassa Pozsony felé. A magyarok meg akarták gátolni őket ebben, s megtámadták.

A támadást Knezics kezdte öt dandárral. Három órai heves csata után a Duna jobbparti sánczok mind honvédeink birtokába jutottak. Jobb szárnyukon azonban, hol az ellenség az ácsi erdőt sürün megrakta hadaival, soká eldöntetlen maradt a csata. Görgey maga vezérelt itt, több izben behatolt az erdőbe, de az ellenség vadászainak pusztitó tüze miatt mindannyiszor kényszerült visszahuzódni. Végre az egész jobb szárnyat összeszedve, mégis kiverte az ellenséget az erdőből, nem lévén azonban elég csapat kezénél, nem üldözhette azt erélyesen.

Másrészről bal szárnyukon Nagy-Sándor, kit harczi tüze elragadott, sokkal beljebb rohant, mint kellett volna,

s mikor egyszerre huszonnégy lovasszázad fogta körül, kényszerült visszahuzódni, s az ellenséges lovasság most a gyalogokra vetette magát. Később ugyan itt is visszaszorittatott, hanem, Görgey látván, hogy csapatai már nagyon elfáradtak s a Gáspár hadteste még mindig késik, megelégedett azzal, hogy elfoglalta az ellenség táborát s délután hét óra tájban abbanhagyta a harczot. Az ellenség nem kisértette meg táborának visszafoglalását, hanem egyideig nyugton maradt, aztán, mikor besötétedett, Győr s onnan Pozsony felé huzódott, hét ágyut s mintegy ezer foglyot hagyva hátra. De holtjait és sebesültjeit magával vitte.

Ez ütközettel befejeztetett a dicsőségteljes tavaszi hadjárat. Az osztrák hadak az ország határára huzódva, többé moczczanni sem mertek, csak Budavára volt még az ellenség kezében. A közvélemény Buda elfoglalását sürgette, a belátóbb katonai tekintélyek azonban a mellett voltak, hogy tovább kell üldözni a szaladó ellenséget Ausztriába s a hadi tanács, mely Kossuth Lajos elnöklete alatt összeült, ezt állapitotta meg a jövő hadmüködés tervéül: Görgey törjön be Ausztriába s szabaditsa föl Bécset. — Azalatt Bem, ki Erdély meghóditása után ott most már fölöslegessé vált, tisztitsa meg a Bánságot s a Bácskát a ráczoktól, s a Dunán átkelve Horvátország felé müködjék.

* * *

A foglyok ezalatt erélyesen müködtek. Minden ugy történt, a mint Lőrincz megmondta.

Két órakor hadi törvényszék elé vezettettek és valamennyien halálra itéltettek.

Aztán mind a négy rabot visszavezették a gödöllői községház börtönébe, kik ezután derekasan neki láttak, hogy magukat bilincseiktől megszabaditsák.

A munka szerfölött veszélyes és fáradságos volt.

Veszélyes, mert ha a börtönőr a fürészelés zaját meghallja, okvetlenül belép a börtönbe, s akkor minden szabadulási reményük elveszett.

Fáradságos azért volt a munka, mert csak két fürész lévén, két rabnak várni kellett, mig a másik kettő elkészül. Ábris estefelé jobb kezén és jobb lábán a karikákat már átreteszelte, s megkisérté kezét az egyhelyen átfürészelt vas karikán áthozni.

De a vas oly vastag volt, hogy nem engedett, s Ábrisnak nagy meglepetésére azt kellett tapasztalni, hogy a karikákat két helyen kénytelen átreszelni.

Tehát ujabb munka.

Társai szintoly helyzetben voltak.

A két másik rabtárs, kinek tétlenül kellett nézni, mig a többiek müködnek, már kétségbe volt esve, hogy rájuk nem kerül a sor, s ők nem menekülhetnek meg.

Ezen kivül egy ujabb tapasztalás nagy félelemmel és nyugtalansággal töltötte el a rablókat, s különösen Ábrist.

Fürészei a nagy munkában egészen eltompultak, ugy, hogy a munka most már kétszer oly lassan haladt, mint előbb.

A rabok már-már lemondtak a szabadulás reményéről, s egyedül abban biztak, hogy ha majd Lőrincz eljön, az fog találni valami módot megszabaditásukra.

A munkát azért folytatták.

Ekkor a kulcs a czella ajtajában megfordult.

Iszonyu ijedség futotta végig a foglyok tagjait.

Ha a felügyelő jön béklyóikat vizsgálni, akkor veszve vannak.

Csakugyan a felügyelő volt, ki a czellába lépett. Mellette Lőrincz állott barátcsuhában.

A nagy sötétség miatt nem vett semmit sem észre, csupán azt közölte a foglyokkal, hogy a közbe jött aka-

dályok miatt csak holnapután reggel fognak kivégeztetni, nem mint tervezve volt, másnap hajnalban.

— Éjfél utánig imádkoznom kell a szerencsétlenekkel, mondá a barát, elő kell őket készitenem a halálra, azért kérem felügyelő ur, ne háborgasson bennünket.

A börtönőr kilépett a czellából s becsukta az ajtót.

Lőrincz, a barátruhába öltözött lator várakozott, mig a felügyelő léptei a folyosón elhangzanak.

— Mennyire haladtatok a munkában, kérdé Lőrincz a foglyokat.

Ábris megmutatta félig befejezett munkáját.

— Ugy hát sietnünk kell, az idő rövid.

A foglyoknak uj erőt adott Lőrincz barát megérkezése, főleg miután ez ruhája alól három uj fürészt vett elő. A gaz lator előre sejtette, hogy jó lesz, ha minél több szerszám áll rendelkezésükre, annál jobban fognak boldogulni.

Lőrincz maga is segitett a rablóknak munkájukban, s igy történt, hogy éjfélre valamennyien készen lettek.

Ábris ajkain diadal mosoly vonult végig annál a gondolatnál, hogy megmenekül az akasztófa elől.

Fejében már is ezerféle terveket szött, hogy fog boszszut állni Málnássy Bélán, kinek közbe jötte hiusitotta meg a merényletet.

Mert, hogy a dolog Málnássy Bélával van összefüggésben, arra a gaz lator már rá jött.

A foglyok nehéz munkája be volt fejezve, Lőrincz segélyével az utolsó vaskarika is le volt fürészelve a rabok lábain.

A karikákat valamennyien zajtalanul a földre bocsátották s a rabok végre kényelmesen kinyujthatták feltört tagjaikat.

A gödöllői templom órája e pillanatban tizenegyet ütött.

Ábris ekkor két szalmazsákot egymásra tett, s igy felért kezével a vasrostélylyal elzárt ablakig.

A fürész segélyével gyorsan reszelni kezdé a középső vasrud két végét.

Mindezt oly lázas gyorsasággal végezte, hogy félóra mulva ennek is végére járt.

Most még csak egy vasrudat kellett átreszelniök, hogy a nyerendő nyiláson a foglyok teste kiférjen.

E pillanatban léptek hallatszottak kivülről.

Ábris hirtelen félbeszakitá munkáját, melylyel már annyira haladt, hogy alig hiányzott egy hüvelyknyi átreszelni való, ugy, hogy szükség esetén, egy kis zörejjel nem gondolva, a rudat át is lehetett volna törni.

A mint a léptek zaját azonban a foglyok meghallották, rögtön helyre tették a szalmazsákokat, s valamennyien leguggoltak, a földön heverő lánczokat karjaikra tették, ugy, hogy ha közelről meg nem vizsgálják, észre sem lehetett volna venni, hogy ezek át vannak fürészelve.

A léptek mind közelebb hangzottak, s végre kulcs csörrenés hallatszott.

A kulcs az ajtó zárjába tétetett.

Ábris és Lőrincz halálsápadtak lettek.

Tagjaik reszkettek.

A foglyok mind komoran néztek maguk elé.

Tehát most, mikor már oly közel vannak a szabadsághoz, az utolsó pillanatban fosztják meg őket attól.

Ábris tajtékzott dühében, ugy, hogy ha most fegyver lett volna kezében, képes lett volna a zavarót lelőni.

A többi foglyok fogaikat csikorgatták.

Azonban Lőrincz, majd hangosan, majd ismét halkabban töredelmes bünbánatra intette a rabokat.

Abban a pillanatban azonban, midőn a czella ajtaja megnyilt, hirtelen felugrott.

— Ki háborgat megint, midőn a foglyokat bünbánatra intem, ki zavar ájtatos foglalatosságomban?

A börtönőr megállott az ajtó küszöbén s magát meghajtotta.

— Málnássy Béla százados ur éppen most hozta a parancsolatot, hogy mig a foglyok a község házának börtönében vannak, szólt a felügyelő, gyakorta látogassam meg a czellát. Tisztelendő ur azért meg fog nekem bocsátani. De nekem kötelességem a rabokat minden órában felkeresnem.

A felügyelő ezután vizsga tekintetet vetett a foglyok fekhelyére és a papra, ki imádkozva a czella padozatán térdelt.

A felügyelő kezében levő mécses és a fali lámpa csak gyengén világitotta meg a kis börtönszobát, ugy, hogy a vasakat nem vehette ki.

Teljesen megnyugodva távozott tehát.

Valamennyien fellélegzettek.

— Csak hamar Ábris, az idő mulik, szólott meg ujra Lőrincz, most egy óráig megint nyugodtak vagyunk, azért tehát dologra!

Ábris csendesen ismét az ablak alá tette fürészét, s folytatta munkáját. Néhány percz alatt a rud el lett távolitva.

— Le ne dobd, susogá Lőrincz, mert ha leesnék, még zajt ütne, add ide nekem. Tekints ki, látsz-e valakit, s egyszersmind tégy kisérletet, hogy vajjon ki férsz-e a nyiláson.

Ábris mindkét kezével megragadta a rostély két vasát s teljes ereje felhasználásával felhuzta magát a nyiláshoz.

Midőn ezt elérte, neki támaszkodott a falnak, s meggyőződött, hogy teste éppen kifér, aztán kidugta a fejét.

A szabadság levegője lengett feléje.

A hüvös éjjeli szellő jól esett a gonosztevő arczának.

Fellélegzett.

Csak néhány percz és ő és társai szabadok.

Aztán letekintett.

Korom sötétség tátongott feléje.

— Mit látsz? kérdé Lőrincz.

— Én semmit sem látok egyebet a koromsötét éjszakánál.

— Annál jobb, legalább senki sem veheti észre szökésteket.

A foglyok mind felálltak, hogy kimászhassanak az ablakon.

— Várjatok még! kiáltá Lőrincz.

— Mi az, mi baj van? kérdé Ábris.

— Semmi, válaszolá Lőrincz, hanem te Ábris rakd a bilincseket reám, s kössél jól össze. Érted?

— Nem értem.

— Igy legalább elháramlik a gyanu rólam, hogy én mentettelek meg benneteket.

— Hát te nem akarsz velünk jönni?

— Nem!

— Miért?

— Majd megtudod, most cselekedd azt, a mit mondok.

A rablók engedelmeskedtek, rárakták a bilincseket Lőrinczre és száját betömték egy kendővel.

Aztán valamennyien kimásztak az ablakon.

Igy telt el körülbelül egy félóra, midőn ujra felhangzott az őr egykedvü lépkedése.

A kulcs csikordult a zárban és csakhamar belépett a felügyelő.

A csodálkozástól majdnem oda lett, midőn meglátta a papot bilincsekbe verve, a földön heverni.

A rablók pedig eltüntek.

Rögtön odasietett Lőrinczhez, nagy nehezen leoldta bilincseit s megkérdé a papot, hogy mi történt.

— Az átkozott gazemberek, felelé Lőrincz, midőn ön elment a czellából és én éppen bünbánatra intettem őket, hirtelen reám rohantak, letepertek s bilincseiket, melyeket ugy látszik már előbb lereszeltek, reám

rakták. Kiáltani akartam, de nem tudtam, mert a rabok betömték számat és agyonütéssel fenyegettek, ha egy szót is merek szólani.

— Szörnyü dolog! jajgatott a felügyelő, most már mi történik velem?

— Ne féljen semmit, nem fogják magát kivégezni a rabok helyett.

— Azt tudom, de hol menekültek ezek az ördöngös ficzkók?

— Nézzen oda az ablakra, kivették a vasrudakat s ugy másztak át.

— Mikor történt ez?

— Amint a felügyelő ur eltávozott. Biz annak már lesz egy órája.

— Rögtön jelentést fogok tenni Málnássy Béla urnak a rabok szökése felől.

— Siessen, talán még elfoghatják a gazokat.

A felügyelő kétségbeesve elrohant.

Bekopogtatott Málnássy Béla lakásán, ki daczára a késő éjjeli időnek, még fenn volt.

A felügyelő előadta a jelentést.

— Rögtön intézkedni fogok, mondá Málnássy Béla, hogy tizenkét huszár üzőbe vegye a szökevényeket. Mikor történt a szökés?

— A tisztelendő ur állitása szerint egy óra előtt.

— Akkor még nem lehetnek messze.

Málnássy Béla rögtön intézkedett, hogy a huszárok nyergeljenek és a szökevények felkeresésére induljanak.

* * *

Meg kell emlékeznünk néhány szóval Lőrinczről, ki a rabokat oly ügyes módon megszöktette.

Lőrincz jó családból származott, tanult iskolákat és volt kis pap is. De korhelysége s más egyéb tettei miatt

a papságból kicsapták. Ezóta egészen elzüllött, ugy, hogy végre utonálló lett.

Midőn amaz éjen sikerült neki kereket oldani, rögtön elhatározta, hogy társait valami módon megmenti.

Barátcsuhát öltött és elment Gödöllőre.

Itt egy honvéd ezredessel találkozott, ki hadbiró volt s neki régi iskolatársa.

Az ezredesnek természetesen semmi tudomása sem volt Lőrincz épületes életmódjáról, s örömmel üdvözölte régi iskolatársát, kit megtett tábori lelkésznek.

Lőrincz csele tehát sikerült.

Mint papot és tábori lelkészt őt bizták meg a halálraitélt foglyok vigasztalásával, s hogy ő e szerepét hogyan használta fel, azt már tudjuk.

Az olvasó ezek után azt is sejteni fogja, hogy Lőrincz miért nem szökött meg társaival, s miért kötöztette meg magát.

Hogy kikerülje a gyanut s hogy tovább müködhessék, mert Lőrincz még ki akarta szabaditani a vezért, Lazáret is.

Országos Széchényi Könyvtár

123. fejezet.

Az itélet.

Lazáre sulyos betegen a tábori kórházban feküdt.

A gondos ápolás miatt azonban csakhamar valamivel jobban lett, ugy, hogy kihallgathatták őt.

Lazáre konokul tagadott mindent, de tagadása természetesen mit sem használt Málnássy Béla állitásaival szemben.

A körülmények, melyek közt Lazáre és társai elfogattak, különben is teljesen igazolták Málnássy Béla szavait.

Lazáre felett a haditörvényszék kimondta a halálos itéletet.

A itélet napja kitüzetett, melynek hirét a magyarok nagy megelégedéssel fogadták.

Lazare félelmes pillantást vetett a körülállókra.

K. 62.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

A nép csak ugy tódult a vesztőhely felé.

Mindenki akarta látni a merénylőt, ki elég merész volt arra, hogy vállalkozzék Kossuth Lajosnak, a nemzet nagy fiának elvesztésére.

Végre a toronyóra tompa hangja a kilenczedik órát jelzé — ekkorra volt kitüzve a kivégzés — a legnagyobb izgatottság futott végig az összegyült tömegen s a felállitott katonaságon.

Mindenki lázas izgatottsággal nézett a történendők elé.

— A merénylő jön már, hangzék hirtelen a tömegben, mely leirhatatlan izgatottsággal várta az elitéltet.

Dobpergés hangzott, mely a kivégzést mindig megelőzni szokta.

Minden szem arra fordult, honnan a dobpergés hangzott.

A menet mindig közelebb érkezett.

Elől tiz dobos lépdelt, utána pedig egy század gyalogság következett.

Az egybegyült tömeget rémület fogta el, midőn a szomoru menetet meglátta.

Egy alacsony, feketére festett targonczán, melyen az elitéltet hozták, három ülés volt.

A közepén Lazáre ült, mellette pedig két honvéd foglalt helyet.

Lazáre haja majdnem kopaszra le volt nyirva, feje mélyen mellére csüggött, tagjai pedig csak a rémes kocsi egy-egy döczczenésére mozdultak meg.

— Elájult — szólt az egybegyült sokaság. A haláltól való félelem elvette öntudatát!

A gyászszekér után hat honvéd haladt.

A szomoru menetet egy század huszárság zárta be.

A mint a dobosok a vesztőhelyre értek, a dobolást abba hagyták.

Két oldalról honvédek képeztek sorfalat, hogy a tömeget az elitélttől visszatartsák.

Lazáret, kinek tagjai teljesen mozdulatlanok valának

és arczán a halálsápadtság ült, a két honvéd leemelte a fekete kocsiról.

Ekkor az egyik hadbiró felbontotta a kezében levő iratot, s fönnhangon a következőket olvasá:

„Mi Kossuth Lajos Magyarország kormányzója, ezennel helyben hagyjuk a magyar hadbiróság itéletét, hogy Lazáre gyilkossági kisérlete miatt főbe lövés általi halálra itéltessék, mely itéletet nevünk aláirásával s saját pecsétünkkel ezennel megerösitjük.“

Kelt Gödöllön 1849. április havában.

Kossuth Lajos.

A hat honvéd, kiknek feladata volt, hogy golyóikkal kioltsák Lazáre életét, elfoglalták helyüket az elitélttel szemben.

A hadbiró harsány hangon odaszólt a honvédtisztnek, ki a hat honvédet vezette:

— Főhadnagy ur! Az itélet nyilvánosan felolvastatott, az elitéltet ezennel átadom önnek, hogy teljesitse kötelességét.

A két honvéd, kik az elájult elitéltet tartották, azt térdelő helyzetbe igyekeztek hozni.

Aztán szemeit, melyek különben is csukva voltak, egy fekete kendővel bekötötték.

Aztán egy másik honvéd, kit a felügyelő tiszt rendelt oda, Lazáre ruháit kibontotta, s vállakig levetköztette.

* * *

Kossuth Lajos, mialatt a vesztőhelyen ezek történtek, lakásán volt és éppen Málnássy Bélával tanácskozott valami ügyben.

Ekkor halk kopogás hallatszott az ajtón, s egy teljesen papi diszbe öltözött egyén lépett be, kiben mi azonnal felismerjük Lőrincz barátot.

— Engedelmet kérek kormányzó ur, hogy hábor-

gatni merészeltem, de az elitéltet nem lehet kivégezni, mondá a pap lihegve.

Málnássy Béla kérdöen nézett az egész testében remegő papra.

Kossuth észrevette e pillantást.

— Önök talán nem ismerik egymást? Málnássy Béla, százados, Lőrincz barát, az uj lelkész, szólt Kossuth kölcsönösen bemutatva egymást.

Málnássy Béla meghajtá magát és kémkedő pillantásokat vetett a barátra.

— S miért nem történhetik meg a kivégzés? kérdé Kossuth Lajos.

— Mert az elitélt felett emberi hatalom többé nem gyakorolhat biráskodást. Lazáre sötét tetteért már az örök Isten előtt fog számot adni. Az elitélt meghalt.

— Hogyan, meghalt? Erről nekem semmi jelentést sem tettek.

— Az ezredorvos azt véli, hogy az elitélt a nagy félelemtől és a gyengeségtől csupán elájult, de én esküszöm önnek kormányzó ur, hogy Lazáre meghalt.

— Ön ugy látszik szerfölött érdeklődik az elitélt iránt, szólt Málnássy Béla, kinek a barát sehogyse tetszett.

— A gonosztevő megérdemelné méltó büntetését, de mint az ur szent szolgája, tiltakoznom kell az ellen, hogy az itélet egy halottan hajtassék végre.

— De honnan tudja azt tisztelendő ur, kérdé Kossuth, hogy az elitélt csakugyan meg van halva?

— A hadbiróság magas parancsából én bizattam meg, hogy az elitéltet a vallás utolsó vigaszaiban részesitsem, mig a vesztőhelyre egy más lelkész rendeltetett ki. Midőn a fogolyhoz léptem, már nem vigasztalhattam többé, mert fájdalom, kiszenvedett. Rögtön hivattam az orvost, ki azonban csak ájultnak állitja Lazárét. De tudom, hogy az elitélt már meg van halva, mert tagjai hidegek és szemei megüvegesedtek.

— A büntetést a hullán is végre kell hajtani, mondá Málnássy Béla.

— Én csak kötelességemet teljesitettem, midőn kormányzó urnak jelentést tettem a dologról, mondá a barát alázatosan meghajtva magát, lelkiismeretem nem viselhette volna el, hogy szótlanul végig nézzem a kivégzést, mely egy halotton hajtatik végre.

— Kormányzó ur! — vevé fel ujra a szót Málnássy, kinek az egész dolog gyanusnak tetszett — az orvos is azt állitja, hogy Lazáre csupán elájult és ezt valószinünek is tartom. A félelem elvette a gonosztevő öntudatát. De még ha ugy állana is a dolog, mint az érdemes tisztelendő ur állitja, még az esetben is végre kell hajtanunk a hadbiróság itéletét, hogy példát mutassunk ellenségeinknek. A kivégzésnek minden esetre meg kell történnie. Lazáre befolyásos egyén volt ellenségeinknél. Az osztrákok még azt hinnék, hogy mi félelmünkben bosszujoktól, függesztettük fel az itéletet.

Lőrincz barát villámló szemeket vetett Málnássyra, ki megakarta hiusitani terveit.

Oh, mert tudta jól Lőrincz barát, hogy Lazáre él és tényleg csak elájult. Hiszen ő titkon porokat adott be az elitéltnek, mitől ez halálszerü állapotba merült.

Igy akarta megmenteni az elitélt vezért.

Mert megszöktetnie lehetetlen volt. Lazáre mint főbünös, legszigorubb felügyelet alatt állott, s különben is oly gyenge volt, hogy tagjait is alig birta mozgatni.

Lőrincz barát társai pedig a szökés után sehol se mutatkoztak. A derék ficzkók, ugy látszik örültek, hogy ép bőrrel menekülhettek meg és eszük ágában sem volt, hogy életüket ujabb koczkára tegyék a haldokló vezér miatt, kitől semmi jót sem várhattak.

Lőrincz barát azonban ugy látszik, hálásabb volt hajdani vezére iránt és mindent elkövetett megmentése érdekében.

De a sors ugy látszik, megakarta akadályozni gonosz tervében.

Ekkor Kossuth Lajos megszólalt.

— Nem akarom, kezdé beszédét, hogy igaztalannak látszassam, hogy ellenségeim azt mondják, miszerint Lazárét azért végeztettem ki, mert ellenem merényletet követtek el. Ha a gonosztevő meghalt, ugy a kivégzésnek nincs semmi értelme. A dolgot megvizsgáltatom addig és a kivégzés halasztassék el.

Kossuth Lajos intett kezével, jeléül, hogy a kihallgatásnak vége van.

Lőrincz barát azonban nem mozdult helyéből.

— Kormányzó ur, szólott meg ujra a barát, s arczán titkos öröm sugárzott végig, a kivégzés most kilencz órára van kitüzve, s néhány percz mulva a golyók átjárják a boldogtalan gonosztevő testét, kérem adjon nekem irásbeli parancsot, hogy a kivégzést megakadályozhassam.

Málnássy Béla tett még egy ellenvetést, de Kossuth azt felelte, hogy nem akar igaztalannak látszani, s azért enged a barát kérésének.

Hamarosan megirta a parancsot, hogy a kivégzést beszünteti, s az iratot átnyujtotta a barátnak, ki magát alázatosan meghajtva, végre távozott.

A hogy kiért a kormányzó szobájából, diadal mosoly lebbent végig arczán.

— Tehát mégis sikerült tervem. Ez a Kossuth csakugyan tulságos jószivü ember, még az igaztalanságnak legkisebb látszatát is kerülni igyekszik.

Aztán órájára pillantott.

Öt percz hiányzott a kilencz órához.

Mint őrült szaladt az utczán végig, hogy még idejekorán a vesztőhelyre érkezhessen.

Oh mert, ha csak egy másodperczczel későn jön, Lazáre már a halottak országába tartozik.

* * *

A vesztőhelyen e közben nagy nehézségek után sikerült Lazárét valami módon térdelő helyzetbe hozni.

A látvány, mit nyujtott, csakugyan borzasztó volt.

Többen felkiáltottak a tömegből.

— Az elitélt talán meg is halt!

— Lehetetlen, hogy éljen. Hiszen egészen mozdulatlan. Abban egy szikrányi élet sincs már.

A dobok ujra peregni kezdtek.

A tiszt vezényelt.

— Fegyvert vállhoz!

A honvédek vállhoz emelték fegyvereiket és czélozni kezdtek az elitéltre, ki mintegy fatuskó mozdulatlanul térdelt.

Ekkor iszonyu kiáltás rezegteté meg a levegőt.

Egy teljesen papi ruhába öltözött férfi tört a sokaságon keresztül, egyik kezében keresztet tartva magasra, a másik kezében pedig fehér kendőt és egy iratot lobogtatva.

— Kegyelem! kiáltá. A kormányzó kegyelmet adott! A kivégzést meg kell szüntetni. Hiszen az elitélt meg van halva!

A tiszt rögtön beszüntette a további eljárást, s a paphoz ment, ki átadta neki a kormányzó parancsát,

E pillanatban, talán az iszonyu rázkódás miatt Lazáre térdelő helyzetéből összeesett és mint egy halott elterült a földön.

Az összegyült tömeg felkiáltott.

— Az Isten itélt. A gonosztevő meghalt.

A pap — ki mint az olvasó tudja, Lőrincz barát volt — a tiszthez lépett.

— Meg fogja engedni, főhadnagy ur, ha a holttestet magamhoz veszem, hogy mint az egyház szolgája illendően eltemettessem.

— Ez ellen nekem semmi kifogásom sincs, szólott a

tiszt, de előbb az orvossal megvizsgáltatom, hogy vajjon az elitélt csakugyan meghalt-e.

Az ezredorvos csakhamar elöjött, s hosszas vizsgálódás után kijelentette, hogy Lazáre csakugyan meghalt.

A tiszt erre Lőrincz baráthoz fordult.

— Akkor semmi kifogásom az ellen, hogy ön a hullát magához vegye. Hová szállitsák tehát honvédeim a holtat?

— A lakásomra, válaszolá Lőrincz.

A tiszt kiadta a parancsot s Lazárét ujra elhelyezték a fekete targonczán s már éppen indulni készültek, midőn Málnássy Béla tizenkét huszárral a vesztőhelyen megjelent.

— Hova viszik a holtat? kérdé Málnássy Béla a tisztet.

— Lőrincz barát lakására, válaszolá ez.

— Egy tapodtat se mennek innen tovább, kiáltá Málnássy Béla. A holttest szigoru őrizet alatt fog maradni, és a községházához szállittatik. Ott fog maradni estig, mikor a gonosztevőt eltemetjük.

Lőrincz barát e szavakra elsápadt.

— Ma este Lazárét elakarják temetni, suttogá magában. Akkor vége van. Minden tervem dugába döl.

— S ki fog a holttest felett őrködni? kérdé a tiszt.

— Én magam e tizenkét huszárral, Kossuth Lajos kormányzó ur rendelte igy.

A tiszt rögtön parancsot adott a honvédeknek, hogy a hullát nem a barát lakására, hanem a községházára szállitsák.

A fekete kocsi megindult, kisérve a tizenkét huszártól és a néptömegtől.

Végre a menet a községházához ért.

Itt Lazárét leemelték a kocsiról, egyik börtön szobába szállitották s ott egy szalmazsákra lefektették.

Az ajtó elé két huszárt rendelt Málnássy Béla őrizetül.

A tömeg még sokáig állott a községháza előtt, mig végre Málnássy Béla távozásra szólitva fel őket, a sokaság lassanként szétoszlott.

Dél tájban egy koporsót hoztak a falu házára, s Lazárét szép csendesen belefektették.

A koporsót aztán lezárták.

Málnássy Béla, ki szemtanuja volt e szomoru jelenetnek, felsóhajtott.

— Itt fekszik tehát az a férfi, kivel én egykor Bécsben Dragon grófné házánál együtt müködtem. Ki hitte volna akkor, hogy ily hitvány áruló lopódzott szent szövetségünkbe. Árulásáért elvette méltó jutalmát. Most itt fekszik e koporsóban élettelenül, megvetve, utálva mindenkitől, pedig milyen más élete lehetett volna, ha a becsület utján marad.

— A temetés este kilencz órakor lesz? kérdé az egyik huszár.

Málnássy Béla magához tért merengéséből.

— Igen, este kilencz órakor, válaszolá komoran és elhagyta a börtönszobát.

Midőn kiment, Lőrincz baráttal találkozott.

— A halottat a koporsóba tették, tisztelendő ur, mondá Málnássy Béla.

— Az Isten legyen irgalmas bünös lelkének, szólott Lőrincz alázatosan.

— A földi igazságszolgáltatást elkerülte, viszonzá Málnássy Béla, ő sötét tetteért majd csak az Ur birói széke előtt fog számolni.

Lőrincz igenlőleg intett szemével, s aztán — miután látta, hogy itt semmi szükség sincs reá — eltávozott.

— Hiába, nem menthetlek meg — szólott távoztában a barát — ha csak nem akarok én a vesztőhelyre jutni. Szegény vezérünk, élve fognak eltemetni. Ismerem jól a porok hatását. Csak este tiz órakor fogsz magadhoz térni s akkor késő lesz, mert már kilencz órakor a földbe tesznek.

Hiába, minden hiába. Sirodat pedig jól tudom, hogy őriztetni fogják s igy semmikép se szabadithatlak ki.

Ezzel Lőrincz barát gondolataiba mélyedve hazafelé vette utját.

Málnássy Béla pedig a községházán maradt s szintén ezerféle gondolatok forogtak az eszében.

Gyanuja a barát iránt lassanként oszladozni kezdett, főkép miután szavainak igazságát, — hogy tudniilik Lazáre meghalt — az orvos is megerősitette, aztán az ezredeshadbiró biztositotta, hogy ő Lőrinczet régóta ismeri és semmikép sem tételezi fel róla, hogy talán kém volna, ki az ellenség megbizásából cselekszik.

Mindazonáltal elhatározta, hogy a holttestet őriztetni fogja, sőt a temetés után is egy napig őröket állit a sirhoz, nehogy esetleg a holttestet valakinek eszébe jutna elrabolni.

Nem tudta magának megmagyarázni, hogy miért, de nem birt szabadulni attól a gondolattól, hogy Lazáre él, s ép ezért tökélte el magát ily kivételes rendszabályok alkalmazására, mikhez különben Kossuth Lajos jóváhagyását is megnyerte.

---

129. fejezet.

A találkozás.

Málnássy Béla leült a községház előtti padra és elmerült gondolataiba. Körülbelül egy félóráig ülhetett igy, midőn egyszerre lódobogás ütötte meg füleit.

Fölnézett s a távolban porfelleget vett észre.

Éppen dél volt, s az áprilisi nap forrón tüzelt.

A lódobogás mind közelebb hangzott, s Málnássy Béla tisztán kivehette, hogy négy lovas közeledik, köztük két nő és két férfi.

Végre egészen a községházához értek, s Málnássy Béla örömmel kiáltott fel:

— Ah Dragon grófnő, Tréger Leó, Zelma herczegnő és báró Du Claude jönnek!

Felugrott ülőhelyéről és eléjök ment.

A kellemes találkozásra valamennyien leszálltak lovaikról.

Zelma herczegnő mélyen elpirult, midőn meglátta Málnássy Bélát.

Dragon grófné hamar elmondta eljövetelük czélját, mit Málnássy Béla különben már sejtett, hogy szolgálataikat jöttek felajánlani Kossuth Lajosnak.

— Utközben értesültünk, mondá a grófné, a magyarok folytonos győzelmeiről s a vert osztrák seregtől tudtuk meg, hogy Kossuth Lajos Gödöllön van. Ugy-e lesz szives százados ur és elkisér minket Kossuth Lajoshoz?

— Sajnálom, nem tehetem, mert szolgálatban vagyok s nem szabad innen távoznom. Egy halottat kell öriznem.

— Egy halottat, szólott csodálkozva Dragon grófné.

— No az bizonyára nem fog megszökni, mondá Tréger Leó mosolyogva.

— Semmi esetre sem, mondá Málnássy Béla szintén mosolyogva, de önök nem is kérdik, hogy ki a halott?

Valamennyien kérdően néztek Málnássy Bélára.

— Pedig jó ismerősük.

— Ki az? kérdé Dragon grófné izgatottan.

— Lazáre, válaszolt Málnássy Béla.

— Lazáre? kiálták mindnyájan a csodálkozás és megdöbbenés hangján.

— De hát hogy halt meg? kérdék mindnyájan egyszerre.

Málnássy Béla röviden elmondta Lazáre esetét, mit valamennyien figyelemmel hallgattak.

Aztán Dragon grófné szólalt meg és szintén előadta

Lazáre nagy-poroszlói szereplését, mely fájdalom, szomorubban végződött, mert egy áldozatja is volt.

— Erna herczegnő meghalt! mondá Málnássy elérzékenyülve. Ah az a gazember, valóban méltó lett volna, hogy még halva is golyót röpitsünk testébe.

— Itt az Isten itélt, szólalt meg Tréger Leó, a herczegnő halála meg van bosszulva.

— Igen az Isten, mondák valamennyien komoran.

Csend lett.

Valamennyien elgondolkoztak.

— Hol lakik Kossuth? kérdé végre a hosszas szünet után Dragon grófné.

— A nagy szállóban, felelé Málnássy Béla. Egy huszárt bocsátok rendelkezésükre, az majd elvezeti önöket hozzá.

Ezzel bement a községházához és csakhamar megjelent egy délczeg honvéd huszárral.

Dragon grófné megköszönte a szivességét s valamennyien szivélyesen elbucsuztak a fiatal századostól.

— A viszontlátásra — kiáltották mindnyájan.

— A viszontlátásra! mondá Málnássy Béla.

— Még egyet, szólalt meg ujra Dragon grófné, mikor temetik Lazáret?

— Este kilencz órakor.

— Ott leszek, mondá Dragon grófné.

— Mi is ott leszünk, mondák egyszerre Tréger Leó, és a herczegnő.

Ezzel elváltak Málnássy Bélától és egyenesen Kossuthhoz tartottak.

Kossuth Lajos nem kevésbé volt elcsodálkozva, midőn szárnysegéde Dragon grófnét és társait bejelenté.

Kossuth felkelt ülőhelyéről s barátságosan eléje ment az érkezőknek.

— Foglaljanak kérem helyet, szólt a kormányzó.

A vendégek leültek, s Dragon grófné elmondá ide-

jövetelük czéljai, elbeszélve egyszersmind az utóbbi időben vele történteket, menekülését Bécsből, Lazáre gaztetteit.

Kossuth rendkivül érdekkel hallgatta Dragon grófné beszédét.

— Valóban megrenditő, a mi önnel grófné történt. De most már nyugodt lehet, a gonosztevő halottan fekszik. A földi igazságszolgáltatás kezét kikerülte, hogy majd az örök biró előtt feleljen cselekedeteiért. De térjünk át a dologra. Ön tehát a kém szerepére akar vállalkozni?

— Igen, mondá Dragon grófné.

— Ez esetben befogom önt osztani Málnássy Béla századosunkhoz, ki legjelesebb kémeim egyike. Beleegyezik ebbe a grófné?

— Hálára kötelez kormányzó ur.

— Önt pedig — folytatá Kossuth Lajos beszédét Du Claude báró felé fordulva — egy kisebb guerilla csapat vezetésével bizom meg.

A báró meghajtotta magát.

— Kormányzó ur, nekem is volna egy kérésem, szólalt meg most szerényen Tréger Leó.

— Szóljon!

— A magyar hadseregbe óhajtanék lépni, ha mindjárt mint közlegény is.

— Arról szó sincs, mondá Kossuth Lajos nyájasan. Hiszen, ha nem csalódom, ön előbb az osztrák seregben hadnagy volt.

— Igen kormányzó ur!

— Akkor tehát hadnagyi ranggal kinevezem önt a magyar seregbe. Hová kivánja magát beosztatni?

— Az teljesen kormányzó urtól függ.

— Ha nincs ellenére, akkor Damjanich seregéhez teszem át szolgálattételre.

— Rendelkezzék velem kormányzó ur.

— Szolgálatát még ma elfogja foglalni, én majd személyesen fogok beszélni Damjanichchal és beajánlom önt.

Tréger Leó mélyen meghajtotta magát, s meghatottan rebegett köszönetet Kossuth Lajosnak kitüntető kegyéért.

Aztán valamennyien szivélyesen elbucsuztak az ország kormányzójától, eltávoztak, s a nagy szállóban levő lakosztályaikba vonultak.

---

130. fejezet.

Az éjjeli temetés.

Gödöllőtől nem messze egy kis domb oldalán volt ez időtájban, midőn elbeszélésünk játszik, egy elhagyott temető.

A temetőhöz vezető ut sürü akáczfákkal volt beültetve, melyek enyhe árnyékot vetettek.

A temetőt már régen nem használták, a sirok besüppedtek, a keresztek és fejfák letöredeztek, mindenütt csak a pusztulás és romlás ütött tanyát.

A temetőt egy omladozó kőfal vette körül, melynek a kapuja éjjel-nappal nyitva állott, azon egyszerü oknál fogva, mert a kapu mindkét szárnya rég elpusztult és még nyomai se maradtak sehol.

A kaputól jobbra ut vezetett néhány sirbolthoz, mig balra szegényes sirok terültek el, töredezett fakeresztekkel.

A temető másik oldalán kis kunyhó állott, hol az öreg temetőőr lakott, egy kilenczven éves aggastyán.

Dolga nem volt semmi, nem volt mit őriznie, hiszen már husz éve, hogy nem temettek ide senkit, de azért az öreg nem birt megválni a temetőtől, hol gyermekkora óta lakott.

Más emberi lélek soha sem fordult meg a temetőben. Siri csend uralkodott itt mindig, legfeljebb szél zugott néha, süvöltve a fák gallyai között s itt-ott egy gyengébb ágat tördelve le.

Hüvös éjszaka volt.

A hold majd kibujt a fellegek közül, majd pedig eltünt.

Körülbelül esti nyolcz óra lehetett, midőn egyszerre a magányos uton, a fák között élénk mozgás támadt, melyek árnyában négy alak közeledett.

Az egyik alak papi öltönyt viselt, mig a többi három öltözetét a magukra dobott sötét köpenyeg teljesen eltakarta.

A négy alak óvatosan körültekintve és hallgatódzva ment előre.

Kettő közülök egy széles deszkát vitt, s egy nagy fekete leplet, a másik kettő pedig ásókat czipelt sötét köpenyegeik alatt.

Mindnyájuk kezében egy töltött pisztoly is volt.

A papi ruhába öltözött alak, ki a többi három vezetőjének látszott lenni, a kapuhoz érkezve, egy pillanatra megállt s hallgatódzott.

Semmi sem mozgott.

A siri csendet mi sem zavarta meg, csak a szél süvöltött néha rémesen.

A pap magához intette embereit, aztán halkan igy szólott hozzájuk:

— Tehát értitek, a két katonát, ki ma éjjel a sirnál őrt fog állani, midőn a temetésnek vége lett, lefogjátok teperni és ártalmatlanná tenni. Pisztolyaitokat csak az esetben szabad használnatok, ha éppen okvetetlenül szükséges.

— Mikor lesz a temetés?

— Kilencz órakor.

— Akkor még egy óráig kell várakoznunk, szólt az egyik alak.

— Addig a temető árkában fogtok megvonulni, szólt a pap, ki, mint az olvasó már valószinüleg sejti, nem volt más mint Lőrincz, kinek sikerült három embert összetoborzani, kik nagy jutalom reményében vállalkoztak,

hogy az öröket leölik és kiássák a koporsót s ily módon Lazárét megmentik.

Lőrincz ezután kijelölt számukra egy alkalmas helyet, hol valamennyien megvonultak.

Ekkor a távolból halk mozgás volt hallható.

Lőrincz barát, ki szintén az árokban feküdt, felpillantott.

Fáklyákkal közeledett hat honvéd. Utána a fekete kocsi döczögése volt hallható, melyen egy egyszerü fakoporsó feküdt.

A kocsit követték Málnássy Béla százados, Dragon grófné, Tréger Leó, egy tábori lelkész, kik közül Lőrincz persze csak Málnássy Bélát ismerte.

A szomoru menet végre a temetőhöz ért.

A temető egyik félreeső helyén már egy sir volt ásva, melyet még nappal csináltak, hogy a halottat oda fektessék.

A menet végre a sirhoz ért s a tábori lelkész letérdelt a sirgödörhöz, hogy egy utolsó imát rebegjen el a boldogtalan gonosztevő lelki üdvéért.

Málnássy Béla, Dragon grófné és Tréger Leó komoran és szótlanul nézték e jelenetet.

Lőrincz barát eközben szintén elöjött az árokból, emberei még ott maradtak, s lassan követte a menetet a sirhoz, midőn megállapodott s egy fa mellé lopódzott, honnan egészen jól látta az egész jelenetet.

A tábori lelkész elvégezte imáját.

— Az Isten kegyelmezzen bünös lelkednek! szólott s felemelkedett.

Málnássy Béla intett a honvédeknek, kik ásóikhoz kaptak, melyet magukkal hoztak volt s kezdték a földet a sirra hányni.

Málnássy Béla lehajolt s egy göröngyet dobott a sirra.

Példáját követték Dragon grófné, a tábori lelkész és Tréger Leó.

A honvédek gyorsan hányták a földet és a koporsó már alig látszott ki a földből.

Ekkor egy iszonyu sikoltás hangzott s tompa, halk dübörgés lön hallható a koporsó fedelén.

Málnássy Béla s Dragon grófné borzadva néztek össze, mig a lelkész keresztet vetett.

Tréger Leó szótlanul állt az ijedelemtől.

Egy percznyi csend állott be. A honvédek félbe szakitották munkájokat.

Végre Málnássy Béla magához tért ámulásából.

— Fel kell nyitni a koporsót. A hang a koporsóból hallatszott.

A honvédek hamarosan elhányták a földet, felszakitották a koporsót.

Iszonyu látvány tárult szemeik elé.

Lazáre eltorzult arczczal felemelkedett a koporsóból és félelmes pillantást vetett a körülállókra, kik megdöbbenve nézték e rémes jelenetet.

Dragon grófné az ijedtségtől összerogyott, midőn Lazárét halottaiból feltámadni látta.

A honvédek elejtették ásóikat, s arczuk eltorzult, midőn Lazáréra néztek.

— Hol vagyok? — mi van velem — ah Dragon grófné — ellenségeim jönnek — ő nem halt meg —

Ilyen töredezett szavakat hallatott Lazáre.

A rémes jelenetnél csak Málnássy Béla maradt nyugodt.

Higgadt hangon osztogatá parancsait.

— A koporsót ki kell venni a sirból és a fekete kocsira helyezni, onnan pedig a tábori kórházba szállitani.

A honvédek vonakodva nyultak a koporsóhoz.

— Ne féljetek fiuk! biztatá őket Málnássy, szó sincs róla, hogy Lazáre feltámadt, csak tetszhalott volt a gonosztevő, rajta tehát.

A koporsót kiemelték a sirból, s Lazáre, ki eddig fel-

emelkedve ült, hirtelen lecsukta szemeit s ujra halálszerü állapotba merült.

A menet lassanként megindult a gödöllői tábor felé.

Lőrincz, ki szintén szemtanuja volt e jelenetnek, lassan elsompolygott a fa mellől s oda rohant társaihoz.

— Hiába minden, tervem nem sikerült. A halálszerü állapot, melyet Lazárénál a porokkal előidéztem, hamarabb változott át ébrenlétté, mint gondoltam, most már nem lehet segiteni. Lazárét ujra a kórházba vitték, hol szigoruan öriztetni fogják.

Ezzel komoran nézett társaira, kik hallgatagon álltak előtte.

---

131. fejezet.

Kossuth Lajost kormányzónak kiáltják ki.

Kossuth Lajos még az nap, — midön Dragon grófnéval beszélni láttuk — elhagyta Gödöllőt és Debreczenbe ment.

Debreczenbe utazta valóságos diadalut volt.

Kossuth rögtön az országgyülésbe ment, melyet a református templomban tartottak.

Itt riadó éljenzéssel fogadták, s az egybegyült képviselök kimondták Magyarország függetlenségét és az ausztriai házat trónvesztettnek nyilvánitották.

Az ország kormányzójává a honvédelmi bizottmány elnökét, Kossuth Lajost kiáltották ki.

Erre Kossuth folytonos éljenezés között a szószékre lépett, s a következő remek beszédet tartá, melyet itt közlünk, felhasználva előbbi forrásunkat. A beszéd méltó arra, hogy minden magyar ember figyelemmel elolvassa:

„Részemről is — ugymond Kossuth — csendet vagyok bátor kérni; mert e templom nagy és én kissé rekedt vagyok; mellem fáj s nem fognak érteni különben.“

Kossuth ezután eleinte gyönge fátyolozott hangon előadá a legujabb hadi eseményeket; s mindegyre emelkedettebb hangon elbeszélvén a csaták győzedelmes menetét, az érzelem ihlettsége erőt vett a gyönge testen s velőkig ható bámulatos szavával igy folytatta tovább beszédét:

„Hazám képviselői!...

Meglehet, bogy az ellenség, nem elégelvén meg azon szenvedéseket, miket a nemzet nyakára eddig háritott, uj meg uj uj invasiókkal fogja megkisérleni, megölni a magyar nemzetet...

De hiszem a magyar nemzetről, hogy nem lehet többé oly gyáva, miszerint arra, a mi még hátra van, ha tizszeres erővel akarnának is reánk rohanni, megmérkőzni elhatározott ne legyen; s elhatározott annyival is inkább, mennyivel bizonyosabb, hogy most már készületlenek nem vagyunk, s ha imitt-amott megritkultunk is, de legyen áldva az isten érte, meg is tisztultunk...

.....És én nem csak a hitnek szent hitével, hanem az észnek meggyőződésével mondom: elérkezett a percz, midőn Magyarországnak szabaddá, függetlenné kell lennie; elérkezett a percz, midőn Magyarországnak s különösen a nemzet képviselőinek kötelessége, Isten, a világ, Európa és a nép előtt kimondani, hogy szabadok, függetlenek lenni akarunk.

Uraim! ha visszaemlékezem azokra, a mik épen most egy esztendeje történtek és a mik közt az isteni gondviselésnek kiszámithatlan rendelete szerint én magam is az események által a szerénység porából, melyet örömest vallottam magaménak, kiemelve, némi tevékeny részt vevék; ha visszaemlékezem azon hüségre, melylyel az idők viszontagságai alatt iparkodtam az ausztriai háznak trónusát megtartani segiteni; s ha végig tekintem az árulást, hitszegést; ha végig nézem azon hálátlanságot, melylyel ezen indulat, — mely indulata keblemnek közös volt a nemzet összeségével — az ausztriai ház által viszonoz-

tatott: talán mentve volnék Isten és emberek előtt, ha személyes bosszuval s a szenvedélynek némileg felingerült hangjával mondanám azt, hogy: velem rendelkezhetik Isten akármiként az életben, bocsáthat reám szenvedést, bocsáthatja reám a vérpadot, bocsáthatja reám a bürökpoharat, vagy számüzetést; de egyet nem bocsáthat reám soha, — azt: hogy én valaha az ausztriai háznak alattvalója legyek.

Azt nem bocsáthatja reám Isten sem; mert az embernek, ki el van határozva valamire, bár lánczokba szorittatnak minden tagjai, mindig marad elég ereje meghalni tudni, ha máskép meg nem mentheti magát.

Hanem uraim, én, mint egyike a nemzet azon képviselőinek, kiket a nép bizalma e nehéz időkben meghivott arra, hogy Magyarországot először megmentsék, azután ujjáteremtsék s tegyék jövendőjét szabaddá, nagygyá, dicsővé; — én, mint a nemzet képviselője, a személyes ingerültség, a személyes indulat és szenvedély minden gondolatát, esküm szerinti kötelességemnél fogva, keblemből a nemzet nagy kérdéseinek megitélésénél számüzni kötelesnek vallom magamat: azért mindazt mellőzve higgadtan, szárazan, nem akarva szólni az indulathoz, veszem fel az eseményeket, mint előttünk állanak."

Ezek után visszatekintve a háromszáz éves mult viszontagságaira, igy kiált föl:

„Keserves fájdalommal kell elmerülni az embernek e mult előtt, mily borzasztó végzet volt az, hogy a boldogság annyi elemeivel, a jobb sorsra érdemes népnek oly szegénynek, oly nyomorultnak kellett lennie; mert vérének az önkény támogatására, idegen nemzetek rabigába füzése végett kellett omlania s keserves véres verejtékének az ausztriai udvar végetlen s a népek szabadságával ellenkező szükségeinek födözésére kellett forditania."

Ezután előadván, hogy 1848-iki törvények, melyekre V. Ferdinánd, a király is megesküdött, nem revolutio szü-

leményei, — áttér azoknak hütlen kijátszására, festi a rácz lázadást, melynél borzasztóbbat alig ismer az ujabb história, s előadván, miként dolgozott egy kézre az udvari cselszövény a lázadókkal, igy folytatja:

„És még minekünk jó bolondoknak, kik a miniszteriumban valánk akkoron, a port a szemünbe szórták: mig mi lehetetlennek hittük az árulás azon nemét, hogy midőn egy király s annak családja kárhoztat valamit s bünnek mond, azt a bünt tettekben, minden hatalmával gyámolitsa: addig azon pártütőknek küldöttek pénzt, küldöttek ausztriai tiszteket, szóval mindent, hogy a nemzet ereje önmaga keblében szétszaggatva leendvén, ő aztán, a maga császári erejével, mint a gyönge bárányra lecsapó sas, egyszerre semmivé tehesse a nemzetet....

Bizott az ausztriai hitszegés — — és hatalmában elbizakodván, annyira ment, hogy Magyarország nemzeti létét eltörlöttnek s a magyar nemzetet a nemzetek sorából kitörlöttnek nyilatkoztatta ki a márczius hatodiki manifestummal....

De mielőtt ezt tette volna, egy oly bünt is követett el, melynél nagyobbat sehol a népek nem ismernek, azt, hogy az orosznak fegyveres segitségét használta fel a népnek legyilkolására.

...Ezek szárazon a tények, merényletek, melyek ellenünk elkövettettek.

Már most kérdem én, lehető-e az, hogy valaha legkisebb pietással viseltessék a nép egy olyan uralkodóház iránt, mely a multaknak sok bünei után legközelebb ellenünk mindezeket elkövette?

Én ezt, uraim lehetetlennek tartom! (Általános felkiáltás: „Ugy van!“)

... És kérdem én, ha ezek ellenében a nép erejének érzetére fölébredt, — nem tartozunk-e mi a magyar szabadságharczban elhunyt testvéreink szent emléke iránt azon tartozással, hogy a miért ők elvérzettek, annak jutal-

mát vegyük el a nemzet számára; kérdem én, nem kötelességünk-e nekünk megtenni azon lépéseket, melyek magukban foglalják a biztositást, hogy valamint az érettünk vérző vitéz hadsereg, ugy az annyi áldozatokat hozott nép el fogja venni méltó gyümölcsét áldozatainak, s hogy a harcznak vége nem alku lesz, hanem győzelem, a szabadság győzelme, a nép és nemzet számára.

Uraim! a magyar nemzetet mérsékelt és óvatos nemzetek sorába fogja iktatni e napokra nézve a história; mert mi mindekkoráig nem mondottuk ki a szót, mely szónak kimondásával más nemzetek szabadságharczaikat kezdették s akaratukat nyilvánitották, hogy többé rabszolgák lenni nem akarnak.

De én azt gondolom, hogy ennek ideje már elérkezett. A népnek határozottsága, seregeink győzelme és előhaladása és a hazafiui s becsületbeli kötelességnek érzete azt sugalltatja velem, hogy itt van az idő, midőn ki kell mondanunk, hogy az ausztriai ház által köztünk és közötte fennállott kapocsnak elszakitását a nemzet maga népfenségi akaratával szentesiti. (Közhelyeslés; lelkes éljenzés.) S hogy a magyar nemzet föllép az európai statuscsaládok sorába, mint önálló, független hatalom, mely megtudta magát tartani a legnagyobb vészek közt s elég erőt tudott kifejteni, hogy előtte fussanak az annyira elhiresztelt császári seregek s megmutatta, hogy a szabadságra méltó, a szabadságra elég erős.

Most Magyarországnak ki kell mondani, hogy akarata is van ezen erejét utolsó csepp vérig a szabadságra, melyre méltó, felhasználni.

Egyszersmind, uraim, ki kell azt mondanunk, hogy az európai statuscsalád, melytől magunkat elszakitottnak semmi esetben nem tekinthetjük, tudja meg: hányadán érez, mikép gondolkozik és mit akar a magyar.

Azért ki kell mondani, hogy az ausztriai ház árulása, hitszegése s a magyar nemzet elleni fegyverfogása által

elszakitván a közte és köztünk fennálló kapcsolatot, — Magyarország uralkodására méltatlannak nyilvánitattik s örökre számkivettetik, ugy másrészt meg kell mondani, hogy Európa népei irányában békét és barátságot óhajtunk s tisztelni fogjuk minden nemzetnek jogait, de megkivánjuk, hogy a mienket is tiszteljék.

Nekünk, uraim, el kell foglalnunk Európában azon állást, hogy rólunk, nélkülünk senki se rendelkezzék... mint rendelkezik a majoros a nyáj felett.

... És én mindezen indokoknál fogva, itt az Isten templomában felhivom önöket uraim, nemzeti képviselők, hogy számot vetve isten, lelkiismeretök s a haza iránti kötelességükkel, vegyék bölcs tanácskozás és elhatározás alá inditványomat, melyet a következőkben van szerencsém előterjeszteni.

Mondassék ki a nemzet nevében, hogy:

Először: Magyarország a vele törvényesen egyesült Erdélylyel és hozzátartozó minden országokkal, részekkel s tartományokkal egyetemben szabad, önálló és független európai statusnak nyilvánittatik; és ezen egész statusterületi egység feloszthatlannak s épségére sérthetlennek kijelentetik.

Másodszor: A Habsburg-Lothringeni ház a magyar elleni árulása, hitszegése és fegyverfogása által, nem különben azon merény által, miszerint az ország területi épségének eldarabolását, Erdélynek és Horvátországnak Magyarországtóli elszakitását és az ország önálló statuséletének fegyveres erőszakkal megkisérteni, s e végett idegen hatalom fegyveres erejét is a nemzet leggyilkolására használni nem iszonyodott, saját kezeivel szaggatván szét ugy a pragmatica sanctiót, mint általában azon kapcsolatot, mely kétoldalu kötések alapján közötte és Magyarország s tartományai közt fennállott; ezen Habsburg-Lothringeni ház Magyarország, a vele egyesült Erdély és hozzá tartozó minden országok, részek és tartományok fölötti uralkodás-

ból kizáratik, kirekesztetik és az ország területéről s minden polgári jogok élvezetéből számkivettetik.

A mint, hogy ezennel trónvesztettnek, kirekesztettnek és számüzöttnek a nemzet nevében nyilvánittatik (itt Kossuth kezeit égfelé emelve mondja tovább) Ugy legyen: „Amen!“

Az egész templom magasztos lelkesültséggel visszhangozta: „Amen!“

Kossuth a lelkesültség csillapultával tovább folytatta inditványát. Mondassék ki ugymond:

Harmadszor: Magyarországnak minden más statusok irányában, ha saját jogai nem sértetnek, békét és barátságot tartani, s különösen azon népekkel, melyek ezelőtt velünk egy fejedelem alatt állottak, valamint a szomszéd török birodalmi és szláv tartományokkal jó szomszédságot alapitani, folytatni s a különös érdekek alapján barátságos kötésekkel szövetkezni, elhatározott akarata.

Kossuth ezután áttérve a leendő kormányrendszerre, igy folytatja:

„Én a mondó vagyok, hogy e nemzetnek jövendő kormányformáit senki más, mint a nemzet képviselői határozhatják meg.

A mely perczben Magyarországon akadna ember, a ki urává akarna lenni e nemzetnek, azon emberre uraim vigyázzanak önök, az egész nép és soha, semmi esetben ne türjék, ne engedjék, hogy e nemzet felett más határozhasson valaki, mint a nemzet.“

Egyszersmind élesen hangsulyozá Kossuth, hogy „addig is, mig az ország kormányzati rendszere minden részleteiben megallapittatik, gondoskodjék a képviselőtestület személyes felelősségre fektetett kormányról; mert midőn — ugymond — a nép viseli a terhet, vérzik ott, a hol kell, és midőn a nép adja az áldozatokat, akkor kell, hogy a kormány férfiai is fejeikkel játszanak, ha megtudnak

feledkezni azon kötelességről, mely az ő hü kezökre bizatik; ezért mondassék ki:

Negyedszer: Az ország kormányzati rendszerét minden részleteiben a nemzeti gyülés fogja megállapitani. Addig pedig, mig ez a fentebbi alapelvek nyomán megállapittatnék, az országot egyetemes kiterjedésében egy kormányzó elnök fogja a maga mellé veendő miniszterekkel együtt ugy saját magának, mint az általa kinevezendő minisztereknek személyes felelőssége és számadási kötelezettsége mellett kormányozni.

Ötödször: Ezen határozatokban kimondott elveknek nyilatkozványba foglalása s fogalmazása három tagból álló választmányra bizassék.

Tisztelt képviselők!

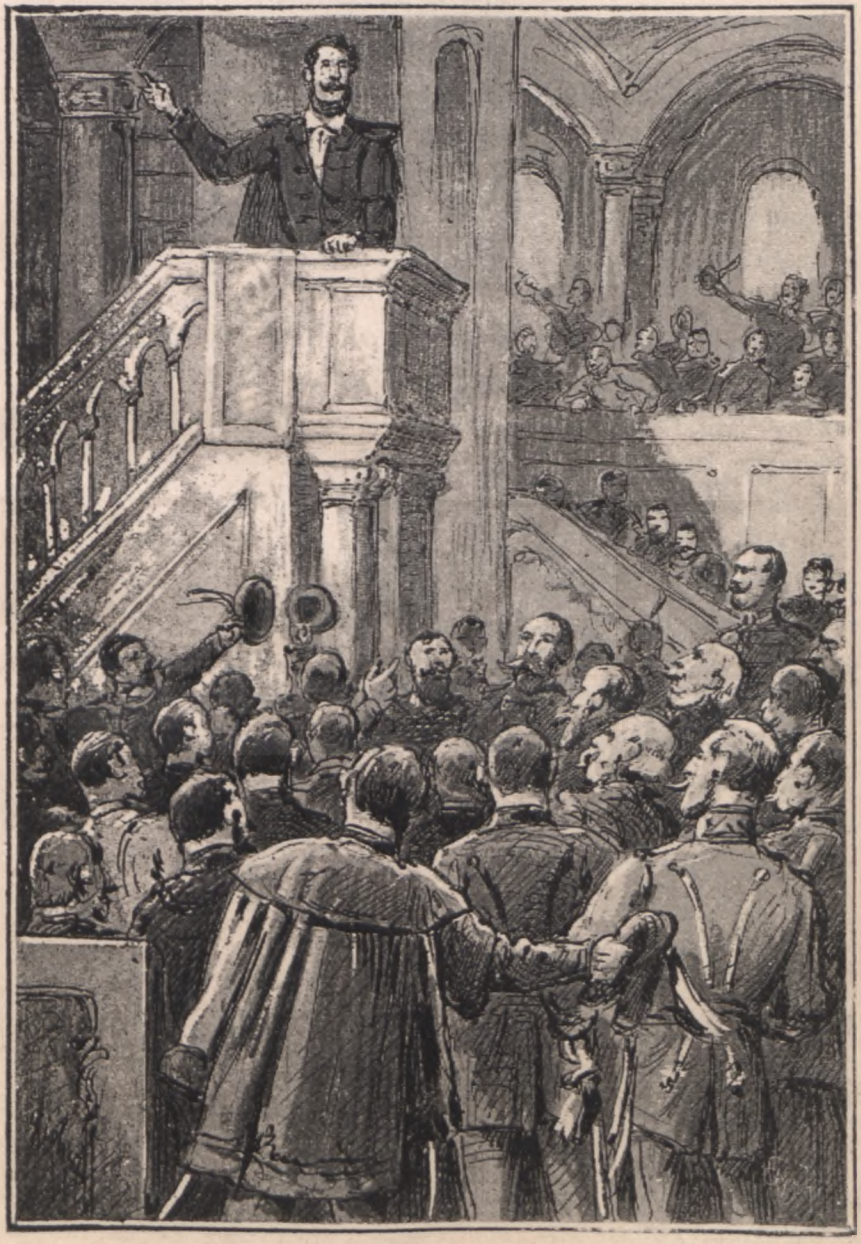
Előterjesztettem — ugymond Kossuth ezek után — inditványomat. E nap Magyarország történetében talán mindekkoráig élt napok közt a legnevezetesebb leend, hogy ha én nem hibáztam felfogásában a körülményeknek és ha nem hibáztam azon számitásban, hogy mások is aként éreznek, a mint én érezni kötelességemnek ismerem.

Én nem ajánlom, uraim, önök pártfogásába ezen inditványokat, söt arra szólitom önöket, hogy félre tévén minden tekintetet a világon, pusztán Isten s önlelkiismeretökből, s a haza iránti kötelességöktől kérve számot, vegyék birálat s itélet alá ezen inditványokat, s ha ugy látandják, hogy jók, tegyék le ma, uraim, Magyarország jövendő szabadságának, jólétének, boldogságának alapját.“

Kossuth ezen szavai után általános lelkesültség származott, s viharos éljenzésben tört ki az egész ház.

A ház elnöke, Almási Pál, a lelkesült zaj csillapultával, kérdést intézett a képviselőkhöz, valjon akar-e valaki az inditványhoz szólani.

— Elfogadjuk egészen, hangzott egy szivvel, egy lélekkel a fölkiáltás.

Az egybegyült képviselők Kossuth Lajost egyhangulag kormányzónak kiáltották ki.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Ezután Irányi Dániel jegyző pontonkint olvasta föl az inditványt.

Az első pontnál a képviselők ünnepélyes fölállással nyilatkoztatták ki megegyezésöket.

A második pont hasonlólag nagy lelkesedéssel s hazafiui erélyes elszántsággal elfogadtatott, mire Almási Pál, a képviselők s a hallgatóság helyeslésétől s örömkifejezéseitől kisértetve kimondotta, hogy a Habsburg-Lothringeni ház trónvesztettnek tekintessék, s az országból számüzessék.

A harmadik pont ujult helyesléssel szintén elfogadtatván, a negyedik pontnál szintén azon helyen, a hol a kormányzóról tétetett emlités, általános fölkiáltással riadó éljenek közt Kossuth Lajos nevét hangoztatta minden ajk, a ki közakarattal azonnal ki is kiáltatott Magyarország kormányzójának.

A szünni nem akaró zajos éljenzés csillapultával Kossuth Lajos emelt szót, mire ismét csend lőn, s figyelve hallgatták a kormányzó első szavait.

— Azt gondolom — ugymond Kossuth — oly időket élünk, midőn valamint a tulbizakodásoknak, ugy a szerénységnek sem lehet helye; hanem minden embernek kötelessége mindaddig, mig a veszély tart és a nemzet tökéletesen megmentve nincs, megállani férfiasan, becsületesen azon helyet, hová őt a nemzet akarata állitja; nem válogatni a térben, nem válogatni a munkában, hanem követni egyedül hazafiui kötelessége és a nemzet iránti engedelmesség ösztönét.

Én, uraim, leéltem életemnek javát; és ha visszatekintek az életre, hosszas éveken keresztül nem volt egy napom, melybe azt mondhatnám: nyugodt valék. Nekem csak akaratom nagy, tehetségeim csekélyek: s ha valamit életemben eszközöltem, vegyék azt, kik utánnam következendenek például arra, hogy az erös akarat még a gyönge tehetséget is hasznossá teheti a nemzetnek.

Hanem megvallom, — s legyenek följegyezve e szavak Isten itélő könyvének lapjain: hogy én hazám boldogságának meleg óhajtásán kivül semmi más vágyat nem ismerek, mint azt, hogy legyen szabad nekem nyugodnom. Hanem addig, mig a veszély tart, akárhová fog velem parancsolni a nemzet és a veszélynek akármely állását bizandja rám, én engedelmesen fogom elfogadni s tenni fogok, mit lehet.

De előre kikötöm azon föltételt, hogy ha eddigi életemben — és azt az Isten talán megengedi élnünk, kevés időnek mondhassam, mi még a nemzet tökéletes megmentéséből hátra van, — valamit hazámnak javára eszközölni szerencsés voltam vagy lehetek, a mint a veszély percze elmulik, szabad legyen nekem egy jutalmat kérnem, mely jutalom az, hogy engem bocsásson haza a nemzet, bocsásson vissza pihenni a magányos polgárok körébe, élvezni hátralévő napjaimban azon boldogságot, melyet mindnyájunk közös kincse gyanánt kivivni mint mindnyájan feladatunknak, ugy én, önök bizalmánál fogva legszentebb kötelességemnek ismerem.

És ezért, uraim, addig, mig önök vagy mást választanak, mit bármikor tenni méltóztassanak, mihelyt csekély személyemet vagy fölöslegesnek, vagy pedig a körülmények kivánatához képest nem eléggé tehetségesnek és erősnek látandják — addig, mig elérkezik az idő, hogy a harmadik vagy negyedik pontbeli határozat értelmében a kormányrendszert állandóan minden részleteiben megállapitandják; — vagy végre addig, mig azon megállapodás mellett is nyilt homlokkal nem mondhatom el azt, hogy a nemzet már tökéletesen biztositva van, addig én, uraim, ha önök ugy parancsolják, leszek kormányzó elnök.

De az örökké való Istenre, önbecsülelemre esküszöm, azon perczen tul egy pillanatig sem, nem semmi egyéb, mint szerény és szegény polgár.“

132. fejezet.

A légyott.

A fekete kabinet is értesült Lazáre csufos felsüléséről. Azonnal elhatározta, hogy Lazáret, ha még lehetséges, megmenti, Málnássy Bélán pedig megbosszulja magát hü emberük törbe csalásáért.

A temetés utáni napon Málnássy Béla egy következő tartalmu levelet kapott:

Uram!

Én láttam önt és szeretem. Ne kivánja tudni, hogy ki vagyok én, elégedjék meg azzal, hogy huszonnégy éves vagyok és a világelragadónak talál. Ne is kivánjon engem *szemeivel* látni soha, mert én örökre ismeretlen akarok ön előtt maradni, ajkai azonban érezni fogják, hogy arczom rózsái nem hervadtak. Ha ön hisz nekem, akkor ma este tizenegy órakor üljön abba a kocsiba, mely egy növel öntlakása előtt várni fogja. Én remélem, hogy ön eljön....egy szép fiatal nö szereti önt....oh jöjjön.... ölelő karjaim várják.

Czeczilia.

Málnássy Béla elolvasta a levelet és mosolyogni kezdett.

— Oh balgatag Czeczilia! mondá magában, hát te azt hiszed, hogy én szerethetlek téged. Oh dehogy! Sajnálak, szép leányka, de nem mehetek ölelő karjaid közé.

E perczben kopogtatás hangzott az ajtón és lovag Hettenau Olivér belépett.

— Isten hozott, édes Olivér, mondá Málnássy Béla, nézd ezt a levelet, melyet ma kaptam és olvasd el.

Hettenau mohón kapott a levél után, azt gondolván, hogy valami fontos politikai eseményt tartalmaz.

Hamar átfutotta a levelet és lehangoltan nyujtá át Málnássy Bélának.

— Nos? kérdé Málnássy Béla, hiszen te egészen szomoru lettél. Avagy azt sajnálod, hogy nem téged hivott találkozóra a szép Czeczilia.

— Ah dehogy! csupán másra gondoltam, azt hittem, valami fontos politikai megbizás....

— Gondoltam valamit édes Olivér! Én nem mehetek el e találkozóra, de menj el te, hátha valami titok rejlik a dolog mögött?

— Én menjek el? kérdé Hettenau.

— Nos igen. Kezdetben én csak közönséges szerelmi levélnek gondoltam, de az előbb egy sajátságos gondolat villant meg agyamban, hátha valami rejtély lappang a dologban. Győződjél meg felöle.

— De miért nem akarsz megjelenni a találkozón te?

Málnássy Béla arcza halványpiros szint öltött e kérdésre, aztán igy szólt:

— Egykor majd megmondom az okot. Most nem árulhatom el. Tehát elmégy a találkozásra?

— Ha kivánod, megteszem, ámbár semmiképen sem vagyok ugy hangolva, hogy szerelmi kalandokat hajhászszak.

— Végy magadhoz két megbizható huszárt is, kik a kocsit titokban kövessék.

Hettenau elmosolyodott.

— Katonai fedezet alatt menjek egy nőhöz légyottra, nem rossz.

— Ismétlem Olivér, hogy nekem e levél kissé gyanus. Tudod mit, a két huszárt én is elkisérem, nos tehát most csak elmégy a szép Czeczíliához?

— A mint parancsolod, tehát esti tizenegy órakor lakásodon leszek.

— Helyes.

— Addig előkészületeket teszek a kalandra, most Isten veled.

A két barát szivélyesen elbucsuzott.

* * *

Esti tizenegy órára járt az idő.

Lovag Hettenau Olivér komor léptekkel haladt Málnássy Béla százados lakására, őt követte bizonyos távolságban két huszár, lovaikat kantáron vezetve.

Csakhamar elért Málnássy Béla lakására.

Málnássy Béla már várta őt.

Mindketten kiléptek a szobából és a kapuhoz mentek. Hettenau kiállott a kapu elé, mig Málnássy Béla az udvaron maradt, hol lova szintén felnyergelve várta.

Nem sok idő mulva egy kocsi állott meg Málnássy Béla lakása előtt.

A kocsi ablakán egy sürün elfátyolozott nő hajolt ki és intett a lovagnak.

Lovag Hettenau a kocsihoz lépett.

— Czeczilia, susogá.

Az elfátyolozott ujra intett és a lovag belépett a kocsiba, mely lassan megindult.

— Uram, kezdé a nő, ön egy levelet kapott.

— Itt létem bizonyitja, felelé a lovag, hogy eleget tettem óhajának.

— Még egyet kivánok öntől.

— Még egyet?

— Önnek nem szabad tudnia, hogy én hova viszem önt.

— Ugy sem tudom. Az utczák sötétek.

— A hold világit, s igy ön mégis csak megjegyezheti az utat.

— Lecsukjam a szemeimet? kérdé Hettenau.

— Az önt kifárasztaná!

— Mit tegyek tehát?

— Befogom kötni a szemeit.

— Teringettét! A dolog kezd rejtélyes lenni.

— Fél ön talán?

— A világért sem, mondá a lovag, kösse be hát a szemeimet, én egy csöppet sem aggódom.

Az ismeretlen nő finom selyemkendővel beköté a lovag szemeit.

— Remélem, hogy legalább azt megfogja engedni, hogy beszélgethessek önnel.

— Nem, azt sem engedhetem meg.

— Ön tehát tudja, hogy én mi járatban vagyok.

— Természetesen.

— Ön tudja, hogy ki vár engem?

— Tudom felelé az ismeretlen nő, oly halkan, hogy szavait alig lehetett hallani.

— Talán ön maga az....

Hettenau észrevette, hogy az elfátyolozott nő oldala mellett összerázkódik.

— Uram! szólott a nő elfojtott hangon, ön téved, én nem vagyok Czeczilia.

— Istenemre mondom, kár! szólott lovag Hettenau.

— Kár? kérdé a nő.

— Természetesen, mondá Hettenau, kit elbüvölt az ismeretlen nő alakja, az ön hangja oly kellemes, kezei, melylyel szemeimet beköté, oly puhák, mint a bársony...

— Elég uram! Czeczilia hangja ezerszer édesebb lesz, s ön rövid idő alatt tapasztalni fogja, hogy kezei még puhábbak, mint az enyém.

— Akkor ő világhirü szépség!

— Ő nagyon szép!

— Komolyan beszél?

— A legkomolyabban.

— Akkor miért akar ismeretlen maradni előttem, miért nem akarja, hogy lássam őt, miért rejti szépségét az éj homályába. Én nem bizom benne.

— Ön gondolkozó kezd lenni, mondá az ismeretlen.

— Már nem vagyok, válaszolá Hettenau, ön különben befogja látni, hogy erre alapos okaim vannak. Kivánja azokat tudni?

— Nem!

— Ezer mennykő! gondolá Hettenau, ez rövid felelet volt.

— Kisasszony! mondá a lovag hangosan, ön....

— Csendesen, mondá az elfátyolozott nő, mi mindjárt a czélnál vagyunk.

Hettenau hallgatott.

A kocsi néhány percz mulva megállt.

Az ismeretlen nő kinyitotta a kocsi ajtaját s megfogta Hettenau kezét.

— Vigyázzon, mondá a nő, nehogy a kiszállásnál elessék.

Hettenau lábai szerencsésen a földet érték.

— Most bizza magát az én vezetésemre.

A fiatal százados követte a nőt, hová puha kezecskéi vezették.

Időközönkint a lovag meg-megszoritotta a gyönyörü megjelenésü nő kezét, mely ilyenkor megrándult, de a szoritást nem viszonozta.

— Most egy lépcsőhöz értünk — mondá a szép ismeretlen.

Fölmentek a lépcsökön, aztán egy hosszu, szőnyeggel fedett folyosóhoz értek.

Végre a lovag kisérője megállt, s Hettenau egy ajtó nyikorgását hallá.

— Lépjen be! mondá a nő halkan, melynek hiába akart parancsoló nyomatékot adni. Csak ha majd meg-

hallotta, hogy az ajtó ön mögött kétszer bezárult, szabad a fátyolt szemeiről levenni.

Hettenau érezte, hogy a nö gyöngéden a szobába tuszkolta, hallotta, a mint a kulcs a zárban kétszer megfordult.

Rögtön letépte a fátyolt szemeiről.

Minden sötét volt körülötte.

Kezeit előre nyujtva, megindult a szobában.

Térdei egy puha tárgyba ütödtek, s Hettenau előre bukott.

Az esés teljesen veszély nélküli volt, egy széles dagadó pamlag felfogta öt.

Kezeivel tapogatva tovább ment a pamlag mellett. A kerevetnek az egész szoba körül kellett vezetnie, mert Hettenau már egy sarokba ért, s érezte, hogy a pamlag a másik falhoz is vezet.

Hettenau belátta, hogy a koromsötétségben, nem fogja megvizsgálhatni a szobát, s azért felhagyva minden további kutatással, kényelmesen a pamlagra veté magát.

Hirtelen gyenge nesz hangzott a szoba másik részéből.

A lovag figyelni kezdett.

Selyemruha suhogást vélt hallani.

A nesz hirtelen elhangzott, a selyemruha viselője ugy látszik megállott.

Lovag Hettenau szive hevesen dobogott az izgatottságtól, fölemelkedett ülőhelyéről, s ezzel elárulta hollétét.

A következő pillanatban két gömbölyü női kar fonódott nyaka köré.

— Te eljöttél? mondá egy halk, remegő hang.

— Nem vagyok köből, mondá a lovag, ki játszotta a szerelmes ifju szerepét, s karjait szintén a nő nyaka körül fonta, kinek hullámzó keble az ö szivén nyugodott.

Hirtelen egy csók égett ajkán. Lovag Hettenau egészen mámoros lett annak varázsától.

— Ülj mellém, mondá a nő.

Lovag Hettenau leült és keze eközben egy meztelen női vállat érintett meg, melynek finomsága elragadta.

Lehajtotta fejét s öntudatlanul egy csókot nyomott reá.

— Nem is gondoltam, hogy te oly tüzes ifju vagy, mondá a rejtélyes nő.

— Nem irtad-e leveledben, hogy te szép vagy és nem bizonyitják-e ezt tüzes ajkaid és kerek vállaid?

— Oh azért még mindig csuf lehetek arczban.

— Nem hiszem.

— Nem volna ép lehetetlen.

— Ajkaim érzik — mondá a lovag, — hogy a te ajkaid üdék és illatosak, arczod sima, mint az atlasz és hajad finom, mint a selyem, szemeid pedig ugy tetszik nekem, mintha a sötétségben is villognának. Te szép vagy, neked szépnek kell lenned.

Ujra egy csók égett a lovag ajkain, — mintegy köszönetül e szavakra, — mely az ifju vérét egészen feltüzelte.

Hettenau viszonozta a csókot. Csókra csók következett. A lovag majdnem elveszté eszméletét. A gyönyörtől egészen elszédült.

— Tehát te szeretsz engem? mondá a nő, midőn a mámorból kissé feleszméltek s fejét Hettenau keblére hajtá.

— Szeretlek, mondá a lovag ittasultan a gyönyörtől.

— De ugy-e, hogy nem fogod soha kivánni, hogy arczomat lássad?

— Nem, mondá a lovag, addig, mig te e gyönyörben engem nem akarsz részesiteni.

— Boldoggá tenne téged ez?

— Kételkedhetsz benne? Nem üdvözitő-e az a tudat, ha az imádott lény arczvonásait szinről-szinre láthatjuk?

— És mégis, szólt az ismeretlen nő, az sohasem fog lehetséges lenni.

E közben ujjai a lovag hajával játszadoztak, midőn keze hirtelen Hettenau szakállát érintették meg.

Erre eltaszitotta magától a férfit, ki karjaiban nyugodott, hevesen felugrott s halk kiáltást hallatott.

— Mi az? kérdé Hettenau nyájas hangon, mitől ijedtél meg?

Nem kapott feleletet, csak nehéz, erőltetett lélegzés volt hallható.

— Czeczilia... miért taszitottál el magadtól?

— Miért... miért? válaszolá egy haragtól reszkető hang. Te nem vagy Málnássy Béla.

Lovag Hettenau testén borzalom futott végig.

— Miből gondolod ezt? kérdé.

— Málnássy Bélának nincs szakálla, felelé a nő.

Hettenau hallgatott.

— Szólj, ki vagy, vevé fel a nő ujra a szót, te nem vagy az a férfiu, kit én vártam.

— Neked igazad van, én nem vagyok Málnássy Béla, mondá a fiatal százados tompa hangon.

A harag felkiáltása volt hallható a nő ajkain.

— Nyomorult! lihegé a nő, hogy jösz te ide?

— Elég, kiáltá Hettenau, ez több, mint a mit elviselhetnék. Én ott álltam tizenegy órakor Málnássy lakása előtt, midőn egy kocsi gördült végig az utczán, melynek ablakából egy elfátyolozott nő nekem intett. Beléptem a kocsiba és ide hoztak.

— Ön hazudik, nem a véletlen hozta önt ide. Honnan tudja akkor, hogy az én nevem Czeczilia.

Hettenau elátkozta a pillanatot, melyben ez a név ajkaira jött.

— Bocsánat, rebegé, elismerem bünömet, de másképpen nem indokolhatom ittlétemet.

— Ezzel nincs vége a dolognak. Önök megcsaltak, rászedtek, elárultak engem.

— Asszonyom...

— Egy szót se többet uram, mondá a nő egészen elváltozott hangon. Ön rögtön távozni fog innen.

— Eltávozzam innen, mielőtt ön megbocsátott volna nekem?

— Én soha sem fogok önnek megbocsátani, mondá fenyegető hangon a nő, ön és semmirevaló barátja egy ellenséget szereztek maguknak, ki nem fog nyugodni addig, mig önöket mindkettőjüket meg nem semmisiti, azért a gyalázatért, mit rajtam elkövettek.

Rövid, gunyos nevetés volt hallható.

— Azt hiszem — folytatá a nő, hogy eddig meggyőződhetett arról, hogy én nem vagyok közönséges nő. Meg fog ismerni ezentul, hogy milyen leszek bosszumban. Nem fogom visszatartóztatni magamat semmitől, érti? semmitől, hogy czélomat elérhessem és magamat megbosszulhassam. Fölveszem tehát a harczot ön és barátja ellen, mert önök gunyt üztek az én legszentebb érzelmeimből, önök gunyt üztek az én forró szerelmemből. S tudja meg, hogy egy megtorlásáért égő sziv bosszuja rettenetes.

— Asszonyom, mondá izgatottan lovag Hettenau, én nem félek az ön bosszujától. Én teljesen biztosnak érzem magamat.

— Azt a jövő fogja megmutatni.

— Jól van tehát, mondá a lovag, én felveszem a harczot, szép hölgy! mindazáltal tudja meg, hogy én soha sem fogok bosszuálló lenni az ön irányában.

— Azért ne higyje, hogy én nemes elhatározását szintoly nagylelküséggel fogom viszonozni. Ön....

— Elég haragos hölgyem, szólt közbe lovag Hettenau. Engedje meg nekem, hogy én is beszélhessek. Mi nem vagyunk egyenlő ellenfelek. Attól a nőtől, a ki engem ide hozott, talán megtudja, hogy én ki vagyok, én tehát

nem csinálok titkot, s megnevezem magam ön előtt. Nevem lovag Hettenau Olivér, magyar huszár százados vagyok Damjanich tábornok hadseregében.

— Ön egy fáradságtól kimélt meg ez által, mondá a nő, de mintha e névre hangja remegőbbé változott volna, mindazonáltal nyiltságáért ne várjon hasonlót tőlem.

— Erre a feleletre el voltam készülve. Éppen azért ön is meg fogja nekem engedni, hogy magam fogok igyekezni az ön kilétét kikutatni, s ezzel hirtelen egy gyufát vett ki zsebéből és meggyujtotta azt.

Egyszerre világos lett a sötét teremben.

A nő felsikoltott és kezeit arcza elé tette.

De már késő volt.

Lovag Hettenau eleget látott.

A nő alakja valóban gyönyörü volt, arcza démoni szépségü.

— Ah szép hölgyem, hiszen mi régi ismerősök vagyunk. Hiszen ön.....

— Egy szót se többet, különben ön a halál fia, kiáltá a szép nő s a szoba másik oldalára ment.

Ekkor az ajtón halk kopogás hallatszott. A kulcs kivülről megfordult a zárban, egy alak lépett be és valamit sugott a nő fülébe, mire az rögtön elhagyta a szobát.

Hettenau egy másik gyufát gyujtott meg s körülnézte a szobát.

A falak remek kárpitokkal voltak ellátva, a falak körül pamlagok voltak elhelyezve, melyeken drága, aranyhimzésü párnák hevertek.

Az ablakokon nehéz bársony függönyök lógtak alá, s emellett táblákkal voltak ellátva.

A gyufaszál éppen elaludt, midőn az ajtó, melyen bejött, kinyilt.

Az elfátyolozott nő, ki őt ide hozta, állott a küszöbön.

— Uram, szólott a nő, kövessen engem.

Hettenau lovag engedelmeskedett.

— Önnek megint be kell kötnöm a szemét.

— Tessék, szólott Hettenau.

Midön ez megtörtént, az ismeretlen nő a fiatal századost ismét levezette a lépcsökön a kocsihoz, s pár percz mulva a kocsi halkan tovarobogott.

Meglehetősen sokáig kocsikázhattak, mi valószinüleg csak azért történt, hogy a lovag félre vezettessék, anélkül, hogy egyetlen egy szót is szólottak volna egymáshoz.

Végre a rejtélyes nő törte meg a csendet.

— Boldogsága önt, ugy látszik némává tette, mondá remegő hangon.

— Boldogságom? válaszolá Hettenau. Ah szép ismeretlenem, boldogságom talán inkább szerencsétlenségem.

— Szerencsétlensége?

— Azt mondom, talán, mert én nem adom olcsón a fejemet. Én férfiasan fogok küzdeni, ámbár a női cselszövény és bosszu már sok embert juttatott a sirba.

— Én nem értem önt. Én önt a gyönyör hetedik mennyországában hittem, s ön szerencsétlenségről, női cselszövényről és bosszuról beszél.

— Ah igaz, hiszen ön nem tudja, hogy mi történt köztem, s a szép Clarisse, a bécsi szép Clarisse, Auerborn gróf egykori eszményképe között.

Hettenau szomszédnője összerezzent.

— Hogyan, hát ön tudja, hogy Czeczilia a bécsi szép Clarisse? Hogyan, tehát ön tudta, hogy ki várja önt?

— Hogy ki várt, azt nem tudtam, de hogy Czeczilia nem más mint Clarisse, azt már tudom.

— Szent Isten, akkor ön el van veszve.

— Ne féltsen engem bájos ismeretlen. Clarisse önagyságával még mindig szembe merek szállani.

— De ön nem tudja, ki az én urnöm.

— Az ön urnője! Engedje el nekem, hogy jellemezem. Jól ismerem én, sokszor megfordultam termeiben.

Az ismeretlen nő felsóhajtott.

— Igaz, hogy urnöm nem a legerényesebb életmódot folytatja, de az még legkisebb büne.

— A legkisebb büne?

— Igen, a legkisebb, mert tudja meg uram, hogy urnöm a fekete kabinet szolgálatában áll.

Lovag Hettenau elsápadt e szavak hallatára.

— S miért mondja el ezt nekem?

— Oh istenem, én oly szerencsétlen vagyok.

— Miért? Mondja el nekem!

— Egy katona tisztnek vagyok leánya, ki a márcziusi napokban a bécsiek mellett küzdve, hösiesen elesett. Egyedül maradtam, árván, elhagyottan. Kénytelen voltam társalgónöi szerepre vállalkozni. Igy kerültem Clarissehez, kinek jellemét akkor még nem ismertem.

— S miért nem hagyja el öt?

— Oh uram! hiszen oly szegény vagyok. Hová menjek, türnöm kell és szenvednem.

— Szomoru sors! susogá Hettenau.

— Örizkedjék Clarissetől, neki az a feladata, hogy az elökelö urakat hálójába csalja, titkaikat ellesse s aztán az osztrák kormánynak átszolgáltassa.

— Borzasztó nő, susogá Hettenau. És ön nem figyelmeztette az áldozatokat?

— Többet mentettem ki körmei közül, de fájdalom, én nem sokat tehetek. A legujabb áldozatnak ön volt kiszemelve.

— Én?

— Igen ön, Málnássy ur!

— Téved kisasszony, mondá Hettenau, én nem vagyok Málnássy Béla, én lovag Hettenau Olivér vagyok.

— Ön nem Málnássy? De hát akkor, hogy kerül mellém?

A lovag röviden elmondá a történteket, miket az olvasó már tud.

— Ha ön nem Málnássy Béla is, azért ezek után

óvakodjék a fekete kabinettől és különösen e nő bosszujától, mert e nő elpusztithatja önt.

— Éppen ezért védekezni fogok, a mennyire hatalmamban áll. A szép Clarisse meg fogja látni, hogy engem még sem oly könnyü legyőzni, mint ő gondolja. De ön ugylátszik, teljesen birja urnője bizalmát, mondja meg tehát neki, a mit tőlem hallott.

— Soha, ha Clarisse tudná, hogy önnel beszédbe elegyedtem, egész haragja rám zudulna.

Ismét hallgatás állott be.

Lovag Hettenau hallotta utitársnője nehéz lélegzését.

Egyszerre azt érezte a lovag, hogy kezét gyöngéden megszoritják.

— Még egyszer kérdem, mondja meg nekem az ön nevét. Ön oly rokonszenves előttem, én nem tudom, hogy mit érzek ön iránt....

— Nevem lovag Hettenau Olivér.

A lovag érezte, hogy egy reszkető kéz egy kis gyürüt tól föl az ujjára.

— Tartsa meg e gyürüt, mondá az elfátyolozott nő, a ki önnek ehhez teljes hasonlót fölmutat, abban bizhatik.

Lovag Hettenau Olivér megragadta a kis reszkető kezet és szivéhez szoritotta.

— Ah, mondá, most már nem kell félnem, az ég egy mentő angyalt küldött nekem....

— Kinek hatalma azonban nem földfeletti, szólt közbe az elfátyolozott nő, de a mennyire gyenge erőmtől kitelik, segiteni fogok önnek, hogy a harczot a fekete kabinet és egy bosszutól lihegő nő ellenében felvegye.

— De hát miért gyülöl voltaképen engem annyira a szép Clarisse?

— Miért?

— Igen.

— Az ok egyszerü. Terve, melylyel a fekete kabi-

net megbizta, nem sikerült, s igy bosszuja ön ellen is irányul, ki bizonyos tekintetben meghiusitotta munkáját.

— Mi volt a czélja voltaképpen a fekete kabinetnek Málnássy Bélával?

— Ismer ön egy bizonyos Lazáre nevü egyént?

— Ismerem, viszonzá a lovag komoran.

— Nos, a fekete kabinet egy titkos tervvel bizta meg Lazárét, melyet azonban Málnássy Béla meghiusitott, s a merénylőt, ha jól tudom, halálra itélték. A fekete kabinet rögtön elhatározta Málnássy Béla elfogatását. E czélra a szép Clarisset használta fel, hogy szerelmével hálójába keritse az ifjut, kit aztán a fekete kabinet emberei titokban Bécsbe szállitottak volna, a hol, mint talán ön is tudja, könnyedén elbántak volna vele.

— Borzasztó! suttogá a lovag.

— Most mindent tud, mondá az elfátyolozott nő. Még csak azt jegyzem meg, hogy én mindezt csak azután tudtam meg, a fekete kabinet egyik emberétől, miután ön a szép Clarissehoz érkezett.

— Még egyet, bájos ismeretlenem. Ha igy áll a dolog, miért bocsátottak engem szabadon?

— Azt magam se tudom. Talán valami veszély fenyegette Clarisset.

— Mialatt ott voltam, egy alak lépett be, kiről azonban se azt nem tudom, vajjon férfi volt-e, vagy nő, s valamit sugott Clarissenek.

— Az egy férfi volt, de hogy mit mondott, azt nem tudom.

Hettenau elgondolkozott.

— Ah már kezdem sejteni, gondolá magában a lovag, de gondolatait nem közölte szép utitársnőjével, a fekete kabinet emberei ugy látszik ört állottak a ház bejáratánál, és észrevették Málnássy Bélát és a két huszárt. Rögtön átlátták, hogy ezek nem hiába járkálnak erre s tudósitották a szép Clarisset. Igy hát, nehogy feltünést keltsenek és

a magyarok valamikép észrevegyék, hogy a fekete kabinet már Magyarországon is müködik, azt határozták, hogy engem szabadon bocsátanak, ki az egész dolgot — mint hiszik — egy nem sikerült szerelmi kalandnak tartom.

A kocsi végre megállott.

Lovag Hettenau megragadta utitársnője puha fehér kezét és megcsókolta.

Az elfátyolozott ismeretlen levette a lovag szemeiről a fátyolt.

— Itt ki kell önnek szállnia, vonakodás nélkül.

— Kérem a kezét.

— Ne féljen semmitől.

— Nem megyek előbb, mig a kezét ide nem adja.

A nő odanyujtá kezét, melyet Hettenau hévvel megragadott és két forró csókot nyomott reá.

— A viszontlátásra, mondá Hettenau.

— Talán, susogá a nő.

— Még egyet, szólt ujra a lovag.

— Szóljon, de gyorsan, az idő rövid, s beszélgetésünk feltünhetik a kocsisnak.

— Mi az ön neve?

A nő hallgatott.

— Oh szóljon, oh mondja meg nevét, hadd foglaljam imámba.

— Nevem Knut Hilda, mondá az elfátyolozott nő oly halkan, hogy a lovag alig hallotta.

Hettenau kiszállott a kocsiból, az ajtó becsapódott mögötte s a kocsi elrobogott.

A lovag hosszasan nézett a kocsi után, mig a sötétségben végkép eltünt szemei elől.

— Egy uj kaland, mondá magában, egy uj lénynyel ismerkedtem meg, ki szebbnek látszik, mint a démoni szépségü Clarisse, ki elhatározta, hogy engem a föld színéről elpusztit. Ah ez a titkos harcz legalább váltakozást fog hozni szomoru, egyhangu életembe! A harczot föl-

veszem! A szép Clarisse vigyázzon magára. Egy magyar huszárszázadossal szemben elveszti a harczot. A közmondás azt tartja, egy huszár huszszal ér föl, szép hölgyem, önnek husz emberrel lesz dolga s hátha még barátomat, Málnássy Bélát is oda számitom, akkor éppen negyven magyarral kell majd szembe szállani. Igaz, az ön háta megett van a fekete kabinet és egy egész hadsereg. No de azért nem rettenünk meg. Felfrissült erövel és uj életkedvvel nézek a harcz elébe. Már az ön táborában is vannak szövetségeseim, s ha ön ért valamit a harczászathoz, ugy tudni fogja, hogy ez már fél győzelmet jelent.

* * *

Mig Hettenau igy töprengett magában s bámult a a sötétségbe, hirtelen lódobogás ütötte meg füleit.

Málnássy Béla és a két huszár közeledett, kik az előre megbeszélt terv szerint nyomról-nyomra követték a kocsit.

Hettenau eléjük ment s Málnássy Bélának — ki ezalatt leszállott a lováról — elmondta az egész kalandot.

— Rettenetes, susogá Málnássy Béla.

— Csupán egyet felejtettem el megkérdezni a szép utitársnömtől.

— S mi az? kérdé Málnássy Béla.

— Miféle házban vagy kastélyban voltam én.

— A kastélyt ismerem, mondá Málnássy. Az egy főnemes családé, ki osztrák érzelmeiről hires. Ugy látszik, készséggel rendelkezésre bocsátotta házát az ellenségnek.

Ezzel mindketten beléptek Málnássy Béla lakására, hogy legközelebbi teendőiket és terveiket megbeszéljék.

133. fejezet.

A gyógyuló beteg.

Konrád, a Dunaparti halász háza felett az Isten áldása lebegett.

Leánya, Hanna napról-napra erősbödött, s a jó öreg orvos gyógyitása mellett csakhamar annyira összeszedte magát, hogy elhagyhatta az ágyat.

Az öreg halász buzgó imát rebegett, midőn leánya felgyógyult.

Hálát adott az Istennek, hogy most van legalább valakije, a kivel azt a másik beteget ápolhassa.

Az ismeretlen beteg, kinek kilétét a legszorgalmasabb kutatás daczára sem sikerült sem az öreg orvosnak, sem a halásznak kitudni, még mindig eszméletlen állapotban feküdt s napjában legföljebb egy-két perczre nyerte vissza eszméletét.

Az orvos az első napokban napjában kétszer is eljött, hogy az ismeretlen betegnek segélyére lehessen.

Valahányszor az orvos eljött, az öreg halász és — mióta felgyógyult — leánya, mindig gondoskodtak, hogy a beteg tiszta, jól megvetett ágyban pihenjék.

A sebet halántékán mindig kimosták szivacscsal s a kötő szereket is előkészitették, hogy az orvos mindent kéznél találjon.

Mihelyt az orvos megérkezett, rögtön szigoruan megvizsgálta a beteget, hogy meggyőződést szerezzen, vajjon a halász és leánya pontosan teljesitették-e parancsait.

A mint ez megtörtént, rendesen csak fejével bólintott jeléül annak, hogy teljesen meg van elégedve.

Hanna, valahányszor az orvos kijött, mindig feszült

figyelemmel leste az orvos minden mozdulatát és nyilatkozatát.

Az orvos azonban mindig komor arczczal távozott.

Végre egy napon, körülbelül másfél hónapra az itt elmondottak után, felderült az orvos arcza.

— Osztozzanak az örömben, jó emberek, mondá a derék öreg orvos, alapos reményem van, hogy a mi ismeretlen betegünk meggyógyul. A golyó, mely halántékába furódott, nem érintette az agyat, a seb szépen kezd összeforni, s már reménykedni kezdek, hogy a veszélyen tul vagyunk. Azonban mindig még nagyon gondos ápolásra van szükség, Hanna kisasszony!

Hanna közbeszólt:

— Oh orvos ur! én mindent megteszek, hogy a beteg felgyógyuljon.

— Tudom, mondá az orvos, tudom, hogy ön még a saját életét is odaadná, csakhogy a beteg meggyógyuljon.

A fiatal leány mélyen elpirult.

— De mikor a betegnek oly szép, oly nemes, elökelő arcza van....

— Igen, igen, hiszen én is voltam fiatal, ne védekezzék semmit, én is szerettem.

A leány arcza vérvörös lett az öreg orvos e szavaira és félénken nézett atyjára, ki azonban éppen a beteggel lévén elfoglalva, nem hallotta az orvos beszédét.

Egy perczre csend lett.

Mindketten a betegre pillantottak, ki felvetette szemeit.

Az orvos odahajolt és harsány hangon kérdé:

— Uram! hogy érzi magát?

A beteg az erős hangra, mintha megrázkodott volna.

Aztán egyszerre a halász és leánya nem csekély bámulatára megszólalt:

— Hol vagyok... mi van velem... én élek... ah

az a golyó... ugy fáj... nézze... előrántja pisztolyát... jaj... végem van...

— Ön jobban van, sokkal jobban, válaszolá az orvos.

A beteg szemeit lázasan forgatta, aztán ismét megszólalt töredezett hangon.

— A fejem fáj...nagyon fáj...a seb éget...jaj... a pisztoly...mentsenek meg...ő előrántja pisztolyát...

Az orvos csodálkozva hallgatta a beteg szavait.

A halász és leánya, Hanna megdöbbenve állták körül az ágyat.

— Ne féljen semmit, mondá az orvos. A pisztolyok nem bántják önt. Én vagyok, itt az orvos.

— Az orvos...mormogá a beteg elhaló hangon s ujra lezárta szemeit.

Hanna és a halász kérdően néztek az öreg orvosra.

— Most már meg van mentve a beteg. Visszanyerte hosszabb időre eszméletét s öntudata is kezd ébredezni.

— De mit jelentenek töredezett szavai? kérdé Hanna.

— Itt valami szörnyü eset történt, mondá az orvos.

— A beteg pisztolyokat emlit, folytatá Hanna.

— Talán valami párbaj volt, szólt az öreg halász.

— Alig hiszem, válaszolá az orvos, itt valami sötét büntény történt.

— Talán értesiteni kellene a rendörséget, jegyzé meg az öreg halász.

— Nem tartom czélszerünek, mondá az orvos, legalább még most nem. Az egész rendörséget a nyakunkra zuditanók és ez még ártalmára lenne a betegnek, várjunk nyugodtan, mig felgyógyul. Egy-két nap mulva azt hiszem, már teljesen öntudatra ébred s többé nem lesz eszméletlen.

— Bárcsak ugy volna, mondá a leány.

— Csak legyen nyugodt leányom, a beteg fel fog gyógyulni.

Ekkor a beteg ismét felnyitá szemeit s megszólalt:

— Ő elment.... ugy-e elment... már nincs itt... már nem fenyeget pisztolyával....

— Ki ment el? kérdé az orvos. Ki fenyegeti önt pisztolylyal....

— Ki? mondá a beteg csodálkozva, hát ő... a gonosztevő... ő üldöz....

Az orvos kiméletesen, nehogy a beteg tulságoson megerőltesse magát, még néhány szót kérdezett tőle, ki azonban csodálkozva nézett mindent és nem felelt.

Végre az orvos gyors elhatározással erős hangon a következőt kérdé a betegtől:

— Uram, mondja meg, hogy kicsoda ön?

— Én? mondá a beteg, hát nem tudják.... én gróf.....

A beteg erőlködött, hogy folytathassa beszédét, de szemei hirtelen lezárultak és ujra önkivületi állapotba merült.

— A beteg egy gróf, mondá a halász.

Hanna szomoruan állott, s majdnem sirva mondá:

— Oh orvos ur ő gróf, oh jaj nekem, minek is vannak grófok a világon!

Az orvos jóságosan nézett a gyönyörü halászleányka ábrándos szemeibe.

— Ne csüggedjen! Ön oly szép, oly jó és kedves, lehetetlen önt nem szeretni.

De Hanna csak bánatos maradt.

E szomoru felfedezés elvette minden életkedvét. Kivánta, hogy miért is nem halt meg inkább a hagymázban, most nem kellene neki százszor jobban szenvednie, nem kellene türnie százszor nagyobb kinokat.

Oh mert Hanna szerette az ismeretlen beteget, kinek töredezett szavaiból most már bizonyosan tudta, mit előbb csak sejtett, hogy az az ifju, kit tizenhét éves szive egész vonzalmával szeretett, gróf.

Mindig gondolta, hogy az ifju, ki atyjánál feküdt halálos betegen, valami nagy ur lehet, erre vallott öltözete,

a gyémánt melltü a kilenczágu koronával, mit nyakkendőjében találtak.

Oh, de a mi előbb csak sejtelem volt, az most szomoru valóvá vált. Az ifju leány kedvese csakugyan gróf volt.

— Már pedig — gondolá magában a gyönyörü leányka — hogyan szerethetne egy gróf engemet, mikor én csak egy szegény halász leánya vagyok, oh istenem, miért is gróf az az ifju!

Mig ezekkel a gondolatokkal tépelődött Hanna, az orvos kalapja után nyult és távozni készült.

— Tehát ne csüggedjen, szólt a leányhoz, ne feledje el, a mit mondtam, ön oly szép, szebb mint a grófnők, sokkal szebb...

Aztán a halászhoz fordult:

— A legnagyobb nyugalomra van szüksége a betegnek; ha öntudatra tér, nem szabad kérdésekkel ostromolni, csak ha valamit kérdezne, akkor felelni kell rá. Megértett?

Az öreg halász fejével bólintott s kikisérte az orvost, kinek kocsija a kunyhó előtt állott.

Az orvos beleült a kocsiba, nyájasan intett a halásznak és leányának, Hannának, ki könnytelt szemekkel nézett utána.

134. fejezet.

A szép halászleány.

Alig, hogy az orvos eltávozott, nem telhetett bele egy félóra, midőn a beteg ismét feleszmélt.

Szemeit csodálkozva jártatta körül a kis kunyhóban, midőn szeme egyszerre megakadt a mellette ülő leány gyönyörü arczán.

— Ki vagy te égi angyal, ki nekem álmaimban megjelentél? kérdé a beteg sokkal erőteljesebb hangon s beszéde már nem volt oly töredezett, mint előbb.

— Én Hanna vagyok, mondá a leány, leánya az öreg halásznak, Konrádnak.

— Te egy halászleányka vagy? az nem lehet, te egy tündér vagy, ki engem meggyógyitottál. Lázas álmaimban te jelentél meg nekem, te vigasztaltál, te bátoritottál, ugy-e, hogy tündér vagy?

Hanna majdnem elmosolyodott a beteg szavaira, ki őt tündérnek gondolta.

— Nem, én csakugyan nem vagyok tündér, én halászleány vagyok.

— De én tündérnek látlak téged, a föld és az ég legszebb tündérének.

A leány egész testében remegett a beteg e szavaira.

— Maradj itt örökké velem, susogá a beteg.

— Itt maradok, zokogá a leány. De mondja csak, ki ön uram?

— Hát te nem ismersz engem? Te rossz vagy. Hiszen mindig veled voltam, most azt kérded, hogy ki vagyok?

— Ön sulyos beteg volt, mondá Hanna.

— Te már nem szeretsz engem, azért kérded nevemet!

— Rendelet jött Kossuth Lajostól, hogy a beteget elszállitsuk! mondá Megyváry.

K. 64.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— Szeretlek! rebegé a leány s reáborult a betegre, s csókokkal halmozá annak lázas arczát, de én igazán nem tudom, hogy ki vagy te? Hiszen te soha se mondtad meg ezt nekem.

— Lehet, hogy nem mondtam, susogá a beteg. De ugy-e, hogy azt nem tagadod, hogy mi már régen, nagyon régen, nekem ugy tetszik, hogy örök időktől fogva ismerjük egymást?

A leány nem akart ellent mondani a beteg félig ébrenlétben, félig lázban mondott szavaira, azért a következőket válaszolá:

— Igen, mi már nagyon régen ismerjük és szeretjük egymást.

— Akkor hát tudd meg nevemet, mondá a beteg halkan, én gróf Auerborn Károly vagyok.

A leány felsikoltott, midőn e nevet hallá, hiszen az Auerborn név egyike volt Ausztria leghiresebb és legrégibb főuri családainak.

Felugrott az ágy mellől és az ajtóhoz rohant.

A beteg megdöbbenve nézett a szép leányra.

— Hanna, Hanna, miért szaladsz el? Hát már nem szeretsz? Oh ne menj el tőlem, hiszen akkor meghalok.

A leány visszafordult.

— Nekem nem szabad szeretnem téged.

— Nem szabad? Ki tiltja azt meg? Ugy-e, hogy csak tréfálsz velem?

— Nem, nem tréfálok, te gróf vagy, én pedig egy egyszerü halászleány.

— Oh ne beszélj igy, suttogá a beteg s szemeit áhitattal függeszté a leányra, te tündér vagy, te angyal vagy, nekem nem szabad szeretnem téged. De oh, ha szeretsz, maradj mellettem, mert különben meghalok.

A beteg ezzel elhallgatott, többet nem szólt egész nap, de azért látszott, hogy eszméleten van, mindenre

figyelt, mi körülötte történik, de szavát többé nem vehette senki.

Másnap ujra eljött az orvos, s megelégedve tapasztalta azt az óriási javulást, mit a grófon észlelt.

Hanna rögtön odaszaladt az orvoshoz és elmondta, hogy a beteg tegnap sokat beszélt és mindig eszméleten volt.

— És mit beszélt? kérdé az orvos.

Hanna hallgatott.

— Ön hallgat? No akkor majd elmondom én, hogy mit beszélt a beteg. Elmondta, hogy ön mily szép, mily jó, hogy ön valóságos tündér, egy az egekből földre szállt angyal.

Hanna mélyen elpirult, de nem szólt semmit, csak a fejét sütötte le.

— No ugy-e, hogy eltaláltam? kérdé a jószivü orvos.

— El, el, csak hallgasson, rebegé a gyönyörü leányka.

A beteg gyógyulása ezután, mint az orvos előre megmondta volt, sokkal gyorsabban haladt előre mint hitték volna.

Teljes öntudatra ébredt, érzékei lassanként visszanyerték rugékonyságukat, órákig el-el beszélt Hannával és az öreg halászszal, anélkül hogy eltávozott volna.

A halász és Hanna, valamint az orvos is gyöngédségből soha sem kérdezték, hogy mi történt vele, s a beteg erről szintén hallgatott.

Mint az olvasó emlékezni fog, Auerborn gróf eltünése nem kis feltünést keltett Bécsben, a lapok is irtak róla, de az eset ugy látszik, kikerülte az orvos figyelmét, mert különben okvetetlenül rá jön a rejtély nyitjára, igy azonban azt hitte, hogy a gróf önkezével akart véget vetni életének.

Ép azért soha sem tudakozódott a multról a gróftól.

Három hét mulva már annyira helyre állt a gróf egészsége, hogy elhagyhatta az ágyat és sétákat tett a

szabadban a szép halászleányka karjaira támaszkodva, kit a gróf az örülésig szeretett.

Igy telt el megint két hét, midön a grófnak — bármily nehezére esett is — az elválásra kellett gondolnia.

Az orvos éppen látogatóba jött, a gróf elébe lépett és félre hivta öt.

— Beszélni szeretnék önnel orvos ur, szólalt Auerborn gróf, ha kis időt szakithat magának.

— Rendelkezésére állok gróf ur!

— Mondja csak orvos ur, hallott ön valamit Lazáre nevü egyénről?

— Hallottam, válaszolá az orvos. Lazáre egyike volt kormányunk legbefolyásabb férfiainak, érdemeiért nemességet kapott s legutóbb a fekete kabinet főnöke volt.

— Csak volt? kérdé gróf Auerborn.

— Igen, válaszolá az orvos, mert valami politikai ügyben Magyarországba ment, hol a honvédek elfogták és halálra itélték.

— Halálra? mondá csodálkozás hangján gróf Auerborn.

— Igen, de a halálitéletet nem hajthatták végre, mert mint az ujságokból értesültem, meghalt.

— Meghalt? kérdé komoran gróf Auerborn Károly s elkomolyodott.

Hosszas csend állott be. Végre az orvos szólalt meg:

— De ön egészen komor lett.

Auerborn Károly felriadt gondolataiból.

— Lazáret jól ismertem — mondá vontatottan — s halála szerfelett meglepett.

— Ilyen forradalmi időben soha sem biztos az ember élete.

Auerborn gróf nem felelt. Az orvos jóságos arczczal nézte öt.

— Hallott-e ön valamit rólam? kérdé végre a gróf.

— Egészen tegnapig semmit sem hallottam önről, tegnap egy társaságban véletlenül szóba került ön, beszél-

ték, hogy ide s tova négy hónapja is elmult, hogy ön eltünt.

— S mit mondtak, miért tüntem el? kérdé mohón Auerborn.

— Azt hiszik, hogy a gróf ur gyilkosság áldozata lett.

Auerborn gróf agyán egy gondolat czikázott át.

— Ah dehogy! mondá aztán, hanem az igaz, hogy én magamra löttem öngyilkossági szándékból.

— S miért tette ezt? kérdé az orvos.

— Hosszas volna elbeszélni, de legyen nyugodt orvos ur, többé sohasem lövök magamra.

Auerborn gróf ugyanis szándékosan hallgatta el, hogy ő csakugyan majdnem egy gyilkosság szomoru áldozata lön.

— Még egyre kérem orvos ur, szólalt meg ujra Auerborn.

— Rendelkezzék velem, szólt az orvos.

— Én szegény vagyok, minden vagyonomat elvesztettem, nincs más birtokom, mint e gyémántos melltü, kérem vigye ezt Bécsbe s adja el valamely ékszerésznek, azt hiszem, megér hatezer forintot.

— Ha a gróf urnak pénzre van szüksége, én szivesen adok.

— Nem, nem, szólt Auerborn, kit a hosszas betegség és az öt ért szerencsétlenség egészen megváltoztatott.

A könnyelmü és léha ifjuból komoly, törekvő férfiu lön, ki az életet más oldalról kezdé szemlélni.

— Nem, nem, mondá ujólag Auerborn, midön az orvos nem akart tágitani, csak arra kérem, teljesitse kivánságomat.

Az orvos végre engedett, s a gróftól, valamint a halásztól és leányától is bucsut véve távozott.

Alig, hogy az orvos elment, Hanna lépett be a szo-

bába és szomoruan nézett Auerborn grófra, ki az egyik széken ült, fejét komoran kezeibe hajtva.

A leányka oda ment hozzá, s gyengéden vállon érintette.

Auerborn Károly gróf felriadt.

— Ah te vagy egyetlen Hannám, jöjj ide mellém.

— Ön szomoru, mondá a leány.

— Igen, szomoru vagyok, viszonzá Auerborn. A jövőm feletti gond kétségbe ejt.

— A jövője feletti gond?

— Igen, meg az a gondolat, hogy nekünk válnunk kell.

— Válnunk? sóhajtá a leány.

— Nyugtasd meg magad, mi nem válunk meg örökre, még egy napra sem. Csupán nekem kell Bécsbe mennem, hiszen örökre csak nem lakhatom nálatok, hiszen csak nem kívánhatom, hogy szegény atyád és te tartsatok el engem.

A leányka zokogni kezdett.

— Ön örökre elfogja hagyni atyámat és engem.

— Nem, soha, arra esküszöm, te nőm lész.

— Az nem lehet, mondá a leány.

— Ki tilthatná meg?

— Ön gróf és nem engedi meg atyja.

— Bohó kis leány! Nekem nincsenek szülőim és rokonom is csak egy van, egy öreg nagybátyám, ki már lehet nyolczvan éves. Családomtól tehát ne tarts.

— Aztán én nem is illenék be grófnőnek.

— Te szebb vagy mint a grófnők, szebb vagy mint a herczegnők. Ilyen termete, ily szeme nincs senkinek sem a világon, csak neked, csak az én szerelmes Hannámnak.

Ezzel Auerborn gróf keblére vonta a zokogó leányt és csókjaival halmozta el.

135. fejezet.

Az elbocsátott hadnagy.

Megyváry Gábort azon az éjen, midőn megakarta megmenteni Málnássy Margitot, Thun ezredes, mint az olvasó emlékezni fog, ájultan ott hagyta a váralatti börtönök folyósójában.

Midőn Megyváry ájulásából magához tért, rögtön átlátta veszélyes helyzetét.

Tudta, hogy most már a biztos halálnak néz elébe. Hiszen ő egy kémet akart megszöktetni, már pedig ez nagy bün volt egy tiszttől, ki a császár szolgálatában áll.

A veszély tudata gyors cselekedetre ösztönzé őt.

Álkulcsai segélyével hamar fölnyitotta a börtön folyosó ajtaját s gyorsan szobája felé tartott.

Már majdnem elérte ezt, midőn Thun ezredes utját állotta.

— Hadnagy ur! kövessen engem szobámba, mondá szigoruan.

Megyváry elsápadt.

— Ezredes ur! én.....

— Ne beszéljen, hanem kövesse parancsomat. Jöjjön azonnal a szobámba. Avagy azt kivánja, hogy két szuronyos katonával kisértessem oda?

Megyváry, ki a veszély pillanatában mindig gyáva volt, remegett mint a nyárfa levél.

Inogva követte Thun ezredest szobájába.

Thun leült egy székre s szigoru hangon kérdé:

— Tudja-e ön, hogy mit követett el?

— Tudom, felelé Megyváry.

— Ön egy kémet akart megszöktetni. Bünét még

az is sulyosbitja, hogy ön mint császári tiszt követte el a szöktetési kisérletet.

— Ezredes ur! nem tehettem másképen, meg kell önnek vallanom, hogy én az örülésig szeretem Margitot.

— Ugy? mondá Thun szigoruan. Akkor miért jelentette fel mint kémet?

— Bosszut akartam állani a leányon, ki ridegen visszautasitotta szerelmemet.

— Ön kétségtelenül igen nemes szerelmes. Előbb bosszuból a börtönbe juttatja a leányt, aztán kimenti.

— Nem tehettem máskép!

— Tudja, hogy mivel büntetnek egy tisztet, ki háboru idején az idegen sereg kezére játszik?

— Azt én nem tettem, mondá Megyváry, én nem játszottam össze a magyarokkal.

— Midőn ön egy magyar kémet fogságából ki akar szabaditani, ez nem más, mint nyilt összejátszás az ellenséggel.

— Ismétlem ezredes ur, hogy csupán szerelemből és nem politikából akartam megmenteni Málnássy Margitot.

— Ezt nem hiszem, mondá Thun és arcza még szigorubb jelleget öltött. Ön nem szerelemből cselekedett, midőn Málnássy Margitot megmentette, hanem politikából. Ön voltaképpen szintén nem más mint kém, a magyarok kéme.

Megyváry halálsápadt lett e szavakra.

— Ezredes ur esküszöm, hogy nem vagyok kém, hogy csupán a szerelem az, mely szivemben megingatta egy perczre a hüséget a császár iránt.

— Az ön hüsége ugy látszik szerfelett gyenge lábon áll.

Megyváry hallgatott.

— Az ok különben, folytatá Megyváry, miért Málnássy Margitot megszöktette, nem határoz. Itt csupán a

tény dönt. Ön egy szöktetési kisérleten kapatott rajta és bünét sulyosbitja még az a körülmény is, hogy fájdalom, a fogoly a támadt zavarban megszökött s nekünk már nem állott hatalmunkban Málnássy Margitot elfognunk.

— Tehát mégis elillant?

— El, mondá Thun. Tudja mi vár önre e sulyos tettéért? A halál!

— Kegyelem! nyögé Megyváry.

— A halált megérdemli ön, de én mégis kegyelmet akarok gyakorolni ön felett. Nem akarom, hogy a várban megtudják és a magyarok is meghallják, hogy oly tisztjeink vannak, kik idegen kémeket szöktetnek meg szerelemből.

Megyváry arczán örömsugár villant át.

— A szökésről persze csak nekem van tudomásom. S hogy a szöktető ön, azt is csak én tudom. Mi egykor barátok voltunk, mondá valamivel szelidebben Thun ezredes, én tehát nem akarom a halálba kergetni, nem teszek tehát feljelentést ön ellen, de megkivánom, hogy még most e pillanatban irja meg lemondását tiszti rangjáról. Lemondását holnap átnyujtom a várkapitánynak s még holnap megkapja felmentését minden szolgálat alól. Aztán mehet, a hová tetszik. Figyelmeztetem azonban, nehogy valamikor eszébe jusson ujra szolgálatba lépni, mert ha akkor megint ily szöktetési kisérleteket követ el szerelemből, nem menekül ki ilyen könnyen. Most mehet.

Megyváry mélyen meghajtotta magát és örömrepeső szivvel hagyta el az ezredes szobáját.

Thun ezredes egyedül maradt.

Izgatottan ugrott fel székéről és sokáig járt fel és alá.

— Nem tehettem másként, mormogá magában — a gazembernek meg kellett bocsátanom, nem viselné el a lelkiismeretem, hogy oly dolog miatt vigyem a halálba, a melyben én éppen ugy bünös vagyok, mint ő. Azért bizom

Istenben, hogy a gazficzkó elfogja majd venni méltó büntetését, most pedig hadd menjen.

Thun ismét leült székére.

Fejét komoran tenyerébe hajtá s elgondolkozott.

— Oh Málnássy Margit! sóhajtá, miért is vagy te oly elérhetetlen? Miért nem lehetsz te az enyém, mikor ugy szeretlek. Oh mit tegyek?

Thun felállt ülőhelyéből és ismét járkálni kezdett.

Elakarta üzni komor gondolatait, de nem tudta.

Előtte csak Málnássy Margit képe lebegett, a szép, a büszke Málnássy Margit képe, ki reá nézve elérhetetlen volt.

— Mit tegyek? mormogá ismét magában, eldobom e fényes czifra rongyokat, eldobom tiszti kardbojtomat, visszavonulok magán életbe, akkor talán csak szeretni fogsz szép büszke Málnássy Margit! Oh miért is élnek örök viszályban a magyarok és osztrákok? Miért nincs béke, miért dörögnek az ágyuk? Oh miért is nem szerethet egy magyar nő egy osztrák férfiut?

Thun ezredes megállott, majd ismét járkálni kezdett, végre levetette magát egy pamlagra s komoran bámult szobájának falára.

* * *

Megyváry, a mint Thuntól eltávozott, első dolga volt, hogy lemondását megirja.

Leült iróasztala elé, papirt vett elé és nehány percz mulva készen volt a lemondási nyilatkozattal.

— Hála Istennek, mondá magában, hogy végre megszabadulok ettől a czudar élettől, hova akaratom ellenére belekeveredtem. Valóban, a sors különös szerencséje, hogy oly könnyedén kimenekültem a hinárból. Ez a Thun igazán egy derék ember. No várj csak Málnássy Margit! felkereslek a föld fenekén is és ide hozlak Thun ezredes

elé, hogy elvegyed méltó büntetésedet. Megyváry sokat eltür, sokat megbocsát, de semmit sem felejt el.

Másnap mindjárt kora reggel Thun ezredes egy segédtisztje jelent meg Megyvárynál.

— Hadnagy ur! kérem kövessen a vár alkapitányához.

Megyváry Gábor kezébe vette a lemondási okmányt és szótlanul követte a segédtisztet.

Thun ezredes elé érkezve, Megyváry mélyen meghajtá magát.

— A várparancsnokhoz, az altábornagy ur ő nagyméltósága elé fogom vezetni, hogy lemondását benyujthassa. Kövessen!

Megyváry szótlanul ballagott az ezredes után, mig végre az altábornagy lakosztályához értek, mely a vár másik oldalán volt.

Bejelentették magukat és az altábornagy azonnal elfogadta a két tisztet.

— Jó reggelt, kedves ezredes! mi hozza önt ilyen korán már ide?

— Egy sajnálatos körülmény. A czigány leány, kit tegnap elfogtunk, megfoghatatlan módon megszökött.

— Hallatlan vigyázatlanság ezektől a börtön felügyelöktől, hogy sohasem tudnak eléggé vigyázni a rabokra. Remélem, hogy nem volt valami veszélyes szökevény?

— A szökevény valószinüleg a magyarok kéme volt, bár semminemü iratot sem találtunk nála. Szökése különben jelentéktelen dolog, mert ha kém is volt, semmiféle titoknak nem birt nyomára akadni.

— Ez még a szerencsénk, mondá az altábornagy. Kérem ezredes ur utasitsa a börtönfelügyelöt, hogy ha még egy szökés előfordul, ő maga kerül majd a börtönbe. Hozza ezt a felügyelő ur tudomására.

— Parancsa teljesitve lesz altábornagy ur, mondá Thun, még egy jelenteni valóm van azonban.

— Szóljon ezredes ur.

— Megyváry Gábor hadnagy ur egészségi okokból és családi viszonyaira való tekintettel a hadsereg kötelékeiből való elbocsáttatását kéri.

Az altábornagy kedvetlenül nézett Megyváryra.

— Nagyon sajnálom, ha tisztjeim ily válságos időkben a szolgálatból kilépni akarnak, de méltánylom Megyváry hadnagy ur okait s a fölmentést ezennel megadom, szólt az altábornagy Thun ezredeshez.

— Hadnagy ur, szólt Thun Megyváryhoz, adja az altábornagy ur ő nagyméltóságának a lemondási kérvényt.

Megyváry engedelmeskedett s ridegen átnyujtá az altábornagynak a lemondási kérvényt, mialatt ajkai körül gunyos mosoly játszott.

Az altábornagy elővette az iratot s a következőket irta rá: „Elfogadom s folyamodót minden további szolgálattétel alól felmentem.“

S ezzel átnyujtá az iratot Megyváry Gábornak.

Thun ezredes és Megyváry tisztelegtek, az altábornagy barátságosan meghajtá magát, s a kihallgatásnak vége volt.

Midön a folyosóra értek, Megyváry hirtelen megragadta az ezredes kezét és elérzékenyült hangon mondá:

— Köszönöm ezredes ur! megfogom önnek hálálni.

Thun rideg, visszautasitó pillantást lövelt a gonosz férfiura.

— Sem köszönetet, sem hálát nem várok öntől. Ön e pillanattól fogva szabad, kérem ne feledje, miket önnek tegnap mondtam.

Megyváry Gábor ajkaiba harapott Thun gunyos szavaira.

De nem volt mit tennie, hallgatott.

Midön Thun lakosztályához ért, Megyváry meghajtá magát s távozott.

Thun reá sem nézett a kiérdemült hadnagyra.

Megyváry azonnal szobájába sietett, levetette gyülölt tiszti ruháját s polgári öltönyeit vette magára.

Aztán hamar összecsomagolta holmiját és elhagyta a várat.

A vár előtt véletlenül egy kocsira bukkant, beleült és az egyik vendéglőbe hajtatott.

Itt csakhamar megtudta, hogy mikor járnak a postakocsik. A pesti postakocsi egy félóra mulva indult, Megyváry felült erre, s egy óra mulva már fütyörészve ült a kocsiban, mely őt Magyarország fővárosa felé vitte.

Megyvárynak ugyanis czélja volt, hogy Pestről mielőbb Debreczenbe megy, mert itt vélte feltalálni Málnássy Margitot, kit el volt határozva, hogy minden áron hatalmába keriti és a sértésekért megbosszulja magát.

---

136. fejezet.

A kihallgatás.

Lazáre egyik gödöllői nagyobb házban feküdt, mely kórházzá lett átalakitva. Itt feküdtek egyszersmind a többi sebesültek, kisebb és nagyobb betegek.

Lazáre egy külön szobában feküdt és szigoru őrizet alatt állott.

Málnássy egy félszázad huszárral őriztette állandóan a beteget, s a szobában, melyben Lazáre feküdt, mindig egy két huszárnak jelen kellett lennie.

Kossuth Lajos, mihelyt Lazáre csodás feltámadásáról hirt vett, rögtön intézkedett, hogy a beteg teljes felgyógyulásáig a kórházban maradjon és az itélet csak Lazáre teljes felgyógyulása után hajtassék rajta végre. Addig is saját kérelmére megengedte Málnássy Bélának, hogy mig ez ügyben másképen nem intézkedik, a felügyeletet az elitélt felett gyakorolhassa.

Málnássy Béla a legszigorubban is őrködött a gonosztevő felett, kinek megszöknie csakugyan lehetetlen volt.

A gonosztevő állapota, daczára az átélt izgalmaknak

és a testébe furódott golyóknak, napról napra javulni kezdett, sőt, miután az orvosok a testből a négy golyót szerencsésen eltávolitották, Lazáre egészsége jóformán egészen helyre állott.

Az ágyat azonban még mindig nem hagyhatta el.

De már annyira volt, hogy a hadbiróság kihallgathatta.

Kossuth Lajos, a kormányzó külön intézkedett, hogy egy hadbiró Gödöllöre menjen — mert mióta a magyar sereg Gödöllő alól elvonult, természetesen a hadbirók sem maradtak ott — ki Lazárét az egész ügy felől kihallgassa.

A hadbiró megjelent a kis szobában Málnássy Bélával, hol Lazáre feküdt s intett kezeivel az örködő huszárnak, hogy távozzék.

Lazáre felült ágyában, s kémkedve nézett Málnássy Bélára és a hadbiróra.

— Parancsom van Kossuth Lajostól, az ország kormányzójától, hogy önt merénylete miatt kihallgassam.

— Már egyszer kihallgattak, felelé Lazáre elég kihivóan.

A hadbiró Málnássyra nézett.

— Egyszer már történt kihallgatás, mondá Málnássy Béla, de akkor Lazáre oly sulyos beteg volt, hogy a vallatás nem vezetett semmi eredményre. Az elitélt különben akkor tagadta, a mivel vádolva volt.

A hadbiró most Lazáre felé fordult s ujra felvette a szót.

— Figyelmeztetem önt, hogy ne igyekezzék feleleteivel késleltetni ügyét, hanem feleljen nyiltan kérdéseimre. Tagadása jelen esetben mitsem használ, mi ugyis teljesen jól vagyunk értesülve gaztette felől.

— Távozzanak szemeim elől, mondá Lazáre kihivóan, ki mióta egészségét visszanyerte, bátrabb lett, s főleg miután Lőrincz barát, kinek sikerült egy alkalommal hozzá

lopódznia, felbiztatta őt, hogy ne csüggedjen, majd kiszabaditja. Én csak jogszerü biráim elé akarok lépni — folytatá beszédét, én a császár alattvalója vagyok, arról pedig nincs tudomásom, hogy uram és császárom Kossuth Lajost kormányzóvá nevezte volna, tehát én önöknek felelettel sem tartozom.

A hadbiró és Málnássy Béla csak gunyosan mosolyogtak, midön Lazáre merész szavait meghallották.

— Hősiessége és merész szavai itt mitsem használnak, felelé a hadbiró, legfölebb bünét sulyosbitják. Tehát azt ajánlanám önnek, hogy tisztességesebben viselje magát. Nem mondhatná meg vádlott, hogy ki bizta önt meg a merénylettel?

— Senki! felelé Lazáre. A mit tettem, azt nem megbizásból, hanem elhatározásomból tettem.

— Ön vagy hazudik, vagy pedig emlékező tehetsége gyöngült meg szerfölött. Idézzem talán emlékébe megbizója nevét?

Lazáre, ki álmodni sem mert volna arról, hogy titkát felfedezték, gunyosan szólott.

— Arra csakugyan kiváncsi vagyok, hadbiró ur!

— Kiváncsiságát készséggel kielégithetem, mondá a hadbiró szintoly gunyosan. Önt a fekete kabinet bizta meg Kossuth Lajos elfogatásával.

E szavakra Lazáre elsápadt.

— S nem mondaná meg — folytatá beszédét kérlelhetlenül a hadbiró, hol tartották titkos összejöveteleiket, hol beszélték meg terveiket?

Lazáre hallgatott.

— Ön ismét nem felel. Nos majd felelni fogok én. A regéczi temetőben a gróf Zajovszky sirboltra talán csak fog emlékezni?

Lazáre fogait csikorgatta dühében.

Mindenre el volt készülve, csak arra nem, hogy még rejtekhelyét is felfedezték.

A hadbiró szavai egészen ingerültté tették.

— Most már el vagyok veszve — gondolá magában.

— Málnássy Béla százados ur vallomása szerint ön hat emberrel szövetkezett. Nem nevezné meg őket?

— Nem! mondá Lazáre.

— Az se baj, viszonzá a hadbiró, négyet sikerült elcsipnünk, ismerjük őket s csupán kettő oldott kereket azon a végzetes estén. No, de ha ön megmarad konok tagadása mellett, az se baj, mert e két haramia neve nem érdekel. Előbb-utóbb ugyis eléri őket Isten büntetése. Legyen nyugodt, Lazáre ur! sorsukat azért nem kerülik el.

Lazáre nem szólt, csak daczosan pillantott a hadbiróra és Málnássy Bélára.

— Még csupán azt kérdem öntől, vajjon bevallja-e büneit?

— Tagadom! kiáltá Lazáre.

— Tagadása itt nem használ semmit, mondá a hadbiró nyugodtan.

— Dragon grófné ügyére nézve is ki kellene hallgatni a vádlottat, szólt közbe Málnássy Béla.

— Igen, szólt a hadbiró, tagadja talán azt is, hogy szerzetesi ruhában öltözve egy szekrényt adott át Zimielsky Erna herczegnőnek, melyben egy mérgezett rózsa volt.

Lazáre e szavakra egész testében összerezzent.

A hadbiró észrevette ezt.

— Önt ugy látszik kellemetlenül érintik vallomásaim, melyeket voltaképen önnek kellene tennie.

— Nem igaz, kiáltá Lazáre, hiszen Dragon grófné él.

— Igen él, mondá a hadbiró, de Zimielsky Erna herczegnő halott. A mérgezett rózsa eltéveszté áldozatját.

— Zimielsky Erna herczegnő halt meg... nyögé Lazáre.

Lazáre ugyanis, midőn a szekrényt átadta, rögtön tá-

vozott Nagy-Poroszlóról s csak most tudta meg, hogy a rózsa mérgétől a herczegnő halt meg.

Ő azt hitte, midőn a sirnál Dragon grófnét meglátta, hogy a szekrény titkát valahogy felfedezték, s igy történt, hogy Dragon grófné életben maradt.

— Nem fárasztom önt többé kihallgatásommal, mondá a hadbiró, én mindent tudok. Az itéletet várja nyugodtan, egy-két nap mulva teljesen biztos lehet, hogy ujra meg fog ismerkedni a vesztőhely borzalmasságaival.

Ezzel a hadbiró és Málnássy Béla távoztak s ott hagyták a nem kevésbé megdöbbent Lazáret.

---

137. fejezet.

Kossuth üzenete.

Lőrincz barát folyton azon tanakodott, hogyan szabadithassa ki Lazárét.

Ezerféle tervet kigondolt már, de egyik se látszott kivihetőnek.

Mindegyik meghiusult volna Málnássy Béla őrködésén.

Lőrincz barát már-már elvesztette minden reményét, hogy barátját valaha megmenthesse, midőn egy napon váratlan eset jött közbe.

Egy futár érkezett Málnássy Bélához egy levéllel.

A levélben — melyet Kossuth Lajos irt — Málnássy Béla felszólittatott, hogy haladéktalanul Debreczenbe jöjjön, mert egy fontos megbizása van számára. „Egyuttal Málnássy Margitról is óhajtanék valamit tudni, irta a levélben Kossuth, kinek hollétét megint nem tudom. Lazáre őrizetét bizza egyik altisztjére, majd ha valamivel jobban lesz, Debreczenbe szállittatom.“

Málnássy Béla rögtön indult, hogy a kormányzó paran-

csait teljesitse, bár jobban szeretett volna néhány napig még Gödöllőn időzni.

Erre több oka volt. Kossuth Lajos távoztával a magyar sereg is kivonult, s Gödöllőn csupán ő maradt egy félszázad huszárral és lovag Hettenau Olivér valami tizenöt huszárral.

Gödöllőn tehát oly kevés katonaság maradt, hogy Málnássy Bélának alapos oka volt félni, hogy ha egy nagyobb ellenséges csapat Gödöllőre üt, a huszárokat lekaszabolják és Lazárét kimentik.

Aztán a bécsi szép Clarisset is szerette volna üldöztetni és elfogni.

Kossuth Lajos parancsa azonban terveit meghiusitotta.

A szép Clarisse üldözését — ki a légyott után egyszerre eltünt — kénytelen volt egyedül lovag Hettenaura bizni, Lazáre gondozását pedig egy örmesterre bizta, kinek erősen lelkére kötötte, hogy a gonosztevőre ugy vigyázzon, mint a szeme világára.

— Ugy lesz minden, mint a százados ur parancsolja, mondá az örmester, ki már nem volt mai gyerek, s már valami ötven év nyomta vállait, de azért elhagyta becsületes mesterségét, az asztalosságot, hogy a haza védelmére ő is kardot kössön.

— A foglyot talán már néhány nap mulva ugyis Debreczenbe szállitjuk, tehát jól vigyázzon reá, nehogy a gazembernek kedve támadjon kereket oldani, vagy a minek lehetősége nincs kizárva, mások szöktessék meg.

— Az életemmel kezeskedem, hogy nem lesz semmi baj, vitéz százados ur, mondá az öreg huszár.

— No akkor jól van, mondá Málnássy Béla némileg megnyugodva.

Még lovag Hettenau Olivérrel beszélte meg a követendő tervet a szép Clarissevel szemben, aztán magához

vett két megbizható huszárt, kocsira ült, s a következő pillanatban már távol járt Gödöllőtöl.

Lőrincz barát ezalatt társaival tétlenül ült az országut végén fekvő kis lakásán.

Hirtelen lódobogás ütötte meg füleit, kiment a ház kapuja elé s kiváncsian nézett a közeledő utasra, ki egyszerü polgári ruhát viselt.

Midön a lovas egészen közel érkezett, Lőrincz örömteljesen kiáltott fel.

— Ah te vagy Megyváry Gábor! Ezer esztendeje, hogy nem láttalak.

Megyváry kémlelőleg nézett a barátra, ki őt megszólitotta.

— Hát már nem ismersz, pedig egykor együtt koptattuk az iskola padját. Én vagyok Lőrincz.

— Ah te vagy Lőrincz? kiáltá Megyváry és leszállott lováról.

— Mi vezérel téged ide? kérdé tovább Lőrincz.

— Azt hosszas volna hamarjában elbeszélni, szólott Megyváry.

— Ha a magyarokat keresed, akkor már későn jösz, Kossuth és a magyar tábor, néhány napja, hogy eltávozott.

— Elkéstem, mormogá magában Megyváry. Pesten azt mondták, hogy Kossuth Gödöllőn van és most itt azt hallom, hogy innen is elmentek már. Valóban bosszantó.

Aztán Lőrincz baráthoz fordult:

— Hová ment Kossuth? kérdé.

— Debreczenbe. De miért keresed te Kossuthot?

— Dolgom van vele, viszonzá Megyváry kitérőleg.

Pedig hát az olvasó jól tudja, hogy Megyvárynak semmi dolga sem volt Kossuthtal, sőt inkább kerülni igyekezett, de hát ő nem is az ország kormányzóját kereste, hanem Margitot, a szép Málnássy Margitot kereste, kit Kossuth oldala mellett vélt feltalálni.

Oh mert Megyváry sejtette, hogy a bájos magyar nő, a büszke Málnássy Margit szereti az ország kormányzóját.

Lőrincz barát hivására Megyváry betért ennek lakására.

Lovát az istállóba kötötte s aztán belépett a szobába, hol három szerfölött gyanus alakot pillantott meg.

— Kik ezek? kérdé Megyváry Lőrincztől.

— Ezek — mondá Lőrincz s gondolkozni látszott — ezek az én barátaim.

— Mondhatom, hogy pap létedre derék barátaid vannak, válaszolá Megyváry.

— No hiszen ezekkel csak akkor barátkozom, sugá oda halkan Lőrincz Megyvárynak, mikor szükségem van reájuk.

— Az már más! válaszolá Megyváry szintén halkan.

Megyváry Gábor és Lőrincz régi ismerősök voltak, bár az utóbbi időkben nem érintkeztek egymással, egyikök sem jobb, mint a magyar közmondás tartja, a „deákné vásznánál".

Lőrincz intett társainak, kik erre a másik szobába vonultak.

A két barát egyedül maradt.

Hosszasan beszélgettek egymással és kölcsönösen feltárták egymás előtt titkaikat.

Megyváry elmondta, hogy ő voltaképpen Málnássy Margitot keresi és akarja minden áron hatalmába keriteni.

Lőrincz erre készséggel ajánlkozott, hogy ő segédkezik neki, hiszen ugy is meg akarja magát bosszulni fivérén, Málnássy Bélán.

— Mi bajod van neked Málnássy Bélával? kérdé Megyváry meglepetten.

— Neki köszönhetem, hogy most itt vagyok. Ő fogatta el Lazáret, a vezért.

— Lazáre fogságban van? kérdé Megyváry.

— Igen.

— Hol?

— Itt Gödöllön!

— De hogyan történhetett ez?

— Figyelj tehát ide, elmondok neked mindent.

S ezzel elmondta az utóbbi napok történetét, ujabb szabaditási terveit, miket a nyájas olvasó elbeszélésünkből már tud.

— S hogyan akarod megmenteni őt? kérdé Megyváry.

— Azt még magam sem tudom, mondá Lőrincz. Málnássy Béla nagyon szigoruan őrizteti őt.

— Hogyan, Málnássy Béla itt van? kérdé Megyváry és arcza kigyulladt.

— Csak volt, mondá Lőrincz. Ezelőtt talán két órával távozott el innen.

— Pedig szerettem volna szembe nézni vele.

— Hagyd őt most. Csupa szerencse ránk nézve, hogy eltávozott. Most már könnyebben hiszem, hogy Lazáret megszabadithatom.

— Lazáret mindenesetre meg kell menteni, mondá Megyváry, mondd, hová ment Málnássy Béla?

— Debreczenbe!

— Vissza fog ide térni?

— Nem hiszem! De ha vissza is jönne, legalább négy-öt napra van szüksége, mondá Lőrincz.

— Ezen idő alatt kell tehát cselekednünk. Nekem van egy tervem.

— Hadd halljam, szólott kiváncsian Lőrincz.

— Valami uton módon tiszti ruhát szerzünk magunknak, s mi felfogjuk szólitani a kórház felügyelőjét, hogy adja ki Lazáret, vagy ki is őrködik voltaképpen most Lazáre felett?

— A kórházi orvosokon kivül Lazáre felett most egy őrmester gyakorolja a felügyeletet.

— Akkor nincs baj, mondá Megyváry. Mint mondám,

tehát a tiszti ruhában elmegyünk a kórházba és felszólitjuk az örmestert, hogy Lazáret nekünk és honvédeinknek, ezek a társaid lesznek, okvetetlen adja ki.

— Azt nem fogja tenni az örmester.

— Mi irásbeli parancsot fogunk elömutatni Kossuth Lajostól.

— Kossuth Lajostól? csodálkozék a pap.

— Természetes, hogy Kossuth Lajostól.

— De Kossuth ilyen parancsot nékünk sohsem fog kiállitani.

— Nem is kérjük azt töle.

— Hanem?

— Hamisitani fogok ilyent.

— De hogyan?

— Visszamegyek Pestre s ott majd mindent elintézek.

— S mikor hajtsuk végre a tettet?

— Két nap mulva! Addig te itt maradsz, én pedig elmegyek, felkeresem Róka Jánost, ki ellát engem ruhákkal s egy kocsit is fog rendelkezésemre bocsátani, melyen Lazáret elszállithatjuk.

— Helyes, mondá Lőrincz. Mikor indulsz?

— Még e pillanatban.

— Akkor tehát áldjon az ég.

— Isten veled! mondá Megyváry Gábor.

Ezzel lovára ült s elvágtatott Pest felé.

138. fejezet.

Váratlan segitség.

A hajnal még alig derengett a láthatáron, midőn egy diszes fogat állott meg a gödöllői országuton, Lőrincz barát háza előtt.

A kocsiból fényes huszárörnagyi egyenruhába öltözött férfi szállt ki.

A kocsis leugrott a bakról, kiemelt a kocsiból egy nagy ládát, s bevitte az emlitett házba.

— Isten hozott Megyváry, szólt Lőrincz, az érkezőnek kezet szoritva. Minden rendben van?

— Rendben, válaszolá Megyváry.

A két barát bement a szobába s csakhamar öt honvéd egyenruhába öltözött alak lépett ki a kapun.

A két első Megyváry és Lőrincz volt, kik őrnagyi egyenruhát viseltek, utánuk ballagott Lőrincz három társa, kik közhuszárnak voltak öltözve.

Az öt férfi lassan megindult ahhoz a házhoz, mely mint tudjuk, kórháznak volt átalakitva, s a hol Lazáre őriztetett.

A házhoz érkezve, Megyváry megkérdezte a tisztelgő honvédtől, ki őrt állt, hogy hol fekszik Lazáre.

A honvéd utbaigazitást adott és Megyváry s Lőrincz csakhamar beléptek Lazáre szobájába.

A három honvédnek öltözött férfi künn maradt.

A mint Megyváryt és társát az őrmester, ki állandóan Lazáre szobájában tartózkodott, meglátta, felugrott helyéről, s katonásan tisztelgett.

— Parancsot kaptam Kossuth Lajostól, az ország kormányzójától, hogy a foglyot elszállitsam. Itt van a kor-

mányzó ur parancsa, mondá Megyváry s ezzel *két* iratot nyujtott át az örmesternek.

Lazáre, midön meghallotta, hogy elszállitják, felpillantott a két honvédtisztre, kémlelően nézett reájuk, de nem ismerte fel őket.

— Eljöttek, gondolá magában, hogy ujra a vesztőhelyre vigyenek. Oh átkozott Málnássy Béla! Minden szerencsétlenségemnek te vagy az oka.

— Itt két parancs van, mondá az örmester.

— Igen, viszonzá Megyváry, az egyik magyarul van irva, a másik latinul. Ön ezt a két parancsot, ha valaki kérdőre vonná, csak mutassa elő bátran.

— Hogy lesz elszállitva a fogoly? kérdé az örmester.

— Kint vár három honvéd, kik a foglyot majd kocsimra viszik.

— Őrizetről nem kell gondoskodnom?

— Nem, viszonzá Megyváry. A felügyeletet én magam és társam az örnagy ur — s ezzel Lőrinczre mutatott — fogjuk gyakorolni. Ezen kivül ott van a három honvéd.

— Rögtön elszállitják a foglyot?

— Azonnal, viszonzá Megyváry, egy perczig sem szabad késedelmeznem, s eltávozott Lőrinczczel a szobából.

Az örmester rögtön beintette a három honvédet.

Lazáre felöltözött s ingadozó léptekkel vánszorgott a kocsihoz a három honvéd támogatása mellett, hol már Megyváry és Lőrincz várták őt.

Lazáre beült a kocsiba, s melléje helyezkedett az egyik honvéd is.

A másik kettő pedig a kocsis mellett foglalt helyet.

A kocsis a lovak közé csapott s a kocsi lassan tova gördült.

Lazáre szomoruan ült a kocsiban, s a vele szemben ülő tiszttől azt látszott kérdeni: akasztófa vagy golyó?

A két tiszt azonban oda sem látszott figyelni Lazáre kérdő pillantásaira.

Lazáre ajkairól egy sóhaj lebbent el.

— Mindegy! Ha már meg kell halnom.

Ezzel kivette zsebéből pénztárczáját, s odaadta a mellette ülő honvédnek.

— Ime fogja e tárczát, szólott Lazáre halkan, ossza ki tartalmát ama honvédek között, kik engem majd a vesztőhelyre kisérnek. Tartson meg egy részt a maga számára. Legalább nem mondhatják el rólam, hogy nem voltam elég bőkezü.

A honvéd mohón kapott a tárcza után, mig a két tiszt alig birta mosolyát elrejteni.

— Lelki vigasztalás nélkül lépek majd a sirba? kérdé Lazáre.

— A gyóntató atya Debreczenben a vesztőhelyen fogja várni, mondá a honvéd.

A két tiszt az egész jelenetet szótlanul nézte.

— Szabad önt örnagy ur egy szivességre kérnem, szólt Lazáre Megyváryhoz, kit nem ismert föl.

A tiszt igent bólintott fejével.

— Adja tudtára valami módon Dragon grófnénak, hogy félelem nélkül léptem a vesztőhelyre. Büneim sulyosak és nagyok. De most már késő azok felett bánkodnom. Mondja meg kérem a grófnénak, hogy szánom-bánom büneimet. Sokat vétettem ellene, de mit tettem, mindent szerelemből tettem. Ő miatta törekedtem nagyra, s ő miatta lépek most a vesztőhelyre. Mondja meg neki, hogy nevével ajkamon haltam meg.

A tiszt elváltoztatott hangon megszólalt:

— Kivánságát készséggel teljesitem.

— Köszönöm, rebegé Lazáre.

A halál biztos tudata Lazáret egészen megváltoztatta.

A büszke, kihivő modoru férfiból, ki még néhány nap előtt daczosan beszélt Málnássy Bélával és a hadbiróval, most a halál előtt töredelmes bünbánó lön.

A kocsi ezalatt mind tovább gördült s Lazáre, kit a

Málnássy Margit kardjára tüzte a hirdetményt.

K. 65.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

halál gondolata teljesen elfoglalt, nem vette észre, hogy a kocsi letért a rendes országutról, és egy sürü erdőségen keresztül Debreczennel éppen az ellenkező irányban halad.

Midőn már jó messze lehettek Gödöllőtől, Megyváry és Lőrincz egyszerre szólaltak meg:

— Hogy érzed magad Lazáre?

Lazáre csodálkozva pillantott a tisztre.

— Hát már nem ismersz bennünket? a halál gondolata ugy látszik mindent elfeledtetett veled, hogy még leghivebb barátaidat, Megyváry Gábort és Lőrinczet sem ismered fel, szólott mosolyogva Megyváry.

— Megyváry.... Lőrincz.... kiáltá Lazáre, hát csakugyan ti vagytok?

— Igen, mi vagyunk, mondá Lőrincz. Adj hálát az égnek, te meg vagy mentve!

— De hát, hogy kerülsz te ide? s ez a ruha?

Megyváry és Lőrincz hamarosan beavatták Lazárét az egész titokba.

— Nagyszerü! mondá Lazáre, kinek arczáról a buskomorság lassanként tünedezni kezdett, lassanként ujra a régi lett.

A kocsi eközben folyton tovább ment.

— De hát hová visztek engem voltakép?

— Te még nagyon gyönge vagy, azért igyekezni fogunk, hogy a legrövidebb idő alatt Bécsbe szállitsunk, mert Magyarországban sehol sem vagy biztonságban.

— Az nagyon messze van! napok kellenek mig odaérünk.

— Mindegy, mondá Megyváry. A vonatra nem ülhetsz fel, mielőtt Pozsonyt el nem hagytad, mert mindenfelé szigoruan őrködnek a honvédek.

Lazáre belátta, hogy barátainak igaza van, Magyarországon csakugyan nem maradhat, ha csak nem akarja magát kitenni folyton ujabb meg ujabb veszélyeknek.

— Számitásom szerint négy-öt nap mulva Bécsben lehetünk, mondá Megyváry.

— De előbb ezeket az embereket kellene elbocsátani, mondá Lőrincz. Ezeket csak nem visszük magunkkal Bécsbe?

Megyváry Gábor rögtön tárczájához nyult és három darab százast vett ki belőle.

— Meg kell állitani a kocsit, szólott.

Lőrincz kinézett a kocsi ablakán és oda szólt a kocsisnak, hogy álljon meg.

A kocsi megállt.

— Szálljatok le a kocsiról, mondá Lőrincz embereinek.

Ezek engedelmeskedtek.

— Vegyétek el méltó jutalmatokat, szólott Lőrincz hozzájuk s ezzel mindegyiknek egy-egy százast nyujtott át.

A szegény legények hálálkodva csókoltak kezet ily bőkezü ajándékért.

— Most pedig menjetek isten hirével, szólt Lőrincz, ha megint szükségem lesz reátok, hini foglak benneteket. Hol vagytok feltalálhatók?

— Itt Gödöllő tájékán a kis erdőben egyik kunyhóban lakunk.

— Jól van, mondá Lőrincz. Hát Isten áldjon meg benneteket.

A legények levették kalapjaikat s mélyen meghajolva üdvözölték volt gazdáikat.

A kocsis erre ujra lovai közé csapott s a kényelmes nagy hintó csakhamar vigan robogott tovább az uton, nagy porfelleget verve fel mindenfelé.

139. fejezet.

Ujabb veszélyek közt.

Lovag Hettenau Olivér teljesen elcsüggedve tért haza Gödöllőre.

A szép Clarisse üldözésével felkellett hagynia, mert a bájos nőnek teljesen nyoma veszett.

Komoran tért lakásába s csak déltájban ment a kórház felé, hogy Málnássy Béla kívánságának eleget téve, időnként Lazáre állapotáról és őrizetéről is meggyőződjék.

Mennyire elcsodálkozott, midőn az öreg őrmester azzal a hirrel lepte meg, hogy Lazáret két honvédtiszt Kossuth Lajos parancsából Debreczenbe szállitotta.

— Van önnek erre nézve irásbeli parancsa? kérdé az őrmestert lovag Hettenau.

— Van százados ur, kettő is, felelé az őrmester. Egyik magyarul van irva, a másik meg latinul.

— Latinul? viszonzá lovag Hettenau, kinek kezdett a dolog most kissé gyanussá válni.

— Igenis, latinul, felelé az öreg őrmester.

— Mutassa ide azt a két iratot, parancsolá Hettenau.

Az őrmester átnyujtá Hettenaunak a kivánt iratokat.

Lovag Hettenau elvette, figyelmesen vizsgálni kezdé előbb a magyar nyelvü parancsot, mely teljesen szabályszerü volt, a bélyeg, a kelet és Kossuth Lajos aláirása is hitelesnek látszott.

— Ez rendben van, mormogá Hettenau. Most már hadd lássam azt a latin nyelvü iratot.

Hettenau lovag értett latinul s igy könnyen eligazodott annak szövegén.

Mekkora volt azonban bámulata, midőn a latin nyelvü

iraton a következőket olvasá, melyet mi itt magyar fordításban közlünk.

„Kossuth Lajosnak, Magyarország kormányzójának és Málnássy Béla huszárszázadosnak üdvözletét küldi régi ismerősük Megyváry Gábor és Lőrincz barát.

Tudatjuk ezennel, hogy mi Lazáret a mai napon fogságából szerencsésen kiszabaditottuk és Bécsbe szállitjuk, hol reméljük, hogy nemsokára teljesen felépülve sulyos betegségéből, áldásos müködését ujra megkezdheti.

Tudatjuk egyszersmind, hogy nemes barátunkon, Lazáren elkövetett sulyos sérelmeket nem fogjuk büntetlenül hagyni, s minden erőnkből oda fogunk törekedni, hogy nemes barátunkat megbosszuljuk.

Mert jegyezzék meg önök, hogy a fekete kabinet egy tagját sem lehet büntetlenül letiporni.

Vigyázzanak tehát, mert a bosszu órája ütni fog.

Kelt Gödöllön 1849. április havában.

Megyváry Gábor.
Lőrincz barát.

Hettenau Olivér halálsápadt lett a dühtől, midőn e kihivó és szemtelen iratot elolvasta.

— Önt rászedték, kiáltott az őrmesterre, a két tiszt, kik Lazáret elszállitották, közönséges csalók voltak.

Az őrmester remegni kezdett.

— Bocsánatot kérek, én azt hittem...

— Ön jóhiszemüleg cselekedett, mondá a lovag. A magyar nyelvü parancs oly hiven van utánozva, hogy maga Kossuth Lajos sem mondaná, hogy hamisitvány. De nézze itt a latin irást. Ebben a két gaz ficzkó mindent bevall.

— Borzasztó, rebegé az öreg őrmester.

— Mondja, mikor volt itt a két tiszti ruhába öltözött gonosztevő?

— Reggel hét óra tájban.

— Most már dél felé jár az idő. Körülbelül öt órai előnyük van. No, de nem baj, a gazok, ugy látszik, engem kifelejtettek számitásukból, pedig hát én is itt vagyok. Örmester, rögtön fuvassa meg a riadót.

Az örmester elsietett s néhány percz mulva már fölhangzott a riadó.

A huszárság a jelre rögtön fegyverkezett, lovaikat felnyergelték s nem telt bele tiz percz, valamennyien az országuton állottak, — hova a riadó esetén ki kellett vonulniok — s várták a további parancsokat.

Hettenau lovára pattant s a huszárok elé lovagolt, kik lehettek mindössze valami hatvanan.

— Fiuk! mondá nekik Hettenau. Lazáret megszöktette két honvédtiszti ruhába öltözött gazember. Őket kell utolérnünk, bár körülbelül öt órai késedelmünk van.

— Utólérjük százados ur! kiáltának a huszárok, különben nem volnánk méltó arra, hogy a százados ur meg Málnássy Béla huszároknak nevezzenek bennünket.

— Igy már szeretlek benneteket, tehát rajta. Induljunk!

A huszárok sebes vágtatásban megindultak s két órai nehéz, fárasztó lovaglás után ugyanahhoz az erdőhöz értek, hol Megyváry és Lőrincz barát elbocsátotta a három szegény legényt.

Innen balra fordultak s véletlenül ugyanazon irányban folytatták kutatásaikat, melyben Megyváry és Lőrincz barát társukkal, Lazáréval menekültek.

Este hat óra tájban egy kisebb faluba értek.

Hettenau a faluban óvatosan haladt előre, midőn szemei hirtelen egy kocsit pillantottak meg, mely az országuton egy ház előtt állott.

— Ez Megyváry kocsija, kiáltá az őrmester, meg merek esküdni, hogy az övé.

A hintó előtt két tiszt állt, kik szintén kémlelődve néztek a közeledő huszár csapatra.

Eközben Hettenau egészen közel ért a hintóhoz és tisztán kivehette Megyváryt és Lőrincz barátot.

Hettenau erre kört képezett a huszárokkal s gyorsan körülvette a kocsit.

Erre leszállott lováról s Megyváryhoz lépett, kinek szerencsétlenségére a hintó egyik kereke eltörött, s igy kénytelen volt a faluban megállapodni és várni, mig egy másik kereket készit a kovács, hogy aztán tovább indulhasson.

— Jó estét őrnagy ur! szólott meg Hettenau lovag gunyosan. Remélem, nem fog haragudni, ha további utazásaiban kisérője leszek. Ah, ön is felcsapott katonának — szólott Lőrincz barát felé fordulva — valóban mondhatom, hogy igen gyorsan emelkedett. Egyszerre őrnagy, valóban kiváló katonai tehetség lehet!

Megyváry és Lőrincz barát ajkaikba haraptak.

Látták, hogy el vannak veszve.

Hettenau ezután a kocsiba nézett, hol Lazáre ült halálsápadtan a félelemtől, ijedtségtől.

— Végem van! sóhajtá magában. Látom, hogy átkozott helyzetemből soha többé ki nem menekülök. Az ég és pokol is összeesküdt ellenem.

— Hogy érzi magát Lazáre ur? Valóban megfoghatatlan könnyelmüség az ön részéről! Még csak alig, hogy valamennyire talpra bir állani, már ily hosszabb kirándulásokban akar részt venni.

Lazáre hallgatott, csüggedten nézett maga elé.

A kocsikerék eközben elkészült s a pompás jármü csakhamar ujra használhatóvá lett.

— Üljenek fel a kocsiba! parancsolá lovag Hettenau Olivér Megyvárynak és Lőrincz barátnak.

Ezek villámló szemekkel engedelmeskedtek a fiatal százados parancsának.

— Önnel még külön számolni fogok, mondá lovag Hettenau Megyvárynak. Önt a bünök egész sorozata terheli. Ön gyilkosa nejének, Hedvignek, ön szökevény, ön hazaáruló!

Maga Lőrincz barát is elsápadt e szörnyü szavak hallatára s meglepetten nézett Megyváryra.

Ennyi bünre még ő sem hitte képesnek barátját.

Pedig hát ő is sokat elkövetett életében.

— Utitervük némi változást fog szenvedni, mondá lovag Hettenau gunyosan, de azért legyenek nyugodtak, utazni mégis fognak — a másvilág felé.

— Szerencsétlen egy gondolat volt tőled — mondá Megyváry Lőrincznek, midőn a hintó ajtaja becsapódott s a kocsi, kisérve a huszároktól, a gödöllői út felé megindult, — azt a latin iratot fogalmazni, most nem jött volna nyakunkra ez a félelmes ember.

— Most már késő bánkodnunk felette, mondá Lőrincz. ki sokkal inkább megőrizte higgadtságát, mint Megyváry.

Körülbelül egy órája haladhatott már a kocsi, midőn hirtelen puskalövések hallatszottak.

Lovag Hettenau Olivér rögtön megállitotta a kocsit, két huszárt ültetett fel a bakra és egyet a kocsiba őrizetül, aztán megparancsolta a bakon ülő huszárnak, hogy gyorsan hajtson.

A huszár engedelmeskedett és elvágtatott, de alig telhetett bele néhány másodpercz, már a kocsit több ellenséges osztrák gyalogos vette körül, kik a huszárokat leteperték s a kocsiban ülőket fogolylyá tették.

Lovag Hettenau egyszerre azon vette észre magát, hogy minden oldalról ellenséggel van körülvéve.

De azért nem vesztette el lélekjelenlétét, harsány hangon osztotta parancsait s a huszárok derekasan neki is láttak az osztrákok kaszabolásának.

De a tulnyomó erőnek engednie kellett és Hettenau csak nagy nehezen birta magát huszáraival az ellenséges csapaton keresztül vágni.

A kocsiban ülőket pedig az osztrák katonák az ezredes elé vezették.

Megyváry örömsikoltásban tört ki, midőn az ezredest meglátta.

— Ah ön az herczeg Wintershausen ur? mondá Megyváry.

Herczeg Wintershausen ezredes — kit mi még a Megyváry játékteremből ismerünk — szigoruan végig nézett Megyváryn.

— Önök lázadók! mondá.

— Téved herczegséged! Mi nem vagyunk lázadók! Ellenkezőleg én és barátom fontos szolgálatot tettünk az osztrákoknak. Megmentettük Lazáret, kinek szomoru esetét herczegséged valószinüleg már hallotta.

— Igen, hallottam.

— Az egyenruhát, mit viselünk, csak szükségből öltöttük fel.

— Kezdem érteni a dolgot, mondá a herczeg valamivel nyájasabban, de még mindig nem tudok mindent. Beszéljen el mindent körülményesen.

A herczeg felhivására Megyváry elmondta a történteket.

— Ha igy áll a dolog, — szólott erre a herczeg nyájasan és barátságosan kezet nyujtott régi barátjának, Megyvárynak — miben most már nem kételkedem, akkor ön nagy hálára kötelezte az osztrák kormányt. A jutalom nem fog elmaradni. Az ön mellét még e napokban rendjel fogja disziteni.

Megyváry mélyen meghajolt.

— De engem az isten vezérelt erre, hogy veszélyes helyzetéből még idejekorán kiszabaditsam, mondá a herczeg. Elszakadtam ugyanis a főcsapattól s most utbanvagyok Pest felé.

Lazáreröl gondoskodni fogok, hogy a leggondosabb ápolás és felügyelet alatt Bécsbe szállittassék. Szegény ember, valóban borzasztó, mennyit kellett szenvednie a magyaroktól.

— Igen borzasztó, viszonzá Megyváry is.

— Hová szándékozik ön menni? kérdé a herczeg.

— Erdélyi birtokaimra, füllenté Megyváry.

— Ön és barátja szabad, bármely pillanatban indulhatnak. Kocsijuk rendelkezésre áll.

Megyváry és Lőrincz elbucsuztak a herczegtől, valamint Lazáretől, kocsira ültek és vigan beszélgetve haladtak az országuton Debreczen felé.

MUZEUM KÖNYVTÁRA

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

KOSSUTH LAJOS KÉME

TÖRTÉNETI REGÉNY

A SZABADSÁGHARCZ IDEJÉBŐL

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

IRTA

SZATHMÁRY JENÓ

NEGYEDIK RÉSZ

BUDAPEST
SZÉKELY ALADÁR KIADÁSA

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

1. fejezet.

A lázitó fölhivás.

Debreczen város utczáin minden csendes. A lámpák kiégtek, az ablak-táblák a legtöbb házon még zárva vannak s a vásártéreken sem mozdult meg még semmi.

A városi hajduk, kik Debreczen városa felett a rendtartással voltak megbizva, a friss reggeli levegőtől vissza huzódtak őrszobáikba és a honvéd őrjáratok is álmosan mentek végig az utczákon.

Minden csendes volt.

Hirtelen egy férfiu bukkant elő s gyors léptekkel Kossuth Lajos lakása felé ment.

A férfiut bő köpenyeg takarta, s háromszögletü kalapja mélyen a homlokára volt huzva.

A kormányzó lakásához érve, nehány perczig megállott, köpenye alatt szorosan a falhoz huzódva. Valamit csinált, s mialatt utját tovább folytatta — egy nagy fehér papirost ragasztott föl a falra.

A titokzatos éji vándor ezen müködését több helyen folytatta, mig végre több mint egy órai munkálkodás után a református templom egyik sarkánál megállapodott.

Ugyan e pillanatban a másik utczából egy sötét alak közeledett, ki egyenesen a templom felé tartott.

A templom sarkához érve kezet nyujtott az ott állónak.

— Pontos vagy! mondá ez. Elvégeztél mindent?

— Az utolsó lapig, mondá a második.

— A magyarok borzasztó dühösek lesznek, ha ezt elolvassák.

— Hát még Kossuth Lajos.

— Kossuth azt hiszem kevésbbé, de barátai remegni fognak a dühtől.

— A szép Málnássy Margit meghal mérgében, ha elolvassa.

— A hatás nagyszerü lesz.

— És senki sem fogja sejteni, hogy ez a mi müvünk.

— Senki.

— Most okosabbak vagyunk, s nem irjuk ki nevünket és nem áruljuk el jó előre, hogy mi tőlünk származik az egész dolog.

— Ugyis rájönnek.

— Előbb vagy utóbb, az bizonyos. De egyelőre nyugodtan lehetünk.

— Senki sem gondolja, hogy itt vagyunk.

— Hogy is tételeznék fel rólunk, hogy egyenesen az oroszlán barlangjába merünk jönni.

— De most már mehetünk.

— Menjünk!

Ezzel a két sötét alak gyors léptekkel távozott.

Néhány utczán keresztül haladva, végre egy kis félreeső háznál eltüntek.

E közben mindinkább világos lett.

A nap első sugarai felragyogtak az égen, s felköltötték az alvó várost.

Az elzárt ablaktáblák lassanként felnyiltak, s egy-egy kiváncsi ember kidugta fejét az ablakon, hogy az időt megvizsgálja, vajjon esni fog-e vagy sem, mi a legtöbb debreczeni polgár első teendője volt.

A kereskedéseket felnyitották, a hetivásárra jövő kocsik elfoglalták az utczákat és a néhány percz előtt még csöndes város egyszerre felélénkült.

Kezdetben senki sem méltatta figyelmére a falragaszokat.

Ez időben oly sok hirdetmény lógott Debreczen utczáin, hogy egy-egy ujabb hirdetmény nem is okozott semmi feltünést.

Csak később, ugy kilencz óra tájban mindig nagyobb lön a tolongás, a járdákra tóduló nép ellepte az utczát, s a csodálkozás hangján olvasták a hirdetést.

Itt-ott kiabálás, fenyegetés hangzott.

— Mi lehet az? kérdé egyik ember, ki egészen hátul állt, s igy nem tudta a hirdetmény szövegét elolvasni.

— Talán egy ujabb győzelemről van szó, mondá a másik.

— Nem hiszem, fenyegetéseket hallok.

— Akkor talán vesztettünk?

— Lehet, mondá a másik.

A tömeg mind hangosabban lármázott.

— Szégyen, gyalázat! hangzott mindenfelől.

— Le kell tépni a hirdetményt!

— Ki tette ezt?

— Meg kell korbácsoltatni, ki ezt tenni merészelte.

— Fel kell olvasni a hirdetményt, hogy tudjuk meg mi is, hogy mi van benne, kiálták a hátul állók.

Egy fiatal ember végre valami emelvény-félére felállt, kezébe vette a falról nagy nehezen letépett felhivást s fenhangon, hogy mindenki hallhatá, a következőket olvasá:

„Magyarok!

Ne hagyjátok magatokat félrevezettetni egy ember szeszélyétől, ne hagyjátok magatokat uraltatni egy zsarnoktól, Kossuth Lajostól.

Mert nem zsarnok-e Kossuth Lajos?

Könyörtelenül a csatamezőre visz titeket, hogy ott elvérezzetek, s miért?

Oka nincs reá. Ő nem a ti jóléteteket akarja, ő csak a maga érdekeit akarja előmozditani, ő csak uralkodni akar felettetek.

Ne hallgassatok tehát reá. Tegyétek le bitorolt hatalmáról. S hódoljatok meg törvényesen uralkodó királytoknak.

A magyar sereg mindenfelé fut, s az osztrákok, kiket ti ellenségnek neveztek, pedig hát jó barátaitok, mindenfelé diadalmaskodnak.

Ne higyjetek tehát Kossuth Lajos ámitó, csalfa szavainak.

Tegyétek le bitorolt hatalmáról, hódoljatok meg s rakjátok le a fegyvert barátaitok, az osztrákok kezébe!

Debreczen 1849. április havában."

— Aláirás nincs rajta? kérdék egyszerre százan.

— A gazoknak, kik ezt ide ragasztották — mondá a fiatal ember, ki a hirdetményt felolvasta — volt eszük, hogy magukat nem nevezték meg, annyi bizonyos, hogy az osztrákoktól származik.

— Hallatlan gyalázat!

— Debreczenben osztrák kémek vannak, fel kell öket keresni, kiáltá a feldühödt tömeg, és az akasztófa alá vinni.

— Halál reá, ki ezt tette! kiáltának valamennyien.

— Az egész város tele van ily hirdetménynyel, mondá a fiatal ember, jöjjetek utánam, tépjük le valamennyit.

— Utána! Utána! kiáltá a sokaság.

Valamennyien előrerontottak, hogy a hirdetményt a falakról letépdessék, midőn a tömeggel ellenkező irányban két lovas közeledett.

Az egyik férfi volt, a másik nő.

A nő, kiben Málnássy Margitot ismerjük fel, — gaz-

dag, előkelő női lovagló ruhát viselt, mely aranynyal volt himezve.

Valódi arabs paripáján büszkén ült, s a paripa is büszkén lépdelt alatta, mintha tudta volna, hogy milyen királynői alakot visz.

Mellette délczegen báró Dévay László lovagolt, kis magyar pej lován.

A két lovas egészen addig a házig érkezett, hol a sokaság össze volt gyülekezve.

Itt megállitották lovaikat, mert a tömegen lehetetlen volt áthatolni.

Aztán mindketten a ház felé irányitották lovaikat.

Málnássy Margit mohó szemmel nézett a falra, hol a hirdetés olvasható volt s melyet a felháborodott tömeg leszakitani készült.

Dévay László báró utat tört magának a tömegen keresztül, hogy annál jobban megszemlélhesse az iratot.

Málnássy Margit arcza kipirult a dühtől, midőn a hirdetményt elolvasta.

— Hallatlan gyalázat, szólt oda báró Dévaynak. A ki e hirdetményt irta, megérdemelné, hogy nyilvánosan megkorbácsoltassék, s aztán könyörtelenül főbe lövessék.

— Azt hiszem, ez nem egy ember cselekedete, mondá Dévay Málnássy Margitnak, itt az ellenség keze működött.

Málnássy Margit egy perczig szótlanul állt, aztán hirtelen a következőket mondá báró Dévaynak:

— Adja át nekem egy perczre kardját.

Dévay László báró, ki diszmagyarba volt öltözve, kihuzta aranynyal és gyöngyökkel ékesen kivert markolatu kardját.

— Miután a gazficzkót, — ha mindjárt csak az osztrák kormány eszköze is volt, — ki e hitvány iratot fogalmazta, nem birom kardomra hányni, hadd vegyem ez iratot kardomra.

Aztán a sokasághoz fordult.

— Vitéz hazámfiai, adjatok helyet, hadd veszem kardomra e gyalázatos hirdetményt, esküszöm nektek, habár csak gyenge nő vagyok, hogy hasonlóképen cselekednék a gaz ficzkóval is, ha rossz csillagzata véletlenül utamba sodorná.

— Helyet, helyet! kiáltá a tömeg s jobbra s balra utat nyitott a büszke és szép delnőnek.

Málnássy Margit oda ugratott lovával egészen a falhoz, fölemelte báró Dévay László kardját, s egy pillanat alatt a hirdetményt letépte a falról és kardjának hegyére tüzte s fölmutatta.

A tömeg ujjongani kezdett, s viharos éljenzéssel üdvözölte a bájos nőt.

— Igy fogom kardomra hányni hazám és Kossuth Lajos minden ellenségét, kiáltá Málnássy Margit, bár csak gyönge nő vagyok, de azért bátran szembe merek szállani a veszélyekkel.

A tömeg tapsolt, éljenzett.

— S tudom biztosan, folytatá Málnássy Margit, hogy ezer meg ezer ember akad, ki hasonlót cselekedne.

— Igen, ugy van, kiáltá a fellelkesült tömeg, s nem győzte eléggé bámulni a fenséges szépségü nőt, ki mint egy királynő büszkén és kevélyen ülte meg lovát.

Eközben Málnássy Margit megforditotta lovát, s kardját magasra emelve, s a hirdetést fennen lóbálva, lassan megindult.

A tömeg folytonos éljenzés közt kisérte a szép nőt, kinek utja valóságos diadalmenethez hasonlitott.

Igy tartott ez egészen addig, mig Málnássy Margit és Dévay László, ki szintén bámulva követte a bájos nőt, Kossuth Lajos lakásáig értek.

Itt Málnássy Margit megállitotta lovát s kardjáról a hirdetményt ledobva, átnyujtá a kardot Dévay László bárónak.

Aztán mindketten felmentek Kossuth Lajoshoz, ki a legbarátságosabban fogadta őket.

Hosszasan beszélgettek a haza állapotáról, az ujabb diadalokról.

— Megbizást ezuttal nem adok önnek, mert meg kell várnom előbb Görgey és Damjanich értesitéseit. Fivérét Málnássy Bélát is ide rendeltem Gödöllőről, de félek, hogy utközben valami baja esett, mert Gödöllőről azóta már itt lehetne.

— Fivérem bátor fiu, jegyzé meg Málnássy Margit. Ne aggódjék miatta kormányzó ur!

A szárnysegéd két uj látogatót jelentett be, mire Málnássy Margit és Dévay László báró elbucsuztak Kossuth Lajostól.

— A viszontlátásra! mondá Kossuth barátságosan a távozóknak.

---

2. fejezet.

A rémes éj.

Málnássy Margit közvetlen Kossuth Lajos közelében bérelt lakást.

A ház egyemeletes, régi épület volt, titokszerü folyosókkal és titkos ajtókkal.

Néhány nap telt el, midőn Debreczenbe egyszerre lovag Hettenau Olivér is megérkezett.

Miután a lovag a kormányzónak jelentést tett Lazáre megszökéséről, azonnal Málnássy Bélát indult felkeresni.

Legnagyobb csodálkozására hallotta, hogy Málnássy Béla még mindig nem érkezett Debreczenbe, hanem itt van növére, Margit.

Lovag Hettenau Olivér, bár eddig még nem találkozott Málnássy Margittal, elhatározta, hogy felkeresi őt.

Elment lakására, bejelentette magát és Málnássy Margit elfogadta.

Midőn lovag Hettenau Olivér meglátta Málnássy Margitot, egy perczre visszahökkent.

— Ez a hasonlatosság! valóban megfoghatatlan, mondá magában.

Perczekig nem birt szóhoz jutni.

Málnássy Margit észrevette a lovag zavarát s mosolyogva mondá:

— Nos uram? Ön egészen néma lett.

— Én lovag Hettenau Olivér vagyok.

— Ah, fivérem egy jó ismerőse. Sokszor emlitette önt előttem.

Hettenau mindinkább növekedő csodálkozással nézte a fejedelmi alakot.

Ilyen arczot, ilyen termetet nem látott ő még soha.

— Beszéljen valamit, kedves lovag, a gödöllői eseményekről.

Hettenau elmondá Lazáre megszökését.

— Hallatlan gyalázat Megyvárytól, mondá Málnássy Margit.

— Azzal az emberrel még nekem is számolni valóm van, mondá Hettenau.

— Tudja mit, mondá Málnássy Margit. Szövetkezzünk ketten, hogy megsemmisitjük Megyváryt.

A lovag felkelt ülőhelyéről.

— Rendelkezzék velem! mondá Hettenau, én mindenben hü szövetségese leszek. Kivánja, hogy esküt tegyek?

Málnássy Margit elmosolyodott.

— Már hogy kivánnám, én eskü nélkül is hiszek önnek. De mondja lovag ur, hol lakik?

— Még csak két órája lehet, hogy Debreczenben vagyok s igy lakásom nincsen.

— E házban a földszinten van egy üres lakás, nem foglalná el, legalább közel leszünk egymáshoz.

E szavakra lovag Hettenau majdnem elpirult. Ő közel lehet Málnássy Margithoz, oh, hogyne foglalna el azt a lakást, söt Hettenau el volt tökélve, hogy ha más valaki laknék ott, azt erővel kidobja, csak hogy Málnássy Margit oldala mellett lehessen.

— Fogadni mernék, mondá Málnássy Margit, hogy Megyváry még ide is el fog jönni.

— Lehetetlen! azt nem hiszem. Az oroszlán barlangját kerülni fogja.

— Akkor ön nem ismeri azt az embert.

— Nagyon is jól, mondá Hettenau lovag komoran.

— S higyje el, én még se tévedek, ha azt állitom, hogy Megyváry még ide is követni fog.

— S miből sejti, hogy Megyváry ide jön?

— Ő üldöz engem.

— Önt?

— Üldöz szerelmével, melyet számtalanszor visszautasitottam már.

— Megyváry önt szereti? Oh ne higyjen neki, hiszen már két felesége volt.

— Két felesége? csodálkozék Málnássy Margit.

Hettenau lovag röviden elmondta Málnássy Margitnak Megyváry kétszeri házasságát, mit ő még nem tudott.

— Második nejét én mentettem ki karjai közül — mondá Hettenau — szándékom volt biztos helyre vinni, hogy aztán válópert inditson férje ellen, de Megyváry felfedezte rejtekhelyét s összetoborzott embereivel lelövette.

— Borzasztó, susogá Málnássy Margit. Ellenem is sok gonoszságot követett el, de ilyen aljasnak még sem hittem. Most már annál inkább azon leszek, hogy gaztetteiért keserüen bünhödjék. Tehát ön hü szövetségesem lesz?

— A sirig, viszonzá Hettenau lovag, s megragadta Málnássy Margit kezét és csókokkal boritotta el.

— Egyet azonban ki kell kötnöm, mondá Málnássy Margit.

— S mi az?

— Ön soha sem fog nekem szerelemről beszélni.

Hettenau elkomorult.

— Miért e szigoru feltétel?

— Egykor talán megfogja tudni az okát, most nem árulhatom el, de ugy-e megteszi kérésemet?

— Ön tehát jó előre megtiltja nekem, hogy szeressem önt.

Málnássy Margit elpirult.

— Azt, hogy szeressen, nem tilthatom meg, én csupán arra kérem, hogy szerelemről velem soha sem beszéljen.

— Ha ön parancsolja, megteszem, ámbár nem tudom, hogy megfogom-e tarthatni igéretemet, hiszen önt látni és nem szeretni, az teljesen lehetetlen.

— Ön nagyon könnyen fellobban, mondá Málnássy Margit mosolyogva, először lát engem s már is egy szerelmi vallomást tesz nekem.

— Ön téved, mondá Hettenau lelkesen, 'mert önt elég egyszer látni, hogy az ember szeresse önt.

— Nem bánom, legyen igaza önnek, mondá Málnássy Margit, de figyelmeztetnem kell önt igéretére.

Lovag Hettenau Olivér felsóhajtott.

— Legyen nyugodt, többé nem fogok megfeledkezni igéretemről.

Ezzel kezet fogott Málnássy Margittal és elhagyta a szobát.

Alig, hogy az utolsó lépcsőfokra ért, midőn egyszerre Megyváry Gáborral találta magát szemközt.

Hettenau lovag elsápadt.

— Azt hiszem, nem csalódom, mondá Hettenau — ha megmondom, hogy ön hová tart.

— Az könnyü dolog, mondá Megyváry. E lépcső csak *egy* helyre vezethet.

— Ön azonban utját makacson nem fogja folytatni, főleg ha mint tudja, hogy ide a bejárat tiltva van.

— Daczára a tilalomnak, én utamat folytatni fogom, mondá Megyváry.

Hettenau remegett a dühtől.

— Ön tehát a nyilt tilalom daczára is Málnássy Margit szobájába akar hatolni?

— Mindenesetre.

— Figyelmeztetem önt tehát, hogy távozzék!

— Azt nem teszem.

— Azt majd meglátjuk, gondolá Hettenau.

Csend állott be.

— Tisztelt Megyváry ur, mondá kis szünet után Hettenau, én önt elfogathatnám, de nem teszem, az okot most nem fejtegetem, de kérem önt, hogy kövessen szobámba, mert fontos beszédem van önnel.

— Nem fogom önt követni.

— Ön nagyszerü ember! Tehát ön nem akar felhivásomnak engedelmeskedni, akkor nem marad más hátra, mint kényszert alkalmaznom. Csak az a kérdés, hogy ki erösebb kettönk közül, én-e vagy ön. Én azonban azt hiszem, hogy az ön testi erejét nagyban felül mulom.

E szavakkal lovag Hettenau megragadta Megyváryt, fölemelte a magasba, s kifeszitett karokkal vitte földszinti lakásába.

Ide érve, Hettenau bezárta az ajtót, egy szivarra gyujtott s leült Megyváryval szemben.

Megyváry nem lehetett már sápadtabb, mint volt, arcza hamuszint öltött.

— Lássa Megyváry ur — kezdé beszédét lovag Hettenau — ha tiszteségesen viselte volna magát, nem hoztam volna igy ide. Ön hallgat? Beszéljen, mit akar Málnássy Margittal? Beszéljen, mert esküszöm önnek, hogy addig hagyom itt étlen-szomjan, mig ki nem nyitja száját. Ön

— Egyet azonban ki kell kötnöm, mondá Málnássy Margit.

— S mi az?

— Ön soha sem fog nekem szerelemről beszélni.

Hettenau elkomorult.

— Miért e szigoru feltétel?

— Egykor talán megfogja tudni az okát, most nem árulhatom el, de ugy-e megteszi kérésemet?

— Ön tehát jó előre megtiltja nekem, hogy szeressem önt.

Málnássy Margit elpirult.

— Azt, hogy szeressen, nem tilthatom meg, én csupán arra kérem, hogy szerelemről velem soha sem beszéljen.

— Ha ön parancsolja, megteszem, ámbár nem tudom, hogy megfogom-e tarthatni igéretemet, hiszen önt látni és nem szeretni, az teljesen lehetetlen.

— Ön nagyon könnyen fellobban, mondá Málnássy Margit mosolyogva, először lát engem s már is egy szerelmi vallomást tesz nekem.

— Ön téved, mondá Hettenau lelkesen, 'mert önt elég egyszer látni, hogy az ember szeresse önt.

— Nem bánom, legyen igaza önnek, mondá Málnássy Margit, de figyelmeztetnem kell önt igéretére.

Lovag Hettenau Olivér felsóhajtott.

— Legyen nyugodt, többé nem fogok megfeledkezni igéretemről.

Ezzel kezet fogott Málnássy Margittal és elhagyta a szobát.

Alig, hogy az utolsó lépcsőfokra ért, midön egyszerre Megyváry Gáborral találta magát szemközt.

Hettenau lovag elsápadt.

— Azt hiszem, nem csalódom, mondá Hettenau — ha megmondom, hogy ön hová tart.

— Az könnyü dolog, mondá Megyváry. E lépcső csak *egy* helyre vezethet.

— Ön azonban utját makacson nem fogja folytatni, főleg ha mint tudja, hogy ide a bejárat tiltva van.

— Daczára a tilalomnak, én utamat folytatni fogom, mondá Megyváry.

Hettenau remegett a dühtől.

— Ön tehát a nyilt tilalom daczára is Málnássy Margit szobájába akar hatolni?

— Mindenesetre.

— Figyelmeztetem önt tehát, hogy távozzék!

— Azt nem teszem.

— Azt majd meglátjuk, gondolá Hettenau.

Csend állott be.

— Tisztelt Megyváry ur, mondá kis szünet után Hettenau, én önt elfogathatnám, de nem teszem, az okot most nem fejtegetem, de kérem önt, hogy kövessen szobámba, mert fontos beszédem van önnel.

— Nem fogom önt követni.

— Ön nagyszerü ember! Tehát ön nem akar felhivásomnak engedelmeskedni, akkor nem marad más hátra, mint kényszert alkalmaznom. Csak az a kérdés, hogy ki erösebb kettönk közül, én-e vagy ön. Én azonban azt hiszem, hogy az ön testi erejét nagyban felül mulom.

E szavakkal lovag Hettenau megragadta Megyváryt, fölemelte a magasba, s kifeszitett karokkal vitte földszinti lakásába.

Ide érve, Hettenau bezárta az ajtót, egy szivarra gyujtott s leült Megyváryval szemben.

Megyváry nem lehetett már sápadtabb, mint volt, arcza hamuszint öltött.

— Lássa Megyváry ur — kezdé beszédét lovag Hettenau — ha tiszteségesen viselte volna magát, nem hoztam volna igy ide. Ön hallgat? Beszéljen, mit akar Málnássy Margittal? Beszéljen, mert esküszöm önnek, hogy addig hagyom itt étlen-szomjan, mig ki nem nyitja száját. Ön

valószinüleg nem gondolta, hogy itt velem lesz szerencséje találkozni.

Megyváry végre belátta, hogy hallgatása nem vezet czélhoz, elhatározta, hogy szólni fog. Beszédje azonban rövid volt, szaggatott és türelmetlen.

— Mondja, voltaképen mit akar *ön* tőlem?

— Hála istennek, hogy megszólalt. Tehát, hogy mit akarok öntől? S ezt még kérdi, ön nejének gyilkosa, ön szökevény, ön hazaáruló.

Megyváry reszketett dühében.

— De én most nem akarom ezért itt kérdőre vonni, annak is el fog jönni az ideje, most csupán azt kérdem, mit akar ön Málnássy Margittól?

Megyváry hallgatott.

— Tudja mit, folytatá tovább lovag Hettenau, minthogy ön bizonyára szabadulni szeretne tőlem, s nem kevésbbé én öntől, egy ajánlatot teszek önnek, jöjjön párbajra, a fegyvereket ön választja.

— Nem párbajozom, mondá.

— Nem? ez sincs kedvére önnek?

— Én tudom, mondá Megyváry, hogy Málnássy Margit senkit sem szeret, mi hasznom van nekem abból, ha én meg is ölöm önt, vagy nem, helyzetem egyforma marad, azzal a különbséggel, hogy egy párbaj által életemet és szabadságomat veszélyeztetem. Nekem czéljaim elérésére csak türelem kell.

— Ön kétségkivül igen eszes ember, mondá lovag Hettenau, mindazáltal ön ki fog velem jönni párbajra, bármilyen gyáva is, s bármily méltatlan arra, hogy lovagias ember önnel megverekedjék, mert talán mégis lesz valami becsületérzés önben.

— Mi jogon tolja fel ön magát Málnássy Margit védőjéül? kérdé Megyváry.

A kérdés kissé zavarba hozta a lovagot.

Végre igy szólt:

— Ah ön az Megyváry ur? kérdé a lovag gunyosan.

K. 66.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

— Egy titkot fogok önnel közölni, melyet azonban remélem, hogy senkinek sem fog elárulni. Adja erre szavát nekem.

— Szavamat adom, hogy hallgatni fogok! Beszéljen!

— Málnássy Margit az én nőm, mondá a lovag, még pedig hőn szeretett nőm. Hogy a világ előtt miért szerepel még mindig mint Málnássy Margit, az nem tartozik ide, tehát csak azt mondom önnek, hogy nagyon rosszul teszi, ha nőmet szerelmével üldözi.

Megyváryt e szavak meglepték.

Mindent hitt volna, csak azt nem, hogy Málnássy Margit Hettenau felesége legyen.

— S tudja azt az ön neje, — miután szavainak hitelt kell adnom, — hogy ön az én feleségemet megszöktette?

Hettenau nem jött zavarba.

— Málnássy Margit mindent tud, én életemből semmit sem titkoltam el előtte.

— Ha igy is áll a dolog, ez nem változtat semmit. Azért én még sem párbajozhatom önnel, mert ez által még csak többet vesztenék, mint nyernék. Mit tagadjam, én őrülten szeretem Málnássy Margitot, s ha most már megölöm önt, a férjet, talán halálos gyülöletét vonom magamra a szép nőnek. Ön tehát lovag ur, számomra egy megsebezhetetlen személy, legalább nyilvánosan az, mondá Megyváry gunyosan. A párbajt tehát ismételten visszautasitom.

— Hallja tehát utolsó szavamat, mondá lovag Hettenau. Ön itt van az én hatalmamban, de azért elhagyhatja szobámat a nélkül, hogy egy haja szála is meggörbülne, de, hogyha még egyszer merészkedik Margittal, az én nőmmel, ha mindjárt csak egy szót is szólni, akkor tudja meg ön, hogy abban a pillanatban elfogatom és a vérpadra

juttatom és önnek vége van. Most pedig menjen haza, még azt sem kérdem öntől, hogy jött ide, mert én megvetem a gyávákat.

Megyváry Gábor elhagyta a szobát.

Mint egy széttaposott vipera eltiprója elől, ugy huzódott ő is vissza a lovag elől, fogait csikorgatva s ellenfelének halált esküdve.

Több óra telt el e beszélgetés után.

Este lett.

Lovag Hettenau türelmetlenül járkált szobájában, szemeit kerülte az álom.

Kinyitotta az ablakot s kinézett a sötétségbe.

Hosszasan bámult az éjszakába, mig végre megunva, becsukta az ablakot, s köpenyét magára véve, elhagyta lakását.

Izgatottan járta be Debreczen utczáit.

Itt-ott örjáratokkal találkozott, egyik-másik korcsmából kihallszott az ujjongó honvédek mulatozásai, de Hettenaut mind ez nem érdekelte.

Előtte folyton Margit képe lebegett, a szép Málnássy Margité.

Végre egy félre eső utczába ért.

Az utczában csak egy-két ház volt, a többi része az utczának kőfalból állott.

Alig tehetett néhány lépést, midőn a holdfényben kétélü hegyes tőr villogását vette észre, mely egyenesen az ő mellének irányult.

Mint a villám elháritotta Hettenau a reá irányult döfést, s vasmarokkal meg fogta a gyilkost kézcsuklójánál s magához vonszolta.

— Ah ön az Megyváry ur! mondá a lovag gunyosan. Valóban számitottam reá. Kár, hogy töre oly rövid volt, s nem érte mellemet. Ugy látszik, hogy ön nagyon szeretne engem láb alól eltenni. Pedig az nem megy olyan könnyen. Lássa, én önt most kato-

náimmal elfogathatnám és börtönbe czipeltethetném, de nem teszem, csupán csak törétől fosztom meg, nehogy esetleg vele magát megsebesitse. De azt meg fogja nekem engedni, hogy arczára, mely halálsápadt, az egészség szinét visszahozzam. Jöjjön csak a világosságra.

Hettenau Megyváryt egy oly helyre vonszolta, melyet a hold teljesen elárasztott fényével, aztán a falhoz szoritotta s öklével Megyváry arczába ütött.

Minden ütésnél azt nézte, vajjon kisérlete használ-e? A hatodik ütésnél felhagyott munkájával.

— Hiába, mondá a lovag, rózsák nem virulnak az ön arczán, ön beteg ember. Most mehet! De tanácslom önnek, hogy meneküljön, s ne kerüljön többé a szemeim elé, mert kutyáimmal marczangoltatom szét.

Megyváry gyors léptekkel távozott.

Lovag Hettenau ezután haza ment.

De nem feküdt le, az álom kerülte szemét.

Alig, hogy hajnalodott, felment az emeletre, hol Málnássy Margit lakott és halkan kopogott szobája ajtaján.

— Ki az? kérdé Málnássy Margit.

— Én vagyok — mondá a lovag — beszélhetek-e önnel?

— De ily korán?

— Bocsásson meg, de annyira izgatott vagyok. Egész éjjel nem aludtam.

— Én sem! mondá Málnássy Margit s kinyitotta szobájának ajtaját.

Lovag Hettenau és Málnássy Margit több mint egy óráig beszélgettek, s Margit mind nagyobb lelkesedéssel hallgatta, midőn Hettenau Megyváry megalázását elmondta.

— Talán mégis jobb lett volna, ha mi nem vagyunk oly nagylelkűek s nem engedjük szökni Megyváryt. Ő rendkivül gonosz ember. Ő mindkettőnk vesztét

fogja akarni, s mindent el fog követni, hogy minket megsemmisitsen.

— Legyen nyugodt, mig én élek, addig terveit nem fogja végrehajtani. Életemnek ezután csak egy czélja van, őrködni ön felett és védeni önt.

— Köszönöm önnek nemes barátom! De ne tegye ki magát miattam ok nélküli veszélyeknek.

— Önért bármely perczben kész vagyok meghalni, mondá Hettenau.

Málnássy Margit elpirult.

Egy eddig ismeretlen érzés lopódzott szivébe. Ő, ki ideális, eszményi érzelemmel szeretett egy férfit, ki elérhetetlen volt előtte, most szivében egy más természetesebb érzelem keletkezett.

Talán feledte azt a másikat?

Nem! Egy perczre sem.

De már nem szerelem volt az, mit szivében érzett, hanem egy más, egészen más érzés.

Arra a férfire ő mint egy szentre tekintett, azt a férfiut ő fölülállónak képzelte mindenki fölött, kire nézve sértés volna, ha egy nő szerelemmel közelednék feléje, kit csak tisztelni lehet, ki előtt megkell hódolni és a ki oly magasan áll, hogy már felülemelkedett a földi érzelmeken, kit csak egy vonz, kit csak egy érdekel, a haza szent ügye.

A magyar haza legnagyobb fiának, Kossuth Lajosnak képe most már tisztán állott Málnássy Margit előtt, tisztán, fenségesen mint egy szentnek a képe.

A nap minden nevezetesebb események nélkül mult el.

Hettenau egész nap szótlan, komor volt és a szép Margit ajkaira sem jött mosoly.

Este Hettenau ujra felkereste Margitot.

Hosszasan beszélgettek, midőn a lépcsőkön lépés zaja hangzott.

Az éjjeli utas ugy látszik minden lépésnél megálla-

podott, mert csak bizonyos időközökben volt egy-egy lépés kivehető.

Az éji vándor vagy részeg volt, mert folyton a falhoz kellett támaszkodnia, vagy valami nagy beteg lehetett, mert alig tudta magát egyenesen tartani.

Málnássy Margit és lovag Hettenau Olivér visszafojtott lélekzettel figyeltek.

Minden lépésnél egy-egy nehéz sóhaj volt hallható, mely halálhörgéshez hasonlitott.

Málnássy Margit az ajtóhoz sietett, kinézett s aztán elborzadva lépett vissza.

— Megyváry Gábor jön! mondá.

Lovag Hettenau az ajtóhoz sietett.

Málnássy Margit visszatartotta öt.

— Hagyja öt Olivér! hagyja belépni, majd én fogok vele beszélni.

— Jól van! mondá a lovag. Hadd jöjjön. Az ablakon keresztül fogom öt kidobni az utczára.

Egyszerre az ajtó küszöbén Megyváry Gábor jelent meg.

Hettenau és Málnássy Margit borzadva szemlélték az iszonyu alakot.

Megyváry ott állt az ajtóban, eltorzult vonásokkal, betántorgott a szobába, s egyensulyát elvesztve elesett és a szőnyegen elterült.

Jelekkel intett, hogy beszélni akar és oly hangon, melyet toll leirni nem képes, végre sikerült neki halálos hörgések között a következő szókat kiejteni:

— Én meghalok... halálra sebeztem testemet... én mérget vettem be... de bosszum azért nem marad el... Megyváry Gábor halála után is élni fog... és a halott bosszuja az élőnél rettenetesebb lesz... most Isten önökkel.... éljenek boldogul.....

E szavaknál Megyváry Gábor mégegyszer felemelkedett a földről, szemei oly erősen kidüledtek, mintha ki-

akarnának jönni üregeikből, és vésztjósló pillantást vetett a lovagra és Málnássy Margitra, kik az egész jelenet alatt mintegy megdermedve állottak, aztán mintegy villámtól sujtottan, a földön halottan elterült.

Hettenau és Margit kirohantak a házból és a házi gazdát szólitották, ki kis vártatva egy orvossal meg is jelent.

Az orvos, ki nagy körszakállas férfiu volt s kék szemüveget viselt, rögtön a földön heverő Megyváryhoz sietett.

Hosszasan vizsgálta, aztán kijelentette, hogy Megyváry mérgezés következtében hunyt el.

A gazda, egy középkoru, zord kinézésü férfiu megszólalt:

— A halottat a szobámba fogom vinni és holnap eltemettetem. Legjobban szeretném, ha az egész dolog titokban maradna.

Hettenau lovag Málnássy Margitra nézett.

— Nem bánom, mondá kis szünet után Málnássy Margit, maradjon az egész dolog titokban.

Hettenau a fejét rázta.

Neki nem tetszett Málnássy Margit elhatározása, de azért nem szólt semmit.

Az orvos, — kit sem Hettenau, sem Málnássy Margit nem volt képes felfogni, hogyan került ide — magát könnyedén meghajtva távozott.

A házigazda pedig Megyváry Gábort egy előhivott házi szolga segélyével lakására vitte, mely az udvarra nyilt, s ott egy ágyra fektette.

— Szörnyü éj volt ez! suttogá lovag Hettenau.

— Borzasztó, rebegé Málnássy Margit.

— Ön nem maradhat itt egyedül többé, mondá Hettenau. Én pedig nem lehetek önnel az egész éjen át.

A lovag gondolkozni látszott.

Hirtelen az ablakhoz lépett s fölnyitotta azt.

Az ablak alatt egy honvéd ment el.

— Honvéd! kiáltott reája lovag Hettenau. Jöjjön fel!

A honvéd rögtön felsietett az emeletre.

— Parancsoljon százados ur, mondá a honvéd.

— Menjen a kilenczedik századhoz, s mondja meg báró Dévay Lászlónak, hogy küldjön hozzám öt megbizható és bátor ficzkót, teljesen felfegyverkezve. Megértett?

— Meg! felelé a honvéd.

— Akkor tehát siessen.

A honvéd tisztelgett és eltávozott.

— Mit akar ön tenni? kérdé Margit.

— Egyedül, mint mondám, ön semmi esetre sem maradhat itt, az öt huszárt őrizetül rendeltem ide. Kettő az ön ajtaja előtt fog állani, kettő pedig e kis mellékszobában. Ön az ajtót nyitva fogja hagyni, hogy a huszárok minden neszt meghalljanak. Egy huszárt pedig magamhoz veszek, hogy szükség esetén nekem is legyen segitségem.

— A dolog igy feltünést kelt, pedig legjobban szeretném, ha ez az egész Megyváry ügy titokban maradna.

— Miért óhajtja ezt? kérdé Hettenau.

— Én nő vagyok, mondá Málnássy Margit, s Megyváry szerelme csak sértő rám nézve, épp azért óhajtanám, hogy a világ előtt titokban maradjon.

— Értem önt! mondá a lovag. De a felöl nyugodt lehet. Megyváry ittlétét senki sem tudja. Ha valami az éj eseményeiből kiszivárogna, gondoskodni fogok róla, hogy mint jelentéktelen rablási kisérlet tüntettessék fel.

— Ön hálára kötelez, mondá Margit.

Hettenau megragadta Margit kezét s megcsókolta.

Margit nem vonta el kezét, csupán annyit mondott:

— Lovag ur, emlékeztetem önt igéretére.

Eközben az öt teljesen felfegyverkezett huszár megérkezett. Hettenau utasitásokat adott nekik; aztán Margittól szivélyes bucsut véve, távozott.

* * *

Megyváry Gábor másnap kiteritve feküdt a házigazda, Fegyverneki Tamás házában.

Hettenau Olivér lovag napjában többször lement a halottas szobába; megakart győződni, hogy Megyváry csakugyan meghalt-e s nem támad fel majd újra, mint Lazáre. Este felé aztán bezárták a koporsót.

Hettenau éppen még egyszer megakarta nézni Megyváryt, midőn már a lezárt koporsót látta csak, melyet a halottvivők vállaikra emeltek.

— Most viszik a temetőbe? kérdé Hettenau a gazdát.

— Igen most! viszonzá Fegyverneki.

Hettenau bement szobájába, hirtelen polgári ruhát öltött magára, utközben két huszárt vett magához, s távolról követte a temetést, mely a halottvivőken kivül egyedül Fegyverneki Tamásból állott.

Megérkezve a temetőbe, Hettenau egészen közel ment a sirhoz.

A halottvivők a koporsót leeresztették a mély sirgödörbe s reá hányták a földet.

Aztán csendesen eltávoztak.

Hettenau a két huszárt oda állitotta a sirhoz őrizetül és szigoruan meghagyta, hogy senkit sem hagyjanak a sirhoz közeledni.

A lovag ugyanis Megyváry gyors és váratlan elhunytában cselt gyanitott, s mindig attól félt, hogy Megyváry is csak olyan tetszhalott lesz, mint Lazáre.

Másnap reggel, midőn Hettenau a két huszárt fölváltotta, ezek azt jelentették neki, hogy egész éjjel semmi sem történt, egyetlen egy lélek sem járt a temetőben.

— Mindegy! mormogá magában Hettenau, azért még holnap reggelig őriztetni fogom a sirt, ha addig föl nem támad, akkor csak a végitélet harsonája támasztja majd életre a gonosztevőt.

Elmult ujra egy nap, a két huszár elhagyta a sir-

nál való őrhelyét, s a vett parancs értelmében Hettenau lovaghoz mentek.

— Nos, volt valami baj? kérdé Hettenau.

— Nem volt semmi, felelé a két huszár.

— Jól van, mehettek!

A két huszár eltávozott.

Hettenau rögtön Málnássy Margithoz sietett.

— Margit! mondá a lovag, ellenségünk csakugyan meghalt, tőle már többé nem kell tartanunk.

— Istennek legyen hála, suttogá Margit.

A lovag és Málnássy Margit ezután még több dologról beszélgettek, midőn Hettenau egyszerre órájára nézvén, hirtelen felállt és elbucsuzott Margittól.

— Elhalaszthatatlan katonai teendőim hivnak, s igy ajánlanom kell magamat.

— A viszontlátásra, szólt a szép Málnássy Margit.

---

3. fejezet.

A kisérteties vendég.

Elmult két nap.

Szép világos májusi éj volt. Lovag Hettenau Olivér komoran sétált föl s alá szobájában.

Parancsot kapott, hogy három nap mulva induljon Damjanich hadtestéhez, a mi a lovagnak legkevésbbé sem volt kedvére.

Hiszen ezáltal meg kellett válni a szép Málnássy Margittól!

Majd egy pamlagra vetette magát s fájdalmas gondolatait igyekezett elüzni.

Ekkor szobájának ajtaja lassan kinyilt.

Hettenau odapillantott és egy alak közeledett lassu léptekkel a pamlaghoz.

Az ismeretlen alak egészen oda ért a pamlaghoz és mereven reá bámult a lovagra.

— Ön valószinüleg eltévedt, mondá Hettenau az éjjeli látogatónak.

Ugyan e pillanatban ugy tetszett Hettenaunak, mintha ezt az alakot már látta volna valahol.

Az éjjeli látogató mozdulatai merevek voltak, testtartása pedig majdnem egészen élettelen.

Hettenau lovag egész nyugodtan vizsgálta az alakot, ki közép nagyságu férfiu volt, egyszerü fekete öltözetben.

Az ismeretlen életkorát nehéz lett volna meghatározni, mert arcza oly sajátságos, oly kifejezés nélküli volt, s alig volt hus szine. Hettenau azt hitte, hogy álarcz födi, vagy viaszból van éji vendégének arcza.

— Mit akar ön itt? kérdé a lovag, s ki ön?

Az ismeretlen nem felelt, csak halott-mereven bámult a lovagra.

— Meg van ön halva? kérdé a lovag, hogy ugy áll itt, mint egy darab tuskó, vagy mi van önnel? Adja ide kezét, hadd fogjam meg.

Az ismeretlen erre lehuzta keztyüjét, s a nélkül, hogy szemeit a lovagról levette volna, kezet nyujtott neki.

— No legalább tudom, hogy élővel van dolgom, mert ugy látszik, hogy most a halottak is kezdenek szerepelni.

Ezzel Hettenau megfogta vendége kezét, de az oly jég hideg volt, hogy a lovag majdnem visszaborzadt.

— Azt látom már, mondá a lovag, ki bátorságát és hidegvériségét soha sem tudta elveszteni, hogy mozogni tud, szeretném a hangját is hallani.

Az ismeretlen hallgatott, csak mereven bámult, szemét egy perczre sem vette volna le a lovagról, csupán karjait fonta keresztbe.

Hettenau már nem tudta tovább elviselni ezt a tekintetet.

Lesütötte szemeit s gondolkozni kezdett.

Mit akarhat ez az ember? Miért jött ide? Talán egy tréfa tiszttársai részéről, kik öt megakarják ijeszteni.

E gondolat Hettenaunak valószinünek tetszett.

Azért a következőleg szólt vendégéhez:

— Oh uram! ön ugy látszik, csak ijeszteni akar engem. Talán tiszttársaim bizták meg ezzel, hát tudja, ön legföljebb csak a madarakat ijesztheti meg, de engem nem. Ha azonban önnek tetszik ez éjjel velem mulatni, ugy rendelkezésére állok. Legalább tessék helyet foglalni, itt mellettem a pamlagon.

Az ismeretlen leült.

— Ön, ugy látom, hogy teljesen elvesztette beszélő képességét, vagy mindig néma volt?

Az idegen se nem szólt, se egyetlen egy mozdulatot sem tett, ugy, hogy Hettenau kezdte magát rosszul érezni éjjeli vendégével.

Ekkor a nagy fali óra éjjeli tizenkét órát ütött.

Hettenau önkénytelenül összerezzent.

Éjfél volt, a szellemek órája.

Ilyen sajátságos helyzetben még soha sem volt, képzelete felcsigázódott, kezdett rémeket látni, s ugyanekkor elvesztette hidegvérüségét is.

Szive hevesebben dobogott, s homlokán az izzadság kezdett csurogni.

Ekkor hirtelen Megyváry Gábor jutott eszébe.

A lovag felugrott ülőhelyéről, az asztalhoz ment s pisztolyát kezébe vette.

— Szóljon ön — kiáltá izgatottan — különben életével lakol.

Az ismeretlen egyén meg se mozdult ülőhelyéről és egy szót sem szólva, hallgatott.

Mereven bámult tovább a lovagra.

— Ha nem felel, én lövök, mondá ingerülten a lovag a legnagyobb izgatottságban.

Egyetlen szó válasz se hangzott.

Az éji vendég oly mozdulatlanul ült helyén, mint előbb.

Erre Hettenau elsüté pisztolyát.

Mekkora volt azonban bámulata, midőn semmi durranás sem hallatszott.

Pisztolya csütörtököt mondott.

Ujra lött.

Az eredmény ugyanaz volt.

Erre Hettenau dühbe jött, megvizsgálta pisztolyát, s legnagyobb csodálkozására azt tapasztalta, hogy az üres.

A töltények ki voltak belőle véve.

Az ismeretlen nyugodtan ült helyén, de mintha ajkai körül egy gunyos mosoly jelent volna meg.

De Hettenau sokkal izgatottabb volt, semhogy ezt észrevette volna.

— Uram! talán ön szedte ki golyóimat pisztolyaimból? kérdé harsány hangon. No nem baj, ha ön is tette, akad még nálam golyó elég.

Ezzel egy szekrényhez rohant, gyorsan kinyitotta azt, s töltény táskájából négy golyót vett elő.

— Nézze uram, ha talán önnek kerekedett kedve pisztolyaimat ártalmatlanná tenni, azért birok én magamon segiteni. Látja ezt a négy golyót? Ez mind az ön undoritó testébe fog repülni, ha azonnal nem felel minden kérdésemre.

Az éji vendég nem szólt semmit, csak keze mozdult meg gyengén és keresgélt valamit köpenye alatt.

Hettenau figyelemmel kisérte az ismeretlen minden mozdulatát s nyugodtan töltötte meg pisztolyát.

— Még egyszer és utoljára kérdem önt, akar felelni?

Az alak egyetlen egy szót sem szólt, hanem felemelkedett ülőhelyéről s a lovag felé tartott.

— Ah, tehát mégis annyira mentem, hogy kegyeskedett megmozdulni helyéről.

Az ismeretlen egész közel ért a lovaghoz, ekkor hirtelen egy tört rántott elő fekete ruhája alól s szivének irányozá.

Hettenau egy gyors ugrással kikerülte a reá nézve könnyen veszélyessé válható szurást és pisztolyát magasra emelve, azt az ismeretlen felé irányitva, elsüté.

Az ismeretlen azonban félrehajolt s a golyó a falba furódott.

Hettenau erre odaugrott az ismeretlenhez s arczához kapott.

Az ismeretlennek ekkor képéről lehullt álarcza, melyet, hogy viselt, a lovag csak most tudott meg.

De a mint éji vendége arczába pillantott, rémülten vissza tántorodott.

Nem tudta ébren van-e vagy álmodik.

Az éji vendég Megyváry Gábor volt.

Gyors ugrással az ajtónál termett, s az előszobába lépve, annak az ajtaját kitárva, harsány hangon szolgája nevét kiáltotta.

— József! kelj fel, jöjj rögtön!

Ezután ismét szobájába ment, hol azonban ujabb meglepetés érte.

Az éji vendég nyomtalanul eltünt.

Mire szolgája előjött, Hettenau csak hült helyét mutathatta meg vendégének.

A lövés zaja azonban ugy látszik, hogy a házbelieket is felverte.

Málnássy Margit leszaladt az emeletről, a midőn a lövést meghallotta és egyenesen lovag Hettenau szobája felé tartott.

Hettenau izgatottan és szaggatott hangon adá elő az éj eseményeit.

— Megyváry Gábor itt volt, mondá a legnagyobb izgatottságban.

— Lehetetlen, viszonzá Margit. Ön csalódik.

— Nem, nem csalódom.

— Ön izgatott Olivér! Érzéki csalódás volt az egész, higyje el nekem.

— Nem vagyok félénk ember és kisértetekben nem hiszek. De meg mernék esküdni reá, hogy látogatóm senki sem volt más, mint Megyváry.

— Könnyen meggyőződhetik az ellenkezőről, mondá Málnássy Margit megnyugtatólag, higyje el nekem, hogy önt csupán érzékei csalták meg, nyitassa fel reggel a koporsót és látni fogja, hogy igazat mondtam.

— Azt meg fogom tenni, mondá a lovag, hogy megnyugtassam magam. Ilyen éjem még soha életemben sem volt. De akárhogy áll e dolog, e házban többé nem maradhatunk, se ön nem maradhat, se én.

— Távozni fogok innét, ha ön kivánja, mondá Margit.

— Mert, ha akár Megyváry Gábor volt az éjjeli látogató, akár nem, annyi bizonyos, hogy itt valami lappang. Itt gyilkosok vesznek minket körül.

— De hová tünt el látogatója?

— Azt magam sem tudom. Egy perczre távozhattam csak az előszobába, s mire már visszajöttem, csak hült helyét láttam Megyvárynak, mert én csak annak hiszem őt.

Málnássy Margit és a lovag gondosan átvizsgálták az egész szobát, de se rejtélyes alaknak nem jöttek nyomára, sem azt nem birták felfedezni, hogy hol tünhetett el.

— A vasrostélylyal ellátott ablakon csak nem ugorhatott ki, mondá a lovag.

Málnássy Margit a falakat kezdé vizsgálni, nem akad-e nyomára valami titkos ajtónak, de fáradozásait nem koronázta semmi siker.

— Még ez éjjel elhagyjuk ezt a kisérteties házat,

mondá a lovag. Margit öltözzék azonnal át, itt egy perczig sem maradhatunk. Hisz itt gyilkosok és kisértetek járnak.

Bár Málnássy Margit csak érzéki csalódásnak is hitte Hettenau elbeszélését Megyváryról, az világos volt előtte, hogy valami titkos ellenség játszik a dologban.

Málnássy Margit fölsietett lakosztályába, s csakhamar átöltözködve, utikészen jelent meg Hettenau szobájában.

— Mehetünk, szólt a lovaghoz.

A lovag és Margit elhagyták a szobát és az udvarra érve egy ujabb bosszuság érte öket.

A kapu zárva volt.

— Ördög vigye el ezt a kaput, dühöngött Hettenau. József! kiáltá szolgájának, keltsd föl a gazdát, hogy nyisson rögtön kaput.

Fegyverneki Tamás, a gazda, egy negyedóra mulva végre lassan előtermett.

— Hová akarnak a nagyságos urék menni? kérdé.

— Ne törödj vele, kiáltott reá Hettenau, hanem nyiss kaput.

— De ily későn elmenni hazulról.

— Mindjárt lelőllek, ha azonnal nem engedelmeskedel, s ezzel pisztolyához nyult.

Fegyverneki látva Hettenau vésztjósló arczát, rögtön kinyitotta a kaput.

Margit és a lovag egy szállodába mentek és ott töltötték az éj hátralevő részét.

Mihelyt megvirradt, Hettenau négy honvédet vett magához és Málnássy Margittal a temetőbe ment, hol Megyváryt eltemették.

A honvédekkel felhányatta a sirt és a koporsót kivétette.

Aztán ráparancsolt a katonákra, hogy nyissák föl.

A honvédek szuronyaik segélyével végre felnyitották a fakoporsót.

Hettenau és Margit izgatottan pillantottak a felnyitott koporsóba, de alig, hogy odanéztek, a vér megdermedt ereikben.

A koporsó üres volt.

---

4. fejezet.

Régi barátnők.

Az előbb elmondott események után négy nap telt el.

Mind Málnássy Margit, mind lovag Hettenau valamivel nyugodtabbak lettek, mert már sejtették, hogy itt csalás történt.

Megyváry hirtelen halálát és éjjeli kisérteties megjelenését, mind csak ügyesen kieszelt cselnek hitték.

Hogy mennyiben volt igazuk, azt majd a következőkben fogjuk meglátni.

* * *

Egyik nap délutánján Debreczen poros főutczáján két delnő lovagolt végig vidám beszélgetésbe merülve. Mindkettő fiatal és szép volt, és majdnem egyforma izléses fekete lovagló ruhát viseltek. A szivélyes hang, melylyel egymással beszélgettek, benső barátságot sejtetett a megálló s utánok bámuló járó-kelőkkel.

A lovagló urnők kiérve a városból, egy fasorba érkeztek.

— Lydia, szólalt most meg az egyik hölgy, ma jó kedvem van.

— Talán a fakadó rügyek s a szép tavaszi nap befolyása ez, szólalt meg a másik.

— Igazad lehet, szólt elgondolkozva az előbbi, de azt hiszem, hogy inkább a politikai helyzetünkben beállott szerencsés változás az oka ennek; képzeld csak édesem, a

kormányzó, kinek ujból felajánlottam a szolgálatomat, azzal fogadott, hogy ügyeink oly jól állanak, miszerint jobban szeretné, ha egy hetet itt töltenék. Hettenau lovagnak sem kell eltávoznia...

— Nagyszerü édes Margitom, igy tehát nekem is jó kedvem lesz, főleg, ha biztositasz, hogy egy hamar nem válunk egymástól.

— Ha neked is jó kedved van, szólt Margit, ugy remélem, elfogadod ajánlatomat.

— S mi volna az?

— Egy kis futtatás, versenyezzünk! szólt Margit élénken.

— Nem bánom, mondá Lydia.

A két hölgy magasra emelé lovag ostorát s gyengén végig suhintott a lovon.

A lovak elértették urnőik kivánságát, s sebes vágtatásban haladtak egy ideig egymás mellett.

Néhány perczig nyargaltak igy, ugy látszott, egyik sem akart nyertes lenni csupa előzékenységből.

— Nem igy, szólt Lydia, hisz te látom, hogy akaratlal maradsz kissé mögöttem.

Margit, kihez e szavak intézve voltak, lovag ostorával gyengén meglegyinté paripáját s csakhamar Lydia elé került.

— Igy, kiáltá Lydia, ez aztán már kezd verseny lenni, s szintén ösztönözni kezdte lovát ostorával.

Margit látván, hogy Lydia utól éri őt, erősebb galoppra fogta paripáját, s most már komolyan folyt a verseny.

— Hol a czél? kiáltá Lydia.

— A kutágas, szólt vissza Margit.

Olvasóink már bizonyára kitalálták, hogy Lydia senki más, mint Dénessy Aurél felesége, a szép Woronyeczky herczegnő, — ki férje óhajára, mint legbiztosabb helyen,

Debreczenben tartózkodott, mivel nem lehetett férje mellett, a harczi zaj közt — s barátnője pedig Málnássy Margit.

A verseny most már komoly szinezetet öltött s közeledtek a czél felé.

Margit már elérte a kutágast.

A kutágas mellett egy bokor volt.

— Nyertes vagy! kiáltá Lydia pihegve Málnássy Margitnak, mig lova rohant előre.

E perczben a bokor megrezzent, s mögüle két férfi lépett elő.

A lovak mintegy varázsütésre visszariadtak. Margitot ez kellemetlenül lepte meg, de lovát csakhamar megzabolázta, mig a gyengébb lovas Lydia sehogyse birta lovát megfékezni. Lova ágaskodni kezdett. Lydia erre nem számitott, s hátra dölt, feje s felső teste már a földet érinté, mig ballába a kengyelvasba akadt.

A bokor mögül előkerült férfiak egyike gyorsan a ló elé ugrott, de az még jobban megijedve, futásnak eredt, magával hurczolva a szerencsétlen Lydiát.

Margit észrevette barátnője helyzetét, üzőbe vette a fékevesztett lovat, melyet különben a hirtelen előbukkant férfiak egyike keményen üldözött.

Margitnak sikerült végre a megfélemledett ló elé kerülni, a ló egy perczre megállott, ugyane perczben már keze ügyébe kerité az ismeretlen férfi Lydia lovának fékjét, s oly erősen tartá a lovat, hogy az megrémülve s egész testében remegve megállott.

A másik férfiu is hirtelen a nők között termett s Margit lováról leszállt, hogy szerencsétlenül járt barátnőjét megmentse kellemetlen helyzetéből, addig a másik férfi Margit lova kantárszárát tartá.

Margitnak csakhamar sikerült Lydiát talpra állitani, ki kábultan dölt remegő lova mellé.

— Vizet — gyorsan egy kis vizet, szólt Margit a férfiakhoz. kiket a sötétben hirtelen nem ismert föl.

— Fuss vizért Lőrincz, szólt a férfiak egyike, majd tartom én a lovat.

— Lassan nyulj hozzá Gábor, szólt szakavatottan a Lőrincznek szólitott férfiu, nehogy ismét megijedjen.

Lőrincz csakhamar elrohant s a közeli kutból kalapjába vizet hozott.

Margit udvariasan megköszönte, s élesztgetni kezdé vele az elájult Lydiát, ki csakhamar magához tért.

Lydia gyengén vérzett, de az ijedtségnél nagyobb baja nem esett. Magához térve, rendbe hozta öltönyét s miután lova kissé nyugodtabb lőn, a nyeregbe pattant.

— Köszönöm uraim, szólt a férfiaknak könnyedén bólintva fejével, s miután Margit is visszaült lovára, csendesen haladtak a város felé vezető fasor irányába.

Margit azonban sápadt és izgatott volt.

Ez nem kerülte ki Lydia figyelmét.

— Margitom, szólott, hisz te jobban megijedtél mint én?

— Eltaláltad, viszonzá emez, mert e lovaglás végzetessé is válhatott volna.

— Csakhogy szerencsénkre közel volt a segitség, mondá Lydia.

— A mint veszszük, mondá Margit, ha e két madárijesztő alak nem kerül elibénk, lovaink bizton nem ijedtek volna meg.

— Igazad van, Margit.

Margit hallgatott.

Szótlanul lépésbe lovagoltak s midőn a fasorba érkeztek, egészen este lett.

— Isteni teremtés, szólott a férfiak egyike s bámulva tekintett Lydia karcsu termete után, mig a másik férfiu pillantása Margitot látszék elnyelni tekintetével.

— Jer utánuk Gábor, szólt Lőrincz, kövessük az angyalt, kinél szebb nőt az életben még nem láttam.

— Megállj! szólt a Gábornak szólitott s karon ragadta barátját, de oly erősen, hogy ez felszisszent fájdalmában.

— Mi az ördög lelt téged Gábor? kérdezte tágra nyitott szemekkel Lőrincz s barátjára bámult.

— Mindjárt megtudod, felelt emez. E hölgyeket én ismerem.

— Ismered?

— Igen. Hát te nem?

— A sötétben nem vettem ki arczukat! Szólj hát az istenért, ki e földi angyal?

— Az egyik Málnássy Margit.

— Málnássy Margit?

— Igen ő az.

— S a másik? kérdé epedve Lőrincz.

— S a másik Woronyeczky Lydia herczegnő.

— Lydia, kiáltá Lőrincz bámulva. Utánuk! kiáltá hevesen.

— Meg ne mozdulj, szólt Gábor.

— Hagyj békén, orditá Lőrincz s iparkodék barátjától szabadulni, ki azonban oly erősen tartá kezénél, hogy minden törekvése hiábavalónak bizonyult. De hát mit akarsz tőlem, kiáltá tajtékozva a dühtől, ereszsz szabadon vagy — — —

— Hallgass bamba, szólt Gábor, e két angyal tulajdonkép ördög, nem jó velük játszani, mert szemük varázsa erősebben éget mint a pokol lobogó tüze.

Lőrincz most bámulva tekintett barátjára, s kissé nyugodtabb lön.

— Jer vissza tanácskozó helyünkre, szólt Megyváry Gábor, mert ő volt, ki barátját, Lőrinczet óva inté a meggondolatlan követéstől. Visszavezeté barátját a bokorhoz s ott csendesen tanácskoztak.

— Birni óhajtom őt, szólott Lőrincz, s ha a pokol valamennyi ördögeivel is kellene harczra szállani miatta.

— Óhajod teljesülni fog, szólott Megyváry, ha okos és higgadt barátodra hallgatsz, s ezzel jelentőségteljesen nézett Lőrinczre, hisz tudod, hogy nekem is egye-

düli szándékom birni Margitot — a kinek kedvéért jöttünk ez átkozott fészekbe, hol minden perczben kiteszszük fejünket a bitófának.

A tavaszi korai éj csakhamar beállott, s a két sötétlelkü barátot elvesztjük szemünk elöl.

---

5. fejezet.

Az uj komornyik.

Kleofás örmestert, a mint tudjuk, Istvánffy és Romsich elfogták s egy kis debreczeni házban fogva tartották, honnan menekülni volt egyedüli vágya a volt barátnak. Egész napokat töltött gondolkozva, mint szabadulhatna meg kényelmetlen helyzetéből. Egyszer meg is kisérlette már a szökést, de oly ügyetlenül viselte magát, hogy a kelepczébe ismét visszakerült.

Kleofás ugyanis arra kérte Málnássy Béla barátját, Istvánffyt, ki őt fogva tartá, hogy ha minden élvezettől, — a bor élvezetét gondolta — megfosztják őt, legalább burnótot adjanak neki.

— Ha jól viseled magad, mondá Istvánffy, megajándékozlak azzal. Kleofás nem győzött eléggé hálálkodni, midön egy reggel egy nagy szelencze burnótot hozott neki Istvánffy hadnagy.

Kleofás már kieszelte a szökés tervét. Hogy megszabaduljon, nem volt más módja, mint fogva tartó gazdája szobáján keresztül az ablakon át menekülni.

Egy éjjel, hösi elhatározással be is nyitott Kleofás gazdája szobájába, de mielőtt elindult, magát bátoritva, egy nagyot szippantott a burnótos szelenczéből.

Nesztelenül jutott gazdája szobájába, a melyen keresztül volt csak lehetséges a menekülés.

Hallotta annak csendes lélekzetvételét, meggyőződött róla, hogy mélyen alszik.

— Elvégre sikerült szabadulásom óráját megélnem, gondolkodék Kleofás, s óvatosan kezdé nyitni az ablakot, a melyen keresztül jutva fog sikerülhetni szabadságát visszaszerezni.

Egy szék segélyével felkapaszkodott az ablakpárkányra, hol Kleofás egy perczre megállott. Körülbelül két méternyi mélyre kellett ugrania, ha szabadulni akar.

— Bátorság, suttogá magában s magát bátorítandó, ismét előszedte a burnótos szelenczét. Nagyot szippantott belőle, többet mint kellett volna, s igy történt, hogy barátunk Kleofás megfeledkezve kényes helyzetéről, egy egészséges tüsszentést hallatott.

E zajra felébredt Istvánffy hadnagy. Kleofás ezt észrevéve, egy siránkozó hang kiséretével gyorsan levetette magát az ablak párkányáról, a nem egészen két méternyi, de neki iszonyu mélységbe.

Igen, mert Kleofás őrmester — ki még mindig meglehetősen kövér volt s a két méternyi távolság is rengeteg mélynek tünt fel — oly ügyetlenül bukott a földre és oly erősen ütötte meg magát, hogy keserves jajgatásával őrének utolsó álmát is kiüzte szeméből.

— Hohó — ébredezék Istvánffy hadnagy, az őrmester, szökik, kiáltá mosolyogva, s az ablakhoz ugrott, honnét a földön fetrengő Kleofást csakhamar megpillantá. Megállj, szép madaram, neked nem való a szép szabadság, jer csak vissza, szólott Istvánffy hadnagy s sietett a szegény Kleofás felemelésére. Szökni akartál vén bünös, ugy-e bár?

— Alvajáró vagyok, mondá Kleofás siránkozva.

— Majd gondom lesz rád, hogy ébren se járhass, jó madaram, szólott a hadnagy, s e naptól fogva Kleofás őrmesternek egy volt éléskamrában adtak szállást, a mely csakugyan oly kicsiny volt, hogy egy lépést sem tehetett benne.

Kleofásnak most kezdtek csak igazán szomoru nap-

jai lenni, a bor, a mi ezelőtt bár kis adagban, olykor-olykor kijárt, egészen elmaradt, s a burnót, melyet kétségbeesett ugrása következtében kezéből kiejtett, sem szolgálhatott vigaszára.

Egy napon kopogás hallatszott zárkája ajtaján.

— Szabad, szólt Kleofás elhaló hangon,

Odakünn hangosan kaczagtak Kleofás udvariasságán, hirtelen felpattant kis börtönének ajtaja s előtte egy lovaglóruhába öltözött szép nő állott.

— Ön Kleofás örmester?

— Csak voltam, felelt emez, most csak por és hamu vagyok, a fény csak e kis ablakon tekint be rám, s ezzel a kis ablakra mutatott, melyből gyengén kancsalitott be a nap.

A delnő mosolygott.

— Akarsz-e szabad lenni, Kleofás örmester?

— Szabad, nyögé Kleofás s szemeit forgatni kezdé. Szent egek, ne vegyétek el eszemet. Álmodom, ördögök, ne üzzetek tréfát velem, az ur derék szolgájával.

A delnő s az őt kisérő barátja mosolyogtak.

— Hát oly rossz dolgod volt?

— Jó dolog van-e a pokolban? kérdé ő.

— De hisz te az éléskamrában vagy.

— Olyan az, mintegy üres boros pincze, s a burnótom is elfogyott, siránkozék tovább.

— Lesz borod s burnótod is.

— Bor, burnót, nyögé Kleofás elhaló hangon, de azért nyelvével gyengén csettentett.

— Csak attól függ, akarsz-e jó és engedelmes lenni?

— Akarok, igérem, esküszöm.

— Na igy már jól van. Kelj fel s jöjj.

— Nem vagyok Lázár, a mint, hogy ön nem Jézus, szólott Kleofás, gyenge vagyok.

A hadnagy, ki a hölgyet Kleofáshoz vezette, most talpra állitani igyekezett őt, mi nagy nehezen sikerült is. A

hölgy, ki Kleofás előtt állott, Málnássy Margit volt, ki ugy látszik, Kleofást szolgálatába venni óhajtotta.

— Adjanak ennem, kéré az urakat Kleofás, kit csakugyan elgyengitett a fogság.

Kleofás óhaja csakhamar teljesült, s már egy órája, hogy tömte magába az ennivalót.

— Elég lesz, szólt a harmadik ur, ki jelen volt Kleofáshoz. Én orvos vagyok, s tanácslom önnek, hogy egyszerre ne terhelje meg a gyomrát.

Kleofás körülnézett, csak vizet látott, igy hát csak azt ihatott.

— Mit óhajtasz még Kleofás? kérdé őt Margit.

— Egy pipa dohányt, mondá szerényen Kleofás.

— Ajánlom, mondá az orvos, hogy ne dohányozzék egyelőre, s ne igyék.

— De hisz akkor meghalok, szólt kétségbeesetten Kleofás.

— No hát nem bánom, szólt az orvos, hát egy hosszuszáru pipából napjában egyet-egyet szihat.

Kleofás most egész alázatosan kérdé, hogy egy hosszunyaku palaczkból nem szivhatna-e napjában szintén egyet-egyet?

Az urak hangos kaczajra fakadtak.

— Mindened lesz, szólt Margit, s csak attól függ sorsod, hogy hü szolgám leszel-e, mert tudd meg, hogy Málnássy hadnagy azt akarja, hogy szolgálatomba állj s igy hát ha akarod, komornyikom lehetsz.

Kleofás hallgatott.

— Elfogadod-e ajánlatom?

— Elfogadom, szólt emez.

— Jer tehát velem, szabad vagy!

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

71136

SZATHMÁRY

KOSSUTH LAJOS KÉME

OSZK

2.